

Vlaanderen
is landbouw & visserij

Ontwerp Vlaams GLB Strategisch Plan 2023-2027

**versie ingediend bij de Europese Commissie
op 11 maart 2022**

**DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ**

www.vlaanderen.be/landbouw

Verslag strategisch GBL-plan 2021

CCI	2023BE06AFSP001
Titel in het Engels	Belgium - CAP Strategic Plan - Flanders
Titel in nationale taal (talen)	NL - België - GLB Strategisch Plan - Vlaanderen DE FR
Versie	1.0
Eerste jaar	2023
Laatste jaar	2027
Subsidiabel vanaf	1-jan-2021
Subsidiabel tot en met	31-dec-2030
Nummer van het besluit van de Commissie	
Datum van het besluit van de Commissie	
Betrokken fonds(en)	ELGF, Elfpo

Inhoudsopgave

1 Strategische verklaring.....	31
2 Behoeftenonderzoek en interventiestrategie, inclusief plan met streefcijfers en contextindicatoren	34
2.1 Behoeftenonderzoek en interventiestrategie	34
2.1.SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie .	39
2.1.SO1.1 Samenvatting van de SWOT-analyse	39
2.1.SO1.1.1 Sterke punten	39
2.1.SO1.1.2 Zwakke punten.....	39
2.1.SO1.1.3 Kansen	39
2.1.SO1.1.4 Bedreigingen.....	40
2.1.SO1.1.5 Andere opmerkingen.....	40
2.1.SO1.2 Identificatie van behoeften.....	45
2.1.SO1.4 Interventiologica	45
2.1 SO1 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling.....	48
2.1 SO1.8 Selectie van de resultaatindicator(en)	48
2.1 SO1 9 Motivering van de financiële toewijzing	48
2.1.SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering	50
2.1.SO2.1 Samenvatting van de SWOT-analyse	50
2.1.SO2.1.1 Sterke punten	50
2.1.SO2.1.2 Zwakke punten.....	50
2.1.SO2.1.3 Kansen	50
2.1.SO2.1.4 Bedreigingen.....	51
2.1.SO2.1.5 Andere opmerkingen.....	51
2.1.SO2.2 Identificatie van behoeften.....	51
2.1.SO2.4 Interventiologica	51
2.1 SO2 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling.....	55
2.1 SO2.8 Selectie van de resultaatindicator(en)	55
2.1 SO2 9 Motivering van de financiële toewijzing	55
2.1.SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen	57
2.1.SO3.1 Samenvatting van de SWOT-analyse	57
2.1.SO3.1.1 Sterke punten	57
2.1.SO3.1.2 Zwakke punten.....	57
2.1.SO3.1.3 Kansen	57
2.1.SO3.1.4 Bedreigingen.....	58
2.1.SO3.1.5 Andere opmerkingen.....	58
2.1.SO3.2 Identificatie van behoeften.....	59
2.1.SO3.4 Interventiologica	59
2.1 SO3 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling.....	62
2.1 SO3.8 Selectie van de resultaatindicator(en)	62
2.1 SO3 9 Motivering van de financiële toewijzing	63
2.1.SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen.....	64
2.1.SO4.1 Samenvatting van de SWOT-analyse	64

2.1.SO4.1.1 Sterke punten	64
2.1.SO4.1.2 Zwakke punten.....	64
2.1.SO4.1.3 Kansen	64
2.1.SO4.1.4 Bedreigingen.....	64
2.1.SO4.1.5 Andere opmerkingen.....	64
2.1.SO4.2 Identificatie van behoeften.....	64
2.1.SO4.3 Identificatie van de relevante (elementen van) nationale plannen die voortvloeien uit de in bijlage XI bij de VSP bedoelde wetgevingsinstrumenten waarmee rekening is gehouden in de behoeftebeoordeling van het GLB-plan voor deze specifieke doelstelling	65
2.1.SO4.4 Interventiologica	67
2.1 SO4 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling.....	72
2.1 SO4.7 Plant u een GLB-bijdrage aan het LIFE-programma (alleen voor SD4, SD5, SD6).....	72
2.1 SO4.8 Selectie van de resultaatindicator(en)	72
2.1 SO4 9 Motivering van de financiële toewijzing	74
2.1.SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen.....	76
2.1.SO5.1 Samenvatting van de SWOT-analyse	76
2.1.SO5.1.1 Sterke punten	76
2.1.SO5.1.2 Zwakke punten.....	76
2.1.SO5.1.3 Kansen	76
2.1.SO5.1.4 Bedreigingen.....	76
2.1.SO5.1.5 Andere opmerkingen.....	76
2.1.SO5.2 Identificatie van behoeften.....	77
2.1.SO5.3 Identificatie van de relevante (elementen van) nationale plannen die voortvloeien uit de in bijlage XI bij de VSP bedoelde wetgevingsinstrumenten waarmee rekening is gehouden in de behoeftebeoordeling van het GLB-plan voor deze specifieke doelstelling	77
2.1.SO5.4 Interventiologica	80
2.1 SO5 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling.....	86
2.1 SO5.7 Plant u een GLB-bijdrage aan het LIFE-programma (alleen voor SD4, SD5, SD6).....	86
2.1 SO5.8 Selectie van de resultaatindicator(en)	86
2.1 SO5 9 Motivering van de financiële toewijzing	88
2.1.SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen.....	90
2.1.SO6.1 Samenvatting van de SWOT-analyse	90
2.1.SO6.1.1 Sterke punten	90
2.1.SO6.1.2 Zwakke punten.....	90
2.1.SO6.1.3 Kansen	90
2.1.SO6.1.4 Bedreigingen.....	90
2.1.SO6.1.5 Andere opmerkingen.....	90
2.1.SO6.2 Identificatie van behoeften.....	90
2.1.SO6.3 Identificatie van de relevante (elementen van) nationale plannen die voortvloeien uit de in bijlage XI bij de VSP bedoelde wetgevingsinstrumenten waarmee rekening is gehouden in de behoeftebeoordeling van het GLB-plan voor deze specifieke doelstelling	91
2.1.SO6.4 Interventiologica	93
2.1 SO6 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling.....	98
2.1 SO6.7 Plant u een GLB-bijdrage aan het LIFE-programma (alleen voor SD4, SD5, SD6).....	98
2.1 SO6.8 Selectie van de resultaatindicator(en)	98
2.1 SO6 9 Motivering van de financiële toewijzing	101

2.1.SO7 Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden.....	103
2.1.SO7.1 Samenvatting van de SWOT-analyse	103
2.1.SO7.1.1 Sterke punten	103
2.1.SO7.1.2 Zwakke punten.....	103
2.1.SO7.1.3 Kansen	103
2.1.SO7.1.4 Bedreigingen	103
2.1.SO7.1.5 Andere opmerkingen.....	104
2.1.SO7.2 Identificatie van behoeften.....	105
2.1.SO7.4 Interventiologica	105
2.1 SO7 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling.....	106
2.1.SO7.6 Plant u een GLB-bijdrage aan het Erasmus-programma?.....	107
2.1 SO7.8 Selectie van de resultaatindicator(en)	107
2.1 SO7 9 Motivering van de financiële toewijzing	107
2.1.SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw	109
2.1.SO8.1 Samenvatting van de SWOT-analyse	109
2.1.SO8.1.1 Sterke punten	109
2.1.SO8.1.2 Zwakke punten.....	109
2.1.SO8.1.3 Kansen	109
2.1.SO8.1.4 Bedreigingen	110
2.1.SO8.1.5 Andere opmerkingen.....	110
2.1.SO8.2 Identificatie van behoeften.....	110
2.1.SO8.4 Interventiologica	110
2.1 SO8 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling.....	112
2.1 SO8.8 Selectie van de resultaatindicator(en)	112
2.1 SO8 9 Motivering van de financiële toewijzing	113
2.1.SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie	114
2.1.SO9.1 Samenvatting van de SWOT-analyse	114
2.1.SO9.1.1 Sterke punten	114
2.1.SO9.1.2 Zwakke punten.....	114
2.1.SO9.1.3 Kansen	114
2.1.SO9.1.4 Bedreigingen	114
2.1.SO9.1.5 Andere opmerkingen.....	115
2.1.SO9.2 Identificatie van behoeften.....	115
2.1.SO9.4 Interventiologica	115
2.1 SO9 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling.....	118
2.1 SO9.8 Selectie van de resultaatindicator(en)	118
2.1 SO9 9 Motivering van de financiële toewijzing	118
2.1.XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen	120
2.1.XCO.1 Samenvatting van de SWOT-analyse	120
2.1.XCO.1.1 Sterke punten	120
2.1.XCO.1.2 Zwakke punten	120

2.1.XCO.1.3 Kansen	121
2.1.XCO.1.4 Bedreigingen.....	122
2.1.XCO.1.5 Andere opmerkingen	122
2.1.XCO.2 Identificatie van behoeften	122
2.1.XCO.4 Interventiologica	123
2.1 XCO 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling.....	126
2.1 XCO.8 Selectie van de resultaatindicator(en).....	126
2.1 XCO 9 Motivering van de financiële toewijzing	127
2.2 Contextindicatoren en andere waarden die worden gebruikt voor de berekening van doelen	129
2.3 Plan met streefcijfers.....	130
2.3.1 Overzichtstabel	130
2.3.2 Geplande interventies en output met een rechtstreeks en duidelijk verband met resultaatindicatoren	140
2.3.3 Consistency with and contribution to the Union targets for 2030 set out in the Farm to Fork Strategy and the EU Biodiversity for 2030	140
3 Samenhang van de strategie en complementariteit	146
3.1 Overzicht van de architectuur van het strategisch GLB-plan op het gebied van milieu en klimaat	146
3.1.1 Een beschrijving van de algehele bijdrage van conditionaliteit aan de specifieke milieu- en klimaatgerichte doelstellingen als vastgelegd in artikel 6, lid 1, punten d), e) en f)	146
3.1.2 Overzicht van de complementariteit tussen de relevante basisvoorwaarden, als bedoeld in artikel 31, lid 5, en artikel 70, lid 3, de conditionaliteit en de verschillende interventies die zijn gericht op de milieu- en klimaatgerelateerde doelstellingen	146
3.1.3 Verklaring van de wijze waarop de in artikel 105 bedoelde grotere algehele bijdrage moet worden bereikt	147
3.1.4 Toelichting op de manier waarop de architectuur van het strategisch GLB-plan op het gebied van milieu en klimaat moet bijdragen aan de reeds vastgestelde nationale langetermijnstreefcijfers die zijn opgenomen in of voortvloeien uit de in bijlage XI vermelde wetgevingsinstrumenten	150
3.1.5 Indien relevant, GLB-bijdrage aan LIFE-projecten.....	155
3.2 Overzicht van de strategie voor generatievernieuwing.....	155
3.2.1 Indien relevant, GLB-bijdrage aan Erasmus-projecten.....	156
3.3 Explanation on how the interventions under coupled income support as referred to in Subsection 1 of Section 3 of Chapter II of Title III are consistent with the Water Framework Directive - 2000/60/EC	156
3.4 Overzicht van hoe wordt gewerkt aan de doelstelling van een eerlijkere verdeling en het doeltreffender en doelmatiger toespitsen van de inkomenssteun.....	156
3.5 Overzicht van de sectorgerelateerde interventies.....	157
3.5.1 Groenten en fruit	157
3.5.2 Producten van de bijenteelt	157
3.5.3 Wijn.....	158
3.5.4 Hop.....	158
3.5.5 Olijfolie en tafelolijven	158
3.5.6 Beef and veal.....	158
3.5.7 Milk and milk products	159
3.5.8 Sheep and goat	159
3.5.9 Protein crops	159
3.5.10 Sugar beet.....	160
3.5.11 Other sectors	160
3.6 Overzicht van de interventies die bijdragen tot een coherente en geïntegreerde aanpak van het risicobeheer, waar nodig	160
3.7 Wisselwerking tussen nationale en regionale interventies.....	161
3.7.1 Indien relevant, een beschrijving van de wisselwerking tussen nationale en regionale interventies, met inbegrip van de verdeling van de financiële toewijzingen per interventie en per fonds.....	161

3.7.2 Indien relevant, als elementen van het strategisch GLB-plan op regionaal niveau zijn vastgesteld: hoe zorgt de interventiestrategie voor coherentie en consistentie van deze elementen met de elementen van het strategisch GLB-plan die op nationaal niveau zijn vastgesteld?	162
3.8 Overzicht van de wijze waarop het strategisch GLB-plan bijdraagt aan de in artikel 6, lid 1, punt i), vastgestelde doelstelling om het dierenwelzijn te verbeteren en antimicrobiële resistentie te verminderen, met inbegrip van de basisvoorwaarden en de complementariteit	162
3.9 Vereenvoudiging en vermindering van administratieve lasten.....	162
3.10 Conditionaliteit	164
3.10.1 Belangrijkste punt: Klimaatverandering (matiging van en aanpassing aan)	164
3.10.1.1 GLMC 1: Instandhouding van blijvend grasland op basis van een verhouding blijvend grasland ten opzichte van het landbouwareaal.....	164
3.10.1.1.1 Samenvatting verplichting landbouwbedrijf (bv. regeling van voorafgaande toestemming en heromzettingsverplichting)	164
3.10.1.1.2 Territorial scope (national, regional, farm-level, group-of-holdings).....	164
3.10.1.1.3 Waarde van de referentieratio (inclusief berekeningsmethode)	165
3.10.1.1.4. Betrokken type landbouwers (alle landbouwers die blijvend grasland hebben)	165
3.10.1.1.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm	165
3.10.1.2 GLMC 2: Bescherming van wetlands en veengebieden	165
3.10.1.2.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf	165
3.10.1.2.2 Jaar van toepassing van de GLMC	165
3.10.1.2.3 Territoriaal toepassingsgebied en aangewezen gebied	165
3.10.1.2.4 Betrokken type landbouwers.....	165
3.10.1.2.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm	165
3.10.1.3 GLMC 3: Verbod op het verbranden van stoppels, behalve om fytosanitaire redenen ...	165
3.10.1.3.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf	165
3.10.1.3.2 Territoriaal toepassingsgebied	165
Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)	166
3.10.1.3.3 Betrokken type landbouwers.....	166
3.10.1.3.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm	166
3.10.2 Belangrijkste punt: Water	166
3.10.2.1 GLMC 4: Het aanleggen van bufferstroken langs waterlopen	166
3.10.2.1.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf	166
3.10.2.1.2 Minimal width of buffer strips (in m)	166
3.10.2.1.3 Territoriaal toepassingsgebied, met inbegrip van definitie waterlopen	166
Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)	166
3.10.2.1.4 Betrokken type landbouwers.....	166
3.10.2.1.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm	166
3.10.3 Belangrijkste punt: bodem (bescherming en kwaliteit)	166
3.10.3.1 GLMC 5: Bodembewerkingsbeheer, ter vermindering van het risico van bodemdegradatie en erosie, onder meer door rekening te houden met de hellingshoek	166
3.10.3.1.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf	166
3.10.3.1.2 Territoriaal toepassingsgebied (inclusief gebieden met erosierisico en de hellingsgraad).....	166
3.10.3.1.3 Betrokken type landbouwers.....	166
3.10.3.1.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm	166
3.10.3.2 GLMC 6: Minimale bodembedekking om in de meest kwetsbare perioden kale grond te voorkomen	166
3.10.3.2.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf (met inbegrip van de betrokken periode)	166
3.10.3.2.2 Territoriaal toepassingsgebied	167
Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)	167
3.10.3.2.3 Betrokken type landbouwers.....	167
3.10.3.2.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm	167
3.10.3.3 GLMC 7: Gewasrotatie op bouwland, met uitzondering van gewassen die onder water groeien.....	167

3.10.3.3.1 Samenvatting van de praktijk voor gewasrotatie op het landbouwbedrijf.....	167
3.10.3.3.2 Samenvatting van de praktijk voor gewasdiversificatie op het landbouwbedrijf	167
3.10.3.3.3 Territoriaal toepassingsgebied	167
Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest).....	167
3.10.3.3.4 Betrokken type landbouwers.....	167
3.10.3.3.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm (met name indien de lidstaat voor gewasdiversificatie heeft gekozen)	167
3.10.4 Belangrijkste punt: Biodiversiteit en landschap (bescherming en kwaliteit).....	168
3.10.4.1 GLMC 8: Minimumaandeel landbouwareaal dat gewijd is aan niet-productieve oppervlakten of elementen, op het gehele landbouwareaal, behoud van landschapselementen en verbod op het snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode.....	168
3.10.4.1.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf	168
3.10.4.1.2 Territoriaal toepassingsgebied (van toepassing voor de norm “minimumaandeel”)	169
3.10.4.1.3 Betrokken type landbouwers (van toepassing voor de norm “minimumaandeel”) ..	169
3.10.4.1.4 Motivering van de bijdrage aan de hoofddoelstelling van de praktijk/norm	169
3.10.4.2 GLMC 9: Verbod op het omzetten of ploegen van blijvend grasland dat is aangewezen als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland in Natura 2000-gebieden.....	169
3.10.4.2.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf	169
3.10.4.2.2 Territoriaal toepassingsgebied	170
3.10.4.2.3 Betrokken type landbouwers.....	170
3.10.4.2.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm	170
3.10.5 Additional GAEC (if applicable)	170
4 Elementen die gemeenschappelijk zijn voor verschillende interventies.....	171
4.1 Definitie en minimumvereisten.....	171
4.1.1 Landbouwactiviteit	171
4.1.1.1 Definitie van productie	171
4.1.1.2 Definitie van instandhouding van landbouwareaal	171
4.1.1.2.1 Bouwland	171
4.1.1.2.2 Blijvende teelten	171
4.1.1.2.3 Blijvend grasland	171
4.1.2 Landbouwareaal	171
4.1.2.1 Elementen van agrobosbouwsystemen die op het landbouwareaal worden opgezet of in stand worden gehouden.....	171
4.1.2.1.1 Bouwland	171
4.1.2.1.2 Blijvende teelten	172
4.1.2.1.3 Blijvend grasland	172
4.1.2.2 Bouwland	172
4.1.2.2.1 Andere opmerkingen in verband met de definitie van bouwland	172
4.1.2.3 Blijvende teelten	172
4.1.2.3.1 Definitie van kwekerijen.....	172
4.1.2.3.2 Definitie van hakhout met korte omlooptijd	172
4.1.2.3.3 Andere opmerkingen in verband met de definitie van blijvende teelten	173
4.1.2.4 Blijvend grasland	173
4.1.2.4.1 Definitie van grassen en andere kruidachtige voedergewassen	173
4.1.2.4.2 Besluit om “ploeg”criterium te gebruiken in verband met de classificatie van blijvend grasland	173
4.1.2.4.3 Besluit om het criterium “frozen” te gebruiken in verband met de classificatie van blijvend grasland	173
4.1.2.4.4 Besluit om het criterium “opnieuw inzaaien met andere grassoorten” te gebruiken in verband met de classificatie van blijvend grasland en de beschrijving ervan in geval van een positief antwoord	173
4.1.2.4.5 Besluit in verband met het meerekenen van andere soorten, zoals struiken en/of bomen die diervoeder produceren, mits de grassen en andere kruidachtige voedergewassen blijven overheersen	173

4.1.2.4.6 Besluit in verband met het meerekenen van andere soorten, zoals struiken en/of bomen die kunnen worden begraasd of die diervoeder produceren, waarbij grassen en andere kruidachtige voedergewassen traditioneel niet overheersen of afwezig zijn in de graasgedeelten	173
4.1.2.4.7 Andere opmerkingen in verband met de definitie van blijvend grasland	173
4.1.2.5 Andere opmerkingen in verband met de definitie van landbouwareaal in het algemeen ..	173
4.1.3 Subsidiabele hectare.....	173
4.1.3.1 Criteria aan de hand waarvan overheersing van de landbouwactiviteit kan worden vastgesteld indien het land ook voor niet-landbouwactiviteiten wordt gebruikt	173
4.1.3.2 Criteria om te waarborgen dat de grond ter beschikking van de landbouwer staat	174
4.1.3.3 Periode waarin een areaal moet voldoen aan de definitie van “subsidiabele hectare”	174
4.1.3.4 Besluit in verband met het meerekenen van arealen die slechts om het jaar voor landbouwactiviteiten worden gebruikt.....	174
4.1.3.5 Besluit in verband met het meerekenen van andere landschapselementen (die in het kader van GLMC-normen niet worden beschermd) op voorwaarde dat ze niet overheersen en de uitvoering van een landbouwactiviteit niet aanzienlijk belemmeren door de oppervlakte die ze beslaan.....	174
4.1.3.6 Besluit om op blijvend grasland met geïsoleerde niet-subsidiabele elementen vaste verlagingscoëfficiënten toe te passen om het subsidiabel areaal te bepalen	174
4.1.3.7 Besluit om de subsidiabiliteit van arealen die subsidiabel waren en niet meer voldoen aan de definitie van “subsidiabele hectare” uit hoofde van artikel 4, punt 4, a) en b), van de VSP te behouden vanwege de uitvoering van nationale regelingen, waarvan de voorwaarden compatibel zijn met de interventies van het in artikel 63, lid 2, van de horizontale verordening bedoelde geïntegreerd systeem voor de natte teelt van niet in bijlage I vermelde producten en die bijdragen tot een of meer milieu- of klimaatgerelateerde doelstellingen van de VSP	174
4.1.4 Actieve landbouwer	174
4.1.4.1 Criteria om te bepalen welke landbouwers ten minste een minimumniveau aan landbouwactiviteit verrichten.....	174
4.1.4.2 Besluit om een negatieve lijst van niet-landbouwactiviteiten te gebruiken als aanvullend instrument	175
4.1.4.3 Besluit tot vaststelling van een bedrag aan rechtstreekse betalingen, niet hoger dan 5 000 EUR, waarbij de landbouwers in elk geval worden beschouwd als “actieve landbouwers”	175
4.1.5 Jonge landbouwer	175
4.1.5.1 Maximale leeftijdsgrens	175
4.1.5.2 Voorwaarden om “bedrijfshoofd” te zijn	175
4.1.5.3 Vereiste passende opleiding en/of vaardigheden	175
4.1.5.4 Andere opmerkingen in verband met de definitie van jonge landbouwer	175
4.1.6 Nieuwe landbouwer	175
4.1.6.1 Voorwaarden om voor het eerst “bedrijfshoofd” te zijn	175
4.1.6.2 Vereiste passende opleiding en vaardigheden	175
4.1.7 Minimumvereisten voor het ontvangen van rechtstreekse betalingen	175
4.1.7.1 Drempelwaarde	175
4.1.7.2 Verklaring	175
4.1.8 Andere in het GLB-plan gebruikte definities.....	176
4.2 Element in verband met rechtstreekse betalingen.....	177
4.2.1 Beschrijving van de vaststelling van de betalingsrechten, indien van toepassing, en werking van de reserve	177
4.2.1.1 Rechten	177
4.2.1.2 Territorialisatie.....	177
4.2.1.3 Systeem van interne convergentie	177
Financiering van de convergentie (art. 24, lid 6)	177
Toelichting	177
Mogelijke bijkomende verklaring voor convergentieregels	177
4.2.1.4 Werking van de reserve	178
Financiering van de convergentie (art. 24, lid 6)	178

Voorschriften in verband met de financiële aanvulling van de reserve	178
Voorschriften in verband met het vervallen van de betalingsrechten en de overdracht naar de reserve	178
Andere elementen in verband met de reserve	178
4.2.1.5 Voorschriften in verband met overdrachten van betalingsrechten (indien van toepassing)	178
4.2.2 Verlaging van de rechtstreekse betalingen	178
4.2.2.1 Beschrijving van de verlaging en/of plafonnering van rechtstreekse betalingen.....	178
4.2.2.2 Aftrek van de arbeidskosten.....	179
4.2.2.3 Geraamde opbrengsten van de verlaging van de rechtstreekse betalingen en plafonnering voor elk jaar	180
4.2.3 Toepassing op het niveau van de leden van rechtspersonen of groepen/ op het niveau van de groep van verbonden rechtspersonen (artikel 110).....	180
4.2.4 Bijdrage aan risicobeheersinstrumenten	181
4.3 Technische bijstand.....	181
4.3.1 Doelstellingen	181
4.3.2 Reikwijdte en indicatieve planning van activiteiten	181
4.3.3 Begunstigden.....	182
4.3.4 Percentage	182
4.4 GLB-netwerk	182
4.4.1 Samenvattend overzicht en doelstellingen van het nationaal GLB-netwerk, met inbegrip van activiteiten ter ondersteuning van EIP en kennisstromen binnen AKIS	182
4.4.2 Structuur, governance en werking van het nationaal GLB-netwerk	185
4.5 Overzicht van de coördinatie, afbakening en complementariteit tussen het Elfpo-fonds en andere Uniefondsen die actief zijn in plattelandsgebieden.....	186
4.6 Financieringsinstrumenten	188
4.6.1 Beschrijving van het financieringsinstrument	188
4.7 Gemeenschappelijke elementen voor interventietypes plattelandsontwikkeling.....	188
4.7.1 Lijst van niet-subsidiabele investeringen.....	188
4.7.2 Definitie van plattelandsgebied en toepasbaarheid	189
4.7.3 Aanvullende elementen die gemeenschappelijk zijn voor sectorale interventies, voor interventies voor plattelandsontwikkeling, of die gemeenschappelijk zijn voor zowel sectorale als plattelandsontwikkelingsinterventies	190
4.7.4 Op plattelandsontwikkelingsinterventies toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	191
5 In de strategie gespecificeerde rechtstreekse betalingen, sectorale en plattelandsontwikkelingsinterventies	193
5.1 Direct Payments Interventions	199
BISS(21) - Basic income support	199
1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid.....	199
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	199
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	199
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	199
4 Resultaatindicator(en)	199
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	199
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	200
7 Steunpercentage en -bedragen	200
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	201
9 Naleving van de WTO-regels	201
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	202
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	202
CRISS(26) - Complementary redistributive income support.....	204
1.2 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid	204
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	204

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	204
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	204
4 Resultaatindicator(en)	204
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	204
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	206
7 Steunpercentage en -bedragen	206
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	208
9 Naleving van de WTO-regels	209
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	210
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	210
CIS-YF(30) - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers.....	211
1.3 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	211
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	211
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	211
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	211
4 Resultaatindicator(en)	211
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	211
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	212
7 Steunpercentage en -bedragen	212
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	212
9 Naleving van de WTO-regels	213
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	215
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	215
Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare.....	216
1.10 - Bufferstroken	216
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	216
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	216
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	216
4 Resultaatindicator(en)	216
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	216
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	220
7 Steunpercentage en -bedragen	221
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	221
9 Naleving van de WTO-regels	221
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	222
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	224
1.11 - Mechanische onkruidbestrijding.....	226
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	226
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	226
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	226
4 Resultaatindicator(en)	226
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	226
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	227
7 Steunpercentage en -bedragen	227
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	227
9 Naleving van de WTO-regels	228
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	229
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	229
1.12 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken.....	231
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	231

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	231
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	231
4 Resultaatindicator(en)	231
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	231
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	233
7 Steunpercentage en -bedragen	233
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	233
9 Naleving van de WTO-regels	233
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	234
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	235
1.13 - Gewasrotatie	236
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	236
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	236
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	236
4 Resultaatindicator(en)	236
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	236
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	237
7 Steunpercentage en -bedragen	238
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	238
9 Naleving van de WTO-regels	238
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	239
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	239
1.14 - Precisielandbouw 1.0	240
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	240
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	240
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	240
4 Resultaatindicator(en)	240
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	240
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	242
7 Steunpercentage en -bedragen	242
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	242
9 Naleving van de WTO-regels	242
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	244
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	244
1.15 - Precisielandbouw 2.0	245
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	245
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	245
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	245
4 Resultaatindicator(en)	245
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	245
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	246
7 Steunpercentage en -bedragen	247
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	247
9 Naleving van de WTO-regels	247
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	248
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	248
1.16 - Ecoregeling ‘Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau’ (afgekort: Bodempaspoort).....	249
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	249
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	249

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	249
4 Resultaatindicator(en)	249
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	249
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	251
7 Steunpercentage en -bedragen	251
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	251
9 Naleving van de WTO-regels	251
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	253
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	253
1.17 - Behoud van lokale rundveerassen (afgekort: Lokale rundveerassen)	254
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	254
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	254
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	254
4 Resultaatindicator(en)	254
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	254
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	255
7 Steunpercentage en -bedragen	256
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	256
9 Naleving van de WTO-regels	256
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	257
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	257
1.5 - Behoud meerjarig grasland	259
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	259
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	259
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	259
4 Resultaatindicator(en)	259
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	259
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	261
7 Steunpercentage en -bedragen	261
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	261
9 Naleving van de WTO-regels	261
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	262
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	262
1.6 - Ecologisch beheerd grasland	264
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	264
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	264
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	264
4 Resultaatindicator(en)	264
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	265
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	265
7 Steunpercentage en -bedragen	266
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	266
9 Naleving van de WTO-regels	266
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	267
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	268
1.7 - Ecoregeling bodem organisch koolstofgehalte in bouwland (afgekort: Organisch koolstofgehalte bouwland)	269
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	269
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	269
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	269
4 Resultaatindicator(en)	269

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	270
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	273
7 Steunpercentage en -bedragen	273
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	274
9 Naleving van de WTO-regels	274
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	275
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	277
1.8 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	280
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	280
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	280
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	280
4 Resultaatindicator(en)	280
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	281
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	283
7 Steunpercentage en -bedragen	283
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	283
9 Naleving van de WTO-regels	283
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	285
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	288
1.9 - Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)	290
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	290
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	290
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	290
4 Resultaatindicator(en)	290
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	291
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	292
7 Steunpercentage en -bedragen	292
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	293
9 Naleving van de WTO-regels	293
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	294
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	294
CIS(32) - Gekoppelde inkomenssteun	295
1.4 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij.....	295
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	295
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	295
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	295
4 Resultaatindicator(en)	295
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	295
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	296
7 Steunpercentage en -bedragen	297
8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	297
9 Naleving van de WTO-regels	298
11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	299
12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	299
5.2 Sectoral Interventions	300
Groenten en fruit	300
Geplande eenheidsbedragen - Definitie	301
Geplande eenheidsbedragen - financiële tabel met output.....	301
INVRE(47(1)(a)) - - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties.....	302

2.1 - Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele productie	302
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	302
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	302
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	303
4 Resultaatindicator(en)	303
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	303
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	305
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	305
8 Naleving van de WTO-regels	305
2.2 - Operationele programma's groenten en fruit - milieu en klimaatinvesteringen.....	306
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	306
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	306
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	306
4 Resultaatindicator(en)	307
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	307
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	309
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	309
8 Naleving van de WTO-regels	310
2.3 - Operationele programma's groenten en fruit - sociale investeringen.....	311
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	311
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	311
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	311
4 Resultaatindicator(en)	311
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	311
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	312
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	313
8 Naleving van de WTO-regels	313
ADVI1(47(1)(b)) - - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk.....	314
2.4 - Operationele programma's groenten en fruit - adviesdiensten en technische bijstand	314
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	314
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	314
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	314
4 Resultaatindicator(en)	314
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	315
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	316
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	316
8 Naleving van de WTO-regels	316
TRAINCO(47(1)(c)) - - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten	317
2.5 - Operationele programma's groenten en fruit – opleiding (met inbegrip van coaching) ...	317
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	317
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	317
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	317

4 Resultaatindicator(en)	317
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	318
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	319
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	319
8 Naleving van de WTO-regels	319
ORGAN(47(1)(d)) - - biologische of geïntegreerde productie	320
2.6 - Operationele programma's groenten en fruit - biologische of geïntegreerde productie	320
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	320
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	320
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	320
4 Resultaatindicator(en)	321
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	321
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	323
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	323
8 Naleving van de WTO-regels	323
TRANS(47(1)(e)) - - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren	324
2.7 - Operationele programma's Groenten en Fruit - duurzaamheid en efficiëntie van transport of opslag van producten	324
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	324
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	324
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	324
4 Resultaatindicator(en)	324
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	325
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	326
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	326
8 Naleving van de WTO-regels	327
PROMO(47(1)(f)) - - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten.....	328
2.8 - Operationele programma's Groenten en Fruit - promotie, communicatie en marketing ..	328
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	328
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	328
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	328
4 Resultaatindicator(en)	328
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	328
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	330
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	330
8 Naleving van de WTO-regels	330
QUAL(47(1)(g)) - - uitvoering van op het niveau van de Unie en op nationaal niveau ingestelde kwaliteitsregelingen	332
2.9 - Operationele programma's Groenten en Fruit - uitvoering van Unie en nationale kwaliteitsregelingen	332
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	332
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	332
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	332
4 Resultaatindicator(en)	332
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	332
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	333
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	334

8 Naleving van de WTO-regels	334
TRACE(47(1)(h)) - - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten.....	335
2.10 - Operationele programma's Groenten en Fruit - traceerbaarheid en certificatie systemen en monitoring van productiekwaliteit	335
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	335
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	335
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	335
4 Resultaatindicator(en)	335
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	335
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	337
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	337
8 Naleving van de WTO-regels	337
CLIMA(47(1)(i)) - - acties ter aanpassing aan en matiging van klimaatverandering.....	339
2.11 - Operationele programma's groenten en fruit - acties klimaatmitigatie en klimaatadaptatie	339
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	339
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	339
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	339
4 Resultaatindicator(en)	339
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	340
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	341
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	341
8 Naleving van de WTO-regels	342
SETUP(47(2)(a)) - - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of op grond van artikel 67, lid 7, van deze verordening.....	343
2.12 - Operationele programma's Groenten en Fruit - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door PO's en UPO's.....	343
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	343
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	343
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	343
4 Resultaatindicator(en)	343
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	343
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	344
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	345
8 Naleving van de WTO-regels	345
INVVO(47(2)(b)) - - investeringen in materiële en immateriële activa met het oog op een efficiënter beheer van de op de markt gebrachte hoeveelheden, waaronder voor collectieve opslag	346
2.13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen om het beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken	346
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	346
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	346
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	346
4 Resultaatindicator(en)	346
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	346
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	348
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	348
8 Naleving van de WTO-regels	348

STORE(47(2)(c)) - - collectieve opslag van producten die zijn geproduceerd door de producentenorganisatie of door leden daarvan, evenals, waar nodig, de collectieve verwerking van producten om hun collectieve opslag te vergemakkelijken	349
2.14 - Operationele programma's Groenten en Fruit - collectieve opslag van producten en collectieve verwerking	349
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	349
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	349
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	349
4 Resultaatindicator(en)	349
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	349
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	350
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	351
8 Naleving van de WTO-regels	351
ORCHA(47(2)(d)) - - herbeplanting van boomgaarden of olijfgaarden waar dat nodig is na verplichte rooing om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat of om aan te passen aan de klimaatverandering	352
2.15 - Operationele programma's groenten en fruit – herbeplanting van boomgaarden	352
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	352
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	352
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	352
4 Resultaatindicator(en)	352
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	352
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	353
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	354
8 Naleving van de WTO-regels	354
WITHD(47(2)(f)) - - uitdemarctneming voor gratis verstrekking of andere bestemmingen, met inbegrip van de verwerkingskosten die nodig zijn om de uitdemarctneming te faciliteren	355
2.16 - Operationele programma's groenten en fruit – het uit de markt nemen van producten ..	355
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	355
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	355
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	355
4 Resultaatindicator(en)	355
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	355
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	356
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	357
8 Naleving van de WTO-regels	357
GREEN(47(2)(g)) - - groen oogsten, waaronder wordt verstaan het oogsten op een bepaald areaal van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten die vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken.....	358
2.17 - Operationele programma's groenten en fruit – groen oogsten	358
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	358
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	358
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	358
4 Resultaatindicator(en)	358
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	358
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	359
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	360
8 Naleving van de WTO-regels	360
NOHAR(47(2)(h)) - - niet oogsten, waaronder wordt verstaan de beëindiging van de aan de gang zijnde productiecycclus op het betrokken areaal wanneer het product goed ontwikkeld en van	

gezonde handelskwaliteit is, met uitzondering van de vernietiging van producten wegens weersomstandigheden of ziekte	361
2.18 - Operationele programma's Groenten en Fruit - niet oogsten	361
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	361
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	361
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	361
4 Resultaatindicator(en)	361
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	361
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	362
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	363
8 Naleving van de WTO-regels	363
HARIN(47(2)(i)) - - oogstverzekeringen die de inkomsten van de producenten helpen veiligstellen bij verliezen als gevolg van natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden, ziekten of plagen en er tegelijk voor zorgen dat de begunstigden de nodige risicopreventiemaatregelen nemen.....	364
2.19 - Operationele programma's groenten en fruit – oogst- en productieverzekering.....	364
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	364
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	364
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	364
4 Resultaatindicator(en)	364
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	364
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	365
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	366
8 Naleving van de WTO-regels	366
COACH(47(2)(j)) - - coaching van andere producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of artikel 67, lid 7, van Verordening (EU) 2021/2115, of van individuele producenten.....	367
2.20 - Operationele programma's groenten en fruit – begeleiding van andere PO's en UPO's	367
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	367
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	367
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	367
4 Resultaatindicator(en)	367
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	367
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	368
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	369
8 Naleving van de WTO-regels	369
3COUN(47(2)(k)) - - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire protocollen van derde landen op het grondgebied van de Unie om de toegang tot de markten van derde landen te vergemakkelijken.....	370
2.21 - Operationele programma's Groenten en Fruit - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire voorschriften van derde landen	370
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	370
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	370
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	370
4 Resultaatindicator(en)	370
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	370
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	371
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	372
8 Naleving van de WTO-regels	372
COMM(47(2)(l)) - - communicatieacties gericht op bewustmaking en het informeren van consumenten	373

2.22 - 5.1.22 Operationele programma's groenten en fruit – afzetbevordering en communicatie van consumenten.....	373
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	373
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	373
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	373
4 Resultaatindicator(en)	373
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	373
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	374
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	375
8 Naleving van de WTO-regels	375
Producten van de bijenteelt	376
ADVIBEEES(55(1)(a)) - - adviesdiensten, technische bijstand, opleiding, voorlichting van en uitwisseling van beste praktijken, onder meer via netwerkvorming, voor bijenhouders en bijenhoudersorganisaties.....	376
2.25 - Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties	376
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	376
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	376
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	376
4 Resultaatindicator(en)	376
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	376
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	378
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	378
8 Naleving van de WTO-regels	378
9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	379
10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	379
INVAPI(55(1)(b)) - - investeringen in materiële en immateriële activa, alsook andere acties	380
2.27 - Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa	380
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	380
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	380
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	380
4 Resultaatindicator(en)	380
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	380
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	381
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	381
8 Naleving van de WTO-regels	382
9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	383
10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	383
ACTLAB(55(1)(c)) - - acties om laboratoria te ondersteunen bij de analyse van producten van de bijenteelt, verliezen van bijenkolonies of afnemende productiviteit en stoffen die mogelijk toxisch zijn voor bijen	384
2.24 - Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria.....	384
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	384
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	384
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	384
4 Resultaatindicator(en)	384
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	384
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	386
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	386
8 Naleving van de WTO-regels	386
9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	387
10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	387

PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - - acties om het bestaande aantal bijenbestanden in de Unie in stand te houden of te vergroten, waaronder de bijenteelt	388
2.23 - Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie	388
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	388
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	388
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	388
4 Resultaatindicator(en)	388
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	388
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	389
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	389
8 Naleving van de WTO-regels	390
9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	391
10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	391
COOPAPI(55(1)(e)) - - samenwerking met instanties die gespecialiseerd zijn in de uitvoering van onderzoeksprogramma's op het gebied van de bijenteelt en de producten van de bijenteelt	392
2.26 - Toegepast onderzoek	392
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	392
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	392
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	392
4 Resultaatindicator(en)	392
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	392
6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	393
7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie	394
8 Naleving van de WTO-regels	394
9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	395
10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	395
5.3 Rural Development Interventions	396
ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	396
3.1 - Tijdelijk grasland naar blijvend grasland	396
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	396
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	396
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	396
4 Resultaatindicator(en)	396
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	396
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	398
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	398
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	398
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	399
10 Naleving van de WTO-regels	399
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	399
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	400
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	400
3.10 - Beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten (afgekort: Beheerovereenkomsten soortenbescherming)	402
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	402
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	402
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	402
4 Resultaatindicator(en)	402
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	402
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	409
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	409

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	411
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	411
10 Naleving van de WTO-regels	411
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	411
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	413
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	415
3.11 - Reductie antibioticagebruik	420
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	420
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	420
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	420
4 Resultaatindicator(en)	420
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	420
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	421
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	422
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	422
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	422
10 Naleving van de WTO-regels	423
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	423
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	424
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	424
3.2. - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	426
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	426
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	426
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	426
4 Resultaatindicator(en)	426
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	427
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	428
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	429
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	430
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	430
10 Naleving van de WTO-regels	430
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	430
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	431
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	432
3.3 - Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee om emissies broeikasgassen te verminderen (afgekort: Voedermanagement bij rundvee)	434
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	434
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	434
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	434
4 Resultaatindicator(en)	434
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	434
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	437
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	437
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	437
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	438
10 Naleving van de WTO-regels	438
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	438
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	439
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	439
3.4 - Omschakeling biologische landbouw	441
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	441

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	441
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	441
4 Resultaatindicator(en)	441
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	442
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	443
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	443
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	444
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	444
10 Naleving van de WTO-regels	445
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	445
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	446
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	446
3.5 - Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt (afgekort: Meerjarige bloemenstrook fruit)	448
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	448
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	448
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	448
4 Resultaatindicator(en)	448
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	448
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	450
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	450
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	451
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	451
10 Naleving van de WTO-regels	451
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	451
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	452
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	452
3.6 - Behoud van lokale schapen-, geiten- en varkensrassen (afgekort: Lokale schapen-, geiten- en varkensrassen)	454
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	454
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	454
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	454
4 Resultaatindicator(en)	454
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	454
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	456
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	456
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	457
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	457
10 Naleving van de WTO-regels	457
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	458
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	459
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	459
3.7 - Onderhoud boslandbouwsystemen	461
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	461
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	461
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	461
4 Resultaatindicator(en)	461
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	461
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	463
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	463
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	464
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	464

10 Naleving van de WTO-regels	464
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	464
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	465
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	465
3.8 - Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of voor het creëren van ecologische verbindingen (afgekort: Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden)	467
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	467
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	467
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	467
4 Resultaatindicator(en)	467
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	467
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	472
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	473
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	474
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	474
10 Naleving van de WTO-regels	474
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	474
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	475
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	476
3.9 - Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (afgekort: Beheerovereenkomsten KLE)	479
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	479
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	479
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	479
4 Resultaatindicator(en)	479
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	479
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	482
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	483
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	484
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	484
10 Naleving van de WTO-regels	484
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	485
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	486
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	487
INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	490
3.20 - VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven.....	490
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	490
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	490
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	490
4 Resultaatindicator(en)	490
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	490
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	494
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	494
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	494
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	494
10 Naleving van de WTO-regels	495
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	495
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	496
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	496
3.21 - VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	498
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	498

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	498
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	498
4 Resultaatindicator(en)	498
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	498
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	502
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	503
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	503
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	503
10 Naleving van de WTO-regels	503
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	504
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	505
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	505
3.22 - VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	507
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	507
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	507
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	507
4 Resultaatindicator(en)	507
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	507
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	512
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	512
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	513
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	513
10 Naleving van de WTO-regels	513
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	513
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	514
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	514
3.23 - VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	516
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	516
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	516
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	516
4 Resultaatindicator(en)	516
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	516
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	521
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	521
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	522
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	522
10 Naleving van de WTO-regels	522
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	522
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	524
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	524
3.24 - VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven.....	526
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	526
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	526
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	526
4 Resultaatindicator(en)	526
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	526
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	529
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	530
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	530
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	530
10 Naleving van de WTO-regels	531

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	531
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	532
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	532
3.25 - VLIF – Investeringsen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten	534
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	534
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	534
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	534
4 Resultaatindicator(en)	534
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	534
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	537
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	538
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	538
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	538
10 Naleving van de WTO-regels	538
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	539
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	540
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	540
3.26 - VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen	542
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	542
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	542
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	542
4 Resultaatindicator(en)	542
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	542
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	545
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	545
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	546
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	546
10 Naleving van de WTO-regels	546
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	546
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	547
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	547
3.27 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden.....	549
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	549
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	549
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	549
4 Resultaatindicator(en)	549
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	549
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	551
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	551
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	552
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	552
10 Naleving van de WTO-regels	552
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	553
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	554
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	554
INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up.....	556
3.28 - VLIF - Opstart en overname door jonge landbouwers	556
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	556
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	556
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	556
4 Resultaatindicator(en)	556

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	556
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	559
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	559
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	559
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	559
10 Naleving van de WTO-regels	560
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	560
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	561
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	562
3.29 - VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	564
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	564
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	564
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	564
4 Resultaatindicator(en)	564
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	564
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	568
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	568
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	568
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	568
10 Naleving van de WTO-regels	568
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	568
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	569
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	569
COOP(77) - Samenwerking	572
3.15 - Dierenwelzijnslabel	572
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	572
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	572
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	572
4 Resultaatindicator(en)	572
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	572
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	573
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	573
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	573
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	574
10 Naleving van de WTO-regels	574
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	574
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	575
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	575
3.16 - Projectoproep samenwerking	577
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	577
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	577
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	577
4 Resultaatindicator(en)	577
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	577
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	581
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	582
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	582
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	582
10 Naleving van de WTO-regels	582
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	582
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	583

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	583
3.17 - Projectoproep innovatie in kader van EIP	585
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	585
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	585
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	585
4 Resultaatindicator(en)	585
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	585
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	588
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	588
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	588
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	588
10 Naleving van de WTO-regels	588
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	588
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	590
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	590
3.18 - LEADER – Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie.....	592
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	592
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	592
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	592
4 Resultaatindicator(en)	593
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	593
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	596
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	596
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	597
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	597
10 Naleving van de WTO-regels	598
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	598
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	599
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	599
3.19. - LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie	601
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	601
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	601
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	601
4 Resultaatindicator(en)	601
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	602
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	607
7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	607
8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	608
9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	609
10 Naleving van de WTO-regels	610
11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	610
12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie	611
13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	611
KNOW(78) - Knowledge exchange and dissemination of information	613
3.12 - Demonstratieprojecten.....	613
1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	613
2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	613
3 Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	613
4 Resultaatindicator(en)	613
5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	613
6 Identificatie van relevante basislijnelementen	616

7	Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	616
8	Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	616
9	Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	616
10	Naleving van de WTO-regels	616
11	Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	617
12	Geplande eenheidsbedragen - Definitie	618
13	Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	618
3.13	- Vorming en advies op maat – vraaggestuurd	620
1	Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	620
2	Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	620
3	Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	620
4	Resultaatindicator(en)	620
5	Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	620
6	Identificatie van relevante basislijnelementen	623
7	Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	623
8	Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	623
9	Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	624
10	Naleving van de WTO-regels	624
11	Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	624
12	Geplande eenheidsbedragen - Definitie	625
13	Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	626
3.14	- Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd.....	628
1	Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie	628
2	Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen	628
3	Via de interventie aangepakte behoefte(n).....	628
4	Resultaatindicator(en)	628
5	Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie.....	628
6	Identificatie van relevante basislijnelementen	632
7	Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden	632
8	Informatie in verband met staatssteunbeoordeling	632
9	Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie	632
10	Naleving van de WTO-regels	632
11	Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)	632
12	Geplande eenheidsbedragen - Definitie	634
13	Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output.....	635
6	Financieel plan	638
6.1	Overzichtstabel	638
6.2	Gedetailleerde financiële informatie en uitsplitsing per interventie en planning van de output (TO BE FINALIZED)	641
6.2.1	Direct Payments	641
6.2.2	Sectoral	649
6.2.3	Rural Development	651
7	Governance- en coördinatiesysteem	676
7.1	Identificatie van governance- en coördinatieorganen + controle-instanties	676
	<i>Juridisch kader</i>	677
7.2	Beschrijving van de monitoring- en verslagleggingsstructuur	680
7.3	Informatie over controlesysteem en boetes.....	680
7.3.1	GBCS - Geïntegreerd beheers- en controlesysteem.....	680
7.3.1.1	Alle elementen van het GBCS, overeenkomstig de horizontale verordening, zijn gevestigd en werkzaam vanaf 1 januari 2023	681
7.3.1.1.1	Landbouwpercelenidentificatiesysteem (LPIS)	681
7.3.1.1.2	Geospaatial en diergebonden aanvraagstelsel.....	682

7.3.1.1.3 Past u een geautomatiseerd claimsysteem toe (in de zin van artikel 65, lid 4, punt f), van de horizontale verordening?	682
7.3.1.1.4 Areaalmonitorsysteem (AMS)	682
7.3.1.1.6 Identificatie- en registratiesysteem van betalingsrechten, indien van toepassing	682
7.3.1.1.7 Identificatie- en registratieregeling voor dieren in de zin van artikel 65, lid 4, punt c) [Artikel 66, lid 1, punt g), van de horizontale verordening]	682
7.3.2 Niet-GBCS	682
7.3.2.1 Korte beschrijving van het sanctiesysteem voor niet-GBCS-interventies, in lijn met de principes van doeltreffendheid, evenredigheid en afschrikking	682
7.3.2.2 Brief description of the control system for non-IACS (control methods, cross-checks, durability of investments and related ex-post checks, etc)	683
7.3.2.3 Regels inzake overheidsopdrachten?	685
7.4 Conditionaliteit	685
7.4.1 Controlesysteem voor de conditionaliteit	685
7.4.1.1 Beschrijving van het controlesysteem voor de conditionaliteit	685
7.4.1.2 Soorten controles	687
7.4.2 Sanctiesysteem voor de conditionaliteit	689
7.4.2.1 Beschrijving van het sanctiesysteem voor de conditionaliteit	689
7.4.2.2 Definition and application of ‘reoccurrence’ (calculation and time span covered):	689
7.4.2.3 Definition and application of ‘intentionality’	689
7.4.3 Indication of the application of a simplified control system for small farmers	689
7.4.4 Competent control bodies responsible for the checks of conditionality practices, statutory management requirements	690
7.5 Sociale conditionaliteit	692
7.5.1. Beschrijving van het controlesysteem voor sociale conditionaliteit	692
7.5.2. Beschrijving van het sanctiesysteem voor sociale conditionaliteit	692
8 Modernisering: AKIS en digitalisering	693
8.1 AKIS	693
8.1 Algemene beoogde organisatiestructuur van het verbeterde AKIS	693
8.2 Beschrijving van de manier waarop de adviesdiensten, onderzoeks- en GLB-netwerken samenwerken binnen het AKIS-kader (art.114, punt a), ii))	697
8.3 Beschrijving van de organisatie van alle bedrijfsadviseurs voor de landbouw overeenkomstig de vereisten van artikel 15, leden 2 tot en met 4	698
8.4 Beschrijving van de manier waarop innovatiesteun wordt verstrekt zoals bedoeld in artikel 114, punt a), ii))	699
8.5 Digitaliseringsstrategie (art.114, punt b))	700
Bijlagen	705
Bijlage I over de ex-ante-evaluatie en de strategische milieubeoordeling als bedoeld in Richtlijn 2001/42/EG	705
1. Samenvatting van ex-ante-evaluatieproces en resultaten	705
2. Aanbevelingen van de ex-ante-evaluatie en strategische milieubeoordeling en hoe deze zijn aangepakt	707
3. Ex-ante-evaluatieverslag	707
4. Verslag strategische milieubeoordeling	707
Bijlage II over de SWOT-analyse	707
Annex III on the consultation of the partners	707
Bijlage IV over de gewasspecifieke betaling voor katoen (indien relevant)	707
Bijlage V over aanvullende nationale financiering die wordt verstrekt in het kader van het strategisch GLB-plan	708
Bijlage VI over nationale overgangssteun (indien relevant)	709
a) the annual sector-specific financial envelope for each sector for which transitional national aid is granted	709
b) where relevant, the maximum unit rate of support for each year of the period	709
c) where relevant, information as regards the reference period modified in accordance with the Article 147(2) second subparagraph	709

d) a brief description of the complementarity of the transitional national aid with CAP Strategic Plan interventions.....	709
Other annex: Consistency with and contribution to the Union targets for 2030.....	709
National contribution to the EU 2030 target of 50% reduction of nutrient losses, while ensuring no deterioration in soil fertility	709
National contribution to the EU 2030 target of 10% of agricultural area under high-diversity landscape features.	709
National contribution to the EU 2030 target of 25% of the EU's agricultural land under organic farming.....	709
National contribution to the EU 2030 targets of 50% reduction of the overall use and risk of chemical pesticides, and use of more hazardous pesticides	709
National contribution to the EU 2030 target of 50% reduction of sales of antimicrobials for farmed animals and in aquaculture.....	709
National contribution to the EU 2025 target to roll-out of fast broadband internet in rural areas to achieve the objective of 100% access	709
DOCUMENTS.....	710

1 Strategische verklaring

Vlaanderen streeft naar de ontwikkeling en rechtzekere toekomst voor alle vormen van duurzame land- en tuinbouw, waarbij ecologische, economische én sociale elementen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Een duurzaam inkomen voor duurzaam werk

We blijven inzetten op een dynamische, weerbare en duurzame land- en tuinbouwsector, waaruit de landbouwer een leefbaar inkomen kan halen.

Voor het ontvangen van inkomenssteun moet de landbouwer voldoen aan de verhoogde conditionaliteit. Voor de gekoppelde steun komt een duurzaam alternatief waarbij de betrokken vleesveehouders klimaatinspanningen leveren. Vlaanderen voorziet ook in mechanismen om de rechtstreekse inkomenssteun aan landbouwers gelijkmatiger en doelgerichter te verdelen, via een definitie actieve landbouwer, interne convergentie, verlaging van betalingen en een aanvullende herverdelende inkomenssteun.

In de aanbevelingen die de Europese Commissie eind 2020 leverde voor de strategische GLB-plannen van België staat het verbeteren van de veerkracht van de landbouwsector en het tegengaan van de inkomensdaling als eerste aanbeveling.

De sterkste schakel in onze voedselketen

Het Vlaamse GLB-plan ondersteunt landbouwers in hun zoektocht naar duurzame opportuniteiten voor hun bedrijf. Het geeft hen kansen om te investeren, te innoveren en veerkrachtige en toekomstgerichte landbouwverdienmodellen te ontwikkelen, in samenhang met de omgeving, maatschappij en de kansen en uitdagingen van de markt.

Het GLB-plan voorziet financiële steun voor de opstart van of omschakeling naar toekomstgerichte verdienmodellen.

Het vernieuwde systeem van vraag- en aanbodgestuurde opleiding en advies ondersteunt en begeleidt landbouwers bij het maken van duurzame bedrijfskeuzes op korte en (middel)lange termijn.

Via het hervormde Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) worden actieve landbouwers aangemoedigd om hun bedrijfsstructuren te verduurzamen, zodat ze enerzijds beter aan de toenemende noden inzake milieu, klimaat en dierenwelzijn tegemoet kunnen komen en anderzijds weerbaarder worden tegen marktschokken.

Het GLB-plan stimuleert bovendien extra inspanningen voor dierenwelzijn of vermindering van antibioticagebruik.

Samenwerking kan lonen. Een nieuwe GLB-interventie ondersteunt een brede waaier aan samenwerkingsprojecten die zich op één of meerdere duurzaamheidspijlers focussen.

Via de GMO groenten en fruit wordt reeds lang ingezet op samenwerking. Dit zorgt voor meer marktmacht tegenover de afnemers, maar ook de lat voor kwaliteit, voedselveiligheid en ecologische voetafdruk wordt steeds hoger gelegd.

Het bijenteeltprogramma beoogt de verdere professionalisering van de sector en de bevordering van de regionale bijenteelt.

De Europese Commissie beveelt België aan om de modernisering en transformatie van landbouwbedrijven voort te zetten en om de positie van de landbouwers in de voedselketen te verbeteren. Ook beveelt ze beste praktijken in de veehouderij aan met oog op dierenwelzijn te bevorderen en refereert ze naar de Green Deal doelstellingen om de verkoop van antimicrobiële stoffen terug te dringen.

Innovatie en kennis maken grensverleggende ambities waar

Kennis en duurzame innovatie zijn essentieel voor de toekomst van landbouw. Het GLB-plan biedt een breed pallet aan advies, vorming en demonstratie. Co-creatie van kennis door landbouwers en onderzoekinstellingen kan een gamechanger zijn. Daarom versterkt het GLB-plan de ondersteuning van EIP, waarin landbouwers samen met onderzoekers en andere actoren innovatieve oplossingen ontwikkelen, en de demonstratieprojecten. Innovatieve investeringen worden gestimuleerd via het VLIF.

In de aanbevelingen van de Europese Commissie wordt België aangemoedigd om het kennis- en innovatiesysteem voor de landbouw beter te integreren.

Met het GLB willen we nog méér voor onze omgeving zorgen

Omdat Vlaanderen kampt met heel wat uitdagingen op vlak van bodem, lucht, water, biodiversiteit en landschapskwaliteit, biedt dit GLB-plan een groot pakket aan diverse tools aan, waarmee de landbouwer deze uitdagingen kan aanpakken.

Naast de verhoogde conditionaliteit, kiezen we voluit voor een stimulerend beleid.

De introductie van de ecoregelingen binnen Pijler 1, waarbij landbouwers vergoed worden voor vrijwillige inspanningen, is een beloftevolle katalysator om vooruitgang te boeken richting milieu- en biodiversiteitsdoelen. Voorbeelden zijn de aanleg van bufferstroken, precisielandbouw, erosiebestrijding, gewasrotatie, ecologisch beheerd grasland, mechanische onkruidbestrijding ...

Via pijler 2 worden meerjarige verbintenissen ondersteund via beheerovereenkomsten ten dienste van soortenbescherming en agromilieu-klimaatmaatregelen ter bevordering van lokale landbouwdierrassen, milieuvriendelijke teelten, ...

De biologische landbouw neemt in Vlaanderen toe, maar heeft zeker nog een mooi groeipotentieel. Daarom wordt de biologische landbouw verder ondersteund.

Het investeringsbeleid richt zich op innovatieve en klimaat- en milieuvriendelijke landbouw. Via een bijgestuurde selectiemethode worden investeringen die het meest bijdragen aan het verlagen van de omgevingsdruk het hoogst gerangschikt. Een deel van het VLIF-budget wordt gereserveerd om niet-productieve investeringen aan te moedigen, zoals bvb. de aanleg van landschapselementen, erosiedammen, waterinfiltratie, ...

In de operationele programma's groenten en fruit worden via producentgerichte milieuacties duurzaam water-, bodem-, afval-, en energiebeheer gestimuleerd, alsook het gebruik van resistente en gecoate zaden, biologische gewasbescherming en functionele agrobiodiversiteit.

Buiten de landbouwsector worden in het kader van soorten- en habitatbescherming investeringen in Natura2000 of in gebieden met hoge natuurwaarden ondersteund. Biodiversiteit en landschapskwaliteit is tevens één van prioritaire thema's binnen LEADER.

De Green Deal doelstellingen om de nutriëntenverliezen en het gebruik en de risico's van pesticiden te verminderen, de biodiversiteit te versterken en de biologische landbouw te bevorderen, worden ook aangestipt in de aanbevelingen van de Europese Commissie jegens België. Ook beveelt de Commissie duurzaam bosbeheer en bebossing aan: dit wordt voornamelijk via Vlaamse middelen (buiten GLB) aangepakt.

Landbouw paraat voor het klimaat

Volgens het Vlaams Energie- en Klimaatbeleidsplan 2021-2030 moet de landbouwsector tegen 2030 een broeikasgasreductie van 31,3 % realiseren ten opzichte van 2005. Ook moeten we het koolstofverlies uit landbouwbodems terugdringen en moet onze landbouwsector zich wapenen tegen de gevolgen van de klimaatverandering.

Ook in de aanbevelingen van de Europese Commissie zijn deze drie elementen opgenomen (reductie van niet-CO₂-emissies, koolstofopslagcapaciteit en adaptatie van de landbouw).

Binnen de conditionaliteit en het stimulerend beleid van ecoregelingen en agromilieu-klimaatverbintenissen worden een aantal specifieke klimaatacties opgenomen rond meerjarig grasland, organisch koolstof in de bodem en voedermanagement bij rundvee.

Het VLIF is een cruciaal instrument om de klimaatuitdagingen aan te gaan. De landbouwer kan investeringen aangaan om emissie van broeikasgassen te reduceren, energie te besparen, hernieuwbare energie op te wekken, zich te beschermen tegen extreme weersomstandigheden... Investerings die een duidelijke meerwaarde hebben op klimaatvlak, en ook een lange terugverdientijd hebben, worden gesubsidieerd aan de hoogste steunpercentages.

Generatiewissel - start to boer

Ook morgen zal Vlaanderen nood hebben aan boeren, niet alleen voor lokale voedselproductie, maar ook voor de land- en maatschappelijke diensten die ze leveren. Een gekend en toenemend probleem is de beperkte instroom van jonge landbouwers. Startende ondernemers hebben een extra duwtje in de rug nodig om de eerste hordes te nemen. Een verhoogde top-up bij de inkomenssteun helpt jonge landbouwers in de eerste jaren.. Daarnaast wordt de opstart- en overnamesteun voor jonge landbouwers versterkt. Ook worden jonge landbouwers extra ondersteund wanneer zij duurzame investeringen doen op het bedrijf. Omdat begeleiding essentieel is om te groeien tot een toekomstbedrijf, krijgen jonge en nieuwe landbouwers extra aandacht bij de opleidingen en advies.

De GLB-aanbevelingen van de Commissie aan België vermelden het aanmoedigen van jongeren om over te stappen op landbouw en andere activiteiten op het platteland.

Het platteland beleven en de diverse functies verweven

Dit GLB-plan wilt de vitaliteit van het platteland versterken door de LEADER methode versterkt toe te passen. Elk LEADER-gebied bepaalt in zijn lokale ontwikkelingsstrategie op welke uitdagingen en noden men wil inzetten, door invulling te geven aan de prioritaire thema's 'innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en –afzet en valorisatie van biomassa-resten', 'leefbare en levendige dorpen' en 'biodiversiteit en landschapskwaliteit'. Projecten die kaderen in deze strategie kunnen gefinancierd worden.

2 Behoeftenonderzoek en interventiestrategie, inclusief plan met streefcijfers en contextindicatoren

2.1 Behoeftenonderzoek en interventiestrategie

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoeftte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
N01	Opleiding en kennisstimulering	Zeër hoog binnen GLB	Ja										X
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja										X
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja	X									
N04	Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk	X									
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeër hoog binnen GLB	Ja		X								
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja			X							
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja				X						
N08	Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen	Zeër hoog binnen GLB	Ja				X						
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja				X						
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeër hoog binnen GLB	Ja					X					
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja					X					
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja					X					
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeër hoog binnen GLB	Ja						X				
N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja						X				
N15	Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector	Zeër hoog binnen GLB	Ja							X			
N16	Behoud van open ruimte en landbouw	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk								X		
N17	Leefbaarheid op het platteland	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk								X		
N18	Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk								X		
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk									X	
N20	Verhogen dierenwelzijn in de landbouw	Hoog binnen GLB	Ja									X	
N21	Verlagen antibioticagebruik	Standaard binnen GLB	Ja									X	
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk									X	

N01 - Opleiding en kennisstimulering

Kennis is van groot belang, zowel in de landbouw als op het bredere platteland. Kennis helpt landbouwers hun bedrijf succesvol te managen, zich aan te passen aan nieuwe verwachtingen vanuit de maatschappij en de keten, hun risico's te beperken/beheersen, hun positie in de keten te versterken en hun omgevings- en klimaatimpact te verkleinen. Landbouwvorming en -advies moeten aandacht hebben voor alle aspecten van landbouw, waaronder innovatief ondernemerschap, de keten, technische, economische en omgevingsaspecten van bedrijfsvoering.

N02 - Innovatie (inclusief digitalisering)

De landbouwsector is voortdurend in beweging. Innovaties (inclusief systeeminnovaties), nieuwe technieken en praktijken moeten ontwikkeld worden als antwoord op nieuwe verwachtingen van maatschappij en keten. Pioniers moeten de ruimte krijgen om nieuwe ideeën uit te werken en uit te testen. Technieken en praktijken met bewezen doeltreffendheid moeten breder ingang vinden in de landbouw. Daarnaast moeten ook de vele data die verzameld worden dankzij moderne technologieën op de bedrijven nog beter gebruikt worden voor optimalisatie van de bedrijfsvoering en kennisdeling.

N03 - Inkomenszekerheid

Het inkomen in de landbouwsector is volatiel en over het algemeen laag in vergelijking met andere economische sectoren (gemiddeld slechts 40% van de gemiddelde lonen in de EU-28). De productiekosten in Vlaanderen blijven hoog. Vooral de arbeidskosten zijn hoog, de weinig beschikbare grond is duur, de energiekosten stijgen, er is een trend naar stijgende prijzen voor de toelevering van inputs en financiering blijft moeilijk. Er is een nood aan verschillende strategieën die hier een antwoord op kunnen bieden.

N04 - Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten

Toenemende schaalvergroting en specialisatie leidt vaak tot meer efficiëntie, maar brengt grote risico's met zich mee. Verschillende sectoren zijn dan ook kwetsbaar voor crisissen die elkaar snel opvolgen. Diversificatie van productie en van inkomsten kan het risico spreiden en bedrijven veerkrachtiger maken. Ook preventie is belangrijk.

N05 - Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal

De Vlaamse landbouwer stemt zijn teelt zo goed mogelijk af op de productieomstandigheden, maar door kleine marges, zijn huidige positie in de keten als prijsnemer, hoge grondprijzen en het marktfalen is de rentabiliteit vaak beperkt en zijn vele bedrijven beperkt flexibel in hun bedrijfsvoering en minder weerbaar in crisissituaties. Er moeten mogelijkheden voorzien worden voor meer flexibele bedrijfsvormen met het oog op productieomschakeling of aanpassing van verdienmodellen in functie van veranderende marktvragen.

N06 - Ketenpositie versterken door samenwerking

Vaak zijn land- en tuinbouwers prijsnemers in de keten. Ze zijn sterk afhankelijk van de markt en de overige schakels in de keten en hebben een zwakke onderhandelingspositie. Dit leidt tot een neerwaartse druk op de prijzen waardoor veel landbouwers ze als unfair ervaren. Zowel horizontale samenwerking tussen landbouwers onderling als verticale samenwerking binnen de keten biedt kansen. Samenwerking kan hun positie in de keten versterken, kan het delen van kennis en ervaringen stimuleren, kan leiden tot een correctere prijs en een kostenbesparing, kan de transparantie in de keten verhogen.

N07 - Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen

Gezien de grote uitdagingen op gebied van klimaat, moet de landbouw gestimuleerd worden om de uitstoot van broeikasgassen en het energieverbruik te verminderen en om bij te dragen aan de koolstofsequestratie en de productie van energie. Er moet aandacht zijn voor het optimaliseren van de gewasrotatie, koolstofopbouw in de bodem en het realiseren van boslandbouwsystemen. Stimuleren van investeringen gericht op klimaat en energie moeten een prioriteit zijn voor beleid.

N08 - Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen

Landbouw is sterk afhankelijk van hulpbronnen, voornamelijk op vlak van energie, eiwithoudende grondstoffen en water,... Er moet nog meer ingezet worden om deze afhankelijk te minderen. Zo moet we meer inzetten op de productie van hernieuwbare energie, bijvoorbeeld door de valoriseren van nevenstromen uit landbouwproductie. Het gebruiken van alternatieve eiwitbronnen voor (meng)voeders moet gestimuleerd worden om de afhankelijkheid van import van eiwit van buiten Europa te verminderen. Ook de beschikbaarheid en recuperatie van water is een belangrijk aandachtspunt.

N09 - Adaptatie aan klimaatverandering

De klimaatverandering zorgt voor grotere weersextremen, wat niet alleen de landbouwproductie onder druk zet, maar ook impact heeft op de omgeving door ondermeer verhoogde erosie en afspoeling. Ook veroorzaakt de klimaatverandering andere bedreigingen zoals introductie van invasieve exoten, ziekten en plagen. De landbouw moet zich aanpassen aan deze bedreigingen. De beleidsuitdaging is het anticiperen op deze verandering en niet wachten tot de effecten effectief voelbaar zijn. Via verschillende beleidsmaatregelen (vb. investeringssteun, areaalsteun...) kunnen adaptatiemaatregelen en nieuwe vormen van landbouw ondersteund worden.

N10 - Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)

Vlaanderen heeft in vergelijking met het verleden en andere EU lidstaten een hoge eco-efficiëntie. Daarbij mag de draagkracht van het lokale ecosysteem evenwel niet worden overschreden. Duurzame productiemethoden moeten nog meer ingang vinden in de praktijk. Ook de (milieu)wetgeving noopt de landbouwer tot steeds verdere verduurzaming van zijn bedrijf.

N11 - Zorg voor water

Door toenemende verharding is er steeds minder plaats voor water, dit vermindert infiltratie en vergroot het risico op wateroverlast. Dit leidt op termijn tot een verminderde beschikbaarheid van water. Het belang hiervan neemt nog toe omwille van de klimaatverandering.

De waterkwaliteit in verschillende regio's lijdt onder de uit- en afspoeling van nutriënten naar het grond- en oppervlaktewater. Ook gewasbeschermingsmiddelen zorgen voor een belasting van het oppervlaktewater.

N12 - Zorg voor bodem

Een gezonde bodem is het productiekapitaal voor een vruchtbare voedselproductie en is ook essentieel voor een groot aantal ecosysteemdiensten. Er is daarom nood aan duurzame beheerpraktijken. Er moet ingezet worden op het voorkomen van bodemdegradatie, -verdichting, -erosie, het verlies van bodemkoolstof en bodemverontreiniging.

N13 - Zorg voor natuur / biodiversiteit

Landbouw en biodiversiteit zijn nauw met elkaar verbonden: veel biodiversiteit is afhankelijk van landbouwlandschappen en biodiversiteit levert de landbouwer heel wat voordelen op. Er moet ingezet worden op maatregelen die de instandhouding van deze biodiversiteit ten goede komen. Ook genetische diversiteit binnen soorten is belangrijk voor o.a. de veerkracht en aanpassingsmogelijkheden van teelten en rassen. Daarnaast hebben de genetische hulpbronnen ook een maatschappelijke relevantie. Het is belangrijk om in te zetten op het beschermen van deze genetische variëteit.

N14 - Zorg voor landschap

Landbouwers spelen een grote rol in het behouden en creëren van het landschap op het platteland. De multifunctionaliteit van landbouw biedt kansen voor landschapsbeheer. Uiteraard hangt dit ook samen met bescherming van biodiversiteit. Er is nood aan een betere ondersteuning van de bescherming, het herstel en het onderhoud van culturele en biologisch diverse landschappen. Hiertoe moeten ecologische maatregelen geïntegreerd worden in het verdienenmodel.

N15 - Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector

Instappers in de landbouw hebben het vandaag niet gemakkelijk: ze hebben een beperkte financiële buffer terwijl de grond- en de overnameprijzen hoog zijn. De over te nemen bedrijven zijn vaak groot, maar soms ook verouderd met bijgevolg hoge investeringskosten. Er is nood aan een doelgerichte ondersteuning van actieve jonge landbouwers om de instroom in de landbouw te bevorderen.

N16 - Behoud van open ruimte en landbouw

De verstedelijking van het platteland, de hogere gronddruk en het moeilijker verkrijgen van omgevingsvergunningen, kunnen een bedreiging voor de landbouw betekenen. Anderzijds biedt het verstedelijkte Vlaanderen ook kansen, door de nabijheid van de stad en koopkrachtige burgers. Er is nood aan een gebiedsgerichte en gedifferentieerde aanpak om de multifunctionaliteit van het platteland en de open ruimte te bewaren.

N17 - Leefbaarheid op het platteland

Om te komen tot leefbare dorpen moet ingezet worden op sociale inclusie, participatie, kernversterking, digitale innovatie, etc. Het inzetten op initiatieven rond armoede (opsporen en aanpakken) en duurzame mobiliteit zijn hierin belangrijke elementen.

N18 - Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

De diversificatie van de economische activiteiten is een belangrijke troef om in te zetten op een meer stabiel en duurzaam platteland. Er zijn veel verschillende activiteiten die hier toe kunnen bijdragen. Zo biedt het toerisme op platteland vele kansen voor het platteland en landbouw. Daarnaast kan het omschakelen naar een bio- en/of circulaire economie of het inzetten op houtproductie heel wat kansen bieden aan de landbouwsector om nieuwe activiteiten, waardeketens en inkomstenstromen op te bouwen.

N19 - Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)

Door onvoldoende kennis over het complexe Vlaamse landbouwsysteem en zijn ruimtelijke context heeft de burger steeds minder affiniteit met de land- en tuinbouwsector. Door de betrokkenheid van de consument bij landbouw en voeding te vergroten, vergroot ook het wederzijdse begrip en het imago van de landbouw en kan de consument inzicht verschaffen in de prijsopbouw.

N20 - Verhogen dierenwelzijn in de landbouw

Met betrekking tot dierenwelzijn is er druk vanuit de maatschappij, de consument en de distributie. Er zijn verschillen tussen het economisch optimum en een optimaal niveau van dierenwelzijn. Daarom moet er ondersteuning gegeven worden aan bovenwettelijke initiatieven en samenwerkingen in de keten die het dieren welzijn te goede komen. Ook onderzoek naar kosten-efficiënte systemen moet gestimuleerd worden, zodat die op termijn onderdeel uitmaken van het ondernemerschap

N21 - Verlagen antibioticagebruik

Landbouwsystemen met dierlijke productie zijn, kwetsbaar voor uitbraken van dierziektes. Echter, het huidige gebruik van antibiotica leidt steeds meer tot antimicrobiële resistentie. Er is nood aan meer aandacht voor bioveiligheid en preventie van ziektes.

N22 - Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen

De voedingsindustrie produceert een grote hoeveelheid voedselreststromen waarvan slechts een klein deel eetbaar (10%) is. Om voedselverlies te verminderen zou deze eetbare fractie ook aan een goede prijs verkocht moeten worden, zelfs als ze niet kan voldoen aan de kwaliteits- of cosmetische eisen. Voor de niet-eetbare fractie moet er nog meer ingezet worden op het valoriseren van de reststroom in 'biobased materials'. Deze nood hangt nauw samen met de ontwikkelingen in de circulaire en bio-economie.

Beoordeling van de behoeften van specifieke geografische gebieden, zoals de ultraperifere gebieden, bergachtige en insulaire gebieden.

Niet van toepassing.

Methode en criteria die zijn gebruikt voor het bepalen van de prioriteiten

De eerste stappen in de voorbereiding van het GLB-Strategisch Plan waren de opmaak van een SWOT en een nodenanalyse. Hiertoe werden in 2018 twee publieke denkdagen georganiseerd rond de thema's landbouw, milieu gelinkt aan landbouw en platteland. De uitkomst van deze brainstormsessies leverde samen met sectorale SWOT-analyses en literatuurstudie, uiteindelijk een lijst op van 131 noden. Er waren zowel sectorspecifieke noden als algemene noden.

Daarna werd een eerste prioritering uitgevoerd waarbij gevraagd werd om per specifieke doelstelling aan te duiden wat de belangrijkste noden waren. Daaruit werden de belangrijkste noden die relevant zijn voor

het GLB gefilterd en de Vlaamse krachtlijnen en strategie voor het nieuwe GLB geformuleerd.

In de loop van 2020 werden, met het oog op een duidelijkere structuur, de 131 geïdentificeerde noden gegroepeerd in 22 geclusterde noden.

De eerste prioritering werd, zoals hierboven beschreven, in 2018 gemaakt. Sindsdien zijn er een aantal crisissituaties geweest (droogte, uitbraken van dierenziektes, COVID 19...). Daarnaast werden nieuwe initiatieven van de Europese Commissie zoals de Green Deal en Farm to Fork-strategie bekend gemaakt met nieuwe krachtlijnen voor het toekomstige beleid en heeft de Europese Commissie landen-specifieke aanbevelingen opgesteld. Bijgevolg was een nieuwe prioritering nodig, ditmaal op basis van de geclusterde noden. Bij deze prioritering werd rekening gehouden met de eerdere prioritering en met 6 verschillende criteria: urgentie (timing); potentiële GLB instrumenten; potentiële impact binnen het GLB / efficiëntie; potentiële indirecte impact / impact op meerdere algemene of specifieke doelstellingen; coherentie met andere beleidskeuzes dan GLB en link met de landenspecifieke aanbevelingen. Er werd gekozen om de 22 noden zo gelijkmatig mogelijk te verdelen in vier verschillende klassen:

- Hoogste prioriteit
- Zeer hoge prioriteit
- Hoge prioriteit
- Standaard prioriteit

Motivering voor het besluit de in kaart gebrachte behoeften niet aan te pakken in het strategisch GLB-plan of ze gedeeltelijk aan te pakken

Alle noden worden in het GLB-plan aangepakt.

2.1.SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie

2.1.SO1.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO1.1.1 Sterke punten

De Vlaamse land- en tuinbouwers bezitten veel vakmanschap en tonen veel gedrevenheid en passie voor hun werk.

Ondanks de schaalvergroting en intensivering worden onze bedrijven nog altijd gekenmerkt door een familiaal karakter. Dat maakt dat ze flexibel en wendbaar zijn.

De bedrijven hebben een grote veerkracht en incasseringsvermogen (weerbaarheid). Hierdoor kunnen ze relatief snel inspelen of reageren op verschillende markt- en consumentenbehoeften of na een crisis.

Onze productie- en landbouwstructuren zijn sterk gediversifieerd. In Vlaanderen worden alle productievormen (groot of klein) vanuit het beleid gelijk benaderd.

De gemengde bedrijfsstructuur is belangrijk als risico-spreidende factor.

De specialisatie van sommige bedrijven zorgt voor kostenefficiëntie en een stijgende productiviteit. De rendementen van diverse teelten zijn relatief hoog.

2.1.SO1.1.2 Zwakke punten

Op Europese en zeker mondiale schaal zijn de bedrijven eerder kleinschalig, waardoor ze schaalvoordelen missen.

De Vlaamse land- en tuinbouw is kapitaals- en arbeidsintensief (grond, gebouwen en stallingen, machines, enz.). Het rendement op het bedrijfskapitaal en dure investeringen is laag.

De productiekosten zijn hoog (arbeid, grond, milieu- en gezondheidsnormen, dierenwelzijn en voedselveiligheid). Daarbij vormen de vaste kosten nog steeds een hoog aandeel van de totale kosten. De marges per teelt zijn klein.

De percelen zijn versnipperd, dat maakt het lastiger om te investeren in innovatieve technieken.

De gebrekkige bedrijfsopvolging door de vergrijzing, en weinig instroom en verjonging. Er is soms weerstand tegen verandering, innovatie, het nemen van risico's.

Er is een grote psychosociale problematiek bij de boeren: armoede en burn-outs nemen toe.

2.1.SO1.1.3 Kansen

Initiatieven rond korte keten, thuisverwerking en –verkoop en lokale voedselstrategieën kunnen voor bepaalde bedrijven een rendabel model bieden. Zo kan er meer toegevoegde waarde gecreëerd worden.

De stijgende vraag naar voedsel door bevolkingsgroei (nationaal en internationaal), toegenomen koopkracht en een verschuiving in consumptiepatronen in vele delen van de wereld zijn opportuniteiten voor de Vlaamse landbouw om actiever te worden op de exportmarkten.

Bottom-up initiatieven vanuit boeren zelf die zich richten op community vorming. Psychosociaal welzijn is in zowel media als beleid bespreekbaar geworden.

Verbreiding van landbouw- en plattelandsdiensten - socio-culturele activiteiten, verweving met andere economische sector (bio-economie) is een hulp om overeind te blijven.

Professionalisering als bedrijfsleiders o.a. door meer inzicht te verwerven in technische kengetallen en economische resultaten kan nieuwe kansen bieden.

2.1.SO1.1.4 Bedreigingen

Door de druk op het grondgebruik (o.a. door verstedelijking) is er minder beschikbaar, stijgt de prijs en worden de uitbreidingsmogelijkheden sterk beperkt (vooral voor jonge landbouwers). Ook dure seizoenspacht.

Externe financiering is moeilijk.

Vlaamse land- en tuinbouwers zijn prijsnemers en sterk afhankelijk van de volatiele markt. Het concurrentievermogen op de wereldmarkt wordt zeer sterk beïnvloed door andere factoren zoals omgevingsregelgeving, energieprijzen, inputkosten, beschikbare infrastructuur en wisselkoersen. Exportafhankelijkheid is gevaarlijk bij crisissen voor sommige sectoren.

De opeenvolgende fasen van het milieuregelgeving en strengere normen in Vlaanderen werken kostprijsverhogend en resulterden al in een productiedaling.

Kwetsbaarheid voor externe shocks, gebrek aan reserves en collectieve acties/solidariteit deze op te vangen.

2.1.SO1.1.5 Andere opmerkingen

Nodenanalyse rond een eerlijkere verdeling en een efficiëntere en effectievere doelgerichtheid van de rechtstreekse betalingen

Het inkomen in de landbouwsector is volatiel en over het algemeen laag in vergelijking met andere economische sectoren (gemiddeld slechts 40% van de gemiddelde lonen in de EU-28-economie).

De productiekosten in Vlaanderen blijven hoog. Vooral de arbeidskosten zijn hoog, de weinig beschikbare grond is duur, de energiekosten stijgen en financiering is moeilijk. Er is ook een trend naar stijgende prijzen voor de toelevering van inputs in de landbouw. Bedrijven moeten daarom de nodige ondersteuning krijgen om leefbaar te zijn.

Er is daarbij een nood aan een verkenning van verschillende strategieën die hier een antwoord op bieden.

Specifiek zijn volgende noden gedetecteerd met betrekking tot een eerlijke verdeling van rechtstreekse betalingen:

1. Een verbeterde economische toolbox, om de landbouwer een beter inkomen en een perspectief op lange termijn te bieden op vlak van marktwerking, risicobeheer, en een behoorlijk inkomen uit maatschappelijke diensten. Landbouwers moeten in de eerste plaats via de markt vergoed kunnen worden voor de geleverde producten, waarbij alle kosten vergoed kunnen worden, ook degene die nodig zijn om aan standaard milieu- en natuurreglementering te voldoen. Dat inkomen kan aangevuld worden door een correcte vergoeding voor bijkomende maatschappelijke diensten. Zolang de markt de producten niet correct kan vergoeden, is aanvullend beleid noodzakelijk.
2. De Europese middelen moeten gericht zijn op het ondersteunen van actieve landbouwers.

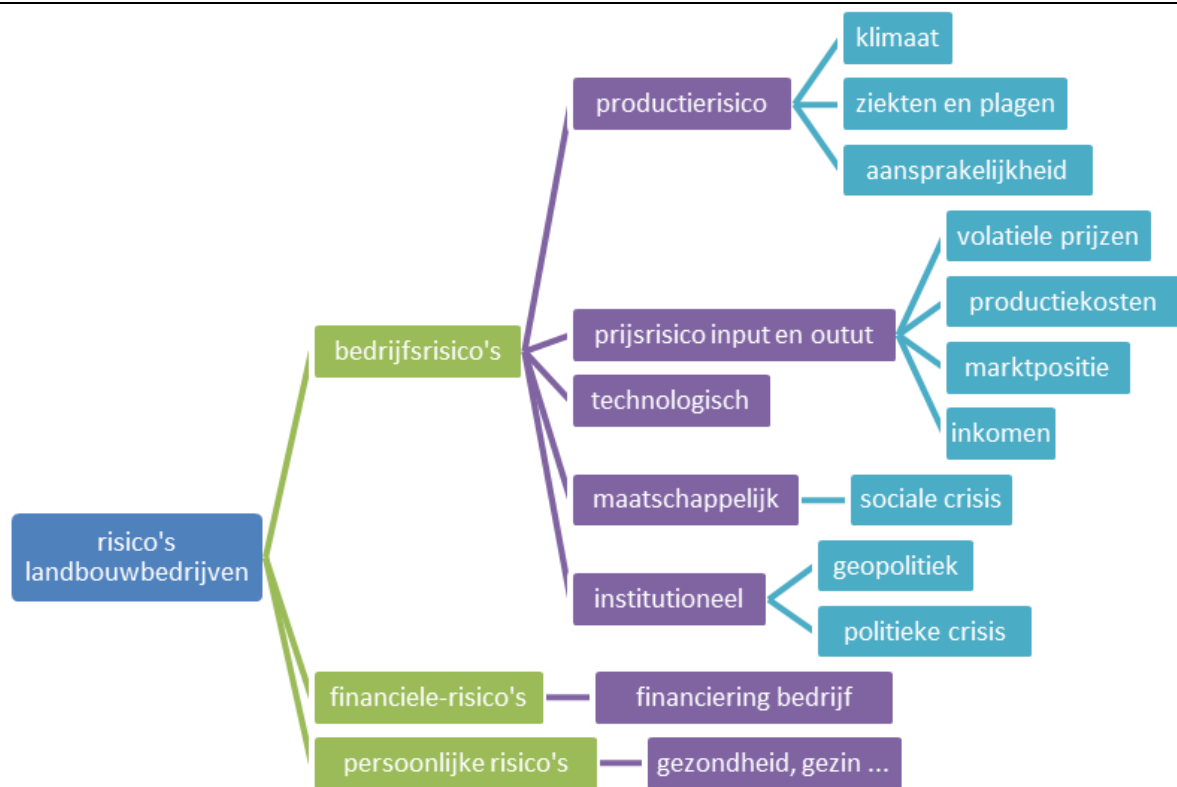
Een eerlijkere verdeling houdt volgens de noden vooral in dat de steun moet gaan naar de actieve landbouwer. Diverse stakeholders gaven aan dat landbouwers die niet afhankelijk zijn van landbouw voor

hun inkomen en landbouwers die tegelijk ook een pensioen ontvangen, zoveel mogelijk uitgesloten moeten worden. Daarom voorziet Vlaanderen in een scherp afgebakende definitie voor actieve landbouwer (zie hoofdstuk 4).

De verschillen in de rechtstreekse betalingen (onder meer de waarde van de betalingsrechten) tussen de verschillende landbouwers, wordt minder als problematisch ervaren. Hoe hoger het areaal van een aan het GLB deelnemende landbouwer, hoe hoger het areaal waarop voldaan moet worden aan de conditionaliteit van het GLB. De nood aan herverdeling is in Vlaanderen minder groot dan in de rest van de EU. Waar op EU niveau 20% van de begunstigden 80% van de steun ontvangt is dit in België en Vlaanderen een stuk lager. In Vlaanderen ontvangt 20% van de landbouwers 56% van de steun, wat een stuk lager is dan het Europese cijfer van 80%. Het is ook zo dat voor de zeer lage arealen het aandeel van de oudere deelnemers groot is en een aanvullende herverdelende inkomenssteun negatief is voor de jonge landbouwers, een belangrijke doelgroep. Daarom werd voor de aanvullende herverdelende inkomenssteun een gebalanceerd systeem uitgewerkt. Ook wordt gebruik gemaakt van de verlaging van de betaling ('capping'), al treft dit relatief weinig landbouwers. Daarnaast zullen ook de betalingsrechten verder intern convergeren.

Nodenanalyse rond risicobeheer, gebaseerd op de SWOT-analyse

Risico is in zekere mate inherent aan de landbouwsector en landbouwers moeten o.a. strategieën ontwikkelen om een hogere prijsvolatiliteit, een toenemende druk op het inkomen en de risico's als gevolg van klimaatverandering, ziekten en plagen aan te pakken. Een grotere marktorientatie van het GLB leidde eveneens tot meer blootstelling aan marktrisico's. Dit alles brengt verhoogde economische (bijv. volatiliteit van de prijzen van de inputkosten, geopolitiek), milieu-, sanitaire (bijv. gezondheid van dieren en planten) of klimatologische (bijv. extreme weersomstandigheden, klimaatverandering) onzekerheden. Zulke crisissen kunnen daarnaast ook een grote maatschappelijke en economische impact hebben op de toeleveringssector, de verwerking, de handel én soms ook op de consumenten. De frequentie van crisissen lijkt alleen maar toe te nemen. Een aantal voorbeelden van crisis uit het verleden: BSE (1992), Dioxinecrisis (1999), Mond en klauwzeer (2001), Vogelppest (aviaire influenza) (2003), EHEC-crisis (2009), Ruslandcrisis (2014-2017), Fipronil (2017), Aviaire Influenza (2019), Crisis pitfruit sector (combinatie embargo Rusland en slechte weeromstandigheden), Afrikaanse Varkenspest (2014-2020), COVID-19 (2020-2021). Ook de toenemende weersextremen zetten druk op de landbouwsector. De risico's voor het landbouwbedrijf zijn talrijk en gevarieerd. De aard van een crisis kan exogeen (veroorzaakt door factoren buiten sector(en)) zijn of endogeen. De soorten risico's die een land- of tuinbouwer ondervindt worden schematisch in onderstaand schema samengevat:

Figuur 1: Overzicht van de mogelijke risico's voor de landbouwer

De meest prominent risico's voor de Vlaamse landbouw zijn:

1. Risico's gerelateerd aan landbouwmarktprijzen. Deze risico's kunnen onder meer worden beïnvloed door koppeling met andere hulpbronnen (bijv. olie, gas en mineralen), financiële markten en andere macro-economische factoren die invloed hebben op de dynamiek (bijvoorbeeld wisselkoersen, geopolitiek, wijzigende eetpatronen), op zowel de voorraad als de vraagzijde.
2. Risico's verbonden aan landbouwproductie (opbrengsten en kwaliteit) die worden veroorzaakt door omgevingsfactoren (bijvoorbeeld dieren en planten gezondheid) en door het weer en klimaat.

Risicobeheersinstrumenten in Vlaanderen

De risicobeheersinstrumenten kunnen worden opgedeeld in drie groepen gebaseerd op, door de OESO gedefinieerde, risicolagen: normale risico's, catastrofale risico's en marktrisico's.

Normale risico's

Normale risico's worden gekenmerkt door gebeurtenissen die vaak voorkomen, maar met relatief weinig schade, en die op het bedrijf kunnen worden beheerd. Dergelijke risico's kunnen kleine veranderingen in prijzen of opbrengsten zijn die kunnen worden veroorzaakt door grillige weersomstandigheden (bijvoorbeeld wanneer een groeiseizoen met lage neerslag leidt tot lagere opbrengsten). Dit kan op het bedrijf worden beheerd door bijvoorbeeld aanpassing en diversificatie van gewassen en dierlijke producties; contracten met verwerkers; marketingstrategieën en toekomst- en optiemarkten, preventieve vaccinatie, gebruik hagelkanon, ... Deze eerste laag wordt particulier beheerd.

Overdraagbaar/marktbaar risico/verzekeraar risico

Minder frequent dan de normale risico's zijn verhandelbare of verzekerbare risico's die, wanneer ze zich voordoen, tot grotere verliezen leiden. Deze risico's zijn moeilijker te beheersen door boeren zelf en daarom moet het risico worden overgedragen met behulp van instrumenten voor de particuliere markt of het risico delen met andere boeren.

Een voorbeeld van een verhandelbaar risico is een grote prijsdaling die kan leiden tot een significante

daling van het bedrijfsinkomen. Dit kan beheerd door producentenorganisaties, coöperaties of andere vormen van collectieve actie of ook door overheidstussenkomst. In het geval van marktrisico's (lage prijzen of lage inkomens), moet het belangrijkste instrument het aanbodbeheer zijn (bijv. Productieplanning, opslag...). Hier is er grote particuliere inbreng in het beheer maar er kan ook overheidssteun gegeven worden i.v.m. particuliere opslag, openbare interventie, werking van PO's etc. Voor een doeltreffend en efficiënt risicobeheer is het noodzakelijk om de markten transparanter te maken (o.a. Europese observatoria voor marktprijzen) en een betere structurele kennis van de sector, van boeren tot detailhandelaren.

De nog iets hogere categorie van opbrengstrisico's moeten beheerd worden via gewasverzekeringen of onderlinge fondsen.

Catastrofale risico's

Op het hoogste risiconiveau komen ten slotte catastrofale of systemische risico's welke niet vaak voorkomen, maar veroorzaken ze veel landbouwers grote schade. Omdat catastrofale risico's tot zeer hoge kosten kunnen leiden, is het voor particuliere bedrijven te duur om instrumenten te bieden om deze verliezen te dekken. Vanwege dit marktfalen wordt overheidssteun verleend om de verliezen van landbouwproducenten te dekken. Voorbeelden van catastrofale risico's zijn grootschalige droogte of overstromingen die een heel land of regio treffen, of een wijdverspreide besmettelijke ziekte, marktcrisis, ... De crisis moet worden beheerd via overheidsinterventie en –financiering, als laatste redmiddel voor het beheer van landbouwisico's. In Vlaanderen staan een aantal instrumenten ter beschikking voor dergelijke schokken: de crisisreserve; de EU-vangnetten, het Rampenfonds, ad-hoc betalingen (al dan niet (mede)gefinancierd vanuit de EU) en het veterinair fonds.

De onzekerheid over de omstandigheden die aanleiding geven tot crisismaatregelen heeft gevolgen voor de perceptie van landbouwers over waar de grenzen aan hun eigen verantwoordelijkheid op het gebied van risicobeheer liggen. Ook de aanwezigheid van steuninstrumenten speelt een rol: hoe vaker overheidssteun wordt geboden tijdens of na een crisis, des te minder landbouwers geprikkeld worden om zelf gebruik te maken van risicobeheersinstrumenten zoals verzekeringen. In de VS, waar oogstverzekeringen wijdverbreid zijn en ook met overheidsmiddelen worden gesteund, heeft een studie aangetoond dat verzekerde mais en soja aanzienlijk gevoeliger zijn voor extreme hitte dan niet verzekerde gewassen (lagere opbrengst). In de studie werd geconcludeerd dat de landbouwers minder geprikkeld worden om hun gewas- of productiekeuze aan te passen, omdat zij rekenen op verzekeringsuitkeringen.^[1] Bij elke maatregel die wordt ingesteld is het van belang te kijken welk effect dit op het risicogedrag van de landbouwer kan hebben. De impuls voor het ontwikkelen van eigen risicobeheer strategieën mag niet wegvallen. Men mag m.a.w. niet onvoorzichtiger worden als men toch verzekerd is. Ondersteuning mag niet tot gevolg hebben dat men niet duurzame risico's gaat nemen.

Tijdens een risico-evaluatieproces (intern met sectorexperten van Departement Landbouw en Visserij) werd voor elke potentieel incidentscenario de ernst van mogelijke schade en de waarschijnlijkheid van voorkomen ingeschat. De schalen die gebruikt worden komen uit het algemene risicobeheersproces en lopen van 1 tot en met 5 zowel voor impact als frequentie.

Maatschappelijk thema	Risicotype (oorzaak)	Kans (waarschijnlijkheid) F	Effect (impact) S	Risico F x S
Natuurlijke omgeving	Uitbraak plantenziekten (incl. virussen en bacteriën)	5	3	15
	Invasieve ziekten			
	Plagen, ongedierte	5	3	15
	Invasieve organismen			
Klimatologische omgeving	Uitbraak dierenziekten (vb. vogelgriep, blauwtong ...)	5	3	15
	Wildschade (vb. vogels, everzwijnen, knaagdieren, reeën, dassen...) en meer recent terug wolven	3	3	9
	Hittegolf, droogte (deficit aan regen)	3	3	9
	Te veel regen	3	3	9
Economisch (marktwerking)	Hagel (dikwijls gelokaliseerd)	3	3	9
	Uitzonderlijk lage prijzen (eventueel beneden kostprijs)	3	3	9
	Uitzonderlijk hoge kostprijzen inputs			
	Bovenwettelijke normen van retail voor residu's			
	Ophaling niet verzekerd door afgelegen sector (melk, dier en plant)			

In Vlaanderen werden volgende noden gedetecteerd m.b.t. risicobeheer gedetecteerd bij stakeholderbevragingen en literatuurstudie:

1. Een integraal en evenwichtig beleidskader voor risicobeheer.
2. Voldoende specifieke informatie over alternatieven (cijfers, kosten, wetgeving, ...).
3. Ondersteuning om landbouwers te helpen hun bedrijfsmodel aan te passen of om te schakelen naar andere, meer duurzame en gediversifieerde productievormen.
4. Mechanisme om op een succesvolle manier op extreme en langdurige crisissen in de markt te reageren, mits in achtneming van de concurrentieregels.
5. Middelen voor risicobeheersing en de weerbaarheid van land- en tuinbouwbedrijven tegen risico's en het creëren van een preventief kader. (Incl. marktinformatie om strategische beslissingen mogelijk te maken, de toegang tot termijnmarkten, het opzetten van samenwerkingen tussen boeren).
6. Verzekeringssystemen en/of onderlinge fondsen
7. Oplossingen voor onverzekerbare risico's.
8. Een opvangbeleid of vangnet voor landbouwers die stoppen na een faillissement. Ze hebben daarbij correct advies nodig, mogelijkheid tot omscholing, ... (nazorg)
9. Begeleiding bij de opstart/overname van een bedrijf. Naast de zakelijke kant van een overname moet ook voldoende aandacht besteed worden aan het sociale aspect van een (familiale) bedrijfsovername
10. Stimuleren van minder kapitaalintensieve landbouwtrajecten
11. Steun bij het ontwikkelen en opzetten van een systeem voor korte ketenverkoop. Naast de logistiek is er zeker ook aandacht nodig voor de regelgeving m.b.t. ondersteuning korte keten.
12. Stimuleren van biologische productie.
13. Het opzetten van samenwerkingen tussen boeren

[1] Francis Annan en Wolfram Schklenker, “Federal Crop Insurance’ and the disincentive to adapt to extreme heat”, 2015

2.1.SO1.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoeftewordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N04	Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie zijn gelinkt aan N03 en N04 en zullen, net zoals deze noden, worden aangepakt via het GLB:

1. De veerkracht van de landbouwsector verbeteren en de inkomensdaling tegengaan door de GLB-steun doelgerichter te maken, en met name meer te richten op landbouwbedrijven van kleine of middelgrote fysieke omvang en op gebieden in Wallonië die als gebieden met natuurlijke beperkingen zijn aangemerkt, door verdere vooruitgang te boeken bij het interne convergentieproces en door bv. gebruik te maken van de aanvullende herverdelende inkomenssteun met het oog op duurzaamheid en verlaging van de betalingen. (gelinkt aan N03)
2. Daarnaast moet ook het gebruik van risicobeheersinstrumenten worden ontwikkeld en bevorderd. (gelinkt aan N04)

2.1.SO1.4 Interventiologica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
DPdecoupled	BISS(21) - Basic income support	1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid	O.4. Aantal hectaren waarvoor basisinkomenssteun wordt ontvangen
DPdecoupled	CRISS(26) - Complementary redistributive income support	1.2 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid	O.7. Aantal hectaren waarvoor aanvullende herverdelende inkomenssteun wordt ontvangen
DPdecoupled	CIS-YF(30) - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	1.3 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	O.6. Aantal hectaren waarvoor aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers wordt ontvangen
DPcoupled	CIS(32) - Gekoppelde inkomenssteun	1.4 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij	O.11. Aantal dieren waarvoor gekoppelde inkomenssteun wordt ontvangen
Sectoral - Groenten en fruit	SETUP(47(2)(a)) - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of op grond van artikel 67, lid 7, van deze verordening	2.12 - Operationele programma's Groenten en Fruit - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door PO's en UPO's	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVVO(47(2)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa met het oog op een efficiënter beheer van de op de markt gebrachte	2.13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen om het beheer	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

	hoeveelheden, waaronder voor collectieve opslag	van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken	
Sectoral - Groenten en fruit	STORE(47(2)(c)) - collectieve opslag van producten die zijn geproduceerd door de producentenorganisatie of door leden daarvan, evenals, waar nodig, de collectieve verwerking van producten om hun collectieve opslag te vergemakkelijken	2.14 - Operationele programma's Groenten en Fruit - collectieve opslag van producten en collectieve verwerking	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORCHA(47(2)(d)) - herbeplanting van boomgaarden of olijfgaarden waar dat nodig is na verplichte rooiing om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat of om aan te passen aan de klimaatverandering	2.15 - Operationele programma's groenten en fruit – herbeplanting van boomgaarden	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	WITHD(47(2)(f)) - uitdemarctneming voor gratis verstrekking of andere bestemmingen, met inbegrip van de verwerkingskosten die nodig zijn om de uitdemarctneming te faciliteren	2.16 - Operationele programma's groenten en fruit – het uit de markt nemen van producten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	GREEN(47(2)(g)) - groen oogsten, waaronder wordt verstaan het oogsten op een bepaald areaal van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten die vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken	2.17 - Operationele programma's groenten en fruit – groen oogsten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	NOHAR(47(2)(h)) - niet oogsten, waaronder wordt verstaan de beëindiging van de aan de gang zijnde productiecyclus op het betrokken areaal wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is, met uitzondering van de vernietiging van producten wegens weersomstandigheden of ziekte	2.18 - Operationele programma's Groenten en Fruit - niet oogsten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	HARIN(47(2)(i)) - oogstverzekeringen die de inkomsten van de producenten helpen veiligstellen bij verliezen als gevolg van natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden, ziekten of plagen en er tegelijk voor zorgen dat de begunstigden de nodige risicopreventiemaatregelen nemen	2.19 - Operationele programma's groenten en fruit – oogst- en productieverzekering	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	COACH(47(2)(j)) - coaching van andere producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of artikel 67, lid 7, van Verordening (EU) 2021/2115, of van individuele producenten	2.20 - Operationele programma's groenten en fruit – begeleiding van andere PO's en UPO's	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	3COUN(47(2)(k)) - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire protocollen van derde landen op het grondgebied van de Unie om de toegang tot de markten van derde landen te vergemakkelijken	2.21 - Operationele programma's Groenten en Fruit - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire voorschriften van derde landen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	COMM(47(2)(l)) - communicatieacties gericht op bewustmaking en het informeren van consumenten	2.22 - 5.1.22 Operationele programma's groenten en fruit – afzetbevordering en communicatie van consumenten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

Overview

Deze specifieke doelstelling wordt gekoppeld aan twee noden; inkomenszekerheid en risicobeheer. Verschillende interventies spelen in op deze noden en ondersteunen zo de doelstelling om een leefbaar landbouwinkomen te bieden en de veerkracht voor voedselzekerheid te vergroten.

In tegenstelling tot private goederen zijn publieke diensten niet-exclusief en niet-uitsluitbaar wat er toe

leidt dat (het gros van de) consumenten de levering ervan niet vrijwillig vergoedt. Via de liberalisering van de handel zijn bovendien competitieve private goederen op de interne EU-markt beschikbaar gekomen, afkomstig uit productieregio's waar lokale overheden geen of minder publieke diensten eisen van de landbouwers en/of waar de productiekosten lager liggen. Via de basisbetaling voor duurzaamheid wordt specifiek gestreefd naar het corrigeren van het marktfalen voor levering van publieke diensten op de interne markt en naar het compenseren van het ongelijke speelveld met producenten uit derde landen. Dit gebeurt aan de hand van productie ontkoppelde rechtstreekse inkomenssteun op basis van verhandelbare betalingsrechten. Deze basisinkomenssteun kan worden ontvangen door alle landbouwers die voldoen aan de definitie van actieve landbouwer en de conditionaliteit naleven.

De verdeling van middelen in Vlaanderen is vrij goed in vergelijking met andere lidstaten. Toch is er nog verbetering mogelijk. Zo is de grootte van het landbouwbedrijf omgekeerd evenredig met de leeftijd van de landbouwer waardoor, zonder differentiatie in de aanvullende herverdelende inkomenssteun, de steun verleend via de basisinkomenssteun voor duurzaamheid gemiddeld genomen eerder bij oudere landbouwers zou terechtkomen. Via de interventie 'aanvullende herverdelende inkomenssteun' willen we zorgen voor een doeltreffendere verdeling van de middelen en nog verder bijdragen aan een adequaat landbouwbedrijfsinkomen voor alle landbouwers.

Instappers in de landbouw hebben het vandaag niet gemakkelijk: ze hebben een beperkte financiële buffer terwijl de grond- of pachtprizen hoog zijn, de over te nemen bedrijven vaak groot zijn en de kapitaalsintensiviteit hoog is. Dit maakt het financieel problematisch voor jonge landbouwers om nieuwe economische activiteiten in de landbouwsector op te zetten en tot ontwikkeling te brengen. Via een aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers willen we de ontwikkeling van nieuwe economische activiteiten stimuleren. Dit gebeurt aan de hand van een ontkoppelde rechtstreekse jaarlijkse inkomenssteun die gedurende vijf jaar, na vestiging of toetreden van de jonge landbouwer, kan worden verleend.

De premie voor het behoud van de gespecialiseerde zoogkoeienhouderij is vandaag een rechtstreekse inkomenssteun voor zoogkoeienhouders gebaseerd op het aantal kalvingen met als doel om inkomenszekerheid te voorzien. Maar tegelijk is het voor zoogkoeienhouders moeilijk om in te spelen op markttenenden. Als de zoogkoeienhouderij verdwijnt, zal er onvermijdelijk grote druk ontstaan op het behouden van de graslanden, o.a. belangrijk voor koolstofopslag, erosiebestrijding en biodiversiteit. Om dit te voorkomen en tegelijk te zorgen voor een grotere ondernemingsvrijheid voor zoogdierhouders, wordt gewerkt aan een inkomensondersteuning aan de betrokken veehouders via een gekoppelde inkomenssteun voor gespecialiseerde vleesveehouderij welke een duurzame lokale rundsvleesproductie combineren met inspanningen onder meer op vlak van lokale eiwitvoorziening en langdurig graslandbeheer.

Via de operationele programma's groenten en fruit wordt er sterk ingezet op de noden inkomenszekerheid en risicobeheer. Zo kunnen er via de verschillende operationele programma's acties ondernomen worden rond risicopreventie en risicobeheer. Naast deze acties kunnen er ook andere interventies gepland worden, al is de bijdrage hiervan op de noden en doelstellingen eerder indirect.

Naast de hiervoor vermelde interventies, dragen er ook een aantal andere interventies indirect bij tot de specifieke doelstelling. Het gaat hier dan om de AMKM 'Omschakeling bio', ecoregeling 'Voortzetting bio', vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies op maat van de landbouwer, demonstratieprojecten, projectoproep 'Samenwerking, projectoproep 'Innovatie i.k.v. EIP', VLIF 'Innovatieve investeringen op het landbouwbedrijf', Opstart of omschakeling naar een alternatief verdienmodel, VLIF 'Productieve investeringen op het landbouwbedrijf', VLIF 'Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten', Steun voor het onderhoud van boslandbouwsystemen en Nationaal Bijenteeltprogramma – Bestrijding van de Varroa-mijtziekte en andere bedreigingen.

2.1 SO1 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO1.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Target value
R.4 - Koppeling van inkomenssteun aan normen en goede praktijken Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit	99.73 %
R.5 - Risicobeheer Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund	14.58 %
R.6^{PR} - Herverdeling naar kleinere landbouwbedrijven Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)	95.41 %
R.8 - Steunverlening gericht op landbouwbedrijven in specifieke sectoren Aandeel boerderijen dat gekoppelde inkomenssteun ter verbetering van het concurrentievermogen, de duurzaamheid of de kwaliteit ontvangt	10.94 %

Justification of the targets and related milestones

Binnen deze doelstelling wordt er voornamelijk via de basisinkomenssteun voor duurzaamheid ingezet op het verbinden van inkomenssteun aan standaarden en goede praktijken (R.4). Er wordt ingeschat dat er via deze interventie ongeveer 580.000 hectare landbouwgrond zal bereikt worden.

De mate van herverdeling van de rechtstreekse betalingen wordt uitgedrukt via R.6: % aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende landbouwbedrijven onder de gemiddelde omvang van het landbouwbedrijf (ten opzichte van het gemiddelde). Er wordt gepland om inkomenssteun te voorzien voor 217.231 hectare van kleinere bedrijven. De indicator R.6 houdt rekening met de verdeling van alle rechtstreekse betalingen, inclusief ecoregelingen. De achterliggende data tonen dat de herverdeling naar kleinere bedrijven positief is voor de basisinkomenssteun voor duurzaamheid en de aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid. Voor de ecoregelingen, die vrijwillig zijn voor de landbouwer en een grotere onzekerheid hebben naar opname toe, is de inschatting gebaseerd op de huidige kennis van de agromilie- en klimaatmaatregelen: zo blijken jongere landbouwers, welke een groter bedrijfsareaal hebben, meer agromilie- en klimaatmaatregelen opnemen. Dit alles maakt dat de indicator R.6 op 95,41% wordt geraamd.

Er wordt verwacht dat er ongeveer 2.550 landbouwbedrijven, goed voor 10.94% van alle bedrijven (R.8), bereikt zullen worden met via de gekoppelde inkomenssteun voor gespecialiseerde vleesveehouderij tegen het einde van de programmaperiode (2028). Dit werd bepaald op basis van de dalende trends, aanpassing van de interventie en de historische data.

Via de operationele programma's groenten en fruit worden er acties voorzien rond risicopreventie en risicobeheer (R.5). Op basis van de cijfers uit de lopende en voorgaande programma's en het aantal leden van de PO's werd er een doelstelling opgelegd dat zo'n 14,58% van de landbouwbedrijven een actie onderneemt rond risicopreventie en risicobeheer. Deze acties bestaan onder meer uit investeringen en verzekeringen.

2.1 SO1 9 Motivering van de financiële toewijzing

Voor de interventies van Pijler I-rechtstreekse betalingen werd de verdeling van het budget bepaald door eerst voor alle interventies de steunbedragen vast te leggen en verwachte outputs in te schatten. Dit gebeurde op basis van historische cijfers (waar beschikbaar) of deze werden berekend op basis van de gemaakte kosten/gederfd inkomen. De verdeling van het budget werd dan gemaakt op basis van de bekomen allocatie voor de verschillende interventies. Waar nodig werden er aanpassingen in de

interventies, steunvoorwaarden, steunbedragen en/of verwachte outputs doorgevoerd om een gebalanceerde budgetverdeling te bereiken. Hierbij werd steeds voorop gesteld dat beschikbare middelen optimaal worden ingezet om de verschillende doelstellingen te behalen.

Elke producentenorganisatie (PO) krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het budget dat een producentenorganisatie uitgeeft aan crisispreventie en risicobeheer wordt vastgelegd in de operationele programma's. Zo'n operationeel programma wordt jaarlijks opgesteld en goedgekeurd op basis van de noden binnen de PO.

2.1.SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

2.1.SO2.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO2.1.1 Sterke punten

Familiale bedrijven met gedreven en hardwerkende bedrijfsleiders. Er is enige bereidheid tot samenwerking tussen landbouwers in producentenorganisaties of coöperatieven. De bedrijven bewijzen ook dat ze flexibel zijn om nieuwe wetgeving te implementeren.

Door de grote technische knowhow van de telers kunnen we een hoge productiviteit per hectare of per dier halen.

Vlaanderen gaat prat op de uitstekende kwaliteit van de onderzoeks- en kennisinstellingen, van het land- en tuinbouwonderwijs en van goed functionerende landbouwkennis- en innovatiesystemen.

De begeleiding van de producenten is zeer goed. Daarnaast is er goede toegang tot diensten en omkadering die geleverd worden door proefstations of producentenorganisaties of derden. Het gaat niet alleen om de teelten, maar ook bijvoorbeeld om fiscale aspecten en kwaliteitssystemen.

We beschikken over zeer goede kwaliteitssystemen, certificering en traceerbaarheid via privaat-publieke samenwerking. Dankzij deze systemen kunnen er verregaande garanties inzake traceerbaarheid en voedselveiligheid geboden worden, wat de concurrentiepositie versterkt.

Centrale ligging van de Vlaamse landbouw ten opzichte van afnemers.

2.1.SO2.1.2 Zwakke punten

Kleinschalige familiale bedrijven met structurele, kleine winstmarges, onvoldoende om voor het eigen bedrijf onderzoek en ontwikkeling te financieren.

Er is in Vlaanderen wel veel knowhow, maar die wordt te weinig op grote schaal toegepast.

Er is nog een grote behoefte aan kennis van management (ondernemerschap) marktwerking, business en verdienmodellen management, handel, enz. Veel bedrijfsleiders zijn te veel teler en te weinig manager.

Informatisering is nog zwak ontwikkeld bij het logistieke proces in de voedselketen, de markttransparantie en de beschikbaarheid van gegevens.

Hoge kapitaals- en arbeidsintensiviteit en afhankelijkheid van premies (vooral zwakte bij vleesvee).

Beperkte flexibiliteit door kleine winstmarges en hoge grondprijzen.

Landbouwers beschikken meestal niet over de correcte marktinformatie.

Er zijn weinig onderzoeks- en demonstratieprojecten ter ondersteuning van de vleesveesector.

2.1.SO2.1.3 Kansen

Meer ondernemerschap bij onze land- en tuinbouwers moet bijdragen tot efficiëntere bedrijven die bovendien crisisbestendiger en veerkrachtiger zijn.

Technologieën ter verbetering van informatie, logistiek en organisatie in de voedselketen kunnen een nieuwe impuls geven zoals digitalisering, e-commerce en termijnmarkten (gebruik big data voor bv. risicobeheer).

De landbouw moet technologie, digitalisatie en innovatie inzetten op het vlak van precisielandbouw, het gebruik van big data (block chain) en het inzetten van remote sensing (satelliet, drone) om o.a. de bodemkwaliteit in kaart te brengen. Hierdoor kan de landbouwer meer gericht en efficiënter planten, bemesten en oogsten.

Ook op het vlak van meer doorgedreven robotisering en mechanisatie zijn er nog veel kansen.

Er zijn nog kansen voor de ontwikkeling van nieuwe producten uit landbouwproducten en de vermarkting ervan zoals bioplastic, cosmetica, farmacie en isolatie voor productie, handel of voor producentenorganisaties.

Export naar groeiemarkten, globalisering.

2.1.SO2.1.4 Bedreigingen

In de productie is er een gebrek aan goed opgeleid personeel.

Druk op de ruimte en toegang tot landbouwgrond.

Ernstige marktverstoringen (natuurlijke hulpbronnen, klimaat, dier- en plantenziekten, zoönoses, dierenwelzijn, geopolitiek).

De onderzoeksinstellingen krijgen onvoldoende structurele ondersteuning vanuit de Vlaamse overheid om het noodzakelijke onderzoek uit te voeren.

Zal het wetgevend kader de snelle technologische ontwikkelingen kunnen volgen, zoals drones en zelfrijdende tractors?

2.1.SO2.1.5 Andere opmerkingen

2.1.SO2.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoeftewordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja

2.1.SO2.4 Interventiologica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.1 - Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.2 - Operationele programma's groenten en fruit - milieu en klimaatinvesteringen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.3 - Operationele programma's groenten en fruit - sociale investeringen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

Sectoral - Groenten en fruit	TRANS(47(1)(e)) - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren	2.7 - Operationele programma's Groenten en Fruit - duurzaamheid en efficiëntie van transport of opslag van producten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten	2.8 - Operationele programma's Groenten en Fruit - promotie, communicatie en marketing	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	QUAL(47(1)(g)) - uitvoering van op het niveau van de Unie en op nationaal niveau ingestelde kwaliteitsregelingen	2.9 - Operationele programma's Groenten en Fruit - uitvoering van Unie en nationale kwaliteitsregelingen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten	2.10 - Operationele programma's Groenten en Fruit - traceerbaarheid en certificatie systemen en monitoring van productiekwaliteit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVVO(47(2)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa met het oog op een efficiënter beheer van de op de markt gebrachte hoeveelheden, waaronder voor collectieve opslag	2.13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen om het beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	STORE(47(2)(c)) - collectieve opslag van producten die zijn geproduceerd door de producentenorganisatie of door leden daarvan, evenals, waar nodig, de collectieve verwerking van producten om hun collectieve opslag te vergemakkelijken	2.14 - Operationele programma's Groenten en Fruit - collectieve opslag van producten en collectieve verwerking	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORCHA(47(2)(d)) - herbeplanting van boomgaarden of olijfgaarden waar dat nodig is na verplichte rooiming om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat of om aan te passen aan de klimaatverandering	2.15 - Operationele programma's groenten en fruit – herbeplanting van boomgaarden	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	WITHD(47(2)(f)) - uitdemarctneming voor gratis verstrekking of andere bestemmingen, met inbegrip van de verwerkingskosten die nodig zijn om de uitdemarctneming te faciliteren	2.16 - Operationele programma's groenten en fruit – het uit de markt nemen van producten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	GREEN(47(2)(g)) - groen oogsten, waaronder wordt verstaan het oogsten op een bepaald areaal van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten die vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken	2.17 - Operationele programma's groenten en fruit – groen oogsten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	NOHAR(47(2)(h)) - niet oogsten, waaronder wordt verstaan de beëindiging van de aan de gang zijnde productiecyclus op het betrokken areaal wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is, met uitzondering van de vernietiging van producten wegens weersomstandigheden of ziekte	2.18 - Operationele programma's Groenten en Fruit - niet oogsten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	HARIN(47(2)(i)) - oogstverzekeringen die de inkomsten van de producenten helpen veiligstellen bij verliezen als gevolg van natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden, ziekten of plagen en er tegelijk voor zorgen dat de begunstigten de nodige	2.19 - Operationele programma's groenten en fruit – oogst- en productieverzekering	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

	risicopreventiemaatregelen nemen		
Sectoral - Groenten en fruit	3COUN(47(2)(k)) - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire protocollen van derde landen op het grondgebied van de Unie om de toegang tot de markten van derde landen te vergemakkelijken	2.21 - Operationele programma's Groenten en Fruit - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire voorschriften van derde landen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	COMM(47(2)(l)) - communicatieacties gericht op bewustmaking en het informeren van consumenten	2.22 - 5.1.22 Operationele programma's groenten en fruit – afzetbevordering en communicatie van consumenten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Producten van de bijenteelt	INVAPI(55(1)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa, alsook andere acties	2.27 - Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
Sectoral - Producten van de bijenteelt	ACTLAB(55(1)(c)) - acties om laboratoria te ondersteunen bij de analyse van producten van de bijenteelt, verliezen van bijenkolonies of afnemende productiviteit en stoffen die mogelijk toxisch zijn voor bijen	2.24 - Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
Sectoral - Producten van de bijenteelt	PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - acties om het bestaande aantal bijenbestanden in de Unie in stand te houden of te vergroten, waaronder de bijenteelt	2.23 - Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.20 - VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.21 - VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.22 - VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.23 - VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.24 - VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up	3.29 - VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	O.27. Aantal plattelandsbedrijven dat opstartsteun ontvangt

Overview

Voor een toekomstbestendige landbouwsector is er nood aan marktgericht ondernemerschap. Via het GLB-strategisch plan worden er verschillende interventies gepland om het concurrentievermogen en de marktgerichtheid te vergroten. Het geheel aan interventies bestaande uit verschillende interventietypes maakt dat er op verschillende aspecten van de nood wordt ingezet.

Via de interventie VLIF 'Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf' wordt een eenmalige steun voorzien aan landbouwbedrijven. Deze steun ondersteunt de bedrijven voor het implementeren van een vernieuwde

niet-gangbare bedrijfsstrategie op maat van het bedrijf, die gepaard gaat met inkomens- en succesrisico's in de eerste jaren van de implementatie. De vernieuwde bedrijfsstrategie moet hun bedrijf veerkrachtig en toekomstgericht maken, de economische leefbaarheid van het bedrijf waarborgen en bijdragen aan het leveren van belangrijke diensten aan de samenleving. Hiermee stimuleren we bedrijfsleiders die een antwoord willen bieden en meewerken aan de maatschappelijke, ecologische en economische doelstellingen waarbij economie en ecologie hand in hand kunnen gaan. Eén van deze doelstellingen is het omschakelen naar meer marktgerichte en veerkrachtige bedrijfsmodellen. Ook vernieuwende bedrijfsmodellen worden aangemoedigd. Er wordt dus rechtstreeks ingespeeld op de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van de landbouwsector in Vlaanderen.

De interventies VLIF 'Innovatieve investeringen' stimuleert pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf. Het betreft investeringen/prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector gerealiseerd worden en nog niet subsidieerbaar zijn onder de VLIF 'Productieve investeringen'. Het zijn de interventies bij uitstek waarbij, startende van resultaten uit onderzoek, de link wordt gelegd naar vernieuwende methoden en technologie, en digitalisering. De resultaten van het onderzoek worden omgezet in investeringen op maat van een landbouwbedrijf. De interventies dragen bij aan het vergroten van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.

De interventies VLIF 'Productieve investeringssteun' aan landbouwbedrijven worden ook in de nieuwe GLB periode verdergezet. Via deze interventie worden investeringen gesteund die noodzakelijk zijn voor, en kansen bieden aan een sterk ondernemerschap, via een diversiteit aan bedrijfsmodellen. Deze investeringen zijn nodig voor het behoud van het concurrentievermogen in een speelveld dat niet op alle vlakken gelijk is. Zo worden bijvoorbeeld om bepaalde milieu- en klimaatdoelen te bereiken verplichtingen opgelegd die niet in andere lidstaten/regio's of derde landen gelden. Om het concurrentievermogen te behouden, is het belangrijk dat deze investeringen financieel ondersteund worden vanuit de overheid. Daarnaast kunnen bepaalde investeringen de marktgerichtheid verhogen zoals investeringen in bovenwettelijke, maatschappelijke wensen op het vlak van milieu, klimaat en dierenwelzijn of investeringen in een kortere keten. Het is belangrijk dat landbouwers voldoende worden aangemoedigd om die investeringen uit te voeren die de marktgerichtheid verhogen.

In de sector groenten en fruit wordt er via de operationele programma's ingezet op verschillende noden en doelstellingen. Zo wordt er via de interventies investeringen in materiële en immateriële activa, investeringen en andere acties rond onder meer milieu en arbeidsvoorwaarden- en omstandigheden aandacht besteed aan de marktgerichtheid en concurrentievermogen van de landbouwer. Ook via de interventies biologische of geïntegreerde productie en acties ter verhoging van de duurzaamheid en efficiëntie van transport en opslag wordt er bijgedragen aan het bereiken van de doelstellingen. Via deze interventies kan een landbouwer, coöperatie,... steun krijgen voor bepaalde investeringen. Verder leiden de interventies rond crisispreventie en risicobeheer ook tot een verhoogd concurrentievermogen.

Ook in de sector bijenteelt wordt aandacht besteed aan de marktgerichtheid en het concurrentievermogen, via de interventies herstel van het bijenbestand, analyses van producten afkomstig van de bijenteelt door laboratoria en de bestrijding van de Varroa-mijtziekte en andere bedreigingen. In de interventie 'herstel van het bijenbestand' worden er verschillende acties opgenomen bedoeld om de bijenpopulatie te beschermen via onder meer het verbeteren van de genetische diversiteit en het inzetten van selectiemethode om de weerstand te verhogen tegen de Varroa-mijtziekte. Door het bijenbestand in stand te houden, blijft ook de productie op peil en wordt er een hogere productiviteit gehaald. In het programma voor de bijenteeltsector worden ook analyses gesteund waarin de kwaliteit van de producten afkomstig van de bijenteelt wordt bekeken. Door de verbetering van de kwaliteit van honing en bijenwas, wordt het concurrentievermogen van het bedrijf versterkt. Ten slotte worden er ook acties ondernomen ter bestrijding van de Varroa-mijt en andere bedreigingen die kunnen leiden tot Colony-collapse. Ook hier is de doelstelling het beschermen en versterken van het bijenbestand en kan de productie op peil worden gehouden.

Naast de hiervoor genoemde interventies zijn er nog een aantal andere interventies die ook indirect bijdragen tot het verhogen van het concurrentievermogen en de marktgerichtheid van de Vlaamse landbouwsector. Deze interventies spelen niet direct in op de noden maar dragen indirect wel bij en zijn daarom belangrijk om te vermelden. Het gaat hier over: AMKM 'Omschakeling bio', ecoregeling 'Voortzetting bio', de vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies op maat van landbouwers, demonstratieprojecten, projectoproep 'Samenwerking', projectoproep 'Innovatie i.k.v. EIP', VLIF 'Opstart en overname door jonge landbouwers' en VLIF 'Investeringssteun voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten'.

2.1 SO2 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO2.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Target value
R.3^{CU} - Digitalisering van de landbouw Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt	20.40 %
R.9^{CU PR} - Modernisering van landbouwbedrijven Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie	35.40 %

Justification of the targets and related milestones

Via de VLIF productieve en innovatie investeringen en de operationele programma's groenten en fruit wordt er onder meer ingezet op de digitalisering van de landbouwsector. Dit draagt ook bij tot de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van de landbouwbedrijven. Er wordt vooropgesteld om zo'n 20,40% van de landbouwbedrijven te ondersteunen bij investeringen binnen dit thema (R.3). Deze cijfers zijn gebaseerd op de doelstellingen voor de interventies en de verdeling van de investeringssteun over de verschillende thema's binnen PDPO 2014-2022.

De modernisering van het landbouwbedrijf (R.9) geeft de verbetering van het concurrentievermogen en de marktgerichtheid van de bedrijven weer. Via de VLIF productieve en innovatieve investeringen en de operationele programma's groenten en fruit wordt er vooropgesteld dat 35,40% van de landbouwbedrijven investeringssteun ontvangen in de GLB-periode. Dit is gebaseerd op de cijfers van bedrijven die in vorige programmaperiode investeringssteun ontvingen en de doelstellingen die gelden voor dit GLB. Er werd hierbij rekening gehouden met de dubbeltelling. Er wordt namelijk voorzien dat een bedrijf voor meerdere investeringen steun ontvangt in de programmaperiode.

2.1 SO2 9 Motivering van de financiële toewijzing

Elke producentenorganisatie (PO) krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het totale budget is afhankelijk van de productie van het voorgaande jaar. Een gedeelte van het jaarlijkse budget dat een PO ter beschikking heeft kan gebruikt worden voor onder meer investeringen die kunnen leiden tot een hogere marktgerichtheid. De geplande uitgaves en acties worden verder verduidelijkt in het operationeel programma dat de PO jaarlijks opstelt. Dit programma moet ook worden goedgekeurd. Hierin wordt aangegeven welk aandeel van het budget gaat naar de opgenomen interventies, hierbij wordt er dan steeds vertrokken vanuit de noden van de PO.

Voor het nationale bijenteeltprogramma ligt het totale budget vast. Op basis van de meest recente strategie werd een inschatting gemaakt voor de verdeling van het budget over de verschillende interventies. Deze strategie werd recent aangepast en wordt in grote mate verder gezet. Onder meer de interventies herstel van het bijenbestand en bestrijding van vijanden dragen bij aan deze specifieke doelstelling. De interventies voor de bijenteeltsector worden echter uitsluitend meegerekend onder R.35.

Op basis van de historische data van de VLIF productieve en innovatieve investeringen is er een inschatting gemaakt van het gemiddeld eenheidsbedrag per investering. Aan de hand van dit cijfer en het aantal bedrijven die investeringen doen ter modernisering werd de financiële allocatie bepaald. Verder werd er bij de berekening van de unit amount ook rekening gehouden met de verhoging van het steunpercentage voor bepaalde investeringen.

2.1.SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

2.1.SO3.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO3.1.1 Sterke punten

In verschillende sectoren kunnen we spreken van een sterk ketenverbondenheid met structureel overleg en samenwerking in de productiekolom.

De producentenorganisaties zorgen ook voor ketenverkorting. Samen naar de markt gaan en zeker naar de retail maakt een verschil in tijd. In andere sectoren groeit een bereidheid tot samenwerking tussen boeren in producentenorganisaties of coöperatieven.

In de groente- en fruitsector en de zuivelsector hebben we een lange traditie van samenwerking in het coöperatieve model van producentenorganisaties. Deze PO's concentreren het aanbod (voortrekkersrol in EU) en bezitten een performant commercieel en logistiek apparaat. De grote coöperaties hebben een zekere invloed op de prijzen.

De positieve effecten van de landbouw op de stroomopwaartse (inputs: kunstmest, gewasbeschermingsmiddelen, machines) en stroomafwaartse sectoren (outputverwerking, verpakking, transport) creëren een belangrijk agrobusinesscomplex.

2.1.SO3.1.2 Zwakke punten

De sectoren hebben te weinig grip op de markt of op de keten en beschikken over een zwakke onderhandelingspositie in de afzetketen tegenover de retail, de industrie en de handel.

De landbouwer is afhankelijk op zijn afnemers zoals slachthuizen, melkerijen, ...

De organisatiegraad en concentratiegraad in de landbouw blijft in het algemeen laag. Er bestaat een zekere aarzeling en gemiddeld gezien werken landbouwers eerder op individueel niveau en niet altijd even marktgericht. Hierdoor is er voor sommige sectoren nog een versnipperde afzetstructuur.

Het coöperatieve gedachtengoed en de bereidheid tot engagement en discipline (leverplicht en loyaliteit) kan nog beter.

In de verwerkingsketen is er ook nog onvoldoende schaalvoordeel en creatie van toegevoegde waarde en worden exportmogelijkheden nog onvoldoende benut.

Sommige sectoren blijven te veel gericht op bulkproductie, waardoor er te weinig toegevoegde waarde gecreëerd wordt.

De verticale ketenbenadering kan nog verbeteren. De schakels zijn onvoldoende gestructureerd en georganiseerd. Er wordt te weinig aan marktinnovatie en marktprospectie gedaan. In sommige sectoren is er een spanningsveld tussen telers die zelf rechtstreeks exporteren en exporteurs.

De dierlijke sectoren zijn eerder zwaar ondersteund door het GLB en zijn daarom mogelijk te weinig marktgericht.

2.1.SO3.1.3 Kansen

Horizontale samenwerking binnen de sectoren moet de onderhandelingspositie van de individuele landbouwers in de afzetketen versterken en zorgen voor concentratie van het aanbod met een grotere onderhandelingsmarge en het inperken van prijschommelingen. Bestaande PO's kunnen ook samenwerken in unies om samen sterker te staan.

Verticale samenwerking binnen de keten kan nog meer win-winsituaties creëren voor een duurzame

relatie met afnemers door ketenoverleg en –transparantie.

De centrale geografische ligging in een van de dichtbevolkte gebieden biedt mogelijkheden door de nabijheid van kopers, consumenten, logistiek, toelevering, verwerkers, enz.

De stijgende vraag naar voedsel door bevolkingsgroei, toegenomen koopkracht en een verschuiving in consumptiepatronen in vele delen van de wereld zoals Azië en Afrika zijn opportuniteiten voor de Vlaamse landbouw om actiever te worden op de exportmarkten.

Ook traditionele exportmarkten blijven belangrijk.

Digitalisatie van de traceerbaarheid, markttransparantie logistiek o.a. met blockchaintechnologie en het gebruik van digitale platformen om kwaliteitsvolle data snel beschikbaar te maken. E-commerce is nog niet ingeburgerd in de sector.

Initiatieven rond korte keten (hoeveverkoop, boerenmarkten etc.) en lokale voedselstrategieën kunnen voor bepaalde bedrijven een rendabel model bieden. Bewuste consumenten zijn bereid om meer geld te betalen. Ook biologische productie zou een opportuniteit kunnen worden.

Inzetten op aanbodbeheersing en door de afzet (deels) op voorhand te regelen (contractwerking), alsook risicobeheersing en informatiedoorstroming van boven naar beneden in de keten over de specifieke eisen (variëteiten en kwaliteit van de grondstoffen) vanuit de verwerkende industrie.

Samenwerking op kleinere schaal zoals rond machines, perceelruil en groepsaankopen moet nieuwe kansen creëren.

Samenwerking met partners buiten de sector, zoals natuur of scholen.

2.1.SO3.1.4 Bedreigingen

De land- en tuinbouw zelf heeft een zwakke positie in de keten. Er zijn duidelijke onderhandelings-asymmetrieën met beperkte macht voor individuele landbouwers in de afzetketen. De prijsoverdracht is ook niet altijd perfect. Door de afhankelijkheid van de wereldmarkt en van de retail bestaat er gevaar voor een oneerlijke prijs voor de land- en tuinbouwers.

Vanuit de retail en de consument zijn er steeds toenemende eisen omtrent de interne en externe kwaliteit en cosmetische kenmerken, maar ook de duurzaamheid van de productie, waar niet altijd een bijkomende vergoeding tegenover staat. De verdeling van de marges in de keten blijft een heikel punt.

Er kunnen zich ernstige marktverstoringen voordoen, gezien de toegenomen druk op natuurlijke hulpbronnen, extremere klimatologische gebeurtenissen, mogelijke uitbraken van dier- en plantenziekten en geopolitieke instabiliteit (bv. Rusland-crisis) en mondialisering v.d. voedselproductieketens.

Handelsakkoorden kunnen een belangrijke impact hebben op in- en uitvoer. Door het afbouwen van de Europese handelsbeschermingen onder invloed van de WTO zal de invoer vanuit derde landen toenemen. De concurrentiepositie van de Europese Unie op de internationale markten kan verslechteren als gevolg van de liberalisering van de wereldmarkt ten voordele van de ‘nieuwe’ exporteurs.

Prijstransparantie is geen garantie op een betere prijsvorming bij de prijs voor verse producten. De concurrentie gebruikt onze prijzen als referentie om eronder te gaan.

2.1.SO3.1.5 Andere opmerkingen

2.1.SO3.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoeftewordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie zijn gelinkt aan N06 en zullen, net zoals deze noden, ook worden aangepakt via het GLB:

1. De positie van de landbouwers in de voedselketen verbeteren met gerichte acties in het kader van de twee GLB-pijlers, zoals het versterken en ontwikkelen van producentenorganisaties en coöperaties, vooral in de sectoren waar die minder actief zijn, alsmede door het bevorderen van innovatieve korte voedselvoorzieningsketens en door te focussen op producten met een hogere toegevoegde waarde, zoals biologische producten en biogebaseerde producten. (N06)

2.1.SO3.4 Interventielogica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.1 - Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.2 - Operationele programma's groenten en fruit - milieu en klimaatinvesteringen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.3 - Operationele programma's groenten en fruit - sociale investeringen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ADV11(47(1)(b)) - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk	2.4 - Operationele programma's groenten en fruit - adviesdiensten en technische bijstand	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRAINCO(47(1)(c)) - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten	2.5 - Operationele programma's groenten en fruit – opleiding (met inbegrip van coaching)	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.6 - Operationele programma's groenten en fruit - biologische of geïntegreerde productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRANS(47(1)(e)) - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van	2.7 - Operationele programma's Groenten en	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

fruit	producten te verbeteren	Fruit - duurzaamheid en efficiëntie van transport of opslag van producten	
Sectoral - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten	2.8 - Operationele programma's Groenten en Fruit - promotie, communicatie en marketing	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	QUAL(47(1)(g)) - uitvoering van op het niveau van de Unie en op nationaal niveau ingestelde kwaliteitsregelingen	2.9 - Operationele programma's Groenten en Fruit - uitvoering van Unie en nationale kwaliteitsregelingen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten	2.10 - Operationele programma's Groenten en Fruit - traceerbaarheid en certificatie systemen en monitoring van productiekwaliteit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	CLIMA(47(1)(i)) - acties ter aanpassing aan en matiging van klimaatverandering	2.11 - Operationele programma's groenten en fruit - acties klimaatmitigatie en klimaatadaptatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	SETUP(47(2)(a)) - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of op grond van artikel 67, lid 7, van deze verordening	2.12 - Operationele programma's Groenten en Fruit - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door PO's en UPO's	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVVO(47(2)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa met het oog op een efficiënter beheer van de op de markt gebrachte hoeveelheden, waaronder voor collectieve opslag	2.13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen om het beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	STORE(47(2)(c)) - collectieve opslag van producten die zijn geproduceerd door de producentenorganisatie of door leden daarvan, evenals, waar nodig, de collectieve verwerking van producten om hun collectieve opslag te vergemakkelijken	2.14 - Operationele programma's Groenten en Fruit - collectieve opslag van producten en collectieve verwerking	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORCHA(47(2)(d)) - herbeplanting van boomgaarden of olijfgaarden waar dat nodig is na verplichte rooiing om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat of om aan te passen aan de klimaatverandering	2.15 - Operationele programma's groenten en fruit – herbeplanting van boomgaarden	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	WITHD(47(2)(f)) - uitdemarctneming voor gratis verstrekking of andere bestemmingen, met inbegrip van de verwerkingskosten die nodig zijn om de uitdemarctneming te faciliteren	2.16 - Operationele programma's groenten en fruit – het uit de markt nemen van producten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	GREEN(47(2)(g)) - groen oogsten, waaronder wordt verstaan het oogsten op een bepaald areaal van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten die vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken	2.17 - Operationele programma's groenten en fruit – groen oogsten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral -	NOHAR(47(2)(h)) - niet oogsten, waaronder	2.18 - Operationele	O.35. Aantal ondersteunde

Groenten en fruit	wordt verstaan de beëindiging van de aan de gang zijnde productiecyclus op het betrokken areaal wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is, met uitzondering van de vernietiging van producten wegens weersomstandigheden of ziekte	programma's Groenten en Fruit - niet oogsten	operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	HARIN(47(2)(i)) - oogstverzekeringen die de inkomsten van de producenten helpen veiligstellen bij verliezen als gevolg van natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden, ziekten of plagen en er tegelijk voor zorgen dat de begunstigden de nodige risicopreventiemaatregelen nemen	2.19 - Operationele programma's groenten en fruit – oogst- en productieverzekering	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	COACH(47(2)(j)) - coaching van andere producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of artikel 67, lid 7, van Verordening (EU) 2021/2115, of van individuele producenten	2.20 - Operationele programma's groenten en fruit – begeleiding van andere PO's en UPO's	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	3COUN(47(2)(k)) - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire protocollen van derde landen op het grondgebied van de Unie om de toegang tot de markten van derde landen te vergemakkelijken	2.21 - Operationele programma's Groenten en Fruit - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire voorschriften van derde landen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	COMM(47(2)(l)) - communicatieacties gericht op bewustmaking en het informeren van consumenten	2.22 - 5.1.22 Operationele programma's groenten en fruit – afzetbevordering en communicatie van consumenten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.25 - VLIF – Investeringsvoor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten	O.24. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden buiten de boerderij
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.16 - Projectoproep samenwerking	O.32. Aantal overige ondersteunde samenwerkingsverrichtingen of -eenheden (met uitzondering van EIP gerapporteerd onder O.1)

Overview

De positie van de landbouwers in de waardeketen is eerder zwak aangezien zij de prijsnemers zijn. Ze zijn sterk afhankelijk van de markt en de overige schakels in de keten en hebben een zwakke onderhandelingspositie. Meer samenwerking om de positie in de keten te versterken is dus een reële nood in de Vlaamse landbouwsector. Onder samenwerking wordt zowel de horizontale samenwerking verstaan tussen landbouwers onderling als de verticale samenwerking binnen de keten.

In de projectoproep samenwerking wordt samenwerking ondersteund tussen verschillende stakeholders uit de agrovoedingssector en eventuele andere partijen. Eén van de partners is steeds een landbouwer. De interventie biedt een oplossing om de economische weerbaarheid van individuele landbouwers te verhogen door meer samenwerking. Er zijn eveneens via samenwerking winsten te boeken op het vlak van kwaliteit van de producten, milieu (bodem, lucht en water), energievoorziening, voedselverspilling, circulaire economie, dierenwelzijn, biodiversiteit en landschap,.... Een brede waaier aan thema's komt aan bod. Door deze ruime opzet wordt er ingezet op een ruime selectie aan specifieke doelstellingen. Via de samenwerking wordt de ketenpositie van de landbouwers versterkt. Een voorbeeldproject is hier de oprichting van een brancheorganisatie die als doel stelt om verdeling van marges in de keten te onderzoeken en objectiveren. Verder zijn ook projecten rond de opschaling van korte keten mogelijk.

De interventie VLIF ‘Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten’ is gericht op bedrijven die actief zijn in het agrobusinesscomplex. De interventie ondersteunt investeringen om de duurzaamheid te verhogen en om toegevoegde waarde aan de producten bij de verwerking te creëren en/of behouden. De Vlaamse landbouwsector is traditioneel sterk verweven met de historische sterke aanwezigheid van de voedingsindustrie in Vlaanderen. Deze aanwezigheid wordt gezien als een sterkte en een kans om blijvend in te zetten op de verdere verduurzaming en het creëren van toegevoegde waarde bij de eerste verwerking en afzet van primaire land- en tuinbouwproducten. De toegevoegde waarde kan ook gecreëerd worden tussen land- en tuinbouwbedrijven en ketenpartners, andere dan voedingsbedrijven. De focus ligt niet enkel binnen de agrovoedingsketen, maar ook binnen de biogebaseerde economie, en niet alleen in grotere bedrijven, maar ook in korte ketenverband. De samenwerking tussen de verschillende ketenpartners maakt dat de positie van de landbouwer versterkt wordt. Om geselecteerd te kunnen worden moet het project namelijk aantonen dat ook de landbouwers zullen profiteren op economisch vlak van het project. Dit is een belangrijk selectiecriteria.

Samenwerking in de keten is een belangrijk aspect binnen deze doelstelling. Ook via de operationele programma’s groenten en fruit wordt dit gerealiseerd. De verschillende producentenorganisaties versterken de collectieve onderhandelingspositie van hun leden, de landbouwers. Via operationele programma’s worden er interventies gepland en kunnen de leden steun ontvangen voor verschillende acties. De interventies dragen bij aan het realiseren van de verschillende specifieke doelstellingen.

Naast de hiervoor genoemde interventies zijn er nog een aantal andere interventies die ook indirect bijdragen tot het verbeteren van de positie van de landbouwer in de waardeketen. Deze interventies spelen niet direct in op de noden maar dragen indirect wel bij en zijn daarom belangrijk om te vermelden. Het gaat hier over: de vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies op maat van landbouwer, demonstratieprojecten, projectoproep ‘Innovatie i.k.v. EIP’, VLIF ‘Innovatieve investeringen op het landbouwbedrijf’, VLIF ‘Opstart en omschakeling naar een alternatief en duurzaam verdienmodel’ en VLIF ‘Productieve investeringssteun op het landbouwbedrijf’.

2.1 SO3 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO3.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Target value
R.10^{CU PR} - Betere organisatie van de voorzieningsketen Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP	27.32 %
R.11/Groenten en fruit - Concentratie van het aanbod Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors	107.14 %

Justification of the targets and related milestones

De samenwerking tussen landbouwers en andere betrokkenen vormt een belangrijk onderdeel van de doelstelling om de positie van de landbouwer in de keten te verbeteren. Via de interventies LEADER, projectoproep samenwerking en de operationele programma’s groenten en fruit wordt er hiertoe bijgedragen. In de interventie Projectoproep samenwerking wordt samenwerking tussen landbouwers maar ook tussen landbouwers en andere stakeholders gestimuleerd.

Tegen 2029 wordt voorzien dat 27,32% van alle landbouwbedrijven betrokken is in een samenwerkingsinitiatief (R.10). De bijdrage van LEADER wordt ingeschat wanneer de lokale ontwikkelingsstrategieën zijn goedgekeurd.

De indicator rond de concentratie van de voorziening (R.11) is gebaseerd op de inschatting van de

productiewaarde door de PO's groenten en fruit en de productiewaarde voor de ganse sector in 2019. Deze cijfers worden echter op verschillende manieren berekend en omvatten ook niet dezelfde arealen, bedrijven,... Op basis van deze cijfers komen we uit dat 107% van de productiewaarde van de ganse sector via de PO's wordt geproduceerd.

2.1 SO3 9 Motivering van de financiële toewijzing

Elke producentenorganisatie krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het budget dat een producentenorganisatie uitgeeft aan de diverse maatregelen wordt vastgelegd in de operationele programma's. Zo'n operationeel programma wordt jaarlijks opgesteld en goedgekeurd op basis van de noden binnen de PO. Daarnaast dragen ook alle andere acties die de PO's opnemen in hun operationele programma's bij aan deze doelstelling. Alle PO-leden zijn betrokken bij de samenwerking en dragen bij aan het budget.

Verschillende interventies dragen bij aan de indicator R.10 (betere organisatie van de voorzieningsketen). Er wordt hier dus rekening gehouden in de mijlpalen met het aantal landbouwbedrijven dat deelneemt aan een samenwerking via de sectorale interventies groenten en fruit, de projectoproep samenwerking en LEADER. De bijdrage van LEADER wordt pas ingeschat wanneer de lokale ontwikkelingsstrategieën zijn goedgekeurd. Het aantal leden van de PO's groenten en fruit is een relatief stabiele waarde, het budget voor de operationele programma's is daarbij voldoende en ligt in lijn met de werking in het verleden. De projectoproep samenwerking is een nieuwe interventie. Er wordt als doelstelling gesteld om jaarlijks zo'n tien projecten te selecteren. Er wordt voldoende budget voorzien voor dergelijke projecten waarbij meerdere landbouwers bereikt kunnen worden.

2.1.SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen

2.1.SO4.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO4.1.1 Sterke punten

De landbouw in Vlaanderen is sterk geoptimaliseerd qua rendement in functie van de productieomstandigheden. Door een hoge efficiëntie, kan met een bepaalde input (energie, grondstoffen...) een hoge output (opbrengsten) gerealiseerd worden, maar er zijn uiteraard verschillen tussen regio's en landbouwbedrijven onderling.

2.1.SO4.1.2 Zwakke punten

Afhankelijkheid van het weer, klimaat, ziektes en plagen

Landbouwproductie heeft impact op het klimaat, mede omwille van de biologische processen eigen aan landbouw (vb. uitstoot broeikasgassen)

Afhankelijkheid van geïmporteerde eiwitten

2.1.SO4.1.3 Kansen

De klimaatverandering biedt kansen voor nieuwe teelten, afzetmarkten en adaptatie.

Het ontwikkelen van landbouwvormen met een beperktere ecologische voetafdruk.

De ontwikkeling van biogebaseerde circulaire economie biedt kansen op nieuwe agrodiensten en bedrijfsmodellen (naast voeding en voeder ook materialen, chemie en energie op basis van biomassa). Dit kan een nieuwe impuls aan de sector geven, en landbouw een deel van de oplossing maken, eerder dan het probleem.

Er zijn diverse steunmiddelen beschikbaar voor klimaatdoelen.

2.1.SO4.1.4 Bedreigingen

Klimaatverandering en weersextremen kunnen een sterke invloed hebben op de oogstzekerheid, de productiemogelijkheden de ruwvoederproductie, de kosten, dierenwelzijn, productiviteit.

Verhoogde kans op de introductie en verspreiding van nieuwe ziekten en plagen en ook onkruiden, waarvoor niet altijd een oplossing voorhanden is.

Openluchtteelten zijn zeer weersafhankelijk en slechts een aantal teelten kunnen beschermd (hagelnetten, irrigatie, enz.) of verzekerd worden (hagel).

De lagere beschikbare waterkwantiteit en -kwaliteit of omgekeerd wateroverlast wordt een probleem.

2.1.SO4.1.5 Andere opmerkingen

2.1.SO4.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N08	Afhankelijkheid van externe hulpbronnen	Zeer hoog binnen GLB	Ja

	verminderen		
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie zijn gelinkt aan N07, N08 en N09 en zullen, net zoals deze noden, ook worden aangepakt via het GLB:

- “De niet-CO2-emissies van veehouderij en bodembemesting verminderen en de koolstofopslagcapaciteit handhaven en verbeteren door instandhouding van grasland en niet-kerende/geen bodembewerking te ondersteunen via methoden uit de koolstoflandbouw en de overschakeling op een biogebaseerde en circulaire economie. De GLB-interventies moeten onder meer de overgang naar emissiearmere veeteeltsystemen ondersteunen door ook te kijken naar duurzaam mestbeheer in overeenstemming met de methaanstrategie.” (gelinkt aan N07)
- “Duurzaam bosbeheer en bebossing bevorderen; hiertoe moeten de multifunctionaliteit, de bescherming van bossen en het herstel van boscossystemen worden versterkt om te komen tot boshabitats en -soorten die zich in een goede staat bevinden, moeten de ecosysteemdiensten worden ondersteund en de voorraden in stand worden gehouden, moeten de koolstofputten in bossen, hun bodems en de geoogste houtproducten worden vergroot, moet de bio-economie worden ondersteund en moet weerbaarheid worden opgebouwd tegen bedreigingen zoals de gevolgen van klimaatverandering.” (gelinkt aan N07, maar ook aan N12, N13 en N18)
- “De aanpassing van de landbouw aan toekomstige klimaatveranderingen, die zijn vermogen om voedsel te leveren en zijn bijdrage aan de levering van ecosysteemdiensten, die rechtstreeks afhankelijk zijn van de klimaatomstandigheden, in gevaar kunnen brengen, ondersteunen door het bevorderen van adaptieve landbouwpraktijken, oplossingen op landschapsniveau en investeringen (herstel van natuurlijke waterretentie, aanmoediging van de productie van materialen waarvoor biomassa uit de landbouw wordt gebruikt, introductie van waterefficiëntere irrigatie/gewassen enz.).” (gelinkt aan N09)

2.1.SO4.3 Identificatie van de relevante (elementen van) nationale plannen die voortvloeien uit de in bijlage XI bij de VSP bedoelde wetgevingsinstrumenten waarmee rekening is gehouden in de behoeftebeoordeling van het GLB-plan voor deze specifieke doelstelling

De relevante EU wetgevende instrumenten, zoals vermeld in bijlage XI, met betrekking tot specifieke doelstelling d zijn:

- Verordening (EU) 2018/841 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 inzake de opname van broeikasgasemissies en -verwijderingen door landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw in het klimaat- en energiekader 2030, en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 525/2013 en Besluit nr. 529/2013/EU;
- Verordening (EU) 2018/842 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 betreffende bindende jaarlijkse broeikasgasemissiereducties door de lidstaten van 2021 tot en met 2030 teneinde bij te dragen aan klimaatmaatregelen om aan de toezeggingen uit hoofde van de Overeenkomst van Parijs te voldoen, en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 525/2013;
- Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen;
- Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG;
- Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Richtlijn 94/22/EG, Richtlijn 98/70/EG, Richtlijn 2009/31/EG, Verordening (EG) nr. 663/2009, Verordening (EG) nr. 715/2009, Richtlijn 2009/73/EG, Richtlijn 2009/119/EG van de Raad, Richtlijn 2010/31/EU, Richtlijn 2012/27/EU, Richtlijn 2013/30/EU en Richtlijn (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013;

Het Vlaamse Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (VEKP) werd eind 2019 door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Dit VEKP kadert onder meer in de bovenstaande verordeningen, die herzien worden in kader van het 'Fit for 55' pakket.

Met dit VEKP bouwt Vlaanderen verder op de afspraken gemaakt in het Kyoto-protocol, het akkoord van Parijs (2015) en de Effort sharing Regulation (EU 842/2018). Vlaanderen engageert zich voor de volgende doelstellingen voor de non-ETS sector, waaronder ook landbouw valt:

- Broeikasgasreductie in de niet-ETS sectoren: -35% BKG-uitstoot in 2030 ten opzichte van 2005;
- LULUCF-sector: voor de periode 2021-2030 voldoen aan de no-debit rule;
- Energiebesparing (artikel 7 van de energie-efficiëntierichtlijn): 84,062 TWh;
- Hernieuwbare energie productie: 28.512 GWh in 2030;

Specifiek voor de Vlaamse landbouw en visserij wordt een reductie tegen 2030 van -25% t.o.v. 2005 vooropgesteld. Hiervoor worden onder meer reducties verwacht van de energetische emissies, de emissies uit mestopslag en –management, de lachgasemissies uit de bodem en de emissies uit verteringsprocessen (enterische emissies). Voor deze laatste werd in 2019 het Convenant Enterische Emissies Rundvee afgesloten. Hiermee engageren 16 partners uit de overheid, het onderzoek en de rundveeketen zich tot een reductie van de enterische emissies met -19% t.o.v. 2005 tegen 2030. Daarnaast dient de Vlaamse landbouw ook bij te dragen aan de LULUCF no-debit rule via behoud van koolstofstocks en extra koolstofopslag.

Uit de nodenanalyse voor het GLB-plan komen dezelfde elementen naar voren. N07 sluit volledig aan bij de doelstellingen rond de broeikasgasreductie en LULUCF. N08 heeft in grote mate betrekking op de afhankelijkheid van externe energie en de nood aan de productie van hernieuwbare energie. N09 zal aansluiten bij het Vlaamse Adaptatie plan 2021-2030, waarvan het ontwerp op goedkeuring wacht.

Meer in detail werden volgende noden gedetecteerd bij stakeholderbevragingen en studie:

- Reductie van de enterische emissies door optimalisering van voederrantsoenen, voederefficiëntie en verbetering van het bedrijfsmanagement, gecombineerd met een aanpassing van de veestapel ten gevolge van een veranderende vraag naar vleesproducten. Hiervoor zijn werkbare en technisch, economisch en functioneel haalbare maatregelen nodig.
- Reducties van de emissies ten gevolge van mestmanagement (pocketvergisting, externe opslag van vloeibare dierlijke mest, precisielandbouw, bemestingsadviezen en mestanalyses, het in kaart brengen van de input-outputbalans op bedrijfsniveau, (praktijk)onderzoek i.v.m. smartfarming of precisielandbouw..).
- Reductie bodememissies door verhoogde stikstofefficiëntie van de voedselproductieketen, incl. . nader (praktijk)onderzoek.
- Reductie energetische emissies door energiebesparing en inzet van hernieuwbare energie (energiescan, warmtenetten, kasisolatie, warmterecuperatie, restwarmte, rest-CO₂, dampwarmtepompen, energieopslagsystemen, geothermie, ...).
- Verhoogde koolstofopslag in landbouwbodems, in bos en natuur, en in houtproducten en circulaire economie.
- Beperken voedselkilometers.
- No-debit rule: de bestaande koolstofvoorraden op zijn minst behouden.
- Meer aandacht bij het milieu- en klimaatbeleid voor de mogelijkheden die bossen bieden om klimaatopwarming en de impact ervan te bestrijden.
- Investerings gericht op de productie en opslag van hernieuwbare energie.

- Ondersteunen van samenwerking in kader van valorisatie van nevenstromen (vb. bio-energie halen uit reststromen van de akkerbouw).
- Verminderen van de import van eiwit van buiten Europa; het veilig stellen van de beschikbaarheid van voldoende eiwit met de gewenste kwaliteitskenmerken.

Specifiek met betrekking tot adaptatie werden volgende detailnoden opgenomen:

- Onderzoek en maatregelen zijn nodig om te werken aan de adaptatie van de landbouwsector.
- Beperken van de weersafhankelijkheid van de openluchtteelten (vb. hagelnetten, efficiënt waterbeheer, verzekeringen).
- Samenwerking tussen landbouwers en met andere operatoren (vb. tussen verwerkende industrie en landbouw), met beheerders van natuurgebieden die i.p.v. water af te voeren, water opslaan en laten gebruiken voor landbouw).
- Inperken van het verdwijnen van bloembestuivende insecten.
- Oplossingen voor de nieuwe insecten die de zachtere winters kunnen overleven en geen natuurlijke vijanden hebben, voor nieuwe ziekten en plagen die, voor het verdwijnen van natuurlijke vijanden ...
- Benutten van kansen voor en ondersteunen van nieuwe (droogteresistentere) teelten, afzetmarkten en adaptatie.
- Wapenen van bossen tegen een toenemende frequentie en intensiteit van klimaatextremen. Onderzoek en kennisontwikkeling moeten op dit vlak gestimuleerd worden. De weerbaarheid van bossen moet verhoogd worden (vb via hogere variatie in soorten, leeftijd en structuur, behoud en herstel van goede bosbodems...).
- Gepaste informatie en technisch advies over de klimaatmaatregelen en het effect ervan, bevordert de deelname aan dergelijke maatregelen.

Voor een kwantitatieve status wordt verwezen naar de omgevingsanalyse.

2.1.SO4.4 Interventiologica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
DPdecoupled	BISS(21) - Basic income support	1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid	O.4. Aantal hectaren waarvoor basisinkomenssteun wordt ontvangen
DPdecoupled	CRISS(26) - Complementary redistributive income support	1.2 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid	O.7. Aantal hectaren waarvoor aanvullende herverdelende inkomenssteun wordt ontvangen
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.16 - Ecoregeling 'Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau' (afgekort: Bodempaspoort)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.5 - Behoud meerjarig grasland	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.6 - Ecologisch beheerd grasland	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.7 - Ecoregeling bodem organisch koolstofgehalte in bouwland (afgekort: Organisch koolstofgehalte bouwland)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.8 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.9 - Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPcoupled	CIS(32) - Gekoppelde inkomenssteun	1.4 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij	O.11. Aantal dieren waarvoor gekoppelde inkomenssteun wordt ontvangen
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.2 - Operationele programma's groenten en fruit - milieu en klimaatinvesteringen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.6 - Operationele programma's groenten en fruit - biologische of geïntegreerde productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRANS(47(1)(e)) - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren	2.7 - Operationele programma's Groenten en Fruit - duurzaamheid en efficiëntie van transport of opslag van producten	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	CLIMA(47(1)(i)) - acties ter aanpassing aan en matiging van klimaatverandering	2.11 - Operationele programma's groenten en fruit - acties klimaatmitigatie en klimaatadaptatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.1 - Tijdelijk grasland naar blijvend grasland	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.2. - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.3 - Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee om emissies broeikasgassen te verminderen (afgekort: Voedermanagement bij rundvee)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.4 - Omschakeling biologische landbouw	O.17. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor steun voor biologische landbouw wordt ontvangen
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.7 - Onderhoud boslandbouwsystemen	O.16. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor onderhoudsverbintenissen gelden ten faveure van bebossing en boslandbouw
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.9 - Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (afgekort: Beheerovereenkomsten KLE)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.21 - VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.23 - VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in	3.26 - VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en	O.21. Aantal ondersteunde niet-productieve investeringsverrichtingen of

	irrigation	klimaatdoelen	-eenheden op de boerderij

Overview

Deze specifieke doelstelling is in Vlaanderen gekoppeld aan drie noden: koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen; afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen; adaptatie aan klimaatverandering.

Via de basisinkomenssteun voor duurzaamheid wordt een van productie ontkoppelde rechtstreekse inkomenssteun op basis van verhandelbare betalingsrechten aan landbouwers toegekend. Door deze te koppelen aan het naleven van de conditionaliteit (vnl. GLMC 1 t.e.m. 3, zie hoofdstuk 3.9) wordt hiermee ook ingezet op het behalen van de doelstellingen rond klimaat. Ook de ‘aanvullende herverdelende inkomenssteun’ wordt gekoppeld aan de conditionaliteit. Hierdoor wordt naast een goede verdeling van middelen ook een positief effect op het klimaat behaald.

De premie voor het behoud van de gespecialiseerde zoogkoeienhouderij is vandaag een rechtstreekse inkomenssteun voor zoogkoeienhouders gebaseerd op het aantal kalvingen met als doel om inkomenszekerheid te voorzien. Maar tegelijk is het voor zoogkoeienhouders moeilijk om in te spelen op markttenenden. Als de zoogkoeienhouderij verdwijnt, zal er onvermijdelijk grote druk ontstaan op het behouden van de graslanden, o.a. belangrijk voor koolstofopslag, erosiebestrijding en biodiversiteit. Om dit te voorkomen en tegelijk te zorgen voor een grotere ondernemingsvrijheid voor zoogdierhouders, wordt er gewerkt aan een inkomensondersteuning aan de betrokken veehouders via een gekoppelde inkomenssteun voor gespecialiseerde vleesveehouderij welke een duurzame lokale rundsvleesproductie combineren met inspanningen onder meer op vlak van lokale eiwitvoorziening en langdurig graslandbeheer.

Verschillende ecoregelingen en agromilieu-klimaatmaatregelen zetten voornamelijk in op de mitigatie van klimaatverandering door het vergroten van het koolstofopslag in of op landbouwgrond. Door opslag van atmosferische koolstof in de bodem als organische stof kunnen landbouwbodems dienen als carbon sink of zogenaamde. ‘negatieve emissies’. Het behalen van de Europese en Vlaamse klimaatdoelstellingen zal niet mogelijk zijn zonder verhoogde koolstofopslag in onder andere de (landbouw)bodems, alsook bovengronds.

Het is bekend dat grasland kan fungeren als een belangrijke koolstofsink. De verklaring hiervoor ligt in de combinatie van een constante aanvoer van organisch materiaal onder de vorm van wortels, wortellexudaten en grasresten en de afwezigheid van intensieve bewerkingen waardoor het organisch materiaal minder snel wordt afgebroken. Het hoge koolstofopslagpotentieel in combinatie met een aanzienlijk areaal (in Vlaanderen ligt bijna 30% van het landbouwareaal onder grasland) maakt dat grasland een belangrijke rol kan spelen in de strijd tegen de klimaatsverandering. Het belang van blijvend grasland werd reeds onderstreept in het vorige GLB via het statuut ‘Blijvend grasland’. Via de ecoregeling ‘Behoud meerjarig grasland’ willen we landbouwers verder stimuleren en vergoeden om hun graslanden langer aan te houden op hetzelfde perceel en deze niet vroegtijdig te vernieuwen. Er wordt een jaarlijkse premie uitbetaald voor langdurig grasland (dat in de laatste 6 jaar niet vernieuwd is geweest). Via de AMKM ‘Tijdelijk grasland naar blijvend grasland’ willen we landbouwers verder stimuleren en vergoeden om hun tijdelijke graslanden langer aan te houden op hetzelfde perceel en zo aan te houden als blijvend grasland. Zo worden landbouwers aangezet hun tijdelijk grasland aan te houden en om te buigen naar blijvend grasland (in plaats van te scheuren om het statuut blijvend grasland te vermijden). De ecoregeling ‘Ecologisch beheerd grasland’ stimuleert een ecologisch beheer op blijvend grasland via sterke voorwaarden rond bemesting en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Het beperken van de nutriëntenaanvoer en beperking op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen geeft de mogelijkheid te evolueren naar een botanisch meer divers grasland. Dit type grasland heeft een grote weerbaarheid tegen klimaatverandering en vermindert de algemene klimaatimpact.

Ook op akkerland kan de koolstofopslag nog verhoogd worden. De ecoregeling ‘Organisch koolstofgehalte in bouwland zet specifiek in op het stimuleren van organische koolstofopslag in akkerland. Dit gebeurt aan de hand van verschillende sub-maatregelen:

1. Stimuleren van teeltplannen die het organische stof gehalte in de bodem verhogen. Hierbij wordt een uitkering toegekend op bedrijfsniveau gebaseerd op de effectieve organische koolstof waarden van het geplande gewas en de totale aanvoer.
2. Stimuleren en faciliteren van het gebruik van producten met hoog koolstofgehalte (zoals compost, houtsnippers, stalmest). Hierbij wordt op perceelsniveau (per hectare) een vergoeding voorzien voor het gebruik van producten die de opslag van organische koolstof in de bodem verhogen. De waarde van de vergoeding is afhankelijk van de bijdrage van het gebruikt product.
3. Landbouwers belonen voor percelen met goede resultaten met betrekking tot bodem OC-gehalte en bodem pH-waarde. Deze sub-maatregel belooft landbouwers die de streefzone bereikt hebben zorgt er voor dat landbouwpercelen met een gunstig OC-gehalte behouden blijven. Dit wordt gedaan aan de hand van een vergoeding die éénmalig per vijf jaar op perceelsniveau kan worden aangevraagd.

Via de AMKM ‘Omschakeling biologische landbouw’ en de ecoregeling ‘Voorzetting biologische landbouw’ wordt de bio-landbouw gestimuleerd. Deze productiemethode is gebaseerd op ecologische systemen waarbij het gebruik van niet-hernieuwbare hulpbronnen en externe productiemiddelen wordt beperkt tot een minimum. De systemen en cycli van de natuur worden geëerbiedigd en de gezondheid van de bodem, water, planten en dieren, alsmede het evenwicht daartussen wordt verbeterd. Binnen de biologische landbouw geldt het beginsel van de instandhouding en de bevordering van het bodemleven en de natuurlijke bodemvruchtbaarheid, de bodemstabiliteit en de bodemdiversiteit, de voorkoming en bestrijding van bodemverdichting en erosie en voeding van de gewassen hoofdzakelijk via het bodemecosysteem. Door oordeelkundig gebruik van bemesting en gewasbescherming worden de negatieve invloeden op water, bodem en lucht vermeden.

Via de ecoregeling ‘Bodempaspoort’ willen we goed landbouwbodembeheer nog verder stimuleren. Het bodempaspoort bundelt op perceelsniveau alle informatie over de bodem. Door in te zetten op het gebruik van een bodempaspoort in het bedrijfsbeheer kunnen we verder bijdragen tot een duurzaam bodembeheer. Dit komt de bodemkwaliteit ten goede wat zal leiden tot een meer efficiënte opslag van atmosferische koolstof.

Via de interventie ‘Onderhoud van boslandbouwsystemen’ wordt ook ingezet op houtige componenten in het teeltsysteem. Deze kunnen bijdragen aan koolstofopslag in zowel de bodem als bovengronds via langdurig kwaliteitshout. Een correct en tijdig onderhoud van de boomcomponent is essentieel om de ecosysteemdiensten en andere voordelen die het boslandbouwsysteem kan bieden te optimaliseren. In deze interventie worden vijfjarige verbintenissen aangegaan waarbij landbouwers een jaarlijkse vergoeding ontvangen per hectare goed onderhouden boslandbouwsysteem. Hierbij moet de landbouwer voldoen aan een aantal voorwaarden voor het onderhoud van de bomen en het omliggend gebied.

Om verder te ontwikkelen naar een duurzaam, klimaatbewust landbouwproductiesysteem is een geïntegreerde aanpak nodig. Verschillende gewassen kunnen bijdragen aan klimaatmitigatie en klimaatadaptatie (bv. droogteresistentie, wateroverlast). Het potentieel van deze gewassen is momenteel nog onderbenut. Via de interventies ‘Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen’ (‘ecoteelten’) willen we teelten die (min of meer) praktijkrijp zijn, en waarvoor een marktwerking is, ondersteunen. Teelten voor klimaatmitigatie en –adaptatie zorgen onder andere voor: kort(er)e cyclische CO₂ kringlopen (bv. miscanthus en korte omloop hout), de vervanging van synthetische materialen (op basis van aardolie) door biogebaseerde grondstoffen (bv. hennep), droogtetolerante gewassen door een diepere beworteling of een andere fysiologie, of net beter bestand tegen wateroverlast of verzilting. Afhankelijk van de teelt kunnen vergoedingen eenjarig (ecoregeling) of meerjarig (AMKM) worden toegekend.

Naast de teelttechnische areaalgebonden interventies zijn er ook steunmaatregelen nodig voor het

realiseren van energiebesparing en reductie van broeikasgasemissies als het gevolg van biologische processen met name de productie van methaan en lachgas. De interventie ‘Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee om emissies van broeikasgassen te verminderen’ tracht de methaanuitstoot, afkomstig uit de verteringprocessen van runderen, te verminderen door het optimaliseren van voederrantsoenen en voederefficiëntie. Hiervoor geven we rundveehouders een keuze uit mitigatiestrategieën gericht op voedermanagement op bedrijfsniveau die opgenomen zijn in het actiekader van het convenant enterische emissies rundvee.

De beheerovereenkomst voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen beoogt het herstel en het behoud van de ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarde van de resterende kleine houtige landschapselementen (hagen, heggen, struwelen, kaphagen, houtkanten, houtwallen, houtsingels, knobomen, taluds en holle wegen met houtige vegetatie). Goed onderhouden landschapselementen produceren een grootte hoeveelheid biomassa (zowel boven- als ondergronds). Dit zorgt voor een significante bijdrage aan zowel klimaatadaptatie als klimaatmitigatie (onder andere door de opslag van koolstof).

Ook wordt er via verschillende interventies investeringssteun voorzien in kader van de matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering en om het aandeel duurzame energie in de landbouwsector te verhogen.

Via de VLIF ‘Productieve groene investeringssteun op landbouwbedrijven’ wordt er bijgedragen aan de klimaatdoelstelling en de hieraan gekoppelde noden. Via deze interventie kunnen investeringen in de reductie van broeikasgasemissies en energieverbruik (via best beschikbare technieken) ondersteund worden. Ook precisielandbouw en emissiearme bemestingstechnieken kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelstellingen op vlak van uitstoot en het gebruik van natuurlijk hulpbronnen. Daarnaast kunnen landbouwbedrijven ook een steentje bijdragen in de productie van hernieuwbare energie met name door de vergisting van mest en de productie van windenergie. Ook investeringen die bijdragen aan klimaatadaptatie komen in aanmerking: het gaat hierbij bijvoorbeeld om investeringen in waterbesparing en bodemkwaliteit. Conform het regeerakkoord zal de selectiemethode zo ingesteld worden dat investeringen die het meest bijdragen aan het verlagen van de omgevingsdruk en het meest bijdragen aan klimaatmitigatie en -adaptatie het hoogst gerangschikt worden.

De interventie VLIF ‘Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven’ stimuleert pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf en is een aanvulling op de VLIF productieve investeringssteun. Het betreft investeringen/prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector gerealiseerd worden en nog niet beschikbaar zijn voor de VLIF productieve investeringen. In deze interventie wordt een incentive gecreëerd om klimaatvriendelijke en innovatieve praktijken en investeringen door te voeren, alsook de implementatie van nieuwe technologieën in het kader van duurzame energie.

Naast de VLIF productieve en innovatieve investeringen kan een landbouwer ook steun ontvangen voor niet-productieve investeringen voor milieu – en klimaatdoelen. Deze interventie draagt ook bij tot klimaatadaptatie en mitigatie. Bij klimaatadaptatie gaat het over investeringen om het waterbergend vermogen van landbouwgrond te verhogen, peilgestuurde drainage, enz. Klimaatmitigatie wordt bereikt door o.a. de aanplant van kleine landschapselementen en boslandbouwsystemen.

Tenslotte wordt er ook via de operationele programma’s groenten en fruit ingezet op klimaatmitigatie – en adaptatie en wordt er bijgedragen aan duurzame energie. Via de steun voor investeringen in andere acties zoals milieu, biologische of geïntegreerde productie en acties rond klimaatmitigatie – en adaptatie kunnen de verschillende producentenorganisaties inzetten op dit thema. Op deze manier wordt de afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderd en de adaptatie aan klimaatverandering verder gerealiseerd in de groenten- en fruitsector.

Binnen de landbouwsector worden er dus verschillende mogelijkheden gecreëerd om in te zetten op klimaat. Buiten deze interventies met een direct effect op de doelstelling, zijn er ook verschillende interventies die indirect bijdragen tot het verwezenlijken van de klimaatdoelstelling en -noden. Dit zijn: Aanvullende inkomenssteun jonge landbouwer, ecoregeling 'Bufferstroken', ecoregeling 'Gewasrotatie', Precisielandbouw, Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen of het creëren van ecologische verbindingen, Beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten is de instandhouding van fauna en flora, Vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies, Demonstratieprojecten, projectoproep 'Samenwerking', projectoproep 'Innovatie i.k.v. EIP', Omschakeling en opstart van een alternatief en duurzaam verdienmodel en VLIF 'Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten'.

2.1 SO4 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO4.7 Plant u een GLB-bijdrage aan het LIFE-programma (alleen voor SD4, SD5, SD6)

: Nee

2.1 SO4.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Target value
R.4 - Koppeling van inkomenssteun aan normen en goede praktijken Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit	99.73 %
R.9^{CU PR} - Modernisering van landbouwbedrijven Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnen efficiëntie	35.40 %
R.12 - Aanpassing aan klimaatverandering Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat	37.52 %
R.13^{PR} - Verlaging van emissies in de veehouderijsector Share of livestock units (LU) under supported commitments to reduce emissions of greenhouse gases and/or ammonia, including manure management	2.81 %
R.14^{PR} - Koolstofopslag in bodems en biomassa Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments to reduce emissions or to maintain or enhance carbon storage (including permanent grassland, permanent crops with permanent green cover, agricultural land in wetland and peatland)	18.98 %
R.15^{CU} - Groene energie uit land- en bosbouw en uit andere hernieuwbare bronnen Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische bronnen (in MW)	4404.00 MW
R.16^{CU} - Klimaatgerelateerde investeringen Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen	17.87 %
R.17^{CU PR} - Bebost land Areaal met steun voor bebossing en herstel van boslandbouw, met inbegrip van uitsplitsing	359.11 ha
R.19^{PR} - Verbetering en bescherming van de bodem Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)	18.54 %
R.20^{PR} - Verbetering van de luchtkwaliteit Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG)	2.80 %

vallend onder ondersteunde verbintenissen om de emissie van ammoniak te verminderen	
R.25 - Milieuprestatie in de veehouderijsector Percentage grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de ecologische duurzaamheid te verbeteren	0.21 %
R.26^{CU} - Investerings in verband met natuurlijke hulpbronnen Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen	18.00 %
R.28^{CU} - Milieu- of klimaatgerelateerde prestaties door kennis Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance	249748.00
R.29^{PR} - Ontwikkeling van biologische landbouw Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) dat door het GLB wordt ondersteund ten behoeve van biologische landbouw, met een uitsplitsing tussen voortzetting van of omschakeling naar biologische landbouw	1.77 %

Justification of the targets and related milestones

Het linken van inkomenssteun aan standaarden en goede praktijken (R.4) wordt binnen deze doelstelling via verschillende manieren en via verschillende specifieke doelstellingen bereikt. Op deze specifieke doelstelling zetten de interventies basisinkomenssteun voor duurzaamheid, als ook de ecoregelingen 'Behoud meerjarig grasland', 'Ecologisch beheerd grasland', 'Organisch koolstofgehalte bodem in akkerland' en 'Steun voor het telen van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen a.k.a. 'ecoteelten' in. Percelen die ingezet worden voor deze ecoregelingen, zullen meestal ook in aanmerking komen voor basisinkomenssteun voor duurzaamheid. Er wordt m.a.w. veel overlap verwacht tussen de basisinkomenssteun voor duurzaamheid en de verschillende ecoregelingen. In totaal wordt voorzien dat ongeveer 99,73% van het landbouw areaal via deze interventies zal bijdragen aan standaarden en goede praktijken.

Vanuit deze specifieke doelstelling wordt via de interventies ecoregeling 'Behoud meerjarig grasland', AMKM 'Tijdelijk grasland naar blijvend grasland', ecoregeling 'Organisch koolstofgehalte bodem in akkerland', de ecoregeling en AMKM 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen a.k.a. 'ecoteelten' en 'Onderhoud van boslandbouwsystemen' ingezet op een betere adaptatie aan klimaatveranderingen (R.12). Met deze interventies worden zowel graslanden, akkerlanden en boslandbouwsystemen bereikt. Er wordt geschat dat via deze interventies ongeveer 37,52% van het landbouwareaal bereikt zal worden. Ook hier verwachten we een aanzienlijke overlap tussen sommige van de interventies. De meest van de bovenstaande interventies (met uitzondering van 'Steun voor het onderhoud van boslandbouwsystemen') dragen bij aan klimaatadaptatie door het verhogen van de koolstofopslag potentieel in bodems. Hierdoor zetten deze interventies (en ook interventies onder andere specifieke doelstellingen) rechtsreeks in op het verbeteren van de koolstofopslag en het verminderen van emissies (R.14). Voor deze indicator wordt verwacht dat 18,98% van het unieke landbouwareaal bereikt zal worden.

Hiernaast zullen ook enkele interventies inzetten op het verbeteren van de bodemkwaliteit en hiermee bijdragen aan het verbeteren en beschermen van de bodems (R.19). Vanuit deze specifieke doelstelling gebeurt dit via de ecoregeling 'Organisch koolstofgehalte bodem in akkerland', de ecoregeling en AMKM 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen a.k.a. 'ecoteelten', de ecoregelingen 'Precisielandbouw', 'Bodempaspoort' en de 'Onderhoud van boslandbouwsystemen'. Samen met de maatregelen ingepland onder SpD e (nl. de ecoregelingen 'bufferstroken', 'teelttechnische erosiebestrijding' en 'gewasrotatie' en de steun voor biologische landbouw) wordt er verwacht dat er 18,54% van het landbouwareaal zal bijdragen aan maatregelen ter verbetering en bescherming van de bodem.

Door het verminderen van bemesting kan ook de emissie van ammoniak afnemen, en bijgevolg zal ook de luchtkwaliteit verbeteren (R.20). Via de ecoregeling 'Ecologisch beheerd grasland' wordt de bemesting in

graslanden sterk aan banden gelegd. Dit zal dus een sterke invloed hebben op de emissie van ammoniak. Er wordt getracht om met deze maatregel ongeveer 2,80% van het landbouwareaal te bereiken.

De modernisering van een landbouwbedrijf (R.9) gaat vaak gepaard met een verminderde afhankelijkheid van natuurlijke hulpbronnen en het installeren van bijkomende capaciteit voor duurzame energie. Via de VLIF productieve groene en innovatieve groene investeringen en de operationele programma's groenten en fruit wordt hiertoe bijgedragen. Tegen 2029 wordt er voorzien dat zo'n 35,40% van de Vlaamse landbouwbedrijven een investering uitvoert voor de modernisatie van het bedrijf.

Naast investeringen ter modernisering zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van klimaat. Deze investeringen zijn mogelijk via de interventies VLIF productieve groene investeringen en innovatieve groene investeringen. Daarnaast wordt er ook via de operationele programma's groenten en fruit bijgedragen tot deze indicator en de adaptatie en mitigatie aan klimaatverandering. In totaal wordt geschat dat de interventies ertoe kunnen leiden dat 17,87% van de landbouwbedrijven een investering doet rond klimaat en duurzame energie (R.16). Er wordt verwacht dat er zo'n 4.400 MegaWatt aan hernieuwbare energie capaciteit gecreëerd wordt (R.15).

Ook de VLIF niet-productieve investeringen dragen bij tot deze doelstelling. De investeringen die hieronder vallen hebben onder meer te maken met klimaat en natuurlijke hulpbronnen. Ook VLIF productieve groene investeringen, innovatieve groene investeringen en de operationele programma's groenten en fruit maken investeringen mogelijk door landbouwbedrijven voor natuurlijke hulpbronnen (R.26). In totaal wordt verwacht dat 18% van de landbouwbedrijven dergelijke investeringen zal maken en hiervoor steun krijgt. Bij de VLIF niet-productieve investeringen wordt er ook steun gegeven voor de aanleg van boslandbouwsystemen en houtige landschapselementen. Dergelijke systemen dragen bij tot de adaptatie en mitigatie aan klimaatverandering. Op basis van de doelstellingen en de vooruitgang van de interventie in PDPO III verwachten we dat er tegen 2029 zo'n 359,11 ha boslandbouw en houtige landschapselementen bijkomend wordt aangelegd (R.17).

Bij investeringssteun wordt rekening gehouden met dubbeltelling, er wordt namelijk voorzien dat een bedrijf voor meerdere investeringen steun ontvangt in deze programmaperiode.

Via de vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies, EIP, demonstratieprojecten, LEADER en de operationele programma's groenten en fruit wordt de performantie op vlak van milieu en klimaat verhoogd (R.28). Tegen 2029 wordt getracht 249.748 personen van dergelijke opleiding of advies te laten genieten. De impact van LEADER op deze doelstelling wordt ingeschat wanneer de lokale ontwikkelingsstrategieën zijn goedgekeurd.

Er is een link tussen de interventies bij deze specifieke doelstellingen en de resultaatindicatoren R.21 (Beschermen van waterkwaliteit) en R.22 (Duurzaam nutriëntenbeheer). Deze worden verder besproken bij specifieke doelstelling e.

2.1 SO4 9 Motivering van de financiële toewijzing

Voor de interventies van Pijler I-rechtstreekse betalingen werd de verdeling van het budget bepaald door eerst voor alle interventies de steunbedragen vast te leggen en verwachte outputs in te schatten. Dit gebeurde op basis van historische cijfers (waar beschikbaar) of deze werden berekend op basis van de gemaakte kosten/gederfd inkomen. De verdeling van het budget werd dan gemaakt op basis van de bekomen allocatie voor de verschillende interventies. Waar nodig werden er aanpassingen in de interventies, steunvoorwaarden, steunbedragen en/of verwachte outputs doorgevoerd om een gebalanceerde budgetverdeling te bereiken. Hierbij werd steeds voorop gesteld dat beschikbare middelen optimaal worden ingezet om de verschillende doelstellingen te behalen.

Ook voor de AMKM onder deze doelstelling werd een steunbedrag bepaald op basis van gedeelde inkomsten/extra kosten en transactiekosten als gevolg van de aangegane verbintenissen. Hier werd – met het oog op een optimale besteding van overheidsmiddelen voor het behalen van de doelstelling - voor

sommige acties de keuze gemaakt om niet het volledige bedrag uit te betalen als steunbedrag. Voor de beheerovereenkomsten werden de steunbedragen per sub-maatregel berekend op basis van extra kosten gelinkt aan het uitvoeren van het opgelegde beheer en transactiekosten. Gebaseerd op het steunbedrag, de steunvoorwaarden en historische cijfers werd een inschatting gemaakt van de output en de totale financiële allocatie.

Elke producentenorganisatie (PO) krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het totale budget is afhankelijk van de productie van het voorgaande jaar. Een gedeelte van het jaarlijkse budget dat een PO ter beschikking heeft kan gebruikt worden voor onder meer investeringen binnen de thema's milieu en klimaat of andere acties hieraan gerelateerd. De geplande uitgaves en acties worden verder verduidelijkt in het operationeel programma dat de PO jaarlijks opstelt. Dit programma moet ook worden goedgekeurd. Hierin wordt aangegeven welk aandeel van het budget gaan naar de opgenomen interventies, hierbij wordt er dan steeds vertrokken vanuit de noden van de PO.

Op basis van de historische data van de VLIF 'Productieve groene investeringen', 'Innovatieve groene investeringen' en 'Niet-productieve investeringen' is er een inschatting gemaakt van het gemiddeld eenheidsbedrag per investering. Deze drie interventies dragen bij aan verschillende indicatoren en dus ook doelstellingen rond klimaat en duurzame energie. Voor de VLIF 'Productieve groene investeringen' wordt er ook gebruik gemaakt van een duurzaamheidskader. Op basis van onder meer de duurzaamheid van een investering wordt het subsidiepercentage bepaald. Zo is de hoogste subsidiecategorie, 50%, voorbehouden voor de meeste groene investeringstypes waar er een uitgesproken milieuvoordeel is en slechts een beperkte of geen bijdrage aan de winstgevendheid van het bedrijf. Bij de berekening van de eenheidsbedragen voor de VLIF groene investeringen werd er rekening gehouden met dit verhoogde percentage naast de verhoging omwille van definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS). Op basis van de geldende doelstellingen in onder meer het Vlaams energie – en klimaatplan en de data uit PDPO 2014-2022 werd bepaald hoeveel landbouwbedrijven we met deze interventie willen bereiken. Hieruit volgt dan de output die gerealiseerd kan worden. De financiële allocatie is het gevolg van de eenheidsbedragen en de verwachte output.

De kennis- en adviesinterventies (EIP, demonstratieprojecten en vorming en advies) hebben een rechtstreekse invloed op de horizontale doelstelling. Echter, ze dragen ook bij tot het realiseren van de doelen op vlak van milieu- en klimaatperformantie. Bij het bepalen van de financiële allocatie voor de verschillende interventies werd er rekening gehouden met de doelstellingen rond het aantal landbouwers dat we willen bereiken. We streven ernaar dat ongeveer de helft van de landbouwers die deelneemt aan kennis- of adviesacties, dit doet rond het thema milieu en klimaat. Hiervoor zijn voldoende middelen voorzien op basis van de benodigde output om deze doelstelling te realiseren en het gemiddelde eenheidsbedrag voor de verschillende interventies en acties.

2.1.SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

2.1.SO5.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO5.1.1 Sterke punten

Onze landbouwsector scoort relatief goed wat betreft het gebruik van grondstoffen (inputs), emissies en efficiëntie/productiviteit. Door de hoge productie en de aanwezige kennis krijgen we een relatief kleine uitstoot per productie-eenheid.

Onze bedrijven zijn het gewoon om rekening te houden met strenge normen en milieu-inspanningen.

De grondgebondenheid en de diverse en gemengde bedrijfsstructuren vormen een grote sterkte voor het sluiten van kringlopen en het gebruik van reststromen (vb. gebruik stalmest, valorisatie nevenstromen uit akkerbouw, ...).

2.1.SO5.1.2 Zwakke punten

Landbouwproductie heeft een grote impact op het milieu (nutriënten, gewasbescherming en emissies met impact op bodem/water/luchtkwaliteit, ammoniakemissies hebben impact op bodem en biodiversiteit).

Het verhogen van milieu-efficiëntie heeft zijn grenzen.

Uitputting van de bodem.

De versnippering van percelen maakt dat mechanisatie en precisielandbouw moeilijker toe te passen zijn.

2.1.SO5.1.3 Kansen

Steeds efficiëntere bedrijven met steeds beter management.

Het efficiënt aanpakken van de mestproblematiek kan een nieuwe kans creëren (vb. verhandeling van emissierechten, verwerking van mest).

Biologische en agro-ecologische landbouw, bio-based economie en het leveren van maatschappelijke diensten bieden kansen voor andere landbouwvormen.

Beter leren van elkaar door demonstraties/pilots: technologie wordt gedemonstreerd in de praktijk i.s.m. end user (landbouwer), kennisinstelling en een technologieprovider (bedrijf).

2.1.SO5.1.4 Bedreigingen

De productiekosten zijn in Vlaanderen hoog door strengere productievoorwaarden (ondermeer t.g.v. milieuwetgeving), kwaliteitseisen en ruimtelijke beperkingen.

De strenge regelgeving zorgt niet alleen voor beperkingen voor de landbouwuitbating, maar ook voor een complexiteit aan regels, administratie, onzekerheid bij vergunningen, ...

Doorrekening van de milieukosten blijft een moeilijk punt.

Ongelijk speelveld binnen Europa en tussen Europa en de wereld.

Tekort aan landbouwgrond en aan open ruimte: wat zorgt voor een hogere druk op de overblijvende landbouwpercelen, een tekort aan gronden voor het afzetten van mest, te weinig ruimte voor water, ...

2.1.SO5.1.5 Andere opmerkingen

2.1.SO5.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoeftewordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie zijn gelinkt aan N10, N11 en N12 en zullen, net zoals deze noden, ook worden aangepakt via het GLB:

1. “Bijdragen tot het halen van het streefcijfer van de Green Deal van de EU door de biologische landbouw sterker te bevorderen, met name in Vlaanderen; hiervoor moet de huidige stijgende trend van het areaal waarop aan biologische landbouw wordt gedaan, worden versneld door middel van adequate omschakelings- en instandhoudingsregelingen en moeten duurzame voedselsystemen worden ontwikkeld, waarbij het potentieel van de lokale structuren van de biologische voedselproductie en voedselketens wordt aangeboord om in te spelen op de voortdurend groeiende vraag naar biologische levensmiddelen. Ook moet steun voor onderzoek en innovatie op dit gebied worden verleend.” (gelinkt aan N10)
2. “Bijdragen aan de streefdoelen van de Green Deal van de EU om het gebruik en de risico’s van pesticiden uiterlijk in 2030 met 50 % te verminderen via regelingen om niet-chemische gewasbeschermingspraktijken te bevorderen, de volledige toepassing van geïntegreerde gewasbescherming en de voortzetting van de neerwaartse trend op het vlak van de risico’s en het algehele gebruik van pesticiden. De ontwikkeling van innovatieve technieken kan bijdragen aan de verwezenlijking van deze doelstellingen.” (gelinkt aan N11)
3. “Bijdragen aan de doelstelling van de Green Deal van de EU om nutriëntenverliezen (van zowel nitraten als fosfor) te verminderen door landbouwers te steunen die overschakelen op veerkrachtigere en minder intensieve productiemodellen; hierbij hoort ook een verstrenging van de maatregelen ter beperking van de verontreiniging en een optimalisering van bemestingspraktijken die tot minder grote nutriëntenverliezen in water en lucht leiden.” (gelinkt aan N11)

2.1.SO5.3 Identificatie van de relevante (elementen van) nationale plannen die voortvloeien uit de in bijlage XI bij de VSP bedoelde wetgevingsinstrumenten waarmee rekening is gehouden in de behoeftebeoordeling van het GLB-plan voor deze specifieke doelstelling

In bijlage XI zijn volgende richtlijnen en verordeningen opgenomen mbt specifieke doelstelling 5:

1. Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid;
2. Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen;
3. Richtlijn 2008/50/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2008 betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa;
4. Richtlijn (EU) 2016/2284 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de vermindering van de nationale emissies van bepaalde luchtverontreinigende stoffen, tot wijziging van Richtlijn 2003/35/EG en tot intrekking van Richtlijn 2001/81/EG;
5. Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam

Nitraten uit agrarische bronnen

De bodem en het water wordt onder meer beschermd door Nitraatrichtlijn (91/676/EEG), het welke wordt geïmplementeerd in het Mestdecreet (oorspronkelijk vastgesteld in 1991, sindsdien meermaals (grondig) gewijzigd). Deze wetgeving heeft als doel verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen te verminderen en verdere verontreiniging te voorkomen. Het mestbeleid wordt vierjaarlijks neergeschreven in een Mestactieplan. Tot en met 2022 loopt het zesde actieprogramma ter uitvoering van de nitraatrichtlijn 2019-2022 (MAP 6). Een streefwaarde voor de gemiddelde nitraatconcentratie per afstroomzone van 18 mg nitraat/l voor oppervlaktewater wordt vooropgesteld op langere termijn. Het doel op het einde van het 6de actieprogramma is dat de gemiddelde doelafstand daalt met 4 mg nitraat per liter voor de afstroomzones die nu een doelafstand hebben. Tegen het einde van het 6de actieprogramma wordt voor het freatisch grondwater een globale neerwaartse trend van minstens 3 mg nitraat per liter gerealiseerd in alle afstroomzones met onvoldoende grondwaterkwaliteit.

De noden N11 en N12 sluiten rechtsreeks aan bij deze wetgeving en beschrijft de nood aan het beschermen van het grond- en oppervlaktewater en een gezonde duurzame bodem.

Concreet werden volgende detailnoden gelinkt aan nitraatuitspoeling gedetecteerd bij stakeholderbevraging en studie:

1. Innovatieve oogst- en verwerkingstechnologieën voor minder organische reststromen (en dus nutriëntenverliezen) op het veld.
2. Reducties van de emissies ten gevolge van mestmanagement door pocketvergisting op melkvee- en varkensbedrijven, externe opslag van vloeibare dierlijke mest, precisielandbouw, bemestingsadviezen en mestanalyses, het in kaart brengen van de input-outputbalans op bedrijfsniveau, etc. (Praktijk)onderzoek i.v.m. smartfarming of precisielandbouw. Ook zijn de investeringen in precisielandbouw dikwijls nog zeer kostbaar, daarom moet worden gezocht naar maatregelen die economisch, functioneel en technisch haalbaar zijn en moet de implementatie door de overheid ondersteund en gestimuleerd worden.
3. Stimuleren van uitwisselen van stromen (voerders vanuit akkerteelt of weiland; mest vanuit veeteelt; ...).

Water

De wetgeving rond water in Vlaanderen is gebaseerd op de Europese Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG; 22/12/2002). Deze vormt het kader voor het beleid inzake waterkwaliteit en waterkwantiteit, dit voor alle sectoren en waaronder dus ook de landbouw. Het doel van Kaderrichtlijn Water is het bereiken van een goede toestand van het oppervlakte- en grondwater tegen 2015, dit zowel kwantitatief als kwalitatief. Hierbij is termijnverlenging mogelijk tot 2021 en 2027. Tevens dient achteruitgang te worden voorkomen.

De uitvoering hiervan werd door het Vlaamse parlement aangenomen in het Decreet Integraal Waterbeleid. De Vlaamse overheid streeft hiermee naar duurzame ontwikkeling van de watersystemen in Vlaanderen.

Het integraal waterbeleid voor oppervlaktewater zit vervat in verschillende Stroomgebiedbeheerplannen (SGBP)(2016 – 2021; 2022-2027). Op Vlaams gebied situeren zich de stroomgebieden Schelde en Maas. Het SGBP heeft als doel om de goede toestand voor het oppervlaktewater te bereiken en geen achteruitgang van de toestand van een waterlichaam. Daarnaast heeft het ook als streefdoel een duurzame vermindering van het overstromingsrisico met voldoende bescherming voor de mens, de economische bedrijvigheid, de ecologie en het cultureel erfgoed. Het bevat per waterlichaam doelstellingen en een

maatregelenprogramma, waarin ook de afstemming tussen het GLB en de SGBP aan bod komt.

De bevoegdheid voor verschillende waterlichamen wordt bepaald in de Wet betreffende onbevaarbare waterlopen, het Besluit betreffende bevaarbare waterlopen, de Wet betreffende wateringen en de Wet betreffende de polders.

De Wet op bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging legt de basis voor o.a. milieukwaliteitsnormen (kwaliteitsdoelstellingen waterlopen). Een Besluit betreffende de indeling van de Vlaamse Regering duidt de verschillende bestemmingen van de oppervlaktewateren aan (drinkwater, zwemwater, viswater, schelpdierwater). De milieukwaliteitsnormen voor de verschillende bestemmingen zijn opgenomen in Vlarem II.

Het Besluit inzake hemelwater-putten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater bepaald de principes voor het gebruik van hemelwater. Het besluit is onder meer van toepassing op het bouwen of herbouwen van gebouwen vanaf 75 m² dakoppervlakte, uitbreidingen vanaf 50 m² dakoppervlakte en aanleg van verharde grondoppervlaktes vanaf 200 m².

In de Grondwaterrichtlijn (2006/118/EG) worden specifieke maatregelen ter voorkoming en beheersing van grondwaterverontreinigingen vastgesteld. Onderdelen hiervan zijn: vaststellen van criteria voor de beoordeling van de goede chemische toestand van het grondwater en vaststellen van criteria voor significante en aanhoudende stijgende trends en de omkering daarvan. Het Grondwaterdecreet en uitvoeringsbesluiten voorzien in de afbakening van waterwingebieden en beschermingszones.

De nood N11 sluit rechtsreeks aan bij deze wetgeving en beschrijft de nood aan het beschermen van zowel waterkwaliteit als -kwantiteit.

Volgende detailnoden met betrekking tot water werden gedetecteerd bij stakeholderbevraging en studie:

1. Het behoud van open ruimte en voldoende plaats voor water.
2. Nood aan voldoende waterbuffering in nattere periodes om de droge periodes beter door te kunnen komen.
3. Innovatieve oogst- en verwerkingstechnologieën voor minder organische reststromen (en dus nutriëntenverliezen) op het veld.
4. Implementatie van maatregelen zoals brede grasbufferstroken om het gewasbeschermingsmiddelenverlies naar waterlopen te vermijden, aangepaste spuittechnieken (driftreductie) Wetenschappelijk onderbouwing om zero-residu of laag-residuproductie mogelijk te maken, (technische en economische haalbaarheid).
5. Onderzoek naar maatregelen i.v.m. de mogelijkheden van vb. irrigatie en de (on)beschikbaarheid van water.

Lucht

De Europese kaderrichtlijn luchtkwaliteit (2008/50/EG) vormt samen met een aantal dochterrichtlijnen de basis voor het luchtbeleid in Europa (luchtkwaliteit, beoordelingscriteria,...). In de kaderrichtlijn worden o.a. de verontreinigende stoffen omschreven waarvoor in de 'dochterrichtlijnen' grenswaarden of richtwaarden moeten worden vastgelegd. De NEC-richtlijn (2016/2284/EU) legt nationale emissieplafonds op voor SO₂, NO_x, VOS, PM_{2,5} en ammoniak. Doel is de verzuring, eutrofiëring en ozonverontreiniging aan te pakken.

De uitvoering van deze richtlijnen in Vlaanderen gebeurt door het Luchtbeleidsplan 2030. Het plan zorgt voor een geïntegreerde aanpak van luchtverontreiniging, door de beleidsaanpak voor het naleven van

zowel de Europese emissieplafonds als de Europese luchtkwaliteitsnormen te integreren in één plan, waardoor zowel grensoverschrijdende, regionale als lokale luchtkwaliteitsproblemen worden aangepakt. De maatregelen in de landbouwsector richten zich op de vermindering van de emissies van NH₃, dat bijdraagt tot de vorming van secundair van stof in de atmosfeer en tot de vermestende en verzurende depositie. De voorgestelde maatregelen zijn:

1. de introductie van een elektronisch monitoringsysteem op luchtwassers in varkens- en pluimveestallen om de goede werking van deze wassers te verzekeren;
2. het opleggen van een hogere minimale verwijderingsefficiëntie voor nieuwe luchtwassers;
3. verstrengde voorwaarden voor emissiearme aanwending van mengmest op het land, in combinatie met duidelijke constructievoorschriften;
4. betere voorschriften voor het gebruik van ureum als kunstmest.

Zorgen voor een verbeterde luchtkwaliteit zit vervat in de meer algemene nood N10. Zo werden ondermeer volgende detailnooden gedetecteerd bij stakeholderbevragingen en studie:

1. Kennis, steun en begeleiding bij wijzigende milieuregelgeving;
2. Kennis en maatregelen om de sectoren te begeleiden in de verduurzaming van de productie. (ingevoerde grondstoffen (vb. soja), ziektedruk laaghouden zonder hoog antibioticagebruik, mestverwerking (kosten, technieken), toenemende beperkingen i.k.v. waterbevoorrading, reductie van ammoniakemissie, fijn stof, broeikasgassen en geur.

De noden met betrekking tot vermestende en verzurende depositie zitten – gezien de negatieve impact op natuur- vervat in de nood N13 ‘zorg voor natuur en biodiversiteit’. Concreet werd volgende detailnood opgenomen:

1. Stopzetten van de achteruitgang en verbeteren van de toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten.

Voor kwantitatieve onderbouwing wordt verwezen naar de omgevingsanalyse.

2.1.SO5.4 Interventiologica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
DPdecoupled	BISS(21) - Basic income support	1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid	O.4. Aantal hectaren waarvoor basisinkomenssteun wordt ontvangen
DPdecoupled	CRISS(26) - Complementary redistributive income support	1.2 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid	O.7. Aantal hectaren waarvoor aanvullende herverdelende inkomenssteun wordt ontvangen
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.10 - Bufferstroken	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.11 - Mechanische onkruidbestrijding	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.12 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.13 - Gewasrotatie	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.14 - Precisielandbouw 1.0	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.15 - Precisielandbouw 2.0	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.16 - Ecoregeling 'Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau' (afgekort: Bodempaspoort)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.5 - Behoud meerjarig grasland	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.6 - Ecologisch beheerd grasland	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.7 - Ecoregeling bodem organisch koolstofgehalte in bouwland (afgekort: Organisch koolstofgehalte bouwland)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.8 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.9 - Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPcoupled	CIS(32) - Gekoppelde inkomenssteun	1.4 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij	O.11. Aantal dieren waarvoor gekoppelde inkomenssteun wordt ontvangen
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.1 - Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.2 - Operationele programma's groenten en fruit - milieu en klimaatinvesteringen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.6 - Operationele programma's groenten en fruit - biologische of geïntegreerde productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	CLIMA(47(1)(i)) - acties ter aanpassing aan en matiging van klimaatverandering	2.11 - Operationele programma's groenten en fruit - acties klimaatmitigatie en klimaatadaptatie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.1 - Tijdelijk grasland naar blijvend grasland	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.2. - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.4 - Omschakeling biologische landbouw	O.17. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor steun voor biologische landbouw wordt ontvangen

RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.5 - Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt (afgekort: Meerjarige bloemenstrook fruit)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.7 - Onderhoud boslandbouwsystemen	O.16. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor onderhoudsverbintenissen gelden ten faveure van bebossing en boslandbouw
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.21 - VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.23 - VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.26 - VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen	O.21. Aantal ondersteunde niet-productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up	3.29 - VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	O.27. Aantal plattelandsbedrijven dat opstartsteun ontvangt
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.16 - Projectoproep samenwerking	O.32. Aantal overige ondersteunde samenwerkingsverrichtingen of -eenheden (met uitzondering van EIP gerapporteerd onder O.1)

Overview

Binnen het GLB strategisch plan zijn er heel wat interventies die bijdragen tot deze doelstelling. Een groot deel hiervan zijn areaalgebonden ecoregelingen of agromilieuklimaatmaatregelen die door het stimuleren van alternatieve beheersvormen een duurzame landbouw bevorderen. Daarnaast zijn er ook andere mogelijkheden via investeringen en samenwerking.

Via de basisbetaling voor duurzaamheid wordt een van productie ontkoppelde rechtstreekse inkomenssteun op basis van verhandelbare betalingsrechten aan landbouwers toegekend. Via de interventie ‘aanvullende herverdelende inkomenssteun’ willen we zorgen voor een doeltreffendere verdeling van de middelen en nog verder bijdragen aan een adequaat landbouwbedrijfsinkomen voor alle landbouwers. Door deze interventies te koppelen aan het naleven van de conditionaliteit, op de eerste plaats deze m.b.t. de thema’s water en bodem (bescherming en kwaliteit), maar ook deze rond het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, wordt hiermee ook ingezet op het behalen van de doelstellingen rond duurzame ontwikkeling en efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen.

De premie voor het behoud van de gespecialiseerde zoogkoeienhouderij is vandaag een rechtstreekse inkomenssteun voor zoogkoeienhouders gebaseerd op het aantal kalvingen met als doel om inkomenszekerheid te voorzien. Maar tegelijk is het voor zoogkoeienhouders moeilijk om in te spelen op markttenenden. Als de zoogkoeienhouderij verdwijnt, zal er onvermijdelijk grote druk ontstaan op het behouden van de graslanden, o.a. belangrijk voor koolstofopslag, erosiebestrijding en biodiversiteit. Om dit te voorkomen en tegelijk te zorgen voor een grotere ondernemingsvrijheid voor zoogdierhouders, wordt gewerkt aan een inkomensondersteuning aan de betrokken veehouders via een gekoppelde inkomenssteun voor gespecialiseerde vleesveehouderij welke een duurzame lokale rundsvleesproductie combineren met inspanningen onder meer op vlak van lokale eiwitvoorziening en langdurig graslandbeheer.

Door het bevorderen van het organisch koolstofgehalte in de bodem wordt er niet enkel bijgedragen aan klimaatmitigatie maar zijn er ook talrijke voordelen voor de bodem. Bodems met een hoog gehalte aan organische koolstof zijn beter bestand tegen erosie, kennen een betere waterhuishouding en zijn

vruchtbaarder. Dit zorgt voor een bodem die beter gewapend is tegen droogte, wateroverlast of erosie.

Via de ecoregeling ‘Behoud meerjarig grasland’, de AMKM ‘Tijdelijk grasland naar blijvend grasland’ en de ecoregeling ‘Organisch koolstofgehalte bodem in akkerland’ wordt bijgedragen aan de koolstofopslag in respectievelijk graslanden en bouwland.

Afspoeling van nutriënten en gewasbestrijdingsmiddelen van landbouwgrond naar oppervlakte- en grondwater heeft een grote invloed op de waterkwaliteit. In het GLB strategisch plan zijn er meerdere interventies die bijdragen tot de vermindering van afspoeling en daarmee helpen bij het halen van deze milieudoelstelling.

De ecoregeling ‘Ecologisch beheerd grasland’ stimuleert een ecologisch beheer op blijvend grasland via beperkende voorwaarden rond bemesting en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Het beperken van de nutriëntenaanvoer en beperking op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen geeft de mogelijkheid te evolueren naar een botanisch meer divers grasland en heeft een onmiddellijke invloed op de water-, lucht- en bodemkwaliteit.

Met de interventies Omzetting naar en Voorzetting van biologische landbouw wordt de bio-landbouw gestimuleerd. Deze productiemethode is gebaseerd op ecologische systemen waarbij het gebruik van niet-hernieuwbare hulpbronnen en externe productiemiddelen wordt beperkt tot een minimum. De systemen en cycli van de natuur worden geëerbiedigd en de gezondheid van de bodem, water, planten en dieren, alsmede het evenwicht daartussen wordt verbeterd. Binnen de biologische landbouw geldt het beginsel van de instandhouding en de bevordering van het bodemleven en de natuurlijke bodemvruchtbaarheid, de bodemstabiliteit en de bodemdiversiteit, de voorkoming en bestrijding van bodemverdichting en erosie en voeding van de gewassen hoofdzakelijk via het bodemecosysteem. Door oordeelkundig gebruik van bemesting en gewasbescherming worden de negatieve invloeden op water, bodem en lucht vermeden.

Via de ecoregelingen ‘Bufferstroken’ en ‘Teelttechnische erosiebestrijdende technieken’ wordt ingezet op het behoud van waardevolle, vruchtbare bodems en de reductie van afspoeling en het verlies aan inputs (zaaigoed, meststoffen (nutriënten), gewasbeschermingsmiddelen). De ecoregeling ‘Bufferstroken’ stimuleert het aanleggen van verschillende bufferstroken (gras-erosiestrook, grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen, bufferstrook met een graskruiden- of bloemenmengsel) langs landbouwpercelen. De ecoregeling ‘Teelttechnische erosiebestrijdende technieken’ zet via verschillende acties (de aanleg van drempels tussen de ruggen bij ruggenteelten; niet kerende bodembewerking met bodembedekking (incl. strip-till en directe inzaai) toepassen voor de inzaai van de teelt die geen ruggenteelt is; het vollevelds inzaaien van mais) in op het verminderen van erosie. Door het verminderen van de uitspoeling van inputs en sediment naar oppervlaktewateren dragen deze interventies ook bij aan het halen van de milieukwaliteitsdoelstellingen voor water en bodem. Daarnaast kunnen ze ook bijdragen tot het bufferen van kwetsbare landschapselementen zoals heggen, houtkanten en bossen. Ook het verminderen van chemische bestrijding op landbouwpercelen zal een positief effect hebben op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater.

In het GLB strategisch plan wordt hier specifiek op ingezet door het stimuleren van ‘Mechanische onkruidbestrijding’, ‘Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt’, ‘Precisielandbouw’ en ‘Ecoteelten’. Bij de eerste mag de landbouwer enkel mechanische onkruidbestrijding en geen synthetische onkruidbestrijding of bodemontsmetting op een landbouwperceel toepassen. Bij de AMKM ‘Meerjarige bloemenstroken’ wordt de aanleg en het onderhoud van bloemenstroken tussen of aan de rand van fruitboomrijen gestimuleerd. Hierdoor wordt een gepast ecologisch klimaat gecreëerd in de fruitboomgaard waardoor minder behandelingen met gewasbeschermingsmiddelen noodzakelijk zijn. Bij de ecoregeling ‘Precisielandbouw’ wordt steun toegekend voor het toedienen van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen en het bekalken op basis van GPS gestuurde machines. Dit betekent mogelijk een verdere besparing op inputs of minstens dat ze meer doelmatig ingezet worden en er minder verlies naar het milieu optreedt.

De ecoregeling en AMKM rond ecoteelten zetten in op het stimuleren van alternatieve teelten waaronder teelten met (relatief) weinig of verminderde bemestings- en gewasbeschermingsnoden. Dit leidt tot een verminderde invloed op waterkwaliteit. Naast teelten die inzetten op de waterkwaliteit worden ook teelten die bijdragen tot de bodemkwaliteit vergoed (vaak met een indirect effect op waterkwaliteit). Dit kan op verschillende manieren gebeuren: verlagen erosiegevoeligheid en indirect ook het verminderen van de uitspoeling van nutriënten en minder run-off van gewasbeschermingsmiddelen (via bodembedekking), verminderen van bodemverdichting en indirect het verbeteren van het waterbergend vermogen van de bodem (via diepwortelende gewassen), extra organische stof (via meerjarige maatregelen), extra vruchtafwisselingsmogelijkheden (via verruimen van de rotatie). Afhankelijk van de teelt kunnen vergoedingen via ecoregeling of via AMKM worden toegekend.

Met de ecoregeling ‘Gewasrotatie’ worden landbouwers gestimuleerd om, verder bouwend op de conditionaliteit, monoculturen te doorbreken. De ruimere teeltrotatie zorgt onder andere voor een hogere opbouw van organische koolstof, een meer divers rantsoen, een stabiele (en hoge) opbrengst onder een lager bemestingsniveau, een hogere biodiversiteit en een lagere ziekte- en plagendruk. De interventie wil ook (de opstap naar) biologische landbouw stimuleren doordat de voorwaarden voor gewasrotatie gebaseerd zijn op de principes van teeltrotatie in de biologische landbouw. Door de ondersteuning stimuleren we landbouwers om op langere termijn naar hun percelen te kijken en te zien dat zorg voor de bodem loont. Door een doordachte vruchtafwisseling wordt de bodem weerbaarder en gezonder gemaakt.

De ecoregeling ‘Bodempasspoort’ zet in op het gebruik van een bodempasspoort, (dat alle informatie over de bodem op perceelniveau bundelt) in het bedrijfsbeheer. Hiermee wordt bijdragen tot een duurzaam bodembeheer en de bescherming van landbouwbodems.

Via de interventie ‘Onderhoud boslandbouwsystemen’ wordt ook ingezet op houtige componenten in het teeltsysteem. Door de combinatie van meer lagen in het systeem worden verschillende niveaus van hulpbronnen gebruikt en dus geoptimaliseerd. De houtige component in het systeem benut hulpbronnen die niet meteen bereikbaar zijn voor het landbouwgewas, en zorgt ervoor dat deze uit diepere lagen in circulatie gebracht worden en dus ter beschikking komen van het gewas. Lijnvormige houtige elementen en de onbewerkte strook waar zij ingeplant zijn, zorgen voor een verminderde uitstroom van bemesting- en gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater toe. Een correct en tijdig onderhoud van de boomcomponent is essentieel om de ecosysteemdiensten en andere voordelen die het boslandbouwsysteem kan bieden te optimaliseren. Er worden vijfjarige verbintenissen aangegaan waarbij landbouwers een jaarlijkse vergoeding ontvangen per hectare goed onderhouden boslandbouwsysteem.

Naast verschillende areaalgebonden interventies, worden ook diverse project-, investerings- of bedrijfssteunmaatregelen voorzien met als doel de duurzame ontwikkeling en efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen te stimuleren.

In de projectoproep Samenwerking wordt samenwerking ondersteund tussen verschillende stakeholders uit de agrovoedingssector of agrarisch natuurbeheer. Eén van de partners is steeds een landbouwer. Een brede waaier aan thema's komt aan bod en de verduurzaming van de landbouwsector is hier belangrijk waarbij ook zorg voor milieu aan bod komt. Er zijn via samenwerking winsten te boeken op het vlak van kwaliteit van milieu (bodem, lucht en water). Een mogelijk voorbeeld van een project is de samenwerking tussen landbouwers en waterbeheerders om in een bepaald gebied een overstromingsgebied aan te leggen. Ook andere projecten die inspelen op natuurlijke hulpbronnen of de verduurzaming van de sector zijn mogelijk.

De interventie ‘VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf’ voorziet in een eenmalige steun aan landbouwbedrijven die een vernieuwde niet-gangbare bedrijfsstrategie op maat van het bedrijf implementeren. De vernieuwde bedrijfsstrategie gaat in de eerste jaren gepaard met inkomens- en succesrisico's maar moet hun bedrijf op

termijn veerkrachtig en toekomstgericht maken, de economische leefbaarheid van het bedrijf waarborgen en bijdragen aan het leveren van belangrijke diensten aan de samenleving. Hiermee stimuleren we bedrijfsleiders die een antwoord willen bieden op en meewerken aan de maatschappelijke, ecologische en economische doelstellingen waarbij economie en ecologie hand in hand kunnen gaan. Efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen is een belangrijk onderdeel in het bevorderen van duurzame ontwikkeling. De omschakeling naar bedrijfsmodellen die per definitie leiden tot een hogere negatieve impact op water, bodem en lucht, ofwel op productniveau ofwel op areaalniveau komen niet in aanmerking.

Via de VLIF productieve groene investeringssteun worden landbouwbedrijven ondersteund bij het maken van investeringen met het oog op een klimaat – en milieuvriendelijke landbouwsector. Deze investeringen zijn noodzakelijk voor de verduurzaming van elk bedrijfsmodel bijvoorbeeld in het kader van bodemkwaliteit, waterkwaliteit – en kwantiteit, luchtkwaliteit,.... De verhoogde investeringssteun voor milieu-investeringen in de landbouw kadert bovendien in het behalen van milieu- en natuurdoelstellingen voor Vlaanderen. In de interventie wordt er voorrang gegeven aan investeringen die waterkwaliteit en – kwantiteit verhogen, landbouwwerktuigen die de kwaliteit van de bodem verhogen en investeringen die ammoniak, NOx en fijn stof in de lucht reduceren. Via de VLIF productieve investeringssteun wordt er dus prioritair ingezet op een duurzamere landbouw met verhoogde zorg voor water, bodem en lucht. Conform het regeerakkoord zal de selectiemethode zo ingesteld worden dat investeringen die het meest bijdragen aan het verlagen van de omgevingsdruk en het meest bijdragen aan klimaatmitigatie en - adaptatie het hoogst gerangschikt worden.

De interventie VLIF innovatieve groene investeringen stimuleert pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf en is een aanvulling op de VLIF productieve investeringssteun. Het betreft investeringen/prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector gerealiseerd worden en nog niet beschikbaar zijn voor de VLIF productieve investeringen. Innovatie is een belangrijke gamechanger om in de landbouwsector de duurzame ontwikkeling en efficiënt beheer van natuurlijk hulpbronnen te bevorderen.

Naast de VLIF productieve en innovatieve groene investeringen kan een landbouwer ook steun ontvangen voor niet-productieve investeringen voor milieu – en klimaatdoelen. Het gaat hierbij om investeringen inzake erosie, waterbeheer, biodiversiteit en landschappelijke integratie. De interventie draagt dus ook bij aan de duurzame ontwikkeling en het efficiënt beheer van water en bodem. Wat het eerste betreft gaat het om investeringen m.b.t. de ombouw en aanleg van bijvoorbeeld kleine waterinfrastructuur, infiltratiebekkens, peilgestuurde drainage,.... Via de peilgestuurde drainage kan bijvoorbeeld het waterbergend vermogen van de bodem verhoogd worden wat ten goede komt aan de bodemkwaliteit en bodemstructuur. Bovendien leidt peilgestuurde drainage tot minder nutriëntenverliezen. Wat betreft bodem zijn bijvoorbeeld erosiedammen mogelijk. Ook de aanleg van boslandbouwsystemen wordt ondersteund: door de combinatie van meer lagen in een boslandbouwsysteem worden verschillende niveaus van hulpbronnen gebruikt en dus geoptimaliseerd.

Ten slotte wordt er via de operationele programma's groenten en fruit ook ingezet op deze doelstelling. Via verschillende interventies wordt er in de sector bijgedragen aan de zorg voor water en bodem. Daarnaast leiden deze ook tot een duurzamere landbouw. De productenorganisaties kunnen de volgende interventies opnemen in de operationele programma's binnen dit thema: investeringen in andere acties zoals milieu, klimaat,...., biologische en geïntegreerde productie en acties voor klimaatmitigatie en adaptatie.

Er wordt dus via een geheel aan verschillende interventies van verschillende types bijgedragen aan de duurzame ontwikkeling en het efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen. Dit maakt dat er binnen de landbouwsector verschillende mogelijkheden zijn om in te zetten op de zorg voor bodem en water en andere aanpassingen in kader van een duurzamere landbouw. Buiten deze interventies met een direct effect op de doelstelling, zijn er ook verschillende interventies die indirect bijdragen. Dit zijn: Aanvullende inkomenssteun jonge landbouwer, coregeling 'Behoud van lokale veerassen', AMKM

‘Behoud lokale rassen’, Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen of het creëren van ecologische verbindingen, Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen, Vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies, demonstratieprojecten, Projectoproep innovatie i.k.v. EIP en VLIF investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten.

2.1 SO5 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO5.7 Plant u een GLB-bijdrage aan het LIFE-programma (alleen voor SD4, SD5, SD6)

: Nee

2.1 SO5.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Target value
R.4 - Koppeling van inkomenssteun aan normen en goede praktijken Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit	99.73 %
R.14^{PR} - Koolstofopslag in bodems en biomassa Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments to reduce emissions or to maintain or enhance carbon storage (including permanent grassland, permanent crops with permanent green cover, agricultural land in wetland and peatland)	18.98 %
R.15^{CU} - Groene energie uit land- en bosbouw en uit andere hernieuwbare bronnen Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische bronnen (in MW)	4404.00 MW
R.17^{CU PR} - Beboost land Areaal met steun voor bebossing en herstel van boslandbouw, met inbegrip van uitsplitsing	359.11 ha
R.19^{PR} - Verbetering en bescherming van de bodem Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)	18.54 %
R.20^{PR} - Verbetering van de luchtkwaliteit Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de emissie van ammoniak te verminderen	2.80 %
R.21^{PR} - Bescherming van de waterkwaliteit Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen	16.43 %
R.22^{PR} - Duurzaam nutriëntenbeheer Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer	21.34 %
R.24^{PR} - Duurzaam en verminderd gebruik van pesticiden Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden	5.36 %
R.25 - Milieuprestatie in de veehouderijsector Percentage grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de ecologische duurzaamheid te verbeteren	0.21 %
R.26^{CU} - Investerings in verband met natuurlijke hulpbronnen Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen	18.00 %
R.27^{CU} - Milieu-/klimaatgerelateerde prestaties door investering in landelijke gebieden Number of operations contributing to environmental sustainability and the achievement of	216.00

climate mitigation and adaptation goals in rural areas	
R.28^{CU} - Milieu- of klimaatgerelateerde prestaties door kennis Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance	249748.00
R.29^{PR} - Ontwikkeling van biologische landbouw Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) dat door het GLB wordt ondersteund ten behoeve van biologische landbouw, met een uitsplitsing tussen voortzetting van of omschakeling naar biologische landbouw	1.77 %

Justification of the targets and related milestones

Het linken van inkomenssteun aan standaarden en goede praktijken (R.4) wordt binnen deze doelstelling via verschillende manieren en verschillende doelstellingen bereikt. Op deze specifieke doelstelling zetten de interventie basisinkomenssteun voor duurzaamheid, alsook de ecoregelingen 'Behoud meerjarig grasland', 'Ecologisch beheerd grasland', 'Organisch koolstofgehalte bodem in bouwland', 'Steun voor het telen van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen a.k.a. ecoteelten', 'voorzetting bio', 'Bufferstroken', 'Mechanische onkruidbestrijding', 'Stimuleren van teelttechnische erosiebestrijdende technieken', 'Gewasrotatie' en 'Precisielandbouw' en bodempaspoorthier in. Er wordt veel overlap verwacht tussen de percelen die steun via basisinkomenssteun voor duurzaamheid ontvangen en percelen waarop de verschillende ecoregelingen worden uitgevoerd. In totaal wordt voorzien dat ongeveer 99,73% van het landbouw areaal via deze interventies zal bijdragen aan standaarden en goede praktijken.

Via het inzetten op koolstofopslag in bodems wordt het behoud van kwaliteitsvolle, duurzame bodems in landbouwgebieden verzekerd (R.14). Hier wordt naar gestreefd met de interventies ecoregeling 'Behoud meerjarig grasland', ecoregeling 'Organisch koolstofgehalte bodem in bouwland', AMKM 'Tijdelijk naar blijvend grasland', de ecoregeling en AMKM 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen a.k.a. 'ecoteelten', en de steun voor voortzetting van en omschakeling naar bio-landbouw. We verwachten met deze maatregelen 18,98% van het unieke landbouwareaal te bereiken.

Bijdragen aan het beschermen en verbeteren van bodems (R.19) gebeurt onder andere door het verbeteren van het koolstofopslag potentieel (zie SpD d). Daarnaast zijn er ook interventies die de bodem beschermen via andere technieken zoals het voorkomen van bodemafspoeling ('Bufferstroken' en 'Stimuleren van teelttechnische erosiebestrijdende technieken') of door het stimuleren van een afwisselende begroeiing ('gewasrotatie'). Er wordt verwacht dat deze maatregelen samen ongeveer 18,54% van het landbouw areaal kunnen bereiken.

Via verschillende interventies wordt er ingezet op het beschermen van de waterkwaliteit (R.21), dit gebeurt onder meer de ecoregeling 'Ecologisch beheerd grasland', de ecoregeling en AMKM 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen a.k.a. 'ecoteelten', de steun voor voortzetting van en omschakeling naar bio-landbouw, 'Bufferstroken', 'Meerjarige bloemenstroken', 'Mechanische onkruidbestrijding' en de ecoregeling 'Teelttechnische erosiebestrijdende technieken'. Via deze interventies wordt er verwacht dat er 16,43% van het unieke landbouw areaal wordt bereikt.

Bodem en waterkwaliteit worden ook beschermd door in te zetten op het duurzaam beheer van nutriënten (R.22). Onder deze doelstelling wordt hier op ingezet met de interventies 'Ecologisch beheerd grasland', 'Organisch koolstofgehalte bodem in bouwland', de ecoregeling en AMKM rond ecoteelten en de ecoregeling 'Precisielandbouw'. Met deze interventies wordt gestreefd naar het bereiken van 21,34% van het totale landbouwareaal.

De VLIF productieve groene investeringen en de operationele programma's groenten en fruit ondersteunen investeringen in hernieuwbare energie. Beide interventies gecombineerd moeten leiden tot zo'n 4.400 MegaWatt aan bijkomende capaciteit hernieuwbare energie tegen 2029 (R.15).

Via de VLIF niet-productieve investeringen wordt er naast steun voor houtige landschapselementen ook steun gegeven voor de aanleg van boslandbouwsystemen. Dergelijke systemen dragen bij tot de zorg voor bodem en dus ook het beheer van natuurlijke hulpbronnen. Op basis van de doelstellingen en de vooruitgang van de interventie in PDPO III verwachten we dat er tegen 2029 zo'n 359,11 ha boslandbouw en houtige landschapselementen bijkomend wordt aangelegd (R.17).

De VLIF productieve groene investeringen, innovatieve groene investeringen, niet-productieve investeringen en de operationele programma's groenten en fruit dragen bij tot deze specifieke doelstelling. De investeringen die hieronder vallen hebben onder meer te maken met een efficiënter beheer en gebruik van natuurlijke hulpbronnen (R.26). In totaal wordt verwacht dat 18 % van de landbouwbedrijven dergelijke investeringen zal maken en hiervoor steun krijgt. Hierbij werd rekening gehouden met dubbeltelling, er wordt namelijk voorzien dat een bedrijf voor meerdere investeringen steun ontvangt in de programmaperiode.

De VLIF investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten zijn productieve investeringen in de verwerkingssector die niet plaatsvinden op het landbouwbedrijf. Een gedeelte van deze investeringen zal leiden tot een verhoging van de milieu en klimaatprestatie (R.27). Er wordt vooropgesteld dat de helft van de investeringen binnen de interventie bijdraagt aan deze doelstelling. Ook via LEADER en inrichting natura 2000 (SpD f) wordt er bijgedragen aan deze indicator en doelstelling. De bijdrage van LEADER wordt echter pas ingeschat na de goedkeuring van de lokale ontwikkelingsstrategieën. In totaal schatten we dat dit leidt tot zo'n 216 investeringen.

Ook via kennis- en adviesacties wordt er bijgedragen tot de doelstelling. Via de vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies, EIP, demonstratieprojecten en de operationele programma's groenten en fruit wordt de prestatie op vlak van milieu en klimaat verhoogd (R.28). Tegen 2029 wordt getracht 249.748 personen van dergelijke opleiding of advies te laten genieten.

Er is ook een link tussen de interventies bij deze specifieke doelstellingen en de resultaatindicatoren R.12 (Adaptatie aan klimaatverandering). Dit wordt besproken bij de specifieke doelstelling d.

2.1 SO5 9 Motivering van de financiële toewijzing

Voor de interventies van Pijler I-rechtstreekse betalingen werd de verdeling van het budget bepaald door eerst voor alle interventies de steunbedragen vast te leggen en verwachte outputs in te schatten. Dit gebeurde op basis van historische cijfers (waar beschikbaar) of deze werden berekend op basis van de gemaakte kosten/gederfd inkomen. De verdeling van het budget werd dan gemaakt op basis van de bekomen allocatie voor de verschillende interventies. Waar nodig werden er aanpassingen in de interventies, steunvoorwaarden, steunbedragen en/of verwachte outputs doorgevoerd om een gebalanceerde budgetverdeling te bereiken. Hierbij werd steeds voorop gesteld dat beschikbare middelen optimaal worden ingezet om de verschillende doelstellingen te behalen.

Ook voor de AMKM onder deze doelstelling werd een steunbedrag bepaald op basis van gederfde inkomsten/extra kosten en transactiekosten als gevolg van de aangegane verbintenissen. Hier werd – met het oog op een optimale besteding van overheidsmiddelen voor het behalen van de doelstelling - voor sommige acties de keuze gemaakt om niet het volledige bedrag uit te betalen als steunbedrag. Voor de beheerovereenkomsten werden de steunbedragen per sub-maatregel berekend op basis van extra kosten gelinkt aan het uitvoeren van het opgelegde beheer en transactiekosten. Gebaseerd op het steunbedrag, de steunvoorwaarden en historische cijfers werd een inschatting gemaakt van de output en de totale financiële allocatie.

Elke producentenorganisatie (PO) krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het totale budget is afhankelijk van de productie van het voorgaande jaar. Een gedeelte van het jaarlijkse budget dat een PO ter beschikking heeft kan gebruikt worden voor onder meer investeringen binnen de thema's milieu en

klimaat of andere acties hieraan gerelateerd. De geplande uitgaves en acties worden verder verduidelijkt in het operationeel programma dat de PO jaarlijks opstelt. Dit programma moet ook worden goedgekeurd. Hierin wordt aangegeven welk aandeel van het budget gaan naar de opgenomen interventies, hierbij wordt er dan steeds vertrokken vanuit de noden van de PO.

Op basis van de historische data van de VLIF ‘Productieve groene investeringen’, ‘Innovatieve groene investeringen’ en ‘Niet-productieve investeringen’ is er een inschatting gemaakt van het gemiddeld eenheidsbedrag per investering. Deze drie interventies dragen bij aan verschillende indicatoren en dus ook doelstellingen rond klimaat en duurzame energie. Voor de VLIF ‘Productieve groene investeringen’ wordt er ook gebruik gemaakt van een duurzaamheidskader. Op basis van onder meer de duurzaamheid van een investering wordt het subsidiepercentage bepaald. Zo is de hoogste subsidiecategorie, 50%, voorbehouden voor de meeste groene investeringstypes waar er een uitgesproken milieuvoordeel is en slechts een beperkte of geen bijdrage aan de winstgevendheid van het bedrijf. Bij de berekening van de eenheidsbedragen voor de VLIF groene investeringen werd er rekening gehouden met dit verhoogde percentage naast de verhoging omwille van definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS). Op basis van de geldende doelstellingen in onder meer het Vlaams energie – en klimaatplan en de data uit PDPO 2014-2022 werd bepaald hoeveel landbouwbedrijven we met deze interventie willen bereiken. Hieruit volgt dan de output die gerealiseerd kan worden. De financiële allocatie is het gevolg van de eenheidsbedragen en de verwachte output.

De kennis- en adviesinterventies (EIP, demonstratieprojecten en vorming en advies) hebben een rechtstreekse invloed op de horizontale doelstelling. Echter, ze dragen ook bij tot het realiseren van de doelen op vlak van milieu- en klimaatperformantie. Bij het bepalen van de financiële allocatie voor de verschillende interventies werd er rekening gehouden met de doelstellingen rond het aantal landbouwers dat we willen bereiken. We streven ernaar dat ongeveer de helft van de landbouwers die deelneemt aan kennis- of adviesacties, dit doet rond het thema milieu en klimaat. Hiervoor zijn voldoende middelen voorzien op basis van de benodigde output om deze doelstelling te realiseren en het gemiddelde eenheidsbedrag voor de verschillende interventies en acties.

2.1.SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

2.1.SO6.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO6.1.1 Sterke punten

De grondgebondenheid en de gemengde bedrijven kunnen kringlopen sluiten en reststromen valoriseren.

Het grote gebruik van graslanden.

2.1.SO6.1.2 Zwakke punten

Beperkte beschikbaarheid van land.

Tekort aan bestuivers door afnemende agrarische biodiversiteit en teelten-diversiteit.

2.1.SO6.1.3 Kansen

Biologische landbouw en het streven naar zero residu bieden ook kansen voor een verhoogde biodiversiteit.

Vergroeningstendens en groene openbare aanbestedingen.

Veel biodiversiteit is afhankelijk van landbouw en landbouwlandschappen enerzijds en biodiversiteit kan landbouwer heel wat voordelen opleveren anderzijds.

Maatregelen ten bate van bepaalde Europese beschermde soorten behalen betere resultaten als ze op elkaar worden afgestemd.

Multifunctionaliteit van de landbouw biedt kansen voor landschapsbeheer, voor groene en blauwe diensten.

2.1.SO6.1.4 Bedreigingen

Ammoniakemissies hebben impact op natuur.

Bevolkingsdynamiek en druk op de ruimte en toegang tot landbouwgrond.

Hierdoor kent Vlaanderen strengere normen (MAP/PAS, gewasbescherming, waterkwantiteit en – kwaliteit, dierenwelzijn) en ruimtelijke beperkingen (areaal).

2.1.SO6.1.5 Andere opmerkingen

2.1.SO6.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbeveling van de Europese Commissie zijn gelinkt aan N13 en N14 en zal, net zoals deze noden, ook worden aangepakt via het GLB:

- De bescherming van de biodiversiteit versterken en bijdragen aan de streefdoelen van de Green Deal van de EU door ervoor te zorgen dat beschermde habitats en soorten opnieuw een gunstige staat van instandhouding bereiken, door de habitats, vooral diversiteitsrijke landschapselementen, in grasland, bouwland en zelfs in bossen (in en buiten Natura 2000) te verbeteren met een

passende combinatie van interventies en verplichtingen in het kader van de conditionaliteit, alsmede door het aandeel land waarvoor beheerscontracten ter ondersteuning van de biodiversiteit en/of landschappen worden gesloten, te vergroten en door de bescherming van natuurreservaten en de uitbreiding van Natura 2000-gebieden te versterken overeenkomstig de prioriteiten van het prioritaire actiekader. (gelinkt tot N13)

2.1.SO6.3 Identificatie van de relevante (elementen van) nationale plannen die voortvloeien uit de in bijlage XI bij de VSP bedoelde wetgevingsinstrumenten waarmee rekening is gehouden in de behoeftebeoordeling van het GLB-plan voor deze specifieke doelstelling

In bijlage XI van de verordening GLB strategische plannen worden volgende wetgevingsinstrumenten m.b.t. biodiversiteit, ecosysteemdiensten, habitats en landschappen opgenomen:

- Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand;
- Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna;

De bescherming van natuur en biodiversiteit in Vlaanderen wordt in grote mate bepaald door het natuurdecreet. Dit decreet heeft als doel de bescherming, de ontwikkeling, het beheer en het herstel van de natuur. Ook de handhaving van een minimale milieukwaliteit en de bewustmaking van de bevolking zijn doelstellingen die erin opgenomen zijn. Het decreet regelt het gebiedsgericht beleid van de Vlaamse Overheid en bevat regels inzake het VEN, het IVON, de natuurreservaten, de speciale beschermingszones (SBZ), verwerving van terreinen, natuurinrichting en natuurrichtplannen. In het decreet staan ook een aantal belangrijke principes ingeschreven, zoals standstill, zorgplicht, compensatiemaatregelen,...

Art. 52 van het natuurdecreet legt de regels vast over de vergoedingen van schade aan bijvoorbeeld landbouwgewassen die zijn veroorzaakt door beschermde dieren.

In dit decreet worden ook de instandhoudingsdoelstellingen en procedures bepaald betreffende de speciale beschermingszones (SBZ) in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, en de waterrijke gebieden van internationale betekenis ("Ramsar"). Volgens het Natuurdecreet dient een vergunningsplichtige activiteit die een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone (vb. vogelrichtlijngebied, habitatrichtlijngebied) kan veroorzaken, onderworpen worden aan een passende beoordeling (effectinschatting).

De Vlaamse Regering besliste op 23 april 2014 tot het instellen van een Programmatische Aanpak van de Stikstofdeposities (PAS). Vervolgens werd op 30 november 2016 door de Vlaamse Regering de conceptnota 'Instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en programmatische aanpak stikstof (PAS)' goedgekeurd. De PAS betreft een uitvoering van de Habitatrichtlijn. De programmatische aanpak stikstof heeft als doel het planmatig terugdringen van de stikstofdepositie op de SBZ's, waarbij (nieuwe) economische ontwikkelingen mogelijk blijven en het niveau van de stikstofdepositie op SBZ toch stelselmatig daalt. In februari 2022 werden in een conceptnota een aantal afspraken vastgelegd voor bijkomende inspanningen om de stikstofdepositie te verminderen. Naast een herbevestiging van de 2030-doelstellingen uit het Luchtbeleidsplan (zie SpD e), omvat dit akkoord ook verdergaande sectorspecifieke reductiedoelstellingen tegen 2030 (vb. -60% ammoniakreductie op stalniveau voor varkens en pluimvee die nog niet in ammoniak-emissiearme stallen gehuisvest zijn). Veeteeltbedrijven met een impactscore van 50% of meer in referentiejaar 2015 moeten uiterlijk in 2030 stoppen; veeteeltbedrijven met een impactscore tussen de 20 en 50% kunnen kiezen voor een vrijwillige stopzetting. Daarnaast zijn er een reeks ingrepen die bedrijfsuitbreiding en -evoluties sterk zullen beïnvloeden (vb. bijsturing van het systeem van nutriënten-emissierechten (NER), striktere drempels in de passende beoordelingen bij vergunning, ...). In SBZ-gebieden wordt op alle groene bestemmingen nulbemesting ingesteld. In 2022 zal ook een opkoopregeling voor varkens worden opgestart.

Naast dit gebiedsgericht beleid worden ook specifieke maatregelen en beschermingsprocedures beschreven ter bescherming van vegetaties of kleine landschapselementen. Dit bepaalt dat het wijzigen van vegetatie en kleine landschapselementen in bepaalde gebieden ofwel verboden is ofwel onderworpen is aan het verkrijgen van een omgevingsvergunning.

Het Soortenbesluit van 15 mei 2009 voorziet in de gedeeltelijke omzetting van zowel de Vogelrichtlijn als de Habitatrichtlijn. Het is een allesomvattend besluit dat de bescherming van wilde zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, ongewervelde dieren, planten, korstmossen en zwammen regelt en de mogelijkheid biedt om soortenbeschermingsprogramma's vast te stellen. Zo'n programma wordt in overleg met de betrokken doelgroepen opgesteld en omvat een aantal maatregelen met als doel ervoor te zorgen dat een soort (of meerdere soorten) binnen Vlaanderen in een gunstige staat verkeren. Een soortenbeschermingsprogramma wordt door de minister vastgesteld en heeft een looptijd van 5 jaar. Daarna kan het op basis van een evaluatie worden verdergezet, al dan niet met de nodige aanpassingen. Een overzicht van de reeds vastgestelde soortenbeschermingsprogramma's voor Vlaanderen is hier terug te vinden: <https://www.natuurenbos.be/SBP>.

Ook het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidegebruik 2018-2022 (in het kader van de Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden) legt het pesticidegebruik aan banden voor de bescherming van de natuur en biodiversiteit.

De bescherming van landschappen in Vlaanderen valt onder het Onroerend erfgoeddecreet en uitvoeringsbesluiten. Dit is sinds 1 januari 2015 in werking en geldt als één overkoepelende regelgeving voor monumenten, stads- en dorpsgezichten, landschappen en archeologie.

De geïdentificeerde noden N13 en N14 sluiten rechtstreeks aan bij deze wetgeving en onderstrepen de nood aan stimulerende maatregelen.

Binnen nood N13 werden diverse detailnoden gedetecteerd bij stakeholderbevragingen en studie:

- Integratie van ecologische maatregelen in het verdienmodel.
- Bewaren en beschermen van de genetische diversiteit op het landbouwbedrijf door het inzetten van zoveel mogelijk gewasvariëteiten en dierenrassen.
- Instandhouding waardevol grasland.
- Generieke en specifieke instandhoudingsmaatregelen ten bate van bepaalde Europese beschermde soorten op basis van vrijwilligheid.
- Gebiedsgerichte aanpak voor natuurdoelen met samenwerking tussen landbouwers.
- Inzetten op het verbeteren van de toestand van de te beschermen habitats en soorten.
- Het gradueel realiseren van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Het vermijden of het stoppen van de verslechtering van de natuurkwaliteit en het natuurlijke milieu. Het vermijden of het stoppen van de betekenisvolle verstoring van de te beschermen soorten en hun leefgebieden.
- Connecteren natuurlijke ecosystemen via "corridors".
- Versterken van het ecologisch evenwicht van de bossen en vergroten van het bosareaal.
- Terugdringen van bijensterfte (o.a. Varaomijt).
- Bijkomend onderzoek naar bijensterfte.
- Ruimte voor landschapselementen met een hoge biodiversiteitswaarde in het landbouwareaal voor instandhouding van het agro-ecosysteem.
- Gepaste informatie en technisch advies over de agromilieumaatregelen en het effect ervan, bevordert de deelname aan dergelijke maatregelen. Landbouwers zijn vaak afgeschrikt door de administratie; gebrekkige flexibiliteit en onvoldoende rechtszekerheid.

Binnen nood N14 werden volgende detailnoden gedetecteerd:

- Bescherming, herstel en onderhoud van culturele en biologisch diverse landschappen. Hiertoe moeten ecologische maatregelen geïntegreerd worden in het verdienmodel.
- Opbouw van expertise en ondersteuning hierrond.
- Nood aan herwaardering van het landbouwlandschap.
- Bewaren van de multifunctionaliteit v.h. platteland. Zorg voor mooie landschappen en kwaliteitsvolle omgevingen met aandacht voor recreatie en rust.

Voor kwantitatieve onderbouwing wordt naar de omgevingsanalyse (bijlage 1) verwezen.

2.1.SO6.4 Interventiologica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
DPdecoupled	BISS(21) - Basic income support	1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid	O.4. Aantal hectaren waarvoor basisinkomenssteun wordt ontvangen
DPdecoupled	CRISS(26) - Complementary redistributive income support	1.2 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid	O.7. Aantal hectaren waarvoor aanvullende herverdelende inkomenssteun wordt ontvangen
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.10 - Bufferstroken	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.11 - Mechanische onkruidbestrijding	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.13 - Gewasrotatie	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.17 - Behoud van lokale rundveerassen (afgekort: Lokale rundveerassen)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.6 - Ecologisch beheerd grasland	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.8 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.9 - Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPcoupled	CIS(32) - Gekoppelde inkomenssteun	1.4 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij	O.11. Aantal dieren waarvoor gekoppelde inkomenssteun wordt ontvangen
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.2 - Operationele programma's groenten en fruit - milieu en klimaatinvesteringen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.6 - Operationele programma's groenten en fruit - biologische of geïntegreerde productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Producten van de bijenteelt	ADVIBEEES(55(1)(a)) - adviesdiensten, technische bijstand, opleiding, voorlichting van en	2.25 - Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt

	uitwisseling van beste praktijken, onder meer via netwerkvorming, voor bijenhouders en bijenhoudersorganisaties		
Sectoral - Producten van de bijenteelt	INVAPI(55(1)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa, alsook andere acties	2.27 - Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
Sectoral - Producten van de bijenteelt	ACTLAB(55(1)(c)) - acties om laboratoria te ondersteunen bij de analyse van producten van de bijenteelt, verliezen van bijenkolonies of afnemende productiviteit en stoffen die mogelijk toxisch zijn voor bijen	2.24 - Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
Sectoral - Producten van de bijenteelt	PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - acties om het bestaande aantal bijenbestanden in de Unie in stand te houden of te vergroten, waaronder de bijenteelt	2.23 - Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
Sectoral - Producten van de bijenteelt	COOPAPI(55(1)(e)) - samenwerking met instanties die gespecialiseerd zijn in de uitvoering van onderzoeksprogramma's op het gebied van de bijenteelt en de producten van de bijenteelt	2.26 - Toegepast onderzoek	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.10 - Beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten (afgekort: Beheerovereenkomsten soortenbescherming)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.2. - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.4 - Omschakeling biologische landbouw	O.17. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor steun voor biologische landbouw wordt ontvangen
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.5 - Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt (afgekort: Meerjarige bloemenstrook fruit)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.6 - Behoud van lokale schapen-, geiten- en varkensrassen (afgekort: Lokale schapen-, geiten- en varkensrassen)	O.19. Aantal verrichtingen of eenheden ter ondersteuning van genetische hulpbronnen
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.7 - Onderhoud boslandbouwsystemen	O.16. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor onderhoudsverbintenissen gelden ten faveure van bebossing en boslandbouw
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.8 - Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend

		voor het creëren van ecologische verbindingen (afgekort: Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden)	onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.9 - Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (afgekort: Beheerovereenkomsten KLE)	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.26 - VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen	O.21. Aantal ondersteunde niet-productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.27 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden	O.23. Aantal ondersteunde niet-productieve investeringsverrichtingen of -eenheden buiten de boerderij
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.18 - LEADER – Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie	O.31. Aantal ondersteunde plaatselijke-ontwikkelingsstrategieën (LEADER) of voorbereidende acties
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.19. - LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie	O.31. Aantal ondersteunde plaatselijke-ontwikkelingsstrategieën (LEADER) of voorbereidende acties

Overview

Aan de hand van verschillende areaalgebonden interventies en investeringen – en samenwerkingsprojecten, wordt er in het GLB strategisch plan ingezet op de bescherming van biodiversiteit, het versterken van ecosysteemdiensten en het in stand houden van habitats en landschappen. Hierdoor wordt bijgedragen aan de verschillende noden die heersen in Vlaanderen voor deze doelstelling; de zorg voor natuur/biodiversiteit en de zorg voor landschap.

Via de basisbetaling voor duurzaamheid wordt een van productie ontkoppelde rechtstreekse inkomenssteun op basis van verhandelbare betalingsrechten aan landbouwers toegekend. Via de interventie ‘aanvullende herverdelende inkomenssteun’ willen we zorgen voor een doeltreffendere verdeling van de middelen en nog verder bijdragen aan een adequaat landbouwbedrijfsinkomen voor alle landbouwers. Door deze interventies te koppelen aan het naleven van de conditionaliteit (vnl. GLMC 8 en 9 en RBE 3 en 4) wordt hiermee ook ingezet op het behalen van de doelstellingen rond biodiversiteit.

De premie voor het behoud van de gespecialiseerde zoogkoeienhouderij is vandaag een rechtstreekse inkomenssteun voor zoogkoeienhouders gebaseerd op het aantal kalvingen met als doel om inkomenszekerheid te voorzien. Maar tegelijk is het voor zoogkoeienhouders moeilijk om in te spelen op markttendenzen. Als de zoogkoeienhouderij verdwijnt, zal er onvermijdelijk grote druk ontstaan op het behouden van de graslanden, o.a. belangrijk voor koolstofopslag, erosiebestrijding en biodiversiteit. Om dit te voorkomen en tegelijk te zorgen voor een grotere ondernemingsvrijheid voor zoogdierhouders, wordt gewerkt aan een inkomensondersteuning aan de betrokken veehouders via een gekoppelde inkomenssteun voor gespecialiseerde vleesveehouderij welke een duurzame lokale rundsvleesproductie combineren met inspanningen onder meer op vlak van lokale eiwitvoorziening en langdurig graslandbeheer.

De ecoregeling ‘Ecologisch beheerd grasland’ stimuleert een ecologisch beheer op blijvend grasland. Via beperkende voorwaarden rond bemesting en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt de

mogelijkheid gegeven aan grasland om te evolueren naar een botanisch meer divers grasland. Dit heeft een positief effect op de onmiddellijke omgeving (onder meer de bodembiota) en draagt ook bij tot de bescherming, herstel en onderhoud van een biologisch divers landschap.

Via de AMKM ‘Omschakeling naar biologische landbouw’ en de ecoregeling ‘Voortzetting van biologische landbouw’ wordt de bio-landbouw gestimuleerd. Door de eerbiediging van de cycli van de natuur en de gezondheid van bodem, water, planten en dieren, is er ook een belangrijke bijdrage aan biodiversiteit (zeker met betrekking tot bodembiodiversiteit).

Via de ecoregeling ‘Bufferstroken’ wordt het aanleggen van verschillende bufferstroken (gras-erosie strook, grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen, bufferstrook) langs landbouwpercelen gestimuleerd. Bufferstroken kunnen bijdragen tot de groene infrastructuur in het landschap, door het inzaaien van specifieke mengsels kunnen zij ook een geschikt biotoop vormen voor verschillende planten en dieren.

De beheerovereenkomst voor het bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen of het creëren van ecologische verbindingen gaat een stap verder en wordt gebiedsgericht toegepast. Deze AMKM heeft als doel het bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen, het creëren van een groene en blauwe dooradering en faunavriendelijk leefgebied. Deze interventie zet dus specifiek in op biodiversiteit. De ingezaaide kruidenmengsels of bloemenmengsels verhogen bovendien de overlevingskansen van (wilde) bestuivers. Daar waar het gaat om het bufferen en/of verbinden van leefgebieden van soorten gebonden aan landbouw(activiteiten) zet de interventie ook in op het stopzetten van de achteruitgang en het verbeteren van de kwaliteit van deze leefgebieden.

Via de interventie ‘mechanische onkruidbestrijding’ wordt het gebruik van mechanische onkruidbestrijding gestimuleerd. Hierbij wordt de meerkost/minderopbrengst vergoed die geleden wordt door het niet toepassen van synthetische pesticiden. Het toepassen van deze methode heeft positieve effecten op de biodiversiteit van het perceel en de omgeving.

De AMKM ‘Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt’ stimuleert de aanleg en het onderhoud van bloemenstroken tussen of aan de rand van fruitboomrijen. Deze bloemenstroken zorgen voor een rijker ecosysteem in de boomgaard dat aantrekkelijker is voor enerzijds bestuivers en anderzijds natuurlijke vijanden van schadelijke soorten. Dit laatste zorgt voor een betere biologische plaagbestrijding en een verminderde nood aan pesticidegebruik. Bovendien bevordert de onbewerkte bodem van bloemenstroken de aanwezigheid van nuttige geleedpotigen die leven op het bodemoppervlak, zoals loopkevers en spinnen die zich voeden met larven van plaagsoorten.

Ook de keuze van teelten kan een effect hebben op de biodiversiteit. Via de ecoregeling ‘Gewasrotatie’ worden monoculturen doorbroken. Dit heeft niet alleen een positief effect op de bodemkwaliteit maar de variatie in gewassen geeft ook kansen aan bodembiodiversiteit. Ook met de ecoregeling en AMKM ‘Steun voor het telen van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (‘ecoteelten’) wordt een positief effect op biodiversiteit beoogd door het diversifiëren van de teelten maar ook door het telen van faunavriendelijke gewassen.

De beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten beoogt de instandhouding van fauna en floragebonden aan landbouwgebied en het in stand houden en ontwikkelen van hun leefgebied. Deze beheerovereenkomst zet gebiedsgericht in op het stopzetten van de achteruitgang en verbeteren van de toestand van de Europees en Vlaams te beschermen habitats en soorten en op het in stand houden van blijvend en waardevol grasland. De interventie verhoogt bovendien de overlevingskansen van (wilde) bestuivers.

De beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen beoogt het herstel

en het behoud van de ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarde van de resterende kleine houtige landschapselementen (zoals hagen, heggen, struwelen, kaphagen, houtkanten, houtwallen, houtsingels, knotbomen). Het achterwege blijven van het (traditionele) beheer van kleine landschapselementen leidt enerzijds tot een aantoonbare kwantitatieve en kwalitatieve achteruitgang van fauna en flora en anderzijds tot een sluipende degeneratie en het uiteindelijke verdwijnen van deze elementen. Een adequaat beheer van houtige landschapselementen draagt onmiskenbaar bij aan de (agro)biodiversiteit. De aanleg van kleine landschapselementen wordt gestimuleerd via VLIF niet-productieve investeringen (zie verder).

Via de interventie ‘Onderhoud van boslandbouwsystemen’ wordt ook ingezet op houtige componenten in het teeltsysteem. Het doordacht beheer van de boomstroken versterkt de biodiversiteit, enerzijds als habitat van verschillende planten en dieren, anderzijds als mogelijke stapsteen of corridor in het landschap die habitats met elkaar kan verbinden. Een correct en tijdig onderhoud van de bomen is essentieel om de ecosysteemdiensten en andere voordelen die het boslandbouwsysteem kan bieden te optimaliseren. In de interventie ‘Onderhoud boslandbouwsystemen’ worden vijfjarige verbintenissen aangegaan waarbij landbouwers een jaarlijkse vergoeding ontvangen per hectare goed onderhouden boslandbouwsysteem.

De ecoregeling ‘Behoud van lokale rundveeërassen’ en AMKM ‘Behoud van lokale schapen-, geiten- en varkensrassen’ zetten in op de genetische diversiteit op het landbouwbedrijf. Deze interventies focussen op het behoud van lokale, met uitsterven bedreigde rassen van (landbouw)huisdieren. De ecoregeling zet specifiek in op het behoud van de lokale rundveeërassen, nl. het Rood ras, het Witrood ras, het Belgisch witblauw dubbeldoelras en het Kempens Roodbont. De steun voor het houden van lokale schapen-, geiten- en varkensrassen wordt voorzien via een agromilieuklimaatmaatregel, omdat daar de begunstigden niet beperkt zijn tot actieve landbouwers.

Naast de verschillende areaalgebonden interventies worden er ook samenwerkings – en investeringsinterventies ingepland die inzetten op het beschermen van de biodiversiteit en behoud van landschappen.

Het doel van de LEADER interventie is om via samenwerkingsverbanden tussen verschillende plattelandsactoren, de kansen te verwezenlijken die het multifunctionele platteland heeft op vlak van voedsel, landbouw, landschap, natuur, milieu en klimaat, recreatie, voorzieningen, circulaire plattelandseconomie en sociale cohesie. De plaatselijke groepen (PG’s) zijn publiek-private samenwerkingsverbanden en creëren en realiseren een lokale ontwikkelingsstrategie. De PG’s krijgen enkele thema’s opgelegd, elke PG bepaalt zelf via een gebiedsanalyse welke thema’s prioritair zijn. Eén van deze thema’s is biodiversiteit en landschapskwaliteit. Verschillende plattelandsactoren kunnen een samenwerkingsproject rond dit thema indienen en zo inzetten op de zorg voor natuur/biodiversiteit en landschap.

Landbouwers kunnen steun ontvangen voor niet-productieve investeringen voor milieu – en klimaatdoelen. De doelstelling van de interventie is het verhogen van de ecologische, landschappelijke, milieukundige en cultuurhistorische waarde van het landbouwgebied en het verhogen van de weerbaarheid van de landbouwproductie tegen klimatologische extremen. De interventie draagt dus ook bij aan de bescherming van de biodiversiteit. Verschillende investeringen zoals de aanleg van plas-dras concepten, oeverzones,... beschermen de biodiversiteit maar versterken ook de ecosystemen, habitats en landschappen.

In de interventie ‘Inrichtingsmaatregelen in Natura2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden’ wordt er ingezet op het stopzetten van achteruitgang en verbeteren van de toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten. Er zijn twee sub-maatregelen: Natuurinrichting en Projectsubsidies natuur. Het doel van de sub-maatregel Natuurinrichting is om gebieden zo goed mogelijk in te richten met het oog op het behoud, het herstel, het beheer of de ontwikkeling van de natuur of het natuurlijk milieu en meer bepaald de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen. Het gaat daarbij vooral om grotere gebieden waarbij

meerdere eigenaars en grondgebruikers zijn betrokken. Het doel van de sub-maatregel Projectsubsidies Natuur is om, via een oproepsysteem, eenmalige inrichtingswerken te financieren die kaderen in de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer. Het kan daarbij gaan om kleine tot middelgrote gebieden en de projectindieners/begunstigden zijn private eigenaars of lokale besturen.

In de groenten en fruit sector wordt er via de interventies investeringen in andere acties zoals milieu, biodiversiteit,..., biologische of geïntegreerde productie en actie voor klimaatmitigatie en adaptatie ingezet op het behoud en bescherming van de biodiversiteit. De producentenorganisaties kunnen deze interventies opnemen in hun operationele programma's en op deze manier kunnen de landbouwers inzetten op dit thema en bijdragen aan de nood zorg voor natuur en biodiversiteit.

De meeste interventies binnen de sector bijenteelt dragen bij tot het beschermen van de biodiversiteit. Zo wordt bij het herstel van het bijenbestand en de bestrijding van de Varroa-mijt en andere bedreigingen gefocust op het behoud en verbeteren van de bijenpopulatie. Via het toegepast onderzoek wordt er verder gekeken naar mogelijke oplossingen voor deze bedreigingen. Daarnaast wordt er ook steun gegeven voor technische bijstand waarin onder meer het honingbijen- en bijenteeltmanagement wordt geharmoniseerd waardoor het algemeen stressniveau bij de bijenpopulaties daalt.

Op de specifieke doelstelling f wordt er dus direct ingespeeld via verschillende interventies. De noden 'zorg voor biodiversiteit' en 'zorg voor landschap' worden ingevuld via areaalgebonden interventies, investeringssteun en samenwerkingsinterventies. Naast de directe bijdrage, zijn er ook enkele interventies met een indirecte bijdrage tot deze specifieke doelstelling: Aanvullende inkomenssteun jonge landbouwer, ecoregeling 'Behoud meerjarig grasland'; ecoregeling 'Organisch koolstofgehalte' bodem in bouwland; Vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies op maat van de landbouwer, Demonstratieprojecten, projectoproep 'Samenwerking', projectoproep 'Innovatie i.k.v. EIP', VLIF 'Innovatieve investeringen op het landbouwbedrijf', Omschakeling en opstart naar een toekomstgerichte en duurzame ondernemingsstrategie op het landbouwbedrijf en VLIF 'Productieve investeringen op het landbouwbedrijf'.

2.1 SO6 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO6.7 Plant u een GLB-bijdrage aan het LIFE-programma (alleen voor SD4, SD5, SD6)
: Nee

2.1 SO6.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Target value
R.4 - Koppeling van inkomenssteun aan normen en goede praktijken Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit	99.73 %
R.17^{CU PR} - Beboest land Areaal met steun voor bebossing en herstel van boslandbouw, met inbegrip van uitsplitsing	359.11 ha
R.19^{PR} - Verbetering en bescherming van de bodem Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)	18.54 %
R.20^{PR} - Verbetering van de luchtkwaliteit Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de emissie van ammoniak te verminderen	2.80 %
R.21^{PR} - Bescherming van de waterkwaliteit Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG)	16.43 %

vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen	
R.22^{PR} - Duurzaam nutriëntenbeheer Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer	21.34 %
R.24^{PR} - Duurzaam en verminderd gebruik van pesticiden Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden	5.36 %
R.25 - Milieuprestatie in de veehouderijsector Percentage grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de ecologische duurzaamheid te verbeteren	0.21 %
R.27^{CU} - Milieu-/klimaatgerelateerde prestaties door investering in landelijke gebieden Number of operations contributing to environmental sustainability and the achievement of climate mitigation and adaptation goals in rural areas	216.00
R.28^{CU} - Milieu- of klimaatgerelateerde prestaties door kennis Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance	249748.00
R.29^{PR} - Ontwikkeling van biologische landbouw Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) dat door het GLB wordt ondersteund ten behoeve van biologische landbouw, met een uitsplitsing tussen voortzetting van of omschakeling naar biologische landbouw	1.77 %
R.31^{PR} - Instandhouding van habitats en soorten Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices	4.65 %
R.32^{CU} - Investerings in verband met biodiversiteit Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit	2.24 %
R.34^{PR} - Behoud van landschapselementen Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor het beheer van landschapselementen, met inbegrip van hagen en bomen	0.03 %
R.35^{CU} - Behoud van bijenkasten Share of beehives supported by the CAP	42.18 %

Justification of the targets and related milestones

Het linken van inkomenssteun aan standaarden en goede praktijken (R.4) wordt binnen deze doelstelling op verschillende manieren bereikt. De interventie basisinkomenssteun voor duurzaamheid, als ook de ecoregelingen 'Ecologisch beheerd grasland', 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (a.k.a. ecoteelten)', 'Voortzetting van biologische landbouw', 'Bufferstroken' en 'Gewasrotatie' zetten hier op in. Percelen die ingezet worden voor deze ecoregelingen, zullen meestal ook in aanmerking komen voor basisinkomenssteun voor duurzaamheid. Er wordt m.a.w. veel overlap verwacht tussen de basisinkomenssteun voor duurzaamheid en de verschillende ecoregelingen: in totaal wordt voorzien dat ongeveer 99,73% van het landbouw areaal via deze interventies zal bijdragen aan standaarden en goede praktijken.

Binnen deze doelstelling zijn er ook enkele interventies die inzetten op het verbeteren en beschermen van bodems (inclusief bodemdiversiteit; R.19). Dit gebeurt onder meer via de ecoregeling en AMKM 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen a.k.a. 'ecoteelten'', de 'omschakeling naar en voortzetting van biolandbouw', de ecoregeling 'Bufferstroken', de ecoregeling 'Gewasrotatie' en de AMKM 'Onderhoud van boslandbouwsystemen'. Samen met de interventies ingepland onder SpD e zullen deze interventies bijdragen aan een betere bodemkwaliteit wat een betere ontwikkeling van de bodemdiversiteit toelaat. Er wordt verwacht dat er 18,54% van het landbouwareaal zal bijdragen aan maatregelen ter verbetering en bescherming van de bodem.

Door het verminderen van bemesting kan ook de emissie van ammoniak afnemen en bijgevolg zal ook de luchtkwaliteit verbeteren (R.20). Via de interventie ‘Ecologisch beheerd grasland’ wordt de bemesting in graslanden sterk aan banden gelegd. Dit zal dus een sterke invloed hebben op de emissie van ammoniak. Er wordt getracht om met deze interventie ongeveer 2,80% van het landbouwareaal te bereiken.

Door het inzetten op het beschermen van de waterkwaliteit (R.21) wordt ook ingezet op het beschermen van de biodiversiteit van waterlopen in landbouwgebieden. Binnen deze doelstelling wordt hier op ingezet met de ecoregelingen ‘Ecologisch beheerd grasland’ en ‘Bufferstroken’, de AMKM ‘Mechanische onkruidbestrijding’ en ‘Meerjarige bloemenstroken’ en zowel de ecoregeling en AMKM rond ecoteelten en biolandbouw. Samen met de maatregelen onder SpD d wordt er gestreefd naar het bereiken van 16,43% van het totale landbouwareaal. De bijdrage naar R.22 werd reeds besproken onder SpD e.

Onder deze doelstelling wordt ook via verschillende interventies rechtsreeks ingezet op het beschermen van biodiversiteit en het behoud van habitats (R.31). Dit gebeurt door de ecoregeling en AMKM rond ecoteelten en biolandbouw, de AMKM ‘Meerjarige bloemenstroken’ en ‘Onderhoud van boslandbouwsystemen’. Daarnaast wordt hier ook op ingezet door de beheersovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen of het creëren van ecologische verbindingen, de beheersovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen en de beheersovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten. Via deze interventies wordt verwacht om 4,65% van het totale landbouwareaal te bereiken.

Via de beheersovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen wordt via verschillende submaatregelen ingezet op het behoud van verschillende landschapselementen in landbouwgebieden. We verwachten dat er ongeveer 0,03% van het landbouwareaal bereikt zal worden via deze interventie (R.34).

Door in te zetten op een duurzaam gebruik van gewasbescherming (R.24), vermindert ook de druk op biodiversiteit en de omgeving in landbouwlandschappen. Onder deze doelstelling wordt hier op ingezet via de interventie ‘Mechanische onkruid bestrijding’ en de interventies rond bio-landbouw. Samen met de interventies onder SpD e wordt er gestreefd om 5,36% van het landbouwareaal te bereiken.

Biologische landbouw draagt op verschillende manieren bij aan de doelstellingen rond biodiversiteit en landschap. Deze worden ook hierboven beschreven. Er wordt gestreefd om 1,77% van het landbouwareaal te bereiken met deze interventies (R.29). Het gaat hier echter niet over het volledige areaal bio-landbouw, de steun per bedrijf is immers beperkt tot 20ha bij de ecoregeling voortzetting biologische landbouw. Deze indicator is dus een onderschatting.

Bij de VLIF niet-productieve investeringen wordt er steun gegeven voor de aanleg van boslandbouwsystemen en houtige landschapselementen (R.17). Dergelijke systemen dragen bij tot het behoud en beschermen van de biodiversiteit. Op basis van de doelstellingen en de vooruitgang van de interventie in PDPO 2014-2022 verwachten we dat er tegen 2029 zo’n 359,11 ha boslandbouw en houtige landschapselementen bijkomend wordt aangelegd. Gebaseerd op de cijfers voor de agromilieuklimaatverbintenissen en de beheersovereenkomsten wordt er ingeschat dat er zo’n 2,29% van de landbouwbedrijven investeringen doet gerelateerd aan de biodiversiteit.

Ook via kennis- en adviesacties wordt er bijgedragen tot de doelstelling. Via de vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies, EIP, demonstratieprojecten en de operationele programma’s groenten en fruit wordt de performantie op vlak van milieu en klimaat verhoogd (R.28). Tegen 2029 wordt getracht zo’n 250.000 personen van dergelijke opleiding of advies te laten genieten.

Het behoud van bijenkorven (R.35) is een nieuwe indicator die in het vorige programma voor de bijenteelt niet werd opgevraagd. Aan de hand van andere indicatoren werd ingeschat hoeveel imkers er rechtstreeks

bereikt worden bij de interventies herstel van het bijenbestand en bestrijding van de Varroa-mijt en andere vijanden. Hierbij werd gekeken naar het aantal imkers dat ingeschreven is op de newsflashes die worden rondgestuurd rond de bestrijding van de Varroa-mijziekte en andere vijanden. Daarnaast werd ook rekening gehouden met het aantal volken dat jaarlijks ongeveer wordt aangeboden voor de bestuivingsdiensten. Via de doelstellingen van de verschillende interventies wordt geschat dat er op zo'n 42,18% van de bijenkorven een rechtstreeks is effect van de strategie en de GLB-steun.

De bijdrage van de LEADER interventies aan verschillende indicatoren wordt pas ingeschat na de goedkeuring van de lokale ontwikkelingsstrategieën. In indicator R.27 worden momenteel dus alleen de investeringen van de interventie VLIF 'Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten' en Inrichting Natura 2000 meegeteld.

Er is ook een link tussen de interventies bij deze specifieke doelstellingen en de resultaatindicatoren R.12 (Adaptatie aan klimaatverandering), R.21 (Beschermen van waterkwaliteit) en R.22 (Duurzaam nutriënten beheer). Deze worden verder besproken bij specifieke doelstelling d en e.

2.1 SO6 9 Motivering van de financiële toewijzing

Voor de interventies van Pijler I-rechtstreekse betalingen werd de verdeling van het budget bepaald door eerst voor alle interventies de steunbedragen vast te leggen en verwachte outputs in te schatten. Dit gebeurde op basis van historische cijfers (waar beschikbaar) of deze werden berekend op basis van de gemaakte kosten/gederfd inkomen. De verdeling van het budget werd dan gemaakt op basis van de bekomen allocatie voor de verschillende interventies. Waar nodig werden er aanpassingen in de interventies, steunvoorwaarden, steunbedragen en/of verwachte outputs doorgevoerd om een gebalanceerde budgetverdeling te bereiken. Hierbij werd steeds voorop gesteld dat beschikbare middelen optimaal worden ingezet om de verschillende doelstellingen te behalen.

Ook voor de AMKM onder deze doelstelling werd een steunbedrag bepaald op basis van gedeelde inkomsten/extra kosten en transactiekosten als gevolg van de aangegane verbintenissen. Ook hier werd – met het oog op een optimaal gebruik van de overheidsmiddelen om de doelstelling te bereiken – voor sommige acties de keuze gemaakt om niet het volledige bedrag uit te betalen als steunbedrag. Voor de beheerovereenkomsten werden de steunbedragen per sub-maatregel berekend op basis van extra kosten gelinkt aan het uitvoeren van het opgelegde beheer en transactiekosten. Gebaseerd op het steunbedrag, de steunvoorwaarden en historische cijfers werd een inschatting gemaakt van de output en de totale financiële allocatie.

De interventies aanleg boslandbouwsystemen en VLIF niet-productieve investeringen werden reeds uitgevoerd in de vorige GLB periode. In deze nieuwe programmaperiode wordt dit één interventie, VLIF niet-productieve investeringen. Op basis van de historische data en de normbedragen kan er een inschatting gemaakt worden van het gemiddelde eenheidsbedrag per investering. Op basis van het potentieel tot dergelijke investeringen, werd de output bepaald en via de historische data kennen we het gemiddelde areaal aan boslandbouwsystemen en houtige landschapselementen per investering. De financiële allocatie volgt uit de output en het gemiddelde eenheidsbedrag.

De interventie inrichting natura2000 bestaat uit twee acties, natuurinrichting en projectsubsidie natuur. Op basis van de historische data uit PDPO 2014-2022, kon het gemiddelde eenheidsbedrag bepaald worden. De doelstelling is uitgedrukt als het aantal investeringen, dit werd bepaald op basis van de historische data en de doelstellingen rond biodiversiteit. De financiële allocatie volgt uit het gemiddelde eenheidsbedrag en het aantal investeringen.

Elke producentenorganisatie (PO) krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het totale budget is afhankelijk van de productie van het voorgaande jaar. Een gedeelte van het jaarlijkse budget dat een PO ter beschikking heeft kan gebruikt worden voor onder meer investeringen rond biodiversiteit of andere

acties hieraan gerelateerd. De geplande uitgaves en acties worden verder verduidelijkt in het operationeel programma dat de PO jaarlijks opstelt. Dit programma moet ook worden goedgekeurd. Hierin wordt aangegeven welk aandeel van het budget gaan naar de opgenomen interventies rond biodiversiteit, hierbij wordt er dan steeds vertrokken vanuit de noden van de PO.

Voor het nationale bijenteeltprogramma ligt het totale budget vast. Op basis van de meest recente strategie werd een inschatting gemaakt voor de verdeling van het budget over de verschillende interventies. Deze strategie werd recent aangepast en wordt in grote mate verder gezet. Onder meer de interventies herstel van het bijenbestand en bestrijding van vijanden dragen bij aan deze specifieke doelstelling. Het zijn deze twee interventietypes die bijdragen aan de doelstellingen. De drie andere interventies die mogelijk zijn in het Vlaamse bijenteeltprogramma worden niet meegerekend bij de inschatting. Het gaat hier dan om technische bijstand, toegepast onderzoek en kwaliteitsanalyses door laboratoria.

Voor LEADER wordt er een gemiddeld budget vastgelegd per PG. Het totale budget voor de LEADER interventie ligt in lijn met het PDPO 2014-2022 budget voor het thema platteland (maatregel LEADER en Omgevingskwaliteit). Het budget voor LEADER (ten opzichte van het totale budget) is dus hoger in vergelijking met de vorige programmaperiode, er wordt echter verwacht dat er 14 lokale ontwikkelingsstrategieën worden uitgevoerd. Dit zijn er meer in vergelijking met PDPO 2014-2022. De PG's bepalen zelf welk gedeelte van het budget naar het thema biodiversiteit en landschapskwaliteit gaat, de doelstellingen worden dan ook pas bepaald als de LOS is goedgekeurd.

De kennis- en adviesinterventies (EIP, demonstratieprojecten en vorming en advies) hebben een rechtstreekse invloed op de horizontale doelstelling. Echter, ze dragen ook bij tot het realiseren van de doelen op vlak van milieu en klimaatprestatie. Bij het bepalen van de financiële allocatie voor de verschillende interventies werd er rekening gehouden met de doelstellingen rond het aantal landbouwers dat we willen bereiken. We streven ernaar dat ongeveer de helft van de landbouwers die deelneemt aan 'kennis- of adviesacties, dit doet rond het thema milieu en klimaat. Hiervoor zijn voldoende middelen voorzien op basis van de benodigde output om deze doelstelling te realiseren en het gemiddelde eenheidsbedrag voor de verschillende interventies en acties.

2.1.SO7 Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden

2.1.SO7.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO7.1.1 Sterke punten

Landbouwsector wordt gekenmerkt door een hoge professionaliteit, veerkracht, weerbaarheid. Jonge landbouwers zijn vaak hoog en relevant opgeleid.

Sterke onderzoeks- en kennisinstellingen en land- en tuinbouwonderwijs en een goed functionerend landbouwkennis- en innovatiesysteem. De instellingen staan dicht bij de bedrijven, en zijn betrokken bij veel bedrijfsinnovatie en in de voedselketen.

Sterk gediversifieerde productie- en landbouwstructuren, die kunnen inspelen op verschillende markt- en consumentenbehoeften. Diverse landbouwverdienmodellen mogelijk.

2.1.SO7.1.2 Zwakke punten

De vergrijzing van bedrijfsleiders in de landbouwsector en het gebrek aan opvolging.

Bestaande bedrijven worden vaak on-overneembaar.

Gebrek aan toegang tot kennis, land, middelen/kapitaal voor startende landbouwondernemers.

De Vlaamse land- en tuinbouw is kapitaals- en arbeidsintensief (grond, gebouwen en stallen, machines, enz.) Het rendement op het bedrijfskapitaal en dure investeringen is laag en de productiekosten zijn relatief hoog (arbeid, grond, milieu- en gezondheidsnormen, dierenwelzijn en voedselveiligheid).

Gebrek aan kennis en opleiding over ondernemerschap, management, business en verdienmodellen, marktinzicht, bedrijfseconomie – incl. digitalisering. In sommige gevallen kan een zekere weerstand tegen verandering een beperking vormen.

Gebrek aan begeleiding en ondersteuning op vlak van stopzetting en overnames, zowel bedrijfsmatig als sociaal, zowel voor de overnemer als de overgenomen partij.

2.1.SO7.1.3 Kansen

De ontwikkeling van de biogebaseerde circulaire economie biedt kansen op nieuwe agrodiensten en bedrijfsmodellen (naast voeding en voeder ook materialen, chemie en energie op basis van biomassa). Dit kan een nieuwe impuls aan de sector geven, en landbouw een deel van de oplossing maken, eerder dan het probleem.

De klimaatwijziging kan kansen bieden voor nieuwe teelten zoals energieteelten of eiwithoudende gewassen. Differentiatie van de productie opent nieuwe kansen en is een vorm van risicospreiding.

Digitalisering en automatisering kunnen helpen de bedrijfsvoering en productieketen voor voedsel efficiënter te organiseren (precisielandbouw, klimaatbeheersing, smart farming...).

Beter leren van elkaar door demonstraties/pilots: technologie wordt gedemonstreerd in de praktijk i.s.m. tussen een end user (landbouwer), kennisinstelling en een technologieprovider (bedrijf).

2.1.SO7.1.4 Bedreigingen

De beschikbaarheid van landbouwgrond en -gebouwen is een heikel punt. Concurrentie met andere functies op het platteland (wonen, bedrijven, natuur...) is het belangrijkste obstakel voor nieuwkomers/jonge landbouwers.

Klimaatverandering maakt dat bestaande verdien- en productiemodellen onder druk komen te staan, bv door gebrek aan waterzekerheid.

De transitie naar een post-fossiele economie kan ook een bedreiging zijn bij te weinig adaptatievermogen.

De snel wijzigende regelgeving heeft een negatieve invloed op de sectoren en het ondernemersvertrouwen en dat brengt de investeringszekerheid in gevaar. De ruimtelijke beperkingen gekoppeld aan bvb. de PAS-wetgeving (programmatische aanpak stikstofdepositie), de geplande betonstop en beperkingen op het vlak van waterwinning en –behandeling bemoeilijken het investeringsklimaat.

Bijkomende wettelijke (of bovenwettelijke, private) normen op momenten met geringe marges worden als erg belastend ervaren, zeker als dit niet gepaard gaat met een hogere prijszetting.

Verschillende pensioenboeren krijgen nog landbouwsteun waardoor ze niet geneigd zijn om hun grond te verkopen.

2.1.SO7.1.5 Andere opmerkingen

Nodenanalyse met betrekking tot generatievernieuwing

Instappers in de landbouw hebben het vandaag niet gemakkelijk. Ze hebben een beperkte financiële buffer terwijl de grond- of pachtprizen hoog zijn, de over te nemen bedrijven zijn vaak groot, maar soms ook verouderd met bijgevolg hoge investeringskosten en een hoge kapitaalsintensiviteit. De verschillende moeilijkheden leiden tot duidelijke noden waarop ingespeeld moet worden om de vergrijzing in de landbouwsector tegen te gaan en voldoende instroom te creëren. Een belangrijke nood is voldoende instroom in de sector waarbij de ondersteuning van de vooral jonge landbouwers cruciaal is net als voldoende aandacht voor de andere starters.

Bij een bedrijfsovername door een jonge landbouwer is het belangrijk dat er voldoende begeleiding gebeurt, zowel bij de landbouwer die stopt als voor de overnemende landbouwer. Dit houdt in dat de landbouwer ondersteund wordt met correct advies en dat de mogelijkheid tot (om)scholing wordt gegeven. De begeleiding in Vlaanderen van onze producenten zit goed. Er is een goede toegang tot diensten en omkadering rond verschillende thema's. Op vlak van stopzetting en overnames zijn er echter wel nog hiaten, zeker voor de bedrijfsmatige en sociale aspecten van deze onderwerpen. Aandacht voor de zakelijke en het sociale aspect van een (familiale) overname zijn dus een nood in kader van generatievernieuwing.

Bij bedrijven met een oudere, uitbollende bedrijfsleider zien we dat traditie vaak een rem vormt op verandering en innovatie. Op dergelijke bedrijven wordt er vaak slechts beperkt geïnvesteerd, uitgebreid en geïnnoveerd. Op bedrijven met jonge bedrijfsleiders gebeuren deze investeringen en innovaties vaker en wordt er gewerkt aan een technologisch hoogstaand en innovatiegericht bedrijf. Om dit proces te faciliteren en jonge landbouwers en starters te ondersteunen bij de overname en opstart, is het belangrijk dat starters en jonge boeren optimale toegang hebben tot innovaties.

De Vlaamse land- en tuinbouw is verder ook een kapitaals- en arbeidsintensieve sector en daardoor afhankelijk van de steun van de overheid en de kapitaalsverstrekking door de banken. Dit maakt instroom ook extra moeilijk. De kapitaalsbehoefte van de bedrijven is zeer hoog door de in sommige sectoren relatief hoge productiekosten (voor grond, gebouwen en stallingen, machines, enz.) en het rendement op het bedrijfskapitaal en dure investeringen is laag. In kader van generatievernieuwing is het dus belangrijk dat jonge landbouwers voldoende toegang tot kapitaal hebben.

De oprukkende verstedelijking en andere menselijke activiteiten leggen grote druk op de beschikbaarheid van grond. De versnippering van de percelen maakt dat mechanisatie en precisielandbouw moeilijker toe te passen zijn. Er zijn ook altijd wel percelen in de buurt van woongebieden, waar de landbouwer

aandacht moet hebben voor o.a. geluids-, geur- en spuihinder. Verder is de grond ook niet altijd meer het eigendom van de landbouwer en zijn de verhuurtarieven hoger dan deze van de pachtwet. Toegang tot grond is een belangrijke nood bij overnames. Er is nood aan instrumenten die landbouwgronden en -gebouwen beschikbaar en betaalbaar maken.

Voor een startende ondernemer zijn een stabiel en motiverend ondernemersklimaat en een vereenvoudigde administratie van fundamenteel belang.

De primaire sector heeft nu vaak een zwakke positie in de handelsketen en moet rekening houden met volatiele prijzen en inkomsten. De landbouwers hebben te weinig grip op de markt of op de keten. De markt- en onderhandelingspositie van de teler en de producentenorganisaties (PO) tegenover de retail, de industrie en de handel blijft dus een bijzonder aandachtspunt, zeker ook voor een startende landbouwer.

Over het algemeen genomen is er dus nood aan voldoende instrumenten om de uiteenlopende noden en behoeften van verschillende soorten starters tegemoet te treden (jonge/oudere boeren, overnemers/oprichters, bestaand/nieuw bedrijfsmodel...). Doch kan het GLB geen antwoord geven op alle noden (zoals bvb. de beschikbaarheid en betaalbaarheid van landbouwgronden). In de interventiestrategie wordt aangetoond hoe verschillende GLB-interventies inspelen op de noden en zo de generatievernieuwing in de landbouw versterken.

2.1.SO7.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoeftewordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N15	Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector	Zeër hoog binnen GLB	Ja

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbeveling van de Europese Commissie zijn gelinkt aan N15 en zullen, net zoals deze noden, ook worden aangepakt via het GLB:

- Meer jongeren, met inbegrip van vrouwen, aanmoedigen om over te stappen op landbouw en andere activiteiten in plattelandsgebieden (biogebaseerde producten, houtsector en toerisme) door het combineren van interventies om belemmeringen voor de toegang tot de productiefactoren weg te nemen (zoals toegang tot grond). (gelinkt aan N15).

2.1.SO7.4 Interventielogica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
DPdecoupled	CIS-YF(30) - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	1.3 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	O.6. Aantal hectaren waarvoor aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers wordt ontvangen
Sectoral - Producten van de bijenteelt	ADVIBEEES(55(1)(a)) - adviesdiensten, technische bijstand, opleiding, voorlichting van en uitwisseling van beste praktijken, onder meer via netwerkvorming, voor bijenhouders en bijenhoudersorganisaties	2.25 - Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
RD	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up	3.28 - VLIF - Opstart en overname door jonge landbouwers	O.25. Aantal jonge landbouwers dat vestigingssteun ontvangt
RD	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural	3.29 - VLIF Opstart van of omschakeling naar een	O.27. Aantal plattelandsbedrijven dat

	business start-up	toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	opstartsteun ontvangt

Overview

Om jonge en nieuwe landbouwers aan te trekken en bedrijfsontwikkeling te vergemakkelijken, worden verschillende interventies gepland in het GLB strategisch plan.

Voor jonge landbouwers is het op financieel vlak uitermate moeilijk om nieuwe economische activiteiten in de landbouwsector op te zetten en tot ontwikkeling te brengen; daarmee dient rekening te worden gehouden bij de toewijzing en verdeling van de rechtstreekse betalingen. Deze ontwikkeling van nieuwe economische activiteiten is van wezenlijk belang voor het concurrentievermogen van de landbouwsector en daarom worden jonge landbouwers gesteund na de initiële oprichting van hun bedrijf via aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwer. Jonge en nieuwe landbouwers kunnen betalingsrechten aanvragen uit de reserve. Dit kan gaan om een toekenning van de rechten uit de reserve of een ophoging van de rechten uit de reserve. Deze betalingsrechten kunnen geactiveerd worden binnen de basisinkomenssteun voor duurzaamheid.

Naast de aanvullende inkomenssteun, kunnen jonge landbouwers ook steun ontvangen voor de overname of opstart van landbouwbedrijven. De opstart en/of overname van een landbouwbedrijf is zeer kapitaalintensief en houdt gezien de fluctuerende prijzen, eveneens een belangrijk risico in. De eerste vijf jaar zijn van groot belang voor de levensvatbaarheid van een landbouwbedrijf op de lange termijn. Met deze interventie wordt steun gegeven voor deze opstart of overname. Door de eigenheid van de landbouwsector zijn de productiemiddelen duur. Deze interventie voorziet in een verlichting van het kapitaal dat nodig is om een bestaand landbouwbedrijf over te nemen, zich in te kopen als bedrijfsleider of een landbouwbedrijf op te starten.

Met de interventie VLIF-steun voor de opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte ondernemingsstrategie wordt bijkomend ook kansen gegeven aan landbouwers die willen omschakelen of starten. Er wordt een éénmalige steun voorzien aan individuele land- en tuinbouwbedrijven voor het opstarten of omschakelen van hun bedrijfsvoering naar een vernieuwde toekomstgerichte bedrijfsstrategie op basis van een nieuw doordacht businessplan. Het kan hier bijvoorbeeld gaan over inkomensdiversificatie, differentiatie, verbreding, nieuwe functies en/of verandering/omschakeling in functies van het bedrijf. Het implementeren van een vernieuwde, niet-gangbare bedrijfsstrategie op maat van het bedrijf gaat gepaard met inkomens – en succesrisico's in de eerste jaren van implementatie. Om de ontwikkeling van dergelijke bedrijven te vergemakkelijken, wordt deze interventie voorzien. De interventie is dus gericht op bedrijfsontwikkeling voor het ontplooiën van een duurzaam en toekomstgericht bedrijfsplan.

Via de sectorale interventies bijenteelt worden er ook acties ondernomen voor instroom van nieuwe en jonge imkers. Door de inzet op starterscursussen, het opzetten van demostanden en opleidingen binnen de imkerij moeten deze generatievernieuwing bewerkstelligen en nieuwe en jonge imkers aantrekken.

Buiten dit geheel aan interventies, dragen er nog andere interventies bij aan de doelstelling generatievernieuwing en het vergemakkelijken van bedrijfsontwikkeling. Het gaat hier echter steeds om een indirecte bijdrage. Desalniettemin blijft het wel belangrijk om deze interventies te vermelden: Vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies in het bijzonder omwille van specifieke startersopleidingen, Demonstratieprojecten, projectoproep 'Samenwerking', projectoproep 'Innovatie i.k.v. EIP', VLIF 'Innovatieve investeringen op het landbouwbedrijf' en VLIF 'Productieve investeringen op het landbouwbedrijf'.

2.1 SO7 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1.S07.6 Plant u een GLB-bijdrage aan het Erasmus-programma?

: Nee

2.1 SO7.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Target value
R.36^{CU PR} - Generatievernieuwing Aantal jonge landbouwers dat een landbouwbedrijf kan starten dankzij steun van het GLB, uitgesplitst naar geslacht	1665.00
R.37^{CU} - Groei en banen in plattelandsgebieden New jobs supported in CAP projects	1713.00

Justification of the targets and related milestones

De doelstelling rond generatievernieuwing (R.36) is bepaald aan de hand van het jaarlijks aantal instromers via de interventie VLIF opstart en overname. Verder draagt ook de aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers bij aan deze doelstelling. Op basis het jaarlijks aantal instromers en het aantal jonge landbouwers in de sector werd de doelstelling bepaald. Hierbij werd er rekening gehouden met de overlap tussen beide interventies.

De groei en jobs in rurale gebieden (R.37) worden bepaald door verschillende interventies, naast de bijdrage via VLIF opstart en overname en de aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers, draagt ook de interventie VLIF omschakeling en LEADER bij aan deze doelstelling. De bijdrage van LEADER wordt echter pas ingeschat na de goedkeuring van de lokale ontwikkelingsstrategieën.

2.1 SO7 9 Motivering van de financiële toewijzing

De aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers heeft als doel de generatievernieuwing in de landbouwsector te versterken door jonge landbouwers na de initiële overname te ondersteunen.

Net zoals bij de andere interventies van Pijler I-rechtstreekse betalingen werd de verdeling van het budget voor de aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers bepaald door eerst voor alle interventies de steunbedragen vast te leggen en verwachte outputs in te schatten. Dit gebeurde op basis van historische cijfers (waar beschikbaar). De verdeling van het budget werd dan gemaakt op basis van de bekomen allocatie voor de verschillende interventies. Waar nodig werden er aanpassingen in de interventies, steunvoorwaarden, steunbedragen en/of verwachte outputs doorgevoerd om een gebalanceerde budgetverdeling te bereiken. Hierbij werd steeds voorop gesteld dat beschikbare middelen optimaal worden ingezet om de verschillende doelstellingen te behalen.

De VLIF-steun voor de opstart en overname van een landbouwbedrijf door een jonge landbouwer is een interventie die wordt verder gezet uit PDPO 2014-2022. Het aantal instromers neemt over de jaren heen af. Toch wordt het aantal dossiers niet verlaagd in vergelijking met de vorige periode omwille van uitgebreidere mogelijkheden in de nieuwe programmaperiode (bvb. ook volledig nieuwe bedrijven). Op basis van het totaal aantal dossiers over de ganse programmaperiode en de drie uniforme vaste eenheidsbedragen, is de financiële allocatie van deze interventie bepaald. Zo worden er voldoende middelen voorzien om doelstellingen op vlak van jonge landbouwers te behalen.

Verder wordt er ook VLIF-steun voorzien voor de opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte ondernemingsstrategie. Ook bij deze interventie wordt er gewerkt met twee vaste eenheidsbedragen. Op basis van de geschatte output die bepaald werd op basis van het aantal bedrijven in sectoren waar er nood is aan omschakeling of waar de omschakelijking reeds begint plaats te vinden en de uniforme eenheidsbedragen, werd de financiële allocatie bepaald.. Deze is voldoende om mee de doelstelling rond groei en jobs in rurale gebieden te behalen.

Voor het nationale bijenteeltprogramma ligt het totale budget vast. Op basis van de meest recente strategie werd een inschatting gemaakt voor de verdeling van het budget over de verschillende interventies. Deze strategie werd recent aangepast en wordt in grote mate verder gezet. Ook voor de interventie technische

bijstand werd deze oefening gemaakt, op deze manier kan er blijvend worden ingezet op de instroom van nieuwe en/of jonge imkers in de sector. Hiervoor wordt geen aparte doelstelling vastgelegd in de vorm van een resultaatindicator.

2.1.SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw

2.1.SO8.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO8.1.1 Sterke punten

Vlaanderen is centraal gelegen in Europa en heeft een goede infrastructuur en een groot afzetgebied.

Nabijheid consumenten, verwerkende bedrijven, veeartsen, slachthuizen, handel, havens, producentenorganisaties, toelevering, begeleiding en vorming.

We hebben een goede omkadering inzake begeleiding, vorming, loonwerk, mechanisering en constructeurs in Vlaanderen.

De capaciteit voor de verwerking van producten zorgt voor langere bewaarbaarheid van producten, waardoor deze ook makkelijker geëxporteerd kunnen worden. Het laatste decennium is er een toename van producten met een hoge toegevoegde waarde.

De landbouw heeft een sterke positieve impact op de rest van de plattelandseconomie (werkgelegenheid, activiteiten, verwerking, toerisme). De landbouwers leveren een wezenlijke bijdrage aan het onderhoud van het landschap.

De plattelands-economie is sterk gedifferentieerd, met een hoog aantal zelfstandigen en jonge bedrijven.

Liefst 90 % van de economie op het platteland bestaat uit activiteiten in industrie, bouw en diensten. Deze economische activiteiten vinden we vooral terug in de dorpen en de kernen.

2.1.SO8.1.2 Zwakke punten

Op het platteland moet men hier en daar ook rekening houden met een suboptimale infrastructuur en moeilijkere beschikbaarheid van diensten.

Ook op het platteland bestaat substantiële armoedeproblematiek. Een aantal groepen hebben het ook moeilijker, bv ouderen, eenpersoonshuishoudens en eenoudergezinnen.

Er zijn altijd wel percelen in de buurt van woongebieden, waar de landbouwer aandacht moet hebben voor o.a. geluids-, geur- en spuihinder.

Gebrek aan kennis en opleiding over ondernemerschap, business en verdienmodellen – incl. digitalisering.

2.1.SO8.1.3 Kansen

De ontwikkeling van de bio-economie, de groene economie en de circulaire economie (naast voeding en voeder ook materialen, chemie en energie op basis van biomassa) en andere agrodiensten kunnen niet alleen nieuwe impulsen of economische kansen geven aan de sector, maar kunnen ook uitgespeeld worden als attribuut om de landbouw positief te profileren. Op die manier kan de landbouw een deel van de oplossing zijn, eerder dan een deel van het probleem.

Verbreiding van landbouw- en plattelandsdiensten - socio-culturele activiteiten, verweving met andere economische sector (bio-economie).

Het platteland heeft een rijk cultureel en sociaal kapitaal. De aantrekkelijkheid van landelijke gebieden waar landbouwproducten geteeld worden, moet meer uitgespeeld worden als verkoopargument (inzetten op streekidentiteit).

Op het Vlaamse platteland wordt steeds meer aan plattelandstoerisme gedaan, gebruik makend van de kwaliteiten van landelijke gebieden zoals agrarische bedrijvigheid, rust en ruimte.

Bij de consument is er meer aandacht voor het 'lokale' aspect van voedselvoorziening, ook bij verwerkte producten.

Nabijheid en ruimtelijke verwevenheid stad-platteland (suburbanisatie) maakt initiatieven voor directe afzet boer-consument goed mogelijk (organisatie korte ketens).

Duurzame lokale houtproductie die via korte keten bijdraagt tot een gezonde lokale houtverwerking genereert een belangrijke meerwaarde. Ondersteuning hiervan maakt onze bossen economisch weerbaarder.

2.1.SO8.1.4 Bedreigingen

De oprukkende verstedelijking legt grote druk op de beschikbaarheid van grond. De hoge bevolkingsdichtheid en het stijgend aantal ruimtegebruikers zorgt voor druk op wonen, infrastructuur, mobiliteit, open ruimte voor landbouw, recreatie en natuur. Vertuining en verpaarding rukken op.

De versnippering van de percelen maakt dat mechanisatie en precisielandbouw moeilijker toe te passen zijn. Er zijn ook altijd wel percelen in de buurt van woongebieden, waar de landbouwer aandacht moet hebben voor o.a. geluids-, geur- en spuihinder.

Toenemende kloof tussen stad en platteland bij het publiek en het beleid. Natuur en landbouw vormen samen vaak het 'restgebied' tegenover woongebied en industrie/bedrijven.

Door de toegenomen verhardingen is bijkomende ruimte voor water nodig, die gezocht worden in de open ruimte en met name vaak in landbouwgebied.

Terugtrekkende diensten en voorzieningen uit de dorpen, vervoersarmoede, onderbescherming en woonnoden op het platteland voor huurders en eigenaars. Met name vervoersarmoede is belangrijke factor van sociale uitsluiting.

2.1.SO8.1.5 Andere opmerkingen

2.1.SO8.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoeft wordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N16	Behoud van open ruimte en landbouw	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk
N17	Leefbaarheid op het platteland	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N18	Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk

2.1.SO8.4 Interventiologica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en	2.3 - Operationele programma's groenten en fruit - sociale investeringen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

	andere acties		
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.25 - VLIF – Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten	O.24. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden buiten de boerderij
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.16 - Projectoproep samenwerking	O.32. Aantal overige ondersteunde samenwerkingsverrichtingen of -eenheden (met uitzondering van EIP gerapporteerd onder O.1)
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.18 - LEADER – Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie	O.31. Aantal ondersteunde plaatselijke-ontwikkelingsstrategieën (LEADER) of voorbereidende acties
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.19. - LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie	O.31. Aantal ondersteunde plaatselijke-ontwikkelingsstrategieën (LEADER) of voorbereidende acties

Overview

In het GLB strategisch plan wordt ingespeeld op de leefbaarheid in de plattelandsgebieden en de bio-economie. De leefbaarheid houdt de groei, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden in. Voor Vlaanderen heerst specifiek de nood om de ruimtelijke druk op het platteland te verkleinen en de open ruimte en landbouw te behouden. Verder wordt er ook ingezet op leefbare dorpen door middel van onder meer sociale inclusie en participatie, daarnaast is ook de diversificatie van economische activiteiten en stimuleren van de bio – en circulaire economie een belangrijk nood. Via verschillende interventies in de vorm van samenwerking – en investeringsprojecten wordt er ingespeeld op de noden en doelstelling.

LEADER is bottom-up interventie met als doel via samenwerkingsverbanden tussen verschillende plattelandsactoren, samen te werken aan vitaliteit, sociale inclusie, het gemeenschapsleven op het platteland en specifiek in de dorpen. Daarnaast biedt het ook mogelijkheden om werkgelegenheid en nieuwe economische activiteiten rond bio-economie op te zetten. Vooral de valorisatie van beheerresten afkomstig van natuur-, bos- en landschapsbeheer vormen een grote uitdaging waar zich verschillende potenties voordoen, en win-win-mogelijkheden haalbaar zijn. Circulaire economie is een uitgangspunt.

De plaatselijke groepen (publiek-private samenwerkingsverbanden) creëren en realiseren een lokale ontwikkelingsstrategie. De PG's krijgen enkele thema's opgelegd, elke PG bepaalt zelf via een gebiedsanalyse welke thema's prioritair zijn. Voorbeelden van deze thema's zijn innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassa-resten en leefbare en levendige dorpen. Deze thema's behandelen zowel de werkgelegenheid, groei sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden als het bevorderen van de bio-economie.

De projectoproep Samenwerking gaat verder dan de LEADER interventie; hier wordt voorzien om vooral grotere en langer lopende projecten te ondersteunen over gans Vlaanderen. Via de interventie wordt samenwerking ondersteund tussen verschillende stakeholders uit de agrovoedingssector of agrarisch natuurbeheer. Eén van de partners is steeds een landbouwer. Een brede waaier aan thema's komt aan bod en door deze ruime opzet wordt er ingezet op een ruime selectie aan specifieke doelstellingen. Zo kunnen er projecten plaatsvinden rond circulaire economie; bijvoorbeeld het opzetten van een platform om vraag en aanbod van biomassa uit de landbouwsector op elkaar af te stemmen. Dit leidt tot een diversificatie van de economische activiteiten van individuele landbouwers.

De interventie VLIF investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten steunt bedrijven die actief zijn in het agrobusinesscomplex bij investeringen om de duurzaamheid te verhogen en toegevoegde waarde aan de producten te creëren. De Vlaamse landbouwsector is traditioneel sterk verweven met de historische sterke aanwezigheid van de voedingsindustrie in Vlaanderen. Deze aanwezigheid wordt gezien als een sterkte en een kans om blijvend in te zetten op de verdere verduurzaming en het creëren van toegevoegde waarde bij de eerste verwerking en afzet van primaire land- en tuinbouwproducten. De focus ligt niet enkel op de agrovoedingsketen, maar ook op de niet-voeding en op de biogebaseerde economie en niet enkel op grotere bedrijven, maar ook op het korte

ketenverband. Bij bepaalde investeringen kunnen arbeidsplaatsen bij gecreëerd worden. Bedrijven kunnen de activiteiten uitbreiden door reststromen die benut kunnen worden in de bio-economie te valoriseren. Ook dit vraagt specifieke investeringen waarvoor een maximale incentive gegeven wordt door de investeringssteun. Verder wordt hierdoor ook de bedrijfsontwikkeling gesteund in de bio-economie en circulaire economie.

Ten slotte wordt er ook in de groenten en fruit sector bijgedragen aan deze specifieke doelstelling via de nieuwe interventie rond sociale investeringen die de PO's in hun operationele programma's kunnen opnemen. Via deze investeringen wordt er aandacht besteed aan de arbeidsvoorwaarden – en omstandigheden in de groenten en fruitsector. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld investeringen om de accommodatie van de seizoensarbeiders verbeteren.

Er zijn ook verschillende interventies met een indirecte bijdrage tot deze doelstelling. Deze interventies vormen een aanvulling binnen de doelstelling op het aanbod dat gecreëerd wordt bij de interventies met een directe bijdrage. Het gaat om de volgende interventies: Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen ('ecoteelten'), Vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies, Demonstratieprojecten, Projectoproep innovatie i.k.v. EIP, VLIF 'Innovatieve investeringen op het landbouwbedrijf', Opstart of omschakeling naar een toekomstgerichte en duurzame ondernemingsstrategie, VLIF 'Productieve investeringen op het landbouwbedrijf' en Onderhoud van boslandbouwsystemen.

2.1 SO8 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO8.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Target value
R.10^{CU PR} - Betere organisatie van de voorzieningsketen Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP	27.32 %
R.27^{CU} - Milieu-/klimaatgerelateerde prestaties door investering in landelijke gebieden Number of operations contributing to environmental sustainability and the achievement of climate mitigation and adaptation goals in rural areas	216.00
R.37^{CU} - Groei en banen in plattlandsgebieden New jobs supported in CAP projects	1713.00
R.38^{CU} - Dekking van LEADER Aandeel van de plattlandsbevolking dat valt onder een plaatselijke ontwikkelingsstrategie	81.59 %
R.39^{CU} - Ontwikkeling van de rurale economie Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattlandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven	32.00
R.40^{CU} - Slimme transitie van de plattlandseconomie Number of supported smart-village strategies	0.00
R.41^{CU PR} - Aansluiting van het platteland van Europa Aandeel van de plattlandsbevolking dat betere toegang tot diensten en infrastructuur door GLB-steun geniet	0.00 %
R.42^{CU} - Bevordering van sociale inclusie Aantal personen dat onder ondersteunde projecten voor sociale inclusie valt	0.00 %

Justification of the targets and related milestones

Het bereik van de LEADER interventie wordt in de GLB-periode geschat op zo'n 81% van de plattlandsbevolking (R.38). Dit op basis van de nieuwe definitie voor plattlandsgebieden en de verdeling van de plaatselijke groepen in de vorige PDPO periode. Daarnaast wordt voorzien dat het aantal

plaatselijke groepen zal uitbreiden. De bijdrage van LEADER aan de andere indicatoren wordt ingeschat wanneer de lokale ontwikkelingsstrategieën zijn goedgekeurd.

Aan de ontwikkeling van de plattelandseconomie (R.39) wordt bijgedragen door twee interventies, LEADER en VLIF 'Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten'. Deze laatste interventie is een verderzetting van de PDPO maatregel 4.3. De interventie wordt verdergezet op hetzelfde niveau en de doelstelling is daarop afgestemd.

2.1 SO8 9 Motivering van de financiële toewijzing

Voor plattelandsontwikkeling werd er gekozen voor één instrument LEADER in de programmaperiode 2023-2027, en niet langer verschillende maatregelen (LEADER, Omgevingskwaliteit). Op die manier worden de middelen duidelijk gericht ingezet, zowel gebiedsgericht als meer resultaatgericht in functie van de uitdagingen op het Vlaamse platteland. Voor de twee LEADER-interventies (opmaak Lokale ontwikkelingsstrategie en uitvoering ervan) wordt in totaal ca. 44 miljoen euro ingezet (totale overheidsuitgaven), dit is meer dan de maatregel LEADER in PDPO 2014-2022. Er wordt immers verwacht dat er meer lokale ontwikkelingsstrategieën worden uitgevoerd. De PG's bepalen zelf welk gedeelte van het budget naar de thema's biodiversiteit en landschapskwaliteit, leefbare dorpen en innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassa-resten gaat, de doelstellingen worden dan ook pas bepaald als elke LOS is goedgekeurd. De invulling hiervan gebeurt namelijk op basis van de noden die heersen in dat specifieke LEADER-gebied. Alleen het bereik van de LEADER interventie werd reeds ingeschat. Omwille van een toename van het bereik, wordt er meer budget voorzien.

De interventie VLIF 'Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten' is een verderzetting van de PDPO maatregel 4.3. Het gemiddelde eenheidsbedrag per investering werd bepaald aan de hand van de historische data en het verhoogde steunpercentage. De financiële allocatie werd bepaald aan de hand van dit eenheidsbedrag en de output die overeenstemt met de doelstelling van de interventie.

De projectoproep samenwerking is een nieuwe interventie in vergelijking met de vorige GLB periode. Op basis van ervaring met gelijkaardige maatregelen uit de vorige programmaperiode en de noden in de sector, wordt er gestreefd naar de selectie en uitvoer van zo'n tien projecten per jaar. Het eenheidsbedrag is bepaald op basis van het maximumbedrag en experts inschatting. Deze verschillende factoren hebben de totale financiële allocatie voor de interventie bepaald waardoor er voldoende middelen beschikbaar zijn om minimaal 50 projecten te realiseren.

Elke producentenorganisatie krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het budget dat een producentenorganisatie uitgeeft aan de diverse maatregelen wordt vastgelegd in de operationele programma's. Zo'n operationeel programma wordt jaarlijks opgesteld en goedgekeurd op basis van de noden binnen de PO. De PO bepaalt zelf welk gedeelte van het budget gebruikt wordt voor de sociale investeringen op basis van de noden van hun leden.

2.1.SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

2.1.SO9.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.SO9.1.1 Sterke punten

De land- en tuinbouwproductie geeft ons een breed scala aan hoogwaardige voedingsmiddelen, met een hoge en uniforme gecontroleerde kwaliteit op het gebied van voedselveiligheid, voedingswaarde, smaak en duurzame productiemethoden. Hiermee probeert de landbouw ook in te spelen op de wensen van de bewuste en kritische consument.

We beschikken over zeer goede kwaliteitssystemen, certificering en traceerbaarheid via privaat-publieke samenwerking. Dankzij deze systemen kunnen er verregaande garanties inzake traceerbaarheid en voedselveiligheid geboden worden, wat de concurrentiepositie versterkt.

De voedingsindustrie produceert een grote hoeveelheid voedselreststromen, maar de agro-voedingsketen sluit nu al kringlopen. Van alle voedselreststromen kent 92% een valorisatie.

2.1.SO9.1.2 Zwakke punten

Door onvoldoende kennis over het complexe Vlaamse landbouwsysteem en zijn ruimtelijke context heeft de burger steeds minder affiniteit met de land- en tuinbouwsector.

Het valorisatiepotentieel van voedselreststromen wordt onvoldoende benut. Selectieve inzameling is een absolute voorwaarde voor een hoogwaardige valorisatie van voedselreststromen.

Bepaalde sectoren kampen met een minder positief imago op het vlak van dierenwelzijn en smaak (vb moeilijke profilering van lokaal gekweekt vlees tov buitenlandse vleesproducten).

2.1.SO9.1.3 Kansen

De hoge consumentenverwachtingen en EU-normen bieden kansen voor hoogwaardige markten, met grotere aandacht voor de bewuste consument en maatschappelijke betrokkenheid (traceerbaarheid, herkomst voedselveiligheid, gezondheid, dierenwelzijn, milieubescherming en gezondheidshypes). De grotere diversiteit in klantvragen biedt kansen voor een gesegmenteerde aanpak, waarbij men kan inspelen op hypes, de diversiteit in de samenleving, de veranderende gezinssamenstelling, de vraag naar lokale producten,... Er is m.a.w. nog een groot marktpotentieel dat aangesproken kan worden.

Meer betrokkenheid van de consument bij landbouw en voeding kan wederzijdse begrip creëren en het imago van de landbouw verbeteren.

De grote (groeierende) welvarende binnen- en buitenlandse consumentenbasis is een stabiele basis voor groei voor exportgericht voedingssector.

2.1.SO9.1.4 Bedreigingen

Door het gebrek aan vertrouwen van de consument en complexiteit van de afzetketens wordt de keten kwetsbaarder voor externe schokken en storingen.

De steeds hogere welzijnseisen, eisen met betrekking op traceerbaarheid, voedselveiligheid, gezondheid, dierenwelzijn en milieubescherming, gezondheidshypes, systemen voor dierenziektebestrijding die vanuit de maatschappij (distributie en consument) en de overheid opgelegd worden, veroorzaken extra kosten voor de producenten, die onvoldoende vergoed worden door de prijs van hun product.

Er is ook de blijvende prijsgevoeligheid van de consument. Er is een kloof tussen wat de consument wil (meer smaak, betere milieuprestaties, ...) versus wat hij/zij ervoor wil betalen.

De toenemende aandacht voor gezond eten, het klimaat, het milieu, ... kunnen bepaalde sectoren onder druk zetten. Het vertrouwen schommelt door negatieve of ongenueanceerde mediaberichten, campagnes van dierenrechtenorganisaties, voedselschandalen en crisissen. Er is nood aan correcte en onderbouwde informatie.

2.1.SO9.1.5 Andere opmerkingen

2.1.SO9.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoeftewordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk
N20	Verhogen dierenwelzijn in de landbouw	Hoog binnen GLB	Ja
N21	Verlagen antibioticagebruik	Standaard binnen GLB	Ja
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie zijn gelinkt aan N19, N20, N21 en N22 en zullen, net zoals deze noden, worden aangepakt via het GLB:

- De beste praktijken op het gebied van veehouderij en beheersystemen bevorderen om het dierenwelzijn te verbeteren, met name voor varkens en melkkoeien, door gebruik te maken van de beschikbare instrumenten, waaronder de instrumenten in het kader van het GLB. (gelinkt aan N20)
- Bijdragen aan de verwezenlijking van het streefdoel van de Green Deal van de EU om de totale verkoop van antimicrobiële stoffen terug te dringen, ook al ligt de verkoop in België onder het EU-gemiddelde; hiertoe moeten verder maatregelen worden genomen om het gebruik van antimicrobiële stoffen in de veehouderij te verminderen, bijvoorbeeld door streefdoelen op te nemen in concrete en ambitieuzere GLB-acties, onder meer wat innovatieve technieken betreft. (gelinkt aan N21)

2.1.SO9.4 Interventiologica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.1 - Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.2 - Operationele programma's groenten en fruit - milieu en klimaatinvesteringen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie	2.6 - Operationele programma's groenten en fruit - biologische of geïntegreerde productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRANS(47(1)(e)) - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren	2.7 - Operationele programma's Groenten en Fruit - duurzaamheid en efficiëntie van transport of	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

		opslag van producten	
Sectoral - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten	2.8 - Operationele programma's Groenten en Fruit - promotie, communicatie en marketing	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	QUAL(47(1)(g)) - uitvoering van op het niveau van de Unie en op nationaal niveau ingestelde kwaliteitsregelingen	2.9 - Operationele programma's Groenten en Fruit - uitvoering van Unie en nationale kwaliteitsregelingen	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten	2.10 - Operationele programma's Groenten en Fruit - traceerbaarheid en certificatie systemen en monitoring van productiekwaliteit	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Producten van de bijenteelt	ACTLAB(55(1)(c)) - acties om laboratoria te ondersteunen bij de analyse van producten van de bijenteelt, verliezen van bijenkolonies of afnemende productiviteit en stoffen die mogelijk toxisch zijn voor bijen	2.24 - Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	3.11 - Reductie antibioticagebruik	O.18. Aantal grootvee-eenheden (GVE) waarvoor steun voor dierenwelzijn, diergezondheid of verhoogde bioveiligheidsmaatregelen wordt ontvangen
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.20 - VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.22 - VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.24 - VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.15 - Dierenwelzijnslabel	O.29. Aantal begunstigden dat steun ontvangt om deel te nemen aan officiële kwaliteitsregelingen

Overview

Verschillende interventies in het GLB-strategisch plan spelen in op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft veilig, voedzaam en duurzaam voedsel, verspilling en dierenwelzijn. Deze dragen bij aan verschillende noden in de Vlaamse landbouwsector, zoals het imago van de sector, het verhogen van dierenwelzijn, verlagen van antibioticagebruik en het verminderen van voedselafval.

Via de interventies 'Dierenwelzijn kwaliteitslabel' en 'Antibiotica reductie' wordt ingespeeld op de steeds groeiende maatschappelijke verwachtingen omtrent dierenwelzijn en voedselveiligheid. De eerste maatregel geeft een stimulans aan veehouders om via deelname aan een dierenwelzijnslabel een hogere graad van dierenwelzijn te realiseren. Een verhoogd dierenwelzijn verlaagt ook de ziektedruk en kan de noodzaak tot het gebruik van antibiotica verminderen. Het inzetten op dierenwelzijn draagt ook bij aan een positief imago van de landbouw.

In januari 2012 werd in België AMCRA, het Kenniscentrum inzake antibioticagebruik en -resistentie bij dieren, opgericht om het antibioticumgebruik bij dieren te reduceren en antibioticumresistentie te bestrijden. Ook via het GLB willen we hier aan bijdragen via de interventie antibiotica-reductie. Ook via de interventie ‘Dierenwelzijnslabel’ wordt onrechtstreeks ingezet op het verlagen van het antibiotica gebruik (zie boven). Een groot aantal maatregelen kan genomen worden om het antibiotica gebruik te verminderen: maatregelen in verband met externe en interne bio veiligheid, vaccinatiemanagement, en een aantal goede veeteeltpraktijken met betrekking tot voeder, drinkwater, stalklimaat, speen- en kraamstalmanagement en genetica. De maatregelen zijn dus talrijk en zeer divers, en wat op het ene bedrijf lukt, lukt niet noodzakelijk op het andere bedrijf. Er is niet één maatregel te identificeren als dé maatregel om het antibiotica gebruik te verminderen. Een op maat gemaakte en bedrijfsspecifieke aanpak is daarom nodig. Met de maatregel worden landbouwers gestimuleerd om in samenspraak met de bedrijfsdierenarts en andere experts in een coaching traject maatregelen te nemen om het antibiotica gebruik verder te reduceren.

Via de VLIF productieve investeringssteun voor verdere verduurzaming en dierenwelzijn is er steun mogelijk voor verschillende types investeringen die noodzakelijk zijn voor de maatschappelijke verwachtingen, rond dierenwelzijn, veilig en kwaliteitsvol voedsel, ... Deze investeringen dragen niet alleen bij aan de milieu – en klimaatdoelstellingen en de marktgerichtheid, maar ook aan onder meer dierenwelzijn en voedselveiligheid. Met het selectiesysteem wordt voor elke subsector maximale incentive gegeven richting duurzaam geproduceerd voedsel . Specifieke investeringen zoals oogstprotectie kunnen de voedselverliezen op het veld beperken. Ook worden investeringen in bovenwettelijke dierenwelzijn ondersteund.

De interventie VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming stimuleert pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf en is een aanvulling op de VLIF productieve investeringssteun. Het betreft investeringen/prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector gerealiseerd worden en nog niet beschikbaar zijn voor de VLIF productieve investeringen. Door innovatieve investeringen door te voeren, niet alleen procesmatig, maar ook op het vlak van organisatie en marketing kunnen landbouwers inspelen op de maatschappelijke verwachtingen; bijvoorbeeld door in te spelen op niches of door het opschalen ervan. Zo blijkt uit onderzoek dat vooral de jonge generatie steeds meer belang hecht aan dierenwelzijn. Landbouwers worden met deze interventie gestimuleerd om innovator te zijn op het vlak van bovenwettelijk dierenwelzijn en draagt zo bij aan het verhogen van dierenwelzijn in de landbouwsector.

In de sector groenten en fruit wordt er ook sterk ingezet op voedselkwaliteit en het vermijden van voedselafval. De producentenorganisaties kunnen verschillende interventies opnemen in de operationele programma’s die bijdragen tot deze doelstelling. Het gaat hier dan over de interventies investeringen in andere acties rond arbeidsvoorwaarden – en omstandigheden, acties ter verhoging van de duurzaamheid en efficiëntie van transport en opslag, implementatie van Unie en nationale kwaliteitsregelingen en traceerbaarheid en certificatiesystemen. Deze verschillende interventies zorgen ervoor dat er minder voedselafval is in de groenten- en fruitsector en dat het imago van de landbouw verbetert. Daarnaast wordt er zo ook ingespeeld op de voedselkwaliteit en de sociale omstandigheden in de sector.

Ook in de sector bijenteelt wordt er aandacht besteed aan productkwaliteit. Via de interventie ‘analyse door laboratoria’ wordt de kwaliteit van de bijenwas en honing nagegaan. Dit moet leiden tot een hogere kwaliteit van de producten.

Naast de hiervoor vermelde interventies, dragen er ook een aantal andere interventies indirect bij tot de specifieke doelstelling. Het gaat hier dan om AMKM ‘Omschakeling biologische landbouw’, ecoregeling ‘Voortzetting biologische landbouw’, AMKM ‘Onderhoud van boslandbouwsystemen’, Vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies, Demonstratieprojecten, projectoproep Samenwerking, projectoproep Innovatie i.k.v. EIP, Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte en duurzame

ondernemingsstrategie, VLIF Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten.

2.1 SO9 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 SO9.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Target value
R.10^{CU PR} - Betere organisatie van de voorzieningsketen Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP	27.32 %
R.24^{PR} - Duurzaam en verminderd gebruik van pesticiden Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden	5.36 %
R.29^{PR} - Ontwikkeling van biologische landbouw Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) dat door het GLB wordt ondersteund ten behoeve van biologische landbouw, met een uitsplitsing tussen voortzetting van of omschakeling naar biologische landbouw	1.77 %
R.43^{PR} - Beperking van het gebruik van antimicrobiële middelen Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter beperking van het gebruik van antimicrobiële stoffen (preventie/reductie)	4.92 %
R.44^{PR} - Verbetering van dierenwelzijn Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter verbetering van dierenwelzijn	3.58 %

Justification of the targets and related milestones

Aan het beperken van het antimicrobieel gebruik (R.43) wordt voornamelijk direct bijgedragen door de interventie 'Antibioticareductie'. Via een vergoeding worden landbouwers aangemoedigd om minder antimicrobiële middelen te gebruiken. Tegen het einde van de programmatieperiode verwachten we hiermee jaarlijks van 4,92% van het totale aantal GVE te bereiken.

Verschillende interventies dragen bij aan het verbeteren van dierenwelzijn in de landbouwsector (R.44). Enerzijds gaat het hierover de VLIF productieve en innovatieve investeringen, en dan specifiek de interventie VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn. Anderzijds speelt ook de interventie dierenwelzijn kwaliteitslabel hiertoe bij. Tegen het einde van de programmatieperiode verwachten we een jaarlijks bereik van 3,58% van het totale aantal GVE.

Tegen 2028 verwachten we dat zo'n 1,77% van het totale landbouwareaal in omschakeling is of verderzetting van de biologische landbouw. Dit op basis van de huidige cijfers en de verwachte groei.

2.1 SO9 9 Motivering van de financiële toewijzing

Voor de maatregelen rond dierenwelzijn en antibioticareductie werd een inschatting gemaakt voor de geleden kosten per bedrijf. Op basis hiervan werd een vast steunbedrag opgesteld per bedrijf per jaar. Aan de hand van het steunbedrag en de steunvoorwaarden werd een inschatting gemaakt van de verwachte output en de totale financiële allocatie.

Voor de interventie dierenwelzijn kwaliteitslabel wordt er een steun uitbetaald per bedrijf per jaar die onder meer bepaald is door de bijkomende controlekost die nodig is voor de certificatie voor dergelijk kwaliteitslabel. Tezamen met de VLIF productieve en innovatie investeringen worden er zo verschillende mogelijkheden gecreëerd om voor een significant gedeelte van de sector een verhoging van het dierenwelzijn te realiseren. In de financiële allocatie is er steun voorzien voor minimaal 350 bedrijven per

jaar.

Op basis van de historische data van de VLIF productieve en innovatieve investeringen voor verduurzaming en dierenwelzijn is er een inschatting gemaakt van het gemiddeld eenheidsbedrag per investering. Aan de hand van dit cijfer en het aantal investeringen gerelateerd aan dierenwelzijn, is de financiële allocatie bepaald. Er werd vertrokken van een gemiddeld aantal GVE per investering op basis van de historische data. Voor de bepaling van het gemiddelde eenheidsbedrag werd er rekening gehouden met de verhoogde steunpercentages. Bij de interventie VLIF productieve investeringen wordt er gebruik gemaakt van een duurzaamheidskader. Bij investeringen met een hogere bijdrage aan de dierenwelzijnsdoelstellingen, zal een hoger subsidiepercentage van toepassing zijn. Dit is mee verrekend in de eenheidsbedragen en dan voornamelijk in het eenheidsbedrag voor de actie VLIF investeringen voor dierenwelzijn.

Elke producentenorganisatie (PO) krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het budget dat een producentenorganisatie uitgeeft aan de diverse maatregelen wordt vastgelegd in de operationele programma's. Zo'n operationeel programma wordt jaarlijks opgesteld en goedgekeurd op basis van de noden binnen de PO. De PO bepaalt zelf wel gedeelte van het budget gebruikt wordt voor de verschillende maatregelen die leiden tot een verhoogde voedselkwaliteit zoals de implementatie van kwaliteitsregelen of certificatiesystemen. Dit gebeurt steeds op basis van de noden van hun leden.

Voor het nationale bijenteeltprogramma ligt het totale budget vast. Op basis van de meest recente strategie werd een inschatting gemaakt voor de verdeling van het budget over de verschillende interventies. Deze strategie werd recent aangepast en wordt in grote mate verder gezet. Ook voor de interventie analyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria werd deze oefening gemaakt, op deze manier kan er blijvend worden ingezet kwaliteitsvolle producten af te leveren uit de bijensector.

2.1.XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

2.1.XCO.1 Samenvatting van de SWOT-analyse

2.1.XCO.1.1 Sterke punten

Vlaanderen gaat praten op de uitstekende kwaliteit van de onderzoeks- en kennisinstellingen, van het land- en tuinbouwonderwijs en van goed functionerende landbouwkennis- en innovatiesystemen. Er is een goede mix van toegepast wetenschappelijk onderzoek en praktijkonderzoek.

In Vlaanderen bestaan verschillende netwerken van AKIS-actoren waarbinnen kennis gedeeld wordt en samenwerking afgesproken wordt. Via EIP ervaren landbouwers het potentieel van intens samenwerken tussen de vraagzijde, namelijk de landbouwer als gebruiker, en de aanbodzijde, namelijk de onderzoekswereld en facilitatoren. Door de Europese uitwisseling via EIP-Agri komen operationele groepen in contact met operationele groepen in andere lidstaten die rond hetzelfde thema werken en er worden bruggen gemaakt met Horizon 2020-projecten.

Vlaanderen biedt reeds jaren diverse (GLB) steunmaatregelen aan om kennisdeling en innovatie te bevorderen: naschoolse vorming (met een gedifferentieerd aanbod van startersopleidingen, stages en korte vorming), Kratos (advies op maat), EIP Operationele Groepen, VLIF-steun voor innovatie (waarbij ook begeleidingskosten en meetkosten in aanmerking komen) en demonstratieprojecten (om onderzoeksresultaten te vertalen naar de praktijk). De maatregelen zijn laagdrempelig en worden administratief eenvoudig gehouden (e-loket, vereenvoudigde kostenopties,...). De subsidie voor EIP-projecten dekt risico in: het project kan stopgezet worden op elk moment, wanneer blijkt dat de operationele groep niet tot een resultaat kan komen. Ook zonder direct resultaat zijn er waardevolle stappen gezet in het denkproces bij kennispartners en landbouwers.

De begeleiding van de producenten is zeer goed, niet alleen via de hoger gemelde steunmaatregelen, ook via bijvoorbeeld proefcentra, landbouw- en producentenorganisaties of derden (toeleveringsbedrijven, dierenartsen, dienstverleners, ...).

De Vlaamse landbouwer beschikt over een grote en brede technische kennis. De sector staat bekend om zijn efficiënte productie en veel bedrijven zijn technologisch hoogstaand en innovatiegericht.

2.1.XCO.1.2 Zwakke punten

De doorstroming van onderzoek naar praktijk kan soms nog beter. De resultaten van onderzoek bereiken te weinig de landbouwers en de know-how wordt te weinig op grote schaal toegepast. Innovatie komt nog te veel uit het onderzoeksverhaal, en is nog te weinig bottom-up, vanuit de sector. Om kennis en innovaties maximaal uit te dragen zijn er nog te weinig bruggen tussen onderzoek, advisering, naschoolse vorming, EIP, VLIF 'Innovatieve projectsteun' en demonstratieprojecten. Het is aangewezen om de instrumenten goed op elkaar af te stemmen en efficiënt te gebruiken.

Doorstroming van kennis gebeurt vaak via erfbetreders, die vaak onvoldoende geïntegreerd zijn in het AKIS.

Op managementniveau moeten het opleidingsniveau en de professionalisering omhoog. Veel bedrijfsleiders zijn te veel teler en te weinig manager. Naast vakkennis is er ook behoefte aan kennis van marktwerking, management, handel, digitalisering van werkprocessen, e-commerce

AKIS-actoren zien elkaar dikwijls als concurrenten, wat samenwerking soms belemmert. Zo hebben privévoorlichters er weinig of geen belang bij om kennis te delen. Samenwerking tussen adviesdiensten is er te weinig.

Onderzoek en innovatie vertonen een aantal onderbenutte onderwerpen. Voorbeelden zijn: innovatie met betrekking tot fruitrassen (investeren in nieuwe rassen vergt een groot financieel risico), te weinig aandacht voor duurzaamheid, certificatie en lastenboeken in vorming, onderzoek in de vleesveesector ...

De hoger gemelde (GLB) steunmaatregelen (zie sterktes) kennen ook een aantal zwaktes: te weinig ondersteuning voor innovaties die weinig kans hebben om te slagen maar veel potentieel voor de sector, nog te weinig vereenvoudigde kostenopties, onvoldoende gekend bij de landbouwers, te weinig vat op de inhoudelijke kwaliteit van de vorming of adviezen (gratis aanbod zorgt er mede voor dat landbouwers weinig kritisch zijn ten opzichte van de geleverde dienst), het weinig flexibele systeem van Kratos (mede door gebondenheid aan overheidsopdrachten), pre-starters vallen uit de boot, moeilijkheid om een EIP operationele groep samen te stellen (landbouwer weet dikwijls niet bij welke actoren hij met zijn probleem terecht kan), VLIF innovatieve projectsteun legt de lat relatief hoog qua instapvoorwaarden, weinig zichtbare wisselwerking tussen EIP operationele groepen en VLIF-innovatie en het adviesstelsel KRATOS.

De landbouwer is geïnteresseerd in een snelle oplossing voor zijn probleem; innovatie is een middel. EIP is te hoogdrempelig voor landbouwers. Ze hebben enkel behoefte aan een innovatieve oplossing terwijl de projectlogica boven hun hoofd blijft hangen. Innovatie via EIP-operationele groepen gaat bovendien te traag voor landbouwers.

Innovatie en de impact van kennis zijn moeilijk meetbaar.

2.1.XCO.1.3 Kansen

Professionalisering van bedrijfsleiders door meer inzicht te verwerven in technische kengetallen en economische resultaten,. Meer ondernemerschap bij onze land- en tuinbouwers moet bijdragen tot efficiëntere bedrijven die bovendien crisisbestendiger en veerkrachtiger worden.

Door schaalvergroting beginnen grote bedrijven zelf kennis te ontwikkelen los van het onderzoek.

Technologieën ter verbetering van informatie, logistiek en organisatie in de voedselketen zoals e-commerce en termijnmarkten kunnen een nieuwe impuls geven. Informatisering kan nog verder ontwikkeld worden bij het logistieke proces in de voedselketen met het oog op traceerbaarheid, markttransparantie en beschikbaarheid van gegevens. IT-toepassingen (blockchain, datamanagement, digitaliseren van de stromen, remote sensing (satelliet, drone) als hefboom voor precisielandbouw. Ook andere technologische vooruitgang, zoals robotisatie en mechanisatie, is zeker mogelijk.

Op teelttechnisch vlak liggen er onderzoekskansen in de ontwikkeling van cultivars met een verbeterd wortelstelsel en kortere groeiperiode (bv. mais als tweede teelt), zoeken naar nieuwe moleculen in gangbare gewassen (bv. suikerbieten), klimaatadaptatie via vernieuwde producten, biologische gewasbescherming, nieuwe toepassingen zoals bioplastiek, cosmetica, farmacie en isolatie.

In het algemeen moeten we ervoor zorgen dat de verschillende schakels in de keten op een snelle manier correcte informatie van elkaar krijgen. Een deel van de oplossing ligt bij de digitalisering en het gebruik van digitale platformen om kwaliteitsvolle data snel beschikbaar te maken.

Innovatieve verkoopsystemen moeten de vermarkting kunnen ondersteunen, zowel tussen boer en producentenorganisatie, tussen producentenorganisaties en handelaar of rechtstreeks naar de consument.

Zero residu en het nulgebruik van gewasbeschermingsmiddelen kan als alternatief voor bio gezien worden als we erin slagen om dit vanuit het onderzoek technisch en economisch haalbaar te maken.

Innovatieve leervormen (webinars, Podcast, blended learning, toelaten van zelfstudie, ...) kunnen

ontwikkeld worden om een breder publiek te bereiken.

Afstemming met andere overheden die onderzoek en innovatie in de landbouw ondersteunen is nodig om synergiën te zoeken en elkaar te versterken.

Overleg met andere beleidsdomeinen, bv. Departement Onderwijs, voor wederzijdse erkenning en uitbouwen netwerk. Wederzijdse erkenning van installatieattesten en opname in LED-databank (Leer- en Ervaringsbewijzendatabank) is een mogelijkheid.

Het verder uitbouwen van netwerken tussen AKIS-actoren die nog niet afstemmen of samenwerken met elkaar kan gestimuleerd worden.

2.1.XCO.1.4 Bedreigingen

Gebrek aan marktinzicht speelt in veel sectoren.

Door de klimaatverandering bestaat er een groter risico op verschuiving van voor ons nieuwe soorten onkruid, ziekten en plagen. De fyto-sanitaire druk neemt zeker toe door de opkomst van bepaalde ziekten. Er is niet altijd een oplossing voorhanden. Er moet ook voorzichtig omgegaan worden met nieuwe teelten, zodat we geen invasieve soorten creëren.

Er zijn ook vele uitdagingen met betrekking tot de omgeving (bodem- en waterkwaliteit, verlies bio- en genetische diversiteit, nieuwe (invasieve) soorten die geen natuurlijke vijanden hebben, ...), dierenwelzijn en voedselveiligheid. Onderzoek moet korter op de bal spelen en goede opleiding/advies hierrond is essentieel.

Andere dan landbouwwetgeving werkt innovaties soms tegen.

Er is veel risico en geduld nodig bij de innovatoren en de kans bestaat dat een project niet kan uitgevoerd kan worden.

Het zelf ontwikkelen van kennis door grote bedrijven los van het onderzoek biedt kansen maar kan ook een bedreiging zijn.

2.1.XCO.1.5 Andere opmerkingen

2.1.XCO.2 Identificatie van behoeften

Code	Titel	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Behoefte wordt aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja

Andere opmerkingen in verband met de behoeftebeoordeling.

Volgende landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie zijn gelinkt aan N01 en N02 en zullen, net zoals deze noden, worden aangepakt via het GLB:

1. De modernisering en transformatie van de landbouwbedrijven (met inbegrip van de digitale transitie) voortzetten door investeringen rechtstreeks of door middel van financiële instrumenten te ondersteunen om de productiekosten te verlagen (bv. diervoeder, arbeid, grond) en grotere milieu- en dierenwelzijnsvoordelen te behalen. (gelinkt aan N02)
2. Het kennis- en innovatiesysteem voor de landbouw (AKIS) beter integreren, met name door

bevordering van de samenwerking tussen de actoren, het creëren van op de behoeften van landbouwers toegesneden oplossingen in interactieve EIP-AGRI-innovatieprojecten, het garanderen van een efficiënt coördinatieorgaan voor AKIS en de financiering van innovatieondersteunende diensten die aan de basis levende ideeën in innovatieve oplossingen kunnen omzetten. (gelinkt aan N01)

2.1.XCO.4 Interventiologica

Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.14 - Precisielandbouw 1.0	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	1.15 - Precisielandbouw 2.0	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
Sectoral - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties	2.1 - Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele productie	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	ADV11(47(1)(b)) - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk	2.4 - Operationele programma's groenten en fruit - adviesdiensten en technische bijstand	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Groenten en fruit	TRAINCO(47(1)(c)) - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten	2.5 - Operationele programma's groenten en fruit – opleiding (met inbegrip van coaching)	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's
Sectoral - Producten van de bijenteelt	ADVIBEES(55(1)(a)) - adviesdiensten, technische bijstand, opleiding, voorlichting van en uitwisseling van beste praktijken, onder meer via netwerkvorming, voor bijenhouders en bijenhoudersorganisaties	2.25 - Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
Sectoral - Producten van de bijenteelt	COOPAPI(55(1)(e)) - samenwerking met instanties die gespecialiseerd zijn in de uitvoering van onderzoeksprogramma's op het gebied van de bijenteelt en de producten van de bijenteelt	2.26 - Toegepast onderzoek	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.20 - VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	3.21 - VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
RD	COOP(77) - Samenwerking	3.17 - Projectoproep innovatie in kader van EIP	O.1. Aantal projecten van operationele groepen in het kader van het Europees innovatiepartnerschap (EIP)

RD	COOP(77) - Samenwerking	3.19. - LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie	O.31. Aantal ondersteunde plaatselijke-ontwikkelingsstrategieën (LEADER) of voorbereidende acties
RD	KNOW(78) - Knowledge exchange and dissemination of information	3.12 - Demonstratieprojecten	O.33. Aantal ondersteunde opleidings-, advies- en bewustmakingsacties of -eenheden
RD	KNOW(78) - Knowledge exchange and dissemination of information	3.13 - Vorming en advies op maat – vraaggestuurd	O.33. Aantal ondersteunde opleidings-, advies- en bewustmakingsacties of -eenheden
RD	KNOW(78) - Knowledge exchange and dissemination of information	3.14 - Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd	O.33. Aantal ondersteunde opleidings-, advies- en bewustmakingsacties of -eenheden

Overview

In het GLB strategisch plan wordt er via verschillende interventies bijgedragen aan deze horizontale doelstelling en wordt er ingespeeld op de noden die heersen rond opleiding en kennisstimulering en innovatie (inclusief digitalisering). Ook in de vorige GLB-periode werd hierop ingezet, deze noden blijven actueel aangezien landbouwers bij hun bedrijfsvoering geconfronteerd blijven met heel wat economische, ecologische en maatschappelijke uitdagingen naast veranderende regelgeving, technieken en uitdagingen. Kennisstimulering en innovatie blijven daarbij steeds belangrijk om op deze uitdagingen te kunnen inspelen.

Precisielandbouw wordt gestimuleerd via twee acties die het uitrollen van precisielandbouw stimuleren. In actie 1 wordt de uitrol van algemene precisielandbouw gestimuleerd terwijl in actie 2 nog een stap verder gegaan wordt door plaatsspecifieke toepassingen aan te moedigen. Deze precisielandbouwtechnieken spelen een cruciale rol in de technologische innovatie en het gebruik van data en deze helpen de landbouwer bij de verdere verduurzaming van zijn bedrijfsvoering.

De interventies vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies dragen bij aan de opleiding en kennisstimulering bij landbouwers. Er blijft veel nood aan onafhankelijke, correcte en betaalbare vorming en individueel advies over een groot aantal thema's. Er is al veel kennis in de sector aanwezig maar die raakt nog niet vlot of niet gepersonaliseerd genoeg tot bij de landbouwers. Gesubsidieerde vorming en advies op maat van de landbouwers kunnen hiervoor oplossingen bieden. Via de vraaggestuurde interventie worden opleidingen en adviezen gesteund die op vraag zijn van de landbouwers. Daarnaast zullen er ook aanbodgestuurde opleidingen zijn via de vormingsprogramma's. De aanbodgestuurde vormingen vormen een aanvulling op het vraaggestuurde gedeelte om de beleidsmatige hiaten die zouden ontstaan, indien enkel zou ingezet worden op het vraaggestuurde luik, op te vullen. Het doel van deze interventie is om meer landbouwers gebruik te laten maken van de vormings- en adviseringsmogelijkheden. Daarbij wordt ook innovatie gestimuleerd; zo kan de landbouwer via het vraaggestuurde luik beroep doen op innovatie-ondersteunende diensten. Een brede waaier van thema's komt aan bod bij de opleidingen en advies, en dus draagt deze interventie onrechtstreeks bij tot de negen specifieke doelstellingen.

Via de interventie demonstratieprojecten, die ook in voorgaande programmaperiode een succesvolle maatregel was, worden projecten gesteund om resultaten van wetenschappelijk onderzoek te vertalen naar de praktijk. Op deze manier worden landbouwers bewust gemaakt van nieuwe mogelijkheden op vlak van duurzame praktijken en technieken. Het zwaartepunt van de interventie ligt op het versterken van de kennisbasis van de landbouwers en erfbetreders/adviseurs, en het toepasbaar maken van onderzoeksresultaten voor bedrijven. De hoofddoelstelling van deze interventie is dus het versterken van de kennis bij de landbouwers en via demonstraties nieuwe technieken en praktijken ingang laten vinden in de Vlaamse bedrijven. Deze gedemonstreerde technieken en praktijken zijn gelinkt aan de negen

specifieke doelstellingen.

De EIP-interventie werd, met succes, reeds opgenomen in vorige GLB-periode. De impact van EIP wordt verder vergroot door het instrument nog laagdrempeliger te maken en meer bottom-up waarbij landbouwers nog meer als initiatiefnemers optreden. EIP staat garant voor een multidisciplinaire aanpak waarbij innovatie gestimuleerd wordt door samenwerking tussen onderzoek en praktijk. Een operationele groep bestaande uit verschillende actoren organiseren zich rond een concreet vraagstuk uit de praktijk om zo samen tot een innovatieve oplossing te komen. De projectresultaten worden achteraf verspreid over de gehele doelgroep. Via deze interventie worden innovatie en kennisdeling binnen de landbouwsector gestimuleerd. De EIP-thema's worden per oproep bepaald en zijn afhankelijk van de noden die zich op dat moment stellen. Om geen innovatieve ideeën te laten verloren gaan, kan de oproep ook gedaan worden zonder het opleggen van thema's. De interventie speelt dus in hoofdzaak in op de horizontale doelstelling en de bijbehorende noden rond opleiding en kennisstimulering en innovatie maar draagt ook bij tot de negen specifieke doelstellingen.

Innovatie is één van de zeven LEADER-principes en hier zal extra aandacht aan gegeven worden bij de uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategieën. Innovatieve oplossingen voor lokale uitdagingen en kansen vormen de basis van de interventie, waarbij innovatie kan gezocht worden in de activiteiten die ondersteund worden, de producten of diensten die ontwikkeld worden, maar ook in de manier waarop deze tot stand komen (nieuwe samenwerkingsverbanden,...). Om innovatie en kennisoverdracht te bevorderen zal de rol van de coördinator van de Plaatselijke Groep (PG) als animator en projectmakelaar voor zijn/haar LEADER-gebied versterkt worden. Er zal er meer aandacht zijn voor een evenwichtige samenstelling van de Plaatselijke Groep, met aandacht voor voldoende vertegenwoordiging van onafhankelijke experts, burgers en lokale ondernemers. Tevens zal in de methodiek voor projectbeoordeling innovatie als beoordelingscriterium een belangrijke rol innemen. Kennisoverdracht zal onder meer gestimuleerd worden via (grensoverschrijdende) samenwerking tussen LEADER-gebieden en via de organisatie van lerende netwerken door het GLB-netwerk en/of de beheersdienst.

Via het GLB strategisch plan wordt ook ingezet op innovatie door middel van de interventie VLIF 'Innovatieve investeringen' op landbouwbedrijven. In deze interventie wordt er ingezet op de nood innovatie (inclusief digitalisering). Deze investeringssteun, die ook al in PDPO 2014-2022 bestond, stimuleert pure vernieuwing op het landbouwbedrijf en vormt een aanvulling op de VLIF-investeringssteun voor productieve en niet-productieve investeringen. Via deze steunmaatregel worden innovatieve ideeën en concepten op het vlak van productie, verwerking en afzet van landbouwproducten gerealiseerd. Het betreft hier investeringen of prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector in Vlaanderen gerealiseerd worden. De verschillende investeringen hebben als gemeenschappelijk doel de innovatie in de Vlaamse landbouwsector ondersteunen. Daarnaast dragen deze investeringen ook bij aan de negen andere specifieke doelstellingen.

Ook in de sector bijenteelt wordt er aandacht besteed aan kennisstimulering en innovatie in de interventies 'technische bijstand' en 'toegepast onderzoek'. Via de technische bijstand wordt er onder meer steun gegeven voor het organiseren van opleidingen, starterscursussen,... voor de Vlaamse imkers. Ook de uitbouw van laagdrempelige maar verplichte imkeropleidingen leiden tot verdere kennisstimulering en goed georganiseerde en technische imkerij. Daarnaast wordt ook de samenwerking gestimuleerd tussen instanties gespecialiseerd in toegepast onderzoek rond de bijenhouderij. In het toegepast onderzoek wordt de focus gelegd op de thema's die van belang zijn voor de Vlaamse imkerij. Door de daaropvolgende demonstratie en kennisdeling, vinden de resultaten hun weg in de Vlaamse imkerij.

Ten slotte wordt er in de operationele programma's groenten en fruit aandacht besteed aan kennisstimulering en innovatie via de interventies investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele productie, adviesdiensten en technische bijstand en opleiding, incl. coaching en kennisuitwisseling. Via deze verschillende interventies wordt er aandacht besteed aan de opleiding van landbouwers, coöperaties,... door onder meer individuele teeltadviezen maar ook door het gebruik van innovatieve technieken en het onderzoek ernaar.

Er wordt dus een geheel aan interventies, gebaseerd op verschillende interventietypes, gebruikt om kennisstimulering en innovatie binnen de landbouwsector te verhogen. Naast kennis- en adviesacties in de vorm van opleidingen, adviezen en demonstratieprojecten, worden er ook samenwerkingen gesteund met het doel om innovatieve oplossingen te creëren die een antwoord zijn op actuele vraagstukken in de sector. Daarnaast kan een landbouwer gesteund worden bij innovatieve investeringen waarvoor via andere kanalen geen steun wordt gegeven. Het hoofddoel van al deze interventies is steeds innovatie en kennisdeling maar draagt ook bij aan verschillende andere specifieke doelstellingen.

Naast de hiervoor vermelde interventies, dragen er ook een aantal andere interventies indirect bij tot de specifieke doelstelling. Het gaat hier dan om de ecoregeling 'Bodempaspoort', de Projectoproep 'Samenwerking', Opstart of omschakeling naar een alternatief verdienmodel VLIF 'Productieve investeringen op het landbouwbedrijf' en VLIF 'Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten'.

2.1 XCO 5 Indien relevant, een motivering voor het gebruik van InvestEU, met inbegrip van het bedrag en de verwachte bijdrage van InvestEU aan de specifieke doelstelling/horizontale doelstelling

Niet van toepassing.

2.1 XCO.8 Selectie van de resultaatindicator(en)

Selectie van de resultaatindicator(en) voor deze specifieke doelstelling

Resultaatindicatoren [Aanbevolen resultaatindicatoren voor deze specifieke doelstelling zijn volledig vet gedrukt]	Target value
R.1^{CU PR} - Verbetering van prestaties door kennis en innovatie Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP in order to enhance sustainable economic, social, environmental, climate and resource efficiency performance	501385.00
R.2^{CU} - Koppeling van advies- en kennissystemen Aantal adviseurs waarvoor steun wordt ontvangen en die in de kennis- en innovatiesystemen voor de landbouw (AKIS) moeten worden geïntegreerd	600.00
R.3^{CU} - Digitalisering van de landbouw Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt	20.40 %
R.9^{CU PR} - Modernisering van landbouwbedrijven Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnen efficiëntie	35.40 %
R.28^{CU} - Milieu- of klimaatgerelateerde prestaties door kennis Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance	249748.00
R.40^{CU} - Slimme transitie van de plattelandseconomie Number of supported smart-village strategies	0.00

Justification of the targets and related milestones

Verschillende interventies dragen bij aan opgenoemde resultaatindicatoren.

De interventies vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies, demonstratieprojecten, EIP en de sectorale interventies groenten & fruit zorgen voor een verbetering van de performantie door kennis en innovatie (R.1), ook op vlak van milieu en klimaat (R.28). Via de verschillende interventies worden zo'n 500.000 personen bereikt. Er wordt zo een aanzienlijke bijdrage geleverd aan de horizontale doelstelling en de daarmee overeenkomende nood rond kennisstimulering en opleiding. Ongeveer de helft van deze deelnemers zal een opleiding, advies of andere kennisactie ontvangen.

Verder wordt er ook gewerkt aan een versterking van het AKIS-systeem door ook opleiding en adviezen bij adviseurs te stimuleren. Dit gebeurt via de interventies vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies, demonstratieprojecten en EIP. Van deze verschillende interventies wordt bijgehouden hoeveel adviseurs er deelnemen aan de kennis – en adviesacties (R.2). Er wordt beoogd om zo'n 600 adviseurs te bereiken in de volledige programmaperiode.

Het digitaliseren van de landbouw blijft een belangrijke nood in de Vlaamse landbouwsector. Via de VLIF 'Productieve investeringen' en de sectorale interventies groenten & fruit wordt er voorzien een investering te ondersteunen bij zo'n 20,4% van de landbouwbedrijven (R.3). Het gaat hier om investering gelinkt aan digitalisering, meer specifiek bij de VLIF productieve investeringen over investeringen rond precisielandbouw.

De modernisering van landbouwbedrijven (R.9) geeft ook weer hoe er via het GLB wordt ingezet op de horizontale doelstelling en de nood digitalisering en innovatie. VLIF productieve en innovatieve investeringen en de sectorale interventies groenten en fruit dragen bij tot het behalen van deze doelstelling en voorzien dat er zo'n 35,4% van de landbouwbedrijven gesteund worden bij een investering rond modernisering. Net zoals de voorgaande waarden werden deze berekend op basis van de cijfers uit de vorige programmaperiode en de vooropgestelde doelstellingen.

Verder wordt er via LEADER ingezet op de slimme transitie van de plattelandseconomie (R.40). Deze bijdrage wordt pas ingeschat wanneer de lokale ontwikkelingsstrategieën zijn goedgekeurd. Pas op dat moment is het geweten hoe de verschillende Plaatselijke Groepen hiermee zullen omgaan.

2.1 XCO 9 Motivering van de financiële toewijzing

Elke producentenorganisatie (PO) krijgt een gedeelte van het budget voorzien voor de sectorale interventies groenten & fruit en de helft van dit budget wordt gefinancierd door de PO's. Het totale budget is afhankelijk van de productie van het voorgaande jaar. Een gedeelte van het jaarlijkse budget dat een PO ter beschikking heeft kan gebruikt worden voor onder meer opleidingen, adviezen en andere vormingsactiviteiten. De geplande uitgaves en acties worden verduidelijkt in het operationeel programma dat de PO jaarlijks opstelt. Dit programma moet ook worden goedgekeurd.

Voor het nationale bijenteeltprogramma ligt het totale budget vast. Op basis van de meest recente strategie werd een inschatting gemaakt voor de verdeling van het budget over de verschillende interventies. Deze strategie werd recent aangepast en wordt in grote mate verder gezet. Onder meer de interventie technische bijstand en toegepast onderzoek dragen bij aan de horizontale doelstelling. De interventies voor de bijenteeltsector worden echter uitsluitend meegerekend onder R.35.

Verschiedende interventies dragen via kennis en innovatie bij aan de andere specifieke GLB-doelstellingen, zoals het verhogen van de milieu en/of klimaatprestatie.

Voor de interventie EIP wordt het steunbedrag per project verhoogd ten opzichte van PDPO 2014-2022 op basis van de ervaringen uit het verleden. De totale financiële allocatie is gebaseerd op het verhoogde steunbedrag per project en de gemiddelde bedragen uit de vorige periode. Daarnaast werd er ook rekening gehouden met de doelstelling om zo'n tiental projecten van operationele groepen per jaar te selecteren. Voor de interventie demonstratieprojecten werd een gelijkaardige methodiek gevolgd. Ook hier is het steunbedrag verhoogd ten opzichte van PDPO 2014-2022. Dit om ervoor te zorgen dat er voldoende projecten worden ingediend aan een breed scala aan thema's. Het budget is gebaseerd op dit verhoogde steunbedrag en het aantal projecten dat we jaarlijks willen selecteren.

Via de interventies vorming en advies vraaggestuurd en aanbodgestuurd wordt er steun verleend aan opleidingen, adviezen, waarnemings – en waarschuwingssystemen en andere kennisacties. In het vraaggestuurde luik wordt er gewerkt met vouchers waarbij er ook een eigen bijdrage is van de landbouwer. De landbouwer kiest zelf waarover het advies of de opleiding gaat. De vouchers worden

nadien vergoed aan de dienstverlener. Bij de aanbodgestuurde interventie wordt er een oproep gelanceerd voor het indienen van een vormingsaanbod. Beide interventies zorgen dus voor een combinatie van top-down en bottom-up. Voor beide interventies werd er budget voorzien om voldoende landbouwers te bereiken om zo de doelstelling te behalen. Op basis van een inschatting van het aantal bereikte landbouwers, het bedrag aan vouchers en de gemiddelde kost voor verschillende vormen van vorming en het waarnemings- en waarschuwingssysteem, werd het budget bepaald.

Voor de VLIF (productieve en innovatieve) investeringen werd er vertrokken van de historische data uit PDPO 2014-2022 voor het bepalen van het gemiddelde eenheidsbedrag per investering. Hierbij werden de wijzigingen aan steunpercentages in rekening gebracht. Op basis van de doelstellingen werd ingeschat hoeveel landbouwbedrijven we trachten en kunnen bereiken. Aan de hand van het steunbedrag, aantal bedrijven en de geschatte output werd dan het totale budget bepaald.

Voor LEADER wordt er een gemiddeld budget vastgelegd per PG. Het totale budget voor de LEADER interventie is hoger dan in PDPO 2014-2022, er wordt echter verwacht dat er 14 lokale ontwikkelingsstrategieën worden uitgevoerd. Dit zijn er meer in vergelijking met het vorige programma. De PG's bepalen zelf welk gedeelte van het budget naar kennisdeling gaat, de doelstellingen worden dan ook pas bepaald als de LOS is goedgekeurd.

2.2 Contextindicatoren en andere waarden die worden gebruikt voor de berekening van doelen

Contextindicatoren (PMEK-code)	Uitgangswaarde	Uitgangsjaar	Bijsgewerkte waarde	Bijsgewerkt jaar	Motivering/Opmerkingen	Gegevensbron
C.01 Totale plattelandsbevolking (Aantal)	0,00	2018	1.962.216,00	2021	Nieuwe berekeningsmethodiek	
C.05 Totaal bosareaal (Hectare)	169.600,00	2018	140.729,00	2019	Cijfers op Vlaams niveau en meer up-to-date beschikbaar	https://www.natuurenbos.be/beleid-wetgeving/natuurbeheer/bosinventaris/resultaten
C.12 Totaal aantal landbouwbedrijven (Aantal)	23.980,00	2018	23.318,00	2019	Meer up-to-date data beschikbaar	Statbel 2019; https://statbel.fgov.be/nl/themas/landbouw-visserij/land-en-tuinbouwbedrijven#figures
C.17 Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG) (Hectare)	618.970,00	2018	621.702,00	2019	Meer up-to-date data beschikbaar	Statbel 2019; https://statbel.fgov.be/nl/themas/landbouw-visserij/land-en-tuinbouwbedrijven#figures
C.19 Totaal landbouwareaal en bosareaal in Natura 2000-gebieden (Hectare)	59.421,00	2018	166.322,00	2020	meer up-to-date data beschikbaar	Instituut voor natuur en bos onderzoek (INBO), 2021; https://www.vlaanderen.be/inbo/indicatoren/oppervlakte-natura-2000-gebied
C.23 Totaal aantal grootvee-eenheden (Aantal)	2.754.820,00	2018	2.843.594,09	2020	Meer up-to-date, precieze en complete data beschikbaar	VLM 2021: https://www.vlaanderen.be/publicaties/mestrapport
D.35 Totaal aantal aan de Commissie gemelde bijenkorven: gemiddelde van de laatste drie jaar dat beschikbaar was op het moment dat het plan werd opgesteld. (Aantal)	34.690,00	2020	34.448,00	2021	Meer up-to-date data beschikbaar	

2.3 Plan met streefcijfers

2.3.1 Overzichtstabel

Resultaatindicator	Specifieke doelstelling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Algemene streefwaarde
R.1^{CU PR} Verbetering van prestaties door kennis en innovatie Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP in order to enhance sustainable economic, social, environmental, climate and resource efficiency performance	XCO	14.550	66.200	155.875	244.300	333.550	417.675	501.385	501.385
R.2^{CU} Koppeling van advies- en kennissystemen Aantal adviseurs waarvoor steun wordt ontvangen en die in de kennis- en innovatiesystemen voor de landbouw (AKIS) moeten worden geïntegreerd	XCO	0	0	120	240	360	480	600	600
R.3^{CU} Digitalisering van de landbouw Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt	SO2, XCO	15,01 %	15,97 %	16,96 %	18,36 %	19,52 %	19,96 %	20,40 %	20,40 %
R.3 Teller: Aantal begunstigden van relevante betaalde steun		3.500	3.724	3.955	4.282	4.551	4.654	4.757	4.757
R.3 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318
R.4 Koppeling van inkomenssteun aan normen en goede praktijken Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit	SO1, SO4, SO5, SO6	0,00 %	99,73 %	99,73 %	99,73 %	99,73 %	99,73 %	0,00 %	99,73 %
R.4 Teller: Aantal betaalde hectaren		0 ha	620.000 ha	620.000 ha	620.000 ha	620.000 ha	620.000 ha	0 ha	620.000 ha
R.4 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha

R.5 Risicobeheer Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund	SO1	12,01 %	12,87 %	13,72 %	14,15 %	14,58 %	14,58 %	14,58 %	14,58 %
R.5 Teller: Aantal boerderijen waarvoor relevante steun wordt ontvangen		2.800	3.000	3.200	3.300	3.400	3.400	3.400	3.400
R.5 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318
R.6 ^{PR} Herverdeling naar kleinere landbouwbedrijven Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)	SO1	0,00 %	95,41 %	95,41 %	95,41 %	95,41 %	95,41 %	0,00 %	95,41 %
R.6 Teller: Gemiddelde directe betaling/ha betaald aan begunstigden onder de gemiddelde omvang van landbouwbedrijven		0 EUR/ha	310 EUR/ha	310 EUR/ha	310 EUR/ha	310 EUR/ha	310 EUR/ha	0 EUR/ha	310 EUR/ha
R.6 Noemer: Gemiddelde directe betaling/ha betaald aan alle begunstigden		EUR/ha	324 EUR/ha	324 EUR/ha	324 EUR/ha	324 EUR/ha	324 EUR/ha	EUR/ha	324 EUR/ha
R.8 Steunverlening gericht op landbouwbedrijven in specifieke sectoren Aandeel boerderijen dat gekoppelde inkomenssteun ter verbetering van het concurrentievermogen, de duurzaamheid of de kwaliteit ontvangt	SO1	%	11,79 %	11,58 %	11,36 %	11,15 %	10,94 %	%	10,94 %
R.8 Teller: Aantal begunstigden van gekoppelde inkomenssteun		0	2.750	2.700	2.650	2.600	2.550	0	2.550
R.8 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318
R.9 ^{CU PR} Modernisering van landbouwbedrijven Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie	SO2, SO4, XCO	8,58 %	12,30 %	16,39 %	23,27 %	28,59 %	31,86 %	35,40 %	35,40 %
R.9 Teller: Aantal begunstigden dat relevante steun		2.000	2.869	3.821	5.427	6.667	7.430	8.255	8.255

ontvangt									
R.9 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318
R.10^{CU PR} Betere organisatie van de voorzieningsketen Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP	SO3, SO8, SO9	23,59 %	24,79 %	25,47 %	26,16 %	26,63 %	27,10 %	27,32 %	27,32 %
R.10 Teller: Aantal begunstigden van relevante steun		5.500	5.780	5.940	6.100	6.210	6.320	6.370	6.370
R.10 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318
R.11 /Groenten en fruit Concentratie van het aanbod Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors	SO3	107,14 %	107,14 %	107,14 %	107,14 %	107,14 %	107,14 %	107,14 %	107,14 %
R.11 Teller: Totale waarde van de afgezette productie door Po's met operationele programma's		1.275.000.000 EUR	1.275.000.000 EUR	1.275.000.000 EUR	1.275.000.000 EUR	1.275.000.000 EUR	1.275.000.000 EUR	1.275.000.000 EUR	1.275.000.000 EUR
R.11 Noemer: Totale productiewaarde van betrokken sectoren		1.190.000.000 EUR	1.190.000.000 EUR	1.190.000.000 EUR	1.190.000.000 EUR	1.190.000.000 EUR	1.190.000.000 EUR	1.190.000.000 EUR	1.190.000.000 EUR
R.12 Aanpassing aan klimaatverandering Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat	SO4	%	32,81 %	32,97 %	33,13 %	33,30 %	37,52 %	%	37,52 %
R.12 Teller: Aantal betaalde hectaren		0 ha	204.000 ha	205.000 ha	206.000 ha	207.000 ha	233.260 ha	0 ha	233.260 ha
R.12 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha
R.13^{PR} Verlaging van emissies in de veehouderijsector Share of livestock units (LU) under supported commitments to reduce emissions of greenhouse gases and/or ammonia, including manure management	SO4	0,00 %	2,81 %	2,81 %	2,81 %	2,81 %	2,81 %	0,00 %	2,81 %

R.13 Teller: Aantal grootvee-eenheden waarvoor een betaling is verricht		0	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	0	80.000
R.13 Noemer: Totaal aantal grootvee-eenheden		2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594
R.14^{PR} Koolstofopslag in bodems en biomassa Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments to reduce emissions or to maintain or enhance carbon storage (including permanent grassland, permanent crops with permanent green cover, agricultural land in wetland and peatland)	SO4, SO5	%	16,41 %	16,57 %	16,73 %	16,89 %	18,98 %	%	18,98 %
R.14 Teller: Aantal betaalde hectaren		0 ha	102.000 ha	103.000 ha	104.000 ha	105.000 ha	118.000 ha	0 ha	118.000 ha
R.14 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha
R.15^{CU} Groene energie uit land- en bosbouw en uit andere hernieuwbare bronnen Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische bronnen (in MW)	SO4, SO5	1 MW	167 MW	992 MW	1.818 MW	2.754 MW	3.579 MW	4.404 MW	4.404 MW
R.16^{CU} Klimaatgerelateerde investeringen Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen	SO4	1,29 %	3,46 %	5,75 %	9,19 %	3,86 %	15,02 %	17,87 %	17,87 %
R.16 Teller: Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen		300	807	1.341	2.144	901	3.503	4.167	4.167
R.16 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318

R.17^{CU PR} Beboost land Areaal met steun voor bebossing en herstel van boslandbouw, met inbegrip van uitsplitsing	SO4, SO5, SO6	0 ha	40 ha	96 ha	157 ha	219 ha	289 ha	359 ha	359 ha
R.19^{PR} Verbetering en bescherming van de bodem Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)	SO4, SO5, SO6	%	16,41 %	16,41 %	16,41 %	16,41 %	18,54 %	%	18,54 %
R.19 Teller: Aantal betaalde hectaren		0 ha	102.000 ha	102.000 ha	102.000 ha	102.000 ha	115.260 ha	0 ha	115.260 ha
R.19 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha
R.20^{PR} Verbetering van de luchtkwaliteit Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de emissie van ammoniak te verminderen	SO4, SO5, SO6	%	2,48 %	2,48 %	2,48 %	2,48 %	2,80 %	%	2,80 %
R.20 Teller: Aantal betaalde hectaren		0 ha	15.400 ha	15.400 ha	15.400 ha	15.400 ha	17.402 ha	0 ha	17.402 ha
R.20 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha
R.21^{PR} Bescherming van de waterkwaliteit Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen	SO5, SO6	%	14,54 %	14,54 %	14,54 %	14,54 %	16,43 %	%	16,43 %
R.21 Teller: Aantal betaalde hectaren		0 ha	90.400 ha	90.400 ha	90.400 ha	90.400 ha	102.152 ha	0 ha	102.152 ha
R.21 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte		621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha

cultuurgrond (OCG)									
R.22^{PR} Duurzaam nutriëntenbeheer Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer	SO5, SO6	%	18,88 %	18,88 %	18,88 %	18,88 %	21,34 %	%	21,34 %
R.22 Teller: Aantal betaalde hectaren		0 ha	117.400 ha	117.400 ha	117.400 ha	117.400 ha	132.662 ha	0 ha	132.662 ha
R.22 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha
R.24^{PR} Duurzaam en verminderd gebruik van pesticiden Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden	SO5, SO6, SO9	%	4,75 %	4,75 %	4,75 %	4,75 %	5,36 %	%	5,36 %
R.24 Teller: Aantal betaalde hectaren		0 ha	29.500 ha	29.500 ha	29.500 ha	29.500 ha	33.335 ha	0 ha	33.335 ha
R.24 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha
R.25 Milieuprestatie in de veehouderijsector Percentage grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de ecologische duurzaamheid te verbeteren	SO4, SO5, SO6	%	0,19 %	0,19 %	0,19 %	0,19 %	0,21 %	%	0,21 %
R.25 Teller: Aantal grootvee-eenheden waarvoor een betaling is verricht		0	5.375	5.375	5.375	5.375	5.921	0	5.921
R.25 Noemer: Totaal aantal grootvee-eenheden		2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594
R.26^{CU} Investerings in verband met natuurlijke hulpbronnen Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve	SO4, SO5	1,72 %	3,23 %	4,93 %	8,24 %	11,36 %	14,55 %	18,00 %	18,00 %

investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen									
R.26 Teller: Aantal boerderijen dat relevante steun ontvangt		400	753	1.149	1.921	2.650	3.392	4.197	4.197
R.26 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318
R.27^{CU} Milieu-/klimaatgerelateerde prestaties door investering in landelijke gebieden Number of operations contributing to environmental sustainability and the achievement of climate mitigation and adaptation goals in rural areas	SO5, SO6, SO8	0	0	16	42	97	152	216	216
R.28^{CU} Milieu- of klimaatgerelateerde prestaties door kennis Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance	SO4, SO5, SO6, XCO	8.425	27.525	73.988	120.075	166.465	208.168	249.748	249.748
R.29^{PR} Ontwikkeling van biologische landbouw Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) dat door het GLB wordt ondersteund ten behoeve van biologische landbouw, met een uitsplitsing tussen voortzetting van of omschakeling naar biologische landbouw	SO4, SO5, SO6, SO9	%	1,11 %	1,27 %	1,43 %	1,60 %	1,77 %	%	1,77 %
R.29 Teller: Aantal betaalde hectaren		0 ha	6.870 ha	7.900 ha	8.900 ha	9.950 ha	11.000 ha	0 ha	11.000 ha
R.29 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha
R.31^{PR} Instandhouding van habitats en soorten Share of utilised agricultural area (UAA)	SO6	%	2,00 %	2,60 %	3,18 %	3,78 %	4,65 %	%	4,65 %

under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices									
R.31 Teller: Aantal betaalde hectaren		0 ha	12.422 ha	16.141 ha	19.792 ha	23.526 ha	28.892 ha	0 ha	28.892 ha
R.31 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha
R.32 ^{CU} Investerings in verband met biodiversiteit Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit	SO6	0,26 %	0,47 %	0,75 %	1,17 %	1,58 %	1,91 %	2,24 %	2,24 %
R.32 Teller: Aantal boerderijen dat relevante steun ontvangt		60	109	176	273	369	446	522	522
R.32 Noemer: Totaal aantal landbouwbedrijven		23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318	23.318
R.34 ^{PR} Behoud van landschapselementen Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor het beheer van landschapselementen, met inbegrip van hagen en bomen	SO6	%	0,01 %	0,01 %	0,02 %	0,02 %	0,03 %	%	0,03 %
R.34 Teller: Oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor het beheer van landschapselementen, met inbegrip van hagen en bomen		0 ha	47 ha	80 ha	118 ha	146 ha	188 ha	0 ha	188 ha
R.34 Noemer: Totaal gebruikte oppervlakte cultuurgrond (OCG)		621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha	621.702 ha
R.35 ^{CU} Behoud van bijenkasten Share of beehives supported by the CAP		26,85 %	30,68 %	34,78 %	38,35 %	42,18 %	42,18 %	42,18 %	42,18 %
R.35 Teller: Aantal bijenkorven waarvoor een betaling is verricht	SO6	9.250	10.570	11.980	13.210	14.530	14.530	14.530	14.530
R.35 Noemer: Totaal aantal aan de Commissie gemelde bijenkorven: gemiddelde van de laatste drie jaar dat beschikbaar was op het moment dat het plan		34.448	34.448	34.448	34.448	34.448	34.448	34.448	34.448

werd opgesteld.									
R.36^{CU PR} Generatievernieuwing Aantal jonge landbouwers dat een landbouwbedrijf kan starten dankzij steun van het GLB, uitgesplitst naar geslacht	SO7	0	950	1.145	1.340	1.535	1.665	1.665	1.665
R.37^{CU} Groei en banen in plattelandsgebieden New jobs supported in CAP projects	SO7, SO8	0	960	1.164	1.369	1.573	1.713	1.713	1.713
R.38^{CU} Dekking van LEADER Aandeel van de plattelandsbevolking dat valt onder een plaatselijke ontwikkelingsstrategie	SO8	0,00 %	81,59 %	81,59 %	81,59 %	81,59 %	81,59 %	81,59 %	81,59 %
R.38 Teller: Onder plaatselijke actiegroepen vallende landelijke bevolking, gefinancierd via Leader tijdens de programmaperiode		0	1.600.938	1.600.938	1.600.938	1.600.938	1.600.938	1.600.938	1.600.938
R.38 Noemer: Totale plattelandsbevolking		1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216
R.39^{CU} Ontwikkeling van de rurale economie Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven	SO8	0	0	1	4	14	24	32	32
R.40^{CU} Slimme transitie van de plattelandseconomie Number of supported smart-village strategies	SO8, XCO								
R.41^{CU PR} Aansluiting van het platteland van Europa Aandeel van de plattelandsbevolking dat betere toegang tot diensten en infrastructuur door GLB-steun geniet	SO8	%	%	%	%	%	%	%	%
R.41 Teller: Plattelandsbevolking die profiteert van relevante verbeteringen									
R.41 Noemer: Totale plattelandsbevolking		1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216

R.42^{CU} Bevordering van sociale inclusie Aantal personen dat onder ondersteunde projecten voor sociale inclusie valt	SO8	%	%	%	%	%	%	%	%
R.42 Teller: Aantal deelnemers aan relevante concrete acties.									
R.42 Noemer: Totale plattelandsbevolking		1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216	1.962.216
R.43^{PR} Beperking van het gebruik van antimicrobiële middelen Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter beperking van het gebruik van antimicrobiële stoffen (preventie/reductie)	SO9	%	4,92 %	4,92 %	4,92 %	4,92 %	4,92 %	4,92 %	4,92 %
R.43 Teller: Aantal grootvee-eenheden waarvoor een betaling is verricht		0	140.000	140.000	140.000	140.000	140.000	140.000	140.000
R.43 Noemer: Totaal aantal grootvee-eenheden		2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594
R.44^{PR} Verbetering van dierenwelzijn Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter verbetering van dierenwelzijn	SO9	%	1,70 %	2,32 %	2,74 %	3,16 %	3,58 %	3,58 %	3,58 %
R.44 Teller: Aantal grootvee-eenheden waarvoor een betaling is verricht		0	48.253	65.924	77.924	89.924	101.924	101.924	101.924
R.44 Noemer: Totaal aantal grootvee-eenheden		2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594	2.843.594

2.3.2 Geplande interventies en output met een rechtstreeks en duidelijk verband met resultaatindicatoren

Please look in section 2.3.2 at SFC2021

2.3.3 Consistency with and contribution to the Union targets for 2030 set out in the Farm to Fork Strategy and the EU Biodiversity for 2030

De landenspecifieke aanbevelingen die de Europese Commissie op 18 december 2020 maakte aan België sluiten aan bij de geformuleerde noden (zie hoger in dit hoofdstuk) en ook doorheen het GLB-P wordt hiernaar verwezen.

De Green Deal doelen tegen 2030 betreffen beleidsdoelen op Europees niveau. Ze zijn niet direct door te vertalen naar streefdoelen op lidstaatsniveau. Het GLB kan mee een bijdrage leveren aan deze Europese beleidsdoelen en uiteraard zal ook het Vlaams GLB Strategisch Plan hiertoe zijn steentje bijdragen. Hieronder wordt een overzicht gegeven per Europese Green Deal doelstelling.

50% vermindering van het nutriëntenverlies zonder verslechtering van de vruchtbaarheid van de bodem. Het gebruik van meststoffen zal hierdoor tegen 2030 met ten minste 20 % verminderd zijn.

De Nitraatrichtlijn (91/676/EEG) wordt geïmplementeerd in het Mestdecreet (oorspronkelijk vastgesteld in 1991, sindsdien meermaals (grondig) gewijzigd). Deze wetgeving heeft als doel verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen te verminderen en verdere verontreiniging te voorkomen. Het mestbeleid wordt vierjaarlijks neergeschreven in een Mestactieprogramma. Tot en met 2022 loopt het zesde actieprogramma ter uitvoering van de nitraatrichtlijn (MAP 6). Een streefwaarde voor de gemiddelde nitraatconcentratie per afstroomzone van 18 mg nitraat/l voor oppervlaktewater wordt vooropgesteld op langere termijn. Het doel op het einde van het 6de actieprogramma is dat de gemiddelde doelafstand daalt met 4 mg nitraat per liter voor de afstroomzones die nu een doelafstand hebben. Tegen het einde van het 6de actieprogramma wordt voor het freatisch grondwater een globale neerwaartse trend van minstens 3 mg nitraat per liter gerealiseerd in alle afstroomzones met onvoldoende grondwaterkwaliteit. Vanaf 2023 zal een nieuw actieprogramma (MAP 7) in werking treden met hierin nog specifieke doelstellingen.

Het Vlaams GLB-plan zet eveneens in op het beperken van nutriëntenverliezen en de reductie van het mestgebruik. Het plan legt via de conditionaliteit randvoorwaarden op met betrekking tot bufferstroken langs waterlopen (GLMC 4) en beheerseisen die voortvloeien uit de nitraatrichtlijn. Zo moeten landbouwers bijvoorbeeld de opslagvoorwaarden van meststoffen op landbouwgrond, de uitrijregeling en het verbod op mestspreading langs waterlopen naleven.

Ook zijn er een aantal ecoregelingen (Pijler 1) en agromilieu-klimaatmaatregelen (Pijler 2) die de verminderde bemesting van gras- en bouwland ondersteunen.

Daarnaast zal ook de opstart en omschakeling naar vernieuwende duurzame verdienenmodellen worden gesteund op forfaitaire basis voor de uitvoering van het bedrijfsplan. Via steun voor productieve en niet-productieve investeringen worden landbouwers gestimuleerd om te investeren in materiaal of constructies die nutriëntenverlies tegengaan. Er is vorming en advies op maat voorzien voor landbouwers, en ook demonstratieprojecten, EIP- of samenwerkingsprojecten kunnen bijdragen tot oordeelkundig mestgebruik, mestverwerking, mestopslag...

In het MER (milieu-effectenrapport) wordt geschat dat het nieuwe GLB zal leiden tot een vermeden stikstofinput van ca. 35 miljoen kg N over de gehele planperiode indien alle vooropgestelde targets gehaald worden. De grootste bijdrage in deze berekening wordt geleverd door de ecoregelingen 'Ecologisch beheerd grasland' en 'Voortzetting van biologische landbouw'. Verder leveren ook de ecoregeling 'Bufferstroken', de beheersovereenkomsten 'Bufferen en Verbinden' en 'Soortenbescherming' en de ecoregelingen en agromilieu-klimaatmaatregelen 'Teelt van (meerjarige) milieu-, biodiversiteits- of klimaatvriendelijke gewassen', 'Gewasrotatie met leguminosen', en 'Omschakeling naar biologische landbouw' een belangrijke bijdrage.

De ecoregelingen 'Organisch koolstofgehalte bodem in bouwland' en 'Teelttechnische erosiebestrijdende

technieken' dragen dan weer bij aan het behoud en het verbeteren van de bodemvruchtbaarheid.

10 % van het landbouwareaal met diversiteitsrijke landschapselementen.

Vlaanderen wil de bescherming van de biodiversiteit versterken. Via de Programmatische Aanpak Stikstof zullen tegen 2050 alle beschermde soorten en habitats in een gunstige staat van instandhouding worden gebracht. In 2019 komen 69 soorten in Vlaanderen voor, wat 10 soorten meer is dan bij de rapportage van 2013. Hiervan bevinden zich 18 soorten in een gunstige staat van instandhouding. De meeste andere soorten vertonen een positieve trend. In de periode 2013 - 2019 verbeteren 17 habitattypen voor één of meer criteria (areaal, oppervlakte, structuren en functies of toekomstperspectieven; zonder dat ze voor een ander criterium achteruitgaan). Voor 6 ervan verschuift de toestand van het areaal, de oppervlakte en/of het toekomstperspectief zelfs in de richting van, of naar 'gunstig'. In 2019 bevond 26% van de onderzochte habitattypen zich in een gunstige staat van instandhouding. Het Soortenbesluit van 15 mei 2009 voorziet in een verdere bescherming van wilde zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, ongewervelde dieren, planten, korstmossen en zwammen en biedt de mogelijkheid om soortenbeschermingsprogramma's (SBP) vast te stellen om die positieve trend te versterken en versnellen.

Bijkomend is er steun voorzien in het kader van de natuurbeheerplannen en zijn er soortenbeschermingsprogramma's en managementplannen voor Natura 2000-gebieden (met instandhoudingsdoelstellingen) opgemaakt. Het Natura 2000-netwerk bestaat in Vlaanderen uit 24 vogelrichtlijngebieden en 38 habitatrichtlijngebieden. Deze gebieden kunnen zowel op publiek als privéland liggen en de initiatieven binnen deze gebieden moeten passen binnen Natura-2000. Meer dan 12% van de totale oppervlakte in Vlaanderen is deel van het Natura 2000-netwerk. Hiervan was 66.300 hectare in landbouwgebruik aangegeven in de eenmalige perceelsregistratie.

Het agrobeheercentrum Boeren natuur wil landbouwers helpen om zo efficiënt mogelijk op beheerovereenkomsten in te tekenen. Ze willen kansen uitbouwen in Vlaanderen voor landbouw, natuur en landschap. Ze organiseren land- en tuinbouwers om op het terrein gebiedsgericht samen te werken in agrobeheergroepen (ABG) rond agrarisch landschaps-, natuur-, bodem- en/of waterbeheer. Momenteel zijn er al meer dan dertig ABG actief in Vlaanderen rond een ruime waaier van thema's. Er werden al 13 projecten rond biodiversiteit opgestart. Hiervan lopen er nog 6. Ook de Regionale Landschappen spelen een belangrijke rol bij de ondersteuning van projecten rond landbouw, natuur en landschap. Vanuit beide organisaties lopen onder meer projecten rond akkervogels en het beheer van kleine landschapselementen.

Via het GLB-plan worden specifiek drie types beheerovereenkomsten (gebiedsgerichte agromilieuklimaatmaatregelen) voorzien die inspelen op de soortenbeschermingsprogramma's:

- Beheerovereenkomst voor bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen of het creëren van ecologische verbindingen'
- Beheerovereenkomst voor bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten '
- Beheerovereenkomst voor onderhoud van houtige kleine landschapselementen

De beheerovereenkomsten worden in vergelijking met PDPO III meer gebiedsgericht ingezet en geoptimaliseerd i.f.v. de soortenbeschermingsprogramma's, waardoor het positief effect hiervan vergroot wordt.

Ook draagt het Vlaams GLB-plan bij aan de doelstellingen via de conditionaliteit: enerzijds moet de landbouwer via GLMC 8a een minimumaandeel van zijn areaal voorzien voor niet-productieve elementen; anderzijds is de landbouwer gebonden aan de wettelijke voorwaarden voor wijzigen van landschapselementen (GLMC 8b), het verbod op snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode (GLMC 8b) en het verbod op omzetten en ploegen van ecologisch kwetsbaar blijvend grasland (GLMC9). Ook gelden er beheerseisen die voortvloeien uit de habitat- en vogelrichtlijn.

De conditionaliteit (GLMC 8a) legt op dat er minimumaandeel van 3 of 4 % aan niet-productief areaal

moet zijn bij de deelnemende bedrijven. Uit de doorrekening blijkt dat dit betekent dat bij deelname van alle bedrijven die nu subsidies hebben, er 12.784 ha bijkomende niet-productieve elementen zouden moeten aangegeven worden als de bedrijven voor de optie 4 % niet-productieve elementen kiezen en 9.360 ha als de bedrijven voor de 3% niet-productieve elementen kiezen. Uit de verzamel aanvraag blijkt dat in 2021 het aandeel niet-productief areaal in het totaal subsidiabel areaal bij landbouwers met pijler 1 steun ongeveer 1,3% bedraagt. Een opschaling naar 3 of 4 % van het bouwland betreft bijgevolg meer dan een verdubbeling waardoor gesteld kan worden dat het GLB-SP een belangrijke bijdrage levert aan deze doelstelling.

Verder bevat het GLB-plan, naast de beheerovereenkomsten, nog stimulerende instrumenten om de biodiversiteit te verhogen. Dit kan bijvoorbeeld via de ecoregelingen of agromilieu-klimaatmaatregelen rond ‘ecoteelten’ (vb. faunavriendelijke teelten), ‘bufferstroken’ ‘meerjarige bloemenstroken’, ‘onderhoud boslandbouwsystemen’, ‘ecologisch beheerd grasland’ en bio-landbouw. Ook via de operationele programma’s groenten en fruit wordt bijgedragen aan biodiverse landbouw.

Een maatregel die budgettair versterkt wordt in het nieuwe GLB zijn de niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaat, met name de steun voor de aanleg van hagen, heggen, houtkanten, bomenrijen en poelen. Voor hagen, heggen en houtkanten mag enkel gebruik gemaakt worden van streek eigen plantmateriaal en binnen Natura 2000 zelfs enkel autochtoon plantmateriaal.

Er wordt verwacht dat via de vermelde beheerovereenkomsten, ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen 4,65% van het landbouwareaal zal inzetten op de instandhouding van habitats en soorten (resultaatindicator R.31) en dat 2,24% van de landbouwbedrijven investeringen zal doen die verband houden met de biodiversiteit (resultaatindicator R.32).

Daarnaast zijn er ook interventies die indirect bijdragen of interventies waarbinnen bepaalde projecten ook zeker een effect zullen hebben op de biodiversiteit Voorbeelden zijn: Projectoproep i.k.v. EIP, Demonstratieprojecten, Projectoproep i.k.v. samenwerking, opleidingen en advies.

Ook ondersteunt het GLB-plan biodiversiteitsdoelen buiten de landbouw, via de interventies “Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden” en via LEADER. Bij deze laatste vormt ‘biodiversiteit en landschapskwaliteit’ één van de drie prioritaire thema’s.

25 % van de landbouwgrond van de EU voor biologische landbouw.

De afgelopen 15 jaar groeide het aantal biologische landbouwbedrijven gestaag en in 2020 werd een totaal aantal van 593 bedrijven gerapporteerd die onder controle staan voor biologische productie. In vergelijking met 2006 is dit een stijging met ruim 150%. De totale bio-oppervlakte groeide sinds 2006 met 180% tot een areaal van 9.124 hectare.

Vlaanderen zet dan ook sterk in op biologische landbouw en dat komt tot uiting in de ambities die zijn opgenomen in het Strategisch Plan Biologische Landbouw 2018-2022. Daarin wordt ingezet op meer en betere biolandbouw door de focus nog sterker op de landbouwer zelf te leggen. Omschakeling naar en de verderzetting van biolandbouw worden ondersteund en aangemoedigd via een sterke focus op onderzoek en innovatie. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat biolandbouwers zich kunnen versterken in hun bedrijfsvoering en toekomstgericht kunnen groeien. Daarnaast is het plan ook gericht op de versterking van de ketenwerking via bioclusters – doelgerichte zones waarbinnen diverse actoren worden samengebracht om een lokale dynamiek te ontwikkelen voor de groei van de biosector. Biologische boeren, als ambassadeurs voor bio, nemen de omschakelaars en startende boeren mee op sleeptouw via bedrijfsbezoeken, infosessies, netwerkmomenten... Er zijn dan ook doelgerichte werkings- en projectsubsidies voorzien voor organisaties die actief zijn in de biosector en meewerken aan onder andere kennisdeling en onderzoek. Het plan legt bovendien de focus op biolandbouw en agro-ecologie in het

landbouwonderwijs zodat studenten een geïnformeerde keuze kunnen maken.

Ondertussen is het Vlaams strategisch plan bio 2023-2027, dat samen met de bio-maatregelen in het strategisch GLB-plan, het Vlaamse antwoord biedt op het 'EU Action plan on organic farming', in opmaak. In het voorjaar van 2022 wordt een consultatieronde georganiseerd om via workshops onder andere de landbouwers en bioketen te betrekken. Met die output zullen expertengroepen de eerste voorstellen uitwerken. In het najaar 2022 zal het ontwerp-plan voorliggen op de strategische stuurgroep bio, waarna het gelanceerd kan worden tegen het einde van het jaar.

Financieel worden nieuwe biolandbouwers ondersteund door het Vlaams GLB-plan. Via de agromilieu-klimaatmaatregel 'Omschakeling biologische landbouw' worden landbouwers gestimuleerd om over te schakelen naar de biologische productiemethode. Via de ecoregeling 'Voortzetting biologische landbouw' kunnen de bio-landbouwers jaarlijks een vergoeding krijgen, waarbij zij ook (meer dan in de periode 2014-2022) toegang hebben tot andere ecoregelingen en agromilieu-klimaatmaatregelen.

Ook wordt er steun voorzien voor de opstart of omschakeling naar vernieuwende duurzame verdienmodellen. Een project met focus op omschakeling naar biolandbouw behoort tot de mogelijkheid om geselecteerd te worden zeker als het vernieuwend is op Vlaams niveau. Investerings die typisch zijn voor de biolandbouw krijgen bovendien een hoger percentage VLIF-steun het gaat hierbij om stallen waarbinnen minstens tot vijf jaar na eindbetaling geproduceerd wordt onder lastenboek bio.

50 % vermindering van de verkoop van antimicrobiële stoffen voor landbouwhuisdieren en de aquacultuur.

Ondanks het feit dat de verkoop van antimicrobiële stoffen in België reeds onder het EU-gemiddelde ligt en een dalende trend vertoont, wordt er ingezet op de verdere reductie ervan. Het Belgisch Antibioticaconvenant 2021-2024 voorziet in maatregelen ter bestrijding van antibioticaresistentie in de dierlijke sector. Daarin is onder andere een reductie van 65% van het totale antibioticumgebruik en een reductie van 75% van het gebruik van de met antibiotica gemedicineerde voeders opgenomen (beiden ten opzichte van referentiejaar 2011). De diervoedersector zelf streeft er tegen 2023 zelfs naar antibiotica in gemedicineerde voeders volledig uit te faseren. Daarnaast voorziet het plan in diersoortspecifieke reductiedoelstellingen op bedrijfsniveau, maximum 1% alarmgebruikers en maximaal gebruik van 1 mg colistine per kg biomassa. Het convenant maakt deel uit van het bredere Belgische actieplan 'One Health'.

Ook binnen het Vlaams GLB-plan worden landbouwers ondersteund bij het reduceren van hun antibioticumgebruik via opleiding en advies, demonstratie- en EIP-projecten. Bovendien wordt er binnen Pijler 2 een nieuwe steunmaatregel voorzien om landbouwers verder aan te moedigen minder antibiotica te gebruiken. Ook wordt via de VLIF-steun voor productieve investeringen bepaalde sanitaire investeringen aangemoedigd (vb. overdrukventilatie, waardoor de ziektedruk van verminderen).

50 % vermindering van het totale gebruik en risico van chemische pesticiden en van het gebruik van nog gevaarlijkere pesticiden.

Het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik 2018-2022 voorziet in een groot aantal richtlijnen voor de gebruikers van pesticiden om de risico's die erdoor veroorzaakt worden zoveel mogelijk te beperken. Zo worden gebruikers voortdurend bijgeschoold en kunnen enkel land- en tuinbouwers met een fytolicensie gebruik maken van professionele gewasbeschermingsmiddelen (na het volgen van verschillende opleidingen). Verder wordt er binnen vorming en advies op maat rond de toepassing van IPM voorzien. Ook technische maatregelen, zoals het verplicht gebruik van driftreducerende spuitdoppen, zijn in het plan opgenomen en helpen de risico's beperken. Verschillende van die investeringen worden via het VLIF financieel ondersteund.

In de periode 2011-2019 daalde het risico verbonden aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in

België reeds met 35%. De komende jaren wordt er verder ingezet op een blijvende daling. In het kader van het Nationaal Actieplan Duurzaam Pesticidegebruik 2023-2027 zal de federale overheid, in samenwerking met de deelstaten, een scorebord opstellen dat toelaat het toezicht op en de evaluatie van risico's die verbonden zijn aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen beter in te schatten en het nemen van maatregelen ter beperking van die risico's te vergemakkelijken. Bovendien zullen gebruikers via Fytoweb naar minder risicovolle producten geleid worden. Het verhogen van het aanbod van minder risicovolle producten worden overigens gestimuleerd via een versnelde procedure voor het op de markt brengen ervan.

In PDPO III werd al ingezet op de vermindering van het gebruik van en de milieudruk door gewasbeschermingsmiddelen door agromilieumaatregelen aan te bieden die daarop inspelen. In de periode 2016 tot 2020 bedroeg het jaarlijkse areaal van de agromilieumaatregel mechanische onkruidbestrijding minimaal 1.627 ha (2019) en maximaal 1.925 ha (2016) en bij de agromilieumaatregel verwarringstechniek in de fruitteelt bedroeg dit minimaal 7.602 ha (2020) en maximaal 7.781 ha (2016). Ook via de opgelegde thema's bij de oproepen voor de maatregel demonstratieprojecten werd er hier aandacht aan besteed. In 2018 en 2020 was IPM bijvoorbeeld een thema bij een aantal geselecteerde demonstratieprojecten en in 2019 werden er projecten geselecteerd rond mechanische onkruidbestrijding. Het VLIF heeft in de periode 2015-2020 al voor bijna 12,9 miljoen euro steun geselecteerd rond het thema biodiversiteit waarin gewasbescherming de voornaamste rol speelt met investeringen zoals geavanceerde spuitmachines of andere machines voor een duurzame gewasbescherming.

Het nieuwe GLB-plan gaat verder op hetzelfde elan en voorziet een uitgebreid pakket aan maatregelen die het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen moeten verminderen of de gevolgen van het gebruik moeten milderen. Binnen de conditionaliteit zijn landbouwer gebonden aan de aanleg van bufferstroken langs waterlopen (GLMC 4) en aan de beheerseisen RBE 7 en 8.

Verder zijn er een aantal ecoregelingen en agromilieu-klimaatmaatregelen die ook rechtstreeks inspelen op gewasbescherming. Er wordt verwacht dat via de ecoregelingen 'Precisielandbouw' (toedienen van o.a. gewasbeschermingsmiddelen op basis van GPS gestuurde machines), 'Mechanische onkruidbestrijding' en de bio-hectarepremies 5,36% van het landbouwareaal zal inzetten op verminderd gebruik van pesticiden (resultaatindicator R. 24).

Andere voorbeelden die ook bijdragen aan een duurzamere gewasbescherming zijn: de ecoregelingen 'Ecologisch beheerd grasland' (met beperkende voorwaarden rond gebruik van gewasbeschermingsmiddelen), 'Bufferstroken', 'Teelttechnische erosiebestrijdende technieken' (reductie van afspoeling en het verlies aan inputs), 'en AMKM 'Meerjarige bloemenstroken' (minder behandelingen met gewasbeschermingsmiddelen noodzakelijk). Ook de beheerovereenkomsten spelen door hun biodiversiteitsdoelen in op een mindere gewasbescherming (door beperkende voorwaarden mbt gewasbeschermingsmiddelen). Belangrijk zijn de interventies 'Gewasrotatie' en 'Ecoteelten', die via het teeltplan of gewaskeuze bijdragen tot een lagere noodzaak aan gewasbescherming.

Naast verschillende areaalgebonden interventies, worden ook diverse project-, investerings- of bedrijfssteunmaatregelen voorzien met als doel de duurzame ontwikkeling en efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen te stimuleren. Voorbeelden zijn de interventies 'projectoproep Samenwerking', 'VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf', VLIF productieve investeringen, VLIF innovatieve investeringen, ...

Ook via vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies, demonstratieprojecten en Projectoproep innovatie i.k.v. EIP wordt ingezet op duurzame gewasbescherming. Specifiek zal ook het systeem van Waarnemingen en Waarschuwingen gestimuleerd worden, waarbij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen gericht (en beperkter) kan ingezet worden.

Ten slotte wordt er via de operationele programma's groenten en fruit ook ingezet op deze doelstelling.

Volgens het Milieu-effectenrapport (MER) zal het Vlaams GLB-plan naar schatting leiden tot een vermeden gewasbeschermingsmiddelengebruik van ca. 1 miljoen kg actieve stof over de gehele planperiode. In deze berekening dragen vooral de biologische landbouw en de beheerovereenkomsten 'Bufferen en Verbinden' en 'Soorten-bescherming' bij. In vergelijking met het voortzetten van PDPO III heeft het GLB-plan de potentie om meer dan het dubbele bij te dragen.

100 % toegang tot snel breedbandinternet in plattelandsgebieden tegen 2025.

De dekkinggraad van de vaste breedband van ten minste 30 Mbps bedraagt reeds 99,7 % van de Belgische bevolking. Voor Vlaanderen ligt dat percentage zelfs nog hoger. Ook de Vlaamse plattelandsgebieden hebben dus een quasi volledige dekkinggraad. De Europese Commissie nam deze doelstelling dan ook niet over in haar specifieke aanbevelingen voor België.

3 Samenhang van de strategie en complementariteit

3.1 Overzicht van de architectuur van het strategisch GLB-plan op het gebied van milieu en klimaat

3.1.1 Een beschrijving van de algehele bijdrage van conditionaliteit aan de specifieke milieu- en klimaatgerichte doelstellingen als vastgelegd in artikel 6, lid 1, punten d), e) en f)

Doorheen het Vlaams Strategisch GLB-plan zal in het brede steunmaatregelenpakket een groene architectuur verweven worden met als basis de volgende drie pijlers: conditionaliteit, ecoregelingen en agromilieu- en klimaatverbintenissen. De groene architectuur wordt ook ondersteund door maatregelen op vlak van innovatie, niet-productieve en productieve investeringen, kennisdeling en advies, samenwerking, gekoppelde steun, ...

De conditionaliteit is opgebouwd uit enerzijds beheerseisen voortvloeiend uit Europese verordeningen en richtlijnen met betrekking tot klimaat en milieu, volksgezondheid, diergezondheid, gezondheid van planten en dierenwelzijn, en anderzijds normen voor het in goede landbouw- en milieuconditie (GLMC) houden van landbouwgrond volgens de thema's klimaatverandering, water, bodem, biodiversiteit en landschap. Landbouwers die deelnemen aan dier- of areaalgebonden GLB-steunregelingen onderwerpen zich aan de conditionaliteit. In die zin draagt de conditionaliteit bij tot de doelstellingen opgesomd in punt d, e en f van artikel 6 lid 1.

Meer details over de invulling van de verschillende conditionaliteit-normen en hun bijdrage aan de specifieke GLB doelstellingen SpD d, e en f zijn raadpleegbaar onder hoofdstuk 3.10.

3.1.2 Overzicht van de complementariteit tussen de relevante basisvoorwaarden, als bedoeld in artikel 31, lid 5, en artikel 70, lid 3, de conditionaliteit en de verschillende interventies die zijn gericht op de milieu- en klimaatgerelateerde doelstellingen

Hieronder wordt per thema aangegeven welke conditionaliteitsvoorwaarden een relevante baseline vormen voor welke GLB-interventies. In de beschrijving van de interventies zelf (hoofdstuk 5) staat meer informatie over de relevante baseline.

Klimaatverandering (SpD d)

GLMC 1 (instandhouding van blijvend grasland) is een relevante baseline voor de ecoregeling 'Meerjarig grasland' en de agromilieu-klimaatmaatregel 'Van tijdelijk naar blijvend grasland'.

GLMC 2 (minimum bescherming van watergebieden en veengebieden) vormt niet direct een relevante basisvoorwaarde voor een interventie.

GLMC 3 (verbod op verbranden van stoppels) is een relevante baseline voor de ecoregelingen 'Organisch koolstofgehalte bodem in bouwland' en 'Bodempaspoort'.

Daarnaast zijn er uiteraard heel wat interventies die inspelen op het klimaat, maar niet direct een GLMC 1, 2 of 3 als baseline hebben. Deze interventies staan opgesomd in hoofdstuk 2, onder SpD d.

Water (SpD e)

GLMC 4 (aanleg bufferstroken langs waterlopen) is een relevante baseline voor de ecoregelingen 'Bufferstroken' en 'Mechanische onkruidbestrijding'.

De beheerseisen RBE 1 (Kaderrichtlijn water) en RBE 2 (nitraatrichtlijn) vormen een relevante baseline voor de ecoregelingen 'Bufferstroken' en 'Precisielandbouw'.

RBE 2 is ook een relevante baseline voor ecoregelingen 'Ecologisch grasland' en 'Organisch koolstofgehalte bodem in bouwland', actie 2.

Daarnaast zijn er heel wat interventies die inspelen op de waterkwaliteit, maar niet direct GLMC 4 of RBE 1 of 2 als relevante baseline hebben. Deze interventies staan opgesomd in hoofdstuk 2, onder SpD e.

Bodem (SpD e)

GLMC 7 (gewasrotatie op bouwland) is een relevante baseline voor de ecoregeling en agromilieu-klimaatmaatregel 'Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen en voor de ecoregeling 'Gewasrotatie'.

Daarnaast zijn er heel wat interventies die inspelen op de bodemkwaliteit en -erosie, maar niet direct GLMC 5, 6 of 7 als relevante baseline hebben. Deze interventies staan opgesomd in hoofdstuk 2, onder

SpD e.

Biodiversiteit (SpD f)

GLMC 8 b (behoud landschapselementen) is een relevante baseline voor de beheerovereenkomst 'Bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen of het creëren van ecologische verbindingen' en de beheerovereenkomst 'Onderhoud van kleine houtige landschapselementen'. Voor deze laatste is ook GLMC 8 c (verbod op snoeien tijdens vogelbroedperiode) een relevante baseline.

De overige GLMC's en RBE's m.b.t. biodiversiteit zijn niet direct een relevante baseline voor de GLB-interventies.

Ook hier zijn er heel wat interventies die inspelen op biodiversiteit, maar niet direct GLMC 9 of 10, of beheereisen RBE 3 (vogelrichtlijn) en 4 (habitatrichtlijn) als relevante baseline hebben. Deze interventies staan opgesomd in hoofdstuk 2, onder SpD f.

3.1.3 Verklaring van de wijze waarop de in artikel 105 bedoelde grotere algehele bijdrage moet worden bereikt

Binnen Pijler 1 is de conditionaliteit en daardoor de basis voor de rechtstreekse betalingen verhoogd. Zo wordt de drie vergroeningselementen uit de periode 2014-2022 (behoud blijvend grasland, gewasdiversificatie en ecologisch aandachtsgebied) geïntegreerd in de conditionaliteit waarbij de verplichtingen voor de landbouwer verstrengd worden op een aantal punten, zoals de verplichting om aan gewasrotatie te doen (GLMC 7) in plaats van gewasdiversificatie en het verplicht aanhouden van niet-productieve elementen en arealen (GLMC 8a) terwijl voor de invulling van ecologisch aandachtsgebied de landbouwer de vrije keuze had tussen zowel productieve als niet-productieve elementen en arealen. GLMC 8a legt een minimaal aandeel aan niet-productief areaal op bij de deelnemende bedrijven. In het MER (milieu-effectenrapport) werd berekend dat indien alle bedrijven die in de periode 2014-2020 GLB-subsidies hadden, ook zouden deelnemen aan het GLB-plan, er 12.784 ha bijkomende niet-productieve elementen zouden moeten aangegeven worden als de bedrijven voor de optie 4 % niet-productieve elementen kiezen en 9.360 ha als de bedrijven voor de 3% niet-productieve elementen kiezen. Dit is dus duidelijk een grotere bijdrage aan milieu en biodiversiteit t.o.v. de periode 2014-2020.

Bovendien legt Vlaanderen voor de GLMC 1 (behoud blijvend grasland) de lat hoger dan de Europese invulling en dan de vorige programmaperiode: nu zal in Vlaanderen de ratio blijvend grasland t.o.v. het referentiejaar maximaal 3% (in plaats van 5%) mogen dalen.

Bovenop de verhoogde conditionaliteit, wordt 25% van het budget voor rechtstreekse betalingen voorbehouden voor vrijwillige ecoregelingen, die verder gaan dan de verhoogde conditionaliteit. Er is een breed pallet aan acties. Er zijn maatregelen om het meerjarig aanhouden van blijvend grasland verder te bevorderen en/of grasland ecologisch te beheren, maatregelen om de bodemkwaliteit te verbeteren (door o.a. aanvoer van organisch koolstof, gewasrotatie, teelttechnische erosiebestrijding...), om bufferstroken aan te leggen, ... Door dit brede scala aan ecoregelingen wordt iedere landbouwer, ongeacht de typologie van zijn/haar bedrijf, gestimuleerd om de inspanningen voor milieu en klimaat te verhogen. Het éénjarig karakter van ecoregelingen moet drempelverlagend werken.

De ecoregelingen worden aangevuld met meerjarige agromilieu en –klimaatmaatregelen (AMKM) en beheerovereenkomsten in pijler 2. Dit zijn verbintenissen die inzetten op specifiek beheer in het kader van biodiversiteit, onderhoud van kleine landschapselementen en boslandbouwsystemen, bufferstroken en bloemenstroken, de vermindering van de klimaatimpact van melkvee (via het voedermanagement), ...

Het totaalpakket aan vrijwillige areaal- en diergebonden maatregelen (ecoregelingen en AMKM) die inspelen op klimaat, milieu, biodiversiteit en landschap wordt dus sterk uitgebreid: ruim 320 miljoen euro aan Europese middelen wordt voor deze maatregelen ingezet in de periode 2023-2027 (tov 98 miljoen in de periode 2014-2022 (9 jaar), exclusief herstellfonds).

De gekoppelde steunregelingen uit de periode 2014-2022 worden stopgezet. Er wordt in een nieuwe

regeling voor de gespecialiseerde vleesveehouderij voorzien, met specifieke instapvoorwaarden rond graslandbeheer en voedervoorziening die betrekking hebben op milieu en klimaat. Vlaanderen is hierin uniek voor de interventie gekoppelde inkomenssteun en zorgt zo dat de vleesveesector zijn rol in de klimaatuitdagingen kan spelen.

Binnen Pijler 2 worden volgende maatregelen integraal onder de specifieke doelstellingen d, e en f geprogrammeerd:

- Agromilieu- en klimaatverbintenissen
- VLIF 'Productieve investeringen' - groene investeringen
- VLIF 'Innovatieve investeringen' - groene innovatieve investeringen
- VLIF 'Niet-productieve investeringen'
- Inrichting in Natura 2000 gebieden

Deze vertegenwoordigen maar liefst 48,7 % van het ELFPO-budget (regulier programma + getransfereerd Pijler 1 budget), wat aanzienlijk hoger is dan de Europese verplichting van 35%. Het aandeel is ook een duidelijk hoger in vergelijking met PDPO III (44,5% van het totale ELFPO budget, exclusief Herstelfonds).

In de tabel onderaan worden de voornaamste targetindicatoren uit PDPO III vergeleken met overeenkomstige resultaatindicatoren uit het GLB-plan. Enkel voor areaalgebonden maatregelen zijn er vergelijkbare indicatoren om PDPO III met het GLB-plan te vergelijken. Voor sier- en investeringsmaatregelen zijn de targetindicatoren (PDPO III) te verschillend van aard t.o.v. de resultaatindicatoren uit het GLB-plan, waardoor een vergelijking niet mogelijk is. -

Uit de tabel blijkt duidelijk dat de ambities van het GLB-plan een pak hoger liggen (mede dankzij de ecoregelingen). Enkel voor de luchtkwaliteit (T18 versus R.20) is de indicator in het GLB-plan ietwat lager, maar dit heeft te maken met het feit dat de indicator in het GLB-plan zich beperkt tot ammoniak, terwijl de indicator in PDPO III ook broeikasgassen meerekent. Zo wordt de PDPO III agromilieu-klimaatmaatregel rond Vlinderbloemigen wel meegeteld in T18, terwijl de vervolgmaatregel in het GLB-plan (AMKM rond meerjarige ecoteelten) niet in R.20 wordt meegeteld.

In het MER (milieueffectenrapport) werd voor de areaalgebonden maatregelen berekend dat het vermeden nutriëntengebruik bij verderzetting van PDPO III slechts 1/3 zou bedragen van de verwachte vermeden nutriëntengebruik het GLB-plan (o.b.v. de vooropgestelde targets). Ook het vermeden gewasbeschermingsmiddelen zou bij verderzetting van PDPO III een pak lager liggen dan de verwachte waarden voor het GLB-plan. Met betrekking tot de koolstofopslag is het verschil nog groter: bij verderzetting van PDPO III zou de berekende koolstofopslag slechts een tiende zijn dan deze van het GLB-plan. Dit heeft vooral te maken met de verschillende nieuwe interventies om het (behoud van) blijvend grasland te stimuleren.

Door het verhoogde budget (ecoregelingen + agromilieu-klimaatmaatregelen) worden immers meer interventies dan in de periode 2014-2022 aangeboden en verhoogt hiermee ook het areaal dat bijdraagt aan de doelstellingen.

Daarnaast spelen de meeste andere maatregelen ook direct of indirect in op de specifieke doelstellingen d, e, f. :

- De kennis- en adviesinterventies (EIP, demonstratieprojecten en vorming en advies) hebben een rechtstreekse invloed op de horizontale doelstelling. Echter, ze dragen ook bij tot het realiseren van de doelen op vlak van milieu- en klimaatperformantie. We streven ernaar dat ongeveer de helft van de landbouwers die deelneemt aan deze kennis- of adviesacties, dit doet rond het thema milieu en klimaat. In het PDPO III werd slechts 1/3 van het budget voor de kennis- en adviesacties voorzien voor de milieu- en klimaatprioriteiten. De nieuwe actie Waarnemings- en waarschuwingssystemen binnen de interventie 'aanbodgestuurde opleiding' zet in op het verminderen van het gebruik van

gewasbeschermingsmiddelen, en dus op specifieke doelstelling e.

- Een aanzienlijk deel van VLIF ‘Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten’ draagt specifiek bij tot milieu en klimaat. Eerder dan projecten in kader van energiebesparing of waterbesparing (hiervoor bestaat ook Vlaamse subsidie buiten GLB) zullen vooral projecten bevoordeeld worden via de selectiecriteria die inzetten op het opwaarderen van reststromen (circulaire economie). Deze projecten kunnen immers ook leiden tot een opwaardering van de economische duurzaamheid van de primaire producenten wat ook een belangrijke doelstelling is van deze maatregel.
- Binnen de nieuwe maatregel ‘projectoproep Samenwerking’ kunnen projecten ingediend worden die bijdragen tot milieu, natuur en klimaat. Overleg met stakeholders heeft aangegeven dat in deze maatregel kansen gezien worden in kader van samenwerking rond de GLB groene architectuur.
- Binnen de maatregel LEADER is biodiversiteit een van de prioritaire thema’s die in de lokale ontwikkelingsstrategieën kunnen opgenomen worden.
- Via de VLIF ‘Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf’ wordt de verduurzaming beoogd en is er bijgevolg ook een effect op SpD d,e, f. De potentiële ecologische impact moet ingeval van opstart beter scoren dan het gemiddelde van de sector of ingeval van omschakeling een verbetering betekenen tegenover de initiële situatie. De maatregel zal dus intrinsiek tot vooruitgang leiden.
- Via de operationele programma’s groenten en fruit wordt ook ingezet op deze doelstellingen. Via verschillende interventies wordt er in de sector bijgedragen aan de zorg voor water, bodem, klimaat... Daarnaast leiden deze ook tot een duurzamere landbouw. De productenorganisaties kunnen de volgende interventies opnemen in de operationele programma’s binnen dit thema: investeringen in andere acties voor milieu, klimaat..., biologische en geïntegreerde productie en acties voor klimaatmitigatie en adaptatie. Daarnaast zorgt ook de interventie rond duurzaamheid en efficiëntie bij transport en opslag voor onder meer een efficiënter gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Conform art.50 lid 7 van de GLB-plan verordening 2021/2290 moet minstens 15% van de uitgaven van elk operationeel programma besteed worden aan acties rond milieu- of diervriendelijke praktijken of klimaat.
- De meeste interventies binnen de sector bijenteelt dragen bij tot het beschermen van de bijen. Zo wordt bij het herstel van het bijenbestand en de bestrijding van de Varroa-mijt en andere bedreigingen gefocust op het behoud en verbeteren van de bijenpopulatie. Via het toegepast onderzoek wordt er verder gekeken naar mogelijke oplossingen voor deze bedreigingen. Daarnaast wordt er ook steun gegeven voor technische bijstand waarin onder meer het honingbijen- en bijenteeltmanagement wordt geharmoniseerd waardoor het algemeen stressniveau bij de bijenpopulaties daalt.

De effectieve meerwaarde ten aanzien van het milieu of klimaat is voor deze interventies moeilijk te kwantificeren, vaak omdat de bijdragen op voorhand moeilijk te voorspellen zijn (vb. bij thematisch ‘brede’ maatregelen) of onrechtstreeks zijn (vb. bij kennis en advies).

Tabel: vergelijking tussen streefwaarden PDPO III versus GLB-Strategisch plan:

PDPO III periode 2014 – 2022 (excl. Herstelfonds)		GLB-plan periode 2023-2027	
Naam van de streefwaarde-indicator	Streefwaarde 2023	Naam van de resultaatindicator	Streefwaarde 2023-2027
T9: % landbouwgrond onder beheerscontracten ter ondersteuning van de biodiversiteit en/of landschappen	1,96 %	R.31: Instandhouding van habitats en soorten (% gebruikt landbouwareaal vallend onder ondersteunde verbintenissen)	4,65%
T10: % landbouwgrond onder beheerscontracten ter verbetering van het waterbeheer	4,68 %	R.21: Bescherming van de waterkwaliteit (% gebruikt landbouwareaal vallend onder ondersteunde verbintenissen)	16,43%
T12: % landbouwgrond onder beheerscontracten ter verbetering van bodembeheer en/of ter voorkoming van bodemerosie	1,57 %	R.19: Verbetering en bescherming van de bodem (% gebruikt landbouwareaal vallend onder ondersteunde verbintenissen)	18,54%
T18: % landbouwgrond onder beheerscontracten gericht op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en/of ammoniak	2,88 %	R.20: Een betere luchtkwaliteit (% gebruikt landbouwareaal vallend onder ondersteunde verbintenissen om ammoniakemissies te verminderen)	2,80%
T19: % landbouwgrond en bosgrond onder beheerscontracten die bijdragen aan koolstofvastlegging en -behoud	0,05 %	R.14: Koolstofopslag in bodems en biomassa (% gebruikt landbouwareaal vallend onder ondersteunde verbintenissen)	18,98%

3.1.4 Toelichting op de manier waarop de architectuur van het strategisch GLB-plan op het gebied van milieu en klimaat moet bijdragen aan de reeds vastgestelde nationale langetermijnstreefcijfers die zijn opgenomen in of voortvloeien uit de in bijlage XI vermelde wetgevingsinstrumenten

De invulling van de in bijlage XIII opgenomen Europese wetgevingsinstrumenten staat opgenomen in hoofdstuk 2, onder de doelstellingen SpD d, e en f.

Klimaat

De uitdagingen voor klimaat zijn groot. Binnen het GLB worden volgende stimulerende instrumenten aangereikt die de landbouwsector mee ondersteunen de klimaatdoelstellingen te halen.

- Reductie uitstoot broeikasgassen (Vlaams doel: -31.3% tegen 2030 (t.o.v. 2005) specifiek voor de Vlaamse landbouw en visserij). Het GLB helpt mee dit te realiseren via de interventies:
 - Ecoregelingen en AMKM rond ecoteelten, in het bijzondereiwtgewassen - veelal vlinderbloemigen. De lagere stikstofbehoefte van deze teelten, impliceert een lagere bemesting met kunstmest en zorgt ook voor een meer lokale eiwitproductie (minder soja-import).
 - Ecologisch beheerd grasland: het verbod op het gebruik van kunstmest zorgt voor minder broeikasgasemissies afkomstig van bemesting en draagt ook indirect bij tot minder (energie-intensieve) productie van kunstmest.
 - Precisielandbouw. Door het toepassen van precisielandbouw wordt de kunstmestgift gemiddeld verlaagd met 3 a 12 %, wat zorgt voor minder BKG-emissies uit de bodem door bemesting.
 - VLIF productieve investeringen. Via de VLIF-duurzaamheidsdatabank wordt ex-post berekend welke reducties de investeringen gerealiseerd hebben. Zo werd berekend dat in de periode 2015-2019 voor alle uitbetaalde investeringen minimaal 96 kton CO2 equivalent gereduceerd werd tegenover de situatie dat deze investeringen niet zouden gebeurd zijn (minimaal omdat nog niet alle investeringen kwantitatief doorgerekend kunnen worden). In het nieuw GLB zal de reductie toenemen niet alleen omdat meer investeringen kwantitatief doorgerekend zullen kunnen worden maar ook omdat een deel van de klimaatinvesteringen aan een hoger subsidiepercentage dan huidig gesubsidieerd zullen worden. De verwachting hierbij is dat meer landbouwers gestimuleerd zullen worden om dergelijke investeringen uit te voeren.
 - VLIF innovatieve investeringen. Duurzaamheid is een belangrijk selectie criterium. Meer

dan 50% van de investeringen in de periode 2015-2020 hadden als hoofddoel het verminderen van de milieu- en klimaatimpact. Gezien de stikstofproblematiek een driver zal zijn voor innovatie, zal de zoektocht naar emissiearme stalsystemen die naast ammoniakemissies ook emissies van broeikasgassen reduceren de komende jaren nog toenemen. Het klimaatslim zijn van het innovatieproject zal een belangrijk aandachtspunt zijn in het selectieproces.

- Een duurzaam alternatief werd uitgewerkt voor de vleesveehouders via een gekoppelde inkomenssteun voor gespecialiseerde vleesveehouderij met instapvoorwaarden rond duurzaam graslandbeheer en eigen voedervoorziening. Door de omvorming van de gekoppelde steun zullen minder dieren steun krijgen.
 - GMO groenten en fruit. De reductie van broeikasgassen wordt bewerkstelligd binnen verschillende interventies binnen het milieukader, dat verhoogd wordt naar minimaal 15% van de totale uitgaven in de verschillende operationele programma's. Daar de Europese regelgeving aangeeft dat de milieucluster financieel belangrijker moet worden zal het bereikte effect toenemen. Voorbeelden van acties die die ondersteund kunnen worden zijn: anticondensfolie en gevelschermen, hernieuwbare energie op PO-niveau, energieopslag- en warmtebuffersystemen op PO-niveau, restwarmterecuperatie systemen op PO-niveau, ...
- Specifiek rond het verminderen van enterische emissies is in het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 een doelstelling van 0,44 Mton CO₂-eq of 19% t.o.v. 2005 opgenomen tegen 2030. Om deze doelstelling te bereiken werd het convenant 'enterische emissies rundvee 2019-2030' afgesloten met de sector. De doelstelling van het convenant is om de enterische emissies van rundvee te verlagen via marktgerichte en -gestuurde initiatieven, aangevuld met sensibiliserend en stimulerend overheidsbeleid, onder meer via het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid. Een heel specifieke interventie in het GLB-plan is de AMKM rond voedermanagement bij rundvee. Door het toevoegen van bepaalde producten in het voederrantsoen van lacterend melkvee wordt een reductie in methaanuitstoot van 5% (koolzaadvet) tot 15% (3-NOP) verwacht.
 - LULUCF No debit rule
 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid en aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid: via de GLMC 1, 2, 8
 - Ecoregelingen 'Behoud meerjarig grasland en 'Ecologisch beheerd grasland'
 - AMKM 'Tijdelijk naar blijvend grasland'
 - Ecoregeling 'Organische koolstof in de bodem'
 - Ecoregeling 'Bodempaspoort'
 - Beheerovereenkomsten onderhoud van kleine houtige landschapselementen
 - AMKM 'Onderhoud boslandbouwsystemen'
 - VLIF productieve en niet-productieve investeringen: aanleg van houtige landschapselementen of boslandbouwsystemen, maar ook machines die nodig zijn in kader van duurzaam bodembeheer en LULUCF (vb. compostkeerders en compostverspreiders).

Daarnaast zijn er ook interventies die indirect bijdragen of interventies waarbinnen bepaalde projecten ook zeker een effect zullen hebben op de klimaatdoelstellingen. Voorbeelden zijn:

- Projectoproep ikv EIP
- Demonstratieprojecten
- Projectoproep ikv samenwerking

Hier kan een oproep thematisch of juist breed zijn en zullen er tijdens de GLB-periode projecten uitgevoerd worden die bijdragen tot de klimaatdoelstellingen.

Andere voorbeelden zijn de vraag- en aanbodgestuurde opleiding en adviezen, waarin klimaat ook zeker

aan bod komt. Dit is belangrijk om het bewustzijn van de landbouwer en de kennis te verhogen over welke acties nuttig of nodig zijn voor klimaatmitigatie en -adaptatie op bedrijfsniveau.

Natuurlijke hulpbronnen

Op lange termijn wordt een streefwaarde voor de gemiddelde nitraatconcentratie per afstroomzone van 18 mg nitraat/l voor oppervlaktewater vooropgesteld. Vanaf 2023 zal een nieuw actieprogramma (MAP 7) in werking treden met hierin nog specifieke doelstellingen.

Volgende maatregelen in het GLB-plan zetten in op het verminderen van de nitraatconcentratie in bodem en water:

- Basisinkomenssteun voor duurzaamheid en aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid: via GLMC 4, RBE 2;
- Ecoregeling ‘Ecologisch beheerd grasland’;
- Ecoregeling en AMKM ‘Ecoteelten (gewassen met lagere stikstofbehoefte)’;
- Ecoregeling ‘Precisielandbouw’;
- Ecoregeling ‘Bufferstroken’;
- VLIF ‘Productieve investeringen’, bv. machines of apparatuur voor precisielandbouw (precisiebemesting)
- VLIF ‘Niet-productieve investeringen’, bv. aanleg van kleine landschapselementen die dienst doen als buffer
- GMO groenten en fruit, vb. verschillende acties rond precisielandbouw

In het milieu-effectenrapport (MER) werd berekend dat diverse maatregelen uit het GLB-plan zullen leiden tot een vermeden stikstofinput van ca. 35 miljoen kg stikstof over de gehele planperiode, indien alle vooropgestelde targets gehaald worden. De grootste bijdrage hierin wordt geleverd door de ecoregelingen ‘Ecologisch beheerd grasland’ en ‘Voortzetting bio-landbouw’.

Het integraal waterbeleid voor oppervlaktewater zit vervat in verschillende Stroomgebiedbeheerplannen (SGBP)(2016 – 2021; 2022-2027). Het SGBP heeft als doel de goede toestand voor het oppervlakte- en grondwater te bereiken en de achteruitgang van de toestand van een waterlichaam tegen te gaan. Daarnaast streeft het ook naar een duurzame vermindering van het overstromingsrisico met voldoende bescherming voor de mens, de economische bedrijvigheid, de ecologie en het cultureel erfgoed. Het bevat per oppervlaktewaterlichaam reductiedoelen afgeleid van de doelstellingen voor een goede toestand en een maatregelenprogramma, waarin ook de afstemming tussen het GLB en de SGBP aan bod komt.

Volgende maatregelen in het GLB-plan dragen bij tot het verbeteren van de waterkwaliteit:

- Basisinkomenssteun voor duurzaamheid en aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid: via GLMC 4 en RBE 1, 2, 7 en 8;
- Ecoregeling ‘Ecologisch beheerd grasland’
- Ecoregeling ‘Precisielandbouw’
- Ecoregeling ‘Bufferstroken’
- Ecoregeling en AMKM voor ‘Biologische landbouw’
- Ecoregeling ‘Mechanische onkruidbestrijding’
- AMKM ‘Bloemenstrook in de fruitteelt’
- Vorming en advies op maat – aanbod gestuurd: actie waarnemings- en waarschuwingssysteem
- VLIF ‘Productieve investeringen’ zoals driftreducerende technieken op spuitmachines
- VLIF ‘Niet-productieve investeringen’ bv. kleine landschapselementen die dienst doen als buffer
- GMO groenten en fruit: maatregelen rond duurzaam waterbeheer en de verbetering van de waterkwaliteit

Voor wat betreft gewasbeschermingsmiddelen, werd in het milieu-effectenrapport (MER) berekend dat diverse maatregelen in het GLB-plan zullen leiden tot een vermeden gebruik van ca. 1 miljoen kg actieve stof over de gehele planperiode. De interventies voor biologische landbouw vormen hierin de belangrijkste bijdrage.

Specifiek om het overstromingsrisico te vermijden en een goed waterbergend vermogen te verhogen zijn volgende GLB-maatregelen relevant:

- Ecoregeling ‘Teelttechnische erosiebestrijding’
- Ecoregeling ‘Gewasrotatie’
- Ecoregeling ‘Organische koolstof bodem in bouwland’
- Ecoregeling en AMKM voor ‘Biologische landbouw’
- VLIF ‘Productieve investeringen’, vb. bodembewerkingsmachines niet-kerend van aard
- VLIF ‘Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen’, vb. ondergrondse infiltratiesystemen
- GMO groenten en fruit: maatregelen rond duurzaam bodembeheer

Binnen het Luchtbeleidsplan 2030 richten de maatregelen in de landbouwsector zich op de vermindering van de emissies van ammoniak, dat bijdraagt tot de vorming van secundair van stof in de atmosfeer en tot de vermestende en verzurende depositie.

Binnen het GLB-plan zal de maatregel VLIF ‘Productieve investeringen’ hiertoe bijdragen, via ondersteuning van investeringen in kader van afdekking van mest en ammoniakemissie-arme systemen.

Daarnaast zijn er ook interventies die indirect bijdragen of interventies waarbinnen bepaalde projecten ook zeker een effect zullen hebben op de hoger gemelde doelstellingen rond nitraten, water en lucht.

Voorbeelden zijn:

- Projectoproep ikv EIP
- Demonstratieprojecten
- Projectoproep ikv samenwerking

Hier kan een oproep thematisch of juist breed zijn en is het vrij zeker dat er tijdens de GLB-periode projecten zullen uitgevoerd worden die bijdragen tot deze doelstellingen.

Andere voorbeelden zijn de vraag- en aanbodgestuurde opleiding en adviezen, waarin het oordeelkundig gebruik van meststoffen en gewasbescherming, de zorg voor betere waterkwaliteit en kwantiteit of de vermindering van emissies ook aan bod komen. Dit is belangrijk om het bewustzijn van de landbouwer te verhogen en kennis te verwerven over welke acties nuttig of nodig zijn om op bedrijfsniveau bij te dragen aan deze doelstellingen.

Biodiversiteit

De programmatische aanpak stikstof heeft als doel het planmatig terugdringen van de stikstofdepositie op de speciale beschermingszones (SBZ's), waarbij (nieuwe) economische ontwikkelingen mogelijk blijven en het niveau van de stikstofdepositie op deze zones toch stelselmatig daalt.. In februari 2022 werden in een conceptnota een aantal afspraken vastgelegd voor bijkomende inspanningen om de stikstofdepositie te verminderen. Naast een herbevestiging van de 2030-doelstellingen uit het Luchtbeleidsplan (zie SpD e), omvat dit akkoord ook verdergaande sectorspecifieke reductiedoelstellingen tegen 2030 (vb. -60% ammoniakreductie op stalniveau voor varkens en pluimvee die nog niet in ammoniak-emissiearme stallen gehuisvest zijn). Veeteeltbedrijven met een impactscore van 50% of meer in referentiejaar 2015 moeten uiterlijk in 2030 stoppen; veeteeltbedrijven met een impactscore tussen de 20 en 50% kunnen kiezen voor

een vrijwillige stopzetting. Daarnaast zijn er een reeks ingrepen die bedrijfsuitbreiding en –evoluties sterk zullen beïnvloeden (vb. bijsturing van het systeem van nutriënten-emissierechten (NER), striktere drempels in de passende beoordelingen bij vergunning, ...). In SBZ-gebieden wordt op alle groene bestemmingen nultbemesting ingesteld. In 2022 zal ook een opkoopregeling voor varkens worden opgestart.

De GLB-maatregelen die bijdragen tot een verminderde stikstofdepositie vanuit landbouw zijn:

- Ecoregeling ‘Precisielandbouw’
- VLIF ‘Productieve investeringen’ met name de ammoniak-emissie arme systemen

Het Soortenbesluit van 15 mei 2009 voorziet in de bescherming van wilde zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, ongewervelde dieren, planten, korstmossen en zwammen en biedt de mogelijkheid om soortenbeschermingsprogramma’s (SBP) vast te stellen. Bij de uitwerking van verschillende soortenbeschermingsprogramma’s (o.a. voor akkervogels en weidevogels) zijn de instrumenten uit het GLB strategisch plan meegenomen in de analyse en vormen deze een onderdeel van het actieplan voor deze programma’s. Voor sommige soorten of soortengroepen zijn beheerovereenkomsten (BO’s) een essentieel instrument in de strategie voor de bescherming van de soort (bvb. grauwe kiekendief) of soortengroep (bvb. akkervogels) en worden deze dan maximaal ontworpen i.f.v. de ecologische noden van deze soorten of soortengroepen. Voor andere soorten uit de SBP’s zijn BO’s een aanvullend of ondersteunend instrument. Ook het toepassingsgebied van de beheerovereenkomsten voor soortenbescherming wordt bepaald door de gebieden zoals ze in de verschillende SBP’s worden voorgesteld. Concreet worden drie interventies (met daaronder telkens verschillende acties) voorzien voor de beheerovereenkomsten:

- Beheerovereenkomst voor bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen of het creëren van ecologische verbindingen’
- Beheerovereenkomst voor bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten ‘
- Beheerovereenkomst voor onderhoud van houtige kleine landschapselementen

Verder dragen ook volgende GLB-interventies expliciet bij aan de soortenbeschermingsprogramma’s, de biodiversiteit en de kwaliteit van de habitats:

- Basisinkomenssteun voor duurzaamheid en aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid: via de GLMC 8 en 9 en RBE 3 en 4
- Ecoregeling rond ‘Ecoteelten’ (faunavriendelijke teelten)
- Ecoregeling ‘Bufferstroken’
- Ecoregeling ‘Ecologisch beheerd grasland’
- Ecoregeling en AMKM rond ‘Biologische landbouw’
- AMKM ‘Onderhoud boslandbouwsystemen’
- Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden
- VLIF ‘Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen’, bv. aanplant van kleine landschapselementen
- LEADER (wegens thema biodiversiteit)
- GMO groenten en fruit: maatregelen voor functionele agrobiodiversiteit. Voorbeelden van betoelaagbare acties zijn: zaaigoed voor bloemenrand/bloemenbed, plantgoed voor houtige landschapselementen, investeringen in machines voor onderhoud van deze landschapselementen en bloemenranden, bijen- of insectenhôtels, nestkasten, ...

Ook de interventies die bijdragen tot een verbetering van het milieu en bescherming van de natuurlijke hulpbronnen (bodem, water, lucht – zie hoger) dragen intrinsiek bij tot een verhoogde biodiversiteit .

Daarnaast zijn er ook interventies die indirect bijdragen of interventies waarbinnen bepaalde projecten ook

zeker een effect zullen hebben op de biodiversiteit en kwaliteit van de habitats. Voorbeelden zijn:

- Projectoproep ikv EIP
- Demonstratieprojecten
- Projectoproep ikv samenwerking

Hier kan een oproep thematisch of juist breed zijn en is het zeer waarschijnlijk dat er tijdens de GLB-periode projecten zullen uitgevoerd worden die bijdragen tot deze doelstelling.

Andere voorbeelden zijn de vraag- en aanbodgestuurde opleiding en adviezen, waarin zorg voor natuur en biodiversiteit rechtstreeks of onrechtstreeks aan bod komen. Dit is belangrijk om het bewustzijn van de landbouwer te verhogen en kennis te verwerven over welke acties nuttig of nodig zijn om op bedrijfsniveau bij te dragen aan deze doelstelling.

3.1.5 Indien relevant, GLB-bijdrage aan LIFE-projecten

3.2 Overzicht van de strategie voor generatievernieuwing

In het GLB strategisch plan zijn er verschillende interventies ingepland specifiek voor jonge landbouwers. Het gaat hierbij specifiek over de Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers en de VLIF ‘Opstart en overname door jonge landbouwers’.

Rekening houdend met art. 95 van Verordening (EU) 2021/2115 moet Vlaanderen jaarlijks minstens 6.878.976 euro (Europese middelen) per jaar besteden aan deze interventies (waarbij ook VLIF productieve investeringen voor jonge landbouwers deels mogen meetellen). Jaarlijks wordt tussen de 6,1 en 6,9 miljoen euro voorzien voor de aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers in de eerste pijler. Dit wordt aangevuld met de VLIF-steun voor opstart en overname door jonge landbouwers. Voor deze laatste liggen de verwachte betalingen niet gelijk verdeeld over de jaren, maar wordt toch verwacht dat jaarlijks vanaf 2024 tussen de 1,8 en 5,3 miljoen euro aan ELFPO zal uitbetaald worden. Het verplichte minimum wordt dus zeker gehaald.

In totaal wordt er voor de ganse programmaperiode 73,1 miljoen euro voorzien voor de aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers en VLIF overname en opstartsteun. Hiervan is zo’n 41,7 miljoen euro publieke uitgaven (EU + Vlaams) voorzien voor de opstart en overname en 31,4 miljoen euro voor de aanvullende inkomenssteun in de eerste pijler. De uniforme eenheidsbedragen voor de opstart of overname van een landbouwbedrijf door jonge landbouwers worden in deze periode verhoogd in lijn met de Europese mogelijkheden. De ervaringen uit het verleden leren dat deze verhoging nodig is.

Naast deze twee interventies zijn er bijkomende mogelijkheden voor jonge landbouwers in andere interventies. Deze dragen er toe bij dat de specifieke noden worden ingevuld.

Jonge en nieuwe landbouwers kunnen betalingsrechten aanvragen uit de reserve. Dit kan gaan om een toekenning van de rechten uit de reserve of een ophoging van de rechten uit de reserve. Deze betalingsrechten kunnen geactiveerd worden binnen de Basisinkomenssteun voor duurzaamheid.

Investerings vinden veeleer plaats in landbouwbedrijven met jonge bedrijfsleiders. Door de hoge productiekosten en de volatiele prijzen, is het niet altijd eenvoudig voor jonge landbouwers om de nodige investeringen te kunnen uitvoeren. Via de interventie VLIF productieve investeringen op het landbouwbedrijf worden investeringen gesteund die noodzakelijk zijn voor en kansen bieden aan een sterk ondernemerschap. De investeringen zijn nodig om de vele uitdagingen aan te kunnen gaan die noodzakelijk zijn voor de verduurzaming van het bedrijfsmodel. Om ook jonge landbouwers met een hogere kapitaalbehoefte deze mogelijkheid te geven, wordt voor een aantal subsidiecategorieën een bijkomende steun voorzien van 10% voor jonge landbouwers.

In de interventie aanbodgestuurde vorming en advies wordt via de erkende vormingscentra een

startersopleiding aangeboden. Deze startersopleidingen zijn een specifiek onderdeel van het strategisch vormingsprogramma. De startersopleidingen zijn bedoeld voor personen die wensen bedrijfsleider te worden op een landbouwbedrijf (overname of opstart), maar die geen landbouwonderwijs gevolgd hebben. Ook op deze manier wordt er ingespeeld op de generatievernieuwing in de landbouw.

Verder worden er ook via de projectoproep Samenwerking mogelijkheden gecreëerd voor generatievernieuwing in de landbouwsector. Deze interventie is breed opgezet zodat er verschillende mogelijke thema's aan bod kunnen komen. Een mogelijk thema is het vergemakkelijken van de toegang tot grond voor jonge landbouwers (bv. via een samenwerkingsproject tussen landbouwers en grondeigenaars).

Specifiek voor de bijensector wordt de instroom van nieuwe en jonge imkers gestimuleerd via starterscursussen, demostanden en opleidingen.

Daarnaast omvat het GLB-plan een aantal brede interventies die via een oproepsysteem werken en hierbij een ruime waaier aan thema's kunnen behandelen. Via deze interventies kunnen potentieel ook projecten gesteund worden die inzetten op jonge en nieuwe landbouwers en op bedrijfsontwikkeling. Het gaat dan om de interventies Vraaggestuurde vorming en advies, Demonstratieprojecten, Projectoproep innovatie i.k.v. EIP en VLIF 'Innovatieve investeringen op het landbouwbedrijf'.

3.2.1 Indien relevant, GLB-bijdrage aan Erasmus-projecten

Niet van toepassing

3.3 Explanation on how the interventions under coupled income support as referred to in Subsection 1 of Section 3 of Chapter II of Title III are consistent with the Water Framework Directive - 2000/60/EC

De premie voor het produceren van vleeskalveren wordt afgeschaft. Voor de gekoppelde steun kiezen we voor een duurzaam alternatief waarbij de betrokken vleesveehouders bijkomende milieu-inspanningen leveren in de vorm van instapvoorwaarden verbonden aan de steun, wegens het belang van zoogkoehouders als beheerders van blijvend grasland. Zo moet de zoogkoehouder een aantal inspanningen leveren op vlak van duurzaam graslandbeheer en eigen voedervoorziening om recht te hebben op de premie. Hij/zij kan kiezen uit een lijst van acties waarbij hij een aantal punten moet behalen en zo te kunnen instappen in de premieregeling. Een veehouder die niet voldoet aan deze instapvoorwaarden kan niet deelnemen aan de gekoppelde steun.

In de keuzelijst zitten een aantal acties die een positieve invloed hebben op de waterkwaliteit en op duurzaam waterbeheer, zoals bijvoorbeeld graslanden met natuurbeheerplan, ecologisch kwetsbaar blijvend grasland of extensief beheerd grasland (verbod op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, met uitzondering van de pleksgewijze bestrijding van akkerdistel en verbod op gebruik van kunstmest). Blijvende graslanden bouwen meer organische koolstof op in de bodem waardoor het waterbergend vermogen van de bodem verhoogd wordt en de bodem beter bestand is tegen waterschaarste/droogte.

De gekoppelde steun betreft geen financiering van de teelt van waterintensieve gewassen in gebieden met waterstress.

3.4 Overzicht van hoe wordt gewerkt aan de doelstelling van een eerlijkere verdeling en het doeltreffender en doelmatiger toespitsen van de inkomenssteun

Vlaanderen voorziet ook in mechanismen om de rechtstreekse inkomenssteun aan landbouwers op een gelijkmatigere en doelgerichte wijze te verdelen, namelijk een definitie actieve landbouwer, interne convergentie, verlaging van betalingen ('capping') en een aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid.

In Vlaanderen ontvangt 20% van de landbouwers 56% van de steun en in de zeer lage arealen is het aandeel van de oudere deelnemers groot waardoor de nood niet zo pertinent is in vergelijking met het

Europese gemiddelde.

Er wordt een scherp afgebakende definitie ingesteld voor ‘actieve landbouwer’ (zie hoofdstuk 4), zodat de steun zoveel mogelijk toekomt naar de beoogde doelgroep van de maatregel. De definitie wordt toegepast binnen de rechtstreekse betalingen en in een aantal interventies van pijler 2.

De waarde van de betalingsrechten zal verder convergeren naar elkaar waardoor er belangrijke stappen worden gezet. Daarnaast zullen de mogelijkheden die de Verordening (EU) 2021/2115 biedt met betrekking tot verlaging van betaling en capping maximaal ingevuld worden en zal een aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid ingesteld worden (zie hoofdstuk 4).

In hoofdstuk 5 is onder de interventie ‘aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid’ een analyse terug te vinden van het inkomen en de rechtstreekse betalingen gerelateerd aan de areaalgrootte.

Motivering voor de afwijking in verband met artikel 29, lid 1, tweede alinea en artikel 98

niet van toepassing

3.5 Overzicht van de sectorgerelateerde interventies

3.5.1 Groenten en fruit

Via de sectorale interventies groenten- en fruit worden operationele programma’s opgezet door producentenorganisaties actief in de groenten- en fruitsector. De producentenorganisaties kunnen verschillende acties opnemen in hun operationele programma’s. De informatie hieromtrent is terug te vinden in de interventiefiche. Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele groenten – en fruittelers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken.

De meeste GLB-interventies staan open voor alle sectoren.

De landbouwbedrijven met groente- en fruitproductie komen net als andere sectoren in aanmerking voor VLIF-steun voor productieve, innovatieve en niet-productieve investeringen. Voorbeelden van subsidiabele investeringen specifiek voor de sector zijn geautomatiseerde champignonplukmachine, een weerstation in kader van een waarneming – en waarschuwingssysteem of een HFK (fluorkoolwatersof)-vrije en/of energiezuinige koelinstallatie. Deze investeringen zijn een aanvulling op de bedrijfsspecifieke investeringen die ook mogelijk zijn binnen de operationele programma’s. Ook de andere niet-GBCS interventies zijn toegankelijk voor groenten – en fruittelers. Dubbelfinanciering wordt 100% vermeden daar de begunstigde van de facturen verschillend is. Er vindt ook interne coördinatie plaats om dit te vermijden. Ook VLIF-steun voor innovatieve investeringen is toegankelijk voor deze sector. Een voorbeeld uit de huidige GLB-periode is een innovatieve sorteermachines die in meer klassen dan gebruikelijk appels en peren kan onderverdelen. Dit betekent eveneens een opwaardering van fruit dat normaliter bestemd was voor de sap productie.

De producentenorganisatie groenten & fruit kunnen op zich ook begunstigden zijn bij de interventie projectoproep samenwerking. Het gaat hier dan echter om een vernieuwend project dat nog geen steun kan krijgen via de GMO.

Ook voor de areaalgebonden interventies komen landbouwbedrijven uit de groenten – en fruitsector in aanmerking. Indien zij voldoen aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden, kunnen zij begunstigden zijn van de desbetreffende interventie. De AMKM ‘Meerjarige bloemenstrook’ in de fruitteelt is specifiek gericht op percelen met meerjarige fruitteelt. Dubbelfinanciering wordt uitgesloten.

Vele andere agro-milieuklimaatverbintenissen of ecoregelingen zullen ook toegepast kunnen worden in de fruit- of groententeelt (vb. Mechanische onkruidbestrijding, Omzetting naar of Voortzetting van biologische productiemethode, ...) .

3.5.2 Producten van de bijenteelt

Het Vlaams bijenteeltprogramma is integraal gericht op de verduurzaming van deze sector. In het programma zijn verschillende acties opgenomen om deze doelstelling te realiseren. Het gaat hierbij om technische bijstand, steun voor kwaliteitsanalyses van de producten door laboratoria, toegepast onderzoek,

herstel van het bijenbestand en de bestrijding van de Varroa-mijt en andere bedreigingen.

De meeste GLB-interventies staan open voor alle sectoren. Een aantal interventies zijn - hoewel niet direct gericht op bijentelers- wel onrechtstreeks van belang voor de bijenteelt. Voorbeelden zijn de AMKM 'Meerjarige bloemenstrook' en andere agro-milieuklimaatmaatregelen en ecoregelingen in functie van biodiversiteit, die ook positief zijn voor bestuivers en dus ook voor de bijenteelt.

Binnen de VLIF 'Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen' zijn er subsidiabele investeringen met een positieve impact op de bestuivers zoals de aanleg van kleine landschapselementen of bijenhôtels. Hoewel deze laatste eerder door wilde bijen gebruikt zullen worden, zal de eerste wel ook voor gekweekte bijen nuttig zijn. Verder zijn er ook in de operationele programma's groenten en fruit subsidiabele investeringen opgenomen die direct gericht zijn op het verbeteren van de biodiversiteit en het beschermen van bestuivers.

Landbouwbedrijven die naast bijenteelt ook in een andere sector actief zijn, komen ook in aanmerking voor de andere GLB-interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden van de desbetreffende interventie voldoet.

Description of an established reliable method for determining the number of beehives ready for wintering in the territory of the Member States between 1 September and 31 December

De bestaande methode is opgemaakt voor België. Na overleg met Wallonië zal deze geüpdatet worden tot een Vlaams gedeelte en een Waals gedeelte.

3.5.3 Wijn

Landbouwbedrijven met wijnproductie komen net als andere sectoren in aanmerking voor alle GLB-interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet van de desbetreffende interventie. De meeste interventies staan open voor alle sectoren. Bepaalde subsidiabele investeringen binnen de interventie VLIF 'Productieve investeringen op landbouwbedrijven' zijn zelfs enkel relevant voor deze specifieke sector, zoals bijvoorbeeld een insteekmachine voor de wijnbouw.

3.5.4 Hop

Landbouwbedrijven met hopproductie komen net als andere sectoren in aanmerking voor alle GLB-interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet. De meeste interventies staan open voor alle sectoren. Bepaalde types subsidiabele investeringen of bepaalde agromilieu- en klimaatverbintenissen of ecoregelingen kunnen zeker toegepast worden in deze specifieke sector.

3.5.5 Olijfolie en tafelolijven

Geen productie in Vlaanderen

3.5.6 Beef and veal

De gekoppelde steun is een directe inkomenssteun voor zoogkoehouders gebaseerd op het aantal kalvingen. Deze steun bestond in de vorige GLB-periodes en heeft als doel een inkomenszekerheid te voorzien. Maar tegelijk maakt het voor zoogkoehouders moeilijk om in te spelen op markttendenzen. Als de zoogkoehouderij verdwijnt, zal er onvermijdelijk grote druk ontstaan op het behouden van de graslanden, o.a. belangrijk voor koolstofopslag, erosiebestrijding en biodiversiteit. Wegens het belang van zoogkoehouders als beheerders van het blijvend grasland wordt gekoppelde steun voor de zoogkoehouders behouden, maar wel afgebouwd en gekoppeld aan een aantal voorwaarden. Zo moet de zoogkoehouder een aantal inspanningen leveren op vlak van behoud blijvend grasland, graslandbeheer en eigen voedervoorziening om recht te hebben op de premie. Hij/zij kan kiezen uit een lijst van acties om en in totaal minstens 20 punten te behalen om en zo in te kunnen instappen in de premieregeling. Een veehouder die niet voldoet aan deze instapvoorwaarden kan niet deelnemen aan de gekoppelde steun. Deze interventie is dus uitsluitend voorzien voor de zoogkoehouders.

Daarnaast komen landbouwbedrijven uit de rundvleessector ook in aanmerking voor de andere GLB-interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet.

Rundveehouders die willen meedoen aan een dierenwelzijnslabel kunnen instappen in de interventie rond dierenwelzijn. Rundveehouders die kiezen voor lokale, met uitsterven bedreigde veerassen, kunnen via de ecoregeling ‘Lokale rundveerassen’ ondersteund worden. Ook inspanningen rond antibioticareductie bij kalveren kunnen via een pijler2-verbintenis vergoed worden.

De meeste GLB-interventies staan open voor alle sectoren. Toch zullen bepaalde types subsidiabele investeringen (vb. een afkalffmatras voor verhoogd dierenwelzijn of een melkkoeltank) of bepaalde agromilieu- en klimaatverbintenissen of ecoregelingen (vb. rond blijvend grasland of graslandbeheer) specifiek relevant zijn voor deze sector.

3.5.7 Milk and milk products

Landbouwbedrijven in de sector melk en melkproducten komen net als andere sectoren in aanmerking voor alle GLB- interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet. De meeste interventies staan open voor alle sectoren. Bepaalde types subsidiabele investeringen of bepaalde agromilieu- en klimaatverbintenissen of ecoregelingen kunnen zeker toegepast worden in deze specifieke sector.

Via de AMKM ‘Aanpassing voedermanagement bij rundvee’ worden melkveehouders gestimuleerd om bepaalde voedermaatregelen uit te voeren zodat de enterische methaanemissies van het vee verminderen. Maar ook de ecoregelingen en AMKM rond (meerjarig) grasland zijn zeer relevant voor de melkveesector.

Verder zijn er ook bepaalde investeringen mogelijk via de VLIF investeringssteun zoals verhoogde steun voor investeringen in dierenwelzijn zoals een koematras die aan bepaalde technische kenmerken voldoet of investeringen in energiebesparing zoals een melkvoorkoeler) specifiek relevant voor deze sector.

Melkveehouders die willen meedoen aan een dierenwelzijnslabel kunnen instappen in de interventie rond dierenwelzijn.

3.5.8 Sheep and goat

Landbouwbedrijven met schapen en geiten komen net als andere sectoren in aanmerking voor alle GLB- interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet. De meeste interventies staan open voor alle sectoren. Bepaalde types subsidiabele investeringen of bepaalde agromilieu- en klimaatverbintenissen of ecoregelingen kunnen zeker toegepast worden in deze specifieke sector.

Zo zijn er in de AMKM ‘Behoud lokale veerassen’ specifieke mogelijkheden voor de het behoud van lokale schapen-en geitenrassen. De interventie rond het dierenwelzijnslabel kan ook opportuniteiten leveren voor de schapen- en geitenhouders. Verder zijn er ook bepaalde investeringen via de VLIF investeringssteun specifiek relevant voor deze sector (bijvoorbeeld verhoogde steun voor geitenborstels en melkvoorkoelers) .

3.5.9 Protein crops

Landbouwbedrijven met eiwitgewassen komen net als andere sectoren in aanmerking voor alle GLB- interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet. De meeste interventies staan open voor alle sectoren. Bepaalde types subsidiabele investeringen of bepaalde agromilieu- en klimaatverbintenissen of ecoregelingen kunnen zeker toegepast worden in deze specifieke sector.

Zo zijn er in de ecoregeling en AMKM rond ecoteelten specifieke acties mogelijk voor de eiwitgewassen (vb. éénjarige eiwitteelten of meerjarig eiwitteelten graskruiden, vlinderbloemigen,...) Ook is er de ecoregeling rond gewasrotatie waar minstens éénmaal leguminosen als hoofdteelt aanwezig moet zijn in 5 jaar.

Verder zijn er ook bepaalde investeringen via de VLIF investeringssteun specifiek relevant voor deze sector (vb. verhoogde steun voor maal- en menginstallaties voor het bereiden van bedrijfseigen krachtvoerders).

3.5.10 Sugar beet

Landbouwbedrijven met suikerbieten komen net als andere sectoren in aanmerking voor alle GLB-interventies zolang het bedrijf en/of de landbouwer aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoet. De meeste interventies staan open voor alle sectoren. Bepaalde types subsidiabele investeringen of bepaalde agromilieu- en klimaatverbintenissen of ecoregelingen kunnen zeker toegepast worden in deze specifieke sector, met name deze die op bouwland kunnen toegepast worden (vb. ecoregelingen rond verhogen bodemkoolstof, precisielandbouw, mechanische onkruidbestrijding, ...).

Bepaalde subsidiabele investeringen binnen de interventies VLIF 'Productieve investeringen op landbouwbedrijven' zijn zelfs enkel relevant voor de suikerbietensector, zoals bijvoorbeeld verhoogde steun voor bietenreinigers.

3.5.11 Other sectors

3.6 Overzicht van de interventies die bijdragen tot een coherente en geïntegreerde aanpak van het risicobeheer, waar nodig

Globaal kunnen er drie niveaus van risico's op landbouwbedrijven worden onderscheiden. Het onderscheid tussen de drie niveaus is belangrijk met oog op de rol van de overheid (incl. GLB) op vlak van het beheer van de betrokken risico's:

1. *Normale bedrijfsrisico's*. Dit zijn zaken die frequent kunnen voorkomen maar waarvan de impact relatief beperkt is. De beste manier om met die risico's om te gaan zijn bedrijfseigen maatregelen, zoals investeringen om de oogst- en opbrengstvariatie te verkleinen, diversificatie of niet alle eieren in één mand leggen, etc.
2. *Vermarktbaar risico's*. Dit zijn risico's die het eigen bedrijf overstijgen maar waar er mogelijkheden zijn om ze met anderen te delen of solidariseren. Voorbeelden hiervan zijn het sanitair fonds voor bestrijdingsplichtige dierziekten en de brede weersverzekering, maar evengoed collectief verkopen via productenorganisaties. Of de termijnmarkt is ook zo'n instrument.
3. *Catastrofische risico's*. Dit zijn risico's waar je als bedrijf of als sector niet kan op anticiperen. Gelukkig komen ze niet frequent voor, maar als bedrijven er mee geconfronteerd worden is de impact vaak zeer groot. Voorbeelden hiervan zijn plotse handelsembargo's (cfr. Ruslandboycot), pandemieën (cfr. COVID), risico op onteigening voor algemeen nut, risico op gewijzigd vergunningenbeleid door overheid (stikstof), etc ...

Voor catastrofische risico's voorziet het Europese staatssteunkader mogelijkheden voor lidstaten om getroffen ondernemingen te helpen overleven, denk bijvoorbeeld aan de Vlaamse COVID-beschermingsmaatregelen die we genomen hebben (voor alle ondernemingen). Al kan ook de Europese Unie in uitzonderlijke gevallen zelf ook middelen vrijmaken voor het milderen van de effecten van catastrofische risico's, zoals handelsgeschillen die boven het hoofd van de ondernemers worden beslecht.

In Vlaanderen zijn er heel wat steunelementen met betrekking tot risicobeheer, binnen en buiten het GLB:

1. Het beheer en de behandeling van uitzonderlijke weersfenomenen, ook deze met impact op de landbouw, vallen sinds 2020 onder het (Algemeen) Rampenfonds, wat volledig buiten het GLB wordt geregeld.
2. Sinds 2020 ondersteunt Vlaanderen, eveneens buiten het GLB, de brede weersverzekering voor land- of tuinbouwers met een open teelt (bv. fruit, akkerbouw, ...) die zich bij een private verzekeraar verzekeren tegen schade aan gewassen door extreme en ongunstige weersomstandigheden. Een erkende brede weersverzekering dekt minstens de weersfenomenen storm, hagel, vorst, ijs, regenval en droogte. Indien de landbouwer een erkende brede

weersverzekering afsluit, dan kan hij een subsidie ontvangen.

3. Daarnaast bestaat in Vlaanderen buiten het GLB eveneens financiële instrumenten onder hoede van het VLIF. Zo is er een tijdelijk waarborgregeling mogelijk bij calamiteiten waarbij een overheidswaarborg gegeven wordt voor overbruggingskredieten en kredieten voor werkingskapitaal. Zo werd in kader van de COVID-19 crisis deze tijdelijke waarborgregeling nog opengesteld.
4. Via de GLB-maatregel VLIF 'Productieve investeringen op landbouwbedrijven' kunnen bepaalde investeringen voor oogstprotectie (hagelnetten, vogelnetten, hagelkanon, nachtvorstberegeningssysteem, warmtekanon, wildnet, insectengaas, klimaatdoek,...) gesteund worden. Ook investeringen in het kader van bioveiligheid van de dierlijke sector worden ondersteund in het VLIF, bijvoorbeeld investeringen tegen de insleep van aviaire influenza (vogelgriep) of Afrikaanse varkenspest.
5. Diversificatie van economische activiteiten wordt gestimuleerd via verschillende interventies. Zo worden investeringen in verbreding en ook de biologische landbouw verhoogd gesubsidieerd via VLIF productieve investeringen. De nieuwe GLB-maatregel 'Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie' zet bijkomend in op het stimuleren van diversificatie.
6. Binnen AKIS worden adviesmogelijkheden voorzien rond het maken van bedrijfskeuzes op lange termijn waarbij ook risico's tegen elkaar afgewogen moeten worden en de piste van meer diversificatie van de economische activiteiten op bedrijfsniveau onderzocht moet worden.
7. Via VLIF 'Niet-productieve investeringen' kunnen investeringen in omheiningen tegen aanvallen van wolven gefinancierd worden.
8. Binnen de interventie projectoproep 'Samenwerking' kunnen bepaalde risicobeheer projecten gestimuleerd worden. Het opzetten van onderlinge fondsen waartoe bepaalde subsectoren zelf het initiatief nemen, behoort tot de mogelijkheden.
9. Het vermijden van crisissen en het opvangen ervan is een corebusiness van de operationele programma's groenten en fruit. Zo worden investeringen ondersteund om het beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken. Er wordt ingezet op afzetbevordering en communicatie, waaronder acties en activiteiten die zijn gericht op diversificatie en consolidatie van de groente- en fruitmarkten, preventief of gedurende een crisisperiode. Ook is steun mogelijk voor de administratieve kosten van het opzetten van onderlinge fondsen en een financiële bijdrage voor het invullen en aanvullen van onderlinge fondsen na de compensatie van aangesloten producenten wier inkomen ten gevolge van ongunstige marktomstandigheden ernstig is gedaald. Er is steun voor de herbeplanting van boomgaarden waar dat nodig is na verplichte rooien om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit. Er is ondersteuning voor het uit de markt nemen van producten en het groen/niet oogsten van groenten en fruit. Ook steun voor oogstverzekeringen behoren tot de mogelijkheid. Tot slot is er ondersteuning voor de opslag van producten geproduceerd door de producentenorganisatie (PO) of door de leden van de PO, inclusief waar nodig gemeenschappelijke verwerking (behandeling) om dergelijke opslag te vergemakkelijken.
10. In het Vlaams bijenteeltprogramma is de bijengezondheid één van de speerpunten. Met het programma wilt Vlaanderen de bijensterfte terugdringen door het promoten van betere, wetenschappelijk onderbouwde imkertekniken en door het opzetten van een selectiewerking, gebaseerd op de gedocumenteerde prestaties van het teeltmateriaal. Het is dus geen steunstelsel met rechtstreekse financiële bijstand aan individuele producenten of lokale groepen.

3.7 Wisselwerking tussen nationale en regionale interventies

3.7.1 Indien relevant, een beschrijving van de wisselwerking tussen nationale en regionale interventies, met inbegrip van de verdeling van de financiële toewijzingen per interventie en per fonds.

Niet van toepassing

3.7.2 Indien relevant, als elementen van het strategisch GLB-plan op regionaal niveau zijn vastgesteld: hoe zorgt de interventiestrategie voor coherentie en consistentie van deze elementen met de elementen van het strategisch GLB-plan die op nationaal niveau zijn vastgesteld?

Niet van toepassing

3.8 Overzicht van de wijze waarop het strategisch GLB-plan bijdraagt aan de in artikel 6, lid 1, punt i), vastgestelde doelstelling om het dierenwelzijn te verbeteren en antimicrobiële resistentie te verminderen, met inbegrip van de basisvoorwaarden en de complementariteit

Om het dierenwelzijn verder te verhogen voorziet het GLB-plan twee interventies die expliciet hierop inzetten:

- Via de interventie 'VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn' kunnen investeringen die bijdragen aan dierenwelzijn ondersteund worden. Bovenwettelijke dierenwelzijnsinvesteringen ontvangen een verhoogd subsidiepercentage. Voorbeelden zijn: extra comfortabele koematrassen, zeugenborstel, wintertuin voor kippen, ... inrichting van varkensstallen die gecertificeerd zijn volgens dierenwelzijnslabel. Er wordt verwacht dat er gedurende de ganse programmaperiode 1.650 dergelijke investeringen zullen ondersteund worden met ELFPO-middelen.
- De interventie 'Dierenwelzijnslabel' ondersteunt bedrijven voor deelname aan een erkend Vlaams Centraal Keurmerk dierenwelzijn of een daaraan gelijkgesteld keurmerk. Tegen het einde van de programmaperiode wordt verwacht dat ongeveer 92.000 GVE onder het label zullen vallen.

Er is geen overlap tussen beide interventies. Het kunnen deelnemen aan een dierenwelzijnslabel kan het sluitstuk zijn van al de inspanningen die voordien geleverd zijn om te voldoen aan de gestelde of bovenwettelijke normen. De VLIF-investeringssteun kan bijdragen aan het sneller voldoen aan deze normen.

In kader van diergezondheid worden eveneens twee interventies in het GLB-plan expliciet naar voren geschoven:

- De Pijler 2-interventie rond antibioticareductie: Deze interventie wil via éénjarige verbintenissen varkens, pluimvee- en kalverbedrijven stimuleren om de nodige inspanningen te leveren voor het verminderen van het antibioticumgebruik, uitgedrukt in BD100. Er wordt verwacht dat 400 landbouwers jaarlijks deelnemen.
- Binnen VLIF-steun voor productieve investeringen kunnen sanitaire investeringen ondersteund worden. Bijvoorbeeld: overdrukventilatie, waarbij gezorgd wordt dat geen infecties via de lucht de stal kunnen binnendringen.

3.9 Vereenvoudiging en vermindering van administratieve lasten

Dossierbehandeling

Het is een algemene doelstelling zowel voor de areaalgebonden als de niet-areaalgebonden interventies om te komen tot maximaal gebruik van data voor het controleren van de toegangs- en verbintenisvoorwaarden. Zo wordt de toepassing met bedrijfsgebonden generieke data (identificatietoepassing) verder uitgewerkt. De toepassingen die gebruikt worden door de verschillende interventies zullen allen dezelfde data (of deel ervan) gaan aanspreken om te gebruiken in de controle van de toegangs- en verbintenisvoorwaarden.

Binnen de maatregelspecifieke toepassingen wordt eveneens maximaal ingezet op automatische controle.

Voor de interventies beheerd door het Departement Landbouw en Visserij werd een overlegstructuur in het leven geroepen om over interventies heen te werken aan een meer uniforme, een kwalitatief betere en een voor de aanvrager administratief eenvoudigere steunaanvraag, betalingsaanvraag en controle van de voorwaarden.

De meeste interventies worden via een webapplicatie op het e-loket beheerd. Voor de verschillende clusters aan interventies zijn er wel verschillende onderdelen in het e-loket. De applicaties zijn volledig op

maat van de beheerautoriteit ontwikkeld. Zowel de begunstigden (landbouwers, adviesdiensten, vormingscentra, ...) of hun gemachtigden als het betaalorgaan kunnen gebruik maken van deze webtoepassingen.

- **Begunstigden:** De webtoepassing is heel intuïtief opgebouwd zodat gebruikers een duidelijk overzicht krijgen van de subsidiemogelijkheden, heel vlot hun aanvragen kunnen indienen en ook daarna vlot de voortgang van hun dossier kunnen raadplegen. Bij de aanvraag zullen door automatische controles al heel wat voorwaarden elektronisch gecontroleerd worden en kunnen we de gebruiker indien nodig waarschuwen om fouten in de aanvraag te vermijden. Ook wordt het 'only once' principe zoveel mogelijk toegepast en wordt de reeds gekende gegevens automatisch vooraf ingevuld in de toepassing.
- **Betaalorgaan:** De dossierbehandeling gebeurt via een intern luik van diezelfde webtoepassingen. Dit laat toe om de dossierbehandelaars te begeleiden in heel wat aspecten van de dossierbehandeling door o.m. automatische kruiscontroles uit te voeren en waarschuwingen of blokkeringen te tonen waar nodig. Bovendien zorgt een digitale procesflow er ook voor dat de interventies op een efficiënte manier beheerd kunnen worden. Daarnaast zal het betaalorgaan ook maximaal gebruik maken van de beschikbare data in de applicatie voor beleidsevaluaties.

Voor de areaalgebonden en op termijn ook steeds meer voor de niet-areaal gebonden maatregelen wordt in het controleproces gebruik gemaakt van technieken zoals opladen van geo-tagged foto's, monitoring op basis van satellietbeelden of hieraan equivalente technieken. Er zal hierbij ook gebruik gemaakt worden van artificiële intelligentie (AI) voor automatisch interpretatie van verworven data zoals satellietbeelden en luchtfoto's. Voor de geotagged foto's zal gebruik gemaakt worden van een geo-tagged foto app (LV-AgriLens) om bewijsmateriaal van de begunstigde aan de administratie over te maken.

Specifiek voor de beheerovereenkomsten beheerd door VLM is er sinds 2019 een e-loket voor het indienen van aanvragen voor beheerovereenkomsten en voor het contractbeheer: het BO-loket. Dit loket zorgt niet alleen voor het digitaliseren van de correspondentie tussen VLM en de begunstigde van een beheerovereenkomst (met het oog op een snellere en klantvriendelijkere dienstverlening), maar maakt het ook mogelijk dat de begunstigde een gedigitaliseerde aanvraag online kan indienen, dat aanvragen en (ontwerp)overeenkomsten online ter beschikking gesteld kunnen worden van de begunstigde, dat de begunstigde zijn vooringevulde aanvraag en zijn (ontwerp)overeenkomst online kan ondertekenen en valideren en dat de begunstigde online een melding kan doen van eventuele problemen bij de uitvoering van zijn beheerovereenkomst.

Er wordt bestudeerd in welke mate technieken zoals opladen van geo-tagged foto's en monitoring op basis van satellietbeelden ingeschakeld kunnen worden in het controleproces voor beheerovereenkomsten.

Voor de Leader-interventie is er sinds 2016 een plattelandsloket. Het loket omvat de projectaanvraag, beoordeling, de administratieve opvolging en controle. Er wordt permanent ingezet op de verdere uitbouw en verbetering van dit loket om de administratieve taken voor de begunstigde te vereenvoudigen en om de controletaken voor de beheersdienst te vereenvoudigen.

Voor het indienen van de Projectsubsidies Natuur (PSN) onder interventie 'Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden' wordt eveneens met een e-loket gewerkt. De begunstigden kunnen in dit e-loket hun aanvraag digitaal en online indienen. Ook de beoordeling van de aanvragen gebeurt op dit platform tot en met de goedkeuring. Er wordt ook bekeken hoe de betaalaanvragen en uitbetalingen via dit platform kunnen gebeuren.

De eindbegunstigden worden gesensibiliseerd en individueel of in groep begeleid door de bevoegde administratie, onder andere voor indiening van de elektronische verzamelaanvraag via het e-loket, voor toelichting over administratieve aangelegenheden bij oproepen,...

Vereenvoudigde kostenopties

Er zal gebruik gemaakt worden van vereenvoudigde kostenopties (VKO). Voor de interventies ‘Demonstratieprojecten’, ‘Projectoproep in kader van EIP’ en ‘Projectoproep Samenwerking’ zullen de loonkosten en de kosten die ermee verbonden zijn berekend worden via een standaard uurtarief, waardoor complexe loonberekeningen uitgesloten worden. Ook zal voor de genoemde maatregelen gebruik gemaakt worden van een VKO voor overheadkosten en wordt het gebruik van eventuele andere vereenvoudigde kostenopties nog onderzocht. Voor investeringssteun wordt het gebruik van VKO’s onderzocht. Ook bij andere interventies, zoals LEADER en de operationele programma’s groenten en fruit, zullen er vereenvoudigde kostenopties worden gebruikt voor bijvoorbeeld de loonkosten, overhead, meerkosten, ... Zo zal er bij LEADER bijvoorbeeld ook gebruik gemaakt worden van het standaard uurtarief en worden er ook opties onderzocht voor VKO’s voor bepaalde investeringen.

Beheersbaarheid

Verder maken de interventies VLIF ‘Productieve investeringen op landbouwbedrijven’ en VLIF ‘Opstart en overname door jonge landbouwers’ deel uit van de vereenvoudigingsagenda. In de periode 2015-2022 en ook de jaren ervoor waren er heel wat regionale (Vlaamse) toegangs- en verbintenisvoorwaarden bovenop de Europees verplichte. De noodzakelijkheid van elke regionale toegangs- en verbintenisvoorwaarde werd in het voorbereidend proces in vraag gesteld. Er wordt nu slechts een beperkte set voorwaarden overgehouden waarvan het zeer duidelijk is dat deze in regionale context noodzakelijk zijn om beter de Europese doelstellingen te kunnen bereiken. Bovendien zal hierbij maximaal ingezet worden op gebruik van bestaande data met bijzondere aandacht voor het once only principe zodat ook de toegangs- en verbintenisvoorwaarden maximaal automatisch gecontroleerd kunnen worden. Dit zal ook de doorlooptijd van de dossiers ten goede komen.

Ook voor de interventies beheerovereenkomsten gebeurt in het voorbereidend proces een screening van de instap- en verbintenisvoorwaarden. Hierbij gebeurt steeds een afweging tussen de noodzakelijkheid van elke voorwaarde i.f.v. het realiseren van de gewenste doelen enerzijds en de beheersbaarheid van de maatregel.

Voor de Leader-interventie worden ook micro- en koepelprojecten uitgewerkt. Microprojecten zijn door hun kleinschaligheid beperkt in administratieve last. Bij koepelprojecten is er één partij die de administratieve taken en opvolging op zich neemt voor alle deelnemers van het project.

3.10 Conditionaliteit

3.10.1 Belangrijkste punt: Klimaatverandering (matiging van en aanpassing aan)

3.10.1.1 GLMC 1: Instandhouding van blijvend grasland op basis van een verhouding blijvend grasland ten opzichte van het landbouwareaal

3.10.1.1.1 Samenvatting verplichting landbouwbedrijf (bv. regeling van voorafgaande toestemming en heromzettingsverplichting)

Jaarlijkse monitoring evolutie Vlaamse ratio t.o.v. 2018. In geval van overschrijding van 3%-tolerantie: verbod op het omzetten van BG in de lopende campagne en verplichting herinzaaien van blijvend grasland (BG) dat in de twee voorgaande campagnes werd omgezet zodat de ratio daling t.o.v. de referentieratio opnieuw onder de 3% tolerantie wordt gebracht.

Territoriale reikwijdte: percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

3.10.1.1.2 Territorial scope (national, regional, farm-level, group-of-holdings)
regionaal

3.10.1.1.3 Waarde van de referentieratio (inclusief berekeningsmethode)

NUTS 2 of relevant NUTS-niveau	Waarde van de referentieratio

Toelichting

Op basis van de landbouwers die in 2018 rechtstreekse betalingen ontvingen, bedraagt de referentieratio 2018 27,5%.

A = Totaal areaal blijvend grasland in 2018 van landbouwers die in 2018 rechtstreekse betalingen ontvingen: 171 224,42 ha

B = Totaal landbouwareaal in 2018 van landbouwers die in 2018 rechtstreekse betalingen ontvingen: 622 546,02 ha

Berekening referentieratio: $(A/B) \times 100 = 27,50\%$

3.10.1.1.4. Betrokken type landbouwers (alle landbouwers die blijvend grasland hebben)

Alle landbouwers met blijvend grasland onderworpen aan de conditionaliteit.

3.10.1.1.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm

Met deze GLMC1 wordt het behoud van het areaal blijvend grasland beoogd, zodat de organische koolstofvoorraad onder het grasland behouden blijft.

3.10.1.2 GLMC 2: Bescherming van wetlands en veengebieden

3.10.1.2.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf

Verbod op het omzetten en omploegen van als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland aangeduide wetlands en veengebieden binnen Natura 2000-gebieden (desgevallend bij te sturen in functie van de carteringsoefening van de veen- en moerasgebieden buiten de N2000-gebieden die in landbouwgebruik zijn).

3.10.1.2.2 Jaar van toepassing van de GLMC

Selecteer jaar: **2023**

Rechtvaardiging

Het verbod op het omzetten en omploegen van als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland aangeduide wetlands en veengebieden binnen Natura 2000-gebieden gaat in vanaf 2023.

De lopende carteringsoefening van veen- en moerasgebieden buiten de N2000-gebieden zal pas afgerond zijn tegen eind 2022. Vervolgens zal moeten nagegaan worden in welke mate deze nog in landbouwgebruik zijn. Indien dit het geval is, zal nog een gepast beschermingskader moeten uitgewerkt worden, zodat dit ten vroegste in 2024 in werking kan treden.

3.10.1.2.3 Territoriaal toepassingsgebied en aangewezen gebied

Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

3.10.1.2.4 Betrokken type landbouwers

Alle landbouwers met wetlands en veengebieden onderworpen aan de conditionaliteit.

3.10.1.2.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm

Met het omzetting- en ploegverbod worden de als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland aangeduide wetlands en veengebieden in hun oorspronkelijke toestand behouden met het oog op het behoud van de organische koolstof die in de bodem van deze wetlands en veengebieden.

3.10.1.3 GLMC 3: Verbod op het verbranden van stoppels, behalve om fytosanitaire redenen

3.10.1.3.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf

Stoppels mogen na het oogsten niet afgebrand worden, behalve om fytosanitaire redenen.

Minstens één geldig analyseresultaat OC en pH per schijf van 5 ha areaal landbouwgrond exclusief grasland en permanente bedekking: als OC-gehalte te laag: advies aantoonbaar volgen dat bij het analyseresultaat is gevoegd; als pH te laag: bekalken.

3.10.1.3.2 Territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

3.10.1.3.3 Betrokken type landbouwers

Alle landbouwers met bouwland onderworpen aan de conditionaliteit

3.10.1.3.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm

Het verbod op het verbranden van de stoppels zorgt voor een verhoogde aanvoer van organisch materiaal in de bodem wat de natuurlijke afbraak van organisch materiaal in de bodem helpt compenseren zodat het organisch koolstofgehalte in de bodem behouden blijft. Het laten analyseren van het OC-gehalte van de bodem maakt de landbouwer bewust van de toestand van de bodem van zijn percelen en zet hem aan om remediërende acties te ondernemen wanneer deze te kort schiet.

3.10.2 Belangrijkste punt: Water

3.10.2.1 GLMC 4: Het aanleggen van bufferstroken langs waterlopen

3.10.2.1.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf

Aanhouden van een 3 m gewasbeschermingsmiddelvrije strook en van een 5 m bemestingsvrije strook (10 m langs hellingen en in een gebied behorend tot het Vlaams ecologisch netwerk (VEN-gebied)), waarvan de eerste meter bovendien teeltvrij moet zijn, langs de bevaarbare waterlopen en onbevaarbare waterlopen van 1ste, 2de en 3de categorie.

3.10.2.1.2 Minimal width of buffer strips (in m)

3

3.10.2.1.3 Territoriaal toepassingsgebied, met inbegrip van definitie waterlopen

Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

3.10.2.1.4 Betrokken type landbouwers

Alle landbouwers met landbouwgrond ter hunne beschikking langs bevaarbare waterlopen en onbevaarbare waterlopen van 1ste, 2de en 3de categorie en die onderworpen zijn aan de conditionaliteit.

3.10.2.1.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm

Deze bufferstroken moeten er toe bijdragen dat er geen gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen afspoelen naar de waterlopen.

3.10.3 Belangrijkste punt: bodem (bescherming en kwaliteit)

3.10.3.1 GLMC 5: Bodembewerkingsbeheer, ter vermindering van het risico van bodemdegradatie en erosie, onder meer door rekening te houden met de hellingshoek

3.10.3.1.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf

Verplichting om maatregelen te nemen op percelen met een zeer hoge en hoge erosiegevoeligheid (paars en rood); afhankelijk van het type teelt en de erosiegevoeligheid moeten maatregelen gekozen worden uit 4 maatregelenpakketten. Momenteel wordt het erosiebeleid in Vlaanderen geëvalueerd. Op basis van de aanbevelingen uit deze evaluatie kan de Vlaamse Regering beslissen om de huidige maatregelen nog bij te sturen.

3.10.3.1.2 Territoriaal toepassingsgebied (inclusief gebieden met erosierisico en de hellingsgraad)

Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest) waarop verplichtingen in dit kader van toepassing.

3.10.3.1.3 Betrokken type landbouwers

Alle landbouwers met erosiegevoelige percelen waarop verplichtingen in dit kader van toepassing zijn en die onderworpen zijn aan de conditionaliteit.

3.10.3.1.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm

Deze GLMC moet erosie en de gevolgen ervan zoveel mogelijk beperken op percelen met een hoge en zeer hoge erosiegevoeligheid.

3.10.3.2 GLMC 6: Minimale bodembedekking om in de meest kwetsbare perioden kale grond te voorkomen

3.10.3.2.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf (met inbegrip van de betrokken periode)

Verplichting om maatregelen te nemen op percelen met een zeer hoge en hoge erosiegevoeligheid (paars

en rood); afhankelijk van het type teelt en de erosiegevoeligheid moeten maatregelen gekozen worden uit 4 maatregelenpakketten, waarbij ook een pakket rond het bedekt houden van de bodem om erosie in de winter te beperken. Momenteel wordt het erosiebeleid in Vlaanderen geëvalueerd. Op basis van de aanbevelingen uit deze evaluatie kan de Vlaamse Regering beslissen om de huidige maatregelen nog bij te sturen.

Ook de aangescherpte regels voor vanggewassen onder het mestbeleid dragen bij tot de doelstelling van deze norm, maar deze behoren eveneens tot de beheerseisen voortvloeiend uit de nitraatrichtlijn.

3.10.3.2.2 Territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

3.10.3.2.3 Betrokken type landbouwers

Alle landbouwers met percelen waarop verplichtingen in dit kader van toepassing zijn en die onderworpen zijn aan de conditionaliteit.

3.10.3.2.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm

Door te zorgen voor een bodembedekking vermindert het risico op bodemerosie en -verslemping in de periodes wanneer de bodem daar het meest kwetsbaar voor is, namelijk in de winter en het voorjaar. Ook zorgt de bodembedekking na de oogst voor het vastleggen van nutriënten die na de oogst nog in het bodemprofiel aanwezig zijn, zodat het risico op uitspoeling naar grond- en oppervlaktewater vermindert.

3.10.3.3 GLMC 7: Gewasrotatie op bouwland, met uitzondering van gewassen die onder water groeien

3.10.3.3.1 Samenvatting van de praktijk voor gewasrotatie op het landbouwbedrijf

Op eenzelfde perceel mag eenzelfde gewas geen twee jaar na elkaar als hoofdteelt geteeld worden, tenzij er een tussenteelt wordt ingezaaid die minstens acht weken op het perceel aanwezig moet zijn.

De teelt van aardappelen kan niet in een rotatie van enger dan 1 op 3 jaar met uitzondering van primeuraardappelen (oogst vóór 20 juni). Voor de teelt van pootgoed geldt een rotatie van 1 op 4 jaar.

3.10.3.3.2 Samenvatting van de praktijk voor gewasdiversificatie op het landbouwbedrijf

Op basis van de diversiteit van landbouwmethoden en agro-klimatologische omstandigheden zal Vlaanderen onderzoeken of het in bepaalde, nog af te lijnen regio's andere praktijken van verbeterde vruchtwisseling met vlinderbloemige gewassen of gewasdiversificatie kan toestaan, die gericht zijn op verbetering en instandhouding van het bodempotentieel in overeenstemming met de doelstellingen van deze GLMC.

3.10.3.3.3 Territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

3.10.3.3.4 Betrokken type landbouwers

☐ All farmers who have at their disposal arable land (no exemption)

☒ Exemptions that apply

Where more than 75% of the eligible agricultural area is permanent grassland (footnote of Annex III, point(1)(b))

Where more than 75% of arable land is used for the production of grasses or other herbaceous forage, is used for land laying fallow, cultivation of leguminous crops, or is subject to a combination of those uses (footnote of Annex III, point(1)(a))

3.10.3.3.5 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm (met name indien de lidstaat voor gewasdiversificatie heeft gekozen)

Type van betrokken landbouwers:

alle landbouwers met bouwland onderworpen aan de conditionaliteit, maar de bedrijven

1.

1. waar meer dan 75 % van het bouwland wordt gebruikt voor de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen of voor de teelt van vlinderbloemige gewassen, braak ligt, of voor een combinatie daarvan wordt gebruikt; of

2. waar meer dan 75 % van het subsidiabele landbouwareaal blijvend grasland is, wordt gebruikt voor de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen of gedurende een aanzienlijk deel van het jaar of een aanzienlijk deel van de gewascyclus wordt beteeld met gewassen die onder water staan, of voor een combinatie daarvan wordt gebruikt

zijn vrijgesteld van het voldoen aan deze norm.

Geen vrijstelling voor bedrijven met areaal bouwland tot 10 ha.

Door het roteren van de gewassen op een perceel wordt bodemuitputting vermeden en kan de ontwikkeling van bodempathogenen afgeremd worden, zodat het bodempotentieel behouden blijft.

3.10.4 Belangrijkste punt: Biodiversiteit en landschap (bescherming en kwaliteit)

3.10.4.1 GLMC 8: Minimaal aandeel landbouwareaal dat gewijd is aan niet-productieve oppervlakten of elementen, op het gehele landbouwareaal, behoud van landschapselementen en verbod op het snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode

3.10.4.1.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf

Standard of minimum share:

☒ At least 4% of arable land at farm level devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow.

Share (%) of arable land devoted to non-productive areas and features : **4.0%**

☐ At least 3% of arable land at farm level devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow when the farmer commits to at least 7% of arable land devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow, under an enhanced eco-scheme in accordance with Article 31(5a).

☒ At least 7% of arable land at farm level devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow, and catch crops and nitrogen fixing crops, cultivated without the use of plant protection products, of which 3% shall be non-productive areas and features, including land lying fallow. Member States should use the weighting factor of 0,3 for catch crops.

Share (%) of arable land devoted to non-productive areas and features and to catch crops or N-fixing crops : **7.0%**

List of features (Indicative list of features and non-productive areas eligible for calculating the minimum share)

☐ Cairns

☐ cultural features

☐ Ditches

☒ Fiels margins, patches or parcelsbuffer strips

De omschrijving van de aangeduide lijst van niet-productieve oppervlakten en elementen zal in lijn met de huidige regels voor de niet-productieve ecologisch aandachtsgebieden uitgewerkt worden

☒ Hedgerows individual or group of treestrees rows

De omschrijving van de aangeduide lijst van niet-productieve oppervlakten en elementen zal in lijn met de huidige regels voor de niet-productieve ecologisch aandachtsgebieden uitgewerkt worden

☒ Land Lying fallow

De omschrijving van de aangeduide lijst van niet-productieve oppervlakten en elementen zal in lijn met de

huidige regels voor de niet-productieve ecologisch aandachtsgebieden uitgewerkt worden

☐ Others

☒ Small ponds

De omschrijving van de aangeduide lijst van niet-productieve oppervlakten en elementen zal in lijn met de huidige regels voor de niet-productieve ecologisch aandachtsgebieden uitgewerkt worden

☐ Small wetlands

☐ Stonewalls

☒ Streams

- De omschrijving van de aangeduide lijst van niet-productieve oppervlakten en elementen zal in lijn met de huidige regels voor de niet-productieve ecologisch aandachtsgebieden uitgewerkt worden.
- Grachten van minimaal 2 meter en maximaal 6 meter breedte, inclusief open waterlopen voor irrigatie en drainage, voor zover de wanden niet uit beton bestaan;

☐ Terraces

List of features (for retention)

- Hedgerows individual or group of treestrees rows

Ban on cutting hedges and trees during the bird breeding and rearing season (mandatory)

Het is verboden heggen en bomen te snoeien tijdens het broeiseizoen (indicatief 15 maart tot 15 juni)

Measures for avoiding invasive plant species

In kader van preventief beleid zullen maatregelen genomen worden om overwoekering door invasieve planten te voorkomen. In kader van preventief beleid zullen maatregelen genomen worden om overwoekering door invasieve planten te voorkomen.

3.10.4.1.2 Territoriaal toepassingsgebied (van toepassing voor de norm “minimumaandeel”)

Percelen gelegen in Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

3.10.4.1.3 Betrokken type landbouwers (van toepassing voor de norm “minimumaandeel”)

☐ All farmers who have at their disposal arable land (no exemption)

☒ Exemptions that apply

Where more than 75% of the eligible agricultural area is permanent grassland (footnote 5 of annex III, point (1)(b))

Where more than 75% of arable land is used for the production of grasses or other herbaceous forage, is used for land laying fallow, cultivation of leguminous crops, or is subject to a combination of those uses (footnote of Annex III, point(1)(a))

3.10.4.1.4 Motivering van de bijdrage aan de hoofddoelstelling van de praktijk/norm

Deze GLMC moet er toe bijdragen dat:

- er meer ruimte komt voor biodiversiteit op de landbouwbedrijven
- waardevolle landschapselementen in het landbouwlandschap worden in stand gehouden.
- vogels tijdens de broedperiode worden beschermd
- de inzet van gewasbeschermingsmiddelen in de strijd tegen invasieve planten beperkt blijft

3.10.4.2 GLMC 9: Verbod op het omzetten of ploegen van blijvend grasland dat is aangewezen als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland in Natura 2000-gebieden

3.10.4.2.1 Samenvatting van de praktijk op het landbouwbedrijf

Verbod op het omzetten en omploegen van ecologisch kwetsbaar blijvend grasland (EKBG) aangeduid

zowel binnen als buiten Natura 2000 (buiten Natura 2000 i.k.v. bescherming historisch permanent grasland in de Polders).

3.10.4.2.2 Territoriaal toepassingsgebied

Total indicative area of environmentally-sensitive permanent grasslands in Natura 2000 sites covered by the GAEC in ha: **8175.0**

3.10.4.2.3 Betrokken type landbouwers

Alle landbouwers met EKBG-percelen onderworpen aan de conditionaliteit.

3.10.4.2.4 Motivering van de bijdrage aan de belangrijkste doelstelling van de GLMC-norm

Met het omzetting- en ploegverbod worden ecologisch kwetsbare blijvend graslanden in hun oorspronkelijke toestand behouden. Dit beslaat niet alleen de 8.175 ha ecologisch kwetsbaar blijvend grasland binnen Natura2000 gebied, maar ook nog 3.467 ha buiten Natura 2000 (historisch permanent grasland in de Polders).

3.10.5 Additional GAEC (if applicable)

4 Elementen die gemeenschappelijk zijn voor verschillende interventies

4.1 Definitie en minimumvereisten

4.1.1 Landbouwactiviteit

4.1.1.1 Definitie van productie

Het voortbrengen van landbouwproducten, met name het voor landbouwdoeleinden telen, oogsten, melken, fokken en houden van dieren.

Landbouwproducten: de producten die zijn vermeld in bijlage I bij het VWEU, met inbegrip van katoen en hakhout met korte omlooptijd, exclusief visserijproducten.

4.1.1.2 Definitie van instandhouding van landbouwareaal

4.1.1.2.1 Bouwland

De **minimumactiviteit** moet gebeuren op braakliggend land en natuurlijke graslanden en bestaat uit het beperken van opslag van houtige planten en verruiging zodoende dat dit zorgt voor een staat die beweiding of teelt mogelijk maakt zonder dat daarvoor voorbereidende activiteiten nodig zijn die verder gaan dan het gebruik van de gebruikelijke landbouwmethoden en -machines.

Braakliggend land: bouwland waarop geen landbouwproductie plaatsvindt maar waarop ofwel een spontane vegetatie tot ontwikkeling komt ofwel een maatregel wordt genomen om de biodiversiteitsvoordelen te vergroten. Percelen met gras als hoofdteelt in de voorgaande campagne kunnen niet als braakliggend land beschouwd worden.

4.1.1.2.2 Blijvende teelten

De definitie van blijvende teelten vereist dat deze geregeld een oogst opleveren.

4.1.1.2.3 Blijvend grasland

De **minimumactiviteit** moet gebeuren op natuurlijke graslanden en bestaat uit het beperken van verruiging zodoende dat dit zorgt voor een staat die beweiding of maaien mogelijk maakt zonder dat daarvoor voorbereidende activiteiten nodig zijn die verder gaan dan het gebruik van de gebruikelijke landbouwmethoden en -machines.

Natuurlijke graslanden: gronden met ruige grassen, grassen met een belangrijke aanwezigheid van mossen, kruidachtige gewassen of andere weinig voedzame grassoorten, of ouder weidegras met een zekere graad van spontane ontwikkeling van kruidachtige gewassen.

4.1.2 Landbouwareaal

4.1.2.1 Elementen van agrobosbouwsystemen die op het landbouwareaal worden opgezet of in stand worden gehouden

4.1.2.1.1 Bouwland

Het minimum en maximum aantal toegelaten geïsoleerde bomen op een subsidiabele hectare:

- minimaal 30 bomen per hectare;
- maximaal 200 bomen per hectare. Een uitzondering op dit maximum geldt voor percelen waar een afwijking werd goedgekeurd in het kader van een aanvraag voor een premie voor de aanleg van de boslandbouwsysteem binnen pijler 2;
- een homogene verspreiding van de bomen over het perceel.

Definitie boslandbouwsysteem: een systeem voor grondgebruik waarbij de teelt van bomen wordt gecombineerd met landbouw op dezelfde grond, toegepast op een perceel landbouwgrond als vermeld in artikel 2, 12° van het decreet van 22 december 2006 houdende inrichting van een gemeenschappelijke identificatie van landbouwer, exploitatie en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en het landbouwbeleid en waarvan de aanmelding via de verzamelaanvraag en het aanplanten van de bomen gebeurde na het in werking treden van het decreet van 20 april 2012 houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur.

4.1.2.1.2 Blijvende teelten

Het minimum en maximum aantal toegelaten geïsoleerde bomen op een subsidiabele hectare:

- minimaal 30 bomen per hectare;
- maximaal 200 bomen per hectare. Een uitzondering op dit maximum geldt voor percelen waar een afwijking werd goedgekeurd in het kader van een aanvraag voor een premie voor de aanleg van de boslandbouwsysteem binnen pijler 2;
- een .homogene verspreiding van de bomen over het perceel.

Definitie boslandbouwsysteem: een systeem voor grondgebruik waarbij de teelt van bomen wordt gecombineerd met landbouw op dezelfde grond, toegepast op een perceel landbouwgrond als vermeld in artikel 2, 12° van het decreet van 22 december 2006 houdende inrichting van een gemeenschappelijke identificatie van landbouwer, exploitatie en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en het landbouwbeleid en waarvan de aanmelding via de verzamelaanvraag en het aanplanten van de bomen gebeurde na het in werking treden van het decreet van 20 april 2012 houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur.

4.1.2.1.3 Blijvend grasland

Het minimum en maximum aantal toegelaten geïsoleerde bomen op een subsidiabele hectare:

- minimaal 30 bomen per hectare;
- maximaal 200 bomen per hectare. Een uitzondering op dit maximum geldt voor percelen waar een afwijking werd goedgekeurd in het kader van een aanvraag voor een premie voor de aanleg van de boslandbouwsysteem binnen pijler 2;
- een homogene verspreiding van de bomen over het perceel.

Definitie boslandbouwsysteem: een systeem voor grondgebruik waarbij de teelt van bomen wordt gecombineerd met landbouw op dezelfde grond, toegepast op een perceel landbouwgrond als vermeld in artikel 2, 12° van het decreet van 22 december 2006 houdende inrichting van een gemeenschappelijke identificatie van landbouwer, exploitatie en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en het landbouwbeleid en waarvan de aanmelding via de verzamelaanvraag en het aanplanten van de bomen gebeurde na het in werking treden van het decreet van 20 april 2012 houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur.

4.1.2.2 Bouwland

4.1.2.2.1 Andere opmerkingen in verband met de definitie van bouwland

In Vlaanderen is er geen areaal dat is braakgelegd overeenkomstig de artikelen 22, 23 en 24 van Verordening (EG) nr. 1257/1999 van de Raad, artikel 39 van Verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad.

4.1.2.3 Blijvende teelten

4.1.2.3.1 Definitie van kwekerijen

Arealen met jonge houtachtige planten in de openlucht, bestemd om later te worden verplant, en wel kwekerijen van:

- wijnstokken en moederplanten;
- vruchtbomen en kleinfruitgewassen;
- siergewassen;
- voor de verkoop bestemde bosplanten, exclusief de in het bos gelegen bosboomkwekerijen voor de eigen behoefte van het bedrijf;
- bomen en heesters ter beplanting van tuinen, parken, straten en wegbermen (bijvoorbeeld haagplanten, rozen en andere sierheesters, sierconiferen), alsmede onderstammen en jonge zaailingen ervan.

4.1.2.3.2 Definitie van hakhout met korte omlooptijd

Areaal beplant met boomsoorten van de gecombineerde nomenclatuurcode van de Europese Unie GN-

code 0602 90 41, bestaande uit meerjarige houtgewassen waarvan de wortelstokken of stronken na de oogst in de grond blijven en die in het daaropvolgende seizoen nieuwe scheuten vormen en waarvan de maximale omlooptijd 8 jaar is. Een lijst zal opgesteld worden in samenspraak met het Agentschap Natuur en Bos van de Vlaamse Overheid.

4.1.2.3.3 Andere opmerkingen in verband met de definitie van blijvende teelten

Niet van toepassing.

4.1.2.4 Blijvend grasland

4.1.2.4.1 Definitie van grassen en andere kruidachtige voedergewassen

Alle kruidachtige planten die traditioneel in natuurlijk grasland voorkomen of normaliter in zaadmengsels voor grasland worden opgenomen, ongeacht of het betrokken grasland voor het weiden van dieren wordt gebruikt.

4.1.2.4.2 Besluit om “ploeg”criterium te gebruiken in verband met de classificatie van blijvend grasland : **Nee**

4.1.2.4.3 Besluit om het criterium “frezen” te gebruiken in verband met de classificatie van blijvend grasland : **Nee**

4.1.2.4.4 Besluit om het criterium “opnieuw inzaaien met andere grassoorten” te gebruiken in verband met de classificatie van blijvend grasland en de beschrijving ervan in geval van een positief antwoord : **Nee**

4.1.2.4.5 Besluit in verband met het meerekenen van andere soorten, zoals struiken en/of bomen die diervoeder produceren, mits de grassen en andere kruidachtige voedergewassen blijven overheersen : **Nee**

4.1.2.4.6 Besluit in verband met het meerekenen van andere soorten, zoals struiken en/of bomen die kunnen worden begraaasd of die diervoeder produceren, waarbij grassen en andere kruidachtige voedergewassen traditioneel niet overheersen of afwezig zijn in de graasgedeelten

Besluit(en) in verband met het meerekenen van begraaasbare bomen en/of struiken : **Nee**

a) in geval van positief antwoord, van toepassing op de hele lidstaat/regio? : **Nee**

b) in geval van een negatief antwoord op vraag a), alleen van toepassing op land dat deel uitmaakt van de gangbare plaatselijke praktijken? : **Nee**

4.1.2.4.7 Andere opmerkingen in verband met de definitie van blijvend grasland

Niet van toepassing.

4.1.2.5 Andere opmerkingen in verband met de definitie van landbouwareaal in het algemeen

Arealen, die door het afsluiten van een bepaalde ecoregelingen of bepaalde agromilieu- en klimaatmaatregelen (incl. beheerovereenkomsten), blijvend grasland geworden zijn, worden vrijgesteld van een mogelijke herinzaai-verplichting als gevolg van een overschrijding van de ratiotaling t.o.v. referentieratio, wanneer zij binnen een periode van twee jaar na afloop van deze verbintenis werden omgezet.

4.1.3 Subsidiabele hectare

4.1.3.1 Criteria aan de hand waarvan overheersing van de landbouwactiviteit kan worden vastgesteld indien het land ook voor niet-landbouwactiviteiten wordt gebruikt

- Landbouwareaal van een bedrijf dat ook voor niet-landbouwactiviteiten wordt gebruikt, wordt aangemerkt als een overwegend voor landbouwactiviteiten gebruikt areaal mits de uitoefening van de landbouwactiviteiten geen noemenswaardige hinder ondervindt van de intensiteit, de aard, de duur en de planning van de niet-landbouwactiviteiten. Tijdelijke niet-landbouwgerelateerde activiteiten op een subsidieel landbouwperceel of een deel ervan wijzigen de subsidiabiliteit van het perceel niet als de activiteiten op het perceel tijdelijk van aard zijn en in totaal - al dan niet aaneensluitend - niet langer dan drie maanden van het kalenderjaar in kwestie duren.
- Een lijst van areaal dat overwegend voor niet-landbouwactiviteiten wordt gebruikt en bijgevolg als niet-subsidieel wordt beschouwd, zal opgesteld en uitgewerkt worden via de regelgeving.
- Via de regelgeving zal bepaald worden welke landschapselementen, die gelegen zijn op

subsidiabel areaal, beschouwd zullen worden als deel uitmakend van dat subsidiabel areaal alsook hun toegestane afmetingen.

4.1.3.2 Criteria om te waarborgen dat de grond ter beschikking van de landbouwer staat

Criteria die verzekeren dat de grond ter beschikking van de landbouwer is:

1. De landbouwer moet de in aanmerking komende grond wettig tot zijn beschikking hebben op basis van het genotrecht waarover hij voor het perceel in kwestie beschikt ten gevolge van een eigendomsrecht, een pachtrecht, een cultuurcontract, een vruchtgebruik, een opstalrecht, een erfpacht, een gebruiksrecht om niet of een huurrecht;
2. De landbouwer moet de beslissingsbevoegdheid hebben over de op in aanmerking komende grond verrichte landbouwactiviteiten en draagt de financiële risico's in verband met die activiteiten. Deze beslissingsbevoegdheid impliceert het gebruik en dus de effectieve uitbating van het betreffende aaneengesloten stuk landbouwgrond.

4.1.3.3 Periode waarin een areaal moet voldoen aan de definitie van “subsidiabele hectare”

Tijdelijke niet-landbouwgerelateerde activiteiten op een subsidiabel landbouwperceel of een deel ervan wijzigen de subsidiabiliteit van het perceel niet als de activiteiten op het perceel tijdelijk van aard zijn en in totaal al dan niet aaneensluitend niet langer dan drie maanden van het kalenderjaar in kwestie duren.

Overmacht of uitzonderlijke omstandigheden kunnen toegepast worden.

4.1.3.4 Besluit in verband met het meerekenen van arealen die slechts om het jaar voor landbouwactiviteiten worden gebruikt

: Nee

4.1.3.5 Besluit in verband met het meerekenen van andere landschapselementen (die in het kader van GLMC-normen niet worden beschermd) op voorwaarde dat ze niet overheersen en de uitvoering van een landbouwactiviteit niet aanzienlijk belemmeren door de oppervlakte die ze beslaan

: Nee

4.1.3.6 Besluit om op blijvend grasland met geïsoleerde niet-subsidiabele elementen vaste verlagingcoëfficiënten toe te passen om het subsidiabel areaal te bepalen

: Nee

4.1.3.7 Besluit om de subsidiabiliteit van arealen die subsidiabel waren en niet meer voldoen aan de definitie van “subsidiabele hectare” uit hoofde van artikel 4, punt 4, a) en b), van de VSP te behouden vanwege de uitvoering van nationale regelingen, waarvan de voorwaarden compatibel zijn met de interventies van het in artikel 63, lid 2, van de horizontale verordening bedoelde geïntegreerd systeem voor de natte teelt van niet in bijlage I vermelde producten en die bijdragen tot een of meer milieu- of klimaatgerelateerde doelstellingen van de VSP

: Nee

4.1.4 Actieve landbouwer

4.1.4.1 Criteria om te bepalen welke landbouwers ten minste een minimumniveau aan landbouwactiviteit verrichten

Criteria (aan alle criteria dient voldaan te zijn):

- het hebben van een NACEBEL-code landbouw voor de btw-activiteiten, toegekend door de Federale Overheidsdienst Financiën
- verhouding tussen de btw verkoopshandelingen aan 6% als gevolg van de landbouwactiviteit ten opzichte van de btw verkoopshandelingen van de economische activiteiten van de betrokken onderneming zonder rekening te houden met verbonden ondernemingen). Dit criterium wordt toegepast onder voorbehoud van tijdige implementatie en doorstroming van de benodigde data.
- het hebben van een bepaalde standaardverdien capaciteit zonder premies. De mogelijkheid van een aangepaste grens wordt onderzocht voor instromers en landbouwers met biologische productie.
- uitsluiting van overheids-, onderzoeks- en onderwijsinstellingen, erkende terreinbeherende natuurverenigingen,...

Er zal aandacht zijn voor zowel pluri-actieve landbouwers, bijberoepers als geleidelijke instromers om hun ondernemingszin niet te ondermijnen. Daarnaast moet er ook aandacht zijn voor alle verdienmodellen binnen onze landbouw.

De criteria worden verder uitgewerkt in de regelgeving. Indien andere criteria ook relevant blijken met het oog op de doelstelling, kunnen ze verder in overweging genomen worden.

4.1.4.2 Besluit om een negatieve lijst van niet-landbouwactiviteiten te gebruiken als aanvullend instrument

: **Nee**

4.1.4.3 Besluit tot vaststelling van een bedrag aan rechtstreekse betalingen, niet hoger dan 5 000 EUR, waarbij de landbouwers in elk geval worden beschouwd als “actieve landbouwers”

: **Nee**

4.1.5 Jonge landbouwer

4.1.5.1 Maximale leeftijdsgrens

Maximale leeftijdsgrens: **40**

4.1.5.2 Voorwaarden om “bedrijfshoofd” te zijn

De jonge zaakvoerder heeft daadwerkelijk en langdurig zeggenschap binnen de rechtspersoon of de groepering van natuurlijke personen.

4.1.5.3 Vereiste passende opleiding en/of vaardigheden

De jonge zaakvoerder volgde succesvol een opleiding uit een lijst met toegestane landbouwdiploma's (of gelijkwaardig) of de jonge zaakvoerder heeft een installatieattest van een startersopleiding land- en tuinbouw.

4.1.5.4 Andere opmerkingen in verband met de definitie van jonge landbouwer

Niet van toepassing.

4.1.6 Nieuwe landbouwer

4.1.6.1 Voorwaarden om voor het eerst “bedrijfshoofd” te zijn

Alle zaakvoerders hebben daadwerkelijk en langdurig zeggenschap binnen de rechtspersoon of de groepering van natuurlijke personen.

Een natuurlijk of rechtspersoon die voorafgaand aan het opstarten van de landbouwactiviteiten geen landbouwactiviteit heeft verricht in eigen naam en voor eigen risico en evenmin de controle heeft gehad over een rechtspersoon die een landbouwactiviteit uitoefende. In het geval van een rechtspersoon mag (mogen) de natuurlijke persoon (personen) die de controle over de rechtspersoon heeft (hebben), voorafgaand aan het opstarten van de landbouwactiviteit door de rechtspersoon geen landbouwactiviteit hebben verricht in eigen naam en voor eigen risico en evenmin de controle hebben gehad over een rechtspersoon die de landbouwactiviteit uitoefende.

4.1.6.2 Vereiste passende opleiding en vaardigheden

Eventuele regels m.b.t. vakbekwaamheid worden via de regelgeving uitgewerkt.

4.1.7 Minimumvereisten voor het ontvangen van rechtstreekse betalingen

4.1.7.1 Drempelwaarde

Drempelwaarde in ha:

Drempelwaarde in EUR: **400.0**

4.1.7.2 Verklaring

- De ondergrens van 400 euro uit het huidige GLB 2014-2022 wordt behouden om continuïteit te bieden.
- Er wordt niet met een ondergrens in areaal gewerkt, zodat landbouwers met kleine arealen niet van de ecoregelingen uitgesloten worden.

4.1.8 Andere in het GLB-plan gebruikte definities

Titel	Beschrijving
Hoofdteelt	De hoofdteelt is de teelt die volgens de gangbare teeltpraktijk op een perceel overwegend aanwezig is van 15 mei tot 31 augustus. Als op die datum geen teelt, een grasachtige voorteelt of een gewas dat uitsluitend als groenbedekker bestemd is en nog niet vernietigd is, aanwezig is op het perceel dan is de hoofdteelt de eerstvolgende teelt die op het perceel wordt ingezaaid.
Andere	Met betrekking tot de kleine landschapselementen en andere aspecten zullen definities uitgewerkt worden via de regelgeving.
Zoogkoe	Vrouwelijk rund van het vleestype, geïdentificeerd conform het koninklijk besluit van 23 maart 2011 tot vaststelling van een identificatie- en registratieregeling voor runderen en in Sanitel geregistreerd, dat een kalf heeft voortgebracht van het vleestype, en dat behoort tot een veebeslag dat wordt gebruikt voor het opkweken van kalveren bestemd voor de productie van runderen van superieure tot goede bevruchtbaarheid.
Minimumoppervlakte van een perceel landbouwgrond voor aanvraag van steun	De minimumoppervlakte van een landbouwperceel dat aangegeven moet worden en waarvoor betalingsrechten aangevraagd en geactiveerd kunnen worden, is 0,01 hectare. De aanvraag van ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen, mits uitzonderingen, zal een minimumoppervlakte per perceel van 0,30 hectare vereisen.

4.2 Element in verband met rechtstreekse betalingen

4.2.1 Beschrijving van de vaststelling van de betalingsrechten, indien van toepassing, en werking van de reserve

4.2.1.1 Rechten

Blijft u rechten gebruiken ten minste gedurende het eerste jaar waarin de [verordening GLB-plannen] wordt toegepast? : **Ja**

Indien ja, bent u van plan de rechten in die periode niet langer te gebruiken? : **Nee**

4.2.1.2 Territorialisatie

Past u de territorialisering van het BIS toe? (art. 22, lid 2) : **Nee**

Differentieert u het systeem van rechten volgens de groep gebieden? : **Nee**

Definitie van de groep gebieden	Gebruikt u rechten in die groep gebieden?	Bent u van plan niet langer gebruik te maken van rechten in de nieuwe programmeringsperiode na 2020 (art. 19, lid 2)?	Indien ja, wat is het eerste jaar zonder rechten (artikel 23, lid 2)?	Toelichting

4.2.1.3 Systeem van interne convergentie

Differentieert u de methode voor interne convergentie volgens de groep gebieden? : **Nee**

Past u het forfaitair bedrag toe vanaf het eerste jaar? : **Nee**

Code convergentiemethode

Streefjaar voor het maximumniveau voor de waarde van de rechten (art. 24, lid 3)) in EUR/recht **2026**

Maximumniveau voor de waarde van de rechten (art. 24, lid 3) **1500.0**

Streefjaar voor het minimaal convergentiepercentage (art. 24, lid 5) **2026**

Minimumwaarde per eenheid als % van het geplande gemiddelde eenheidsbedrag voor basisinkomenssteun voor duurzaamheid (BIS) voor het streefjaar (art. 24, lid 5) **85.0**

Convergentiestappen (art. 24, lid 4) **2024, 2023, 2026, 2025**

Financiering van de convergentie (art. 24, lid 6)

De financiering van de verhoging van de rechten onder het gemiddelde gebeurt deels door het toepassen van een maximum unit amount en deels door een proportionele daling van de betalingsrechten boven het gemiddelde in 2026.

Past u de verlaging toe op slechts een deel van de betalingsrechten waarvan de waarde hoger is dan het geplande gemiddelde eenheidsbedrag (art. 20, lid 6, tweede alinea)? : **Nee**

Past u de maximumverlaging van de waarde per eenheid van het recht toe? (art. 24, lid 7) : **Nee**

Indien het forfaitair bedrag is bereikt tegen het streefjaar, wat is dan de forfaitaire waarde? (Art. 24, lid 4) in EUR/recht

Toelichting

In 2026 zal de minimumwaarde van het laagste betalingsrecht 85% van het gemiddelde zijn. De maximumwaarde zal 1.500 euro per betalingsrecht zijn. Dit is het eindpunt.

De beginwaarde van elke betalingsrecht is gebaseerd op de som van zijn waarde en de betaling voor vergroening in 2022, proportioneel aangepast aan het beschikbare budget in 2023 voor de basisinkomenssteun voor duurzaamheid. Dit is het startpunt. De interne convergentie gebeurt in vier gelijke stappen. De eerste interne convergentiestap zal in 2023 toegepast worden. De tweede, derde stap en tenslotte vierde stap zullen in respectievelijk, 2024, 2025 en 2026 toegepast worden. Er zal jaarlijks rekening gehouden worden met de beschikbare enveloppe.

Mogelijke bijkomende verklaring voor convergentieregels

- Door interne convergentie gaat het gemiddelde van de betalingsrechten van landbouwers met een areaal kleiner dan het Vlaamse gemiddelde achteruit.
- Bepaalde kleine landbouwers worden zeer zwaar getroffen en verliezen zeer sterk (zie tabel 1). Het is belangrijk voor deze landbouwers om de convergentie geleidelijk aan te laten gebeuren.

Tabel 1: Aantal landbouwers dat verliest en spreiding van dit verlies van de landbouwers die door het opleggen van een maximum bedrag van 1000 en 2000 euro per betalingsrecht getroffen worden waarbij

het verlies gelijk is aan het bedrag boven de 1000 en 2000 euro

	Aantal lb'ers	Verlies van bedrijven boven de grens van X euro per recht, in euro				
		Totaal	Gem	P25	P50	P75
Betalingsrecht met een maximumwaarde van 2000 euro in 2026	93	921.810	9.912	2.173	5.898	10.575
Betalingsrecht met een maximumwaarde van 1000 euro	256	1.982.205	7.743	1.259	3.978	10.004

4.2.1.4 Werking van de reserve

Past u een reserve toe in elke groep gebieden (art. 26, lid 2)? : **Nee**

Differentieert u de methode voor de vaststelling van de reserve volgens de groep gebieden? : **Nee**

Financiering van de convergentie (art. 24, lid 6)

In 2023 zal een lineaire procentuele verlaging toegepast worden op de enveloppe voor de basisbetaling om de reserve te vormen.

Categorieën in aanmerking komende landbouwers en andere regels in verband met toewijzingen uit de reserve. (Artikel 26)

Titel van de categorie	Beschrijving	Voorschriften	Prioriteit

Voorschriften in verband met de financiële aanvulling van de reserve

Het aanvullen van de reserve zal gebeuren door middel van een lineaire verlaging van de waarde van alle betalingsrechten wanneer de reserve niet volstaat voor de toewijzing van betalingsrechten.

Voorschriften in verband met het vervallen van de betalingsrechten en de overdracht naar de reserve

Een oppervlakte aan betalingsrechten dat twee opeenvolgende jaren niet geactiveerd wordt, vervalt aan de reserve.

Andere elementen in verband met de reserve

Begunstigden, uitgezonderd de jonge landbouwers, kunnen éénmalig een aanvraag indienen om betalingsrechten te verkrijgen uit de reserve, hetzij onder de vorm van nieuwe betalingsrechten hetzij door ophoging van bestaande rechten. Jonge landbouwers kunnen jaarlijks gedurende vijf jaar een aanvraag indienen om betalingsrechten te verkrijgen uit de reserve, hetzij onder de vorm van nieuwe betalingsrechten hetzij door ophoging van bestaande rechten.

Overdrachtverbod: een overdrachtverbod zal onderzocht en ingesteld worden via de regelgeving voor rechten ontvangen (of opgehoofd) uit de reserve.

4.2.1.5 Voorschriften in verband met overdrachten van betalingsrechten (indien van toepassing)

Aanvullende regels zullen waar nodig via de regelgeving uitgewerkt worden.

4.2.2 Verlaging van de rechtstreekse betalingen

4.2.2.1 Beschrijving van de verlaging en/of plafonnering van rechtstreekse betalingen

Past u verlaging van de betalingen toe? : **Ja**

Vermindering	Schijven	
Verlagingspercentage (in %)		
85.0	60000.0	100000.0

85.0 - 60000.0 - 100000.0

Vlaanderen past verlaging van betaling (basisinkomenssteun voor duurzaamheid) maximaal toe met het oog op een betere verdeling van de middelen

Past u plafonnering toe (d.w.z. 100 % verlaging)? : **Ja**

Toelichting

Vlaanderen past een plafonnering van betalingen (basisinkomenssteun voor duurzaamheid) maximaal toe met het oog op een betere verdeling van de middelen. Een verlagingpercentages van 100% wordt toegepast vanaf 100.000 euro.

4.2.2.2 Aftrek van de arbeidskosten

Do you apply the subtraction of labour costs? : **Nee**

4.2.2.3 Geraamde opbrengsten van de verlaging van de rechtstreekse betalingen en plafonnering voor elk jaar

Aanvraagjaar	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Boekjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Totale jaarlijkse geraamde opbrengst (EUR)	0	200000	150000	100000	50000	50000	
- gebruik voor herverdelingsbetaling (EUR)	0	200000	150000	100000	50000	50000	Deze waarden betreffen enkel een indicatieve schatting en kunnen nog niet nauwkeurig vastgelegd worden.
- gebruik voor andere interventies in de vorm van rechtstreekse betalingen (EUR)	0	0	0	0	0	0	
- overdracht naar het Elfpo (EUR)	0	0	0	0	0	0	

4.2.3 Toepassing op het niveau van de leden van rechtspersonen of groepen/ op het niveau van de groep van verbonden rechtspersonen (artikel 110)

- Application of thresholds/limits set-up in the [SPR] or [HZR] at the level of members of legal persons or groups:

Artikel 17, lid 4, van [VSP] Verlaging van betalingen

Apply threshold : **Nee**

Article 29(6) first subparagraph of [SPR] CRIS

Apply threshold : **Nee**

Artikel 30, lid 4, van [VSP] CISOYF

Apply threshold : **Nee**

Artikel 17, lid 1, van [VSP] Financiële discipline

Apply threshold : **Nee**

- Where thresholds/limits set-up by the MS, application of these thresholds/limits at the level of members of legal persons/groups:

Artikel 28 van [VSP] Betaling voor jonge landbouwers

Apply threshold : **Nee**

Artikel 31 van [VSP] Ecoregelingen

Apply threshold : **Nee**

Artikelen 32-34, van [VSP] CIS

Apply threshold : **Nee**

Artikel 70 van [VSP] Milieu-, klimaat- en andere beheersverbintenissen

Apply threshold : **Nee**

Artikel 71 van [VSP] Natuurlijke en andere gebiedsspecifieke beperkingen

Apply threshold : **Nee**

Artikel 72 van [VSP] Gebiedsspecifieke nadelen als gevolg van bepaalde verplichte vereisten

Apply threshold : **Nee**

Artikel 73 van [VSP] Investerings

Apply threshold : **Nee**

Artikel 75 van [VSP] Vestiging van jonge landbouwers en het opstarten en ontwikkelen van plattelandsbedrijven

Apply threshold : **Nee**

- Application of thresholds/limits set-up in the [SPR] at the level of group of affiliated legal entities:

Article 29(6) second subparagraph of [SPR] CRIS

Apply threshold : **Nee**

4.2.4 Bijdrage aan risicobeheersinstrumenten

Past u de optie toe om tot 3 % van de rechtstreekse betalingen slechts toe te kennen op voorwaarde dat dit bedrag wordt gebruikt ter ondersteuning van de bijdrage aan een risicobeheersinstrument? : **Nee**

Wat is het percentage?

Belangrijkste elementen

4.3 Technische bijstand

4.3.1 Doelstellingen

Het voorbehouden budget voor technische bijstand wordt ingezet voor het effectieve beheer en de effectieve uitvoering van de steun met betrekking tot het strategisch GLB-plan, met inbegrip van het opzetten en het functioneren van het Vlaams Ruraal Netwerk.

Om aan de verplichtingen zoals opgenomen in art. 123 van Verordening (EU) 2021/2115 te voldoen, is budget nodig voor onder meer:

- het beheer en de controle van de interventies;
- opzet, onderhoud en bijstellingen van de IT toepassingen die nodig zijn als beheer- en controlesystemen;
- het opzetten van het prestatiekader, monitoring van de interventies en het GLB-plan en jaarlijkse opmaak van het prestatieverslag;
- evaluaties in kader van PDPO III, het GLB-plan 2023-2027 (en de diverse interventies hieronder) en het GLB post2027;
- de oprichting en organisatie van een toezichtcomité;
- interne communicatie en afstemming;
- externe communicatie over het GLB-strategisch plan en de diverse onderdelen en interventies, inbegrepen communicatiekanalen en-dragers van de beheersdiensten;
- de werking van het Vlaams Ruraal Netwerk en diens communicatiekanalen;
- ...

De acties inzake technische bijstand kunnen betrekking hebben op voorgaande, huidige en volgende perioden van het GLB.

4.3.2 Reikwijdte en indicatieve planning van activiteiten

Binnen de technische bijstand van het Vlaams GLB Strategisch Plan kaderen uitgaven voor acties op het gebied van voorbereiding, beheer, toezicht, monitoring, evaluatie en voorlichting door de beheerautoriteit, het betaalorgaan, de beheerdiensten en het Vlaams Ruraal Netwerk.

Volgens art.94 van de GLB-verordening (EU) nr. 2021/2115 kan tot 6 % van het ELFPO-budget aan de acties voor technische bijstand van het Vlaams GLB Strategisch plan worden besteed. Technische bijstand zal door de Europese Commissie uitgekeerd worden als een flat-rate financiering op de tussentijdse betalingen zoals voorzien in art. 32 van Verordening (EU) 2021/2116. Voor het Vlaamse GLB Strategisch plan wordt het flat rate percentage bepaald op **5,36%**.

Technische bijstand is niet bestemd voor de financiering van certificerende instanties in de zin van artikel 12 van Verordening (EU) 2021/2116.

Het budget voor technische bijstand zal door de Europese Commissie betaald worden als een vast % van de totale gedeclareerde uitgaven. Dit is een vereenvoudiging op gebied van administratief beheer maar betekent ook dat het budget niet altijd ter beschikking komt op het moment dat de uitgaven voor technische bijstand nodig zijn, en omgekeerd.

Technische bijstand-budget wordt ingezet op programmaniveau en op (sub)interventieniveau en betreft zowel personeel als de aankoop van diensten of goederen:

- Bij het beheer en de uitvoering van het GLB Strategisch plan is heel wat personeel betrokken. Hiervan zullen een aantal VTE worden gefinancierd vanuit technische bijstand. Dit zijn personeelsleden die onder meer instaan voor de monitoring en evaluatie, beheer van interventies en het Vlaams Ruraal Netwerk. Het aantal VTE betaald vanuit technische bijstand kan evolueren in de looptijd van het GLB Strategisch plan.
- Voor de aankoop van diensten of goederen zal de reglementering inzake overheidsopdrachten, zoals verplicht binnen België en Vlaanderen, gevolgd worden. Middelen voor technische bijstand betreffen uitgaven voor acties op het gebied van voorbereiding, beheer, toezicht, monitoring, evaluatie en voorlichting door de beheerautoriteit, het betaalorgaan, de beheerdiensten en het Vlaams Ruraal Netwerk. Voorbeelden van uitgaven voor diensten en goederen zijn: studies en evaluaties voor de effectiviteit van de interventies en acties, het opzetten of bijdragen aan meetnetwerken voor agrarische biodiversiteit (specifieke en/of generieke soorten in landbouwgebied), kosten voor communicatie-initiatieven, ontwikkeling van website of webonderdelen, opzet IT-applicaties voor o.a. beheer en controle van de (sub)maatregelen, ... De activiteiten verlopen voorafgaand aan de start van het GLB-Plan (vb. ontwikkeling IT, communicatie,...), tijdens de looptijd van het GLB-plan (vb. monitoring, beheer en controle, communicatie,...) en op het einde of na de looptijd (vb. evaluaties GLB 2023-2027, ex-ante evaluatie van het GLB post 2027, ...).

4.3.3 Begunstigden

Begunstigden van de technische bijstand zijn de entiteiten die belast zijn met het beheer en uitvoering van het GLB Strategisch Plan, namelijk het Departement Landbouw en Visserij, Vlaamse Landmaatschappij en Agentschap voor Natuur en Bos. De verdeling wordt toegekend gerelateerd aan de door hen gedeclareerde uitgaven.

De hierboven genoemde entiteiten kunnen (een deel van) het budget ook toewijzen aan decentrale entiteiten naar wie bepaalde taken zijn gedelegeerd of naar externen die een specifieke opdracht krijgen toegewezen via de procedure van de overheidsopdrachten.

4.3.4 Percentage

Geef het percentage van de totale Elfpo-bijdrage aan het strategisch GLB-plan aan die zal worden gebruikt om de acties in verband met technische bijstand te financieren. Een enkel percentage voor de hele periode (tot 4 %/ tot 6 % voor BE, DK, EE, CY, LV, LT, LU, MT, NL, SI, SE) **5.36**

4.4 GLB-netwerk

4.4.1 Samenvattend overzicht en doelstellingen van het nationaal GLB-netwerk, met inbegrip van activiteiten ter ondersteuning van EIP en kennisstromen binnen AKIS

Algemeen:

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om de naam 'Vlaams Ruraal Netwerk' (VRN) te behouden voor het GLB Netwerk. Zo wordt de naambekendheid van het netwerk behouden, en blijven de intussen bereikte stakeholders aan boord. In de programmaperiode 2023-2027 zal het Vlaams Ruraal Netwerk ingebed blijven in het Departement Landbouw en Visserij en de werking verderzetten, uitbreiden en aanpassen conform Verordening (EU) 2021/2115.

De scope van het Vlaams Ruraal Netwerk wordt uitgebreid, en omvat naast Pijler II nu ook Pijler I van het GLB.

Doelstellingen:

Netwerking door de GLB Netwerken, en dus ook door het Vlaams Ruraal Netwerk, zal volgende doelstellingen hebben (art. 126):

1. De betrokkenheid van alle relevante stakeholders verhogen in de implementatie van het GLB Strategisch Plan en, waar relevant, de opmaak hiervan;
2. Het begeleiden van de administratie van de lidstaat/regio bij de implementatie van het GLB Strategisch Plan en de overgang naar een prestatiegericht delivery model;
3. Bijdragen aan het verbeteren van de kwaliteit van de implementatie van het GLB Strategisch Plan;
4. Bijdragen aan het informeren van het publiek en potentiële begunstigden over het GLB en de steunmogelijkheden;
5. Innovatie in landbouw en plattelandsontwikkeling bespoedigen, en het ondersteunen van peer-to-peer leren en de inclusie van, en de interactie tussen, alle stakeholders in het kennisuitwisselings- en kennisopbouwproces;
6. Bijdragen aan de capaciteit en activiteiten voor monitoring en evaluatie;
7. Bijdragen aan de verspreiding van de resultaten van het GLB Strategisch Plan.

Thema's:

Het grote thema waar het Vlaams Ruraal Netwerk rond zal werken in de programmaperiode 2023-2027 is uiteraard het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Dit zal worden onderverdeeld in brede subthema's, bijvoorbeeld:

1. Generatiewissel - Start to boer
2. Kennis en Innovatie (AKIS)
3. Duurzaam ondernemen
4. Milieu en klimaat
5. LEADER
6. Samenwerking

Activiteiten:

Het Vlaams Ruraal Netwerk werkt een meerjarenplan (2023-2027) uit, dat wordt doorvertaald in jaaractieplannen. Via de organisatie van activiteiten, communicatie en het verzorgen van de link naar het Europese niveau, wil het Vlaams Ruraal Netwerk duidelijke communicatie met een gespecialiseerd én met het brede publiek voeren.

Taken:

De taken van het Vlaams Ruraal Netwerk voor het bereiken van de doelstellingen zoals hierboven opgesomd zijn de volgende:

- Verzamelen, analyseren en verspreiden van informatie over acties en goede praktijken uitgevoerd of ondersteund binnen het GLB Strategisch Plan, net als analyse over ontwikkelingen in landbouw en op het platteland die relevant zijn voor de specifieke doelstellingen zoals in Artikel 6 lid 1 vermeld;
 - Voor deze taak wil het Vlaams Ruraal Netwerk voornamelijk communiceren via de website, sociale media, de nieuwsbrief ... Ook tijdens verschillende activiteiten zal deze informatie verspreid worden.
- Bijdragen aan de capaciteitsopbouw van administraties binnen de lidstaat/regio en van andere actoren die betrokken zijn in de implementatie van het GLB Strategisch Plan, waaronder met betrekking tot monitorings- en evaluatieprocessen;
 - Zoals in de PDPO III-periode kan het Vlaams Ruraal Netwerk opnieuw bijvoorbeeld opleidingen voorzien m.b.t. monitoring en evaluatie.
 - Het VRN zal ook, in samenwerking met de beheerautoriteit, samenwerken met het Europese GLB netwerk, rond monitoring en evaluatie. In de PDPO III-periode werd bijvoorbeeld door het VRN een monitoringstabel opgemaakt en afgestemd met de CNS die door ENRD jaarlijks werden opgevraagd. In de toekomst wil het VRN hier ook verder op

inzetten, en aanpassingen doen waar nodig.

- Creëren van platformen, fora en events om uitwisselingen van ervaringen te faciliteren tussen stakeholders en peer-to-peer leren, waaronder uitwisselingen met netwerken in derde landen waar relevant;
 - Tijdens activiteiten van het VRN, en specifiek ook tijdens netwerkactiviteiten, zal ruimte voorzien worden voor het uitwisselen van kennis en ervaringen. Daarnaast zal ook een samenwerkingsplatform opgenomen worden op de website van het VRN.
- Verzamelen van informatie en faciliteren van de verspreiding ervan, net als netwerking met ondersteunde structuren en projecten, zoals Plaatselijke Groepen (Artikel 33 van Verordening (EU) 2021/1060), Operationele Groepen van het ‘European Innovation Partnership for agricultural productivity and sustainability’ (Artikel 127 lid 3 van Verordening (EU) 2021/2115) en vergelijkbare structuren en projecten;
 - Zie onder punten EIP en AKIS en Netwerkactiviteiten voor Plaatselijke Groepen LEADER
- Ondersteunen van samenwerkingsprojecten tussen EIP Operationele Groepen, Plaatselijke Groepen (Artikel 33 van Verordening (EU) 2021/1060) of gelijkaardige structuren voor lokale ontwikkeling, inclusief transnationale samenwerking;
 - Hier kan het VRN netwerkactiviteiten voorzien; regionale, nationale of Europese contacten inroepen; ... Ook het samenwerkingsplatform op de VRN-website kan hierbij helpen.
- Creëren van linken met andere strategieën of netwerken die door de EU worden gefinancierd;
 - Ook in de toekomst zal het VRN verder samenwerken met bv. EFRO, ESF en EFMZVA, om te communiceren naar de burger ...
- Bijdragen aan de verdere ontwikkeling van het GLB en de voorbereiding van een volgende GLB Strategisch Plan periode;
 - Tijdens activiteiten zal verder input worden verzameld over het GLB. Deze info zal worden doorgegeven aan de beheerautoriteit. Het VRN zal ook bijdragen aan de voorbereiding van een volgende GLB Strategisch Plan periode, bv. door het opzetten van stakeholderbevragingen ...
- Voor de nationale GLB netwerken: deelnemen en bijdragen aan activiteiten van het Europese GLB netwerk.
 - Het VRN zal ook in de toekomst blijven bijdragen en deelnemen aan activiteiten van het Europese GLB netwerk. Ook voor het VRN zijn deze activiteiten belangrijk, bv. om info te krijgen vanop het Europese niveau, en ook vanuit andere lidstaten en regio's.

De voorbeelden van activiteiten van het VRN die per taak werden opgesomd, zullen verder worden aangevuld en uitgewerkt in het meerjarenplan.

EIP en AKIS:

Beschikken over voldoende en nuttige kennis is heel belangrijk voor de moderne landbouwer. Daarnaast, en daar deels aan gekoppeld, is ook innovatie een belangrijk aspect. Innovatie is een aspect om zich voor te bereiden op de toekomst. Duurzaam betekent ook dat de economische, ecologische en sociale uitdagingen getackeld worden onder meer door kennis en innovatie dichterbij de boer te brengen.

De doelstellingen van het Vlaams Ruraal Netwerk rond AKIS bestaan erin om enerzijds innovatie te bespoedigen, en anderzijds het ondersteunen van de inclusie van alle stakeholders in het proces van kennisuitwisseling en kennisopbouw. Het Vlaams Ruraal Netwerk zal daarom extra inzetten op communicatie over de interventies rond kennis en innovatie. Daarnaast wil het Vlaams Ruraal Netwerk een netwerk vormen voor de actoren binnen het Vlaamse AKIS, en zorgen voor een betere doorstroming van de kennis. Ook kennis uit onderzoek, EIP-Operationele Groepen, Horizon Europe-projecten... uit andere Europese lidstaten zal waar mogelijk gedeeld worden.

Het Vlaams Ruraal Netwerk wil dit concreet aanpakken door volgende acties:

1. Delen van info, good practices, oproepen ... zowel via digitale kanalen (nieuwsbrief, website, social media, webinars, ...) als fysieke bijeenkomsten (studiedagen, excursies ...);
2. Op de website zal 'kennis en innovatie' één van de grote thema's zijn;
3. Er wordt onderzocht of een samenwerkingsplatform kan ontwikkeld worden op de website van het VRN, met als doel kennis te delen, oproepen naar samenwerking te bundelen, ... ;
4. In de projectendatabank kunnen bijvoorbeeld de EIP-Operationele groepen uit Vlaanderen en, waar relevant voor Vlaanderen, ook uit andere Europese regio's of lidstaten worden opgenomen. Ook andere interessante projecten (bv. Horizon Europe) kunnen hierin opgenomen worden;
5. Er wordt onderzocht of in de agenda op de website van het Vlaams Ruraal Netwerk opleidingscentra zelf hun komende opleidingen kunnen ingeven, zodat info van verschillende centra op 1 plaats wordt gecentraliseerd en één algemeen overzicht kan worden gegeven;
6. Er wordt een GLB-steunwijzer opgenomen op de nieuwe website. Zo kan iedere potentieel begunstigde snel en op maat opzoeken welke steunmogelijkheden er binnen het GLB specifiek voor hem/haar relevant kunnen zijn;
7. Er zullen bijkomende wervingen gebeuren voor het Vlaams Ruraal Netwerk, waardoor de collega's van het Vlaams Ruraal Netwerk meer thematisch zullen werken. Eén van de collega's zich zal kunnen focussen op 'kennis en innovatie', en zodoende de rol van expert vervullen binnen het VRN met betrekking tot deze thema's;
8. Het Vlaams Ruraal Netwerk zal samenwerken met en deelnemen aan events van EIP-Agri.

Netwerkactiviteiten voor Plaatselijke Groepen LEADER:

Het Vlaams Ruraal Netwerk wil ook in de volgende GLB-periode sterk inzetten op netwerkactiviteiten voor de Plaatselijke Groepen LEADER (PG's). Zo kunnen de Lerende Netwerken LEADER, die het VRN tijdens PDPO III organiseerde, ook in de komende jaren worden verder gezet. Daarnaast zijn ook andere netwerkactiviteiten mogelijk, bijvoorbeeld met PG's uit andere Europese regio's en lidstaten.

4.4.2 Structuur, governance en werking van het nationaal GLB-netwerk

Structuur en beheer:

In België worden twee regionale GLB Strategische Plannen opgemaakt: één door Wallonië en één door Vlaanderen. Er worden dan ook twee regionale rurale netwerken opgericht, één in Wallonië en één in Vlaanderen, die communiceren over de respectievelijke GLB Strategische Plannen.

Het Vlaams Ruraal Netwerk-secretariaat, dat destijds onder PDPO II werd opgericht, blijft bestaan onder het Departement Landbouw en Visserij. Het zal bij aanvang van de programmaperiode 2023-2027 bestaan uit minstens 3 VTE's. Uitbreiding van personeelsinzet wordt voorzien. Daarnaast wordt er nauw samengewerkt met de diensten Communicatie en IT van het Departement Landbouw en Visserij en uiteraard ook met alle diensten verantwoordelijk voor het beheer van de GLB-interventies. Ook kan er steeds een beroep gedaan worden op ad hoc-expertise van externen.

Het Vlaams Ruraal Netwerk-secretariaat, onder leiding van een coördinator, werkt nauw samen met de beheerautoriteit van het GLB Strategisch Plan. Daarnaast wordt het omkaderd door een tweeledig advies-netwerk:

- een pool van stakeholders m.b.t. Vlaamse landbouw en platteland (zijnde alle contacten van het Vlaams Ruraal Netwerk)
- de entiteiten die instaan voor de uitvoering van het GLB Strategisch Plan.

Beide groepen worden op regelmatige basis om advies en evaluatie met betrekking tot de activiteiten en communicatie van het Vlaams Ruraal Netwerk gevraagd. De modaliteiten hiervoor worden in 2023 verder uitgewerkt.

Werking:

Lidmaatschap

Het Vlaams Ruraal Netwerk kent een informeel lidmaatschap, wat inhoudt dat alle geïnteresseerde

stakeholders en burgers kunnen deelnemen aan activiteiten of een beroep doen op het netwerk voor concrete vragen.

Taken

Het Vlaams Ruraal Netwerk voert de verplichte taken uit zoals hoger aangegeven. We kunnen deze taken in 3 categorieën indelen:

- organisatie: via het organiseren van allerlei activiteiten (studiedagen, infosessies, excursies, opleidingen, lerende netwerken ...) worden goede voorbeelden gedeeld, wordt kennis uitgewisseld enz.
- communicatie: via verschillende kanalen wordt heel wat info met betrekking tot het GLB gedeeld, zoals bv. inspirerende verhalen, projectoproepen enz.
- netwerking: het Vlaams Ruraal Netwerk is op diverse niveaus actief bezig met vertegenwoordiging en netwerking. Hierbij gaat er, naast de plattelandsactoren, specifieke aandacht naar de samenwerking met de Europese Netwerken die worden opgericht in het kader van het nieuwe GLB.

Planning

Het VRN wil ook in de nieuwe GLB-periode een jaarlijkse planning opmaken, met aandacht voor input van stakeholders waar mogelijk.

Het indicatieve aandeel financiering vanuit de technische bijstand dat aan het netwerk wordt toegewezen en indicatieve budget voor deze periode

De middelen voor het Vlaams ruraal netwerk maken deel uit van de 6% van het totale ELFPO-budget dat wordt gereserveerd voor de technische bijstand binnen het Vlaams GLB strategisch plan. Het indicatieve aandeel financiering vanuit de technische bijstand dat aan het netwerk wordt toegewezen bedraagt 15%, en het indicatieve budget dat aan het netwerk wordt toegewezen voor deze periode bedraagt 3.000.000 euro.

Indicatieve tijdslijn voor lancering van het nationale GLB-netwerk

Het Vlaams Ruraal Netwerk neemt reeds tijdens de ontwerpfase van het GLB Strategisch Plan de nodige voorbereidingen, zodat de continuïteit is verzekerd bij de start van het nieuwe GLB. Zo is reeds in 2021 en 2022 de nieuwe website in opmaak, worden de eerste stappen gezet in de voorbereiding van de communicatie ... Bij de lancering van het nieuwe GLB begin 2023, wil het Vlaams Ruraal Netwerk dan ook klaar staan om volop te communiceren over dit nieuwe GLB.

4.5 Overzicht van de coördinatie, afbakening en complementariteit tussen het Elfpo-fonds en andere Uniefondsen die actief zijn in plattelandsgebieden

Binnen het GLB-plan

Er wordt uiteraard voor gezorgd dat er geen dubbelfinanciering plaatsvindt tussen de interventies onderling (zie ook de interventies in hoofdstuk 5). De betrokken entiteiten houden elkaar op de hoogte van mogelijke risico's en coördineren waar nodig.

Met betrekking tot de groene architectuur is in nauw overleg met de betrokken beherende instanties ervoor gezorgd dat elke ecoregeling en agromilieu-klimaatverbintenis verder gaat dan de relevante conditionaliteit en dat ze onderling voldoende zijn gedemarkeerd en tegelijkertijd aanvullend zijn. De combinatie van steunvoorwaarden, steunbedragen en -waar relevant- gebiedsafbakening, zorgt voor een coherent geheel. Sommige ecoregelingen, AMKM en beheerovereenkomsten zijn onderling niet of beperkt (nl. aan een verminderd steunbedrag) combineerbaar. Hiervoor wordt een combinatietabel opgemaakt en duidelijk gecommuniceerd naar de potentieel begunstigden.

Ook tussen niet-areaal gebonden maatregelen wordt intern gecoördineerd, bijvoorbeeld met betrekking tot kosten die werden ingediend door producentenorganisaties in hun Operationeel Programma Groenten en

Fruit, die mogelijks al elders in het GLB werden gefinancierd.

Binnen het interventietype samenwerking (art. 77) worden er drie interventies uitgewerkt; EIP, projectoproep samenwerking en LEADER. De maatregelen onderscheiden zich van elkaar op vlak van thema's, toepassingsgebied, finaliteit, doelstellingen en uitwerking.

- Zo is de finaliteit van een EIP-project een innovatieve oplossing voor een bepaald probleem of een opportuniteit in de landbouwsector; de innovativiteit situeert zich op niveau van de landbouwsector als geheel of een deelsector ervan. Deze oplossing wordt ontwikkeld door een operationele groep waarvan landbouwers en onderzoekers verplicht deel uitmaken. Vervolgens dient er ook verplicht een kennisdeling plaats te vinden over de oplossing. Het aspect innovatie is ook een doelstelling binnen de interventie LEADER, waar er echter geen kennisdeling plaats dient te vinden. EIP-projecten kunnen wel overal in Vlaanderen opgezet worden, in tegenstelling met LEADER-projecten.
- De projectoproep samenwerking is een samenwerking tussen landbouwers en eventuele andere actoren. De doelstelling is innovatief voor het samenwerkingsverband maar niet zozeer voor de volledige landbouwsector. De landbouwers zijn verplicht één van de partijen in het samenwerkingsprojecten. Het einddoel van de samenwerking is breed maar er dient een meerwaarde te zijn voor de landbouwers. Samenwerking groeit vaak vanuit de basis en/of stakeholders actief in agrovoedingsketen of vanuit het agrarisch natuurbeheer. Kennisdeling hoeft niet plaats te vinden. Verder is de interventie van toepassing op gans Vlaanderen.
- De LEADER-interventie richt zich specifiek op plattelandsgebieden. In de LEADER interventie worden er plaatselijke groepen samengesteld die een lokale ontwikkelingsstrategie uitwerken op basis van de noden (plattelandsuitdagingen) in hun gebied rond een aantal afgebakende thema's. In de erkende LEADER-gebieden kunnen samenwerkingsverbanden van verschillende plattelandsactoren (landbouwers, lokale overheden, ngo's, enzovoort) projecten indienen die moeten bijdragen aan de noden en doelstellingen die vastgelegd zijn in de lokale ontwikkelingsstrategie van dat gebied.

De verschillen tussen de interventies maken dat er verschillende mogelijkheden gecreëerd worden op vlak van samenwerking. Er wordt uiteraard ook gezorgd dat er geen dubbelfinanciering plaatsvindt tussen de verschillende interventies. De verschillende entiteiten houden elkaar op de hoogte van mogelijke risico's en coördineren waar nodig.

Coördinatie met andere Europese fondsen

- Algemeen: Vlaanderen kiest ervoor om CLLD / LEADER niet fondsoverschrijdend in te zetten maar LEADER toe te passen binnen ELFPO enerzijds en EFMZVA anderzijds (zie ook interventiefiche LEADER). Een meer uitgebreide analyse vindt men terug in het Partnerschapsakkoord. Wegens dit niet-toepassen van een fondsoverschrijdende CLLD-samenwerking dient er dus geen Lead Fund vooropgesteld te worden.
- EFMZVA: in het kader van het ELFPO-programma worden geen acties rond of voor de visserijsector voorzien (en vice versa). Noch qua thema's en maatregelen, noch qua gebied is er overlap mogelijk tussen ELFPO en EFMZV. Daarnaast wordt de coördinatie ook verzekerd doordat de beheerautoriteiten van beide programma's tot hetzelfde beleidsdomein behoren. Hierdoor dienen geen specifieke rollen geïdentificeerd te worden.
- ESF en EFRO: er is geen overlap met de werking van het ESF-programma en het EFRO-programma. Mogelijke overlap in de toekomst wordt voorkomen door de voorwaarden inzake dubbelfinanciering binnen het ELFPO-programma. Hiervoor werden afspraken inzake rollen en coördinatie vastgelegd: dubbelfinanciering wordt vermeden door middel van duidelijke afbakeningen (zie hieronder). Volgende afspraken gelden alvast:
 - GLB – ESF: De coördinatie van het bewaken van deze afbakeningen ligt bij de beheerdienst van de interventies van het GLB-plan. Indien nodig wordt hiervoor bilateraal overlegd.

- GLB – EFRO: Hierbij werkt men verder op de afspraken die reeds in voege waren tijdens de voorbije programmeringsperiodes, waarbij dossiers met mogelijke overlap aan het andere fonds worden voorgelegd voor verificatie op dubbelfinanciering, alvorens een beslissing genomen wordt. Beide fondsen spelen hierbij de rol van bewaker. Met betrekking tot subsidies vanuit EFRO aan verwerkende bedrijven in de agrovoedingsketen is afgesproken een uitwisseling op te zetten van zowel de geselecteerde projecten als de projecten waarvoor de betalingsaanvraag ingediend werd, gezien daar een risico op overlap bestaat met de subsidies vanuit het GLB-plan (in het bijzonder de interventie VLIF ‘Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten’.
- LIFE/INTERREG: specifiek voor de Projectsubsidies Natuur wordt gecontroleerd of de ingediende projecten niet met LIFE of INTERREG gefinancierd worden. Voor de interventies ‘beheerovereenkomsten’ is er overlap/complementariteit met welbepaalde projecten in kader van Interreg. Beheerovereenkomsten worden soms ingezet i.k.v. Interreg-projecten gelinkt aan biodiversiteit (bv. Beespoke Partridge).

Andere

Er wordt uiteraard voor gezorgd dat er geen dubbelfinanciering plaatsvindt ten opzichte van andere subsidieverlenende instanties (bijvoorbeeld VLAM, VLAIO, VLM, VEKA, gemeentes en provincies...). De betrokken entiteiten houden elkaar op de hoogte van mogelijke risico's en coördineren waar nodig.

Verder zijn er natuurlijk ook overeenkomsten en afspraken met activiteiten en inspanningen die vanuit de Vlaamse overheid voorzien worden. Deze worden opgevolgd door de betrokken beheerdiensten van de GLB-interventies, die de nodige kennis en expertise terzake hebben. Dit komt vooral voor bij AKIS.

Voorbeelden (niet-limitatief) van overheidsinitiatieven die interfereren met AKIS zijn:

- het reguliere landbouwonderwijs (zowel middelbaar als hoger onderwijs) incl. bosbouw;
- opleidingen, trainingen en bijscholingen voor land-, tuin- en bosbouwers en adviseurs via federale en provinciale administraties (bijv. Federaal Agentschap voor de Voedselveiligheid, provinciale proefcentra, ...);
- de (op regelmatige basis georganiseerde) infosessies van het beleidsdomein Landbouw en Visserij voor de adviseurs en consultants;
- de informatie verspreid via Syntra, AgriPrevent, ILVO en andere wetenschappelijke onderzoeksinstellingen, VVP en VVSG;
- herscholingsmogelijkheden via VDAB...

Voor sommige initiatieven is er ook meer permanente coördinatie opgezet. De verspreiding van de resultaten van de landbouw (LA-)trajecten van VLAIO en de interventie demonstratieprojecten binnen het GLB zouden bijvoorbeeld kunnen overlappen. De VLAIO-verantwoordelijken voor de LA-trajecten worden echter betrokken in de selectieprocedure voor de GLB-demonstratieprojecten. Zij gaan voor elk project na of er geen overlap is met projecten die zij al financierden. Op die manier maakt dubbelfinanciering geen kans. Ook met betrekking tot Vlaamse subsidies voor verwerkende bedrijven in de agrovoedingssector is er afgesproken met VLAIO om een uitwisseling op te zetten van zowel de geselecteerde projecten als de projecten waarvoor de betalingsaanvraag ingediend werd.

4.6 Financieringsinstrumenten

4.6.1 Beschrijving van het financieringsinstrument

Niet van toepassing

4.7 Gemeenschappelijke elementen voor interventietypes plattelandontwikkeling

4.7.1 Lijst van niet-subsidiabele investeringen

Er zijn meerdere interventies geprogrammeerd onder artikel 73. Het gaat hierbij om de volgende interventies:

- VLIF ‘Innovatieve investeringen op landbouwbedrijven’
- VLIF ‘Productieve investeringen op landbouwbedrijven’

- VLIF ‘Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten’
- VLIF ‘Niet-productieve investeringen voor milieu – en klimaatdoelen’
- Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden

Daarnaast zijn er binnen de verschillende interventies onder het interventietype samenwerking ook investeringen mogelijk. Dit punt heeft ook betrekking op deze interventies:

- Projectoproep ‘Samenwerking’
- Projectoproep ‘Innovatie in kader van EIP’
- LEADER – realisatie LOS

Op basis van artikel 73 van Verordening (EU) 2021/2115 wordt volgende lijst van niet-subsidiabele investeringen opgesteld:

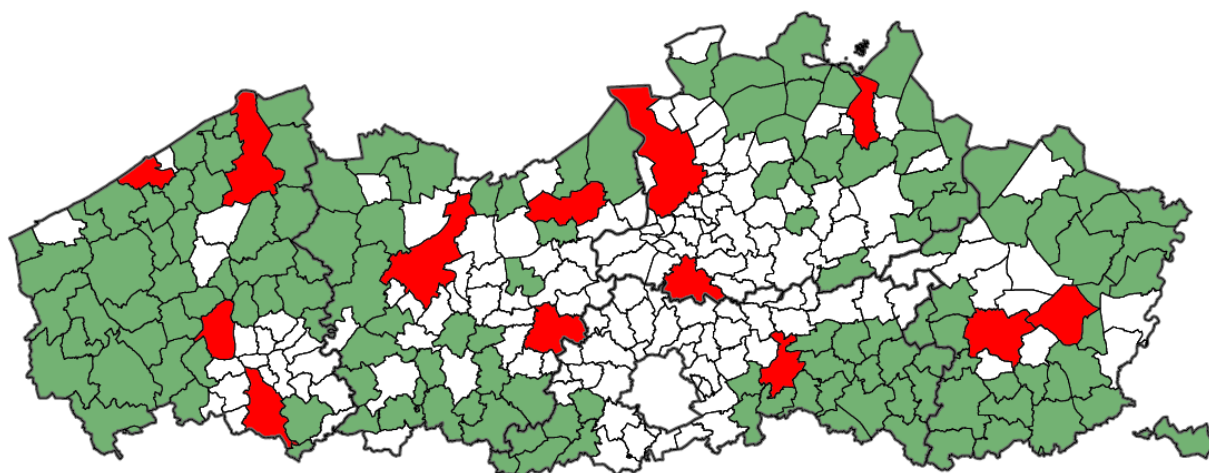
- Aankoop van landbouwproductierechten
- Aankoop van betalingsrechten
- Aankoop van grond voor een bedrag hoger dan 10% van de totale uitgave voor de actie
- Dieren en zaai – en pootgoed van eenjarige gewassen alsmede het planten ervan met uitzondering voor het herstellen van landbouw of bosbouwpotentieel na een (natuurlijke) ramp of ongunstige weersomstandigheden, voor het beschermen van vee tegen grote predatoren, voor het gebruik in bosbouw in plaats van machines of voor het behoud van bedreigde soorten of rassen.
- Interest op schulden
- Investerings in grootschalige infrastructuur
- Investerings in bebossing die niet in lijn zijn met milieu en klimaatdoelstellingen en de duurzame bosbouwprincipes zoals opgesteld in de Pan-Europese richtlijnen voor Bebossing en herbebossing
- Investerings waarvoor een betaalbaar duidelijk alternatief bestaat met minder milieu-impact.

De bijkomende, specifieke niet-subsidiabele investeringen worden bij elke betrokken interventie, onder hoofdstuk 5, weergegeven.

4.7.2 Definitie van plattellandsgebied en toepasbaarheid

De definitie van de plattellandsgebieden is van toepassing bij de interventies LEADER – opmaak LOS en LEADER – realisatie LOS. De plattellandsgemeenten zijn immers de primairedoelgroep voor de LEADER-interventies, waarbij samenwerking met omliggende gemeenten (minder plattellandskarakter ingevolge verstedelijkingsdruk) mogelijk blijft op voorwaarde dat het totale LEADER-gebied een plattellandskarakter heeft en in concreto beantwoordt aan de criteria voor plattellandsgebied. De centrumsteden sluiten we evenwel volledig uit omdat zij geen doelgroep vormen binnen de context van plattellandsontwikkeling.

De plattellandsgebieden of plattellandsgemeenten zijn gemeenten met een bevolkingsdichtheid van maximum 350 inwoners/km² of met een ruimtebeslag van maximum 30%, uitgezonderd de centrumsteden. Onderstaande kaart geeft aan welke gemeenten in Vlaanderen behoren tot de plattellandsgemeenten.

Toepassingsgebied LEADER-interventie GLB post 2020

■ Plattelandsgemeenten
Bevolkingsdichtheid (2019, Statbel ≤ 350 inw/km²)
OF
Ruimtebeslag (2019, RuimteVlaanderen $\leq 30\%$)
■ centrumsteden

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Vlaanderen
is open ruimte

4.7.3 Aanvullende elementen die gemeenschappelijk zijn voor sectorale interventies, voor interventies voor plattelandontwikkeling, of die gemeenschappelijk zijn voor zowel sectorale als plattelandontwikkelingsinterventies

Niet van toepassing

4.7.4 Op plattelandontwikkelingsinterventies toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Nationale bijdragepercentage(s)

Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
91(2)(a) - Minder ontwikkelde regio's		20,00%	85,00%
91(2)(b) - Ultraperifere gebieden en kleinere eilanden in de Egeïsche Zee		20,00%	80,00%
91(2)(c) - Overgangsregio's in de zin van artikel 108, lid 2, eerste alinea, punt b), van Verordening (EU) 2021/1060		20,00%	60,00%
91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
91(3)(a) - Betalingen voor natuurlijke of andere gebiedsspecifieke beperkingen in het kader van artikel 71		20,00%	65,00%
91(3)(b) - Payments under Article 70, payments under Article 72, support for non-productive investments referred to in Article 73, support for the projects of EIP operational groups under Article 77(1), point(a), and LEADER under Article 77(1), point(b)		20,00%	80,00%
91(3)(b) - 70 - Payments under Article 70		20,00%	80,00%
91(3)(b) - 72 - Payments under Article 72		20,00%	80,00%
91(3)(b) - 73 - Support for non-productive investments referred to in Article 73		20,00%	80,00%
91(3)(b) - 77(1)(a) - Support for the European Innovation Partnership under Article 77(1), point(a)		20,00%	80,00%
91(3)(b) - 77(1)(b) - LEADER under Article 77(1), point(b)		20,00%	80,00%
91(3)(c) - Operations receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103	100,00%	20,00%	100,00%
91(3)(c) - 70 - Operations, under Article 70, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 71 - Operations, under Article 71, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 72 - Operations, under Article 72, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 73-74 - Operations, under Articles 73-74, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 75 - Operations, under Article 75, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 76 - Operations, under Article 76, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 77 - Operations, under Article 77, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 78 - Operations, under Article 78, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%

Regionale bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief

5 In de strategie gespecificeerde rechtstreekse betalingen, sectorale en plattelandontwikkelingsinterventies

Fonds	Vorm van interventie	Soort interventie	Interventiecode (LS) - Naam	Gemeenschappelijke outputindicator	Gen. Renewal	Env.	ES rebate system	LEADER
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	BISS(21)	1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid	O.4				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	CRISS(26)	1.2 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid	O.7				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	CIS-YF(30)	1.3 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	O.6				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.10 - Bufferstroken	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.11 - Mechanische onkruidbestrijding	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.12 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.13 - Gewasrotatie	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Art. 31(7)(a) - Additional payment to BIS	1.14 - Precisielandbouw 1.0	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.15 - Precisielandbouw 2.0	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Art. 31(7)(a) - Additional payment to BIS	1.16 - Ecoregeling 'Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau' (afgekort: Bodempaspoort)	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.17 - Behoud van lokale rundveerassen (afgekort: Lokale rundveerassen)	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.5 - Behoud meerjarig grasland	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.6 - Ecologisch beheerd grasland	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.7 - Ecoregeling bodem organisch koolstofgehalte in bouwland (afgekort: Organisch koolstofgehalte bouwland)	O.8				

ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag	1.8 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	O.8				
ELGF	Ontkoppelde rechtstreekse betalingen	Eco-scheme(31) / Art. 31(7)(a) - Additional payment to BIS	1.9 - Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)	O.8				
ELGF	Gekoppelde rechtstreekse betalingen	CIS(32)	1.4 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vlesveehouderij	O.11				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.1 - Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele productie	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.2 - Operationele programma's groenten en fruit - milieu en klimaatinvesteringen	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVRE(47(1)(a))	2.3 - Operationele programma's groenten en fruit - sociale investeringen	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ADVIl(47(1)(b))	2.4 - Operationele programma's groenten en fruit - adviesdiensten en technische bijstand	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRAINCO(47(1)(c))	2.5 - Operationele programma's groenten en fruit – opleiding (met inbegrip van coaching)	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ORGAN(47(1)(d))	2.6 - Operationele programma's groenten en fruit - biologische of geïntegreerde productie	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRANS(47(1)(e))	2.7 - Operationele programma's Groenten en Fruit - duurzaamheid en efficiëntie van transport of opslag van producten	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	PROMO(47(1)(f))	2.8 - Operationele programma's Groenten en Fruit - promotie, communicatie en marketing	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	QUAL(47(1)(g))	2.9 - Operationele programma's Groenten en Fruit - uitvoering van Unie en nationale kwaliteitsregelingen	O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	TRACE(47(1)(h))	2.10 - Operationele programma's Groenten en Fruit - traceerbaarheid en certificatie systemen en monitoring van productiekwaliteit	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	CLIMA(47(1)(i))	2.11 - Operationele programma's groenten en fruit - acties klimaatmitigatie en klimaatadaptatie	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	SETUP(47(2)(a))	2.12 - Operationele programma's Groenten en Fruit - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door PO's en UPO's	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	INVVO(47(2)(b))	2.13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen om het beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	STORE(47(2)(c))	2.14 - Operationele programma's Groenten en Fruit - collectieve opslag van producten en collectieve verwerking	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	ORCHA(47(2)(d))	2.15 - Operationele programma's groenten en fruit – herbeplanting van boomgaarden	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	WITHD(47(2)(f))	2.16 - Operationele programma's groenten en fruit – het uit de markt nemen van producten	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	GREEN(47(2)(g))	2.17 - Operationele programma's groenten en fruit – groen oogsten	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	NOHAR(47(2)(h))	2.18 - Operationele programma's Groenten en Fruit - niet oogsten	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	HARIN(47(2)(i))	2.19 - Operationele programma's groenten en fruit – oogst- en productieverzekering	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	COACH(47(2)(j))	2.20 - Operationele programma's groenten en fruit – begeleiding van andere PO's en UPO's	O.35				

ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	3COUN(47(2)(k))	2.21 - Operationele programma's Groenten en Fruit - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire voorschriften van derde landen	O.35				
ELGF	Sectoraal - Groenten en fruit	COMM(47(2)(l))	2.22 - 5.1.22 Operationele programma's groenten en fruit – afzetbevordering en communicatie van consumenten	O.35				
ELGF	Sectoraal - Producten van de bijenteelt	ADVIBEES(55(1)(a))	2.25 - Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties	O.37				
ELGF	Sectoraal - Producten van de bijenteelt	INVAPI(55(1)(b))	2.27 - Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa	O.37				
ELGF	Sectoraal - Producten van de bijenteelt	ACTLAB(55(1)(c))	2.24 - Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria	O.37				
ELGF	Sectoraal - Producten van de bijenteelt	PRESBEEHIVES(55(1)(d))	2.23 - Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie	O.37				
ELGF	Sectoraal - Producten van de bijenteelt	COOPAPI(55(1)(e))	2.26 - Toegepast onderzoek	O.37				
Elfpo	Plattelandontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.1 - Tijdelijk grasland naar blijvend grasland	O.14	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.10 - Beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten (afgekort: Beheerovereenkomsten soortenbescherming)	O.14	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.11 - Reductie antibioticagebruik	O.18	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.2. - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	O.14	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandontwikkeling	ENVCLIM(70)	3.3 - Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee om emissies broeikasgassen te verminderen (afgekort: Voedermanagement bij rundvee)	O.14	Nee	Ja	Nee	Nee

Elfpo	Plattelandsonwikkeling	ENVCLIM(70)	3.4 - Omschakeling biologische landbouw	O.17	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	ENVCLIM(70)	3.5 - Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt (afgekort: Meerjarige bloemenstrook fruit)	O.14	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	ENVCLIM(70)	3.6 - Behoud van lokale schapen-, geiten- en varkensrassen (afgekort: Lokale schapen-, geiten- en varkensrassen)	O.19	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	ENVCLIM(70)	3.7 - Onderhoud boslandbouwsystemen	O.16	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	ENVCLIM(70)	3.8 - Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of voor het creëren van ecologische verbindingen (afgekort: Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden)	O.14	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	ENVCLIM(70)	3.9 - Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (afgekort: Beheerovereenkomsten KLE)	O.14	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	INVEST(73-74)	3.20 - VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	O.20	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	INVEST(73-74)	3.21 - VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	INVEST(73-74)	3.22 - VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	O.20	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	INVEST(73-74)	3.23 - VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	O.20	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	INVEST(73-74)	3.24 - VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven	O.20	Nee	Ja	Nee	Nee

Elfpo	Plattelandsonwikkeling	INVEST(73-74)	3.25 - VLIF – Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten	O.24	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	INVEST(73-74)	3.26 - VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen	O.21	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	INVEST(73-74)	3.27 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden	O.23	Nee	Ja	Nee	Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	INSTAL(75)	3.28 - VLIF - Opstart en overname door jonge landbouwers	O.25	Ja	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	INSTAL(75)	3.29 - VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	O.27	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	COOP(77)	3.15 - Dierenwelzijnslabel	O.29	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	COOP(77)	3.16 - Projectoproep samenwerking	O.32	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	COOP(77)	3.17 - Projectoproep innovatie in kader van EIP	O.1	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	COOP(77)	3.18 - LEADER – Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie	O.31	Nee	Nee		Ja
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	COOP(77)	3.19. - LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie	O.31	Nee	Nee		Ja
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	KNOW(78)	3.12 - Demonstratieprojecten	O.33	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	KNOW(78)	3.13 - Vorming en advies op maat – vraaggestuurd	O.33	Nee	Nee		Nee
Elfpo	Plattelandsonwikkeling	KNOW(78)	3.14 - Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd	O.33	Nee	Nee		Nee

5.1 Direct Payments Interventions

BISS(21) - Basic income support

1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid

Interventiecode (lidstaat)	1.1
Naam interventie	Basisinkomenssteun voor duurzaamheid
Soort interventie	BISS(21) - Basic income support
Gemeenschappelijke outputindicator	O.4. Aantal hectaren waarvoor basisinkomenssteun wordt ontvangen

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen	
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen	
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

In tegenstelling tot private goederen zijn publieke diensten niet-exclusief en niet-uitsluitbaar wat er toe leidt dat (het gros van de) consumenten de levering er van niet vrijwillig vergoedt. Via de liberalisering van de handel zijn bovendien competitieve private goederen op de interne EU-markt beschikbaar gekomen, afkomstig uit productieregio's waar lokale overheden geen of minder publieke diensten eisen van de landbouwers. De basisinkomenssteun voor duurzaamheid streeft naar het corrigeren van dit marktfalen voor de levering van publieke diensten op de interne markt en naar het compenseren van het ongelijke speelveld met producenten uit derde landen. Een billijk landbouwbedrijfsinkomen blijft in de toekomst van essentieel belang voor de voedselzekerheid, de milieu- en klimaatambities en de vitaliteit

van het platteland.

Binnen de mogelijkheden van het nieuwe GLB en zonder aan gold plating te doen kiest Vlaanderen bij de toekenning van de inkomenssteun om dit zo maximaal mogelijk en resultaatgericht te koppelen aan het leveren van publieke diensten en milieuprestaties via de conditionaliteit (klimaat, milieu, volksgezondheid, plantgezondheid en dierenwelzijn).

- **De interventie draagt bij tot specifieke doelstelling (a)** aangezien steun wordt geboden met het oog op een leefbaar landbouwbedrijfsinkomen en veerkracht (ter ondersteuning van de voedselzekerheid) (nood 3). Deze steun vormt ook een buffer tegen prijs- en inkomensvolatiliteit,
- **De interventie draagt bij tot specifieke doelstelling (d), (e) en (f)** aangezien de basisinkomenssteun voor duurzaamheid de ambitie heeft om landbouwers op het gebied van milieu en klimaat op een hoger niveau te brengen door toepassing van de conditionaliteit. Door het koppelen van de inkomenssteun aan de conditionaliteit lenigt deze steun mee de noden gelinkt aan klimaatverandering, bodem, water, biodiversiteit en landschap (nood 7, 11, 12, 13 en 14).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

1. Voor een toekenning van nieuwe rechten uit de reserve of een ophoging van bestaande rechten uit de reserve moet de begunstigde voldoen aan de definitie van jonge landbouwer of nieuwe landbouwer of een landbouwer zijn met een of meerdere biologisch gecertificeerde percelen.
2. Overdrachten van betalingsrechten wordt uitgewerkt in de regelgeving.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Het impact assessment van de Europese Commissie ([resource.html \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/key_policies/documents/cap_specific_objectives_-_brief_1_-_ensuring_viable_farm_income.pdf)), welke uitgevoerd werd ter voorbereiding van het GLB Post 2020 toont aan dat de bezuinigingen samen met veranderingen in basisinkomenssteun en de hogere milieueisen een sterk negatief effect hebben op het inkomen van de landbouwers, met een daling van het totale landbouwinkomen in de onderzochte opties in vergelijking met het referentiescenario. De GLB-steun blijft bijgevolg van cruciaal belang voor het verkleinen van de inkomenskloof tussen het landbouwinkomen en andere economische sectoren en tussen lidstaten en regio's. Het voorgestelde eenheidsbedrag is te klein om deze inkomenskloof te dichten maar vormt een compromis waarbij rekening gehouden wordt met de verschillende specifieke GLB-doelstellingen.

Daarnaast toont het volgend kort rapport (https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/key_policies/documents/cap_specific_objectives_-_brief_1_-_ensuring_viable_farm_income.pdf) en de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees economisch en sociaal comité en het comité van de regio's met betrekking tot de aanbevelingen aan de lidstaten betreffende hun strategisch plan voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid ([resource.html \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/key_policies/documents/cap_specific_objectives_-_brief_1_-_ensuring_viable_farm_income.pdf)) ook aan dat de rechtstreekse betalingen een belangrijk aandeel vormen in het inkomen van de landbouwer en dat desondanks het gemiddelde landbouwerinkomen nog steeds aanzienlijk lager ligt dan het gemiddelde inkomen. Basisinkomenssteun fungeert ook als een jaarlijkse, stabiele buffer tegen inkomensschommelingen.

Artikel 39 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie stelt dat het gemeenschappelijk landbouwbeleid als doel heeft:

1. de productiviteit van de landbouw te doen toenemen door de technische vooruitgang te bevorderen en door zowel de rationele ontwikkeling van de landbouwproductie als een optimaal gebruik van de productiefactoren, met name de arbeidskrachten, te verzekeren
2. aldus de landbouwbevolking een redelijke levensstandaard te verzekeren, met name door de verhoging van het hoofdelijk inkomen van hen die in de landbouw werkzaam zijn;
3. de markten te stabiliseren;
4. de voorziening veilig te stellen;
5. redelijke prijzen bij de levering aan verbruikers te verzekeren

De keuze van het eenheidsbedrag is gebaseerd op basis van deze literatuur en de nodenanalyse waaruit inkomenszekerheid als een zeer belangrijke nood naar voor kwam. Het huidige eenheidsbedrag draagt bij tot inkomenszekerheid en verkleint de inkomenskloof tussen de landbouwsector en de andere economische sectoren. Het voorgestelde eenheidsbedrag ligt echter aanzienlijk lager dan het eenheidsbedrag in het GLB 14-20 door de introductie van de ecoregelingen.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Is this BIS intervention a Payments for small farmers? (Art. 28)

☐ Ja ☒ Nee

Which form of support do you use Payments for small farmers? (Art. 28)

☐ Lump sum(s) ☐ Payment(s) per hectare

What is the maximum amount for the Payments for small farmers? (Art. 28)

Do you have any other comments or explanations for the Payments for small farmers?

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 6 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §6 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- Basisinkomenssteun voor duurzaamheid komt enkel actieve landbouwers toe.
- Basisinkomenssteun voor duurzaamheid is niet gerelateerd aan (met andere woorden 'ontkoppeld van') de productie, met name de productieniveaus of productprijzen. De betaling heeft geen invloed op op het type of de omvang van de landbouwproductie ("ontkoppeling"). De gestelde voorwaarden sluiten elke koppeling uit tussen enerzijds de hoogte van de betalingen en anderzijds de productie, de prijzen of de productiefactoren in geen enkel jaar na het referentiejaar.
- Bovendien is geen productie vereist om deze betalingen te ontvangen maar volstaat minimaal onderhoud

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per betalingsrecht	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.4;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per betalingsrecht

De output werd geraamd op basis van de gegevens van 2020 met een zeer beperkte correctie voor toepassing van de definitie actieve landbouwer.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting en onderbenutting te voorkomen. Dit kan aangezien het geplande steunbedrag lager is dan de noden aangeven. Dit is nodig aangezien de toepassing van actieve landbouwer een belangrijke impact heeft, de ecoregelingen een nieuw concept zijn en om de principe van overboeking zoals in het huidige GLB te capteren. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.1.1 - Basisinkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per betalingsrecht	Gepland eenheidsbedrag	192,14	190,00	190,00	188,00	213,40	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	177,73	175,75	175,75	173,90	197,40	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	220,96	218,50	218,50	216,20	245,41	
	O.4 (unit: Hectare)	579.992,87	580.006,16	580.005,71	579.588,66	580.231,64	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	111.439.830,04	110.201.170,40	110.201.084,90	108.962.668,08	123.821.431,98	564.626.185,40
TOTAL	O.4 (unit: Hectare)	579.992,87	580.006,16	580.005,71	579.588,66	580.231,64	2.899.825,04
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	111.439.830,04	110.201.170,40	110.201.084,90	108.962.668,08	123.821.431,98	564.626.185,40
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)						

CRISS(26) - Complementary redistributive income support

1.2 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid

Interventiecode (lidstaat)	1.2
Naam interventie	Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid
Soort interventie	CRISS(26) - Complementary redistributive income support
Gemeenschappelijke outputindicator	O.7. Aantal hectaren waarvoor aanvullende herverdelende inkomenssteun wordt ontvangen

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING
Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja

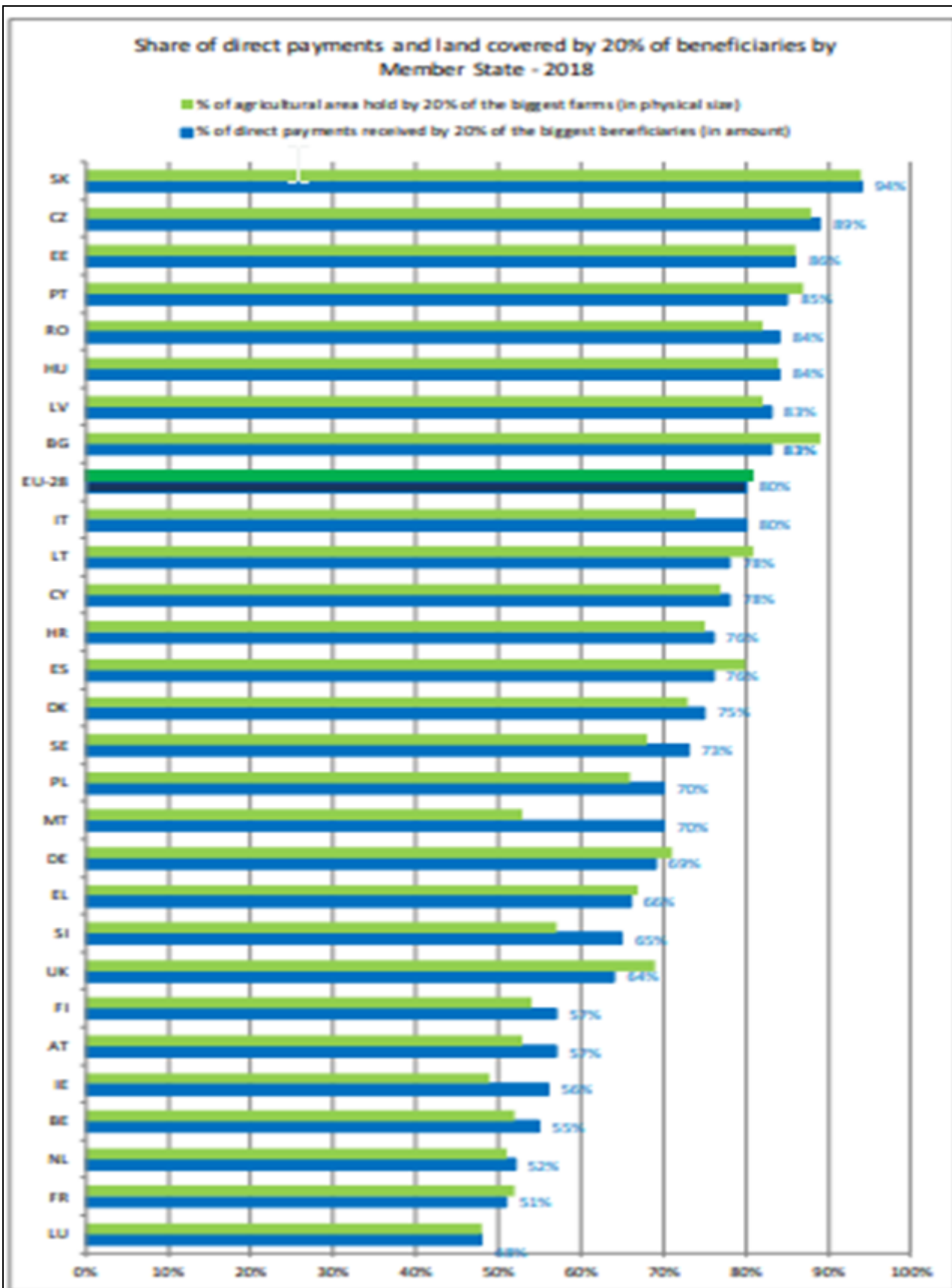
4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN
Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.6 Percentage aanvullende rechtstreekse betalingen per hectare voor in aanmerking komende boerderijen onder de gemiddelde boerderijomvang (ten opzichte van het gemiddelde)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

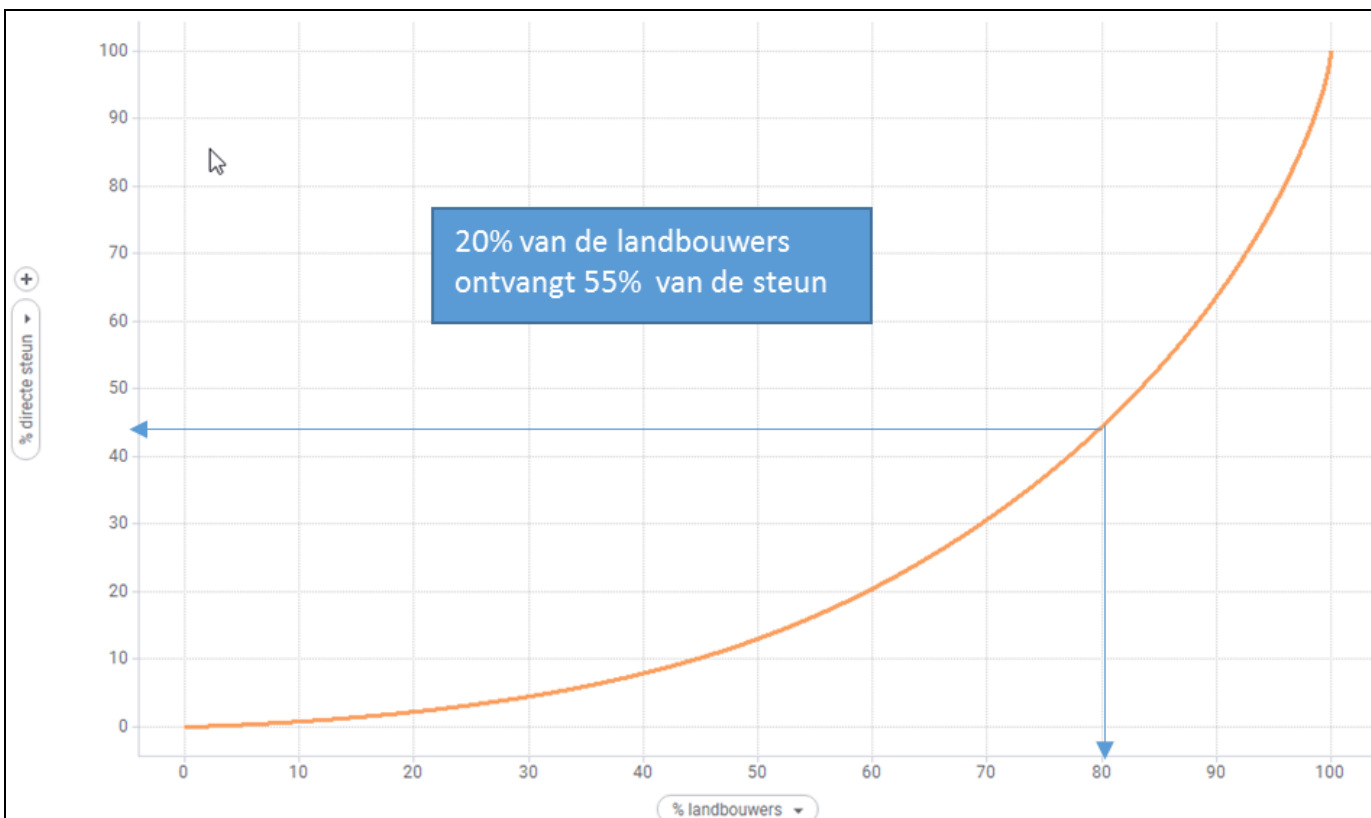
Beschrijving

Deze interventie heeft tot doel om, samen met de plafonnering (capping) en interne convergentie, bij te dragen tot een nog betere verdeling van de rechtstreekse betalingen. Verdeling van de steun blijft immers een actueel thema. Ondanks dat Vlaanderen in vergelijking met andere lidstaten al een goede verdeling van de middelen heeft, is nog verbetering mogelijk (zie CATS- DG AGRI gegevens en gegevens Departement Landbouw en Visserij). In de EU-28 ontvangt 20% van de bedrijven 80% van de steun. In Vlaanderen heeft 20% van de landbouwers 55% van de steun. De herverdelende betaling moet bijdragen aan een adequaat landbouwbedrijfsinkomen wat van essentieel belang is voor de voedselzekerheid, de milieu- en klimaatambitie en de vitaliteit van het platteland. Tegelijkertijd moet rekening gehouden worden met de vaststelling dat in Vlaanderen de grootte van het landbouwbedrijf omgekeerd evenredig is met de leeftijd waardoor de steun verleend onder deze interventie gemiddeld genomen eerder bij oudere landbouwers zou terechtkomen.

Bron: Europese Commissie, DG - Agri

Verdeling directe steun over de begunstigden, Vlaanderen, 2018

Bron: Departement Landbouw en Visserij

- **De interventie draagt bij tot specifieke doelstelling (a)** aangezien steun wordt geboden met het oog op een leefbaar landbouwbedrijfsinkomen en veerkracht (ter ondersteuning van de voedselzekerheid) (nood 3). Deze steun vormt ook een buffer vormen tegen prijs- en inkomensvolatiliteit.
- **De interventie draagt bij tot specifieke doelstelling (d), (e) en (f)**, aangezien de aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid de ambitie heeft om landbouwers op het gebied van milieu en klimaat op een hoger niveau te brengen door toepassing van de conditionaliteit.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- De landbouwer activeert minstens een betalingsrecht in het jaar van aanvraag voor de basisinkomenssteun voor duurzaamheid.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Deze bedragen werden vastgesteld op basis van de geldende Europese regelgeving, de nodenanalyse en de landenspecifieke aanbevelingen.

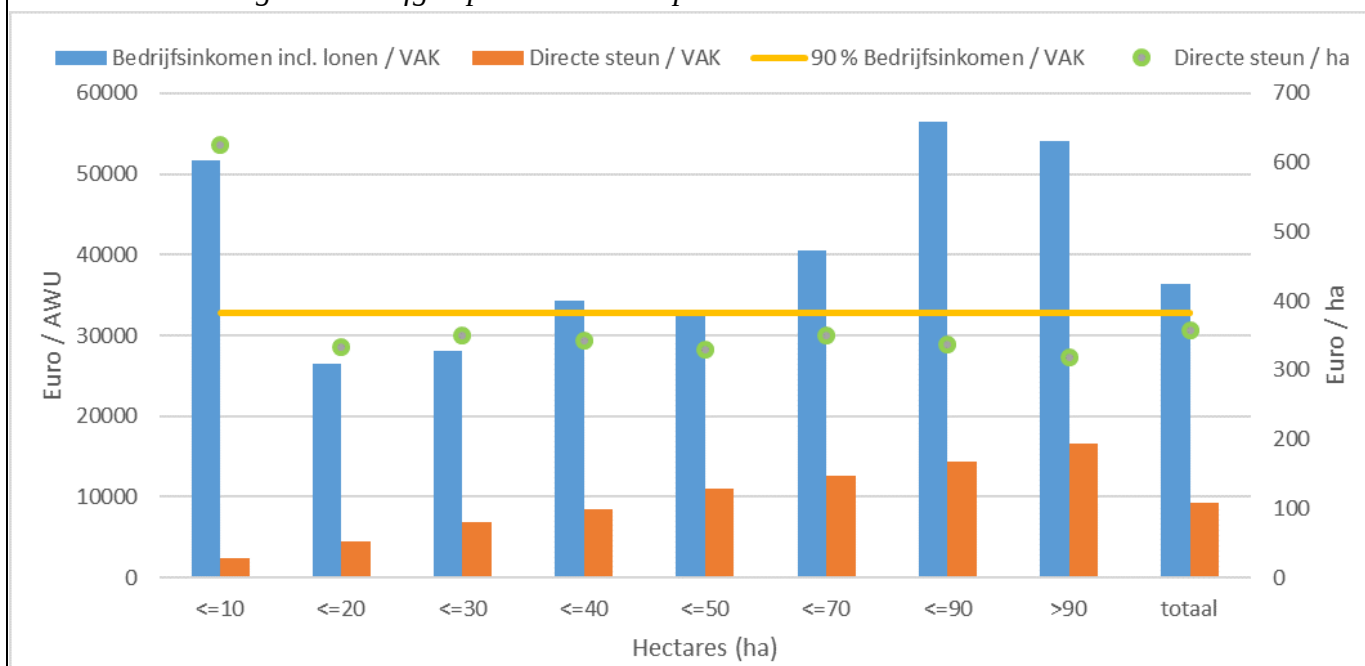
Elke landbouwer krijgt vanaf 10,00 hectare t.e.m. de 30,00ste hectare een bijkomende betaling van 95 –

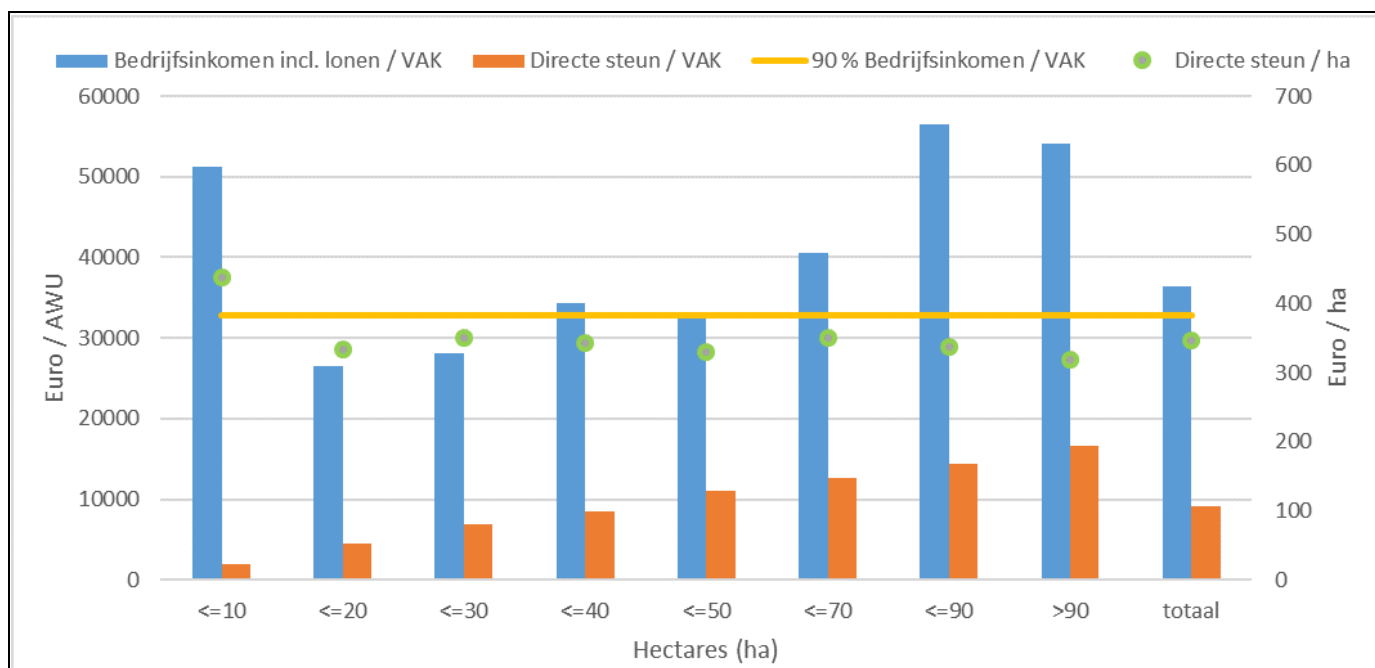
93 euro/subsidiabele hectare (verklaring: het eenheidsbedrag verlaagt in zeer beperkte mate in de tijd door toenemende flexibiliteit van pijler 1 naar pijler 2 in de GLB periode).

De figuur toont een analyse van het bedrijfsinkomen van de landbouwbedrijven, inclusief de betaalde lonen, die directe steun ontvangen, opgedeeld in verschillende oppervlakteklassen en op basis van de FADN-data voor de periode 2015-2019. De analyse toont aan dat het bedrijfsinkomen per voltijdse arbeidskracht (VAK) voor de bedrijven in de klasse van 10-20 ha en 20-30-ha onder de 90% grens ligt, en dat dit voor de andere klassen de grens benadert of er boven ligt. In Vlaanderen wordt er daarom voor gekozen met een herverdelende betaling steun te geven voor het areaal tussen 10 en 30 ha van een landbouwbedrijf. Daarmee draagt de herverdelende betaling ook nagenoeg volledig bij aan R.6 aangezien de gemiddelde oppervlakte van een landbouwbedrijf met pijler 1 steun in 2019 29,3 ha bedroeg.

Toelichting voor de cijfers bij de klasse < 10 ha: Het grote aantal niet- of minder grondgebonden varkens- en pluimveebedrijven en tuinbouwbedrijven zorgt voor het hogere inkomen in de categorie tot 10 ha. In het FADN zijn een groot aantal zeer kleine, eerder hobbymatige bedrijven in vooral akkerbouw en vleesvee niet vertegenwoordigd omdat die beneden de grens van 25.000 euro standaard output per bedrijf vallen. Het gaat daarbij bovendien om de oudste landbouwers in de landbouwpopulatie (zie tabel). Door de herverdelende inkomenssteun pas toe te kennen boven de 10 ha, wordt de steun ook meer doeltreffend en evenwichtig ingezet naar leeftijd toe. Samengevat, bij arealen onder de 10 ha zou de steun in grote mate naar de oudste landbouwers gaan, vooral in akkerbouw en in vleesvee, en zoals uit de FADN cijfers blijkt, naar niet-grondgebonden varkens- en pluimveehouderij en tuinbouw met een hoger inkomen.

Figuur : Bedrijfsinkomen en directe steun per voltijdse arbeidskracht (VAK), en directe steun per ha volgens groottecategorie van hectares, 2015 – 2019. De figuur links toont de resultaten op basis van de daadwerkelijke waarde van de huidige betalingsrechten, de figuur rechts toont de resultaten wanneer de waarde van betalingsrechten afgetopt zou worden op 1500 euro.

Bron: Landbouwmonitoring Netwerk (LMN)

Tabel: Beschrijvende statistieken per groottecategorie (ha) o.b.v. campagne 2019.

ha-grootte-categorie	Aantal landbouwers	Aantal ha-subsidiabele oppervlakten	% landbouwers	% subsidiabel-areaal	waarde per recht (basis+vergroening)	leeftijd	standaard-output (euro/-bedrijf)	% <=40-jaars	% >=65-jaars	% SO < 25.000 euro per bedrijf
<5	2.085	7.037	10	1	413	63,9	63.459	8	50	83
<10	3.477	25.912	17	4	336	61,5	85.672	8	41	63
<20	4.679	68.296	22	11	313	57,9	136.975	10	30	20
<30	3.262	80.868	16	13	305	55,3	201.347	12	20	0
<40	2.314	80.555	11	13	304	53,0	256.559	15	14	0
<50	1.661	74.195	8	12	304	51,5	317.078	17	11	0
<60	1.115	61.136	5	10	308	49,5	377.420	21	6	0
<70	761	49.148	4	8	309	48,5	426.325	25	7	0
<80	500	37.382	2	6	305	47,2	486.278	31	5	0
<90	340	28.761	2	5	306	47,3	570.982	29	6	0
<100	217	20.532	1	3	301	45,5	582.093	37	4	0
>100	546	79.220	3	13	305	43,8	789.977	43	4	0

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Do you apply the territorialisation for the CRISS?

☐ Ja ☒ Nee

Past u verschillende bedragen toe voor verschillende reeksen hectaren? (art. 29, lid 3)

☒ Ja ☐ Nee

Indien ja, wat zijn de reeksen hectaren? (art. 29, lid 3)

Bedragen	
0,00	0,00 ha to 10,00 ha
95,00	10,00 ha to 30,00 ha

Wat is het maximumaantal hectaren per landbouwer aan wie CRIS is betaald? (art. 29, lid 3)

20,00

- Sluit u landbouwbedrijven uit van CRIS op basis van hun fysieke omvang?

☐ Ja ☒ Nee

- Aanvullende regels en/of verklaringen in verband met CRIS

Van 10,00 tot en met 30,00 ha: Eenheidsbedrag per subsidiabele hectare van 95 euro - 93 euro (eenheidsbedrag verlaagt in zeer beperkte mate in de tijd door toenemende flexibiliteit van pijler 1 naar pijler 2 tijdens de GLB periode)

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 6 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze maatregel is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §6 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid is enkel bedoeld voor actieve landbouwers.
- Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid is niet gerelateerd aan (met andere woorden 'ontkoppeld van') de productie, met name de productieniveaus of productprijzen. De betaling heeft geen invloed op het type of de omvang van de landbouwproductie ("ontkoppeling"). De gestelde voorwaarden sluiten elke koppeling uit tussen enerzijds de hoogte van de betalingen en anderzijds de productie, de prijzen of de productiefactoren in geen enkel jaar na het referentiejaar.
- Bovendien is geen productie vereist om deze betalingen te ontvangen maar volstaat minimaal onderhoud.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.2.1 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.6;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.2.1 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per hectare

De output werd geraamd op basis van de gegevens van 2020 met een zeer beperkte correctie voor toepassing van de definitie actieve landbouwer.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting en onderbenutting te voorkomen. Dit kan aangezien het geplande steunbedrag lager is dan de noden aangeven. Dit is nodig aangezien de toepassing van actieve landbouwer een belangrijke impact heeft. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.2.1 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	95,00	94,00	94,00	93,00	105,55	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	87,88	86,95	86,95	86,03	97,63	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	109,25	108,10	108,10	106,94	121,38	
	O.7 (unit: Hectare)	217.230,80	217.102,42	217.102,42	216.971,28	217.242,25	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	20.636.926,00	20.407.627,48	20.407.627,48	20.178.329,04	22.929.919,49	104.560.429,49
TOTAL	O.7 (unit: Hectare)	217.230,80	217.102,42	217.102,42	216.995,50	217.242,00	1.085.673,14
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	20.636.926,00	20.407.627,48	20.407.627,48	20.178.329,04	22.929.919,49	104.560.429,49
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling "compensatie" (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

CIS-YF(30) - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers

1.3 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers

Interventiecode (lidstaat)	1.3
Naam interventie	Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers
Soort interventie	CIS-YF(30) - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers
Gemeenschappelijke outputindicator	O.6. Aantal hectaren waarvoor aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers wordt ontvangen

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N15	Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector	Zeer hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.36 Aantal jonge landbouwers dat een landbouwbedrijf kan starten dankzij steun van het GLB, uitgesplitst naar geslacht

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Er wordt een aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers voorzien om de instroom en de verjonging van de landbouwsector te bevorderen (nood 5). De ontwikkeling van nieuwe economische activiteiten bij jonge landbouwers is immers van wezenlijk belang voor het concurrentievermogen van de landbouwsector. Voor jonge landbouwers en instappers in de landbouw is het financieel heel moeilijk om nieuwe economische activiteiten in de landbouwsector op te zetten en tot ontwikkeling te brengen. Ze hebben een beperkte financiële buffer terwijl de grond- of pachtprizen en overnamekosten hoog zijn. Toegang tot kapitaal is bijgevolg noodzakelijk. Hiermee dient rekening gehouden te worden bij de toewijzing en verdeling van de rechtstreekse betalingen.

- **De interventie draagt bij tot specifieke doelstelling (a)** aangezien steun wordt geboden met het oog op een leefbaar landbouwbedrijfsinkomen en veerkracht (ter ondersteuning van de voedselzekerheid) (nood 3). Deze steun vormt ook een buffer vormen tegen prijs- en inkomensvolatiliteit,
- **De interventie draagt bij tot specifieke doelstelling (g)** aangezien steun wordt geboden om jonge landbouwers aan te trekken en om bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden te stimuleren (nood 15). Deze steun vormt ook een buffer vormen tegen prijs- en inkomensvolatiliteit,
- **De interventie draagt indirect bij tot specifieke doelstelling (d), (e) en (f).** aangezien de aanvullende inkomenssteun jonge landbouwer de ambitie heeft om landbouwers op het gebied van milieu en klimaat op een hoger niveau te brengen door toepassing van de conditionaliteit. Door het koppelen van de aanvullende inkomenssteun jonge landbouwer aan de conditionaliteit lenigt deze steun mee de noden gelinkt aan klimaatverandering, bodem, water, biodiversiteit en landschap (nood.7, 11, 12, 13 en 14).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers die voldoen aan de definitie van jonge landbouwer

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- Het gaat om de eerste vestiging van de jonge zaakvoerder. De eerste aanvraag moet ten laatste gebeuren in het jaar dat de jonge landbouwer 40 jaar wordt (cfr. definitie jonge landbouwer).
- De jonge zaakvoerder vraagt binnen de vijf jaar na zijn eerste vestiging de betaling voor jonge landbouwers voor de eerste keer aan.
- Als het landbouwbedrijf al eerder bestond (bv. in het geval van een rechtspersoon) maar de jonge zaakvoerder later is toegetreden, wordt als jaar van eerste vestiging het jaar genomen waarin de jonge zaakvoerder verantwoordelijk is geworden binnen het landbouwbedrijf.
- Het landbouwbedrijf kan gedurende 5 opeenvolgende jaren steun voor jonge landbouwer aanvragen maar dient hiervoor jaarlijks een aanvraag in.
- Meerdere niet-gelijktijdige aanvragen per landbouwbedrijf zijn mogelijk indien er meerdere jonge zaakvoerders zijn en ze voldoen aan alle voorwaarden.
- De jonge landbouwer activeert betalingsrecht(en) in het jaar van aanvraag.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Instroom is cruciaal en heeft een zeer hoge prioriteit. Studies hebben aangetoond dat het eenheidsbedrag van GLB 2014-2020 veel te laag is en dat dit vooral speelt voor kleinere landbouwbedrijven. Het eenheidsbedrag wordt in de nieuwe periode daarom significant verhoogd (van 2% naar 3%) en gediifferentieerd, waarbij de schijf tussen 0 ha en 45 ha, een hoger eenheidsbedrag krijgt. De grens van 45 ha is gekozen op basis van het gemiddeld areaal van de jonge landbouwers die steun aanvroegen voor de betaling voor jonge landbouwers.

Deze maatregel maakt deel uit van een totaalpakket voor de jonge landbouwer in het GLB plan waarmee Vlaanderen wil inzetten op instroom en verjonging in de landbouwsector.

[Deliverable-3.8_Final2.pdf \(surefarmproject.eu\)](#) – page 28.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Gedurende hoeveel jaar geeft de interventie steun aan jonge landbouwers? 5

Welke voorwaarden worden toegepast voor de definitie van nieuwe vestiging?

1. Het gaat om de eerste vestiging van de jonge zaakvoerder.
2. Als het landbouwbedrijf al eerder bestond (bv. in het geval van een rechtspersoon) maar de jonge zaakvoerder later is toegetreden, wordt het jaar genomen waarin de jonge zaakvoerder verantwoordelijk is geworden binnen het landbouwbedrijf.

What form the support does take: **an annual decoupled payment per eligible hectare**

What is the amount of aid per hectare/lump-sum? **200**

Stelt u een maximum vast wat betreft het aantal ha? J/N

☒ Ja ☐ Nee

If yes, what is the maximum number of ha? **90**

Andere opmerkingen over drempels?

Het landbouwbedrijf kan de betaling per subsidiabele hectare verkrijgen voor maximaal 90 subsidiabele hectaren waarbij een hoger eenheidsbedrag voorzien wordt voor de schijf tussen 0-45 ha.

Past u continuïteit met de vorige regeling toe (betaling voor jonge landbouwers)?

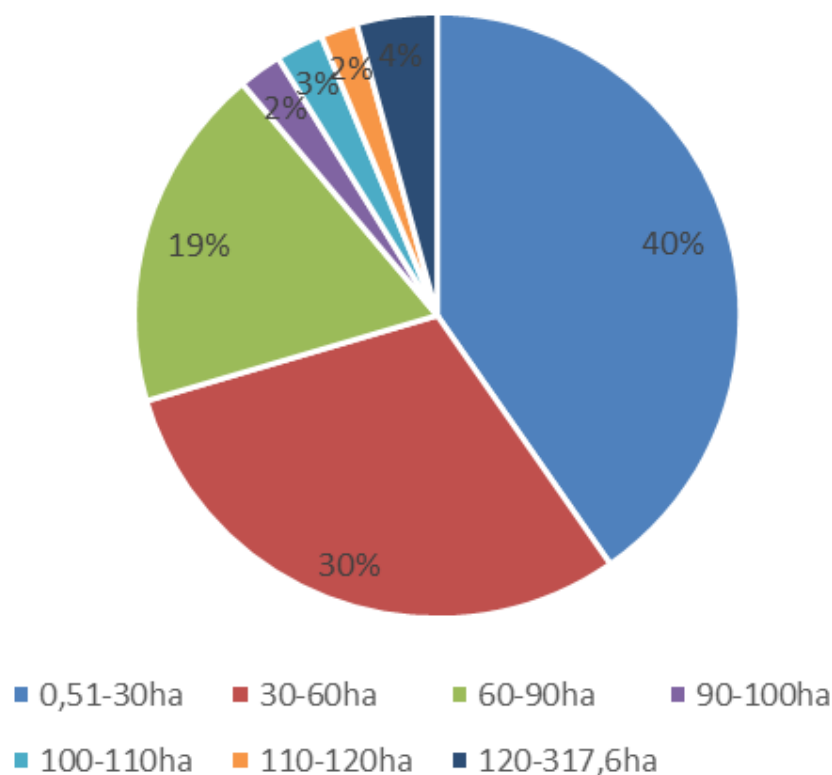
Landbouwers die in de huidige GLB periode al steun ontvangen hebben, komen in aanmerking indien ze voldoen aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden en de voorwaarden voor jonge landbouwer. Ze mogen in totaal niet meer dan 5 jaar steun ontvangen.

Overige opmerkingen

Jaarlijks ontkoppelde betaling per subsidiabele hectare

Het landbouwbedrijf kan de extra betaling per subsidiabele hectare verkrijgen voor maximaal 90 subsidiabele hectaren waarbij een hoger eenheidsbedrag voorzien wordt voor de schijf tussen 0-45 ha.

Grootte van JLB-bedrijven (ha), campagne 2020

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 6 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze maatregel is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §6 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers komt enkel actieve landbouwers toe.
- Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers is niet gerelateerd aan (met andere woorden 'ontkoppeld van') de productie, met name de productieniveaus of productprijzen. De betaling heeft geen invloed op het type of de omvang van de landbouwproductie ("ontkoppeling"). De

gestelde voorwaarden sluiten elke koppeling uit tussen enerzijds de hoogte van de betalingen en anderzijds de productie, de prijzen of de productiefactoren in geen enkel jaar na het referentiejaar.

- Bovendien is geen productie vereist om deze betalingen te ontvangen maar volstaat minimaal onderhoud.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.3.1 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.36;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.3.1 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers - gepland eenheidsbedrag per hectare

De output is ingeschat op basis van 2020 en 2021. In 2018 en 2019 lag dit cijfer hoger door de versoepeling van de voorwaarden volgens Verordening (EU) 2017/2393. In 2020 is dit effect uitgedoofd. We zien een lichte afname die vermoedelijk zal doorzetten in de overgangsperiode. Deze werd meegenomen in de raming samen met een zeer beperkte correctie voor toepassing van de definitie actieve landbouwer.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting en onderbenutting te voorkomen. Dit kan aangezien het geplande steunbedrag lager is dan de noden aangeven. Dit is nodig aangezien de toepassing van actieve landbouwer een belangrijke impact heeft. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.3.1 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	200,00	197,49	200,73	198,47	229,20	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	200,00	197,49	200,73	198,47	229,20	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	230,00	227,11	230,84	228,24	263,58	
	O.6 (unit: Hectare)	30.955,39	31.000,00	30.500,00	30.500,00	30.013,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	6.191.078,00	6.122.190,00	6.122.265,00	6.053.335,00	6.878.979,60	31.367.847,60
TOTAL	O.6 (unit: Hectare)	30.955,39	31.000,00	30.500,00	30.500,00	30.013,00	152.968,39
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	6.191.078,00	6.122.190,00	6.122.265,00	6.053.335,00	6.878.979,60	31.367.847,60
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	5.399.996,50	5.399.996,00	5.399.996,00	5.399.996,00	5.399.996,50	26.999.981,00
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling "compensatie" (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare

1.10 - Bufferstroken

Interventiecode (lidstaat)	1.10
Naam interventie	Bufferstroken
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5	Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6	Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

CAP AREAS OF ACTION Code + Description
AOA-C bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]
AOA-E bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.19	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.21	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.31	Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices
R.4	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De ecoregeling voor bufferstroken stimuleert de aanleg van bufferstroken/akkerranden. Onder deze interventie vallen 5 acties:

1. **Actie 1:** Grasstrook erosie, deze actie is gericht op de aanleg grasstroken onderaan erosiegevoelige percelen met als doel afspoelende bodemdeeltjes, nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen op te vangen;
2. **Actie 2a:** Grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen (waterlopen, houtkanten, holle wegen,...) ter bescherming van deze kwetsbare landschapselementen tegen mogelijke negatieve impact of verontreiniging door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten op het naastliggend perceel;
3. **Actie 2b:** Grasbufferstrook langs waterlopen met het oog op de inrichting van een teeltvrije (gras)strook van 3 m omwille van het verbod op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen overeenkomstig GLMC 4 (bufferstroken);
4. **Actie 3:** Bufferstrook plus - Graskruidenmengsel waarbij de bufferstrook ingezaaid wordt met een graskruidenmengsel dat aan specifieke voorwaarden voldoet;
5. **Actie 4:** Bufferstrook plus - Bloemenmengsel waarbij de bufferstrook ingezaaid wordt met een bloemenmengsel dat aan specifieke voorwaarden voldoet.

De interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (e).** en is hiermee onderdeel van nood 10 ‘ontwikkeling van een meer duurzaam landbouwsysteem (nood 10), Bufferstroken verminderen de uitspoeling van nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen en sediment naar oppervlaktewateren en dragen zo bij aan de milieukwaliteitsdoelstellingen (nood 11). Bufferstroken bufferen kwetsbare landschapselementen zoals heggen, houtkanten, waterlopen en bossen tegen drift en afspoeling van meststoffen en bestrijdingsmiddelen (nood 14). Bufferstroken voorkomen dat bodemdeeltjes wegspoelen, en zorgen voor het afremmen van afstromende water en het opvangen het meegevoerde bodemdeeltjes. Hiermee speelt de interventie in op de erosieproblematiek in erosiegevoelige gebieden (nood 12).
- **specifieke doelstelling (f).** Bufferstroken dragen bij tot de groene infrastructuur in het landschap en aan de groene dooradering van het landbouwgebied (nood 14). Door het inzaaien van specifieke mengsels kunnen bufferstroken een geschikt biotoop vormen voor verschillende planten en dieren en de (functionele) agrobiodiversiteit (bv. bloemenrijke akkerranden) ondersteunen (cfr. actie bufferstroken plus) (nood 13). Omwille van de negatieve impact op bestuivers van neonicotinoïden zal de inzaai van een bloemenstrook op een perceel dat in het voorgaande jaar behandeld is geweest met neonicotinoïden worden ontraden in de communicatieacties die over deze interventie worden gevoerd.

Deze interventie heeft ook **indirect** een bijdrage aan **specifieke doelstelling (d)** door een positieve invloed op de koolstofopbouw (nood 7). De aanleg van bufferstroken erosie dragen bij tot het klimaatbestendiger maken van het landschap door het milderen van de gevolgen van intensere regenbuien als gevolg van de klimaatverandering. Bufferstroken langs waterlopen dragen bij tot een beter waterbergend vermogen (nood 9)

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Wanneer een landbouwer in het kader van deze ecoregeling een bufferstrook wenst aan te leggen dan heeft hij de keuze tussen één van de volgende acties, waarbij deze niet onderling kunnen overlappen:

Actie 1: Grasstrook-erosie

1. Deze ecoregeling kan afgesloten worden op percelen met een zeer hoge (paarse percelen), hoge (rode percelen), medium (oranje percelen), lage (gele percelen) of heel lage (lichtgroene percelen) erosiegevoeligheid, voor zover de aanleg van een bufferstrook niet verplicht is in het kader van de erosie maatregelen in de conditionaliteit.
2. De grasstrook bestaat uit een strook ingezaaid met gras
 1. onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland waarvan de hoofdteelt niet behoort tot de gewasgroep “grassen”; of
 2. als grasgang bij een perceel bouwland met een zink of een droge vallei en waarvan de hoofdteelt niet behoort tot de gewasgroep “grassen”.
3. De grasstrook moet in het voorgaande najaar ingezaaid worden of al aanwezig zijn zodat deze al goed ontwikkeld is bij de start van de verbintenis. De grasstrook moet minstens aangehouden worden tot 31 december van het betrokken jaar, tenzij in het najaar van het betrokken jaar een winterteelt ingezaaid wordt of in het najaar van het betrokken jaar de grasstrook-erosie opnieuw aangelegd wordt.
4. De minimale breedte van de grasstrook-erosie bedraagt minstens 6 m over de ganse lengte van de strook met een maximum van 24 m op oranje, gele en lichtgroene percelen en minstens 9 m met een maximum van 30 m op rode en paarse percelen.
5. De oppervlakte van de grasstrook moet kleiner zijn dan de oppervlakte van het aangrenzende perceel bouwland waarvan de strook wordt afgesplitst.
6. Minimum activiteit uitvoeren.
7. Bemesting en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is toegestaan, tenzij andere wetgeving dit zou verbieden (bv bemestingsvrije stroken langs waterlopen).
8. Indien de grasstrook voldoende ontwikkeld is en dit geen impact heeft op zijn functie erosiebestrijding, mag de grasstrook gebruikt worden als wendakker.
9. Een eventuele ploegvoor of -wal tussen de akker en de grasstrook moet genivelleerd worden zodat afstromend water optimaal over de grasstrook kan vloeien.
10. Stockage van bieten of andere knolgewassen op de grasstrook is toegelaten.
11. De grasstrook kan gecombineerd worden met een plantaardige dam.

Actie 2a: Grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen (waterlopen, houtkanten, holle wegen,...)

1. De grasstrook bestaat uit een strook ingezaaid met gras op een perceel bouwland waarvan de hoofdteelt niet behoort tot de gewasgroep “grassen” en waarbij de grasstrook gelegen is langs een kwetsbaar landschapselement.
2. De grasstrook moet in het voorgaande najaar ingezaaid worden of al aanwezig zijn zodat deze al goed ontwikkeld is bij de start van de verbintenis. De grasstrook moet minstens aangehouden worden tot 31 december van het betrokken jaar, tenzij in het najaar van het betrokken najaar een winterteelt wordt ingezaaid of in het najaar van het betrokken jaar de bufferstrook opnieuw wordt aangelegd.
3. De minimale breedte van de bufferstrook bedraagt minstens 6 m over de ganse lengte van de strook met een maximum van 12 m. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland bedraagt de minimale breedte van de strook minstens 6 m over de ganse lengte van de strook met een maximum van 24 m op lichtgroene, oranje en gele percelen en minstens 9 m met een maximum van 30 m op rode en paarse percelen.
4. De oppervlakte van de grasstrook moet kleiner zijn dan de oppervlakte van het aangrenzende perceel bouwland waarvan de strook wordt afgesplitst.
5. Op de bufferstrook is geen bemesting toegelaten, en mogen geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden.
6. Minimum activiteit uitvoeren.
7. Indien de grasstrook voldoende ontwikkeld is en dit geen impact heeft op zijn bufferende functie,

mag de grasstrook gebruikt worden als wendakker.

8. Stockage van bieten op de grasbufferstrook is toegelaten.
9. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland moet een eventuele ploegvoor of -wal tussen de akker en de grasstrook genivelleerd worden zodat afstromend water optimaal over de grasstrook kan vloeien.
10. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland kan de grasstrook gecombineerd worden met een plantaardige dam.

Actie 2b: Grasbufferstrook langs waterlopen

1. De grasstrook bestaat uit een strook ingezaaid met gras op een perceel bouwland waarvan de hoofdteelt niet behoort tot de gewasgroep “grassen” en waarbij de grasstrook gelegen is langs een waterloop.
2. De grasstrook moet in het voorgaande najaar ingezaaid worden of al aanwezig zijn zodat deze al goed ontwikkeld is bij de start van de verbintenis. De grasstrook moet minstens aangehouden worden tot 31 december van het betrokken jaar, tenzij in het najaar van het betrokken jaar een winterteelt wordt ingezaaid of de grasbufferstrook in het najaar van het betrokken jaar opnieuw wordt aangelegd.
3. De breedte van de grasbufferstrook bedraagt 3 m over de ganse lengte van de strook.
4. Conform de GLMC bufferstroken is op deze bufferstrook geen bemesting toegelaten, en mogen geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden.
5. Minimum activiteit uitvoeren.
6. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland moet een eventuele ploegvoor of -wal tussen de akker en de grasstrook genivelleerd worden zodat afstromend water optimaal over de grasstrook kan vloeien.

Actie 3: Bufferstrook plus - Graskruidenmengsel

1. De bufferstrook bestaat uit een ingezaaide strook langs bouwland dat geen grasland is, tenzij de bufferstrook plus steeds kan worden onderscheiden van het aangrenzend bouwland.
2. Het ingezaaide mengsel is een specifiek graskruidenmengsel zoals wordt vastgelegd in de regelgeving van de interventie.
3. De bufferstrook moet in het voorgaande najaar ingezaaid worden of al aanwezig zijn zodat deze al goed ontwikkeld is bij de start van de verbintenis.
4. De minimale breedte van de bufferstrook bedraagt minstens 6 m over de ganse lengte van de strook en maximaal 18 m; indien de strook niet overal minstens 6 m breed is, moet hij minstens 0,3 ha groot zijn. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland bedraagt de minimale breedte van de strook minstens 6 m over de ganse lengte van de strook met een maximum van 24 m op lichtgroene, oranje en gele percelen en minstens 9 m met een maximum van 30 m op rode en paarse percelen.
5. De oppervlakte van de bufferstrook moet kleiner zijn dan de oppervlakte van het aangrenzende perceel bouwland waarvan de strook wordt afgesplitst.
6. Op de bufferstrook is geen bemesting toegelaten, en mogen geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden.
7. De bufferstrook ingezaaid met een graskruidenmengsel mag niet gemaaid worden vóór 15 juli tenzij minstens een derde van de breedte van de strook ongemoeid wordt gelaten.
8. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland dient een eventuele ploegvoor of -wal tussen de akker en de grasstrook genivelleerd te worden.
9. Stockage van bieten op de bufferstrook plus is toegelaten.
10. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland kan de grasstrook gecombineerd worden met een plantaardige dam.

Actie 4: Bufferstrook plus - bloemenmengsel

- De bufferstrook bestaat uit een ingezaaide strook langs bouwland dat geen grasland is, tenzij de bufferstrook plus steeds kan worden onderscheiden van het aangrenzend bouwland.
- Het ingezaaide mengsel is een bloemenmengsel zoals wordt vastgelegd in de regelgeving van de interventie.
- De bufferstrook moet in het voorgaande najaar ingezaaid worden of al aanwezig zijn zodat deze al goed ontwikkeld is bij de start van de verbintenis. Van deze voorwaarde kan afgeweken worden mits inzaai uiterlijk vóór 1 mei.
- Indien een bufferstrook plus via de inzaai van een bloemenmengsel (inzaai tot 1 mei) wordt aangelegd onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland met een lage tot zeer hoge erosiegevoeligheid (gele tot paarse percelen op de erosiegevoeligheidskaart), moet deze aangelegd worden in combinatie met een grasstrook-erosie met een minimumbreedte van 6 meter.
- De minimale breedte van de bufferstrook bedraagt minstens 6 m over de ganse lengte van de strook en maximaal 18 m; indien de strook niet overal minstens 6 m breed is, moet hij minstens 0,3 ha groot zijn. Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland bedraagt de minimale breedte van de strook minstens 6 m over de ganse lengte van de strook met een maximum van 24 m op lichtgroene, oranje en gele percelen en minstens 9 m met een maximum van 30 m op rode en paarse percelen.
- De oppervlakte van de bufferstrook moet kleiner zijn dan de oppervlakte van het aangrenzende perceel bouwland waarvan de strook wordt afgesplitst.
- Op de bufferstrook is geen bemesting toegelaten, en mogen geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden.
- De bufferstroken ingezaaid met een meerjarig bloemenmengsel moeten in het najaar gemaaid worden (periode half september/half oktober).
- Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland moet een eventuele ploegvoor of -wal tussen de akker en de grasstrook genivelleerd worden.
- Stockage van bieten op de bufferstrook plus is toegelaten.
- Voor een bufferstrook onderaan een afhellend gedeelte van een perceel bouwland kan de grasstrook gecombineerd worden met een plantaardige dam.
- Samenstelling bloemenmengsel en de zaaidichtheden wordt nog verder uitgewerkt en vastgelegd in de regelgeving van de interventie (ter inspiratie: <https://www.inagro.be/groepsaankoopbloemenmengsels#bloemenakker>)

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC04	Het aanleggen van bufferstroken langs waterlopen
SMR01	Directive 2000/60/EC of 23 October 2000 of the European Parliament and of the Council establishing a framework for Community action in the field of water policy: Article 11(3), point (e), and point (h), as regards mandatory requirements to control diffuse sources of pollution by phosphates
SMR02	Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources: Articles 4 and 5

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

In het kader van de nitraatrichtlijn zijn lidstaten verplicht om de voorwaarden voor het op of in de bodem brengen van een meststof in de nabijheid van waterlopen te bepalen. In de Vlaamse mestwetgeving is dit vertaald in een bemestingsverbod in de strook van 5 m langs waterlopen (bevaarbare en onbevaarbare van

1ste, 2de en 3de categorie) en 10 m bij steile helling en in VEN. Deze verplichting is dan ook in de conditionaliteit opgenomen als een beheerseis voortvloeiend uit de nitraatrichtlijn (RBE 2). De voorgestelde acties bouwen verder op deze verplichtingen en streven naar ruimere grasbufferstroken langs waterlopen om de bufferende werking te versterken.

Het Waterwetboek (vroeger decreet Integraal Waterbeleid) zorgt voor de omzetting van de Kaderrichtlijn Water. In het kader van de algemene instrumenten van het integraal waterbeleid verbiedt dit decreet het gebruik van pesticiden en grondbewerkingen binnen één meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop. Concreet betekent dit dat een teeltvrije zone van één meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud moet gerespecteerd worden. Deze verplichte teeltvrije zone is in de conditionaliteit opgenomen als een beheerseis voortvloeiend uit de kaderrichtlijn water (RBE 1).

GLMC 4: Bufferstroken langs waterlopen: op een strook van 3 m langs waterlopen mogen geen gewasbeschermingsmiddelen noch meststoffen gebruikt worden, voor zover andere regels geen bredere stroken opleggen (zoals dat namelijk in Vlaanderen het geval is op basis van de mestwetgeving (zie boven).

7 Steunpercentage en -bedragen Beschrijving

Steun per ha aangelegde bufferstrook:

- **Actie 1:** Grasstrook-erosie: 975 euro/ha
- **Actie 2a:** Grasbufferstrook: Kwetsbaar element 1.025 euro/ha
- **Actie 2b:** Grasbufferstrook: langs waterloop 945 euro/ha
- **Actie 3:** Bufferstrook plus - graskruidenmengsel: 1.095 euro/ha
- **Actie 4:** Bufferstrook plus - bloemenmengsel: 1.745 euro/ha

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.10.1 - Bufferstroken - actie 1 – erosie - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.19; R.21;
1.10.2.1 - Bufferstroken - actie 2 – kwetsbaar element - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.19; R.21;
1.10.2.2 - Bufferstroken - actie 2b – waterloop - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.19; R.21;
1.10.3 - Bufferstroken - actie 3 - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.19; R.21; R.31;
1.10.4 - Bufferstroken - actie 4 – bloemenmengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.19; R.21; R.31;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.10.1 - Bufferstroken - actie 1 – erosie - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Op basis van extra kosten en gedeelde inkomsten:

Actie 1: Grasstrook –erosie:

- verschil tussen het referentiesaldo bouwland en het referentiesaldo grasland maaien;
- 20% extra bij de variabele kosten (meer arbeid omwille van de versnippering);
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 99,90% van het berekende bedrag.

1.10.2.1 - Bufferstroken - actie 2 – kwetsbaar element - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Op basis van extra kosten en gedeelde inkomsten:

Actie 2a: Grasbufferstrook kwetsbaar element:

- verschil tussen 89% van het referentiesaldo akkerbouw (11% verlies in randen) en het saldo van een fase 2-grasland;
- vermeerderd met de extra kost voor de aanleg van de bufferstrook. Voor alle bewerkingen wordt 20% extra bij de variabele kosten geteld omwille van de versnippering en de moeilijke bewerkbaarheid van de randen;
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 95% van het berekende bedrag.

1.10.2.2 - Bufferstroken - actie 2b – waterloop - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Op basis van extra kosten en gedeelde inkomsten:

Actie 2b: Bufferstrook langs waterloop:

- verschil tussen 80% van het referentiesaldo akkerbouw (20% verlies in randen max 3m) en het saldo van een fase 2-grasland;
- vermeerderd met de extra kost voor de aanleg van de bufferstrook. Voor alle bewerkingen wordt 20% extra bij de variabele kosten geteld omwille van de versnippering en de moeilijke bewerkbaarheid van de randen;
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.

1.10.3 - Bufferstroken - actie 3 - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Op basis van extra kosten en gedeelde inkomsten:

Actie 3: Bufferstrook plus – graskruiden:

- verschil tussen 89% van het referentiesaldo bouwland (verlies in randen) en een graskruidenstrook die niet bemest mag worden en waarop geen gewasbeschermingsmiddelen mag gebruikt worden;
- Voor alle bewerkingen wordt 20% extra bij de variabele kosten geteld omwille van de versnippering en de moeilijke bewerkbaarheid van de randen;
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.

1.10.4 - Bufferstroken - actie 4 – bloemenmengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Op basis van extra kosten en gedeelde inkomsten:

Actie 4: Bufferstrook plus – bloemenmengsel:

- verschil tussen 89% van het referentiesaldo bouwland (11% verlies in randen) en het saldo van een bloemenmengsel (geen opbrengst, variabele kosten van het bloemenmengsel);
- Voor alle bewerkingen wordt 20% extra bij de variabele kosten geteld omwille van de versnippering en de moeilijke bewerkbaarheid van de randen;
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.10.1 - Bufferstroken - actie 1 – erosie - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	975,00	975,00	975,00	975,00	975,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	877,50	877,50	877,50	877,50	877,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	976,00	976,00	976,00	976,00	976,00	
	0.8 (unit: Hectare)	2.051,40	2.051,40	2.051,40	2.051,40	2.318,00	

	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	2.000.115,00	2.000.115,00	2.000.115,00	2.000.115,00	2.260.050,00	10.260.510,00
1.10.2.1 - Bufferstroken - actie 2 – kwetsbaar element - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	1.025,00	1.025,00	1.025,00	1.025,00	1.025,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	922,50	922,50	92,50	922,50	922,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.078,00	1.078,00	1.078,00	1.078,00	1.078,00	
	O.8 (unit: Hectare)	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.130,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.025.000,00	1.025.000,00	1.025.000,00	1.025.000,00	1.158.250,00	5.258.250,00
1.10.2.2 - Bufferstroken - actie 2b – waterloop - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	945,00	945,00	945,00	945,00	945,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	850,50	850,50	850,50	850,50	850,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	949,00	949,00	949,00	949,00	949,00	
	O.8 (unit: Hectare)	750,00	750,00	750,00	750,00	848,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	708.750,00	708.750,00	708.750,00	708.750,00	801.360,00	3.636.360,00
1.10.3 - Bufferstroken - actie 3 - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	1.095,00	1.095,00	1.095,00	1.095,00	1.095,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	985,50	985,50	985,50	985,50	985,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.099,00	1.099,00	1.099,00	1.099,00	1.099,00	
	O.8 (unit: Hectare)	600,00	600,00	600,00	600,00	678,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	657.000,00	657.000,00	657.000,00	657.000,00	742.410,00	3.370.410,00
1.10.4 - Bufferstroken - actie 4 – bloemenmengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	1.745,00	1.745,00	1.745,00	1.745,00	1.745,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.570,50	1.570,50	1.570,50	1.570,50	1.570,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.751,00	1.751,00	1.751,00	1.751,00	1.751,00	
	O.8 (unit: Hectare)	400,00	400,00	400,00	400,00	452,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	698.000,00	698.000,00	698.000,00	698.000,00	788.740,00	3.580.740,00
TOTAL	O.8 (unit: Hectare)	4.801,00	4.801,00	4.801,00	4.801,00	5.426,00	24.630,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	5.088.865,00	5.088.865,00	5.088.865,00	5.088.865,00	5.750.810,00	26.106.270,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.11 - Mechanische onkruidbestrijding

Interventiecode (lidstaat)	1.11
Naam interventie	Mechanische onkruidbestrijding
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5	Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6	Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

CAP AREAS OF ACTION Code + Description

AOA-C bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden

AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]

AOA-E bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.21	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.24	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden
R.4	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving

Deze interventie wil landbouwers stimuleren om mechanische onkruidbestrijding toe te passen als alternatief voor chemische bestrijding. Vooral gewassen in rij gezaaid/geplant lenen zich sterk voor mechanische onkruidbestrijding. Bruikbare werktuigen voor mechanische onkruidbestrijding zijn onder andere de wiedege, de schoffelmachine en de vingereg.

De maatregel bestond al in het PDPO 2014-2020 als een agromilieu-klimaatmaatregel. Echter werd ondervonden dat de duur van een vijfjarige verbintenis en de vaste verbintenisoppervlakte voor 5 jaar een hoge drempel was. Mechanische onkruidbestrijding kan immers niet op elk gewas even succesvol toegepast worden en de landbouwer kan niet vijf jaar op voorhand zijn/haar teeltplan met zekerheid vastleggen. Daarom wordt deze maatregel nu verder gezet als een ecoregeling. Op die manier kan deze praktijk gemakkelijker ingeschoven worden in het teeltplan van de landbouwer (nood 10).

De interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (e).** Mechanische onkruidbestrijding als alternatief voor chemische bestrijding heeft een onmiddellijk positief effect op de kwaliteit van de bodem (nood 12) en van het grond- en oppervlaktewater (nood 11).
- **specifieke doelstelling (f).** Mechanische onkruidbestrijding als alternatief voor chemische bestrijding heeft een onmiddellijk positief effect op de biodiversiteit van het perceel en zijn omgeving (nood 13).

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- Mechanische onkruidbestrijding toepassen op voor-, hoofd- en nateelt;
- Verbod op gebruik van synthetische onkruidbestrijding of bodemontsmetting;
- Toepassing is mogelijk op alle teelten, met uitzondering van: grasland, grasklaver, grasluzerne, klaver, luzerne, vlinderbloemige mengsels, miscanthus en bebossing.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC04	Het aanleggen van bufferstroken langs waterlopen

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

GLMC 4 – Deze GLMC betreft het aanhouden van een 3 m gewasbeschermingsmiddelvrije strook en van een 5 m bemestingsvrije strook (10 m langs hellingen en in VEN-gebied), waarvan de eerste meter bovendien teeltvrij moet zijn, langs de bevaarbare waterlopen en onbevaarbare waterlopen van 1ste, 2de en 3de categorie. Deze actie gaat verder aangezien mechanische onkruidbestrijding een alternatief is voor chemische bestrijding met een onmiddellijk positief effect op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per hectare: 310 euro/ha

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie
n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
1.11.1 - Mechanische onkruidbestrijding - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.21; R.24;	Ja

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.11.1 - Mechanische onkruidbestrijding - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het geplande eenheidsbedrag is uniform en identiek aan het steunbedrag.
Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).
Op basis van extra kosten en gedeelde inkomsten: • Meerkost van een mechanische onkruidbestrijding (aantal schoffel- of wiedegebeurten in loonwerk) t.o.v. een chemische onkruidbestrijding (bespuitingen in loonwerk, gewasbeschermingsmiddelen bij mais, spruiten en bloemkool); • beperkte (1 à 5%) inkomstenderving door schade door mechanische onkruidbestrijding; • transactiekosten.
Het steunbedrag bedraagt 97% van het berekende bedrag.

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.11.1 - Mechanische onkruidbestrijding - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	310,00	310,00	310,00	310,00	310,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	279,00	279,00	279,00	279,00	279,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	318,00	318,00	318,00	318,00	318,00	
	O.8 (unit: Hectare)	5.100,00	5.100,00	5.100,00	5.400,00	6.102,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.581.000,00	1.581.000,00	1.581.000,00	1.674.000,00	1.891.620,00	8.308.620,00
TOTAL	O.8 (unit: Hectare)	5.100,00	5.100,00	5.100,00	5.400,00	6.102,00	26.802,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	1.581.000,00	1.581.000,00	1.581.000,00	1.674.000,00	1.891.620,00	8.308.620,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	(Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)	270.000,00	220.000,00	0,00	0,00	0,00	490.000,00

1.12 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken

Interventiecode (lidstaat)	1.12
Naam interventie	Teelttechnische erosiebestrijdende technieken
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

CAP AREAS OF ACTION Code + Description

AOA-C bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden

AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]

AOA-E bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)

R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen

R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Op de bodemerosiekaart worden percelen met een zeer hoge erosiegevoeligheid in het paars aangeduid, percelen met een hoge erosiegevoeligheid in het rood, percelen met een medium erosiegevoeligheid in het oranje, percelen met een lage erosiegevoeligheid in het geel en percelen met een zeer lage erosiegevoeligheid in het lichtgroen. De conditionaliteit bevat erosiemaatregelen voor de paarse en rode percelen.

Op de oranje, gele en in bepaalde gevallen zelfs op lichtgroene percelen kan er echter ook een acuut erosierisico ontstaan, ook al zijn deze percelen minder erosiegevoelig dan de paarse en rode percelen.

Deze ecoregeling stimuleert het toepassen van brongerichte erosiebestrijdende acties door de landbouwer op oranje, gele of lichtgroene percelen met name:

- de aanleg van drempels tussen de ruggen bij ruggenteelten (actie 1);
- niet kerende bodembewerking met bodembedekking (incl. strip-till en directe inzaai) toepassen voor de inzaai van de teelt die geen ruggenteelt is (actie 2);
- het vollelds inzaaien van maïs (actie 3).

De lijst met in aanmerking komende acties kan nog aangepast of uitgebreid worden op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten.

De interventie draagt bij tot **de specifieke doelstelling (e)**. De brongerichte aanpak van het risico op erosie draagt bij tot het behoud van waardevolle, vruchtbare bodems (nood 12) en het verminderen van afspoeling van en verlies aan inputs (zaaigoed, meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen). Daarnaast resulteert deze aanpak tot een beperkte aanvoer van sediment naar waterlopen, woonkernen, kwetsbare natuur, ... (nood 11). Deze aanpak heeft bijgevolg een positieve impact op de waterkwaliteit en reduceert de kosten voor het ruimen van waterlopen en modder/wateroverlast naar wegen en huizen lager. Tevens verminderen de acties 'niet-kerende bodembewerking' en 'aanleg van drempels' de waterafstroming en verhogen ze het waterbergend vermogen van het perceel, met dus een positief effect op de waterhuishouding en het tegengaan van verdroging. Doordat er hierdoor ook minder waterafstroming is, is er op de onderliggende percelen ook minder erosie. Deze interventie draagt hiermee bij aan een duurzaam landbouwbeheer (nood 10).

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Algemene voorwaarden:

- het perceel bouwland heeft een erosiegevoeligheidsklasse oranje, geel, of lichtgroen.

Actie 1: Aanleg van drempels tussen de ruggen bij ruggenteelten

- er is een ruggenteelt aanwezig op het perceel.
- op regelmatige afstand drempels (aanaardingen) dwars tussen de ruggen aanleggen met een aangepaste machine.

Actie 2: niet kerende bodembewerking met bodembedekking (incl. strip-till en directe inzaai) toepassen voor de inzaai van de teelt

- de actie kan niet toegepast worden bij ruggenteelten.
- er moeten voldoende gewasresten aanwezig zijn.
- de bodem wordt niet-kerend bewerkt bij de inzaai van de hoofdteelt.

Actie 3: vollelds inzaaien van maïs

- Teelt van maïs. In de praktijk kan de techniek op dit ogenblik enkel toegepast worden bij kuilmaïs omdat in korrelmaïs geen rijonafhankelijke oogstmachines beschikbaar zijn.
- Bij de inzaai van maïs wordt het rijenpatroon van maïs doorbroken, door het verkleinen van de

afstand tussen de rijen tot <25 cm bij een gelijke dosis zaaizaad t.o.v. klassieke inzaai maïs (dit houdt in dat de plantafstand in dezelfde rij groter is en de afstand tussen de rijen kleiner is dan bij klassieke inzaai maïs). Dit wordt doorgaans goed bereikt met een pneumatische graanzaaimachine.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

niet van toepassing

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per hectare bouwland:

- aanleg van drempels: 25 euro/ha
- niet-kerende bodembewerking: 60 euro/ha
- volleveldzaai maïs: 25 euro/ha

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.12.1 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken – actie 1 – drempels – gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.19; R.21;
1.12.2 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken – actie 2 – niet-kerende bodembewerking – gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.19; R.21;
1.12.3 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken – actie 3 – volleveldsinzaai – gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.19; R.21;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.12.1 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken – actie 1 – drempels – gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Actie 1: Aanleg drempels: meerkost van het loonwerk voor aanleg drempels

1.12.2 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken – actie 2 – niet-kerende bodembewerking – gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Actie 2: Niet-kerende bodembewerking: 4 a 5% opbrengstderving

1.12.3 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken – actie 3 – volleveldsinzaai – gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Actie 3: Volleveldsinzaai maïs: meerkost van het loonwerk voor pneumatisch zaaien t.o.v. rijenzaai (meer arbeid nodig door beperktere werkbreedte van de

machine en de nood aan extra afdraaiproeven)

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.12.1 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken – actie 1 – drempels – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	22,50	22,50	22,50	22,50	22,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	O.8 (unit: Hectare)	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	16.950,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	375.000,00	375.000,00	375.000,00	375.000,00	423.750,00	1.923.750,00
1.12.2 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken – actie 2 – niet-kerende bodembewerking – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	72,00	72,00	72,00	72,00	72,00	
	O.8 (unit: Hectare)	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	67.800,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	3.600.000,00	3.600.000,00	3.600.000,00	3.600.000,00	4.068.000,00	18.468.000,00
1.12.3 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken – actie 3 – vollevelsinzaai – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	22,50	22,50	22,50	22,50	22,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	O.8 (unit: Hectare)	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.520,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	113.000,00	513.000,00
TOTAL	O.8 (unit: Hectare)	79.000,00	79.000,00	79.000,00	79.000,00	89.270,00	405.270,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	4.075.000,00	4.075.000,00	4.075.000,00	4.075.000,00	4.604.750,00	20.904.750,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.13 - Gewasrotatie

Interventiecode (lidstaat)	1.13
Naam interventie	Gewasrotatie
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5	Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6	Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

CAP AREAS OF ACTION Code + Description

AOA-C	bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D	preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]
AOA-E	bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.19	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.4	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Deze interventie stimuleert de landbouwers om het principe van teeltrotatie, dat al is verplicht in de biologische landbouw, ook toe te passen in een gangbare bedrijfsvoering (nood 10). In de teeltrotatie moeten in een periode van 5 opeenvolgende jaren 3 verschillende gewasgroepen geteeld worden waarbij minstens éénmaal leguminosen als hoofdteelt gekozen wordt.

Deze interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (e).** De ecoregeling wil een doordachte vruchtafwisseling en een ruimere

teeltrotatie stimuleren en draagt zo bij aan het doorbreken van monoculturen. Het voorkomen van monocultuur is belangrijk voor het op peil houden van de bodemvruchtbaarheid en de –kwaliteit (nood 12). Leguminosen (door hun N-fixatie uit de lucht) en een doordachte teeltrotatie verminderen de behoefte aan stikstofbemesting. Dit is gunstig voor de waterkwaliteit (nood 11). Leguminosen zijn niet erosiegevoelig en verminderen zo risico op afstroming en bodemerosie. Teeltrotatie helpt ook om ziekten, plagen en onkruiden te beheersen.

- **specifieke doelstelling (f).** Bij leguminosen is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen beperkt wat positief is voor milieu en biodiversiteit (nood 13). Het toepassen van teeltrotatie en de introductie van leguminosen draagt bij tot een meer divers landschap (indirecte nood 14).

Deze interventie draagt ook **indirect** bij tot **specifieke doelstelling (d)**. Teeltrotatie heeft een positief effect op de organische koolstofopbouw in de bodem (nood 7). Bepaalde leguminosen kunnen ook bijdragen aan bedrijfseigen krachtvoederproductie (nood 8). Leguminosen in de teeltrotatie fixeren N uit de lucht waardoor er minder (di)stikstofoxide ($=N_2O$) als broeikasgas vrijkomt in de atmosfeer (klimaatbestendig) (nood 9).

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Op perceelsniveau:

1. De hoofdteelten in de huidige en de vier voorgaande campagnes moet behoren tot minstens drie verschillende ‘gewasgroepen’ die in de regelgeving van de interventie worden vastgelegd, waarvan minstens 1 maal leguminosen als hoofdteelt. De leguminosen die in aanmerking komen worden bepaald in de regelgeving van de interventie.
2. Het perceel was in de twee voorgaande jaren bouwland (volgens de verzamelaanvraag). Percelen met permanente teelten en blijvend grasland komen bijgevolg niet in aanmerking.
3. Het perceel werd in de voorbije vier jaar minstens twee jaar aangegeven als in gebruik voor de hoofdteelt door de aanvrager van de premie. Een uitzondering wordt voorzien in het kader van volledige bedrijfsovernames.
4. De percelen moeten in eigen gebruik zijn gedurende de teeltperiode van de hoofdteelt in het jaar van de premie-aanvraag.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC07	Gewasrotatie op bouwland, met uitzondering van gewassen die onder water groeien

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

GLMC 7 - Gewasrotatie op bouwland, met uitzondering van gewassen die onder water worden geteeld: waarbij op eenzelfde perceel een gewas geen twee jaar na elkaar als hoofdteelt mag geteeld worden, tenzij

er een tussenteelt wordt ingezaaid die minstens acht weken op het perceel aanwezig moet zijn. Deze interventie beoogt dat landbouwers een ruimere teeltrotatie toepassen door ook leguminosen op te nemen in het teeltplan die een meerwaarde betekenen voor het behoud van het bodempotentieel.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per hectare bouwland: 108 euro/ha

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.13.1 - Gewasrotatie - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.19;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.13.1 - Gewasrotatie - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het geplande eenheidsbedrag is uniform en identiek aan het steunbedrag.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

- het verschil tussen het saldo van het referentie bouwland en het saldo van leguminosen x 20% (eens om de vijf jaar leguminosen);
- transactiekost;

met een correctie om overlap in de bouwstenen te vermijden met de steun voor vlinderbloemigen onder de interventie 'ecoteelten'.

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.13.1 - Gewasrotatie - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	108,00	108,00	108,00	108,00	108,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	97,20	97,20	97,20	97,20	97,20	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	108,00	108,00	108,00	108,00	108,00	
	O.8 (unit: Hectare)	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	67.800,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	6.480.000,00	6.480.000,00	6.480.000,00	6.480.000,00	7.322.400,00	33.242.400,00
TOTAL	O.8 (unit: Hectare)	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	67.800,00	307.800,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	6.480.000,00	6.480.000,00	6.480.000,00	6.480.000,00	7.322.400,00	33.242.400,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.14 - Precisielandbouw 1.0

Interventiecode (lidstaat)	1.14
Naam interventie	Precisielandbouw 1.0
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Art. 31(7)(a) - Additional payment to BIS
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen	
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen	

CAP AREAS OF ACTION Code + Description

AOA-C bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden

AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.22 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer

R.24 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden

R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Precisielandbouw speelt een cruciale rol in technologische innovatie en het doelgericht gebruik van data (nood 2) om de milieu- en klimaatprestaties van het bedrijf te verbeteren en helpt hiermee de landbouwer bij de verdere verduurzaming van zijn bedrijfsvoering (nood 10). Deze interventie precisielandbouw 1.0' bevordert de uitrol van precisielandbouw op bedrijfsniveau door toediening van korrelmeststoffen en/of gewasbeschermingsmiddelen via (RTK)-GPS-aangestuurde machines (automatische aansturing, dus zonder menselijke tussenkomst). De inzet van (RTK)-GPS-aangestuurde machines resulteert in een doordachte en gerichte bemesting met korrelmeststoffen (KM) en/of de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen (GBM) door het vermijden van overlapping (= dubbele toepassing vermijden).

Door de automatische aansturing van de machine wordt voorkomen dat er overlapping is in de stroken waar meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen toegediend worden. Er wordt daarbij een onderscheid gemaakt tussen machines aangestuurd via de ‘gewone’ -GPS, en machines aangestuurd via Real Time Kinematic- (RTK-)GPS, waarbij de nauwkeurigheid tussen beide verschilt. Met RTK-GPS kan gewerkt worden met een nauwkeurigheid tot 2,5 cm. Via de gewone -GPS is de nauwkeurigheid 20-30 cm. Afhankelijk van de toepassing is een grotere nauwkeurigheid gewenst. Daarnaast is het zo dat een RTK-GPS positie onveranderd in de tijd blijft (door kalibratie met een basisstation ‘op aarde’). Bij de gewone GPS (die enkel op satellieten gebaseerd is) is er een verschuiving van de positie met de tijd. De posities moeten bijgevolg opnieuw gekalibreerd worden bij een nieuwe toediening (een paar uur later al). De landbouwer heeft de keuze om ofwel de toediening van korrelmeststoffen (KM) ofwel van gewasbeschermingsmiddelen (GBM) via (RTK-) GPS uit te voeren, of beide. Een verschillend subsidiebedrag is voorzien voor de toepassing van 1 van beide inputs (GBM of KM) of voor beide op een perceel. Daarnaast wordt een onderscheid gemaakt in het type GPS dat de aansturing doet.

Deze actie wordt geëvalueerd en bijgestuurd in functie van de evoluties in de interventie ‘precisielandbouw 2.0’. Zo wordt de sector actief gestuurd naar het toepassen van de meest efficiënte toepassing van meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen en andere inputs.

De interventie draagt hiermee bij aan:

- **de cross-cutting doelstelling (horizontale doelstelling) ‘kennisstimulering en – deling, innovatie en digitalisering in de plattelandsgebieden’;**
- **specifieke doelstelling (e).** Door het toepassen van precisielandbouw kan de landbouwer gericht te werk gaan en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest verminderen wat positief is voor de bodem- en waterkwaliteit (nood 11 en nood 12). Bij precisielandbouw 1.0 kan er een reductie zijn van 3 tot 12 % in het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest.

De interventie draagt ook **indirect** bij aan **specifieke doelstelling (d)**. De bedoeling is om precisielandbouw te stimuleren als onderdeel van een toekomstgerichte bedrijfsvoering. Een verdere evolutie van deze techniek zal de landbouwer minder afhankelijk maken van externe hulpbronnen (nood 8) en weerbaarder maken tegen klimaatverandering door een verbetering van het waterbergend vermogen van de bodem bij verminderde bodemverdichting (nood 9).

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

Areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- Precisielandbouw 1.0 toepassen bij elke toediening van gewasbeschermingsmiddelen en/of korrelmest op 80% van het totaal subsidiabel areaal. Percelen waar de toepassing van korrelmeststoffen (KM) en/of gewasbescherming (GWB) niet gebruikelijk is (vb. bio-gecertificeerde percelen met grasland of meerjarige voederteelten) of niet toegelaten is worden niet meegeteld om de 80%-grens te bepalen.
- De machines in bezit of in gebruik voor de maatregel (korrelmeststoffen strooien of gewasbeschermingsmiddelen toedienen of beide) waarvoor men zich aanmeldt, moeten daarvoor uitgerust zijn.
- Gebruik van GPS-aangestuurde machine kunnen aantonen

- Subsidie is degressief in functie van de oppervlakte en beperkt tot 100 ha/bedrijf

Bijkomende voorwaarde voor waterkwaliteit:

- Tenzij met een pneumatische strooier gewerkt wordt, is het afkantstrooien van korrelmeststoffen altijd verplicht bij alle graslanden. Bij akkerland is afkantstrooien verplicht wanneer korrelmeststoffen gestrooid worden vóór zaaïen of planten.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
SMR01	Directive 2000/60/EC of 23 October 2000 of the European Parliament and of the Council establishing a framework for Community action in the field of water policy: Article 11(3), point (e), and point (h), as regards mandatory requirements to control diffuse sources of pollution by phosphates
SMR02	Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources: Articles 4 and 5
SMR07	Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC: Article 55, first and second sentence
SMR08	Directive 2009/128/EC of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing a framework for Community action to achieve the sustainable use of pesticides: Article 5(2) and Article 8(1) to (5); Article 12 with regard to restrictions on the use of pesticides in protected areas defined on the basis of Directive 2000/60/EC and Natura 2000 legislation; Article 13(1) and (3) on handling and storage of pesticides and disposal of remnants

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per subsidiabele hectare:

Soort GPS	Maatregel	0-10 ha* (euro/ha)	11-20 ha* (euro/ha)	>21 ha* (euro/ha)
RTK-GPS				
	GWB of KM	75	50	10
	GWB en KM	90	65	15
Andere GPS				
	GWB of KM	60	35	7
	GWB en KM	75	50	10

GBM: gewasbeschermingsmiddelen, KM: korrelmeststoffen

*: subsidiebedragen degressief i.f.v. de oppervlakte, d.w.z. dat een bedrijf van 50 ha bv. 10 ha gesubsidieerd krijgt aan bedrag in kolom 3, 10 ha aan bedrag in kolom 4 en 30 ha aan bedrag in kolom 5.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 6 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §6 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- komt enkel actieve landbouwers toe.
- is niet gerelateerd aan (met andere woorden 'ontkoppeld van') de productie, met name de productieniveaus of productprijzen. De betaling heeft geen invloed op het type of de omvang van de landbouwproductie ("ontkoppeling"). De gestelde voorwaarden sluiten elke koppeling uit tussen enerzijds de hoogte van de betalingen en anderzijds de productie, de prijzen of de productiefactoren in geen enkel jaar na het referentiejaar.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.14.1 - Precisielandbouw 1.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.4; R.22; R.24;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.14.1 - Precisielandbouw 1.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gemiddelde eenheidsbedrag is het gewogen gemiddelde bedrag berekend op basis van:

- 20% van het areaal in de categorie 0-10ha
- 18% van het areaal in de categorie 11-20 ha
- 62% van het areaal in de categorie 21-100 ha

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien gezien het een gemiddeld eenheidsbedrag betreft en de gemiddelde bedrijfsgrootte kan variëren. De volgorde voor het toepassen van de mechanismen voor over- en onderbenutting worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.14.1 - Precisielandbouw 1.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	33,00	33,00	33,00	33,00	33,00	
	O.8 (unit: Hectare)	26.000,00	26.000,00	26.000,00	26.000,00	29.380,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	780.000,00	780.000,00	780.000,00	780.000,00	881.400,00	4.001.400,00
TOTAL	O.8 (unit: Hectare)	26.000,00	26.000,00	26.000,00	26.000,00	29.380,00	133.380,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	780.000,00	780.000,00	780.000,00	780.000,00	881.400,00	4.001.400,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.15 - Precisielandbouw 2.0

Interventiecode (lidstaat)	1.15
Naam interventie	Precisielandbouw 2.0
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen	
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen	

CAP AREAS OF ACTION Code + Description

AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]

AOA-E bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)	
R.22 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer	
R.24 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden	
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Precisielandbouw speelt een cruciale rol in technologische innovatie en het doelgericht gebruik van data (nood 2) om de milieu- en klimaatprestaties van het bedrijf te verbeteren en helpt hiermee de landbouwer bij de verdere verduurzaming van zijn bedrijfsvoering (nood 10). Deze interventie 'precisielandbouw 2.0' gaat nog een stap verder dan interventie 'precisielandbouw 1.0' door plaatsspecifieke toepassingen te bemoedigen, te starten met het plaatsspecifiek optimaliseren van de pH op perceelsniveau.

Precisielandbouw 2.0 is de zogenaamde vakjeslandbouw waarbij op basis van perceelsgegevens (bodemgegevens, gewasbeelden of opbrengstgegevens, in dit laatste geval van de vorige teelt) bijvoorbeeld plaatsspecifiek bemest of gespoten wordt. Dit laat toe om inputs meer gericht toe te dienen. De machines kunnen dit in vele gevallen al technisch aan, maar bepaalde toepassingen moeten nog beter gevalideerd worden. Er wordt daarom bij de start van deze ecoregeling gekozen om plaatsspecifiek bekalken voor een optimale PH te ondersteunen omdat deze toepassing al het verst staat. Een optimale pH is essentieel voor goede opname van nutriënten én is een parameter die relatief snel kan verbeterd worden. Plaatsspecifiek bekalken laat toe percelen te homogeniseren. Bijkomend is deze plaatsspecifieke bekalking dé opstap naar meer precisielandbouwtechnieken met bijkomend milieuvoordeel.

De actie wordt tijdens de planperiode geëvalueerd en kan bijgestuurd worden in functie van nieuwe precisielandbouwtechnieken 2.0 die gevalideerd zijn voor de praktijk.

De interventie draagt hiermee bij aan:

- **de cross-cutting doelstelling (horizontale doelstelling) ‘kennisstimulering en – deling, innovatie en digitalisering in de plattelandsgebieden’;**
- **specifieke doelstelling (e).** Door het toepassen van precisielandbouw kan de landbouwer gericht te werk gaan en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest verminderen en de bekalking voor een optimale pH gericht laten gebeuren, wat positief is voor de bodem- en waterkwaliteit (nood 11 en nood 12). Bij precisielandbouw 1.0 kan er een reductie zijn van 3 tot 12 % in het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest. Bij precisielandbouw 2.0 kunnen inputs nog preciezer worden afgestemd op de behoefte van de plant met mogelijke bijkomende reductie op inputs.

De interventie draagt ook **indirect** bij **aan specifieke doelstelling (d)**. Na evaluatie kan deze interventie uitgebreid worden, waarbij bv. ook gedacht wordt aan het plaatsspecifiek verhogen van organische stof (nood 7). De bedoeling is om precisielandbouw te stimuleren als onderdeel van een toekomstgerichte bedrijfsvoering. Een verdere evolutie van deze techniek zal de landbouwer minder afhankelijk maken van externe hulpbronnen (nood 8) en weerbaarder maken tegen klimaatverandering door een verbetering van het waterbergend vermogen van de bodem bij verminderde bodemverdichting (nood 9).

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- De pH van percelen plaatsspecifiek optimaliseren a.d.h.v. taakkaarten.
- Een taakkaart is een met behulp van grondmonsters gekalibreerde kaart die informatie over pH-variaties in de bodem weergeeft en plaatsspecifiek bekalkingsadvies geeft op basis van een bodemscan van het perceel.
- Elk perceel komt maximum 1 keer om de 3 jaar in aanmerking omdat een taakkaart meerdere jaren kan gebruikt worden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
SMR01	Directive 2000/60/EC of 23 October 2000 of the European Parliament and of the Council establishing a framework for Community action in the field of water policy: Article 11(3), point (e), and point (h), as regards mandatory requirements to control diffuse sources of pollution by phosphates
SMR02	Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources: Articles 4 and 5
SMR07	Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC: Article 55, first and second sentence
SMR08	Directive 2009/128/EC of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing a framework for Community action to achieve the sustainable use of pesticides: Article 5(2) and Article 8(1) to (5); Article 12 with regard to restrictions on the use of pesticides in protected areas defined on the basis of Directive 2000/60/EC and Natura 2000 legislation; Article 13(1) and (3) on handling and storage of pesticides and disposal of remnants

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

Precisielandbouw beoogt een accuratere inzet van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen waardoor de risico's op verliezen naar de omgeving toe worden beperkt. In dat opzicht is het evident dat de geldende regels rond enerzijds het correct gebruik van meststoffen zoals opgenomen in de beheerseisen voortvloeiend uit RBE 1 en 2 en anderzijds het correct gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zoals opgenomen in de beheerseisen voortvloeiend uit RBE 7 en 8 worden nageleefd.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per subsidiabele hectare: 100 euro/ha

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.15.1 - Precisielandbouw 2.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.19; R.22; R.24;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.15.1 - Precisielandbouw 2.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare

Het geplande eenheidsbedrag is uniform en identiek aan het steunbedrag.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Berekende vergoeding op basis van meerkost/minderopbrengst:

De meerkost is de aanmaak van een taakkaart en de transactiekost. De minderopbrengst is het lagere verbruik van inputs, in dit geval kalkmeststof.

Het steunbedrag bedraagt 52% van het berekende bedrag.

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.15.1 - Precisielandbouw 2.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	120,00	120,00	120,00	1.200,00	120,00	
	O.8 (unit: Hectare)	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.955,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	350.000,00	350.000,00	350.000,00	350.000,00	395.500,00	1.795.500,00
TOTAL	O.8 (unit: Hectare)	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.955,00	17.955,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	350.000,00	350.000,00	350.000,00	350.000,00	395.500,00	1.795.500,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.16 - Ecoregeling 'Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau' (afgekort: Bodempaspoort)

Interventiecode (lidstaat)	1.16
Naam interventie	Ecuregeling 'Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau' (afgekort: Bodempaspoort)
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Art. 31(7)(a) - Additional payment to BIS
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4	Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5	Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

CAP AREAS OF ACTION Code + Description
AOA-A matiging van klimaatverandering, met inbegrip van vermindering van de broeikasgasemissies als gevolg van landbouwpraktijken, behoud van bestaande koolstofopslagplaatsen en vergroten van koolstofvastlegging
AOA-B aanpassing aan klimaatverandering, met inbegrip van acties om de veerkracht van voedselproductiesystemen en de diversiteit van dieren en planten te verbeteren en zo de weerstand tegen ziekten en klimaatverandering te vergroten
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.19	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.4	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Met deze interventie zetten we in op een goed bodembeheer door het gebruik van het bodempaspoort op bedrijfsniveau te stimuleren. Het bodempaspoort helpt de landbouwer meer inzicht te krijgen in de bodems van zijn gebruikspcelen en stimuleert het inzetten op een hogere bodemkwaliteit voor een duurzaam bodembeheer.

De bodem wordt beschouwd als een niet-hernieuwbare hulpbron. Hij slaat veel stoffen, waaronder water, voedingsstoffen en koolstof op, en filtert en transformeert ze. Bodems zijn daarom cruciaal voor de mitigatie en adaptatie van klimaatverandering, de landbouw en voedselzekerheid, en het natuur- en biodiversiteitsbehoud.

Het bodempaspoort brengt bodemdata van verschillende bronnen samen, en het is ook de bedoeling dat de resultaten van nieuwe bodemanalyses erin verzameld worden. Het bodempaspoort stelt deze gegevens op functionele wijze ter beschikking van de landbouwer, wat helpt bij het maken van duurzame keuzes in zijn bedrijfsvoering (nood 10). Het bodempaspoort kan ook een ondersteunende en stimulerende rol spelen bij het bereiken van de beleidsdoelstellingen. In het bodempaspoort worden open data en perceels- en bodemdata van de landbouwer gecombineerd.

In het bodempaspoort zijn minstens volgende gegevens over de bovenste grondlagen van het landbouwgebruiksperceel terug te vinden: pH, koolstofpercentage, bodemtype, fosfaattoestand en teeltrotatie van de voorbije vijf jaar. Met deze gegevens kan de landbouwer, ondersteund door functionaliteiten binnen de toepassing, zelf aan de slag gaan en datagedreven een gericht en meer duurzaam bodembeheer uitvoeren. Door het bijhouden van bodemgegevens op perceelsniveau in het bodempaspoort is na verloop van tijd een historiek beschikbaar van de bodemkwaliteit en kan de evolutie opgevolgd worden.

Deze interventie zorgt voor een actief gebruik van het bodempaspoort en het uitbreiden van bodemdata met nieuwe analyses met focus op het bewerkstelligen van een duurzaam bodembeheer. De interventie zet ook in op digitalisering van de landbouwsector en wil het aantal landbouwers dat beslissingen neemt op basis van data verhogen.

Deze interventie gaat verder dan de conditionaliteit: de verplichting ligt niet enkel op bouwland maar op het volledige subsidiabele areaal van de landbouwer. De staalname moet ook in het jaar van aanvraag genomen worden.

De landbouwer die de interventie aangaat, moet er voor zorgen dat hij in het betreffende kalenderjaar voor de eerste 10 hectare van zijn landbouwareaal op minstens 2 percelen en voor iedere volgende begonnen schijf van 10 ha op minstens één perceel bodemanalyses voor minstens OC (organische koolstof)-, P (Fosfor)-, K (Kalium)- en pH-waarden laat nemen en deze beschikbaar stelt via het bodempaspoort.

De interventie moet toegepast worden op het totaal subsidiabel areaal van de begunstigde.

De interventie draagt bij aan:

- **specifieke doelstelling (d).** Een actief gebruik van het bodempaspoort stimuleert een duurzaam bodembeheer. Een duurzaam bodembeheer vormt een meerwaarde voor koolstofopslag en klimaat. Door de opslag van atmosferische koolstof in de bodem als organische stof kunnen landbouwbodems dienen als carbon sink of zgn. ‘negatieve emissies’ (nood 7). Organische stof in de bodem zorgt ook voor een goede bodemkwaliteit en zorgt ervoor dat de bodem beter bestand is tegen klimaatverandering. Bodems met een hoger organische stofgehalte zorgen voor minder erosie, voor meer wateropslag en zijn minder gevoelig aan droogte of wateroverlast (nood 9).
- **specifieke doelstelling (e).** Een actief gebruik van het bodempaspoort stimuleert een duurzaam bodembeheer. De opbouw van organische stof in de bodem zorgt er voor dat deze beter bestand is tegen erosie, een betere waterhuishouding kent en vruchtbaarder is (nood 12). Dit zorgt indirect ook voor een bodem die niet alleen beter gewapend is tegen droogte, maar ook tegen erosie en waterafstroming, waardoor minder kostbare bodem in waterlopen terecht komt (indirecte nood 11).

De interventie draagt ook **indirect** bij aan de cross-cutting doelstelling (‘**horizontale doelstelling**’) ‘kennisstimulering en – deling, innovatie en digitalisering in de plattelandsgebieden’. Digitale data vormen mee de bouwsteen voor verdere professionalisering en verduurzaming van de volledige landbouwketen. Bodemdata zijn cruciaal om een goed bodembeheer te voeren. Het bodempaspoort stelt

de bodemgerelateerde informatie op een efficiënte, overzichtelijke en eenvoudige manier digitaal voor aan de landbouwer en op die manier versterkt het digitaal bodempaspoort de bedrijfsvoering van de landbouwer (nood 2).

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- De percelen moeten in eigen gebruik zijn gedurende de teeltperiode van de hoofdteelt.
- De interventie moet toegepast worden op het totaal subsidiabel areaal van de begunstigde.
- De landbouwer laat minstens volgend aantal bodemstalen nemen door een erkend laboratorium en analyseren door een erkend laboratorium in het kalenderjaar van aanvraag:
 - Voor de eerste schijf tot 10 hectare landbouwareaal op minstens 2 percelen een bodemanalyse van OC-, P-, K- en pH-waarden;
 - Per volgende begonnen schijf van 10 ha op minstens één perceel een bodemanalyse van OC-, P-, K- en pH-waarden.
- De landbouwer moet ervoor zorgen dat de data van de analyses van de bodemstalen worden ontsloten via het bodempaspoort.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC03	Verbod op het verbranden van stoppels, behalve om fytosanitaire redenen

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

GLMC 3: Het hebben van voldoende bodemanalyses (minstens één geldig (niet ouder dan vijf jaar) analyseresultaat OC en pH per schijf van 5 ha areaal landbouwgrond exclusief grasland en permanente bedekking: als OC-gehalte te laag: advies volgen; als pH te laag: bekalken). Deze ecoregeling draagt bij tot de digitalisering en uitbreiding van deze data.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Degressief subsidiebedrag in functie van de oppervlakte:

- van 0 t.e.m. 20 ha: 15 euro/ha
- van 20 t.e.m. 45 ha: 10 euro/ha
- van 45 t.e.m. 100 ha: 5 euro/ha

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 6 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §6 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- komt enkel actieve landbouwers toe.
- is niet gerelateerd aan (met andere woorden 'ontkoppeld van') de productie, met name de productieniveaus of productprijzen. De betaling heeft geen invloed op het type of de omvang van de landbouwproductie ("ontkoppeling"). De gestelde voorwaarden sluiten elke koppeling uit tussen enerzijds de hoogte van de betalingen en anderzijds de productie, de prijzen of de productiefactoren in geen enkel jaar na het referentiejaar.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.16.1 - Bodempaspoort - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.4; R.19;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.16.1 - Bodempaspoort - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gemiddelde eenheidsbedrag is het gewogen gemiddelde bedrag.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien gezien het een gemiddeld eenheidsbedrag betreft en de gemiddelde bedrijfsgrootte kan variëren. De volgorde voor het toepassen van de mechanismen voor over- en onderbenutting worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.16.1 - Bodempaspoort - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	11,50	11,50	11,50	11,50	11,50	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	11,50	11,50	11,50	11,50	11,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	12,70	12,70	12,70	12,70	12,70	
	O.8 (unit: Hectare)	21.849,00	35.332,00	34.898,00	44.181,00	77.779,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	251.263,50	406.318,00	401.327,00	508.081,50	894.458,50	2.461.448,50
TOTAL	O.8 (unit: Hectare)	21.849,00	35.332,00	34.898,00	44.181,00	77.779,00	214.039,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	251.263,50	406.318,00	401.327,00	508.081,50	894.458,50	2.461.448,50
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling "compensatie" (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.17 - Behoud van lokale rundveerassen (afgekort: Lokale rundveerassen)

Interventiecode (lidstaat)	1.17
Naam interventie	Behoud van lokale rundveerassen (afgekort: Lokale rundveerassen)
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING
Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

CAP AREAS OF ACTION Code + Description
AOA-B aanpassing aan klimaatverandering, met inbegrip van acties om de veerkracht van voedselproductiesystemen en de diversiteit van dieren en planten te verbeteren en zo de weerstand tegen ziekten en klimaatverandering te vergroten
AOA-E bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN
Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.25 Percentage grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de ecologische duurzaamheid te verbeteren

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De genetische diversiteit op het landbouwbedrijf moet bewaard en beschermd worden, door het inzetten van zoveel mogelijk dierenrassen. De genetische diversiteit binnen soorten is belangrijk voor o.a. de biodiversiteit, het verkrijgen van aangepaste rassen met gewenste eigenschappen, het verkrijgen van aangepaste rassen voor gebieden met bepaalde beheereisen, de voedselzekerheid (nl. de aanpassingsmogelijkheden aan veranderende klimaatomstandigheden), de robuustheid van rassen (o.a. in biologische landbouw), ... Deze ecoregeling zet specifiek in op het behoud van de lokale rundveerassen, nl. het Rood ras, het Witrood ras, het Belgisch witblauw dubbeldoelras en het Kempens Roodbont. Deze ecoregeling draagt hiermee bij aan specifieke doelstelling (f) en aan de doelstelling opgenomen in Vizier 2030, het Vlaamse doelstellingenkader 2030, en die luidt als volgt: 'Tegen 2030 is de genetische diversiteit in stand gehouden van zaden, cultuurgewassen en gefokte en gedomesticeerde dieren en hun in het wild levende verwanten, en worden de voordelen afkomstig van het gebruik van genetische hulpbronnen en daaraan gekoppelde traditionele kennis eerlijk en billijk gedeeld.' Dit sluit aan bij nood 13. De maatregel bestond reeds in het Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma voor de periode 2014-2022, maar wordt bijgestuurd voor een hogere doelmatigheid. Daarnaast wordt het minimum aantal

dieren waarvoor een verbintenis kan afgesloten worden verminderd naar tien.

Concreet kan een veehouder een verbintenis aangaan als hij een minimum aantal dieren heeft die aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoen.

De steun voor het houden van lokale schapen-, geiten- en varkensrassen wordt voorzien via een agromilieu-en klimaatmaatregel, omdat daar de begunstigden niet beperkt zijn tot actieve landbouwers.

De interventie draagt ook **indirect** bij tot **strategische doelstelling (e)**. Het behoud van de genetische diversiteit draagt immers bij aan een duurzaam landbouwbeheer (nood 10). Daarnaast hebben de genetische hulpbronnen ook een maatschappelijke relevantie als levend erfgoed.

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

Deze ecoregeling had een voorganger in PDPO III, namelijk de maatregel “AMKM 05 – behoud lokale veerassen”. Aangezien het budget van PDPO III ontoereikend is om alle in PDPO III gestarte verbintenissen te betalen, zal de maatregel via de ecoregeling ‘lokale rundveerassen’ verder betaald worden via het GLB-Strategisch Plan 2023-2027.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers waarvoor het Vlaams gewest is aangeduid als bevoegd gewest en met een actief rundveebeslag

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- Minimaal 10 en maximaal 125 subsidiabele dieren van één of meerdere van de volgende lokale rundveerassen houden:
 - Rood ras
 - Witrood ras
 - Belgisch witblauw – dubbeldoeltype
 - Kempens Roodbont
- De runderen moeten aan volgende voorwaarden voldoen:
 - Ingeschreven zijn in de hoofdsectie van een stamboek, waarvoor in het Vlaamse Gewest een goedgekeurd fokprogramma wordt uitgevoerd;
 - Geboortes, vertrekken en aankomsten zijn tijdig gemeld aan Sanitel
 - I&R is correct en op tijd gebeurd
 - Een vrouwelijk dier zijn
 - Minstens 6 maanden oud zijn op 1 januari of bij vervanging.
- Verhoogde betaling voor deelname aan melkproductieregistratie (MPR) waarbij de resultaten hiervan gebruikt worden bij de fokwaardeschatting.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

niet van toepassing

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Vast steunbedrag per dier:

- Runderen zonder deelname aan melkproductieregistratie: 250 euro/dier
- Runderen met deelname aan melkproductieregistratie: 280 euro/dier

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie
n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenissen.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
1.17.1 - Lokale rundveerassen – gepland eenheidsbedrag per dier	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.25;	Ja

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.17.1 - Lokale rundveerassen – gepland eenheidsbedrag per dier

Het geplande eenheidsbedrag is het gewogen gemiddelde van het bedrag voor de dieren met MPR (64%) en deze zonder MPR (36%).

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Berekening op basis van meerkost/minderopbrengst:

Lokaal rundvee: gederfde inkomsten (verschil tussen de mindere melk- en betere vleesopbrengsten van de lokale rundveerassen t.o.v. Frysian-Holstein) en uitgespaarde kost voor krachtvoer.

Het steunbedrag bedraagt 25-42% van het berekende bedrag voor runderen zonder deelname aan melkproductieregistratie en 28-47% voor runderen met deelname aan melkproductieregistratie aangezien de resultaten hiervan kunnen gebruikt worden bij de fokwaardeschatting.

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.17.1 - Lokale rundveerassen – gepland eenheidsbedrag per dier	Gepland eenheidsbedrag	270,00	270,00	270,00	270,00	270,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	243,00	243,00	243,00	243,00	243,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	324,00	324,00	324,00	324,00	324,00	
	O.8 (unit: Grootvee-eenheden)	4.200,00	4.200,00	4.200,00	4.200,00	4.746,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.134.000,00	1.134.000,00	1.134.000,00	1.134.000,00	1.281.420,00	5.817.420,00
TOTAL	O.8 (unit: Grootvee-eenheden)	4.200,00	4.200,00	4.200,00	4.200,00	4.746,00	21.546,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	1.134.000,00	1.134.000,00	1.134.000,00	1.134.000,00	1.281.420,00	5.817.420,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)	730.000,00	600.000,00	0,00	0,00	0,00	1.330.000,00

1.5 - Behoud meerjarig grasland

Interventiecode (lidstaat)	1.5
Naam interventie	Behoud meerjarig grasland
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4	Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5	Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

CAP AREAS OF ACTION Code + Description

AOA-A matiging van klimaatverandering, met inbegrip van vermindering van de broeikasgasemissies als gevolg van landbouwpraktijken, behoud van bestaande koolstofopslagplaatsen en vergroten van koolstofvastlegging

AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.12	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat
R.14	Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments to reduce emissions or to maintain or enhance carbon storage (including permanent grassland, permanent crops with permanent green cover, agricultural land in wetland and peatland)
R.4	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Met deze ecoregeling “behoud meerjarig grasland” willen we landbouwers stimuleren en vergoeden om blijvend graslandpercelen van minstens 10 jaar met een voortschrijdende koolstofopbouw langer aan te houden op hetzelfde perceel zonder deze te vernieuwen via ploegen. Een hogere vergoeding wordt voorzien voor de blijvend graslandpercelen die minstens 15 jaar aanliggen. Hoe langer graslanden aanliggen zonder ploegen, hoe groter de opgebouwde koolstofstocks zullen zijn. Er kan bijgevolg verwacht worden dat onder grasland dat al minstens 15 jaar aanligt meer koolstof opgeslagen is dan onder grasland dat 10 jaar aanligt. Anderzijds zal de productiviteit van oudere graslanden afnemen, en zal de druk om te vernieuwen toenemen. Om een incentive te geven aan landbouwers om blijvende graslanden

niet te vernieuwen via ploegen, wordt voorzien in een hogere vergoeding vanaf 15 jaar. Het areaal BG en de andere percelen BG moeten op bedrijfsniveau behouden blijven om een daling van de koolstofbalans te vermijden.

Het belang van blijvend grasland (BG) werd reeds onderstreept in het huidige GLB via het statuut 'Blijvend grasland'. Onder de vergroening in de periode 2015-2022 krijgen percelen die 5 jaar aanliggen als grasland, namelijk na het 5de jaar het statuut 'blijvend grasland'. In het GLB 2023-2027 zal een gelijkaardige regeling voortgezet worden, met 2018 als referentiejaar (GLMC 1). Deze ecoregeling gaat verder dan de definitie van blijvend grasland door als bijkomende voorwaarde het niet vernieuwen via ploegen op te leggen. De meerjarige agromilieuklimaatmaatregel (AMKM) in pijler II zet landbouwers aan om tijdelijk naar blijvend grasland om te zetten. Deze ecoregeling sluit daarop aan.

Door het stimuleren van landbouwers om grasland langer aan te houden op hetzelfde perceel zonder dit te vernieuwen via ploegen draagt de interventie bij tot:

1. **specifieke doelstelling (d).** Het is bekend dat grasland kan fungeren als een belangrijke koolstofsink (nood 7). De verklaring hiervoor ligt in de combinatie van een constante aanvoer van organisch materiaal onder de vorm van wortels, wortellexudaten en grasresten en de afwezigheid van intensieve bewerkingen waardoor het organisch materiaal minder snel wordt afgebroken. Verschillende Franse en Belgische studies hebben aangetoond dat in de bodem evenveel koolstof kan worden opgeslagen onder grasland als onder bos. Het hoge koolstofopslagpotentieel in combinatie met een aanzienlijk areaal grasland (in Vlaanderen ligt bijna 30% van het landbouwareaal onder grasland, waarvan ongeveer 75% blijvend grasland is) maakt dat grasland een belangrijke rol kan spelen in de strijd tegen de klimaatsverandering. De hoeveelheid koolstof die onder grasland wordt opgeslagen, wordt grotendeels bepaald door de bodemtextuur (vb. kleibodems houden meer koolstof vast dan zandige bodems), het klimaat (temperatuur en neerslag beïnvloeden de afbraaksnelheid van organische stof in de bodem), veranderingen in landgebruik (vb. omzetten van gras- naar akkerland) en het type uitbating. Het belangrijkste criterium blijft echter de aanhoudperiode: **hoe langer grasland op eenzelfde perceel blijft aanliggen, hoe meer koolstof er wordt gestockeerd** (tot een bepaald evenwicht wordt bereikt). Onder blijvend grasland verbetert de waterinfiltratie en het water wordt beter vastgehouden waardoor het grasland minder gevoelig is voor droogte (indirecte nood 9).
2. **specifieke doelstelling (e).** Onder blijvend grasland wordt er meer organische stof in de bodem vastgelegd wat de bodemvruchtbaarheid en –structuur ten goede komt (nood 12). Doordat het grasland niet geploegd wordt, wordt de mogelijke uitspoeling van nitraten naar het oppervlakte- of grondwater verminderd (indirecte nood 11). Door landbouwers blijvend grasland langer te laten aanhouden worden ze gestimuleerd om deze goede landbouwpraktijken te integreren in hun bedrijfsvoering en te evolueren naar een nog meer integraal duurzaam landbouwbeheer (nood 10).

De interventie draagt ook **indirect** bij tot de **specifieke doelstelling (f)**. Het aanhouden van blijvend grasland bevordert het bodemecosysteem en heeft een positief effect op bodembiodiversiteit (nood 13). Het behoud van blijvend grasland draagt ook bij tot de bescherming, herstel en onderhoud van een biologisch divers landschap (nood 14).

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- Perceel grasland dat minstens 10 jaar (actie 1) of 15 jaar (actie 2) wordt aangegeven met een graslandcode in de verzamelaanvraag
- Perceel grasland dat in de laatste 6 jaar en jaar zelf niet vernieuwd (i.e. omgeploegd en opnieuw

ingezaaid) is (jaar van aangifte is 7de jaar)

- Niet voor graslanden met scheurverbod
- Geen omzetting van andere percelen BG naar akkerland en behoud van areaal BG op bedrijfsniveau in het jaar van de steunaanvraag
- Na vernieuwing (i.e. omploegen en opnieuw inzaaien) komt een perceel terug in aanmerking als via staal kan aangetoond worden dat het C-gehalte minstens terug in dezelfde streefzone zit als net voor de vernieuwing. Er moeten bijgevolg 2 stalen genomen worden: 1 voor de vernieuwing en 1 erna.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC01	Instandhouding van blijvend grasland op basis van een verhouding blijvend grasland ten opzichte van het landbouwareaal op nationaal, regionaal, subregionaal niveau of op het niveau van groepen bedrijven of individuele bedrijven, dit alles ten opzichte van het referentiejaar 2018. Maximale daling van 5 % ten opzichte van het referentiejaar.

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

GLMC 1: Deze ecoregeling gaat verder dan de definitie van blijvend grasland door als bijkomende voorwaarde het niet vernieuwen via ploegen op te leggen.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per hectare blijvend grasland

- **Actie 1:** Grasland dat minstens 10 jaar tot 14 jaar aanligt: 115 euro/ha
- **Actie 2:** Grasland dat minstens 15 jaar aanligt: 145 euro/ha

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.5.1 - Behoud meerjarig grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.4; R.12; R.14;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.5.1 - Behoud meerjarig grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare

Geplande eenheidsbedrag: gemiddeld bedrag: 130 euro/ha.

Er wordt aangenomen dat 50% van het areaal in de categorie >10 – 15 jaar zal zitten, en 50% van het areaal in de categorie > 15 jaar.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden voor beide acties en onderbenutting te voorkomen voor actie 1 aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Opportunitetskost voor behoud van blijvend grasland, op basis van Annex 2D van de ex-ante evaluatie van de Europese Commissie over vergroening (Greening - Results of partial analysis on impact on farm income using FADN (europa.eu)): 145 euro/ha.

Voor Vlaanderen (en Wallonië) werd de opportunitetskost berekend die veeteeltbedrijven (melkvee en vleesvee) ondervinden door blijvend grasland aan te houden en bijgevolg door het niet kunnen omzetten in een ander voedergewas (bv. snijmaïs). Om deze opportunitetskost te bepalen werden de bedrijven onderverdeeld in een groep met veel grasland, nl. met meer dan 75% van het areaal voedergewassen aan tijdelijk grasland en blijvend grasland en meer dan 50% blijvend grasland, en een andere groep die niet aan deze voorwaarde voldoet (en dus relatief meer andere voedergewassen heeft dan gras). Het verschil in de brutomarge/ha tussen beide groepen is de opportunitetskost voor blijvend grasland.

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.5.1 - Behoud meerjarig grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	130,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	117,00	117,00	117,00	117,00	117,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	137,50	137,50	137,50	137,50	137,50	
	O.8 (unit: Hectare)	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	113.000,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	13.000.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00	14.690.000,00	66.690.000,00
TOTAL	O.8 (unit: Hectare)	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	113.000,00	513.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	13.000.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00	14.690.000,00	66.690.000,00

	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.6 - Ecologisch beheerd grasland

Interventiecode (lidstaat)	1.6
Naam interventie	Ecologisch beheerd grasland
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4	Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5	Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6	Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

CAP AREAS OF ACTION Code + Description

AOA-A	matiging van klimaatverandering, met inbegrip van vermindering van de broeikasgasemissies als gevolg van landbouwpraktijken, behoud van bestaande koolstofopslagplaatsen en vergroten van koolstofvastlegging
AOA-C	bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D	preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]
AOA-E	bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden
AOA-F	acties voor een duurzaam en verminderd gebruik van pesticiden, met name pesticiden die risico's inhouden voor de menselijke gezondheid of het milieu

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.20	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de emissie van ammoniak te verminderen
R.21	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.22	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Landbouwers met bestaande percelen grasland worden gestimuleerd om deze minder intensief uit te baten. De voorwaarden zijn geïnspireerd op de voorwaarden die van toepassing zijn op biologisch uitgebate graslandpercelen: enkel bemesting via dierlijke mest is toegelaten en er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden. Op deze manier wordt de nutriëntenaanvoer beperkt. De opgelegde voorwaarden hebben een onmiddellijke invloed op de water- lucht- en bodemkwaliteit en geven de mogelijkheid te evolueren naar een meer divers grasland. Zowel tijdelijke als blijvende graslanden komen in aanmerking voor de maatregel.

De ecoregeling kan gecombineerd worden met de ecoregeling meerjarig grasland of de AMKM van tijdelijk naar blijvend grasland.

De interventie draagt bij tot:

1. **specifieke doelstelling (d).** Het integreren van ecologisch beheerd grasland in de bedrijfsvoering stimuleert de landbouwers om te evolueren naar een nog meer duurzaam landbouwsysteem (nood 10). De evolutie naar een meer divers grasland verhoogt ook de weerbaarheid tegen klimaatverandering (indirecte nood 9) en het vermeden kunstmest vermindert de klimaatimpact (nood 7).
2. **specifieke doelstelling (e).** Het ecologisch beheer van grasland heeft door het weren van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest, en bijgevolg de lagere nutriënteninput, een positieve invloed op water- lucht- en bodemkwaliteit en biodiversiteit (nood 11 en 12).
3. **specifieke doelstelling (f).** De beperking op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen heeft een positieve invloed op het bodemleven en geeft de mogelijkheid te evolueren naar een meer divers grasland (nood 13). Het ecologisch beheer van grasland draagt ook bij tot de bescherming, herstel en onderhoud van een biologisch divers landschap (nood 14).

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

Areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

1. De ecoregeling wordt toegepast op percelen aangegeven als grasland waar geen wettelijke beperkingen zijn opgelegd met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen of kunstmest.
2. Verbod op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, met uitzondering van de pleksgewijze bestrijding van akkerdistel
3. Verbod op gebruik van kunstmest
4. Derogatiepercelen komen niet in aanmerking.
5. Bijkomende vergoeding (actie 2) als de toepassing van dierlijke bemesting uitsluitend via directe begrazing aan max 2 GVE/ha gebeurt.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
SMR02	Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources: Articles 4 and 5

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

RBE 2 (gebruiksnorm van 170 kg N/ha uit dierlijke mest). Deze ecoregeling gaat verder dan de mestwetgeving en deze RBE 2 door het verbod op het gebruik van kunstmest en in het geval van de bijkomende vergoeding (actie 2) door de beperking van dierlijke bemesting tot uitsluitend directe begrazing aan max. 2 GVE/ha op jaarbasis.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Actie 1: 300 euro/ha grasland

Actie 2: 100 euro/ha, nl. een bijkomende vergoeding voor begrazing met maximaal 2 GVE/ha op jaarbasis van 100 euro/ha.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.6.1 - Ecologisch beheerd grasland - actie 1 – ecologisch beheerd grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.20; R.21; R.22;
1.6.2 - Ecologisch beheerd grasland - actie 2 – bijkomende vergoeding begrazing met maximaal 2 GVE/ha - Gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.20; R.21; R.22;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.6.1 - Ecologisch beheerd grasland - actie 1 – ecologisch beheerd grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Berekening steunbedrag op basis van extra kosten en gedeelde inkomsten:

- Gedeelde inkomsten (minderopbrengst grasland omwille van verminderde bemesting en verminderde gewasbescherming);
- Verminderd met verminderde kosten (geen aankoop en toepassing van gewasbescherming en kunstmest);
- Verminderd met verminderde oogstkosten omwille van verminderde opbrengst;
- Transactiekost

Het steunbedrag bedraagt 60% van het berekende bedrag.

1.6.2 - Ecologisch beheerd grasland - actie 2 – bijkomende vergoeding begrazing met maximaal 2 GVE/ha - Gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Berekening steunbedrag op basis van extra kosten en gedeelde inkomsten:

- Gedeelde inkomsten (minderopbrengst grasland omwille van verminderde bemesting en verminderde gewasbescherming);
- Vermindert met verminderde kosten (geen aankoop en toepassing van gewasbescherming en kunstmest);
- Vermindert met verminderde oogstkosten omwille van verminderde opbrengst;

- Transactiekost

Het steunbedrag bedraagt 60% van het berekende bedrag.

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.6.1 - Ecologisch beheerd grasland - actie 1 – ecologisch beheerd grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	270,00	270,00	270,00	270,00	270,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	360,00	360,00	360,00	360,00	360,00	
	O.8 (unit: Hectare)	15.400,00	15.400,00	15.400,00	15.400,00	17.402,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	4.620.000,00	4.620.000,00	4.620.000,00	4.620.000,00	5.220.600,00	23.700.600,00
1.6.2 - Ecologisch beheerd grasland - actie 2 – bijkomende vergoeding begrazing met maximaal 2 GVE/ha - Gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	120,00	120,00	120,00	120,00	120,00	
	O.8 (unit: Hectare)	1.540,00	1.540,00	1.540,00	1.540,00	1.740,20	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	154.000,00	154.000,00	154.000,00	154.000,00	174.020,00	790.020,00
TOTAL	O.8 (unit: Hectare)	15.400,00	15.400,00	15.400,00	15.400,00	17.402,00	79.002,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	4.774.000,00	4.774.000,00	4.774.000,00	4.774.000,00	5.394.600,00	24.490.600,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.7 - Ecoregeling bodem organisch koolstofgehalte in bouwland (afgekort: Organisch koolstofgehalte bouwland)

Interventiecode (lidstaat)	1.7
Naam interventie	Ecuregeling bodem organisch koolstofgehalte in bouwland (afgekort: Organisch koolstofgehalte bouwland)
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest).

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4	Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5	Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

CAP AREAS OF ACTION Code + Description
AOA-A matiging van klimaatverandering, met inbegrip van vermindering van de broeikasgasemissies als gevolg van landbouwpraktijken, behoud van bestaande koolstofopslagplaatsen en vergroten van koolstofvastlegging
AOA-B aanpassing aan klimaatverandering, met inbegrip van acties om de veerkracht van voedselproductiesystemen en de diversiteit van dieren en planten te verbeteren en zo de weerstand tegen ziekten en klimaatverandering te vergroten
AOA-C bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeër hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.12	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat
R.14	Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments to reduce emissions or to maintain or enhance carbon storage (including permanent grassland, permanent crops with permanent green cover, agricultural land in wetland and peatland)
R.19	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.22	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Met deze interventie willen we de opbouw van organische koolstof (OC) in de bodem stimuleren door het toepassen van goede praktijken (actie 1 en 2) en door landbouwers te belonen voor percelen met goede resultaten met betrekking tot bodem OC-gehalte en bodem pH-(actie 3). Een goede pH is essentieel voor een goede koolstofopbouw en een goede bodemstructuur.

De laatste decennia wordt in Vlaanderen een daling van het organische koolstofgehalte (OC-gehalte) en van de pH van de bodem vastgesteld. Het OC-gehalte en de pH van een belangrijk aandeel van de Vlaamse bodems is suboptimaal tot zeer laag. Dit heeft verschillende oorzaken: de laatste decennia is er een afname van het areaal granen, minder gebruik/beschikbaarheid van stalmest, gewijzigde bouwplannen/teeltrotaties, ... Het stimuleren van praktijken die zorgen voor een opbouw van organische stof in de bodem is daarom nodig.

Het belang van de opbouw van organische koolstof in de bodem wordt erkend in verschillende beleidsdoelen:

- De Europese Unie heeft de ambitie om het eerste klimaatneutrale continent te worden tegen 2050 en verankert deze ambitie in de teksten van de Green Deal (Klimaatwet, Farm to Fork, ...). Dit zal niet mogelijk zijn zonder verhoogde koolstofopslag in onder andere de landbouwbodems.
- In het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 wordt vastgesteld dat Vlaanderen in de periode 2021 – 2030 moet voldoen aan de ‘no debit rule’. Er mag dus netto geen koolstof verloren gaan uit de bodem, natuur en bos of landgebruik. Ook voor deze doelstelling zal koolstofopslag in de landbouwbodems zeer belangrijk zijn.
- Het belang van het verbeteren van de bodemkwaliteit, door onder andere de opbouw van organische stof in de bodem via teelten, technieken en meststoffen zoals bijvoorbeeld stalmest en compost wordt erkend in MAP6.

Deze interventie omvat 3 acties:

Actie 1 - op basis van het jaarlijks teeltplan het organische stof gehalte in de bodem verhogen op bedrijfsniveau.

Het bodemorganische stofgehalte kan verhoogd worden door teelten die organische stof aanvoeren.

Op bedrijfsniveau moet op het areaal bouwland, de gemiddelde toegediende hoeveelheid effectieve organische koolstof (EOC) via het teeltplan een minimale drempelwaarde bereiken (indicatieve minimale drempelwaarde: 1.350 kg EOC/ha). Een hogere aanvoer van EOC wordt gestimuleerd door de steun te laten toenemen in functie van de bereikte drempelwaarde.

Hierbij wordt de gemiddelde EOC-aanbreng over alle percelen bouwland van het bedrijf in rekening gebracht. Door deze aanpak op bedrijfsniveau wordt vermeden dat positieve effecten op bepaalde percelen ongedaan gemaakt worden door een minder oordeelkundig beheer op de overige percelen van het bedrijf. Aan elke teelt wordt een EOC-waarde toegekend o.b.v. de Code goede praktijk bodembescherming, de Demetertool en/of nieuwe wetenschappelijke inzichten. Deze waarden, evenals de gemiddelde jaarlijkse afbraak van organische koolstof, kunnen nog geëvalueerd worden o.b.v. nieuwe wetenschappelijke inzichten en toegepast in deze ecoregeling.

Op basis van het teeltplan dat aangegeven wordt in de verzamelaanvraag kan de gemiddelde aanvoer van de effectieve organische koolstof in de bodem op bedrijfsniveau berekend worden. Zowel de hoofdteelt als de nateelt wordt mee in rekening gebracht voor de aanvoer van effectieve organische koolstof.

Voorteelten worden niet in rekening gebracht gezien de aanvoer van de effectieve organische koolstof berekend wordt op jaarbasis. De nateelt ontwikkelt verder in het voorjaar en compenseert deels voor het niet meetellen van de voorteelt.

Actie 2 – stimuleren en faciliteren van het gebruik van producten met hoog koolstof-gehalte

Het bodemorganische stofgehalte kan verhoogd worden door toediening van (stabiele) producten met een hoge koolstof (C)-inhoud zoals compost, houtsnippers, stalmest ... Stalmest wordt meegenomen, gezien dit enerzijds stro omvat, maar anderzijds ook een goede praktijk stimuleert (nl. vervanging van kunst- of andere dierlijke mest) en dit een bodemverbeteraar is.

Deze interventie heeft tot doel om de bewustwording van het belang van de aanvoer van organisch materiaal te doen toenemen en het gebruik van producten met hoog C-gehalte te ondersteunen door een vergoeding te geven voor het gebruik op perceelsniveau.

Er wordt een premie gegeven wanneer op een perceel een bepaalde hoeveelheid van het product toegediend wordt. Deze hoeveelheid aanvoer is zo ingesteld dat er zeker voldaan is aan de mestwetgeving. In bepaalde gevallen zal een hogere toediening toegelaten zijn (binnen het kader van de mestwetgeving), maar deze wordt niet bijkomstig vergoed.

Volgende producten kunnen bijvoorbeeld in aanmerking komen:

- Actie 2a Compost:
 - Extern aangekochte compost van erkende compostinstallaties
 - Boerderijcompost, van eigen bedrijf en/of in samenwerkingsverband
- Actie 2b Stalmest:
 - Stalmest van het eigen bedrijf
 - Stalmest extern verkregen
- Actie 2c Houtsnippers:
 - Voor houtsnippers is het momenteel enkel toegelaten om bedrijfseigen houtsnippers onder te werken op een perceel (binnen VLAREMA). Daarom worden enkel houtsnippers die op het bedrijf zelf verkregen werden, meegenomen.

Andere producten (zoals bv. Biochar) komen niet in aanmerking omdat deze landbouwkundig gezien weinig zouden bijdragen en de kennis hierover nog onvoldoende is.

Actie 3 - landbouwers belonen voor percelen met goede resultaten met betrekking tot bodem OC-gehalte en bodem pH-waarde;

Deze actie beloont landbouwers die de streefzone bereikt hebben op perceelsniveau voor het effectieve organische stofgehalte en een goede pH handhaven.

Streefwaarden en concrete toepassingsmodaliteiten (interrelatie C t.o.v. pH) worden vastgelegd in de regelgeving van deze interventie.

De acties kunnen gecombineerd worden.:

- acties 1 en 2 kunnen gecombineerd worden;
- actie 3 kan niet afzonderlijk afgesloten worden, enkel in combinatie met actie 1 en/of 2.

De interventie draagt bij aan:

- **specifieke doelstelling (d).** Door opslag van atmosferische koolstof in de bodem als organische stof kunnen landbouwbodems dienen als carbon sink of zgn. ‘negatieve emissies’ (nood 7).

Organische stof in de bodem zorgt voor een goede bodemkwaliteit en zorgt ervoor dat de bodem beter bestand is tegen klimaatverandering. Bodems met een hoger organische stofgehalte zorgen voor minder erosie, voor meer wateropslag en zijn minder gevoelig aan droogte of wateroverlast (nood 9).

- **specifieke doelstelling (e).** De opbouw van organische stof in de bodem zorgt er voor dat deze beter bestand is tegen erosie, een betere waterhuishouding kent en vruchtbaarder is (nood 12). Dit zorgt ook voor een bodem die niet alleen beter gewapend is tegen droogte, maar ook tegen erosie en waterafstroming, waardoor minder kostbare bodem in waterlopen terecht komt (nood 11).

De interventie draagt ook **indirect bij aan specifieke doelstelling (f)**. Een hoger organische stofgehalte bevordert het bodemecosysteem en heeft een positief effect op bodembiodiversiteit (nood 13).

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Algemene voorwaarden van toepassing op acties 1, 2 en 3

- Het perceel was in de twee voorgaande jaren bouwland (volgens de verzamelaanvraag). Deze voorwaarde wordt gesteld om te vermijden dat gescheurd blijvend grasland mee wordt genomen in deze acties. Onder grasland wordt doorgaans meer koolstof opgeslagen dan onder bouwland. Het is dus essentieel om de koolstofstocks van grasland te bewaren.
- Het perceel bouwland moet in eigen gebruik zijn gedurende de teeltperiode van de hoofdteelt.
- Indien blijkt dat de pH van het perceel bouwland niet in goede conditie is, kan de premie niet toegekend worden op die percelen.

Acties 1, 2 en 3 kunnen gecombineerd worden. Voor actie 3 kan enkel een verbintenis afgesloten worden in combinatie met actie 1 en/of actie 2.

Voorwaarden voor actie 1: op basis van het jaarlijks teeltplan het organische stof gehalte in de bodem verhogen op bedrijfsniveau:

- De actie wordt uitgevoerd op het volledige areaal bouwland, dat in aanmerking komt voor de vergoeding, van het bedrijf.
- Alle teelten die deel uitmaken van het teeltplan zijn zichtbaar aanwezig en normaal ontwikkeld.
- De subsidie is afhankelijk van de op bedrijfsniveau gemiddelde toegediende hoeveelheid EOC aangevoerd via het teeltplan en neemt toe in functie van de bereikte drempelwaarden waarbij volgende drempelwaarden indicatief kunnen gehanteerd worden: 1.350 kg EOC/ha, 1.400 kg EOC/ha, 1.450 kg EOC/ha of meer dan 1.500 kg EOC/ha.

Voorwaarden voor actie 2: stimuleren en faciliteren van het gebruik van producten met hoog koolstofgehalte:

- Actie 2a: Minimale toediening van 10 ton/ha compost op het perceel bouwland. De compost kan extern aangekocht zijn van een erkende compostinstallatie of is afkomstig zijn van het eigen bedrijf of samenwerkingsverband (boerderijcompost).
- Actie 2b: Minimale toediening van 10 ton/ha stalmest op het perceel bouwland. De stalmest mag van het eigen bedrijf of extern aangekocht zijn.
- Actie 2c: Minimale aanvoer van 40 ton/ha houtsnippers – slechts één maal per vijf jaar, op het

perceel bouwland. De houtsnippers moeten afkomstig zijn van het eigen bedrijf. De houtkanten en hagen, heggen en kaphagen waarvan de houtsnippers afkomstig zijn, moeten aangegeven zijn in de verzamelaanvraag. De landbouwer moet beschikken over een grondstoffenverklaring voor het aanvoeren van de houtsnippers op de percelen.

Voorwaarden voor actie 3: landbouwers belonen voor percelen met goede resultaten met betrekking tot bodem OC-gehalte en bodem pH-waarde:

- Deze actie kan enkel aangevraagd worden in combinatie met actie 1 en/of actie 2.
- Elk perceel bouwland kan maar éénmaal per 5 jaar in aanmerking komen voor de premie.
- Bij de aanvraag wordt een staal uit het jaar van aanvraag aangeleverd dat aantoont dat het perceel in goede bodemconditie (OC en pH) is.
- Deelname aan bodempaspoort: de resultaten van de analyse moeten opgenomen worden in bodempaspoort
- Staalnames en analyses dienen door erkende laboratoria uitgevoerd te worden volgens de regels van het compendium.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC03	Verbod op het verbranden van stoppels, behalve om fytosanitaire redenen
SMR02	Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources: Articles 4 and 5

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

Actie 1: GLMC 3 (Handhaving van organisch bodemmateriaal). Afhankelijk van zijn totale areaal landbouwgrond exclusief grasland en permanente bedekking moet de landbouwer per begonnen schijf van vijf hectare minstens één geldig analyseresultaat kunnen voorleggen.

Actie 2:

- GLMC 3 (Handhaving van organisch bodemmateriaal). Afhankelijk van zijn totale areaal landbouwgrond exclusief grasland en permanente bedekking moet de landbouwer per begonnen schijf van vijf hectare minstens één geldig analyseresultaat kunnen voorleggen.
- RBE 2 (gebruiksnorm van 170 kg N/ha uit dierlijke mest). In de mestwetgeving is bepaald welke hoeveelheid nutriënten maximaal mogen toegediend worden onafhankelijk van kunstmest of dierlijke mest, maar met een maximale gebruiksnorm voor N afhankelijk van dierlijke mest (zoals opgenomen onder RBE2). De aangebrachte hoeveelheid mag niet hoger zijn dan voorwaarden in mestwetgeving. Deze interventie stimuleert het gebruik van stalmest door bijkomend een minimale hoeveelheid aan stalmest op te leggen met het oog op het verbeteren van het organische koolstofgehalte van de bodem.

Actie 3: GLMC 3 (Handhaving van organisch bodemmateriaal) Afhankelijk van zijn totale areaal landbouwgrond exclusief grasland en permanente bedekking moet de landbouwer per begonnen schijf van vijf hectare minstens één geldig analyseresultaat kunnen voorleggen.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Actie 1: Bedrag per hectare in functie van volgende indicatieve drempelwaarden (cfr. supra) voor aanvoer EOC:

1. 70 euro/ha bouwland, als op het volledige areaal bouwland gemiddeld 1.350,00 kg effectieve organische koolstof wordt toegediend via het teeltplan;
2. 100 euro/ha bouwland, als op het volledige areaal bouwland gemiddeld 1.400,00 kg effectieve organische koolstof wordt toegediend via het teeltplan;
3. 130 euro/ha bouwland als op het volledige areaal bouwland gemiddeld 1.450,00 kg effectieve organische koolstof wordt toegediend via het teeltplan;
4. 160 euro/ha bouwland als op het volledige areaal bouwland gemiddeld 1.500,00 kg effectieve organische koolstof wordt toegediend via het teeltplan.

Actie 2: Bedrag per hectare met aanvoer producten hoge C-inhoud:

1. Actie 2a: 130 euro/ha bouwland voor de aanvoer van minimaal 10 ton/ha compost op het perceel
2. Actie 2b: 60-40 euro/ha bouwland (degressief in de tijd) voor de aanvoer van minimaal 10 ton/ha stalmest op het perceel.
3. Actie 2c: 482 euro/ha voor de aanvoer van minimaal 40 ton/ha houtsnippers afkomstig van het eigen bedrijf op het perceel.

Actie 3: Bedrag per hectare

1. Bijkomende vergoeding per hectare mits goede resultaten: 60 euro/ha

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.7.1 - Bedrag per hectare in functie van indicatieve drempelwaarden voor aanvoer EOC	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.4; R.12; R.14; R.19; R.22;
1.7.2.1 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 2a – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name compost - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.12; R.14; R.19; R.22;
1.7.2.2 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 2b – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name stalmest - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.12; R.14; R.19; R.22;
1.7.2.3 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 2c – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name houtsnippers - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.12; R.14; R.19; R.22;
1.7.3 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 3 – resultaatsgericht - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.12; R.14; R.19; R.22;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.7.1 - Bedrag per hectare in functie van indicatieve drempelwaarden voor aanvoer EOC

Het geplande eenheidsbedrag is een gemiddeld bedrag van 115 euro/ha.

Dit is het gemiddelde van de twee uiterste bedragen (= $(60 + 160)/2$). Er wordt aangenomen dat elke categorie goed is voor 25% van het areaal.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Berekening op basis van extra kosten en gedeelde inkomsten:

Actie 1:

De landbouwers brengen momenteel gemiddeld 949 kg EOC/ha aan op basis van hun huidige bouwplannen. Landbouwers die momenteel de drempel van 1.350 kg EOC/ha halen, hebben gemiddeld veel meer rustteelten en groenbedekkers. Hun brutosaldo is gemiddeld 335 euro/ha lager dan het referentiesaldo bouwland.

Om de drempel te halen moet gemiddeld nog 400 kg EOC/ha aangebracht worden door (bijkomend) groenbedekkers in te zaaien (0,51 euro/kg EOC) of door meer rustteelten in de rotatie op te nemen (0,54 euro/kg EOC). Dit komt voor 400 kg EOC/ha neer op een bijkomende kost van ca. 200 euro/ha.

Het steunbedrag bedraagt 35-80% van het berekende bedrag.

1.7.2.1 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 2a – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name compost - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Berekening op basis van extra kosten en gedeelde inkomsten:

Actie 2:

De vergoeding wordt bepaald door het verschil tussen het uitrijden van mest met een stalmeststrooier en het uitrijden van drijfmest in loonwerk. Hierbij worden nog 20% transactiekosten geteld.

Het steunbedrag bedraagt 31-100% van het berekende bedrag.

1.7.2.2 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 2b – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name stalmest - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Berekening op basis van extra kosten en gedeelde inkomsten:

Actie 2:

De vergoeding wordt bepaald door het verschil tussen het uitrijden van mest met een stalmeststrooier en het uitrijden van drijfmest in loonwerk. Hierbij worden nog 20% transactiekosten geteld.

Het steunbedrag bedraagt 31-100% van het berekende bedrag.

1.7.2.3 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 2c – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name houtsnippers - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Berekening op basis van extra kosten en gedeelde inkomsten:

Actie 2:

De vergoeding wordt bepaald door het verschil tussen het uitrijden van mest met een stalmeststrooier en het uitrijden van drijfmest in loonwerk. Hierbij worden nog 20% transactiekosten geteld.

Het steunbedrag bedraagt 31-100% van het berekende bedrag.

1.7.3 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 3 – resultaatgericht - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Berekening op basis van extra kosten en gedeelde inkomsten:

Actie 3:

De vergoeding wordt bepaald door de standaardanalysekost te delen door de gemiddelde perceelsgrootte. Hierbij wordt nog 20% transactiekosten geteld.

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.7.1 - Bedrag per hectare in functie van indicatieve drempelwaarden voor aanvoer EOC	Gepland eenheidsbedrag	115,00	115,00	115,00	115,00	115,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	103,50	103,50	103,50	103,50	103,50	

	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	138,00	138,00	138,00	138,00	138,00	
	O.8 (unit: Hectare)	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	28.250,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	2.875.000,00	2.875.000,00	2.875.000,00	2.875.000,00	3.248.750,00	14.748.750,00
1.7.2.1 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 2a – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name compost - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	130,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	117,00	117,00	117,00	117,00	117,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	130,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	O.8 (unit: Hectare)	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	11.300,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.300.000,00	1.300.000,00	1.300.000,00	1.300.000,00	1.469.000,00	6.669.000,00
1.7.2.2 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 2b – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name stalmest - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	60,00	50,00	50,00	40,00	40,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	72,00	72,00	72,00	72,00	72,00	
	O.8 (unit: Hectare)	92.000,00	92.000,00	92.000,00	92.000,00	103.960,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	5.520.000,00	4.600.000,00	4.600.000,00	3.680.000,00	4.158.400,00	22.558.400,00
1.7.2.3 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 2c – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name houtsnippers - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	482,00	482,00	482,00	482,00	482,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	433,80	433,80	433,80	433,80	433,80	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	482,00	482,00	482,00	482,00	482,00	
	O.8 (unit: Hectare)	500,00	500,00	500,00	500,00	565,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	241.000,00	241.000,00	241.000,00	241.000,00	272.330,00	1.236.330,00
1.7.3 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 3 – resultaatsgericht - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	O.8 (unit: Hectare)	13.200,00	13.200,00	13.200,00	13.200,00	14.916,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	792.000,00	792.000,00	792.000,00	792.000,00	894.960,00	4.062.960,00
TOTAL	O.8 (unit: Hectare)	110.000,00	110.000,00	110.000,00	110.000,00	124.300,00	564.300,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	10.728.000,00	9.808.000,00	9.808.000,00	8.888.000,00	10.043.440,00	49.275.440,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	under article 27) (Union contribution)						

1.8 - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)

Interventiecode (lidstaat)	1.8
Naam interventie	Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Artikel 31, lid 7, punt b) - Compensatiebedrag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4	Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5	Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6	Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

CAP AREAS OF ACTION Code + Description

AOA-A	matiging van klimaatverandering, met inbegrip van vermindering van de broeikasgasemissies als gevolg van landbouwpraktijken, behoud van bestaande koolstofopslagplaatsen en vergroten van koolstofvastlegging
AOA-B	aanpassing aan klimaatverandering, met inbegrip van acties om de veerkracht van voedselproductiesystemen en de diversiteit van dieren en planten te verbeteren en zo de weerstand tegen ziekten en klimaatverandering te vergroten
AOA-C	bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D	preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]
AOA-E	bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden
AOA-F	acties voor een duurzaam en verminderd gebruik van pesticiden, met name pesticiden die risico's inhouden voor de menselijke gezondheid of het milieu

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N08	Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.12	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat

R.14 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments to reduce emissions or to maintain or enhance carbon storage (including permanent grassland, permanent crops with permanent green cover, agricultural land in wetland and peatland)
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.22 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer
R.31 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De landbouw heeft de voortdurende opdracht zich verder aan te passen naar een integraal duurzaam landbouwproductiesysteem en duurzame productiemethoden (nood 10). Verschillende milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen, hierna ook ‘ecoteelten’ genoemd, kunnen hiertoe bijdragen. Het potentieel van deze gewassen is echter nog onderbenut. Ecoteelten dragen bij aan een betere bodemkwaliteit, klimaatmitigatie, klimaatadaptatie (bv. droogteresistentie, wateroverlast), biodiversiteit, het verminderen van de eiwitafhankelijkheid, de bio-economie en circulaire landbouw. We stellen een dynamische lijst op van potentiële gewassen die een positieve impact hebben op milieu, klimaat of biodiversiteit.

Deze interventie stimuleert het verbouwen van éénjarige “ecoteelten” van deze lijst :

- **Actie 1:** Eénjarige eiwitteelten die voordeel opleveren voor biodiversiteit, klimaat en/of milieu (bv. veldbonen, voedererwten, soja, quinoa, of mengsels);
- **Actie 2:** Eénjarige teelten die voordeel opleveren voor biodiversiteit, klimaat en/of milieu die geen eiwitteelten zijn (bv. hennep, koolzaad, groenbedekkers in hoofdteelt);
- **Actie 3:** Eénjarige faunavriendelijke teelten;
- **Actie 4:** Faunavriendelijke nateelten.

De teelt van meerjarige milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen wordt ondersteund als agromilieuklimaatmaatregel (AMKM) in pijler II.

De interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (d).** De teelt van lokale eiwitteelten draagt bij aan de eiwittransitie, zorgt voor een meer diverse en bedrijfsgebonden ruwvoerwinning, een lokaal aanbod aan eiwit waardoor in het buitenland ontbossing (voor sojateelt) wordt vermeden. De teelt van lokale eiwitteelten beperkt het gebruik van stikstofmeststoffen (nood 8) en reduceert de broeikasgasemissies (nood 7). Diepwortelende gewassen (bv. gele mosterd) zijn, net als enkele van de eiwitteelten, beter bestand tegen droogte (nood 9).
- **specifieke doelstelling (e).** Door ecoteelten te telen, zet de landbouwer verder in op het verduurzamen van zijn bouwplan (nood 10). Hierdoor zullen er minder gewasgebonden ziektes optreden wat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen kan verminderen. Dit heeft een positief effect op de waterkwaliteit (nood 11). De teelt van diepwortelende gewassen draagt ook bij tot een betere bodemstructuur (nood 12).
- **specifieke doelstelling (f).** Faunavriendelijke gewassen bevorderen de biodiversiteit (nood 13) en maken het landschap diverser (indirecte nood 14).

De interventie draagt ook **indirect** bij tot **specifieke doelstelling (h)**. Het ondersteunen van de teelt van biogebaseerde toepassingen (bv. hennep) kan een hefboom zijn voor de biogebaseerde economie (nood 18).

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Actie 1 Eenjarige eiwitteelten:

1. Het perceel werd de vorige twee campagnes aangegeven als bouwland of blijvende teelt.
2. De teelten dienen als hoofdteelt geteeld te worden.
3. Er zal een dynamische lijst worden vastgelegd met reinteelten en mengteelten die in aanmerking komen als eiwitteelt. Het moet hierbij gaan om teelten waarvan het potentieel momenteel nog onderbenut is.
4. Voor mengteelten worden zaaidichtheden opgelegd.
5. Bij mengteelten moet de vlinderbloemige zichtbaar aanwezig zijn.
6. Zaaizaadfacturen moeten ter beschikking gehouden worden.

Actie 2 Eenjarige teelten die voordeel opleveren voor biodiversiteit, klimaat en milieu:

1. Het perceel werd de vorige twee campagnes aangegeven als bouwland of blijvende teelt
2. Er zal een dynamische lijst worden vastgelegd met teelten die in aanmerking komen. Dit kunnen zowel teelten zijn die geoogst kunnen worden, als teelten die dienen ingewerkt te worden. Het moet hierbij gaan om teelten/gebruiken waarvan het potentieel momenteel nog onderbenut is. Per teelt kunnen nog specifieke voorwaarden opgelegd worden.
3. De teelten dienen als hoofdteelt geteeld te worden.
4. Teelten die geoogst worden, kunnen regulier geteeld worden. Teelten die niet geoogst worden (groenbedekkers, tagetes), dienen minstens gedurende een bepaalde periode en een bepaalde aanhoudtermijn, die worden vastgelegd in de regelgeving van de interventie, op het veld te staan en daarna ondergewerkt te worden.
5. Zaaizaadfacturen moeten ter beschikking worden gehouden.

Actie 3 Faunavriendelijke teelten

1. Het perceel werd de vorige twee campagnes aangegeven als bouwland of blijvende teelt.
2. Het betreft de teelt van regulier zomergraan, een faunamengsel of voorjaarsbraak (voorjaar wordt gedefinieerd in de voorwaarden) gevolgd door een andere hoofdteelt
3. De actie kan enkel afgesloten worden in soortenbeschermingsgebieden.
4. Naleven van datumgebonden voorwaarden (bv. inzaai- en aanhouddata), opgelegd in de regelgeving van de interventie, waar relevant voor de specifieke teelt.
5. Op het faunamengsel mogen geen gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt.
6. Zaaizaadfacturen moeten ter beschikking worden gehouden.

Actie 4 Faunavriendelijke nateelten

1. Het perceel werd de vorige twee campagnes aangegeven als bouwland of blijvende teelt.
2. Het betreft de nateelt van een vroegafrijpende variant van Japanse Haver of een mengsel hiermee. De teelt moet als nateelt worden aangegeven.

3. Bij mengsels worden minimale zaaidichtheden opgelegd.
4. Naleven van de datumgebonden voorwaarden opgelegd in de regelgeving van de interventie (bv. inzaai- en aanhouddata)
5. Na de hoofdteelt mag geen gewasbescherming meer toegepast worden.
6. De actie kan enkel afgesloten worden in soortenbeschermingsgebieden.
7. Zaaizaadfacturen moeten ter beschikking worden gehouden

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC07	Gewasrotatie op bouwland, met uitzondering van gewassen die onder water groeien

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

GLMC 7: Gewasrotatie op bouwland, met uitzondering van gewassen die onder water worden geteeld: waarbij op eenzelfde perceel een gewas geen twee jaar na elkaar als hoofdteelt mag geteeld worden, tenzij er een tussenteelt wordt ingezaaid die minstens acht weken op het perceel aanwezig moet zijn. Met deze interventie wordt beoogt dat landbouwers gestimuleerd worden om specifieke teelten op te nemen in hun rotatie die een meerwaarde betekenen voor klimaat en het milieu in vergelijking met reguliere teelten die hij anders vanuit economisch oogpunt zou kiezen.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per hectare

Actie 1:

- Eenjarige eiwitteelten: 600 euro/ha

Actie 2:

- 2a / Eenjarige teelten met voordeel voor milieu, etc – met oogst: 230 euro/ha
- 2b / Eenjarige teelten met voordeel voor milieu, etc – zonder oogst: 600 euro/ha

Actie 3:

- 3a / Faunavriendelijke hoofdteelten – regulier zomergraan: 350 euro/ha
- 3b / Faunavriendelijke hoofdteelten – faunamengsel: 1.500 euro/ha
- 3c / Faunavriendelijke hoofdteelten – voorjaarsbraak: 350 euro/ha

Actie 4:

- Faunavriendelijke nateelten: 60 euro/ha

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie
n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de ecoregeling.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.8.1 - Ecoteelten – actie 1 – éénjarige eiwitteelten - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.12; R.21; R.22;
1.8.2.1 - Ecoteelten – actie 2a – éénjarige teelten milieu met oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.12; R.14; R.19; R.21; R.22;
1.8.2.2 - Ecoteelten – actie 2b – éénjarige teelten milieu zonder oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.19; R.21; R.22; R.31;
1.8.3.1 - Ecoteelten – actie 3a – zomergraan - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.31;
1.8.3.2 - Ecoteelten – actie 3b – faunamengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.21; R.22; R.31;
1.8.3.3 - Ecoteelten – actie 3c – voorjaarsbraak - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.19; R.21; R.22; R.31;
1.8.4 - Ecoteelten – actie 4 – faunavriendelijke nateelten - gepland eenheidsbedrag per hectare	Homogeen	BE1; BE2;	R.4; R.19; R.21; R.22; R.31;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.8.1 - Ecoteelten – actie 1 – éénjarige eiwitteelten - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Op basis van berekende extra kosten en gedeelde inkomsten

1/ Eenjarige eiwitteelten:

1. het verschil tussen het referentiesaldo bouwland en het saldo van eenjarige eiwitteelten
2. en transactiekost

Het steunbedrag bedraagt 45-60% van het berekende bedrag.

1.8.2.1 - Ecoteelten – actie 2a – éénjarige teelten milieu met oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Op basis van berekende extra kosten en gedeelde inkomsten:

2a / Eenjarige teelten met voordeel voor milieu, etc. – met oogst:

- het verschil tussen het referentiesaldo bouwland en het saldo van de milieuvriendelijke teelten (opbrengst milieuvriendelijke teelt –variabele kosten)
- en transactiekost

Het steunbedrag bedraagt 24-32% van het berekende bedrag.

1.8.2.2 - Ecoteelten – actie 2b – éénjarige teelten milieu zonder oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Op basis van berekende extra kosten en gedeelde inkomsten

2b / Eenjarige teelten met voordeel voor milieu, etc. – zonder oogst:

- het verschil tussen het referentiesaldo bouwland en het saldo van de milieuvriendelijke teelt (waarvan de opbrengst 0 is omdat deze moet ondergewerkt worden en dus gelijk is aan de variabele kosten voor de teelt)
- en transactiekosten

Het steunbedrag bedraagt 27-33% van het berekende bedrag.

1.8.3.1 - Ecoteelten – actie 3a – zomergraan - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Op basis van berekende extra kosten en gedeelde inkomsten

3a / Faunavriendelijke hoofdteelten – regulier zomergraan:

- het verschil tussen het referentiesaldo van bouwland en het saldo van de zomertarwe
- en transactiekosten

Het steunbedrag bedraagt 28% van het berekende bedrag.

1.8.3.2 - Ecoteelten – actie 3b – faunamengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Op basis van berekende extra kosten en gedeelde inkomsten

3b / Faunavriendelijke hoofdteelten – faunamengsel:

- het verschil tussen het referentiesaldo van bouwland en het saldo voor faunamengsel (geen opbrengsten, variabele kost voor zomertarwe, uitgespaarde kost gewasbescherming cfr. zomertarwe)
- en transactiekosten

Het steunbedrag bedraagt 72% van het berekende bedrag.

1.8.3.3 - Ecoteelten – actie 3c – voorjaarsbraak - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Op basis van berekende extra kosten en gedeelde inkomsten

3c / Faunavriendelijke hoofdteelt – voorjaarsbraak:

- Het verschil tussen referentiesaldo bouwland en 80% van het saldo van mais. Er wordt aangenomen dat door de vereiste van de late inzaai de maisteelt eens in de 5 jaar volledig mislukt

Het steunbedrag bedraagt 93% van het berekende bedrag.

1.8.4 - Ecoteelten – actie 4 – faunavriendelijke nateelten - gepland eenheidsbedrag per hectare

De geplande eenheidsbedragen zijn uniform en identiek aan de steunbedragen.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting te vermijden en onderbenutting te voorkomen aangezien het geplande steunbedrag lager is dan het berekende steunbedrag. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

Op basis van berekende extra kosten en gedeelde inkomsten

4 / Faunavriendelijke nateelt:

- meerkost voor het specifieke zaaizaad van de groenbedekker Japanse haver

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.8.1 - Ecoteelten – actie 1 – éénjarige eiwitteelten - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	540,00	540,00	540,00	540,00	540,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	
	O.8 (unit: Hectare)	1.050,00	1.093,00	1.093,00	1.093,00	1.235,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	630.000,00	655.800,00	655.800,00	655.800,00	741.000,00	3.338.400,00
1.8.2.1 - Ecoteelten – actie 2a – éénjarige teelten milieu met oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	230,00	230,00	230,00	230,00	230,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	207,00	207,00	207,00	207,00	207,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	276,00	276,00	276,00	276,00	276,00	
	O.8 (unit: Hectare)	650,00	700,00	700,00	700,00	791,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	149.500,00	161.000,00	161.000,00	161.000,00	181.930,00	814.430,00
1.8.2.2 - Ecoteelten – actie 2b – éénjarige teelten milieu zonder oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	540,00	540,00	540,00	540,00	540,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	720,00	720,00	720,00	720,00	720,00	
	O.8 (unit: Hectare)	400,00	417,00	417,00	417,00	471,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	240.000,00	250.200,00	250.200,00	250.200,00	282.600,00	1.273.200,00

1.8.3.1 - Ecoteelten – actie 3a – zomergraan - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	420,00	420,00	420,00	420,00	420,00	
	O.8 (unit: Hectare)	1.050,00	1.050,00	1.050,00	1.050,00	1.187,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	367.500,00	367.500,00	367.500,00	367.500,00	415.450,00	1.885.450,00
1.8.3.2 - Ecoteelten – actie 3b – faunamengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	1.500,00	1.500,00	1.500,00	1.500,00	1.500,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.350,00	1.350,00	1.350,00	1.350,00	1.350,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.800,00	1.800,00	1.800,00	1.800,00	1.800,00	
	O.8 (unit: Hectare)	700,00	700,00	610,00	610,00	689,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.050.000,00	1.050.000,00	915.000,00	915.000,00	1.033.500,00	4.963.500,00
1.8.3.3 - Ecoteelten – actie 3c – voorjaarsbraak - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	375,00	375,00	375,00	375,00	375,00	
	O.8 (unit: Hectare)	450,00	450,00	450,00	450,00	509,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	157.500,00	157.500,00	157.500,00	157.500,00	178.150,00	808.150,00
1.8.4 - Ecoteelten – actie 4 – faunavriendelijke nateelten - gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	O.8 (unit: Hectare)	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.130,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	67.800,00	307.800,00
TOTAL	O.8 (unit: Hectare)	5.300,00	5.410,00	5.320,00	5.320,00	6.012,00	27.362,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	2.654.500,00	2.702.000,00	2.567.000,00	2.567.000,00	900.430,00	11.390.930,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1.9 - Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)

Interventiecode (lidstaat)	1.9
Naam interventie	Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)
Soort interventie	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Art. 31(7)(a) - Additional payment to BIS
Gemeenschappelijke outputindicator	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Bio-gecertificeerde percelen gelegen op het grondgebied van Zone Noord (Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest) die onder bio-controle staan van een erkend controleorgaan.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4	Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5	Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6	Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

CAP AREAS OF ACTION Code + Description

AOA-C	bescherming of verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de druk op de watervoorraden
AOA-D	preventie van bodemaantasting, bodemherstel, verbetering van de bodemvruchtbaarheid en van het nutriëntenbeheer [en van bodembiota]
AOA-E	bescherming van de biodiversiteit, instandhouding of herstel van habitats of soorten, met inbegrip van behoud en aanleg van landschapselementen of niet-productieve gebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.14	Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments to reduce emissions or to maintain or enhance carbon storage (including permanent grassland, permanent crops with permanent green cover, agricultural land in wetland and peatland)
R.19	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder groundbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)
R.21	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.24	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden
R.29	Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) dat door het GLB wordt ondersteund ten behoeve van biologische landbouw, met een uitsplitsing tussen voortzetting van of omschakeling naar biologische landbouw

R.31 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices

R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Om landbouwers er toe aan te zetten de biologische landbouwproductie te continueren en uit te breiden kunnen landbouwers een vergoeding bovenop de basisinkomenssteun voor duurzaamheid ontvangen voor de subsidiabele percelen die de omschakelingsperiode doorlopen hebben en biologisch gecertificeerd zijn.

Deze ondersteuning voor het verderzetten van biologische landbouwpraktijken na de omschakelingsperiode(nood 10) vormt een waardering voor de niet-kwantificeerbare en niet-vergoedbare maatschappelijke voordelen en ecosysteemdiensten die de biologische landbouw levert.

Teneinde subsidie te bekomen dient voldaan te worden aan Verordening (EU) 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad, de uitvoeringsverordeningen en gedelegeerde verordeningen en de Vlaamse wetgeving inzake biologische productie.

De landbouwer dient zijn activiteit te melden of gemeld te hebben aan het Departement Landbouw en Visserij en aangesloten te zijn bij een erkend controleorgaan voor de biologische productiemethode (zijnde een gemachtigde instantie in de zin van artikel 3, punt 5, Verordening (EU) 2017/625, en artikelen 28 en 29 van Verordening (EU) 2017/625) en dient Verordening 2018/848, de uitvoeringsverordeningen en gedelegeerde verordeningen, en Vlaamse regelgeving na te leven.

Deze interventie draagt bij tot:

1. **specifieke doelstelling (d).** De biologische landbouw draagt bij tot een hoger organisch stof gehalte in de bodem (nood 7).
2. **specifieke doelstelling (e).** Het toepassen van de biologische landbouwpraktijken (nood 10) impliceert een verbod op het gebruik van kunstmeststoffen en van gewasbeschermingsmiddelen die niet zijn toegelaten in de biologische landbouw. Dit heeft een positief effect op de water - en luchtkwaliteit. Een sleutelelement in de biologische landbouw is de extra zorg voor de bodem. Bioplanten groeien immers in volle grond, een rijk bodemleven is daarbij van cruciaal belang. De bodemvruchtbaarheid zal bijgevolg verhogen (nood 11 en 12).
3. **specifieke doelstelling (f).** Het verbod op het gebruik van kunstmeststoffen en voor de biologische landbouw niet toegelaten gewasbeschermingsmiddelen en het uitvoeren van biologische landbouwpraktijken (bv. gewasrotatie, gebruik maken van resistente rassen ...) in de biologische landbouw heeft een positief effect op de biodiversiteit (nood 13). Het teeltplan van biologische bedrijven omvat vaak een grotere variatie aan gewassen waardoor de landschappelijke waarde verhoogt (indirecte nood 14).

Deze interventie draagt ook **indirect** bij tot:

1. **specifieke doelstelling (a) en (b).** De stimulering van biologische productie ook bij aan het versterken van de veerkracht van de bedrijven en heeft deze interventie dus ook een indirecte bijdrage aan nood 4. De biologische landbouwproductie speelt in op de (lokale) consumentenvraag en de diversificatie op biologische landbouwbedrijven (nood 5).
2. **specifieke doelstelling (i).** De ondersteuning van de biologische landbouw speelt in op de verwachtingen van de bewuste consument in het kleinhandel-stadium (vraag naar biologische producten) en draagt bij aan de verbetering van het imago van de landbouwsector (nood 19). In de biologische landbouw krijgen dieren meer ruimte wat bijdraagt aan dierenwelzijn alsook een vermindering van de ziektedruk en het antibioticumgebruik (nood 20 en 21).

Beschrijving van toezeggingen voor ecoregeling

areaalgebonden steun

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Instapvoorwaarden:

De landbouwer dient zijn activiteit te melden of gemeld te hebben aan het Departement Landbouw en Visserij en aangesloten te zijn bij een erkend controleorgaan voor de biologische productiemethode (zijnde een gemachtigde instantie in de zin van artikel 3, punt 5, Verordening (EU) 2017/625, en artikelen 28 en 29 van Verordening (EU) 2017/625) en dient Verordening 2018/848, de uitvoeringsverordeningen en gedelegeerde verordeningen na te leven.

Subsidievoorwaarden:

De steun kan aangevraagd worden voor percelen met teelten in volle grond die onder controle staan van een erkend controleorgaan en niet gedeclasseerd zijn.

1. de percelen moeten gedurende de looptijd van de verbintenis voor de hoofdteelt in eigen gebruik zijn.
2. voor meerjarige fruitteelten moeten hoogstammige fruitbomen een dichtheid hebben van minstens 15 bomen/ha die homogeen verspreid staan op het perceel. Laagstammige fruitbomen en heesters moeten een dichtheid hebben van minimum 300 bomen/ha.

De bio-subsidie voor hoogstammige fruitbomen kan enkel worden toegekend op bio-percelen als de fruitopbrengst van hoogstammige fruitbomen, die meer dan vijf jaar geleden aangeplant werden, wordt gecommmercialiseerd. Voor hoogstammige fruitbomen jonger dan vijf jaar is commercialisatie van de opbrengst niet vereist

Deze steun kan gecombineerd worden met andere areaalgebonden steun via artikel 31 en 70. Container- en substraatteelten en percelen waarop geen bijkomende eisen door toepassing van biologische lastenboeken van toepassing zijn, worden uitgesloten.

De steun wordt per bedrijf beperkt tot 20 hectare. Dit betekent ook dat voor de berekening van de resultaatindicator R.29 enkel de oppervlaktes tot en met 20 hectare zijn ingecalculeerd.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de ecoregeling (verklaar hoe de ecoregeling verder gaat dan de basis, met name RBE en nationale normen)

niet van toepassing

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Bedrag per hectare:

0 – 5 ha: 200 euro/ha

>5 – 20 ha: 100 euro/ha

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie
n.v.t.

9 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 6 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §6 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- komt enkel actieve landbouwers toe.
- niet gerelateerd aan (met andere woorden 'ontkoppeld van') de productie, met name de productieniveaus of productprijzen. De betaling heeft geen invloed op het type of de omvang van de landbouwproductie ('ontkoppeling'). De gestelde voorwaarden sluiten elke koppeling uit tussen enerzijds de hoogte van de betalingen en anderzijds de productie, de prijzen of de productiefactoren in geen enkel jaar na het referentiejaar..

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.9.1 - Voortzetting bio – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.4; R.14; R.19; R.21; R.31; R.24; R.29;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.9.1 - Voortzetting bio – gepland eenheidsbedrag per hectare

Ongeveer 40% van de oppervlakte zal in de categorie van 0 – 5 ha vallen, 60% in de categorie >5 ha – 20 ha.

Het geplande eenheidsbedrag is het gewogen gemiddelde van de voorziene steunbedragen: $0.4 \cdot 200 + 0.6 \cdot 100 = 140$ euro/ha.

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien gezien het een gemiddeld eenheidsbedrag betreft en de gemiddelde bedrijfsgrootte kan variëren. De volgorde voor het toepassen van de mechanismen voor over- en onderbenutting worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115).

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.9.1 - Voortzetting bio – gepland eenheidsbedrag per hectare	Gepland eenheidsbedrag	140,00	140,00	140,00	140,00	140,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	140,00	140,00	140,00	140,00	140,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	154,00	154,00	154,00	154,00	154,00	
	O.8 (unit: Hectare)	4.970,00	6.000,00	7.000,00	8.050,00	9.100,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	695.800,00	840.000,00	980.000,00	1.127.000,00	1.274.000,00	4.916.800,00
TOTAL	O.8 (unit: Hectare)	4.970,00	6.000,00	7.000,00	8.050,00	9.100,00	35.120,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	695.800,00	840.000,00	980.000,00	1.127.000,00	1.274.000,00	4.916.800,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

CIS(32) - Gekoppelde inkomenssteun

1.4 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij

Interventiecode (lidstaat)	1.4
Naam interventie	Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij
Soort interventie	CIS(32) - Gekoppelde inkomenssteun
Gemeenschappelijke outputindicator	O.11. Aantal dieren waarvoor gekoppelde inkomenssteun wordt ontvangen

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen	
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen	
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N04	Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.4 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder inkomenssteun en onderworpen aan conditionaliteit	
R.8 Aandeel boerderijen dat gekoppelde inkomenssteun ter verbetering van het concurrentievermogen, de duurzaamheid of de kwaliteit ontvangt	

5 Specifiek onderwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

We kiezen hier voor een inkomensondersteuning aan de betrokken veehouders die een duurzame lokale rundsvleesproductie combineren met inspanningen onder meer op vlak van lokale eiwitvoorziening en langdurig graslandbeheer. • De interventie draagt bij tot specifieke doelstelling (a) aangezien steun wordt geboden met het oog op een leefbaar landbouwbedrijfsinkomen en veerkracht (ter ondersteuning van de voedselzekerheid) voor een sector in moeilijkheden (nood 3). Deze steun vormt ook een buffer tegen prijs- en inkomensvolatiliteit (nood 4), • De interventie draagt bij tot specifieke doelstelling (d), (e) en (f), aangezien de gekoppelde steun voor gespecialiseerde vleesveehouderij de ambitie heeft om landbouwers op het gebied van milieu en klimaat op een hoger niveau te brengen door het stellen van voorwaarden met betrekking duurzaam graslandbeheer en lokale eiwitvoorziening (rechtstreeks gerelateerd aan nood 7, 12 en 13 en indirect aan nood 11 en 14).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal en, indien relevant, andere verplichtingen

Begunstigden:

Actieve landbouwers waarvoor het Vlaams gewest is aangeduid als bevoegd gewest en met een actief rundveebeslag.

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Subsidievoorwaarden

1. Minstens 90% van de moederdieren moet gedurende 8 maanden voor de kalving onafgebroken aanwezig geweest zijn op het beslag.
2. Alle moederdieren moeten vanaf de start van de aanhoudingsperiode (kalfdatum – 8 maanden) correct geïdentificeerd en geregistreerd zijn.
3. Vlees-type moederdieren
4. Minstens 30% van de kalveren type vlees, geboren tijdens het kalenderjaar, moeten minimaal 3 maanden aangehouden worden.
5. Minimum 14 zoogkoeien die tijdens het kalenderjaar minstens één kalf hebben voortgebracht
6. De zoogkoeien hebben minstens gedurende een vast te leggen periode toegang tot of staan op de weide.

Instapvoorwaarden voor duurzame bedrijfsvoering (Een veehouder die niet voldoet aan deze instapvoorwaarden kan niet deelnemen aan de subsidieregeling):

1. Het areaal blijvend grasland op het bedrijf blijft behouden.
2. Graslandbeheer + eigen voedervoorziening:

De landbouwer moet in totaal minstens 20 punten behalen op de voorwaarden graslandbeheer en eigen voedervoorziening (op basis van de aangifte in de verzamelaanvraag) samen.

Aantal punten afhankelijk van het % van het areaal grasland toegewezen aan vleesvee [¶]	
>10%: 7 punten; >12,5%: 10 punten; >15%: 13 punten; >20%: 20 punten	
1/ Graslandbeheer[□]	
Aanhouden meerjarig grasland, cfr. voorwaarden gelijkaardige ecoregeling [□]	☐
Extensief beheerd grasland (verbod op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, met uitzondering van de pleksgewijze bestrijding van akkerdistel en verbod op gebruik van kunstmest) [□]	☐
2-GVE percelen, EKBG, HPG [□]	☐
Strategisch gelegen graslanden (valleigebieden, erosiepercelen) [□]	☐
Productief kruidenrijk grasland [□]	☐
Graslandareaal onder beheerovereenkomsten op grasland (opsomming zal toegevoegd worden) [□]	☐
Omvorming van het tijdelijk grasland naar blijvend grasland (net calculation) op bedrijfsniveau [□]	☐
Natuurgrasland met natuurbeheerplan type 3 of 4 [□]	☐
2/ Eigen voedervoorziening[□]	Punten[□]
Z% eigen voedervoorziening (incl eiwithoudende gewassen) – berekening obv areaal en aantallen dieren in de verschillende categorieën vleesvee	13 [□]
Y% eigen voedervoorziening (incl eiwithoudende gewassen) – berekening obv areaal en aantallen dieren in de verschillende categorieën vleesvee	10 [□]
X% eigen voedervoorziening (incl eiwithoudende gewassen) – berekening obv areaal en aantallen dieren in de verschillende categorieën vleesvee	7 [□]
Areaal grasland/akkerland >10 [□]	10 [□]

De % voor het criterium eigen voedervoorziening worden vastgelegd in de regelgeving[¶]

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante

verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Steunpercentage en -bedragen

Beschrijving

Degressief steunbedrag waarbij een hoger eenheidsbedrag zal ingesteld worden voor de eerste 50 premiegerechtigde dieren, een lager steunbedrag voor de volgende 50 premiegerechtigde dieren en het laagste voor de dieren boven 100.

8 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

Motivering moeilijkheid/heden waarmee de beoogde sector(en)/productie of bedrijfstype(s) te kampen hebben.

Als gevolg van de aanhoudend lage prijzen in de vleesveehouderij, is de rentabiliteit van de sector laag tot zeer laag.

In de huidige maatschappelijke context staat vleesproductie – niet in het minst in het kader van de klimaatdiscussie – in toenemende mate onder druk. Anderzijds is vleesvee, en bij uitbreiding alle rundvee en herkauwers één van de weinige diersoorten die gras kunnen valoriseren en omzetten in melk of vlees voor de mens. Daarnaast heeft (blijvend) grasland op milieutechnisch en klimatologisch vlak veel voordelen onder meer door de C-opslag in de bodem en het potentieel aan ecosysteemdiensten. Als deze graslanden verdwijnen of intensiever worden uitgebaat, wordt het realiseren van de doelstellingen in het kader van de Blue Deal en de Green Deal in Vlaanderen moeilijk.

Gevreesd wordt dat met een afname van het aantal zoogkoeihouderijen, ook de druk op de (kwetsbare) graslanden zal toenemen. De zoogkoeihouderij is immers de belangrijkste vorm van landbouw om deze graslanden economisch te kunnen valoriseren.

Wat is het doel van de interventie op het gebied van de beoogde sector(en)/productie of bedrijfstype(s)?

☒ om het concurrentievermogen te vergroten

☐ to improve quality

☒ om de duurzaamheid te verbeteren

Hoe zal de interventie de in kaart gebrachte moeilijkheid/heden aanpakken (verklaring van de doelgerichtheid)?

Door de doelgroep af te bakenen aan de hand van een aantal duurzaamheidscriteria, en deze gericht te ondersteunen wordt verwacht dat dit een weerslag zal hebben op de rentabiliteit van de sector als geheel.

Welke sector(en) zijn betrokken?

Rundvlees

Motivering van het belang van de beoogde sector(en)/productie of bedrijfstype(s)

In Vlaanderen heeft 12 à 13% van de bedrijven de typologie 'gespecialiseerde vleesveehouderij'. Daarnaast wordt nog vleesvee gehouden op gemengde bedrijven met ook melkvee of akkerbouw. Het aantal zoogkoeien is sinds 2009 met een vijfde gedaald, tot zo'n 138.000 dieren in 2019

De gespecialiseerde zoogkoeienhouderij is dus een economisch zeer belangrijke sector. Zij bevoorraden het grootste deel van de Belgische rundsvleesmarkt

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

De premie voor het produceren van vleeskalveren wordt afgeschaft. Voor de gekoppelde steun kiezen we voor een duurzaam alternatief waarbij de betrokken vleesveehouders bijkomende milieu-inspanningen leveren in de vorm van instapvoorwaarden verbonden aan de steun, wegens het belang van zoogkoeihouders als beheerders van blijvend grasland. Zo moet de zoogkoeihouder een aantal inspanningen

leveren op vlak van duurzaam graslandbeheer en eigen voedervoorziening om recht te hebben op de premie. Hij/zij kan kiezen uit een lijst van acties waarbij hij een aantal punten moet behalen en zo te kunnen instappen in de premieregeling. Een veehouder die niet voldoet aan deze instapvoorwaarden kan niet deelnemen aan de gekoppelde steun.

In de keuzelijst zitten een aantal acties die een positieve invloed hebben op de waterkwaliteit en op duurzaam waterbeheer, zoals bijvoorbeeld graslanden met natuurbeheerplan, ecologisch kwetsbaar blijvend grasland of extensief beheerd grasland (verbod op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, met uitzondering van de pleksgewijze bestrijding van akkerdistel en verbod op gebruik van kunstmest). Blijvende graslanden bouwen meer organische koolstof op in de bodem waardoor het waterbergend vermogen van de bodem verhoogd wordt en de bodem beter bestand is tegen waterschaarste/droogte.

De gekoppelde steun betreft geen financiering van de teelt van waterintensieve gewassen in gebieden met waterstress.

Wordt de interventie gedeeltelijk of volledig gefinancierd uit de extra steun voor eiwithoudende gewassen (maximaal 2 % in totaal) overeenkomstig artikel 96, lid 3, van de VSP?

☐ Ja ☒ Nee

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimum percentage of legumes in the mix.

n.v.t.

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of 'head' as the support's basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and 'head' (i.e. how many of this unit corresponds to '1 head'?) for the purpose of e.g. indicators.

n.v.t.

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van artikel 6.5 van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw (blauwe doos)

De steun valt onder het AMS (aggregate Measure of Support) plafond van de EU (art. 6§3). Zo'n plafond is voorzien in de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw voor de steun die in relatie staat tot productie. De steun is onderworpen aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden.

11 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
1.4.1 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij - gepland eenheidsbedrag per dier	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.4;

Toelichting en motivering (inclusief flexibiliteit)

1.4.1 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij - gepland eenheidsbedrag per dier

Door de omvorming van de gekoppelde steun zullen minder dieren steun krijgen

Overeenkomstig de modaliteiten voor de toepassing van artikel 102 lid 2 van de Verordening (2021/2115) worden mechanismen voorzien om overbenutting en onderbenutting te voorkomen. Dit is nodig aangezien instapvoorwaarden met betrekking tot duurzaamheid worden toegepast. De volgorde voor het toepassen van deze mechanismen worden uitgewerkt via de Vlaamse regelgeving, rekening houdend met de Verordening (2021/2115). Indien het gepland aantal dieren overschreden wordt, zal lineair gekort worden op aantal subsidiabele dieren dat uitbetaald wordt.

12 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.4.1 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij - gepland eenheidsbedrag per dier	Gepland eenheidsbedrag	165,09	163,26	163,26	161,43	183,44	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	152,71	151,02	151,02	149,32	169,68	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	198,11	195,91	195,91	193,72	220,13	
	O.11 (unit: Hoofd)	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	16.509.000,00	16.326.000,00	16.326.000,00	16.143.000,00	18.344.000,00	83.648.000,00
TOTAL	O.11 (unit: Hoofd)	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	500.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	16.509.000,00	16.326.000,00	16.326.000,00	16.143.000,00	18.344.000,00	83.648.000,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
2.1.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per operationeel programma groenten en fruit	Gemiddeld		R.3; R.9; R.10; R.11;

Beschrijving

2.1.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per operationeel programma groenten en fruit

De inschatting is gebaseerd op het huidige aantal producentenorganisaties in de sector groenten en fruit met een operationeel programma (13). Daarnaast werd gekeken naar het huidige budget voor de programma's. We vermoeden een stijging van het budget de komende jaren en dit werd in rekening gebracht. Mogelijke afwijkingen zijn mogelijk omwille van onvoorziene situaties die een invloed hebben op de markt.

Geplande eenheidsbedragen - financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
2.1.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per operationeel programma groenten en fruit	Gepland eenheidsbedrag (Totale Unie-uitgaven in EUR)	5.076.923,08	5.153.846,15	5.230.769,23	5.307.692,31	5.384.615,38	
	O.35 (unit: Operationele programma's)	13,00	13,00	13,00	13,00	13,00	
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	66.000.000,00	67.000.000,00	68.000.000,00	69.000.000,00	70.000.000,00	340.000.000,00

INVRE(47(1)(a)) - - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties

2.1 - Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele productie

Interventiecode (lidstaat)	2.1
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele productie
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen
COMP(46(c)) verbetering van het concurrentievermogen voor de middellange en lange termijn, met name door modernisering
CONC(46(b)) concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van de producten, onder meer door middel van direct marketing
CONS(46(i)) verhoging van de consumptie van producten van de sector groenten en fruit, in verse dan wel verwerkte vorm
MARKET(46(h)) afzetbevordering en marketing van producten
PROD(46(a)) productieplanning, aanpassing van de productie aan de vraag, met name wat kwaliteit en hoeveelheid betreft, optimalisatie van de productiekosten en van het rendement op investeringen en stabilisatie van de producentenprijzen
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedszaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving	RESULTAATINDICATOREN
Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt	
R.10	Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP
R.11/Groenten en fruit	Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors
R.3	Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt
R.9	Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

De PO's kunnen het interventietype investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele productie opnemen in hun operationeel programma. Volgende types investeringen worden verstaan onder deze interventie:

- Investerings in het kader van productieplanning: IT-investeringen voor aanvoerprognoses en areaalquêtes, investeringen in aanvoerplatformen én producentgerichte investeringen voor oogstbescherming, tijdelijke bewaring, ter beperking nachtvorst,...
- Investerings in het kader van productkwaliteit: bomen, traceerbaarheidsystemen, sorteer- en verpakkingsinstallaties, kalibreer- en keurinstallaties, koelinstallaties, stickerapparatuur, was- en snij-installaties, weeginstallaties én producentgerichte investeringen (bijvoorbeeld oogstmachine, plantmachines, bijenhotels,...).
- Investerings in het kader van afzetbevordering: flowpack- en etiketteermachine, het upgraden en diversifiëren van de verkoopsinstallatie, optimalisatie van bestaande infrastructuur voor de afzetverbetering, thuiskoopsysteem, e-commerce én producentgerichte acties (bijvoorbeeld busselmachines, aspergeschildmachines,...).
- Investerings in het kader van onderzoek en experimentele productie: investeringen in uitrusting voor onderzoeksdoeleinden
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen het kader

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen a, b, c, d, e, g, h en i en aan de volgende specifieke doelstellingen:

- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, dit kan door investeringen op vlak van korte keten, een verbeterde productie of het behalen van bovenwettelijke maatschappelijke wensen op vlak van milieu en klimaat.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- **(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;** Onder deze interventie zijn er verschillende interventies mogelijk onder verschillende thema's. De productie wordt hierdoor ook efficiënter, net zoals het gebruik van hulpbronnen.
- **(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedszaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;** De mogelijke investeringen zijn gericht op verschillende thema's. Zo zijn er investeringen mogelijk op vlak van voedselbewaring waardoor er minder verspilling plaatsvindt.
- **(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;** Naast materiële en immateriële investeringen, zijn er ook investeringen mogelijk op vlak van onderzoek en experimentele productie. Dit leidt tot innovatie en modernisatie binnen de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N2, N5, N6, N10, N19 en N22.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde noden N3 en N4. De steun voor de PO, die volledig bestaat uit landbouwers, draagt bij aan de inkomenszekerheid en veerkracht van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Investeringen in materiële activa die bijdragen aan de verwezenlijking van één of meer van de doelstellingen, komen in aanmerking voor steun. Ze moeten wel gebruikt worden overeenkomstig de bestemming ervan zoals beschreven in het goedgekeurde OP. Hieronder vallen ook het aankopen of het bouwen van gebouwen die duurzaam voor bedrijfsuitoefening worden ingezet.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies

wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave.

De subsidiabele uitgave bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Personeelskosten en administratieve kosten die verband houden met de voorbereiding, uitvoering of follow-up van een interventie zijn subsidiabel.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Volgende investeringen zijn uitgesloten:

- de aankoop van tweedehandsmateriaal;
- de aankoop van onroerende goederen die in de tien voorafgaande jaren met EU- of nationale steun zijn aangekocht;
- vervoermiddelen voor de afzet of distributie van goederen door de PO, met uitzondering van extra truckvoorziening voor koeltransport of CA-vervoer (enkel de koelruimte met bijhorende koelinstallatie) en investeringen in middelen voor intern vervoer;

Uitgesloten zijn eveneens investeringen of soortgelijke type acties in andere bedrijven en/of bedrijfsruimten dan die van de PO of daarbij aangesloten producenten, van de UPO of daarbij aangesloten producenten of van een dochteronderneming. Dit betekent concreet dat enkel investeringen in bedrijven en/of bedrijfsruimten waarover de betrokken PO zowel rechtens als feitelijk de uitsluitende zeggenschap heeft, zodat elk gebruik van deze investeringen ten behoeve van een derde is uitgesloten, subsidiabel kunnen zijn.

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.2 - Operationele programma's groenten en fruit - milieu en klimaatinvesteringen

Interventiecode (lidstaat)	2.2
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - milieu en klimaatinvesteringen
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering
COMP(46(c)) verbetering van het concurrentievermogen voor de middellange en lange termijn, met name door modernisering
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedszaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N08	Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam	Zeer hoog binnen GLB	Ja

	landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)		
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.15 Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische bronnen (in MW)

R.16 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen

R.32 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit

R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

De PO's kunnen het interventietype milieu en klimaatinvesteringen opnemen in hun operationeel programma. Volgende types investeringen worden verstaan onder deze interventie:

- Investerings in het kader van agrobiodiversiteit: bijenhôtels, insectenhôtels, machines voor onderhoud landschapselementen en bloemenranden,...
- Investerings in het kader van geïntegreerde gewasbescherming: duurzame wildafweersystemen, weerstations, monitoringssystemen (microscopen, apparatuur voor automatische plaagdetectie),...
- Investerings in het kader van waterkwaliteit: investeringen in het vermijden van puntvervuiling (gesloten transfersystemen, fytobak, biofilter, heliose, sentinel, mobiele spoelplaats,...), machines voor niet-chemische onkruidbestrijding (bv. cameragestuurde schoffelmachines), vingerwieders, torsiewieders, ombouwen van spuitbomen in het kader van driftreductie, windnetten voor driftreductie, plaats specifieke bespuiting, GPS-technologie (plaatselijke behandeling), precisiebemesting (bv. kantstrooiers, rijen- en bandbemesting, sectie strooiers, sensoren en meetsensoren in kader van precisiebemesting),...
- Investerings in het kader van natuurlijke hulpbronnen - energiebeheer: zonnepanelen, windturbines, warmtepompen, relighting, warmtekrachtkoppelingen, geothermie, energieopslag- en buffersystemen, restwarmterecuperatiesystemen, ombouw van koelcellen naar efficiëntere en milieuvriendelijkere systemen,...

- Investerings in het kader van natuurlijke hulpbronnen - waterbeheer: bodemvochtsensoren, precisieberegeningssystemen, waterzuivering en hergebruik, waterbesparende sturingssystemen en stralingssensoren bij irrigatie,...
- Investerings in het kader van bodembeheer: erosieploegen, diepwerkende niet-kerende grondbewerkingsmachines, compostverspreiders, klepelmaaiers, ombouwing naar breedspoortractor, schijveneggen, mulchfrezen,...
- Investerings in het kader van afvalbeheer: composteerinstallaties, vergistingsinstallaties, investeringen rond de valorisatie van reststromen (bv. tomatenvezels, champost), afval reducerende investeringen,...
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen het kader

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen c, d, e en f en op de specifieke doelstellingen b, c, d, e, f en i:

- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, dit kan door investeringen op vlak van korte keten, een verbeterde productie of het behalen van bovenwettelijke maatschappelijke wensen op vlak van milieu en klimaat.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- **(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema milieu, klimaat en biodiversiteit. Onder meer investeringen gelinkt aan hernieuwbare energie worden ondersteund via deze interventie.
- **(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema milieu, klimaat en biodiversiteit. Twee van deze investeringstypes zijn onder meer gericht op bodem – en waterbeheer.
- **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** Binnen de interventie zijn er verschillende types investeringen mogelijk, deze moeten echter gerelateerd zijn aan het thema milieu, klimaat en biodiversiteit. Eén van deze investeringstypes is de agrobiodiversiteit waarbij er binnen de sector investeringen worden ondersteund om de biodiversiteit te beschermen en verhogen.
- **(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;** In de interventie wordt er ook aandacht besteed aan afvalbeheer en de valorisatie van reststromen. Verder worden er ook mogelijkheden ondersteund voor plaagdetectie en mechanische onkruidbestrijding ter vervanging van chemische onkruidbestrijding.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5-N14, N19 en N22.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan de horizontale doelstelling en daaraan gekoppelde nood N2. Als voorwaarde voor de investeringen wordt gesteld dat er altijd gekeken moet

worden naar de best mogelijke technieken, ook innovatieve technieken behoren hiertoe. Daarnaast wordt er ook gebruik gemaakt van digitale technieken.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Investerings in materiële activa die bijdragen aan de verwezenlijking van één of meer van de doelstellingen, komen in aanmerking voor steun. Ze moeten wel gebruikt worden overeenkomstig de bestemming ervan zoals beschreven in het goedgekeurde OP. Hieronder vallen ook het aankopen of het bouwen van gebouwen die duurzaam voor bedrijfsuitoefening worden ingezet.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Volgende investeringen zijn uitgesloten:

- de aankoop van tweedehandsmateriaal;
- de aankoop van onroerende goederen die in de tien voorafgaande jaren met EU- of nationale steun zijn aangekocht;
- vervoermiddelen voor de afzet of distributie van goederen door de PO, met uitzondering van extra truckvoorziening voor koeltransport of CA-vervoer (enkel de koelruimte met bijhorende koelinstallatie) en investeringen in middelen voor intern vervoer;

Uitgesloten zijn eveneens investeringen of soortgelijke type acties in andere bedrijven en/of bedrijfsruimten dan die van de PO of daarbij aangesloten producenten, van de UPO of daarbij aangesloten producenten of van een dochteronderneming. Dit betekent concreet dat enkel investeringen in bedrijven en/of bedrijfsruimten waarover de betrokken PO zowel rechtens als feitelijk de uitsluitende zeggenschap heeft, zodat elk gebruik van deze investeringen ten behoeve van een derde is uitgesloten, subsidiabel kunnen zijn

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

2.3 - Operationele programma's groenten en fruit - sociale investeringen

Interventiecode (lidstaat)	2.3
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - sociale investeringen
Soort interventie	INVRE(47(1)(a)) - investeringen in materiële en immateriële activa, onderzoek en experimentele en innovatieve productiemethoden en andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
EMPL() improving the conditions of employment and ensuring compliance with the employer obligations as well as occupational health and safety requirements in accordance with Directives 89/391/EEC, 2009/104/EC and (EU) 2019/1152

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja
N17	Leefbaarheid op het platteland	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen

om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

De PO's kunnen het interventietype sociale investeringen opnemen in hun operationeel programma. Volgende types investeringen worden verstaan onder deze interventie:

- Investerings in accommodatie van seizoensarbeiders
- Investerings in beschermingsmateriaal voor personeel bij pandemie
- Investerings in veiligheidsmateriaal voor personeel
- Investerings die re-integratie of sociale inclusie van werknemers bevorderen
- Andere investeringen binnen dit thema die passen binnen het kader

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling k en op de specifieke doelstellingen b, c en h:

- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, dit kan door investeringen op vlak van korte keten, een verbeterde productie of het behalen van bovenwettelijke maatschappelijke wensen op vlak van milieu en klimaat en sociale aspecten
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- **(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;** Via deze interventie wordt er ingespeeld op de arbeidsvoorwaarden – en omstandigheden in de groente en fruitsector. De producentenorganisaties kunnen verschillende investeringen opnemen in hun operationeel programma die bijvoorbeeld de accommodatie van de seizoensarbeiders verbeteren.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5, N6, N17 en N19.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Investerings in materiële activa die bijdragen aan de verwezenlijking van één of meer van de doelstellingen, komen in aanmerking voor steun. Ze moeten wel gebruikt worden overeenkomstig de bestemming ervan zoals beschreven in het goedgekeurde OP. Hieronder vallen ook het aankopen of het bouwen van gebouwen die duurzaam voor bedrijfsuitoefening worden ingezet.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie wordt reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Volgende investeringen zijn uitgesloten:

- de aankoop van tweedehandsmateriaal;
- de aankoop van onroerende goederen die in de tien voorafgaande jaren met EU- of nationale steun zijn aangekocht;
- vervoermiddelen voor de afzet of distributie van goederen door de PO, met uitzondering van extra truckvoorziening voor koeltransport of CA-vervoer (enkel de koelruimte met bijhorende koelinstallatie) en investeringen in middelen voor intern vervoer;

Uitgesloten zijn eveneens investeringen of soortgelijke type acties in andere bedrijven en/of bedrijfsruimten dan die van de PO of daarbij aangesloten producenten, van de UPO of daarbij aangesloten producenten of van een dochteronderneming. Dit betekent concreet dat enkel investeringen in bedrijven en/of bedrijfsruimten waarover de betrokken PO zowel rechtens als feitelijk de uitsluitende zeggenschap heeft, zodat elk gebruik van deze investeringen ten behoeve van een derde is uitgesloten, subsidiabel kunnen zijn

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

ADV11(47(1)(b)) - - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk

2.4 - Operationele programma's groenten en fruit - adviesdiensten en technische bijstand

Interventiecode (lidstaat)	2.4
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - adviesdiensten en technische bijstand
Soort interventie	ADV11(47(1)(b)) - adviesdiensten en technische bijstand, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, aanpassing aan en matiging van klimaatverandering, de arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen en gezondheid en veiligheid op het werk
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering
EMPL() improving the conditions of employment and ensuring compliance with the employer obligations as well as occupational health and safety requirements in accordance with Directives 89/391/EEC, 2009/104/EC and (EU) 2019/1152
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN
R.1 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP in order to enhance sustainable economic, social, environmental, climate and resource efficiency performance
R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and

quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.28 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

De PO's kunnen het interventietype adviesdiensten en technische bijstand opnemen in het operationeel programma. Volgende acties worden verstaan onder deze interventie:

- individuele teeltbegeleiding inzake IPM, duurzame teelttechniek, productkwaliteit, voedselveiligheid, aanpassing en mitigatie aan klimaatsverandering, gezondheid en veiligheid op het werk,...
- groepsbegeleiding inzake IPM, teelttechniek, productkwaliteit, marktinformatie, bedrijfsvoering, aanpassing en mitigatie aan klimaatsverandering, gezondheid en veiligheid op het werk,...
- producentgerichte acties : individuele voorlichting, analyses in kader van teeltbegeleiding, beregeningsadvies, teeltregistratiesysteem, ...;
- milieu coördinator; aanpassing en mitigatie aan klimaatsverandering
- andere thema's of types adviezen die van belang zijn voor de sector en de PO

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen e, f en k en op de specifieke doelstelling c en de horizontale doelstelling:

- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- **(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;** In deze interventie zijn er verschillende acties mogelijk rond kennisdeling – en stimulering. Individuele landbouwers of de PO kunnen begeleiding of adviezen ontvangen.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2 en N6.

Naast de direct bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan verschillende andere specifieke doelstellingen en noden. De thema's van de adviezen zijn immers erg breed. Het gaat hierbij dan om specifieke doelstelling d, e, f, h en i en noden N7-N14, N19 en N22.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en

werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

De volgende kosten zijn niet-subsidiabel voor deze interventies:

- Kosten voor vergaderingen en opleidingsprogramma's, inclusief reis – en verblijfkosten tenzij ze verband houden met het OP.

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2:

- Steun voor adviesdiensten

TRAINCO(47(1)(c)) - - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten

2.5 - Operationele programma's groenten en fruit – opleiding (met inbegrip van coaching)

Interventiecode (lidstaat)	2.5
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – opleiding (met inbegrip van coaching)
Soort interventie	TRAINCO(47(1)(c)) - opleiding, met inbegrip van coaching en uitwisseling van beste praktijken, met name op het gebied van duurzame plaag- en ziektebestrijdingstechnieken, duurzaam gebruik van gewasbeschermers en diergezondheidsproducten, en aanpassing aan en matiging van de klimaatverandering, alsook het gebruik van georganiseerde handelsplatformen en de handel in grondstoffen op de spot- en termijnmarkten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering
EMPL() improving the conditions of employment and ensuring compliance with the employer obligations as well as occupational health and safety requirements in accordance with Directives 89/391/EEC, 2009/104/EC and (EU) 2019/1152
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering: i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken; ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken; iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht; iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie; v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.1 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP in order to enhance sustainable economic, social, environmental,

climate and resource efficiency performance
R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP
R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors
R.28 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

De PO's kunnen het interventietype opleiding (met inbegrip van coaching) opnemen in het operationeel programma. Volgende acties worden verstaan onder deze interventie:

- vorming van bedrijfsleiders;
- vorming van leden-bestuurders van coöperaties;
- vorming van teeltbegeleiders;

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen e, f en k en op de specifieke doelstelling c en de horizontale doelstelling:

- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- **(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;** In deze interventie zijn er verschillende acties mogelijk rond kennisdeling – en stimulering. Individuele landbouwers of de PO kunnen opleiding, inclusief coaching, ontvangen rond verschillende thema's.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N1, N2 en N6.

Naast de direct bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan verschillende andere specifieke doelstellingen en noden. De thema's van de vormingen zijn immers erg breed. Het gaat hierbij dan om specifieke doelstelling d, e, f, h en i en noden N7-N14, N19 en N22.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken

producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werd reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Verder zijn volgende kosten niet-subsidiabel voor de interventies adviezen en technische bijstand en opleidingen:

- Kosten voor vergaderingen en opleidingsprogramma's, inclusief reis – en verblijfkosten tenzij ze verband houden met het OP.

De subsidiabele kosten bij begeleiding (coaching) van andere PO's en UPO's of van individuele producenten:

- De kosten om coaching te organiseren en te geven
- De reis- en verblijfkosten en de dagvergoedingen van de aanbieder van de reisbegeleiding

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2:

- Steun voor opleidingsdiensten, zowel algemene als gespecialiseerde opleidingen

ORGAN(47(1)(d)) - - biologische of geïntegreerde productie**2.6 - Operationele programma's groenten en fruit - biologische of geïntegreerde productie**

Interventiecode (lidstaat)	2.6
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - biologische of geïntegreerde productie
Soort interventie	ORGAN(47(1)(d)) - biologische of geïntegreerde productie
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering:
i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken;
ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken;
iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht;
iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie;
v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedszaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N08	Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen	Zeër hoog binnen GLB	Ja
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeër hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeër hoog binnen GLB	Ja

N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.16 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen

R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen

R.32 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

De PO's kunnen het interventietype biologische of geïntegreerde productie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties worden verstaan onder deze interventie:

- **Actie 1:** Functionele agrobiodiversiteit
- **Actie 2:** Resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten
- **Actie 3:** Duurzame middelen/technieken ter voorkoming en bestrijding van ziekten en plagen
 - milieuvriendelijke en biologische middelen en –technieken zijn middelen en technieken om ziekten en plagen te bestrijden zonder het gebruik van synthetische gewasbeschermingsmiddelen (producten/actieve stoffen). Hieronder wordt onder andere verstaan: mechanische teeltmaatregelen, natuurlijke vijanden, nuttigen, feromoonverwarringstechnieken, lokstoffen, thermische onkruidbestrijding, biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, maatregelen voor het vangen van plagen,...;
 - folies, netten en hun oprolsysteem + afsluitingen tegen insecten en wildschade;
 - netten om de nuttigen te behouden;
 - aaltjesanalyses en zaaizaad voor biologische aaltjesbestrijding;
 - duurzame wildafweersystemen en geïntegreerde bestrijding van knaagdieren.
 - Andere
- **Actie 4:** Beheer en verbetering van de waterkwaliteit
 - het vermijden van puntvervuiling en milieuvriendelijke verwijdering van spuitresten;
 - de duurzame toediening of het vermijden van gewasbeschermingsmiddelen;
 - de duurzame toediening van bemesting.
- **Actie 5:** Waarnemings- en waarschuwingssystemen en hulpmiddelen ter ondersteuning

Opmerking: de biologische productiemethode is niet vermeld als aparte actie omdat de inspanningen hiervoor passen binnen verschillende milieuacties in dit milieukader zoals actie 1 (agrofunctionele

biodiversiteit), actie 2 (resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten), actie 3 (duurzame middelen/technieken ter voorkoming en bestrijding van ziekten en plagen), actie 4 (beheer en verbetering van de waterkwaliteit) en actie 5 (waarnemings- en waarschuwingssystemen en hulpmiddelen ter ondersteuning).

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen d, e en f en op de specifieke doelstellingen c, d, e, f en i:

- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- **(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;** De biologische en geïntegreerde productiemethode levert naar mitigatie een meerwaarde door het beperken van fossiele energiebronnen (en hiermee verbonden CO₂-emissies) op het landbouwbedrijf. Naar adaptatie toe verbetert biologische landbouw de bodembescherming door vegetatie, het organische stofgehalte en de biodiversiteit.
- **(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;** Het verminderen van chemische bestrijding op landbouw percelen zal een positief effect hebben op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater.
- **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** Door de eerbiediging van de cycli van de natuur en de gezondheid van bodem, water, planten en dieren, is er ook een belangrijke bijdrage aan biodiversiteit (zeker met betrekking tot bodembiodiversiteit).
- **(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;** Via biologische of geïntegreerde productie en de milieu – en klimaatinvesteringen wordt er ingezet op meer plaagdetectie en mechanische onkruidbestrijding ter vervanging van de chemische bestrijding.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N6-N14 en N19.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan de horizontale doelstelling en daaraan gekoppelde nood N2. Als voorwaarde voor de investeringen wordt gesteld dat er altijd gekeken moet worden naar de best mogelijke technieken, ook innovatieve technieken behoren hiertoe. Daarnaast wordt er ook gebruik gemaakt van digitale technieken.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Investeringen in materiële activa die bijdragen aan de verwezenlijking van één of meer van de

doelstellingen, komen in aanmerking voor steun. Ze moeten wel gebruikt worden overeenkomstig de bestemming ervan zoals beschreven in het goedgekeurde OP. Hieronder vallen ook het aankopen of het bouwen van gebouwen die duurzaam voor bedrijfsuitoefening worden ingezet.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor de biologische en geïntegreerde productie wordt er gebruik gemaakt van enkele vereenvoudigde kostenopties:

- Forfaitaire bedragen: de meerkost bij het gebruik van natuurlijk vijanden, biologische en milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, fysieke teeltmaatregelen, driftreducerende doppen, middelen in het kader van waarnemingen en waarschuwingen, resistente zaden, gecoate zaden, geënte planten en aanverwanten,..
- Vaste bedragen: maximumbedragen bij acties fytofab, biofilter, vul – en spoelplaats,...

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

De bovenstaande vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 12:

- Verhogen van de biodiversiteit
- Beter water- en bodembeheer
- Adaptatie aan klimaatverandering
- Steun voor biologische productie

TRANS(47(1)(e)) - - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren

2.7 - Operationele programma's Groenten en Fruit - duurzaamheid en efficiëntie van transport of opslag van producten

Interventiecode (lidstaat)	2.7
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - duurzaamheid en efficiëntie van transport of opslag van producten
Soort interventie	TRANS(47(1)(e)) - acties om de duurzaamheid en de efficiëntie van het vervoer en de opslag van producten te verbeteren
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering
COMP(46(c)) verbetering van het concurrentievermogen voor de middellange en lange termijn, met name door modernisering
CONC(46(b)) concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van de producten, onder meer door middel van direct marketing
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedszaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N08	Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.16 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen

R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

De PO's kunnen het interventietype duurzaamheid en efficiëntie bij transport en opslag opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties worden verstaan onder deze interventie:

- Opslag van producten : investeringen in koelinstallaties, ombouw van koelcellen van chloorfluorkoolwaterstoffen naar natuurlijk en milieuvriendelijk koelmiddel, koelkosten, traceerbaarheidssystemen, aanvoerplatformen, ...
- Verbeteren van transport: openklapmachine klapkisten, investeringen in extra truckvoorziening voor koeltransport of CA-vervoer (enkel koelruimte met bijhorende koelinstallatie), vorkheftrucks, traceerbaarheidssystemen, ...

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen b, c, d, f en g en op de specifieke doelstellingen b, c, d en i:

- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** In de operationele programma's kunnen verschillende interventies worden opgenomen die inzetten op het vergroten van de marktgerichtheid en concurrentievermogen van de landbouwers die deel uitmaken van de PO. Zo leidt het ondersteunen van investeringen en duurzaamheid en efficiëntie van transport of opslag tot een verhoging van de marktgerichtheid.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- **(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;** Verbeterde opslag en een efficiënter transport draagt bij aan de matiging van klimaatverandering en duurzame energie. Milieuvriendelijker koelinstallaties, efficiënter vervoer,... dragen allebei tot een verminderd energieverbruik en een verminderde uitstoot van broeikasgassen.
- **(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam**

voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie; Via deze interventie worden investeringen mogelijk gemaakt rond transport en opslag van voedsel. Een rechtstreeks gevolg hiervan is een verminderde voedselverspilling door bijvoorbeeld verbeterde koelomstandigheden en bewaarmogelijkheden.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5-N9, N19 en N22.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan de horizontale doelstelling en daaraan gekoppelde nood N2. Als voorwaarde voor de investeringen wordt gesteld dat er altijd gekeken moet worden naar de best mogelijke technieken, ook innovatieve technieken behoren hiertoe. Daarnaast wordt er ook gebruik gemaakt van digitale technieken.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Investerings in materiële activa die bijdragen aan de verwezenlijking van één of meer van de doelstellingen, komen in aanmerking voor steun. Ze moeten wel gebruikt worden overeenkomstig de bestemming ervan zoals beschreven in het goedgekeurde OP. Hieronder vallen ook het aankopen of het bouwen van gebouwen die duurzaam voor bedrijfsuitoefening worden ingezet.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Volgende investeringen zijn uitgesloten:

- de aankoop van tweedehandsmateriaal;
- de aankoop van onroerende goederen die in de tien voorafgaande jaren met EU- of nationale steun zijn aangekocht;
- vervoermiddelen voor de afzet of distributie van goederen door de PO, met uitzondering van extra truckvoorziening voor koeltransport of CA-vervoer (enkel de koelruimte met bijhorende koelinstallatie) en investeringen in middelen voor intern vervoer;

Uitgesloten zijn eveneens investeringen of soortgelijke type acties in andere bedrijven en/of bedrijfsruimten dan die van de PO of daarbij aangesloten producenten, van de UPO of daarbij aangesloten producenten of van een dochteronderneming. Dit betekent concreet dat enkel investeringen in bedrijven en/of bedrijfsruimten waarover de betrokken PO zowel rechtens als feitelijk de uitsluitende zeggenschap heeft, zodat elk gebruik van deze investeringen ten behoeve van een derde is uitgesloten, subsidiabel kunnen zijn

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

PROMO(47(1)(f)) - - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten

2.8 - Operationele programma's Groenten en Fruit - promotie, communicatie en marketing

Interventiecode (lidstaat)	2.8
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - promotie, communicatie en marketing
Soort interventie	PROMO(47(1)(f)) - afzetbevordering, communicatie en marketing, waaronder acties en activiteiten die in het bijzonder zijn gericht op het vergroten van het consumentenbewustzijn voor kwaliteitsregelingen van de Unie en het belang van gezonde eetgewoonten, en op de diversificatie en consolidatie van afzetmarkten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen
CONC(46(b)) concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van de producten, onder meer door middel van direct marketing
CONS(46(i)) verhoging van de consumptie van producten van de sector groenten en fruit, in verse dan wel verwerkte vorm
MARKET(46(h)) afzetbevordering en marketing van producten

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

De PO's kunnen het interventietype promotie, communicatie en marketing opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties worden verstaan onder deze interventie:

- algemene verkoopbevordering en/of verkoopbevordering voor kwaliteitsmerken;
- verkoopbevordering voor merknamen / handelsmerken van PO's (promotiecampagnes, promotionele acties via derden, POS-materiaal, kosten verbonden aan deelname aan vakbeurzen, folders, brochures);
- kosten voor communicatiedragers voor promotiedoeleinden, zoals dekvellen, stickers en flyers
- kosten voor reizen (studiereizen, beursbezoeken, marktprospectie, ...);
- kosten om een thuiskoopsysteem te ontwikkelen of uit te breiden;
- kosten om e-commerce te ontwikkelen;
- deelname aan beurzen, standmateriaal;
- bedrijfsfilm;
- bedrijfskolom;
- promotie gezond eten
- andere elementen die mogelijk zijn op vlak van promotie, communicatie en marketing en passen binnen het kader

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen b, g, h en i en op de specifieke doelstellingen b, c en i:

- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** De inzet van promotie, communicatie en marketing zorgt voor een verbeterd concurrentievermogen door meer bekendheid van het product. Daarnaast wordt ook duidelijker wat de markt wil.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- **(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedszaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;** Via promotie, marketing en communicatie wordt er ingezet op het informeren van de markt en het bekend maken van producten uit de groenten en fruitsector. Hierdoor wordt specifiek bijgedragen aan de nood rond het verbeteren van het imago van de sector.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5, N6 en N19.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan de horizontale doelstelling en daaraan

gekoppelde noden N1 en N2. Communicatie gebeurt immers meer en meer digitaal en is ook een mogelijkheid van kennisdeling. Verder wordt er ook bijgedragen aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde nood N4. Door diversificatie van de economische activiteiten wordt er ook aan risicobeheer gedaan.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Investerings in materiële activa die bijdragen aan de verwezenlijking van één of meer van de doelstellingen, komen in aanmerking voor steun. Ze moeten wel gebruikt worden overeenkomstig de bestemming ervan zoals beschreven in het goedgekeurde OP. Hieronder vallen ook het aankopen of het bouwen van gebouwen die duurzaam voor bedrijfsuitoefening worden ingezet.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Afzetbevordering van merken is enkel subsidiabel indien het gaat om merknamen of handelsmerken van de PO, UPO of dochteronderneming of om kwaliteitsmerken.

Het gebruik van geografische namen is slechts toegestaan als het over een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding gaat die onder Verordening (EU) nr. 1151/2012 van het Europees Parlement en de Raad valt. Wanneer deze niet van toepassing is mogen de geografische namen alleen gebruikt worden als ze onderschikt zijn aan de hoofdboodschap.

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2:

1. Voorziet in de marketing en promotie van de groenten en fruitsector

QUAL(47(1)(g)) - - uitvoering van op het niveau van de Unie en op nationaal niveau ingestelde kwaliteitsregelingen

2.9 - Operationele programma's Groenten en Fruit - uitvoering van Unie en nationale kwaliteitsregelingen

Interventiecode (lidstaat)	2.9
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - uitvoering van Unie en nationale kwaliteitsregelingen
Soort interventie	QUAL(47(1)(g)) - uitvoering van op het niveau van de Unie en op nationaal niveau ingestelde kwaliteitsregelingen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
BOOST(46(g)) verhoging van de handelswaarde en de kwaliteit van de producten, met inbegrip van het verbeteren van de productkwaliteit en het ontwikkelen van producten met een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding, of van producten die onder door de Unie of door de lidstaten erkende nationale kwaliteitsregelingen vallen
CONC(46(b)) concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van de producten, onder meer door middel van direct marketing
CONS(46(i)) verhoging van de consumptie van producten van de sector groenten en fruit, in verse dan wel verwerkte vorm
Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedszaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP
R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel

programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

Uitgaven die PO's moeten doen om te voldoen aan Unie en nationale kwaliteitsregelingen kunnen worden ingebracht in het operationeel programma.

De Vlaamse overheid stimuleert immers op een actieve wijze de erkenning van landbouwproducten en levensmiddelen in het kader van de Europese kwaliteitsregelingen:

- Beschermde Oorsprongsbenamingen (BOB)
- Beschermde Geografische Aanduidingen (BGA)
- Gegarandeerde Traditionele Specialiteiten (GTS)
- (Facultatieve kwaliteitsaanduidingen)

Verder stimuleert de Vlaamse overheid op een actieve wijze de erkenning van voedselkwaliteitssystemen. Deze systemen voldoen niet alleen aan alle wettelijke vereisten maar ook aan de bovenwettelijke vereisten die de houder van het voedselkwaliteitssysteem opgenomen heeft in een lastenboek. De uitvoering van het lastenboek in kwestie wordt gecontroleerd door een externe controleorganisatie.

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen b, g en i en op de specifieke doelstellingen b, c en i. Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5, N6 en N19.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan de horizontale doelstelling en daaraan gekoppelde noden N1 en N2. Om aan bepaalde kwaliteitsregelingen te voldoen moeten immers nieuwe technieken gebruikt worden. Verder wordt er ook bijgedragen aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde nood N4. Door diversificatie van de economische activiteiten wordt er ook aan risicobeheer gedaan.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Afzetbevordering van merken is enkel subsidiabel indien het gaat om merknamen of handelsmerken van de PO, UPO of dochteronderneming of om kwaliteitsmerken.

Het gebruik van geografische namen is slechts toegestaan als het over een beschermde oorsprongsbenaming of een beschermde geografische aanduiding gaat die onder Verordening (EU) nr. 1151/2012 van het Europees Parlement en de Raad valt. Wanneer deze niet van toepassing is mogen de geografische namen alleen gebruikt worden als ze onderschikt zijn aan de hoofdboodschap.

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, art. 2:

- Voorziet in de kwaliteitsbewaking van de groenten en fruitsector via kwaliteitsregelingen
- Voorziet in de marketing en promotie van de groenten en fruitsector door middel van kwaliteitsregelingen

TRACE(47(1)(h)) - - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten

2.10 - Operationele programma's Groenten en Fruit - traceerbaarheid en certificatie systemen en monitoring van productiekwaliteit

Interventiecode (lidstaat)	2.10
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - traceerbaarheid en certificatie systemen en monitoring van productiekwaliteit
Soort interventie	TRACE(47(1)(h)) - invoering van traceerbaarheids- en certificeringssystemen, met name kwaliteitsmonitoring van de aan de eindverbruikers verkochte producten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
COMP(46(c)) verbetering van het concurrentievermogen voor de middellange en lange termijn, met name door modernisering
PROD(46(a)) productieplanning, aanpassing van de productie aan de vraag, met name wat kwaliteit en hoeveelheid betreft, optimalisatie van de productiekosten en van het rendement op investeringen en stabilisatie van de producentenprijzen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedszaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om

hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

De PO's kunnen het interventietype traceerbaarheid en certificatiesystemen en monitoring van productiekwaliteit opnemen in hun operationeel programma. Hierbij kunnen er verschillende acties worden gesteund die gericht zijn op de verbetering of het behoud van de productiekwaliteit, voorbeelden hiervan:

- interne en externe kwaliteitscontroles van producten (kwaliteitsnormen, houdbaarheid, residucontroles (voor-oogstcontrole, residubewakingsplan, opvolgen middelen), ...);
- kwaliteitssystemen en certificatie van de PO en/of producenten;
- uniformering van productkwaliteitsnormen;
- traceerbaarheidssystemen;
- residuanalyse, bodemanalyse, bladanalyse;
- analysekosten m.b.t. de biologische productie;
- specifieke kosten die nodig zijn om te monitoren dat de handelsnormen, de fytosanitaire voorschriften en de maximale residugehalten in acht worden genomen (bv. controle, preventieve analyses);
- specifieke kosten voor de kwaliteit en de traceerbaarheid en hun opvolgingssystemen;
- kosten die samengaan met Vegaplan Standaard, HACCP, ISO, BRC, QS, Global-gap ..., voor zover ze voldoen aan de doelstellingen
- andere acties binnen dit thema die passen binnen het kader

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen a en c en op de specifieke doelstellingen b, c en i:

- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Door in te zetten op de verbetering van de productiekwaliteit zal de landbouwer ook meer inzetten op marktgericht ondernemerschap. Dit leidt tot een vergroting van de marktgerichtheid en van het concurrentievermogen.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- **(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedszaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;** Een verhoogde traceerbaarheid speelt mee in op de maatschappelijke verwachtingen waarbij consumenten meer informatie willen krijgen over de producten die ze kopen. Daarnaast dragen ook verschillende van de mogelijke acties bij tot een verbetering van de productiekwaliteit en dus ook de voedselkwaliteit.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N5, N6 en N19.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan de horizontale doelstelling en daaraan gekoppelde nood N2. De nieuwe systemen rond traceerbaarheid zetten steeds vaker in op digitalisering. Verder wordt er ook bijgedragen aan specifieke doelstelling a en de daaraan gekoppelde nood N4. Door diversificatie van de economische activiteiten wordt er ook aan risicobeheer gedaan.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Volgende investeringen zijn uitgesloten:

- de aankoop van tweedehandsmateriaal;
- de aankoop van onroerende goederen die in de tien voorafgaande jaren met EU- of nationale steun zijn aangekocht;
- vervoermiddelen voor de afzet of distributie van goederen door de PO, met uitzondering van extra truckvoorziening voor koeltransport of CA-vervoer (enkel de koelruimte met bijhorende koelinstallatie) en investeringen in middelen voor intern vervoer;

Uitgesloten zijn eveneens investeringen of soortgelijke type acties in andere bedrijven en/of bedrijfsruimten dan die van de PO of daarbij aangesloten producenten, van de UPO of daarbij aangesloten producenten of van een dochteronderneming. Dit betekent concreet dat enkel investeringen in bedrijven en/of bedrijfsruimten waarover de betrokken PO zowel rechtens als feitelijk de uitsluitende zeggenschap heeft, zodat elk gebruik van deze investeringen ten behoeve van een derde is uitgesloten, subsidiabel kunnen zijn

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2:

- Voorziet in de kwaliteitsbewaking groenten en fruitsector

CLIMA(47(1)(i)) - - acties ter aanpassing aan en matiging van klimaatverandering**2.11 - Operationele programma's groenten en fruit - acties klimaatmitigatie en klimaatadaptatie**

Interventiecode (lidstaat)	2.11
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit - acties klimaatmitigatie en klimaatadaptatie
Soort interventie	CLIMA(47(1)(i)) - acties ter aanpassing aan en matiging van klimaatverandering
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
CLIMA(46(f)) bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering
PROMO(46(e)) afzetbevordering, ontwikkeling en uitvoering:
i) milieuvriendelijke productiemethoden en -technieken;
ii) plaag- en ziektebestendige productiepraktijken;
iii) normen voor gezondheid en welzijn van dieren die verder gaan dan de minimumvoorschriften van het Unierecht en het nationale recht;
iv) afvalvermindering en milieuvriendelijk gebruik en beheer van bijproducten, met inbegrip van hergebruik en valorisatie;
v) bescherming en verbetering van de biodiversiteit, en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met name de bescherming van water, bodem en lucht.
REDE(46(d)) onderzoek naar en ontwikkeling van duurzame productiemethoden, waaronder de weerstand tegen plagen, dierziektes en veerkracht en aanpassingsvermogen inzake klimaatverandering, innovatieve praktijken en productietechnieken die het economisch concurrentievermogen vergroten en de marktontwikkelingen versterken
Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N08	Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP
R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational

programmes in certain sectors
R.15 Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische bronnen (in MW)
R.16 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

De PO's kunnen het interventietype acties klimaatmitigatie en klimaatadaptatie opnemen in hun operationeel programma. Volgende acties worden verstaan onder deze interventie:

- Acties in het kader van klimaatmitigatie: zonnepanelen, windturbines, warmtepompen, relighting, warmtekrachtkoppelingen, geothermie, energieopslag- en buffersystemen, restwarmterecuperatiesystemen, bulkcontainers, ombouw van koelcellen naar efficiëntere en milieuvriendelijkere systemen, AC folie, verwerkingsinstallaties teeltafval met energierecuperatie,...
- Acties in het kader van klimaatadaptatie: bescherming tegen hagel (bv. hagelnetten), lentenachtvorst (bv. tow en blow, vorstkaarsen, Flippers), overmatige regenval (bv. lagedrukbanden op tractoren, rupsbanden), extreme droogte (bv. weerstations, bodemvochtsensoren, monitoringssystemen beregeningshaspels, plaatsspecifieke beregening), bodembescherming (bv. preventie winderosie, erosieploegen, klepelmaaiers, lagedrukbanden, rupsbanden),...
- Andere acties die te maken hebben met deze thema's en passen binnen het kader

De interventie speelt in op de sectorale doelstellingen d, e en f en op de specifieke doelstellingen c, d en e:

- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.
- **(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;** Het hoofddoel van de verschillende acties die mogelijk zijn onder deze interventie is de mitigatie en adaptatie aan klimaatverandering. Verder zijn er ook verschillende mogelijkheden op vlak van duurzame energie.
- **(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;** Via de verschillende acties wordt er bijgedragen aan een beter bodem – en waterbeheer. Daarnaast wordt er ook steun aangeboden om de natuurlijke hulpbronnen efficiënter te benutten.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N6-N12.

Naast de directe bijdrage, draagt de interventie ook indirect bij aan de horizontale doelstelling en daaraan gekoppelde nood N2. Verschillende van de mogelijke acties betreffen ook digitale toepassingen waardoor er wordt bijgedragen aan de digitalisering van de sector.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Investerings in materiële activa die bijdragen aan de verwezenlijking van één of meer van de doelstellingen, komen in aanmerking voor steun. Ze moeten wel gebruikt worden overeenkomstig de bestemming ervan zoals beschreven in het goedgekeurde OP. Hieronder vallen ook het aankopen of het bouwen van gebouwen die duurzaam voor bedrijfsuitoefening worden ingezet.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenoptie werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Volgende investeringen zijn uitgesloten:

- de aankoop van tweedehandsmateriaal;
- de aankoop van onroerende goederen die in de tien voorafgaande jaren met EU- of nationale steun zijn aangekocht;
- vervoermiddelen voor de afzet of distributie van goederen door de PO, met uitzondering van extra truckvoorziening voor koeltransport of CA-vervoer (enkel de koelruimte met bijhorende koelinstallatie) en investeringen in middelen voor intern vervoer;

Uitgesloten zijn eveneens investeringen of soortgelijke type acties in andere bedrijven en/of bedrijfsruimten dan die van de PO of daarbij aangesloten producenten, van de UPO of daarbij aangesloten producenten of van een dochteronderneming. Dit betekent concreet dat enkel investeringen in bedrijven en/of bedrijfsruimten waarover de betrokken PO zowel rechtens als feitelijk de uitsluitende zeggenschap heeft, zodat elk gebruik van deze investeringen ten behoeve van een derde is uitgesloten, subsidiabel kunnen zijn

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria
- Steun voor energiebesparende investeringen

SETUP(47(2)(a)) - - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of op grond van artikel 67, lid 7, van deze verordening

2.12 - Operationele programma's Groenten en Fruit - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door PO's en UPO's

Interventiecode (lidstaat)	2.12
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door PO's en UPO's
Soort interventie	SETUP(47(2)(a)) - het opzetten, vullen en aanvullen van onderlinge fondsen door producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of op grond van artikel 67, lid 7, van deze verordening
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N04	Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om

hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (aanvulling van de veestapel).

Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor de administratieve kosten van het opzetten van onderlinge fondsen en een financiële bijdrage voor het invullen en aanvullen van onderlinge fondsen na de compensatie van aangesloten producenten wier inkomen ten gevolge van ongunstige marktomstandigheden ernstig is gedaald.

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling c en j en op de specifieke doelstellingen a, b en c en de horizontale doelstelling:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Deze interventie heeft mede als doel het compenseren van de aangesloten producenten van wie het inkomen door ongunstige marktomstandigheden sterk is gedaald. Dit draagt rechtstreeks bij tot het streven naar een leefbaar bedrijfsinkomen en het verhogen van de veerkracht.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3, N4 en N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Voor deze fondsen moet een afzonderlijke en transparante boekhouding gevoerd worden en die steeds ter inzage van de bevoegde dienst ligt. In de verslaggeving moet vermeld worden hoe het fonds opgebouwd en onderhouden wordt, welke de tussenkomsten waren en wie de begunstigden waren.

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 7 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 7:

- Het gaat hier om steun voor onderlinge fondsen
- Onderlinge fondsen ondersteun producenten van wie het inkomen is gedaald omwille van ongunstige marktsituaties

INVVO(47(2)(b)) - - investeringen in materiële en immateriële activa met het oog op een efficiënter beheer van de op de markt gebrachte hoeveelheden, waaronder voor collectieve opslag

2.13 - Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen om het beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken

Interventiecode (lidstaat)	2.13
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - investeringen om het beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken
Soort interventie	INVVO(47(2)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa met het oog op een efficiënter beheer van de op de markt gebrachte hoeveelheden, waaronder voor collectieve opslag
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N04	Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om

de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (aanvulling van de veestapel).

Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven aan investeringen om het beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken.

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de specifieke doelstellingen a, b en c:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Er wordt getracht te vermijden dat de markt verstoord wordt, dit leidt tot een hogere veerkracht van de landbouwsector en een leefbaarder bedrijfsinkomen
- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Het ondersteunen van investeringen specifieke gericht op de hoeveelheden in handel gebrachte producten leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid en concurrentievermogen. De investeringen moeten ertoe helpen dat te grote hoeveelheden producten de markt zouden verstoren.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Investeringen in materiële activa die bijdragen aan de verwezenlijking van één of meer van de doelstellingen, komen in aanmerking voor steun. Ze moeten wel gebruikt worden overeenkomstig de bestemming ervan zoals beschreven in het goedgekeurde OP, in dit geval moet de investering bijdragen tot een efficiënter beheer van de in handel gebrachte hoeveelheden. Hieronder vallen ook het aankopen of het bouwen van gebouwen die duurzaam voor bedrijfsuitoefening worden ingezet.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Volgende investeringen zijn uitgesloten:

- de aankoop van tweedehandsmateriaal;
- de aankoop van onroerende goederen die in de tien voorafgaande jaren met EU- of nationale steun zijn aangekocht;
- vervoermiddelen voor de afzet of distributie van goederen door de PO, met uitzondering van extra truckvoorziening voor koeltransport of CA-vervoer (enkel de koelruimte met bijhorende koelinstallatie) en investeringen in middelen voor intern vervoer;

Uitgesloten zijn eveneens investeringen of soortgelijke type acties in andere bedrijven en/of bedrijfsruimten dan die van de PO of daarbij aangesloten producenten, van de UPO of daarbij aangesloten producenten of van een dochteronderneming. Dit betekent concreet dat enkel investeringen in bedrijven en/of bedrijfsruimten waarover de betrokken PO zowel rechtens als feitelijk de uitsluitende zeggenschap heeft, zodat elk gebruik van deze investeringen ten behoeve van een derde is uitgesloten, subsidiabel kunnen zijn

Voor de interventie ‘investeringen om het beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden efficiënter te maken’ gelden volgende bijkomende voorwaarden:

- De PO moet aantonen dat deze investering zal bijdragen tot een efficiënter beheer van de in de handel gebrachte hoeveelheden. Dit soort investeringen moet helpen voorkomen dat te grote hoeveelheden de markt zouden verstoren.

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

STORE(47(2)(c)) - - collectieve opslag van producten die zijn geproduceerd door de producentenorganisatie of door leden daarvan, evenals, waar nodig, de collectieve verwerking van producten om hun collectieve opslag te vergemakkelijken

2.14 - Operationele programma's Groenten en Fruit - collectieve opslag van producten en collectieve verwerking

Interventiecode (lidstaat)	2.14
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - collectieve opslag van producten en collectieve verwerking
Soort interventie	STORE(47(2)(c)) - collectieve opslag van producten die zijn geproduceerd door de producentenorganisatie of door leden daarvan, evenals, waar nodig, de collectieve verwerking van producten om hun collectieve opslag te vergemakkelijken
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N04	Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel

programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (aanvulling van de veestapel).

Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor de gemeenschappelijke opslag van producten geproduceerd door de PO of door de leden van de PO, inclusief waar nodig gemeenschappelijke verwerking (behandeling) om dergelijke opslag te vergemakkelijken.

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de specifieke doelstellingen a, b en c:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Er wordt getracht te vermijden dat de markt verstoord wordt, dit leidt tot een hogere veerkracht van de landbouwsector en een leefbaarder bedrijfsinkomen.
- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Doordat er vermeden wordt dat de markt overspoeld wordt, zal het concurrentievermogen versterkt worden.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere

steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO gele doos en respecteert Annex II, Art. 3:

- Er wordt steun gegeven voor de collectieve opslag en eventuele verwerking van producten

ORCHA(47(2)(d)) - - herbeplanting van boomgaarden of olijfgaarden waar dat nodig is na verplichte rooiing om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat of om aan te passen aan de klimaatverandering

2.15 - Operationele programma's groenten en fruit – herbeplanting van boomgaarden

Interventiecode (lidstaat)	2.15
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – herbeplanting van boomgaarden
Soort interventie	ORCHA(47(2)(d)) - herbeplanting van boomgaarden of olijfgaarden waar dat nodig is na verplichte rooiing om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat of om aan te passen aan de klimaatverandering
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N04	Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de

organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (aanvulling van de veestapel).

Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor de herbeplanting van boomgaarden waar dat nodig is na verplichte rooijing om sanitaire of fytosanitaire redenen in opdracht van de bevoegde autoriteit of ter aanpassing aan klimaatverandering.

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de specifieke doelstellingen a, b en c:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** De verschillende acties hebben als doel het voorkomen van crisissituaties en aan risicobeheer te doen. Op deze manier wordt de veerkracht van de landbouwers verhoogd.
- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Het ondersteunen van investeringen leidt tot een verhoging van de marktgerichtheid, dit kan door investeringen op vlak van korte keten, een verbeterde productie of het behalen van bovenwettelijke maatschappelijke wensen op vlak van milieu en klimaat.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening

2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Voor de interventie ‘herbeplanting van boomgaarden’ gelden volgende bijkomende voorwaarden:

- de kosten voor de bomen bij heraanplantingen van boomgaarden op de getroffen percelen kunnen in aanmerking komen wanneer deze om sanitaire of fytosanitaire redenen, in opdracht van de bevoegde autoriteit van de lidstaat (FAVV) verplicht gerooid werden;
- bij de rooiing moet rekening gehouden worden met eventuele instructies van het FAVV;
- enkel bedrijven getroffen door de verplichte rooiing komen in aanmerking;
- heraanplanting kan enkel voor toegestane soorten en beloftevolle variëteiten als beschreven in de nationale strategie
- de berekening van de subsidieerbare kosten zal door de bevoegde dienst geval per geval bekend gemaakt worden;
- heraanplanting moet door de PO per producent aangemeld worden met identificatie van de betrokken percelen, het aantal bomen en de variëteit(en);
- heraanplanting van boomgaarden mag maximaal 20% van de totale uitgaven voor het OP bedragen;
- de combinatie met andere investeringskosten kan enkel wanneer dit expliciet aangevraagd en goedgekeurd werd door de bevoegde dienst;
- er moet rekening gehouden worden met de specifieke drempels en voorschriften voorzien bij investeringen

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 8 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 8:

- Alleen getroffen percelen komen in aanmerking
- Per producent worden de betrokken percelen, het aantal bomen en de variëteiten vermeld

WITHD(47(2)(f)) - - uitdemarctneming voor gratis verstrekking of andere bestemmingen, met inbegrip van de verwerkingskosten die nodig zijn om de uitdemarctneming te faciliteren

2.16 - Operationele programma's groenten en fruit – het uit de markt nemen van producten

Interventiecode (lidstaat)	2.16
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – het uit de markt nemen van producten
Soort interventie	WITHD(47(2)(f)) - uitdemarctneming voor gratis verstrekking of andere bestemmingen, met inbegrip van de verwerkingskosten die nodig zijn om de uitdemarctneming te faciliteren
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N04	Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om

hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (aanvulling van de veestapel).

Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor het uit de markt nemen van producten. Deze interventie wordt beschouwd als een vangnet voor moeilijke situaties. De PO's moeten echter zelf beslissen of ze al dan niet gebruik maken van deze mogelijkheid. De PO's die deze mogelijkheid willen benutten, moeten interventiemaatregelen vooraf inschrijven in hun OP. Deze interventie kan ook via een tussentijdse wijziging worden aangevraagd.

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de specifieke doelstellingen a, b en c:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Deze interventie kan genomen worden in moeilijke situaties en dient als vangnet, het verhoogt de veerkracht van de landbouwsector.
- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Deze interventie kan genomen worden in moeilijke situaties en dient als vangnet, hierdoor wordt het concurrentievermogen van betrokken bedrijven minder zwaar aangetast.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening

2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO gele doos en respecteert Art. 7:

- Via het uit de handel nemen, niet-oogsten of groen oogsten ontvangt de producent een minimumprijs voor zijn product.
- Het biedt een inkomensvangnet voor de producent

GREEN(47(2)(g)) - - groen oogsten, waaronder wordt verstaan het oogsten op een bepaald areaal van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten die vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken

2.17 - Operationele programma's groenten en fruit – groen oogsten

Interventiecode (lidstaat)	2.17
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – groen oogsten
Soort interventie	GREEN(47(2)(g)) - groen oogsten, waaronder wordt verstaan het oogsten op een bepaald areaal van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten die vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N04	Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om

de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (aanvulling van de veestapel).

Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor het groen oogsten van groenten en fruit. Onder groen oogsten wordt verstaan het oogsten van de totale hoeveelheid onrijpe, niet-afzetbare producten op een bepaalde oppervlakte. De betrokken producten mogen vóór het groen oogsten niet beschadigd zijn als gevolg van weersomstandigheden, ziekte of andere oorzaken.

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de specifieke doelstellingen a, b en c en de horizontale doelstelling:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Het gaat om een interventie die kan ingesteld worden in een crisisperiode, dit leidt tot een extra vangnet voor de landbouwers en dus een hogere veerkrachtigheid.
- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Het gaat om een interventie die kan ingesteld worden in een crisisperiode, dit leidt tot een extra vangnet voor de landbouwers en dus een vermindering van het verlaagde concurrentievermogen.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Deze interventie kan enkel worden uitgevoerd nadat de minister hiervoor expliciete toestemming heeft gegeven. De minister beslist voor elke afzonderlijke situatie op basis van een door de PO ingediend dossier met aanmelding van de crisis van een bepaald product en een verantwoordingsdossier voor het groen oogsten of niet-oogsten. Het dossier omvat de productie, markt- en prijsgegevens en eventuele andere elementen die een 'crisis' kunnen verantwoorden.

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO gele doos en respecteert Art. 7:

- Via het uit de handel nemen, niet-oogsten of groen oogsten ontvangt de producent een minimumprijs voor zijn product.
- Het biedt een inkomensvangnet voor de producent

NOHAR(47(2)(h)) - - niet oogsten, waaronder wordt verstaan de beëindiging van de aan de gang zijnde productiecycclus op het betrokken areaal wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is, met uitzondering van de vernietiging van producten wegens weersomstandigheden of ziekte

2.18 - Operationele programma's Groenten en Fruit - niet oogsten

Interventiecode (lidstaat)	2.18
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - niet oogsten
Soort interventie	NOHAR(47(2)(h)) - niet oogsten, waaronder wordt verstaan de beëindiging van de aan de gang zijnde productiecycclus op het betrokken areaal wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is, met uitzondering van de vernietiging van producten wegens weersomstandigheden of ziekte
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N04	Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel

programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (aanvulling van de veestapel).

Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor het niet oogsten van groenten en fruit. Niet oogsten betekent de beëindiging van de huidige productiecycclus van de betrokken oppervlakte wanneer het product goed ontwikkeld en van gezonde handelskwaliteit is. De vernietiging van producten als gevolg van weersomstandigheden of ziekte wordt niet als niet-oogsten beschouwd.

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de specifieke doelstellingen a, b en c en de horizontale doelstelling:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Het gaat om een interventie die kan ingesteld worden in een crisisperiode, dit leidt tot een extra vangnet voor de landbouwers en dus een hogere veerkrachtigheid.
- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Het gaat om een interventie die kan ingesteld worden in een crisisperiode, dit leidt tot een extra vangnet voor de landbouwers en dus een vermindering van het verlaagde concurrentievermogen.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Deze interventie kan enkel worden uitgevoerd nadat de minister hiervoor expliciete toestemming heeft gegeven. De minister beslist voor elke afzonderlijke situatie op basis van een door de PO ingediend dossier met aanmelding van de crisis van een bepaald product en een verantwoordingsdossier voor het groen oogsten of niet-oogsten. Het dossier omvat de productie, markt- en prijsgegevens en eventuele andere elementen die een 'crisis' kunnen verantwoorden.

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO gele doos en respecteert Art. 7:

- Via het uit de handel nemen, niet-oogsten of groen oogsten ontvangt de producent een minimumprijs voor zijn product.
- Het biedt een inkomensvangnet voor de producent

HARIN(47(2)(i)) - - oogstverzekeringen die de inkomsten van de producenten helpen veiligstellen bij verliezen als gevolg van natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden, ziekten of plagen en er tegelijk voor zorgen dat de begunstigden de nodige risicopreventiemaatregelen nemen
2.19 - Operationele programma's groenten en fruit – oogst- en productieverzekering

Interventiecode (lidstaat)	2.19
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – oogst- en productieverzekering
Soort interventie	HARIN(47(2)(i)) - oogstverzekeringen die de inkomsten van de producenten helpen veiligstellen bij verliezen als gevolg van natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden, ziekten of plagen en er tegelijk voor zorgen dat de begunstigden de nodige risicopreventiemaatregelen nemen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N04	Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om

de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (aanvulling van de veestapel). Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor oogstverzekeringen.

De acties in verband met de oogstverzekeringen dragen bij tot het vrijwaren van het producenteninkomen en het dekken van omzetverliezen die de PO en/of haar leden hebben geleden als gevolg van natuurrampen, ongunstige klimaatomstandigheden en, in voorkomend geval, ziekten of plagen. Dit soort verzekeringen betreft enkel de oogst, niet de mogelijke schade aan gebouwen en/of installaties

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de specifieke doelstellingen a, b en c:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Deze interventie draagt bij tot dekken van omzetverliezen als gevolgen van natuurrampen, ziekten,... Dit leidt tot een verhoogde veerkracht en een stabiel bedrijfsinkomen.
- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Door ondersteuning bij rampscenario's wordt vermeden dat het concurrentievermogen van de betrokken producenten te snel keldert.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening

2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Voor de interventie ‘oogstverzekering’ gelden volgende niet subsidiabele kosten:

- De verzekering van andere risico's zoals risico's ten gevolge van interne factoren in serres (falen van verwarming, klimaatcomputer, irrigatie, kortsluiting, ...) komen niet in aanmerking.

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO gele doos en respecteert Annex II Art. 8.

- Er wordt een oogstverzekering voorzien in geval van natuurrampen, ongunstige klimaatomstandigheden en, in voorkomend geval, ziekten en plagen.

COACH(47(2)(j)) - - coaching van andere producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of artikel 67, lid 7, van Verordening (EU) 2021/2115, of van individuele producenten

2.20 - Operationele programma's groenten en fruit – begeleiding van andere PO's en UPO's

Interventiecode (lidstaat)	2.20
Naam interventie	Operationele programma's groenten en fruit – begeleiding van andere PO's en UPO's
Soort interventie	COACH(47(2)(j)) - coaching van andere producentenorganisaties en brancheorganisaties die zijn erkend op grond van Verordening (EU) nr. 1308/2013 of artikel 67, lid 7, van Verordening (EU) 2021/2115, of van individuele producenten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N04	Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP
R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors
R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2)ok (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (aanvulling van de veestapel).

Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor begeleiding (coaching) van andere PO's en UPO's of van individuele producenten. De volgende acties komen in aanmerking voor steun:

- de uitwisseling van goede praktijken op het gebied van crisispreventie- en crisisbeheersmaatregelen om erkende PO's, producentengroeperingen of individuele producenten te laten profiteren van de al opgedane ervaring met de uitvoering van crisispreventie- en crisisbeheersmaatregelen;
- de oprichting van nieuwe PO's of fusies van bestaande PO's stimuleren, of individuele telers in staat stellen om zich bij een bestaande PO aan te sluiten;
- netwerkmogelijkheden creëren om aanbieders en ontvangers te coachen en zo de afzetkanalen als middel voor crisispreventie en -beheer te versterken.

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de specifieke doelstellingen a en c:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Het uitwisselen van goede praktijken rond crisispreventie en crisisbeheer zorgt ervoor dat een PO en dus ook de leden beter zijn voorbereid op een crisissituatie. Dit verhoogt de veerkracht.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3, N4 en N6.

Verder wordt er ook indirect bijgedragen tot de horizontale doelstelling. De voornaamste doelstelling van de interventie is risicobeheer, maar dit wordt gerealiseerd door middel van kennisdeling. Hierdoor wordt er ook bijgedragen aan N1.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Voor de interventie ‘begeleiding van andere PO’s en UPO’s’ gelden volgende bijkomende voorwaarden en/of niet subsidiabele kosten voor de vernoemde acties:

- Noch studie- of haalbaarheidskosten, noch kosten m.b.t. de gewone bedrijfseconomische boekhouding en gangbare teeltbegeleiding komen in aanmerking.
- Er moet worden aangetoond in welke mate de actie de normale opleidingen aanvult en dat het crisispreventie- of crisisbeheerseffect ervan verantwoord is.

De subsidiabele kosten bij begeleiding (coaching) van andere PO’s en UPO’s of van individuele producenten:

- De kosten om coaching te organiseren en te geven
- De reis- en verblijfkosten en de dagvergoedingen van de aanbieder van de reisbegeleiding

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2:

- Steun voor opleidingsdiensten, zowel algemene als gespecialiseerde opleidingen

3COUN(47(2)(k)) - - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire protocollen van derde landen op het grondgebied van de Unie om de toegang tot de markten van derde landen te vergemakkelijken

2.21 - Operationele programma's Groenten en Fruit - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire voorschriften van derde landen

Interventiecode (lidstaat)	2.21
Naam interventie	Operationele programma's Groenten en Fruit - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire voorschriften van derde landen
Soort interventie	3COUN(47(2)(k)) - uitvoering en beheer van sanitaire en fytosanitaire protocollen van derde landen op het grondgebied van de Unie om de toegang tot de markten van derde landen te vergemakkelijken
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N04	Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel

programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (aanvulling van de veestapel).

Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor de uitvoering en het beheer van sanitaire en fytosanitaire voorschriften van derde landen op het grondgebied van de Unie om de toegang tot de markten van derde landen te vergemakkelijken.

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de specifieke doelstellingen a, b en c:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Bijkomende voorwaarden gaan gepaard met bijkomende kosten. Er wordt steun gegeven voor het beheer en de uitvoering van deze voorwaarden en zo heeft de producent eenvoudiger toegang tot de markt.
- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Via deze interventie wordt het behalen van bijkomende maatschappelijke wensen gesteund waardoor de marktgerichtheid bewaard blijft of zelfs verhoogd wordt.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2:

- De interventie draait om fytosanitaire en sanitaire voorwaarden, dit kadert mee in de controle op ziekten en plagen

COMM(47(2)(l)) - - communicatieacties gericht op bewustmaking en het informeren van consumenten

2.22 - 5.1.22 Operationele programma's groenten en fruit – afzetbevordering en communicatie van consumenten

Interventiecode (lidstaat)	2.22
Naam interventie	5.1.22 Operationele programma's groenten en fruit – afzetbevordering en communicatie van consumenten
Soort interventie	COMM(47(2)(l)) - communicatieacties gericht op bewustmaking en het informeren van consumenten
Gemeenschappelijke outputindicator	O.35. Aantal ondersteunde operationele programma's

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Transnationaal**

Code	Beschrijving
BE	Belgique/België
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De meeste producentenorganisaties (PO) in Vlaanderen zijn transnationaal. Elke PO kan leden hebben in Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
RISK(46(j)) crisispreventie en risicobeheer, gericht op het voorkomen van en het omgaan met crises op de markten van de betrokken sector

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO1 Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N03	Inkomenszekerheid	Hoogste binnen GLB	Ja
N04	Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

R.11/Groenten en fruit Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

R.5 Aandeel landbouwbedrijven met instrumenten voor risicobeheer die in het kader van het GLB worden ondersteund

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De operationele programma's groenten en fruit zijn een voorzetting van het beleid ingevoerd sinds 1996. Producentenorganisaties (PO) en unies van producentenorganisaties (UPO) kunnen een operationeel programma indienen en uitvoeren. Dit moet de PO's toelaten om hun werking te professionaliseren en om de GLB-doelstellingen makkelijker te halen. In dit programma zitten allerlei acties op het niveau van de

organisatie en op het niveau van de teler die door de PO worden uitgevoerd. De PO's krijgen steun om hun uitgaven voor die acties te financieren.

Het doel van de interventie is het versterken van de positie van de individuele landbouwers en hen helpen om via hun PO meer marktgericht te werken. Meer gedetailleerde informatie over de verschillende interventies en de daaraan gekoppelde acties wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

In Vlaanderen wordt ervoor gekozen om alle interventietypes rond crisispreventie en risicobeheer op te nemen met uitzondering van Art. 47 lid (2) (e) uit Verordening (EU) nr. 2021/2115 (aanvulling van de veestapel).

Via deze interventie kunnen PO's via hun OP steun geven voor afzetbevordering en communicatie, waaronder acties en activiteiten die zijn gericht op diversificatie en consolidatie van de groente- en fruitmarkten, preventief of gedurende een crisisperiode.

Deze interventie wil in de eerste plaats het concurrentievermogen van de door de PO/UPO in de handel gebrachte producten versterken wanneer de markt ernstig wordt verstoord, wanneer er een verlies van vertrouwen bij de consument optreedt of wanneer andere daarmee samenhangende problemen rijzen.

De interventie speelt in op de sectorale doelstelling j en op de specifieke doelstellingen a, b en c:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Door tijdig te communiceren in geval van crisis of verlies van vertrouwen bij de consument, kunnen de gevolgen hiervan beperkt worden. Dit draagt bij tot de veerkracht van de sector.
- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** De interventie heeft tot doel het concurrentievermogen te verhogen wanneer de markt ernstig verstoord is.

(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen; Een producentenorganisatie is een samenwerking tussen landbouwers in een specifieke sector, in dit geval de groenten en fruitsector. Het doel van de samenwerking is het versterken van de positie van deze landbouwers in de keten en om zo meer marktgericht te werken.

Daarnaast wordt er ook bijgedragen aan de noden N3-N6.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Subsidiabele uitgave moet via een ingediend Operationeel Programma (OP) zijn goedgekeurd en werkelijk worden uitgevoerd. Het OP moet worden ingediend door een erkende Producentenorganisatie (PO).

Een actie is slechts subsidiabel indien meer dan 50% van de waarde van de bij de actie betrokken producten afkomstig is van de producten waarvoor de PO is erkend. Om in het percentage van 50% te worden verrekend, moeten de producten afkomstig zijn van leden van de PO of van bij een andere PO of UPO aangesloten leden.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van de werkelijk uitgevoerde subsidiabele uitgave

De steun bestaat voor 50% uit eigen middelen aangevuld met 50% Europese steun. Andere steunpercentages (60%, 80% en 100%) zijn mogelijk indien aan de voorwaarden van verordening 2021/2115 worden voldaan.

Voor personeelskosten en administratieve kosten gelinkt aan het beheer van het operationeel fonds en voorbereiding, uitvoering en opvolging van het operationeel programma wordt gebruik gemaakt van forfaitaire financiering. Deze vereenvoudigde kostenopties werden reeds gebruikt in het huidige programma. Verder is deze kost niet specifiek voor één interventie maar overkoepelend voor een gans operationeel programma.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

Voor interventie ‘afzetbevordering en communicatie’ gelden volgende bijkomende voorwaarden en/of niet subsidiabele kosten:

- Op grond van deze interventie komen de kosten in aanmerking die verband houden met de organisatie van en deelname aan promotie- en voorlichtingsevenementen.
- Kosten in verband met de onderhandelingen over en de uitvoering en het beheer van fytosanitaire protocollen van derde landen op het grondgebied van de Europese Unie, zijn eveneens subsidiabel indien ze door de PO of UPO worden gedragen in het kader van crisispreventie- en crisisbeheersmaatregelen.
- Uitgesloten zijn exportkredieten voor acties en activiteiten die gericht zijn op diversificatie en consolidatie op de groente- en fruitmarkten, zowel met het oog op preventie als in crisissituaties.

Administratieve en personeelskosten voor subsidiabele interventies zijn subsidiabel.

Meer informatie over de steunvoorwaarden, subsidiabele kosten,... van de verschillende interventies wordt opgenomen in de Nationale Strategie.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2:

oHet voorzien van marketing en promotie diensten

Producten van de bijenteelt

ADVIBEES(55(1)(a)) - - adviesdiensten, technische bijstand, opleiding, voorlichting van en uitwisseling van beste praktijken, onder meer via netwerkvorming, voor bijenhouders en bijenhoudersorganisaties

2.25 - Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties

Interventiecode (lidstaat)	2.25
Naam interventie	Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties
Soort interventie	ADVIBEES(55(1)(a)) - adviesdiensten, technische bijstand, opleiding, voorlichting van en uitwisseling van beste praktijken, onder meer via netwerkvorming, voor bijenhouders en bijenhoudersorganisaties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van het bijenteeltprogramma is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

SO7 Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden

XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Zeër hoog binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeër hoog binnen GLB	Ja
N15	Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector	Zeër hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De vele inspanningen die binnen de afgelopen Vlaamse Bijenteeltprogramma's werden geleverd, werpen hun vruchten af en in Vlaanderen lijkt een belangrijk keerpunt bereikt inzake de bijensterfte. De toekomst zal uitwijzen of deze tendens stabiel is. Het doel van de interventie blijft om op lange termijn de doelstellingen van de afgelopen Vlaamse Bijenteeltprogramma's verder te zetten, ondersteuning te bieden aan het lopende Vlaamse Bijenteeltprogramma en in samenspraak met de sector een nieuw programma op te stellen en uit te voeren met de bedoeling oplossingen aan de imkerij aan te reiken ter verbetering van de algemene voorwaarden voor de productie en afzet van producten van de bijenteelt.

Voor de Vlaamse bijenteeltsector blijft ook de technische bijstand een belangrijke interventie om de sector te ondersteunen, hierbij zijn de volgende acties mogelijk:

Waken over de kwaliteit van honing:

1. Het harmoniseren van honingbijen - en bijenteeltmanagement waardoor het algemene stressniveau van de bijenpopulaties daalt
2. Technische ondersteuning van de bijenteeltverenigingen m.b.t. de maatregelen die de actoren kunnen nemen ten gunste van de bijen
3. De imkerij beter wapenen tegen crisissituaties
4. Inzetten op het aantrekken van nieuwe en jonge imkers via opleidingen, cursussen, demostanden en promotie
5. Verdere uitbouw van een goed georganiseerde en technisch sterke imkerij : imkers met een sterke technische kennis door laagdrempelige maar verplichte imkeropleidingen.
6. Verdere opvolging van de inhoudelijke controle van de vormingsactiviteiten. Het huidig aantal scholingscentra is een basis van versnippering en verdeeldheid binnen de imkerij. Er is een grote heterogeniteit. De inhoudelijke controle van de vormingsactiviteiten en opleidingen wordt verder uitgewerkt. De vastlegging van deze eindtermen is gebeurd vanuit de Vlaamse overheid in samenspraak met de imkerij. Het Praktijkcentrum Bijen wordt hierbij gebruikt als platform Deze eindtermen worden jaarlijks geactualiseerd en aangepast aan de noden van de sector, aansluitend bij de beleidsprioriteiten.

De focus van de interventie ligt op de kwaliteitszorg van honing en bijenwas, het inschatten van risico's die gepaard gaan met oude en nieuwe bijenteeltpraktijken en de traceerbaarheid van deze bijenproducten.

De interventie speelt in op drie specifieke doelstellingen:

1. **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** Bescherming van de bij door bijensterfte te verminderen via gericht wetenschappelijk onderzoek en bevorderen natuurlijke bestuiving (versterken ecosysteem) draagt bij tot de bescherming van de biodiversiteit.
2. **(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;** Het aantrekken van nieuwe en jonge imkers via gerichte acties, opleidingen binnen de imkerij, starterscursussen, opzetten van demostanden zorgen voor het vergemakkelijken van de bedrijfsontwikkeling en de generatievernieuwing binnen de Vlaamse imkerij.
3. **(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;** Via deze interventie wordt er ook aan kennisdeling gedaan via opleidingen, cursussen en demostanden.

Hieraan worden ook de volgende noden gekoppeld:

1. N1 Opleiding en kennisstimulering
2. N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit
3. N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector

Meer details over de vooropgestelde acties en voorwaarden zijn opgenomen in het Vlaams Bijenteeltprogramma.

Voorwaarden begunstigen:

Europa keert geen individuele steun uit aan imkers, maar stelt jaarlijks een bedrag ter beschikking aan de Nationale Bijenteeltprogramma's. Het gaat hier dus om een sectorsteun. Het Vlaamse deel van deze sectorsteun wordt uitbetaald aan de Vlaams Bijenteeltprogramma vzw, die instaat voor de uitvoering van het Vlaams Bijenteeltprogramma, en aan het Vlaams Bijeninstituut.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

1. 50% van het programma wordt ten laste genomen door de lidstaat
2. Uitvoeren van een studie naar de structuur van de bijenhouderij op het grondgebied
3. De bijenteeltprogramma's worden ontwikkeld in samenspraak met de representatieve organisaties. In Vlaanderen vindt er frequent overleg plaats met de representatieve organisaties via het Toezichtcomité voor de bijenteelt en het Praktijkcentrum Bijen.
4. Jaarlijks uitvoeringsverslag en jaarlijkse kennisgeving van het aantal bijenkasten: Op 15 maart volgt de jaarlijkse communicatie aan de commissie, dit betreft een verslag van het programma en het aantal bijenkasten in Vlaanderen door jaarlijkse telling van deze kasten.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van gemaakte kosten

Het steunpercentage bedraagt 100% tenzij de kosten gemaakt zijn door de lokale verenigingen. Deze verenigingen kunnen slechts 90% van de gemaakte kosten indienen.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

De volgende voorwaarden zijn steeds van toepassing bij het opstellen en uitvoeren van het programma voor de bijenteelt:

- De acties die vooropgesteld worden moeten steeds ten goede komen aan de ganse sector en niet aan één imker
- Alle uitgaven moeten voldoen aan het programma voor de bijenteelt dat is opgesteld in samenwerking met de sector en goedgekeurd door de Europese commissie
- De acties moeten passen binnen de goede bijenteeltpraktijken

Meer details over de vooropgestelde acties en voorwaarden zijn opgenomen in het Vlaams Bijenteeltprogramma.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, art. 2:

- Het verlenen van voorlichting en advies aan de landbouwers
- Het voeren van promotie

9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
2.4.1 - Gemiddelde eenheidsbedrag voor de technische bijstand per imker	Gemiddeld	BE2;	

Beschrijving

2.4.1 - Gemiddelde eenheidsbedrag voor de technische bijstand per imker

De inschatting van het gemiddelde eenheidsbedrag is gebaseerd op de cijfers van het lopende Bijenteeltprogramma. Eventuele bijstellingen naar aanleiding van het nieuwe programma, dat nog wordt opgesteld, zijn mogelijk.

De output voor deze interventie bedraagt het aantal imkers dat jaarlijks bereikt wordt via de technische bijstand. Via de verschillende acties die onder deze interventie gepland worden, wordt getracht zoveel mogelijk imkers in Vlaanderen te bereiken. Een exacte inschatting van dit cijfer is echter moeilijk door de verscheidenheid aan acties die mogelijk zijn onder technische bijstand. Zo worden er bijvoorbeeld verschillende brochures opgesteld voor imkers of worden er steun gegeven voor het maken van educatieve filmpjes over de bijenteelt. Op basis van enkele acties uit het verleden wordt gesteld dat er jaarlijks minstens 50% van de imkers rechtstreeks bereikt wordt.

10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
2.4.1 - Gemiddelde eenheidsbedrag voor de technische bijstand per imker	Gepland eenheidsbedrag (Totale Unie-uitgaven in EUR)	48,86	46,88	45,08	41,59	41,59	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)						
	O.37 (unit: Bijenhouders)	1.200,00	1.250,00	1.300,00	1.400,00	1.400,00	
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	58.599,75	58.599,75	58.599,75	58.599,75	58.599,75	292.998,75
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)						
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)						
	EACG co-financing rate in %						

INVAPI(55(1)(b)) - - investeringen in materiële en immateriële activa, alsook andere acties**2.27 - Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa**

Interventiecode (lidstaat)	2.27
Naam interventie	Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa
Soort interventie	INVAPI(55(1)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa, alsook andere acties
Gemeenschappelijke outputindicator	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van het bijenteeltprogramma is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.35 Share of beehives supported by the CAP

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De vele inspanningen die binnen de afgelopen Vlaamse Bijenteeltprogramma's werden geleverd, werpen hun vruchten af en in Vlaanderen lijkt een belangrijk keerpunt bereikt inzake de bijensterfte. De toekomst zal uitwijzen of deze tendens stabiel is. Het doel van de interventie blijft om op lange termijn de doelstellingen van de afgelopen Vlaamse Bijenteeltprogramma's verder te zetten, ondersteuning te bieden aan het lopende Vlaamse Bijenteeltprogramma en in samenspraak met de sector een nieuw programma op te stellen en uit te voeren met de bedoeling oplossingen aan de imkerij aan te reiken ter verbetering van de algemene voorwaarden voor de productie en afzet van producten van de bijenteelt.

Voor de Belgische bijenteeltsector blijft het van groot belang om blijvend in te zetten op de ziekte- en plaagbeheersing, meer bepaald de varroadruk, aangezien dit één van de belangrijke oorzaken is van Colony Collapse, en op de verdere analyse van andere factoren welke verder doorslaggevend zijn bij Colony Collapse. Dit gaat gepaard met de volgende acties:

- Het verbeteren van de controle van de Varroa-mijtziekte en hierdoor het reduceren van de schade die deze ectoparasiet direct en indirect aanricht
- Het uitbouwen van een referentiekader, zowel wat betreft de ontwikkeling van het bijenvolk, als de populatiedynamiek van de Varroa-mijt.
- Monitoring en strategische aanpak van nieuwe ziekten en plagen (Aziatische hoornaar)

- De imkers in de mogelijkheid stellen om te helpen bij het opsporen van Aziatische hoornaarnesten om het verdelgen ervan toe te laten.

De interventie speelt in op twee specifieke doelstellingen:

- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouw-bedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Door de verbetering van de kwaliteit van de honing, de promotie van honing als natuurproduct via korte keten (bioproduct) en het behoud van de bijenpopulatie wordt er onder meer ingezet op deze doelstelling.
- **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** Bescherming van de bij door bijensterfte te verminderen via gericht wetenschappelijk onderzoek en bevorderen natuurlijke bestuiving (versterken ecosysteem) draagt bij tot de bescherming van de biodiversiteit.

Hieraan worden ook de volgende noden gekoppeld:

- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit

Daarnaast wordt er ook indirect bijgedragen aan specifieke doelstelling a.

Meer details over de vooropgestelde acties en voorwaarden zijn opgenomen in het Vlaams Bijenteeltprogramma.

Voorwaarden begunstigden:

Europa keert geen individuele steun uit aan imkers, maar stelt jaarlijks een bedrag ter beschikking aan de Nationale Bijenteeltprogramma's. Het gaat hier dus om een sectorsteun. Het Vlaamse deel van deze sectorsteun wordt uitbetaald aan de Vlaams Bijenteeltprogramma vzw, die instaat voor de uitvoering van het Vlaams Bijenteeltprogramma, en aan het Vlaams Bijeninstituut.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

- 50% van het programma wordt ten laste genomen door de lidstaat
- Uitvoeren van een studie naar de structuur van de bijenhouderij op het grondgebied
- De bijenteeltprogramma's worden ontwikkeld in samenspraak met de representatieve organisaties. In Vlaanderen vindt er frequent overleg plaats met de representatieve organisaties via het Toezichtcomité voor de bijenteelt en het Praktijkcentrum Bijen.
- Jaarlijks uitvoeringsverslag en jaarlijkse kennisgeving van het aantal bijenkasten: Op 15 maart volgt de jaarlijkse communicatie aan de commissie, dit betreft een verslag van het programma en het aantal bijenkasten in Vlaanderen door jaarlijkse telling van deze kasten.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van gemaakte kosten

Het steunpercentage bedraagt 100%.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

De volgende voorwaarden zijn steeds van toepassing bij het opstellen en uitvoeren van het programma voor de bijenteelt:

- De acties die vooropgesteld worden moeten steeds ten goede komen aan de ganse sector en niet aan één imker
- Alle uitgaven moeten voldoen aan het programma voor de bijenteelt dat is opgesteld in samenwerking met de sector en goedgekeurd door de Europese commissie
- De acties moeten passen binnen de goede bijenteeltpraktijken

Meer details over de vooropgestelde acties en voorwaarden zijn opgenomen in het Vlaams Bijenteeltprogramma.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Opgelet! Interventies in het kader van artikel 55, lid 1, punt b), i) en ii), overeenkomstig artikel 10 en bijlage II moeten voldoen aan de groenedooscriteria van de WTO. Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, art. 2 nl. de bestrijding van ziekten en plagen.

9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
2.6.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per gesteunde bijenkast tegen ziekten en bedreigingen	Gemiddeld	BE2;	R.35;

Beschrijving

2.6.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per gesteunde bijenkast tegen ziekten en bedreigingen

De inschatting van het gemiddelde eenheidsbedrag is gebaseerd op de cijfers van het lopende Bijenteeltprogramma. Eventuele bijstellingen naar aanleiding van het nieuwe programma, dat nog wordt opgesteld, zijn mogelijk.

De output is gebaseerd op het aantal acties die zijn uitgevoerd tijdens de vorige programmaperiode. Hierbij werd ook rekening gehouden met de budgetverhoging die in 2021 werd toegepast. Er werd ook gekeken naar het aantal imkers dat jaarlijks bereikt wordt met gelijkaardige acties en het gemiddeld aantal korven per imker.

10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
2.6.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per gesteunde bijenkast tegen ziekten en bedreigingen	Gepland eenheidsbedrag (Totale Unie-uitgaven in EUR)	2,24	2,15	2,07	1,92	1,92	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)						
	O.37 (unit: Bijenkorven)	7.920,00	8.250,00	8.580,00	9.240,00	9.240,00	
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	17.726,25	17.726,25	17.726,25	17.726,25	17.726,25	88.631,25
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)						
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)						
	EACG co-financing rate in %						

ACTLAB(55(1)(c)) - - acties om laboratoria te ondersteunen bij de analyse van producten van de bijenteelt, verliezen van bijenkolonies of afnemende productiviteit en stoffen die mogelijk toxisch zijn voor bijen

2.24 - Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria

Interventiecode (lidstaat)	2.24
Naam interventie	Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria
Soort interventie	ACTLAB(55(1)(c)) - acties om laboratoria te ondersteunen bij de analyse van producten van de bijenteelt, verliezen van bijenkolonies of afnemende productiviteit en stoffen die mogelijk toxisch zijn voor bijen
Gemeenschappelijke outputindicator	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van het bijenteeltprogramma is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

Beschrijving van de interventie:

De vele inspanningen die binnen de afgelopen Vlaamse Bijenteeltprogramma's werden geleverd, werpen hun vruchten af en in Vlaanderen lijkt een belangrijk keerpunt bereikt inzake de bijensterfte. De toekomst zal uitwijzen of deze tendens stabiel is. Het doel van de interventie blijft om op lange termijn de doelstellingen van de afgelopen Vlaamse Bijenteeltprogramma's verder te zetten, ondersteuning te bieden aan het lopende Vlaamse Bijenteeltprogramma en in samenspraak met de sector een nieuw programma op te stellen en uit te voeren met de bedoeling oplossingen aan de imkerij aan te reiken ter verbetering van de algemene voorwaarden voor de productie en afzet van producten van de bijenteelt.

Voor de Vlaamse bijenteeltsector blijft het belangrijk om de laboratoria te ondersteunen voor de analyse van producten van de bijenteelt om zo bijenhouders te helpen de kwaliteit van hun product te verhogen.

Hierbij wordt ingezet op volgende acties:

1. Waken over de kwaliteit van honing:
 1. Analyses in de strijd tegen honingvervalsing;
 2. Risicoanalyses bij alternatieve bedrijfsmethodes of producten (gebruik van natuurlijke vijanden bijenplagen, gebruik van oxaalzuur,...)
2. Waken over de kwaliteit van de bijenwas bedoeld voor raatbouw
3. Promotie van honing als natuurproduct via de korte keten

De focus van de interventie ligt op de kwaliteitszorg van honing en bijenwas, het inschatten van risico's die gepaard gaan met oude en nieuwe bijenteeltpraktijken en de traceerbaarheid van deze bijenproducten.

De interventie speelt in op twee specifieke doelstellingen:

1. ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Door de verbetering van de kwaliteit van de honing, de promotie van honing als natuurproduct via korte keten (bioproduct) en het behoud van de bijenpopulatie wordt er onder meer ingezet op deze doelstelling.
1. ***(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie;*** De laboratoria voeren analyses uit naar de kwaliteit en veiligheid van honing en bijenwas. De analyses zorgen dat er gewaakt wordt over de kwaliteiten van de producten afkomstig uit de bijenteelt.
- 2.

Hieraan worden ook de volgende noden gekoppeld:

1. N5 – marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
2. N19 – verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijk en/of consumentenverwachtingen)

Meer details over de vooropgestelde acties en voorwaarden zijn opgenomen in het Vlaams Bijenteeltprogramma.

Voorwaarden begunstigden:

Europa keert geen individuele steun uit aan imkers, maar stelt jaarlijks een bedrag ter beschikking aan de Nationale Bijenteeltprogramma's. Het gaat hier dus om een sectorsteun. Het Vlaamse deel van deze sectorsteun wordt uitbetaald aan de Vlaams Bijenteeltprogramma vzw, die instaat voor de uitvoering van het Vlaams Bijenteeltprogramma, en aan het Vlaams Bijeninstituut.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

1. 50% van het programma wordt ten laste genomen door de lidstaat
2. Uitvoeren van een studie naar de structuur van de bijenhouderij op het grondgebied
3. De bijenteeltprogramma's worden ontwikkeld in samenspraak met de representatieve organisaties. In Vlaanderen vindt er frequent overleg plaats met de representatieve organisaties via het Toezichtcomité voor de bijenteelt en het Praktijkcentrum Bijen.
4. Jaarlijks uitvoeringsverslag en jaarlijkse kennisgeving van het aantal bijenkasten: Op 15 maart volgt de jaarlijkse communicatie aan de commissie, dit betreft een verslag van het programma en het aantal bijenkasten in Vlaanderen door jaarlijkse telling van deze kasten.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van gemaakte kosten

Het steunpercentage bedraagt 100%.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

De volgende voorwaarden zijn steeds van toepassing bij het opstellen en uitvoeren van het programma voor de bijenteelt:

- De acties die vooropgesteld worden moeten steeds ten goede komen aan de ganse sector en niet aan één imker
- Alle uitgaven moeten voldoen aan het programma voor de bijenteelt dat is opgesteld in samenwerking met de sector en goedgekeurd door de Europese commissie
- De acties moeten passen binnen de goede bijenteeltpraktijken

Meer details over de vooropgestelde acties en voorwaarden zijn opgenomen in het Vlaams Bijenteeltprogramma.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, Art. 2:

- Voorziet in steun voor onderzoek
- Voorziet in de bestrijding van ziekten en plagen
- Voorziet in de kwaliteitsbewaking van bijenproducten
- Voorziet in de promotie van bijenproducten

9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
5.2.3.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per analyse door een laboratorium	Gemiddeld		

Beschrijving

5.2.3.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per analyse door een laboratorium

De inschatting van het gemiddelde eenheidsbedrag is gebaseerd op de cijfers van het lopende Bijenteeltprogramma. Eventuele bijstellingen naar aanleiding van het nieuwe programma, dat nog wordt opgesteld, zijn mogelijk.

De output is gebaseerd op het aantal analyses en acties dat tijdens de vorige programmaperiode werd uitgevoerd. Op basis van de cijfers van 2019, 2020 en 2021 werd een gemiddelde bepaald voor het aantal honing – en wasanalyses.

10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
5.2.3.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per analyse door een laboratorium	Gepland eenheidsbedrag (Totale Unie-uitgaven in EUR)	214,46	214,46	214,46	214,46	214,46	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)						
	O.37 (unit: Acties)	145,00	145,00	145,00	145,00	145,00	
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	31.097,75	31.097,75	31.097,75	31.097,75	31.097,75	155.488,75
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)						
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)						
	EACG co-financing rate in %						

PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - - acties om het bestaande aantal bijenbestanden in de Unie in stand te houden of te vergroten, waaronder de bijenteelt

2.23 - Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie

Interventiecode (lidstaat)	2.23
Naam interventie	Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie
Soort interventie	PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - acties om het bestaande aantal bijenbestanden in de Unie in stand te houden of te vergroten, waaronder de bijenteelt
Gemeenschappelijke outputindicator	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van het bijenteeltprogramma is het grondgebied van het Vlaams Gewest

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering

SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.35 Share of beehives supported by the CAP

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De vele inspanningen die binnen de afgelopen Vlaamse Bijenteeltprogramma's werden geleverd, werpen hun vruchten af en in Vlaanderen lijkt een belangrijk keerpunt bereikt inzake de bijensterfte. De toekomst zal uitwijzen of deze tendens stabiel is. Het doel van de interventie blijft om op lange termijn de doelstellingen van de afgelopen Vlaamse Bijenteeltprogramma's verder te zetten, ondersteuning te bieden aan het lopende Vlaamse Bijenteeltprogramma en in samenspraak met de sector een nieuw programma op te stellen en uit te voeren met de bedoeling oplossingen aan de imkerij aan te reiken ter verbetering van de algemene voorwaarden voor de productie en afzet van producten van de bijenteelt.

Voor de Vlaamse bijenteeltsector blijft het belangrijk om maatregelen te nemen voor het herstel van het bijenbestand, dit houdt in deze interventie de volgende acties in:

- Het selecteren voor bijenvolken met een grotere weerbaarheid en veerkracht, die zijn aangepast aan onze lokale omgevingsomstandigheden en waarbij gestreefd wordt om medicatievrij te kunnen imkeren, en wel door:
 - het verbeteren van de genetische diversiteit van de bijenstapel
 - inzetten van diverse selectiemethodes (natuurlijke selectie volgens Black Box/Bottleneck methodiek, selectie al dan niet met genenpoel,...) om de natuurlijke weerstand van de bijen

tegen de Varroa-mijtziekte te versterken en naar voor te brengen.

De focus van de interventie ligt op:

- Selectie van zachtaardige en veerkrachtige honingbijen die aangepast zijn aan de lokale omstandigheden
- Het ondersteunen van de verschillende selectie-initiatieven in Vlaanderen en hun onderlinge interactie stimuleren
- Het propageren en verdelen van de meest interessante bloedlijnen

De interventie speelt in op twee specifieke doelstellingen:

- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Door de verbetering van de kwaliteit van de honing, de promotie van honing als natuurproduct via korte keten (bioproduct) en het behoud van de bijenpopulatie wordt er onder meer ingezet op deze doelstelling.
- **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** Bescherming van de bij door bijensterfte te verminderen via gericht wetenschappelijk onderzoek en bevorderen natuurlijke bestuiving (versterken ecosysteem) draagt bij tot de bescherming van de biodiversiteit.

Hieraan worden ook de volgende noden gekoppeld:

- N5 – marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N13 – vermindering van impact op natuur/biodiversiteit

Meer details over de vooropgestelde acties en voorwaarden worden opgenomen in het Vlaams Bijenteeltprogramma.

Voorwaarden begunstigen:

Europa keert geen individuele steun uit aan imkers, maar stelt jaarlijks een bedrag ter beschikking aan de Nationale Bijenteeltprogramma's. Het gaat hier dus om een sectorsteun. Het Vlaamse deel van deze sectorsteun wordt uitbetaald aan de Vlaams Bijenteeltprogramma vzw, die instaat voor de uitvoering van het Vlaams Bijenteeltprogramma, en aan het Vlaams Bijeninstituut.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

- 50% van het programma wordt ten laste genomen door de lidstaat
- Uitvoeren van een studie naar de structuur van de bijenhouderij op het grondgebied
- De bijenteeltprogramma's worden ontwikkeld in samenspraak met de representatieve organisaties. In Vlaanderen vindt er frequent overleg plaats met de representatieve organisaties via het Toezichtcomité voor de bijenteelt en het Praktijkcentrum Bijen.
- Jaarlijks uitvoeringsverslag en jaarlijkse kennisgeving van het aantal bijenkasten: Op 15 maart volgt de jaarlijkse communicatie aan de commissie, dit betreft een verslag van het programma en het aantal bijenkasten in Vlaanderen door jaarlijkse telling van deze kasten.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van gemaakte kosten

Het steunpercentage bedraagt 100%.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

De volgende voorwaarden zijn steeds van toepassing bij het opstellen en uitvoeren van het programma voor de bijenteelt:

- De acties die vooropgesteld worden moeten steeds ten goede komen aan de ganse sector en niet aan één imker
- Alle uitgaven moeten voldoen aan het programma voor de bijenteelt dat is opgesteld in samenwerking met de sector en goedgekeurd door de Europese commissie
- De acties moeten passen binnen de goede bijenteeltpraktijken

Meer details over de vooropgestelde acties en voorwaarden zijn opgenomen in het Vlaams Bijenteeltprogramma.

8 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder de WTO gele doos en respecteert Annex II, Art. 2:

- Voorziet in steun voor onderzoek
- Voorziet in de bestrijding van ziekten en plagen
- Voorziet in de kwaliteitsbewaking van bijenproducten
- Voorziet in de promotie van bijenproducten

9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
2.2.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per herstellde bijenkorf	Gemiddeld	BE2;	R.35;

Beschrijving

2.2.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per herstellde bijenkorf

De inschatting van het gemiddelde eenheidsbedrag is gebaseerd op de cijfers van het lopende Bijenteeltprogramma (2019-2022). Eventuele bijstellingen naar aanleiding van het nieuwe programma, dat nog wordt opgesteld, zijn mogelijk.

De output is gebaseerd op het aantal imkers tijdens de vorige programmaperiode. Via deze interventie en de daaruit volgende acties wordt getracht om zoveel mogelijk imkers te bereiken zodat ze de technieken toepassen op hun bijenkorven.

10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
2.2.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per herstellde bijenkorf	Gepland eenheidsbedrag (Totale Unie-uitgaven in EUR)	61,71	61,71	61,71	61,71	61,71	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)						
	O.37 (unit: Bijenkorven)	1.200,00	1.200,00	1.200,00	1.200,00	1.200,00	
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	74.045,70	74.045,70	74.045,75	74.045,75	74.045,50	370.228,40
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)						
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)						
	EACG co-financing rate in %						

COOPAPI(55(1)(e)) - - samenwerking met instanties die gespecialiseerd zijn in de uitvoering van onderzoeksprogramma's op het gebied van de bijenteelt en de producten van de bijenteelt

2.26 - Toegepast onderzoek

Interventiecode (lidstaat)	2.26
Naam interventie	Toegepast onderzoek
Soort interventie	COOPAPI(55(1)(e)) - samenwerking met instanties die gespecialiseerd zijn in de uitvoering van onderzoeksprogramma's op het gebied van de bijenteelt en de producten van de bijenteelt
Gemeenschappelijke outputindicator	O.37. Aantal instandhoudings- of verbeteringsverrichtingen of -eenheden in de bijenteelt

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

De interventie valt onder de WTO groene doos en respecteert Annex II, art 2:

- Het voeren van onderzoek
- De resultaten van dit onderzoek verspreiden onder de landbouwers

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Zeër hoog binnen GLB	Ja
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeër hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.35 Share of beehives supported by the CAP

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijving

De vele inspanningen die binnen de afgelopen Vlaamse Bijenteeltprogramma's werden geleverd, werpen hun vruchten af en in Vlaanderen lijkt een belangrijk keerpunt bereikt inzake de bijensterfte. De toekomst zal uitwijzen of deze tendens stabiel is. Het doel van de interventie blijft om op lange termijn de doelstellingen van de afgelopen Vlaamse Bijenteeltprogramma's verder te zetten, ondersteuning te bieden aan het lopende Vlaamse Bijenteeltprogramma en in samenspraak met de sector een nieuw programma op te stellen en uit te voeren met de bedoeling oplossingen aan de imkerij aan te reiken ter verbetering van de algemene voorwaarden voor de productie en afzet van producten van de bijenteelt.

Om de toekomst van de imkerij te vrijwaren en innovatieve technieken ingang te laten vinden is er ook nood aan verder onderzoek en ontwikkeling. De toepassing van de resultaten van fundamenteel onderzoek moeten hun weg kunnen vinden binnen de imkerij, waarvoor meestal nog verder toegepast onderzoek en

demonstratie noodzakelijk is.

Het toegepast onderzoek legt de focus op die thema's die van belang zijn voor de Vlaamse imkerij, namelijk de introductie van nieuwe technieken zoals de elektronische opvolging en tracking, de uitdieping van natuurlijk imkeren (bijvoorbeeld: aandacht voor alternatieve ondersteuning van de honingbij via natuurlijke extracten, onderzoek naar belangrijke waardplanten/stuifmeelvoorziens voor de imkerij), de zoektocht naar alternatieve lokstoffen voor de Aziatische hoornaar, monitoring van honingbijen in het wild,...

De ervaren onderzoekscentra in Vlaanderen (HBV, KU Leuven, ILVO) zullen in afstemming met de bijenteeltfederaties jaarlijks de concrete onderzoeksprojecten vastleggen. Elk voorstel zal binnen het Toezichtcomité beoordeeld worden.

De interventie speelt in op twee specifieke doelstellingen:

- **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** Bescherming van de bij door bijensterfte te verminderen via gericht wetenschappelijk onderzoek en bevorderen natuurlijke bestuiving (versterken ecosysteem) draagt bij tot de bescherming van de biodiversiteit.
- **(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;** Via deze interventie wordt er onderzoek verricht naar thema's die van belang zijn voor de Vlaamse imkerij om zo nieuwe technieken te kunnen invoeren. Via onder meer demonstratie vinden deze onderzoeken hun weg in de Vlaamse imkerij.

Hieraan worden ook de volgende noden gekoppeld:

- N1 Opleiding en kennisstimulering
- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit

Meer details over de vooropgestelde acties en voorwaarden zijn opgenomen in het Vlaams Bijenteeltprogramma.

Voorwaarden begunstigen:

Europa keert geen individuele steun uit aan imkers, maar stelt jaarlijks een bedrag ter beschikking aan de Nationale Bijenteeltprogramma's. Het gaat hier dus om een sectorsteun. Het Vlaamse deel van deze sectorsteun wordt uitbetaald aan de Vlaams Bijenteeltprogramma vzw, die instaat voor de uitvoering van het Vlaams Bijenteeltprogramma, en aan het Vlaams Bijeninstituut.

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

- 50% van het programma wordt ten laste genomen door de lidstaat
- Uitvoeren van een studie naar de structuur van de bijenhouderij op het grondgebied
- De bijenteeltprogramma's worden ontwikkeld in samenspraak met de representatieve organisaties. In Vlaanderen vindt er frequent overleg plaats met de representatieve organisaties via het Toezichtcomité voor de bijenteelt en het Praktijkcentrum Bijen.
- Jaarlijks uitvoeringsverslag en jaarlijkse kennisgeving van het aantal bijenkasten: Op 15 maart volgt de jaarlijkse communicatie aan de commissie, dit betreft een verslag van het programma en het aantal bijenkasten in Vlaanderen door jaarlijkse telling van deze kasten.

6 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Premie op basis van gemaakte kosten
Het steunpercentage bedraagt 100%.

7 Aanvullende informatie specifiek voor het type interventie

De volgende voorwaarden zijn steeds van toepassing bij het opstellen en uitvoeren van het programma voor de bijenteelt:

- De acties die vooropgesteld worden moeten steeds ten goede komen aan de ganse sector en niet aan één imker
- Alle uitgaven moeten voldoen aan het programma voor de bijenteelt dat is opgesteld in samenwerking met de sector en goedgekeurd door de Europese commissie
- De acties moeten passen binnen de goede bijenteeltpraktijken

Meer details over de vooropgestelde acties en voorwaarden zijn opgenomen in het Vlaams Bijenteeltprogramma.

8 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie valt onder WTO Green Box. Deze respecteert Annex II, art 2:

- Het voeren van onderzoek
- De resultaten van dit onderzoek verspreiden onder de landbouwers

9 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)
2.5.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per onderzoeksactie	Gemiddeld	BE2;	R.35;

Beschrijving

2.5.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per onderzoeksactie

De inschatting van het gemiddelde eenheidsbedrag is gebaseerd op de cijfers van het lopende Bijenteeltprogramma. Eventuele bijstellingen naar aanleiding van het nieuwe programma, dat nog wordt opgesteld, zijn mogelijk.

De output is gebaseerd op het aantal acties die zijn uitgevoerd tijdens de vorige programmaperiode. Hierbij werd ook rekening gehouden met de budgetverhoging die in 2021 werd toegepast.

10 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
2.5.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per onderzoeksactie	Gepland eenheidsbedrag (Totale Unie-uitgaven in EUR)	1.004,67	1.004,67	1.004,67	1.004,67	1.004,67	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)						
	O.37 (unit: Acties)	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	30.014,00	30.014,00	30.014,00	30.014,00	30.014,00	150.070,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)						
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)						
	EACG co-financing rate in %						

5.3 Rural Development Interventions

ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments

3.1 - Tijdelijk grasland naar blijvend grasland

Interventiecode (lidstaat)	3.1
Naam interventie	Tijdelijk grasland naar blijvend grasland
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Gemeenschappelijke outputindicator	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van het Vlaams Gewest

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen	
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.12 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat	
R.14 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments to reduce emissions or to maintain or enhance carbon storage (including permanent grassland, permanent crops with permanent green cover, agricultural land in wetland and peatland)	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Deze interventie stimuleert en vergoedt landbouwers om hun tijdelijke graslanden langer aan te houden op hetzelfde perceel en niet vroegtijdig om te zetten naar bouwland maar aan te houden als blijvend grasland. Tegelijkertijd mogen bestaande percelen blijvend grasland op het bedrijf niet omgezet worden naar bouwland waardoor er een netto-toename van de oppervlakte blijvend grasland op het bedrijf plaatsvindt. De landbouwer gaat daarvoor een verbintenis aan met een looptijd van 5 jaar op percelen die alleen de 4 voorgaande campagnes werden aangegeven als grasland.

Het belang van blijvend grasland wordt reeds onderstreept in het huidige GLB 2014-2022 via het statuut 'Blijvend grasland'. Onder de vergroening van het huidige GLB krijgen percelen die 5 jaar aanliggen als grasland, na het 5de jaar het statuut 'blijvend grasland'. De vrees voor het statuut 'Blijvend grasland' zorgen ervoor dat het koolstofopslagpotentieel onder een belangrijk aandeel van de graslanden onder benut blijft. De verbintenissen binnen deze interventie doorbreken dit op bedrijfsniveau.

Na afloop van de verbintenis kan de landbouwer op hetzelfde perceel de ecoregeling 'meerjarig grasland' aangaan.

De interventie is combineerbaar met de ecoregeling 'ecologisch beheerd grasland'.

Door het stimuleren van landbouwers om grasland langer aan te houden op hetzelfde perceel draagt de interventie bij tot:

1. **specifieke doelstelling (d).** Het is bekend dat grasland kan fungeren als een belangrijke koolstofsink (nood 7). De verklaring hiervoor ligt in de combinatie van een constante aanvoer van organisch materiaal onder de vorm van wortels, wortellexudaten en grasresten en de afwezigheid van intensieve bewerkingen waardoor het organisch materiaal minder snel wordt afgebroken. Verschillende Franse en Belgische studies hebben aangetoond dat in de bodem evenveel koolstof kan worden opgeslagen onder grasland als onder bos. Het hoge koolstofopslagpotentieel in combinatie met een aanzienlijk areaal (In Vlaanderen ligt bijna 30% van het landbouwareaal onder grasland) maakt dat grasland een belangrijke rol kan spelen in de strijd tegen de klimaatsverandering. De hoeveelheid koolstof die onder grasland wordt opgeslagen, wordt grotendeels bepaald door de bodemtextuur (vb. kleibodems houden meer koolstof vast dan zandige bodems), het klimaat (temperatuur en neerslag beïnvloeden de afbraaksnelheid van organische stof in de bodem), veranderingen in landgebruik (vb. omzetten van gras- naar bouwland) en het type uitbating. Het belangrijkste criterium blijft echter de periode: hoe langer grasland op eenzelfde perceel blijft aanliggen, hoe meer koolstof er wordt gestockeerd (tot een bepaald evenwicht wordt bereikt). Onder blijvend grasland verbetert de waterinfiltratie en het water wordt beter vastgehouden waardoor het grasland minder gevoelig is voor droogte (nood 9). Door landbouwers blijvend grasland langer te laten aanhouden, worden ze gestimuleerd om deze goede landbouwpraktijken te integreren in hun bedrijfsvoering en te evolueren nog een meer duurzaam landbouwsysteem (nood 10).
2. **specifieke doelstelling (e).** Onder blijvend grasland wordt er meer organische stof in de bodem vastgelegd wat de bodemvruchtbaarheid en –structuur ten goede komt (nood 12). Doordat grasland minder bewerkt wordt, wordt de mogelijke uitspoeling van nitraten naar het oppervlakte- of grondwater vermeden (indirecte nood 11).

De interventie draagt ook **indirect** bij tot **specifieke doelstelling (f)**. Het aanhouden van blijvend grasland bevordert immers het bodemecosysteem en heeft een positief effect op bodembiodiversiteit (nood 13). Het creëren en behouden van blijvend grasland draagt bovendien bij tot de bescherming, herstel en onderhoud van een biologisch divers landschap (nood 14).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

- Instapvoorwaarde: Tijdelijk grasland dat de afgelopen 4 jaar niet vernieuwd is.
- Percelen grasland aanhouden gedurende 5 jaar.
- Bestaande percelen blijvend grasland op bedrijf mogen niet omgezet worden naar bouwland en er

is een netto-toename van de oppervlakte blijvend grasland op het bedrijf met de verbintenis.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

areaalgebonden subsidie

O14 Welk areaal komt in aanmerking?

- ☒ Voor het GLB-plan gedefinieerd landbouwareaal
☐ Landbouwgrond met inbegrip van landbouwareaal of verder
☐ Niet-landbouwgrond

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC01	Instandhouding van blijvend grasland op basis van een verhouding blijvend grasland ten opzichte van het landbouwareaal op nationaal, regionaal, subregionaal niveau of op het niveau van groepen bedrijven of individuele bedrijven, dit alles ten opzichte van het referentiejaar 2018. Maximale daling van 5 % ten opzichte van het referentiejaar.

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

GLMC 1: Op het niveau van de individuele landbouwer mogen percelen 'blijvend grasland' wisselen, maar de ratio blijvend grasland/totaal landbouwareaal op niveau van de lidstaat mag niet met meer dan 5% dalen ten opzichte van het referentiejaar 2018. Deze interventie beoogt een stijging van het areaal blijvend grasland op niveau van de landbouwer.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

- ☒ **IACS**
☐ **Non-IACS**

IACS section

Soort betaling

- ☒ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gedeelde inkomsten
☒ transactiekosten inbegrepen
☐ eenmalige betaling
☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Bedrag per hectare grasland: 325 euro/ha

Berekeningsmethode

Op basis van de meerkosten en minderopbrengsten :

- Verschil tussen het referentiesaldo bouwland en het referentiesaldo van grasland
- Transactiekosten

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

- ☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

- ☐ result based (with possibility to pick and choose)
☒ management based (with possibility to pick and choose)
☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Zie rubriek 5 'beschrijving en subsidiabiliteitscriteria'

What is the duration of contracts?

vijf jaar

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.1.1 - Tijdelijk naar blijvend grasland – gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.12; R.14;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.1.1 - Tijdelijk naar blijvend grasland – gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.1.1 - Tijdelijk naar blijvend grasland – gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		325,00	325,00	325,00	325,00	325,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		2.000,00	3.000,00	4.000,00	5.000,00	5.000,00		19.000,00
TOTAL	O.14 (unit: Hectare)		2.000,00	3.000,00	4.000,00	5.000,00	5.000,00		19.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		650.000,00	975.000,00	1.300.000,00	1.625.000,00	1.625.000,00		6.175.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		279.500,00	419.250,00	559.000,00	698.750,00	698.750,00		2.655.250,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which for financial instrument		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

	(Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.10 - Beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten (afgekort: Beheerovereenkomsten soortenbescherming)

Interventiecode (lidstaat)	3.10
Naam interventie	Beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten (afgekort: Beheerovereenkomsten soortenbescherming)
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Gemeenschappelijke outputindicator	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

De interventie wordt toegepast op landbouwgebruikspercelen in beheergebied. Gebieden waarvoor specifieke beleidsinstrumenten (subsidies) worden ingezet, worden uitgesloten zoals, natuur- en bosgebieden (i.c. reservaten), gebieden waarvoor een natuurbeheerplan werd opgemaakt, ...

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING
Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN
Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.31 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De primaire doelstelling van deze interventie is de instandhouding van fauna en flora gebonden aan landbouwgebied en het in stand houden en ontwikkelen van hun leefgebied. De interventie zet in op het aanpakken van de nood tot zorg voor natuur/biodiversiteit (nood 13) en dus **specifieke doelstelling f**. Meer specifiek zet deze interventie in op en vergoedt deze de multifunctionaliteit van de landbouw voor de biodiversiteit. De interventie zet ook in op het stopzetten van de achteruitgang en verbeteren van de toestand van de Europees en Vlaams te beschermen habitats en soorten en op het in stand houden van blijvend en waardevol grasland. De interventie verhoogt bovendien de overlevingskansen van (wilde) bestuivers.

Gezien de beperking op landbouwactiviteit en het verbod op bestrijdingsmiddelengebruik is er tevens een

indirect effect op water- en bodemkwaliteit (**specifieke doelstelling e**).

Een aantal acties onder deze interventie betreffen het ontwikkelen en in stand houden van (soortenrijke) graslanden en hebben daardoor ook **indirect** een effect op de **specifieke doelstelling (d)** m.b.t. klimaat.

De voorgestelde interventie bouwt voort op een bestaande maatregel die opgenomen is in het Vlaamse Plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III 2014–2022. Het betreft het behoud van een bestaande maatregel, mits optimalisaties en een aantal nieuwe acties voor fauna en flora gebonden aan landbouwgebied. De huidige pakketten worden geëvalueerd en bijgestuurd op basis van hun bijdrage aan de doelstellingen, hun inpasbaarheid in de landbouwbedrijfsvoering en hun administratieve opvolging/controle.

De acties zijn semi-vast. Dat betekent dat ze gedurende de looptijd van de overeenkomst in overleg met de beheerdienst op andere percelen van het bedrijf kunnen toegepast worden als dat nuttig is voor de doelstelling.

De beheerovereenkomsten “soortenbescherming” bestaan uit 13 acties:

Actie 1: Faunavoedselgewas

Het doel van deze actie is: op bouwland wintervoedsel en jaarrond dekking voorzien voor (groepen van) faunasoorten door het inzaaien van granen of andere zaadleverende gewassen. Door geen bestrijdingsmiddelen te gebruiken, wordt bijkomend het jaarrond een insectenrijk leefgebied gecreëerd.

Actie 2: Faunarand

Het doel van deze actie is: op bouwland faunastroken aanleggen en/of behouden en door beheer een structuurrijke vegetatie realiseren. Hierdoor worden foerageermogelijkheden, zomervoedsel, dekking en nestgelegenheid geboden voor (groepen van) faunasoorten. Een overblijvend deel zorgt ervoor dat insecten kunnen overwinteren en dat in het voorjaar en de zomer een insectenrijk leefgebied ontstaat.

Actie 3: Fauna – akkerland

Het doel van deze actie is: op bouwland door combinatie van een faunavoedselgewas en faunastroken het jaarrond geschikt leefgebied (nestgelegenheid, foerageermogelijkheden en dekking) realiseren voor (groepen van) faunasoorten.

Actie 4: Fauna - akkerland luzerne

Het doel van deze actie is : op bouwland foerageermogelijkheden, dekking en nestgelegenheid voorzien voor (groepen van) faunasoorten door combinatie van extensieve luzerneteelt (of andere voor soortenbescherming geschikte teelten) en extensieve kruidenrijke stroken..

Actie 5: Fauna - luzernehooiland

Het doel van deze actie is : op bouwland foerageermogelijkheden, dekking en nestgelegenheid voorzien voor (groepen van) faunasoorten door zeer extensief luzerne te telen gevolgd door een faunavriendelijke teelt van wintergranen en zomerstoppel.

Actie 6: Faunagrasland rustperiode 22 juni

Het doel van deze actie is : op grasland nestgelegenheid, schuilgelegenheid en foerageergebied voor weidevogels realiseren door een rustperiode in acht te nemen tijdens het broedseizoen (tot 22 juni).

Actie 7: Faunagrasland rustperiode 22 juni – plasdras

Het doel van deze actie is : op grasland nestgelegenheid, schuilgelegenheid en foerageergebied voor weidevogels realiseren door een rustperiode in acht te nemen tijdens het broedseizoen (tot 22 juni) en het grasland te vernatten.

Actie 8: Faunagrasland rustperiode 15 juli

Het doel van deze actie is : op grasland nestgelegenheid, schuilgelegenheid en kruidenrijk foerageergebied voor weidevogels realiseren door een rustperiode in acht te nemen tijdens het broedseizoen (tot 15 juli).

Actie 9: Botanisch grasland - instandhouden – graskruidenmix

Het doel van deze actie is : door aangepast graslandbeheer soortenrijk grasland in stand houden en/of verder ontwikkelen.

Actie 10: Botanisch grasland - instandhouden - bloemenrijk grasland

Het doel van deze actie is : door aangepast graslandbeheer soortenrijk grasland in stand houden en/of verder ontwikkelen.

Actie 11: Botanisch grasland - ontwikkelen – raaigras

Het doel van deze actie is : door aangepast graslandbeheer of door het omzetten van bouwland in grasland de soortendiversiteit van grasland bevorderen.

Actie 12: Botanisch grasland - ontwikkelen – grassenmix

Het doel van deze actie is : door aangepast graslandbeheer de soortendiversiteit van grasland bevorderen.

Actie 13: Botanisch grasland - ontwikkelen - dominant grasland

Het doel van deze actie is : door aangepast graslandbeheer de soortendiversiteit van grasland bevorderen

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:

De begunstigden zijn actieve landbouwers en andere grondgebruikers mits ze gronden registreren in het GBCS. Overheden en terreinbeherende organisaties worden uitgesloten.

specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Algemene Vlaamse voorwaarden

1. Met betrekking tot de begunstigde van de interventie zal opgelegd worden dat deze niet mag vallen onder één van deze categorieën:
 1. Dienst of agentschap die afhangt van het Vlaamse Gewest;
 2. Bestuur, publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon die in het Vlaamse Gewest belast is met taken van openbaar nut;
 3. Erkende terreinbeherende natuurverenigingen.

De reden is het vermijden van dubbelfinanciering.

1. Er wordt een instapdrempel ingevoerd, die bepaalt dat de beheervergoeding bij de start van de beheerovereenkomst minstens 150 euro per jaar bedraagt. Het sluiten van een beheerovereenkomst vergt immers inzet van personeel en IT (beheerskosten) en via deze instapdrempel wordt beoogd dat de baten van de beheerovereenkomst (output op het terrein) in evenwicht zijn met de kosten voor het sluiten van de beheerovereenkomst. Daarnaast kan ook een bovengrens ingevoerd worden op bedrijfsniveau voor het sluiten van beheerovereenkomsten (maximumbedrag per bedrijf).
2. Het perceel moet uitgebaat en geregistreerd zijn als subsidiabele landbouwgrond, waarbij voldaan is aan de definitie van subsidiabele hectare zoals bepaald in artikel 4 van Verordening (EU) 2021/2115.

Hiermee wordt bewaakt dat er betaald wordt voor agromilieu-klimaatmaatregelen gelinkt aan het landbouwlandschap.

1. De beheerovereenkomsten mogen niet gelegen zijn in gebieden waar reeds specifieke beleidsinstrumenten beschikbaar zijn zoals bos- of natuurreservaten, gebieden waarvoor een natuurbeheerplan werd opgemaakt, ... Het uitsluiten gebeurt met het oog op het vermijden van dubbelfinanciering.

Daarnaast wordt voorzien dat ze gelegen moeten zijn binnen het beheergebied voor beheerovereenkomsten. Deze beheergebieden worden vastgelegd in de Vlaamse wetgeving en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Ze kunnen geëvalueerd worden op basis van nieuwe terreindata. Het instellen van een beheergebied voor beheerovereenkomsten heeft als doel de acties in te zetten in gebieden waarvan verwacht wordt dat de acties het meest kunnen bijdragen aan de doelstelling en kunnen bijdragen aan het behoud en het versterken van het leefgebied van soorten en soortengroepen. Bijkomend kan om de effectiviteit van de acties (d.m.v. hogere dichtheden) te stimuleren, gebiedsgerichte

samenwerking bevorderd worden.

1. Voor alle beheerovereenkomsten soortenbescherming zijn geen activiteiten toegestaan op het perceel behoudens het uitvoeren van het opgelegde beheer (zie beheervoorwaarden). Van de beheervoorwaarden kan afgeweken worden mits toestemming van de beheerdienst indien dit nuttig is voor de doelstelling (bv. bij voorkomen van een broedgeval of in kader van bestrijding ongewenste soorten). De beheerdienst kan bepalen welke activiteiten naast het beoogd beheer toegestaan worden op het perceel / strook.
2. Voor de acties waar een verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen van toepassing is, kan hier in uitzonderlijke gevallen en steeds in overleg met de beheerdienst van afgeweken worden voor de bestrijding van ongewenste soorten. In deze gevallen zal de uitbetaalde vergoeding verlaagd worden. In het geval van een pleksgewijze bestrijding kan hiervan afgeweken worden.
3. De beheervoorwaarden kunnen in overleg met de beheerdienst aangepast worden tijdens de looptijd van de overeenkomst als dat nuttig is voor de doelstelling. Een aanpassing is alleen mogelijk als het aangepaste beheer minstens gelijkwaardig is aan de beheervoorwaarden hieronder beschreven in de tabel.

De beheerdienst kan afwijkingen voorzien van de opgelegde referentiedatums inzake het uitvoeren van het beoogde beheer.

De beheerdienst kan in functie van de doelstelling een oppervlakte vaststellen die minimaal en of maximaal beheerd wordt.

1. De verplichtingen inzake het in stand houden van blijvend grasland gelden niet in het geval dat landbouwers blijvend grasland hebben aangelegd in uitvoering van actie 2 en 11 in hoofde van voorliggend GLB-strategisch plan (Verordening (EU) nr. 2020/2115) als voor gelijksoortige acties onder de programmaperiode voor plattelandontwikkeling 2014-2022 (Verordening (EU) nr. 1305/2013).
2. In het geval de soortenrijkdom van een perceel blijvend grasland (actie 9 of 10) niet instandgehouden wordt, wordt het steunbedrag verlaagd. Het steunbedrag kan nooit hoger zijn dan het steunbedrag dat overeenstemt met de fase die de deskundige vaststelt in het vijfde jaar van de overeenkomst.
3. Tenslotte gelden voor elke actie binnen de interventie 'soortenbescherming' ook specifieke inhoudelijke instapvoorwaarden die als doel hebben de actie ruimtelijk te focussen.

Actie 1: Faunavoedselgewas

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.

Beheervoorwaarden:

1. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
2. Het beheerobject jaarlijks inzaaien met een goedgekeurd zaadleverend mengsel
3. Het ingezaaide mengsel aanhouden in de winter (niet oogsten of onderwerken)

Actie 2: Faunarand

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject inzaaien met een goedgekeurd kruidenrijk mengsel of een bestaande faunastrook behouden
2. De graskruidenvegetatie in stand houden
3. Het beheerobject jaarlijks gefaseerd maaien
4. Bijkomend, in overleg met de beheerdienst, een strook inzaaien met een goedgekeurd

bloemenmengsel en deze strook herinzaaien in overleg met de beheerdienst

5. Bijkomend, in overleg met de beheerdienst, een strook inzaaien met een goedgekeurd laagblijvend gewas en deze strook het hele jaar kort houden
6. Bijkomend, in overleg met de beheerdienst, een strook bouwland niet inzaaien en de bodem open (bloot) te houden
7. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
8. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken

Actie 3: Fauna-akkerland

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject voor minstens 40% inzaaien met een goedgekeurd mengsel en het beheer uitvoeren zoals bepaald in de actie 'faunavoedselgewas'
2. Het beheerobject voor minstens 40% inzaaien met stroken van gemiddeld minstens 3 m breed met een goedgekeurd kruidenrijk mengsel en het beheer uitvoeren zoals bepaald in de actie 'faunarand'

Actie 4: Fauna-akkerland luzerne

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject in het eerste jaar inzaaien met graan of een mengsel van graan en vlinderbloemigen of graan aanhouden dat regulier geoogst wordt.
2. In het najaar van het eerste jaar minstens 40 % van het beheerobject inzaaien met luzerne of een goedgekeurd mengsel met luzerne.
3. In het najaar van het eerste jaar minstens 40% van het beheerobject inzaaien met stroken van gemiddeld minstens 6 m breed met een éénjarig of meerjarig goedgekeurd mengsel, in overleg met de beheerdienst
4. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken, behalve een kalibemesting op de luzerne of het mengsel met luzerne vanaf het tweede jaar
5. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
6. Op de luzerne een extensief maaibeheer toepassen waarbij jaarlijks minstens 2 keer gemaaid wordt; in overleg met de beheerdienst kan het beheer aangepast worden
7. Op de stroken met een meerjarig mengsel een extensief beheer uitvoeren door jaarlijks een deel te maaien; in overleg met de beheersdienst kan het beheer aangepast worden

Actie 5: Fauna - luzernehooiland

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject in het eerste jaar inzaaien met een mengsel van luzerne, andere vlinderbloemigen en granen of met granen of een mengteelt van granen en vlinderbloemigen.
2. Wanneer het beheerobject in het eerste jaar ingezaaid werd met een mengsel van luzerne, andere vlinderbloemigen en granen, op de luzerne een extensief maaibeheer toepassen
3. Wanneer het beheerobject in het eerste jaar ingezaaid werd met een mengsel van luzerne, andere vlinderbloemigen en granen, in het najaar van het derde jaar inzaaien met granen of een mengteelt van granen en vlinderbloemigen en deze aanhouden tot het najaar van het 5de jaar.

4. Wanneer het beheerobject in het eerste jaar ingezaaid werd met granen of een mengteelt van granen en vlinderbloemigen, een mengsel van luzerne, andere vlinderbloemigen en granen inzaaien in het najaar van het tweede jaar.
5. Wanneer het beheerobject in het eerste jaar ingezaaid werd met granen of een mengteelt van granen en vlinderbloemigen, in jaar 3 t.e.m. jaar 5 op de luzerne een extensief beheer toepassen.
6. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken, behalve een kalibemesting op de luzerne of het mengsel met luzerne.
7. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 6: Faunagrasland rustperiode 22 juni

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is blijvend grasland.

Beheervoorwaarden:

1. De bestaande gras(kruiden)vegetatie in stand houden
2. Tijdens de rustperiode in het voorjaar tot 22 juni geen activiteiten uitvoeren behoudens een extensief graasbeheer
3. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
4. Geen kunstmest gebruiken

Actie 7: Faunagrasland rustperiode 22 juni_plasdras

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is blijvend grasland.

Beheervoorwaarden:

1. De bestaande gras(kruiden)vegetatie in stand houden
2. Tijdens de rustperiode in het voorjaar tot 22 juni geen activiteiten uitvoeren behoudens een extensief graasbeheer
3. Tijdens de rustperiode in het voorjaar tot 22 juni het perceel bijkomend vernatten door de inzet van een plas-draspomp onder begeleiding van een deskundige
4. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
5. Geen kunstmest gebruiken

Actie 8: Faunagrasland rustperiode 15 juli

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is blijvend grasland.

Beheervoorwaarden:

1. De bestaande gras(kruiden)vegetatie in stand houden
2. Tijdens de rustperiode in het voorjaar tot 15 juli geen activiteiten uitvoeren behoudens een extensief graasbeheer
3. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken
4. Geen kunstmest gebruiken

Actie 9: Botanisch grasland – in stand houden - graskruidenmix

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is blijvend grasland.
3. Een deskundige bepaalt op basis van de aanwezige vegetatie (graslandfase) of het perceel in

aanmerking komt (minstens graskruidenmix)

Beheervoorwaarden:

1. De graslandfase zoals bepaald door de deskundige bij aanvang van de overeenkomst minstens in stand houden gedurende de looptijd van de overeenkomst
2. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken, met uitzondering van bemesting door beweiden (indien toegestaan)
3. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 10: Botanisch grasland – in stand houden – bloemenrijk grasland

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is blijvend grasland.
3. Een deskundige bepaalt op basis van de aanwezige vegetatie (graslandfase) of het perceel in aanmerking komt (minstens bloemenrijk grasland)

Beheervoorwaarden:

1. De graslandfase zoals bepaald door de deskundige bij aanvang van de overeenkomst minstens in stand houden gedurende de looptijd van de overeenkomst
2. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken, met uitzondering van bemesting door beweiden (indien toegestaan)
3. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 11: Botanisch grasland – ontwikkelen - raaigras

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Een deskundige bepaalt of het perceel in aanmerking voor ontwikkelingsbeheer.

Beheervoorwaarden:

1. Als het perceel bouwland is, het perceel inzaaien met een goedgekeurd mengsel
2. Als het perceel grasland is, de bestaande gras(kruiden)vegetatie gedurende de volledige looptijd van de overeenkomst in stand houden, doorzaaien of herinzaaien zijn bijvoorbeeld niet toegestaan.
3. Het perceel jaarlijks maaien en/of beweiden zoals bepaald in het attest opgemaakt door de deskundige in opdracht van de beheerdienst

Actie 12: Botanisch grasland – ontwikkelen - grassenmix

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Een deskundige bepaalt op basis van de aanwezige vegetatie (graslandfase) of het perceel in aanmerking (minstens grassenmix).
3. Het perceel is blijvend grasland.

Beheervoorwaarden:

1. De bestaande gras(kruiden)vegetatie gedurende de volledige looptijd van de overeenkomst in stand houden, doorzaaien of herinzaaien zijn bijvoorbeeld niet toegestaan
2. Het perceel jaarlijks maaien en/of beweiden zoals bepaald in het attest opgemaakt door de deskundige in opdracht van de beheerdienst
3. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken, met uitzondering van bemesting door beweiden (indien toegestaan)
4. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 13: Botanisch grasland – ontwikkelen – dominant grasland

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Een deskundige bepaalt op basis van de aanwezige vegetatie (graslandfase) of het perceel in aanmerking (minstens dominant grasland).
3. Het perceel is blijvend grasland.

Beheervoorwaarden:

1. De bestaande gras(kruiden)vegetatie gedurende de volledige looptijd van de overeenkomst in stand houden, doorzaaien of herinzaaien zijn bijvoorbeeld niet toegestaan
2. Het grasland jaarlijks maaien en/of beweiden zoals bepaald in het attest opgemaakt door de deskundige in opdracht van de beheerdienst
3. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken, met uitzondering van bemesting door beweiden (indien toegestaan)
4. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Areaalgebonden subsidie

O14 Welk areaal komt in aanmerking?

- ☒ Voor het GLB-plan gedefinieerd landbouwareaal
- ☐ Landbouwgrond met inbegrip van landbouwareaal of verder
- ☐ Niet-landbouwgrond

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

Volgende basiselementen zijn relevant voor de beheerovereenkomsten soortenbescherming:

- het minimaal onderhoud van landbouwgrond respecteren. Dit verwijst naar artikel 70 lid 3 c) van Verordening (EU) 2021/2115 dat bepaalt dat subsidiabele landbouwgrond in goede landbouw-en milieuconditie moet worden gehouden. Landbouwers moeten een minimumactiviteit uitvoeren op deze percelen (bv. minstens éénmaal om de 2 jaar maaien) om verruiging en verbossing tegen te gaan. Dit basiselement heeft betrekking op acties waarbij het perceel bestaat uit gras(kruiden) (actie 2 en 6-13). De beheervoorwaarden gaan steeds verder dan het uitvoeren van het minimaal onderhoud van landbouwgrond;
- geen handelingen verrichten met het opzet vogels of hun nesten te verstoren of te vernielen. Het betreft hier relevante nationale wetgeving die bepaalt dat het verboden is om beschermde diersoorten opzettelijk te doden, te vangen of betekenisvol te verstoren (art. 10 Soortenbesluit). Deze baseline is relevant voor alle acties gericht op fauna (actie 1 t.e.m. 8).

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

- ☒ **IACS**
- ☐ **Non-IACS**

IACS section

Soort betaling

- ☒ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gedeelde inkomsten
- ☒ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Actie 1: Faunavoedselgewas: 1.850 euro/ha/jaar

Actie 2: Faunarand: 2.005 euro/ha/jaar

Actie 3: Fauna-akkerland: 1.927 euro/ha/jaar

Actie 4: Fauna-akkerland luzerne: 1.753 euro/ha/jaar

Actie 5: Fauna – Luzernehooiland: 1.689 euro/ha/jaar

Actie 6: Faunagrasland rustperiode 22 juni: 754 euro/ha/jaar

Actie 7: Faunagrasland rustperiode 22 juni-plasdras: 1.185 euro/ha/jaar

Actie 8: Faunagrasland rustperiode 15 juli: 1.130 euro/ha/jaar

Actie 9: Botanisch grasland - instandhouden – graskruidenmix: 1.406 euro/ha/jaar

Actie 10: Botanisch grasland - instandhouden - bloemenrijk grasland: 1.593 euro/ha/jaar

Actie 11: Botanisch grasland - ontwikkelen – raaigras: 432 euro/ha/jaar

Actie 12: Botanisch grasland - ontwikkelen – grassenmix: 870 euro/ha/jaar

Actie 13: Botanisch grasland - ontwikkelen - dominant grasland: 1.225 euro/ha/jaar

Berekeningsmethode

De vergoedingen voor de acties ‘soortenbescherming’ zijn 4-ledig: gederfde inkomsten, extra kosten, uitgespaarde kosten en transactiekosten:

- Gederfde inkomsten:

- Voor acties 1 t.e.m. 3: gemiddelde bruto standaard saldo van akkerbouwgewassen (100% opbrengstderving);
- Voor actie 4: het verschil in bruto standaard saldo tussen akkerbouwgewassen en extensief beheerde luzerne;
- Voor actie 5: het verschil in bruto standaard saldo tussen akkerbouwgewassen en zeer extensief beheerde luzerne (3 jaar) en 100% opbrengstderving (2 jaar - gemiddelde bruto standaard saldo van akkerbouwgewassen);
- Voor acties 6 t.e.m. 13: De berekening van de opbrengstderving voor maatregelen op grasland is gebaseerd op de methode van de voederwaardeprijs. Hierbij wordt de bruto opbrengst van ruwvoeder bepaald volgens de VEM/ DVE inhoud (voedereenheid melk en darmverteerbaar eiwit).

Voor de referentie van de opbrengsten onder reguliere omstandigheden, baseren we ons op de kostprijsraming ruwvoerders van het LCV (grasland één snede maaien dan begrazen). Voor de opbrengst onder beheervoorwaarden, worden een raming gemaakt van de opbrengst in VEM en DVE waarde, gelinkt aan tabellen uit de literatuur.

- Extra kosten (enkel van toepassing voor acties 1 t.e.m. 5):

dit omvat afhankelijk van de beheervoorwaarden:

1.

- kosten zaaizaad (actie 1 t.e.m. 5);
- kosten grondbewerking ifv zaaien (onderwerken stoppel, ploegen, zaaiklaar leggen, zaaien) (actie 1 t.e.m. 5);
- kosten voor gevraagd beheer zoals maaien, harken, oprapen, klepelen (actie 2 en 3);
- kosten voor afpaling van het perceel en voor extra bewerkingskost omwille van versnippering van het perceel (20%) (actie 2).o

- Uitgespaarde kosten (enkel van toepassing voor acties 6 t.e.m. 13):

Dit omvat de uitgespaarde kosten voor chemische gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest (verbod binnen beheervoorwaarden) en uitgespaarde kosten voor oogst (minder maaibeurten toegestaan onder

beheervoorwaarden)

- Transactiekosten:

Voor alle acties wordt een transactiekost opgenomen in de vergoeding, gelinkt aan het zoeken van de benodigde informatie, en aan administratieve taken verbonden aan de actie. De transactiekosten zijn gebaseerd op een studie (Mettepenningen et al., Iteas studie analysis of private transaction costs related to agrienvironmental schemes, UGent) en zijn verschillend voor complexe beheerpakketten (hogere transactiekost) en eenvoudigere beheerpakketten.

Acties 1 en 6 t.e.m 13 hebben de laagste transactiekost (eenvoudige beheerpakketten): 50 euro/ha.

Acties 2 t.e.m. 5 hebben de hoogste transactiekost (complexe beheerpakketten): 100 euro/ha

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

- ☒ result based (with possibility to pick and choose)
☒ management based (with possibility to pick and choose)
☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Acties 1 t.e.m. 8 en acties 12-13: op beheer gebaseerd

Actie 9 en 10: resultaatgericht

Zie ook rubriek 5 'begunstigden en subsidiabiliteitscriteria'

What is the duration of contracts?

Alle BO hebben een looptijd van minstens 5 jaar en max. 7 jaar. In functie van de overgang naar een nieuwe programmaperiode kunnen ze verlengd worden of kunnen korter lopende overeenkomsten gesloten worden.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB-plan en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Operations receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.10.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 1 – faunavoedselgewas - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.10.10 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 10 – botanisch grasland - instandhouden - bloemenrijk grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.10.11 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 11 – botanisch grasland - ontwikkelen - raaigras - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.10.12 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 12 – botanisch grasland - ontwikkelen - grassenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.10.13 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 13 – botanisch grasland - ontwikkelen - dominant grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.10.2 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 2 – faunarand - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.10.3 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 3 – fauna-akkerland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee

3.10.4 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 4 – fauna-akkerland luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.10.5 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 5 – fauna- luzernehooiland - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.10.6 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 6 – faunagrasland rustperiode 22 juni - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.10.7 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 7 – faunagrasland rustperiode 22 juni plas-dras - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.10.8 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 8 – faunagrasland rustperiode 15 juli - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.10.9 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 9 – botanisch grasland - instandhouden - graskruidenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.10.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 1 – faunavoedselgewas - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.10 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 10 – botanisch grasland - instandhouden - bloemenrijk grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.10.11 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 11 – botanisch grasland - ontwikkelen - raaigras - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.
3.10.12 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 12 – botanisch grasland - ontwikkelen - grassenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare
Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.
3.10.13 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 13 – botanisch grasland - ontwikkelen - dominant grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare
Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.
3.10.2 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 2 – faunarand - gepland eenheidsbedrag per hectare
Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.
3.10.3 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 3 – fauna-akkerland - gepland eenheidsbedrag per hectare
Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.
3.10.4 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 4 – fauna-akkerland luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare
Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag
3.10.5 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 5 – fauna- luzernehooiland - gepland eenheidsbedrag per hectare
Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.
3.10.6 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 6 – faunagrasland rustperiode 22 juni - gepland eenheidsbedrag per hectare
Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.
3.10.7 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 7 – faunagrasland rustperiode 22 juni plas-dras - gepland eenheidsbedrag per hectare
Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.
3.10.8 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 8 – faunagrasland rustperiode 15 juli - gepland eenheidsbedrag per hectare
Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.
3.10.9 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 9 – botanisch grasland - instandhouden - graskruidenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare
Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.10.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 1 – faunavoedselgewas - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie -	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.850,00	1.850,00	1.850,00	1.850,00	1.850,00		
	Maximumbedrag voor het geplande								

Homogeen)	eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		350,00	650,00	950,00	1.250,00	1.691,22		4.891,22
3.10.10 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 10 – botanisch grasland - instandhouden - bloemenrijk grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.593,00	1.593,00	1.593,00	1.593,00	1.593,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		10,00	20,00	30,00	40,00	54,56		154,56
3.10.11 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 11 – botanisch grasland - ontwikkelen - raai gras - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		432,00	432,00	432,00	432,00	432,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		25,00	50,00	75,00	96,20	136,39		382,59
3.10.12 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 12 – botanisch grasland - ontwikkelen - grassenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		870,00	870,00	870,00	870,00	870,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		56,00	112,00	168,00	224,00	305,51		865,51
3.10.13 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 13 – botanisch grasland - ontwikkelen - dominant grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.225,00	1.225,00	1.225,00	1.225,00	1.225,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		24,00	48,00	72,00	96,00	130,93		370,93
3.10.2 -	Gepland		2.005,00	2.005,00	2.005,00	2.005,00	2.005,00		

Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 2 – faunaland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)								
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		400,00	750,00	1.100,00	1.450,00	1.693,99		5.393,99
3.10.3 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 3 – fauna-akkerland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.927,00	1.927,00	1.927,00	1.927,00	1.927,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		150,00	300,00	450,00	600,00	818,33		2.318,33
3.10.4 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 4 – fauna-akkerland luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.753,00	1.753,00	1.753,00	1.753,00	1.753,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		250,00	450,00	700,00	900,00	1.254,77		3.554,77
3.10.5 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 5 – fauna- luzemehooiland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.689,00	1.689,00	1.689,00	1.689,00	1.689,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		150,00	450,00	700,00	600,00	818,33		2.718,33
3.10.6 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 6 – faunagrasland rustperiode 22 juni - gepland	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		754,00	754,00	754,00	754,00	754,00		
	Maximumbedrag								

eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		270,00	585,00	900,00	1.215,00	1.699,00		4.669,00
3.10.7 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 7 – faunagrasland rustperiode 22 juni plas-dras - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.185,00	1.185,00	1.185,00	1.185,00	1.185,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		30,00	65,00	100,00	134,99	185,50		515,49
3.10.8 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 8 – faunagrasland rustperiode 15 juli - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.130,00	1.130,00	1.130,00	1.130,00	1.130,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		100,00	200,00	300,00	400,00	545,55		1.545,55
3.10.9 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 9 – botanisch grasland - instandhouden - graskruidenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.406,00	1.406,00	1.406,00	1.406,00	1.406,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		40,00	80,00	120,00	160,00	218,22		618,22
TOTAL	O.14 (unit: Hectare)		1.855,00	3.610,00	5.415,00	7.170,19	9.792,31		27.842,50
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.943.370,00	5.646.195,00	8.436.970,00	11.034.241,55	15.198.810,88		43.259.587,43
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		1.607.649,10	3.054.863,85	4.539.768,10	5.941.723,87	8.056.873,97		23.200.878,89

	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.11 - Reductie antibioticagebruik

Interventiecode (lidstaat)	3.11
Naam interventie	Reductie antibioticagebruik
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Gemeenschappelijke outputindicator	O.18. Aantal grootvee-eenheden (GVE) waarvoor steun voor dierenwelzijn, diergezondheid of verhoogde bioveiligheidsmaatregelen wordt ontvangen
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Actieve landbouwers waarvoor het Vlaams gewest is aangeduid als bevoegd gewest en met een actief vleeskalver-, pluimvee- of varkensbeslag

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING
Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedszaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk
N20	Verhogen dierenwelzijn in de landbouw	Hoog binnen GLB	Ja
N21	Verlagen antibioticagebruik	Standaard binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN
Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.43 Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter beperking van het gebruik van antimicrobiële stoffen (preventie/reductie)

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Deze GLB-interventie wil varkens-, pluimvee- en kalverbedrijven stimuleren om de nodige inspanningen te doen voor het verminderen van het antibioticumgebruik (nood 21), uitgedrukt in BD100.

Hiermee draagt deze interventie bij **aan specifieke doelstelling (i)**.

Binnen Europa werd in 2010 afgesproken om het antibioticumgebruik in de veehouderij terug te dringen. In januari 2012 werd in België het Kenniscentrum inzake antibioticagebruik en -resistentie bij dieren 'AMCRA' opgericht om het antibioticumgebruik bij dieren te reduceren en antibioticumresistentie te bestrijden. Veehouders en dierenartsen registreren hun antibioticagebruik in verschillende systemen (data-collectiesystemen beheerd door de overheid of door de sector). AMCRA verwerkt de data en ontwikkelt benchmark rapporten met individuele scores voor veehouders en dierenartsen. Veehouders krijgen een rapport waarin hun gebruik gebenchmarkt wordt per diercategorie met andere bedrijven. Deze benchmarking heeft een dubbel doel: bedrijven krijgen inzicht en worden gemotiveerd en gestimuleerd

om het individueel beter te doen en als gevolg daarvan zakt het gebruik over de totale sector en worden de doelstellingen om het gebruik te verminderen gehaald.

Bedrijven die hun antibioticagebruik registreren worden gebenchmarkt op basis van hun behandelingsincidentie, uitgedrukt in de BD100 (aantal BehandelDagen met antibiotica op 100 dagen of anders gezegd, het percentage behandeldagen met antibiotica), op die manier wordt de bedrijfsgrootte als factor geëlimineerd.

Het verminderen van het antibioticumgebruik speelt in op maatschappelijke verwachtingen en draagt bij aan de positieve beeldvorming van de landbouwsector (nood 19). Een verlaging van de nood aan antibioticumgebruik is verbonden aan een verlaging van de ziektedruk en een verhoogd dierenwelzijn (nood 20).

De interventie wil een verdere reductie van het antibiotica gebruik ondersteunen. De laatste jaren zijn al inspanningen geleverd, maar dit is nog onvoldoende en een verdere stimulans is nodig. Economische factoren beïnvloeden de keuzes van landbouwers sterk, en landbouwers zijn bezorgd over de financiële implicaties van antibiotica reductie voor hun bedrijf. Een groep landbouwers waarvan het antibiotica verbruik nog steeds hoog ligt, vertoont koud water vrees om antibiotica verregaand te reduceren. Daarnaast blijft er de nood om, op bedrijven die al inspanningen geleverd hebben, het antibiotica verbruik verder te doen dalen.

Een groot aantal maatregelen kan genomen worden om het antibiotica gebruik te verminderen: maatregelen in verband met externe en interne bio veiligheid, vaccinatiemanagement, en een aantal goede veeteeltpraktijken met betrekking tot voeder, drinkwater, stalklimaat, speen- en kraamstalmanagement en genetica. De maatregelen zijn dus talrijk en zeer divers, en wat op het ene bedrijf lukt, lukt niet noodzakelijk op het andere bedrijf. Er is niet één maatregel te identificeren als dé maatregel om het antibiotica gebruik te verminderen. Een op maat gemaakte en bedrijfsspecifieke aanpak is daarom nodig. Met de maatregel worden landbouwers gestimuleerd om in samenspraak met de bedrijfsdierenarts en andere experts in een coaching traject maatregelen te nemen om het antibiotica gebruik verder te reduceren.

Elke veehouder kan maximum 3 keer een verbintenis van 1 jaar aanvragen. De stimulans in deze eerst jaren is nodig om de landbouwer aan te zetten de stap te zetten, ondanks de verhoogde kosten in de beginperiode van antibioticumreductie.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Actieve landbouwers waarvoor het Vlaams gewest is aangeduid als bevoegd gewest en met een actief vleeskalver-, pluimvee- of varkensbeslag

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Bedrijfsgebonden subsidie

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

Niet van toepassing

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Soort betaling

☐ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gedeelde inkomsten

☐ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☒ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

2.600 euro per bedrijf

Berekeningsmethode

De lump sum kan verkregen wanneer de in de subsidiabiliteitsvoorwaarden opgelegde minimale reductie aan BD100-waarde wordt gerealiseerd. De lump sum is berekend op basis van de transactiekost voor de begeleiding en coaching die nodig is om te komen tot verbetering van het antibiotica-gebruik.

Een gangbaar coaching traject is dat de landbouwbedrijven in het eerste jaar driemaal bezocht worden. Een eerste keer staat in het teken van de informatievergaring en bestaat uit een rondgang en een interview. Daarna wordt een bedrijfsspecifiek actieplan met maatregelen opgesteld, dat eveneens wordt voorgelegd aan de bedrijfsdierenarts (indien die niet de coach is), en dat tijdens een tweede bezoek besproken wordt met de landbouwer, en in samenspraak met hem vertaald wordt in een lijst van concrete actiepunten. Tijdens een derde bezoek, wordt de vooruitgang geanalyseerd. Er volgt een nieuwe bedrijfsrondgang, een interview, de controle van de implementatie van de maatregelen, en een analyse van de diagnostische resultaten. Daarnaast vinden tussentijdse telefoongesprekken / raadgevingen met de coach / dierenarts plaats, neemt de landbouwer deel aan studiedagen / - avonden, en is een analyse budget beschikbaar (PCR, autopsie, afdrukplaatjes).

Teneinde een verdere reductie te realiseren moet dit de daaropvolgende jaren herhaald worden, met minimum twee bedrijfsbezoeken per jaar. De bedoeling is dit proces een aantal jaar te herhalen. Daarbij vergt een blijvende reductie van het antibioticagebruik normaliter steeds meer inspanning, gezien het laaghangend fruit al geplukt zal zijn.

Voor het bepalen van het bedrag wordt het aantal dagen dat de coach, de bedrijfsdierenarts en de landbouwer aan het coaching traject besteden, vermenigvuldigd met een kost per dag. Daarnaast wordt een budget voor analyses voorzien. Dit geeft een bedrag van 2.608 euro per bedrijf per jaar voor de interventie.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☒ result based (with possibility to pick and choose)

☐ management based (with possibility to pick and choose)

☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Zie rubriek 5 'beschrijving en subsidiabiliteitscriteria'

What is the duration of contracts?

1 jaar, maximum 3 opeenvolgende jaren aan te vragen

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.11.1 - Reductie antibioticagebruik – gepland eenheidsbedrag per bedrijf	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.43;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.11.1 - Reductie antibioticagebruik – gepland eenheidsbedrag per bedrijf

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.11.1 - Reductie antibioticagebruik – gepland eenheidsbedrag per bedrijf (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.600,00	2.600,00	2.600,00	2.600,00	2.600,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.18 (unit: Grootvee-eenheden)		400,00	400,00	400,00	400,00	400,00		2.000,00
TOTAL	O.18 (unit: Grootvee-eenheden)		400,00	400,00	400,00	400,00	400,00		2.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.040.000,00	1.040.000,00	1.040.000,00	1.040.000,00	1.040.000,00		5.200.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		447.200,00	447.200,00	447.200,00	447.200,00	447.200,00		2.236.000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.2. - Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)

Interventiecode (lidstaat)	3.2.
Naam interventie	Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Gemeenschappelijke outputindicator	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van het Vlaams Gewest

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen	
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen	
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N08	Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen	Zeër hoog binnen GLB	Ja
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeër hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeër hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.12 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat	
R.14 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments to reduce emissions or to maintain or enhance carbon storage (including permanent grassland, permanent crops with permanent green cover, agricultural land in wetland and peatland)	
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)	

R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen
R.22 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen in verband met verbeterd nutriëntenbeheer
R.31 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De landbouw heeft de voortdurende opdracht zich verder aan te passen naar een integraal duurzaam landbouwproductiesysteem en duurzame productiemethoden (nood 10). Verschillende milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen, hierna ook ‘ecoteelten’ genoemd, kunnen hiertoe bijdragen. Ecoteelten dragen bij aan een betere bodemkwaliteit, klimaatmitigatie, klimaatadaptatie (bv. droogteresistentie, wateroverlast), biodiversiteit, het verminderen van de eiwitafhankelijkheid, de bio-economie en circulaire landbouw. Het potentieel van deze gewassen is echter nog onderbenut. We stellen een dynamische lijst op van potentiële gewassen die een positieve impact hebben op milieu, klimaat of biodiversiteit.

Deze interventie stimuleert het verbouwen van meerjarige ‘ecoteelten’ (meerjarige vlinderbloemigen, graskruiden, grasklaver, miscanthus, korte omloophout):

- **Actie 1:** meerjarige eiwitteelten ;
- **Actie 2:** meerjarige teelten met positieve impact op milieu, klimaat en/of biodiversiteit die geen eiwitteelten zijn;

De teelt van éénjarige ecoteelten wordt ondersteund als ecoregeling in pijler I.

De interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (d).** De teelt van lokale eiwitteelten draagt bij aan de eiwittransitie, zorgt voor een meer diverse en bedrijfsgebonden ruwvoederwinning, een lokaal aanbod aan eiwit waardoor in het buitenland ontbossing wordt vermeden, en kan het gebruik van stikstofmeststof beperken (nood 8). Meerjarige teelten (bv. miscanthus, korte omloophout) zorgen voor koolstofopslag (nood 7). Meerjarige gewassen zijn diepwortelender en daardoor meer droogtetolerant en beter bestand tegen klimaatverandering (nood 9).
- **specifieke doelstelling (e).** Er zullen minder gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden (bv. miscanthus, korte oploophout, mengsels met diverse samenstelling aan soorten), wat een positief effect heeft op de waterkwaliteit (nood 11). Meerjarige gewassen hebben een langere groeitijd en de planten ontwikkelen hiermee een veel groter en dieper wortelstelsel en hebben zo een positief effect op de bodemstructuur. De aanplanting van bv. miscanthus en korte omloophout zorgt dankzij de stevige wortels ook voor een bescherming tegen erosie (nood 12).
- **specifieke doelstelling (f).** De (bloeiende) gewassen zijn een ideale schuilplaats voor fauna (insecten, vogels, zoogdieren) en hebben dus een positief effect op de biodiversiteit (nood 13). De actie rond specifiek beheer op luzernepercelen in soortenbeschermingsgebieden kadert bovendien in akkervogelbeheer (nood 13). De bloeiende gewassen verhogen ook de landschappelijke waarde (indirecte nood 14).

De interventie draagt ook **indirect** bij tot **specifieke doelstelling (h)**. Het ondersteunen van de teelt van biogebaseerde toepassingen (bv. miscanthus, korte omloophout) kunnen een hefboom zijn voor de biogebaseerde economie (nood 18).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Actie 1: Meerjarige eiwitteelten:

1. Het perceel was de vorige 2 campagnes aangegeven als bouwland of blijvende teelt
2. Er wordt een lijst opgemaakt van zowel rein- als mengteelten die in aanmerking komen als meerjarige eiwitteelt (bv. vlinderbloemigen, graskruidenmengsel). De teelt moet als hoofdteelt worden aangegeven.
3. Bij mengteelten worden minimale zaaidichtheden vastgelegd.
4. De vlinderbloemigen en kruiden moeten steeds zichtbaar aanwezig zijn.
5. Modaliteiten voor beheer worden per teelt vastgelegd (bv. inzake begrazing, uitgestelde bewerkingen, aanhouddata) indien relevant voor de specifieke teelt. Indien relevant, kunnen gebiedsbeperkingen worden opgelegd (bv. uitgestelde luzerne kan enkel in soortenbeschermingsgebieden).
6. Zaaizaadfacturen worden ter beschikking gehouden.

Actie 2: Meerjarige teelten met positieve impact op milieu, klimaat en/of biodiversiteit

1. Het perceel was de vorige 2 campagnes aangegeven als bouwland of blijvende teelt
2. Er wordt een lijst opgemaakt van meerjarige teelten die in aanmerking komen.
3. Er wordt een nieuwe aanplant gedaan met plantdichtheden en uiterste plantdata die zullen vastgelegd worden in de regelgeving van de interventie.
4. Facturen van het plantmateriaal worden ter beschikking gehouden.
5. Bemesting is niet toegelaten.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Areaalgebonden subsidie.

Deze interventie had een voorganger in PDPO III, namelijk de maatregel “AMKM 01 – teelt van vlinderbloemigen”. Aangezien het budget van PDPO III ontoereikend is om alle in PDPO III gestarte verbintenissen te betalen, zal deze maatregel via de AMKM ecoteelten verder betaald worden via het GLB-Strategisch Plan 2023-2027.

O14 Welk areaal komt in aanmerking?

- ☒ Voor het GLB-plan gedefinieerd landbouwareaal
- ☐ Landbouwgrond met inbegrip van landbouwareaal of verder
- ☐ Niet-landbouwgrond

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC07	Gewasrotatie op bouwland, met uitzondering van gewassen die onder water groeien

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

GLMC 7: Gewasrotatie op bouwland, met uitzondering van gewassen die onder water worden geteeld:

waarbij op eenzelfde perceel een gewas geen twee jaar na elkaar als hoofdteelt mag geteeld worden, tenzij er een tussenteelt wordt ingezaaid die minstens acht weken op het perceel aanwezig moet zijn. Met deze interventie wordt beoogd dat landbouwers gestimuleerd worden om specifieke teelten op te nemen in hun rotatie die een meerwaarde betekenen voor klimaat en het milieu in vergelijking met reguliere teelten die hij anders vanuit economisch oogpunt zou kiezen.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Soort betaling

☒ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gedeelde inkomsten

☒ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Bedrag per hectare:

Actie 1:

- 1a / Meerjarige eiwitteelten - vlinderbloemigen: 230 euro/ha
- 1b / Meerjarige eiwitteelten – graskruiden: 350 euro/ha
- 1c / Meerjarige eiwitteelten – uitgestelde luzerne: 600 euro/ha

Actie 2:

- Meerjarige teelten met voordeel voor milieu, etc.: 600 euro/ha

Berekeningsmethode

Actie 1

1a / Meerjarige eiwitteelten - vlinderbloemigen:

- verschil tussen het referentiesaldo van grasland en het saldo van de meerjarige eiwitteelten (referentieteelt grasklaver, op basis van gegevens van het Landbouwcentrum voor Voedergewassen (LCV))
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.

1b / Meerjarige eiwitteelten – graskruiden:

- verschil tussen het referentiesaldo van grasland en het saldo van graskruidenmengsels;
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 79% van het berekende bedrag.

1c / Meerjarige eiwitteelten – uitgestelde luzerne:

- verschil tussen het referentiesaldo van grasland en het saldo van de uitgestelde luzerne;
- transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 58% van het berekende bedrag.

Actie 2:

Meerjarige teelten met voordeel voor milieu etc.:

1. verschil tussen het referentiesaldo van bouwland en het saldo van de specifieke teelt (opbrengsten – jaarlijkse afschrijving van de aanplant, jaarlijkse kosten voor oogst en het uiteindelijk

verwijderen van de aanplant);

2. transactiekost.

Het steunbedrag bedraagt 66-75% van het berekende bedrag.

Additional explanation

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☒ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)

☒ management based (with possibility to pick and choose)

☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Zie rubriek 5 'beschrijving en subsidiabiliteitscriteria'

What is the duration of contracts?

Actie 1: Meerjarige eiwitteelten:

Kortlopende, vaste AMKM van 2 jaar, verlengbaar met 1 jaar. Daarna op zelfde perceel 2 jaar niet mogelijk om deze AMKM af te sluiten.

Actie 2: Meerjarige teelten met positieve impact op milieu, klimaat en/of biodiversiteit:

5 jaar

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenissen.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Operations receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.2.1.1 - Ecoteelten - actie 1a –meerjarige eiwitteelten - vlinderbloemigen - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Homogeen	BE2;	R.12; R.19; R.21; R.22; R.31;	Ja
3.2.1.2 - Ecoteelten - actie 1b – meerjarige eiwitteelten - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Homogeen	BE2;	R.12; R.19; R.21; R.22; R.31;	Nee
3.2.1.3 - Ecoteelten - actie 1c –meerjarige eiwitteelten – uitgestelde luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.12; R.19; R.21; R.22; R.31;	Nee
3.2.2 - Ecoteelten - actie 2 –meerjarige teelten met voordeel voor milieu etc. - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.12; R.14; R.19; R.21; R.22; R.31;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.2.1.1 - Ecoteelten - actie 1a –meerjarige eiwitteelten - vlinderbloemigen - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.2.1.2 - Ecoteelten - actie 1b – meerjarige eiwitteelten - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag

3.2.1.3 - Ecoteelten - actie 1c –meerjarige eiwitteelten – uitgestelde luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag

3.2.2 - Ecoteelten - actie 2 –meerjarige teelten met voordeel voor milieu etc. - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.2.1.1 - Ecoteelten - actie 1a –meerjarige eiwitteelten - vlinderbloemigen - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		230,00	230,00	230,00	230,00	230,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		16.000,00	21.500,00	6.500,00	6.500,00	20.235,72		70.735,72
3.2.1.2 - Ecoteelten - actie 1b – meerjarige eiwitteelten - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		350,00	350,00	350,00	350,00	350,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		3.400,00	3.400,00	3.400,00	3.400,00	3.400,00		17.000,00
3.2.1.3 - Ecoteelten - actie 1c –meerjarige eiwitteelten – uitgestelde luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		600,00	600,00	600,00	600,00	600,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		500,00
3.2.2 - Ecoteelten - actie 2 –meerjarige teelten met voordeel voor milieu etc. - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		600,00	600,00	600,00	600,00	600,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		100,00	105,00	110,00	115,00	120,00		550,00
TOTAL	O.14 (unit: Hectare)		19.600,00	25.105,00	10.110,00	10.115,00	23.855,74		88.785,74
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		4.990.000,00	6.258.000,00	2.811.000,00	2.814.000,00	5.976.220,20		22.849.220,20

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		3.381.699,26	4.247.994,56	1.890.179,19	1.891.469,19	4.053.026,58		15.464.368,78
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)		1.385.000,00	918.000,00	0,00	0,00	0,00		2.303.000,00
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)		595.550,00	394.740,00	0,00	0,00	0,00		990.290,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.3 - Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee om emissies broeikasgassen te verminderen (afgekort: Voedermanagement bij rundvee)

Interventiecode (lidstaat)	3.3
Naam interventie	Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee om emissies broeikasgassen te verminderen (afgekort: Voedermanagement bij rundvee)
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Gemeenschappelijke outputindicator	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.13 Share of livestock units (LU) under supported commitments to reduce emissions of greenhouse gases and/or ammonia, including manure management

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Deze interventie wil rundveehouders stimuleren om voedermaatregelen uit te voeren zodat de enterische methaanemissies van rundvee verminderen.

De interventie maakt deel uit van het stimulerend beleid dat de overheid wil voeren rond de reductie van enterische emissies. In het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 is het verminderen van de enterische emissies met 0,44 Mton CO₂-eq of 19% t.o.v. 2005 in 2030, als onderdeel van de landbouwemissies, opgenomen als actie. Om deze doelstelling te bereiken werd het convenant 'enterische emissies rundvee 2019-2030' afgesloten met de sector. De doelstelling van het convenant is om de enterische emissies van rundvee te verlagen via marktgerichte en -gestuurde initiatieven, aangevuld met sensibiliserend en stimulerend overheidsbeleid onder meer via het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid waarbij er op regelmatige tijdstippen evaluaties voorzien zijn. In het convenant 'enterische emissies rundvee 2019-2030' is voorzien dat in 2025 de behaalde reductie wordt afgetoetst ten opzichte van de doelstelling, om te bepalen of bijkomende maatregelen noodzakelijk zijn ten opzichte van de doelstelling.

Concreet kan de landbouwer gedurende de looptijd van de verbintenis kiezen uit een lijst van voedermaatregelen. Afhankelijk van nieuwe wetenschappelijke inzichten kunnen nieuwe

voedermaatregelen toegevoegd worden.

Voedermaatregel 1: toevoegen van geëxtrudeerd/geëxpandeerd lijnzaad aan het rantsoen voor lacterend melkvee.

Bij toepassing van deze voedermaatregel wordt een methaanreductie van 9 % in rekening gebracht op jaarbasis voor het aantal lacterende melkkoeien op het bedrijf die het rantsoen toegediend krijgen. Het gebruik van geëxtrudeerd/geëxpandeerd lijnzaad heeft geen impact op de N-efficiëntie.

Voedermaatregel 2: toevoegen van nitraat aan het rantsoen voor lacterend melkvee.

Toevoegen van maximaal 1% nitraat aan het totale rantsoen op droge stof basis zorgt voor een methaanreductie van 10%. Een correctie van het eiwitgehalte van het rantsoen is nodig voor het toevoegen van nitraat om verhoogde N-emissies uit mest te voorkomen.

Voedermaatregel 3: toevoegen van 3-NOP aan het rantsoen voor lacterend melkvee.

Toepassing van deze maatregel volgens goede praktijk zorgt voor een verlaging van de enterische methaanemissies met 15% voor een rantsoen met een NDF-waarde (Neutral detergent fibre) van 380g/kg DS. Dit reductiepercentage is afhankelijk van de dosering en is nog niet definitief gevalideerd door het convenant enterische emissies en kan dus nog aangepast worden. Het supplement verhoogt de carbon footprint van het voeder, maar de methaanreductie heft dat effect ruimschoots op. De totale carbon footprint van 1 kg meetmelk ligt daarom met het supplement lager dan bij het normale rantsoen. Het gebruik van 3-NOP heeft geen impact op de N-efficiëntie. Het supplement is momenteel nog niet verkrijgbaar op de markt. De erkenningsprocedure is lopende. Verwacht wordt dat het product in 2022 beschikbaar zal zijn. Deze voedermaatregel kan geïmplementeerd worden indien het product beschikbaar is voor de landbouwer en gevalideerd werd door het convenant enterische emissies.

Voedermaatregel 4: toevoegen van bierdraf en koolzaadschroot aan het rantsoen voor lacterend melkvee.

Bij toepassing van deze voedermaatregel wordt een methaanreductie van 8 % in rekening gebracht op jaarbasis voor het aantal lacterende melkkoeien op het bedrijf die het rantsoen toegediend krijgen. Bierdraf en koolzaadschroot zijn reststromen en vervangen sojaschroot in het rantsoen. Deze reststromen worden momenteel reeds gebruikt op Vlaamse melkveebedrijven maar niet in de verhoudingen tussen bierdraf, koolzaadschroot, graskuil en maïskuil die nodig zijn voor de methaanreductie. De carbon footprint van melk verlaagt door het toepassen van deze voedermaatregel.

Voedermaatregel 5: toevoegen van koolzaadvet aan het rantsoen voor lacterend melkvee

Bij toepassing van deze voedermaatregel wordt een methaanreductie van 5% in rekening gebracht op jaarbasis voor het aantal lacterende melkkoeien die het rantsoen toegediend krijgen. Er is geen impact op de N-efficiëntie.

De vergoeding wordt uitbetaald per lacterende koe aanwezig op het bedrijf. Deze differentiatie houdt rekening met het aantal lacterende koeien die via deze voedermaatregel worden bereikt voor de emissiereductie.

De voedermaatregelen kunnen momenteel enkel toegepast worden door melkveehouders. De toegepaste voedermaatregel kan aangepast worden tijdens de looptijd van de verbintenis. De voedermaatregelen kunnen voorlopig niet gecombineerd worden. Op basis van bijkomend onderzoek en voorstellen van de stuurgroep van het convenant enterische emissies rundvee kan de doelgroep uitgebreid worden naar vleesveehouders, kan de lijst met voedermaatregelen bijgestuurd worden en kunnen combinaties van voedermaatregelen toegelaten worden. Het onderzoek naar methaanreducerend voeder evolueert heel snel waardoor nieuwe methaanreducerende voeders beschikbaar kunnen worden tijdens de looptijd van het strategisch plan. De goedgekeurde voedermaatregelen met methaanreducerend effect kunnen geraadpleegd worden op <https://rundveeloket.be/CEER>. De randvoorwaarden voor elke voedermaatregel worden hier ook gepubliceerd.

De interventie draagt bij tot **specifieke doelstelling (d)**. De maatregel heeft tot doel om rundveehouders te stimuleren om de methaanemissies, afkomstig uit de verteringprocessen van runderen, op hun bedrijf te reduceren door het toepassen van voedermaatregelen op bedrijfsniveau die opgenomen zijn in het actiekader van het convenant enterische emissies rundvee. Aangepaste voederrantsoenen kunnen de methaanuitstoot per dier terugdringen. Deze interventie draagt bij aan de reductie van de enterische emissies van het broeikasgas CH₄ van de rundveestapel (op Vlaams niveau of per dier) (nood 7).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:

Actieve landbouwers met lacterend melkvee

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

Algemene voorwaarden:

- het houden van lacterend melkvee.
- (jaarlijks) rantsoenberekeningen uitvoeren
- gedurende de looptijd van de overeenkomst een van onderstaande voedermaatregelen op bedrijfsniveau toepassen (op al het aanwezige lacterend melkvee). De toegepaste voedermaatregel mag jaarlijks aangepast worden tijdens de looptijd van de overeenkomst. De voedermaatregelen kunnen niet gecombineerd worden.

Voedermaatregel 1: geëxtrudeerd/geëxpandeerd lijnzaad voor lacterend melkvee toevoegen aan krachtvoeder:

Het totaal rantsoen moet bestaan uit (op droge stof basis) uit maïskuil, graskuil en geëxtrudeerd/geëxpandeerd lijnzaad.. De samenstelling en dosering worden vastgelegd in de regelgeving van de interventie.

Voedermaatregel 2: nitraat toevoegen aan het rantsoen:

De dosering en het rantsoen worden vastgelegd in de regelgeving van de interventie.

Voedermaatregel 3: gebruik van voedersupplement 3NOP:

De dosering wordt vastgelegd in de regelgeving van de interventie.

Voedermaatregel 4: toevoegen van bierdraf en koolzaadschroot aan het rantsoen voor lacterend melkvee:

Het totaal rantsoen moet bestaan uit (op droge stof basis) bierdraf, (on)bestendig koolzaadschroot, maïskuil en graskuil. De samenstelling en dosering worden vastgelegd in de regelgeving van de interventie.

Voedermaatregel 5: toevoegen van koolzaadvet aan het rantsoen

De dosering van het koolzaadvet wordt vastgelegd in de regelgeving van de interventie.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Gedifferentieerd vast bedrag

O14 Welk areaal komt in aanmerking?

- ☐ Voor het GLB-plan gedefinieerd landbouwareaal
- ☐ Landbouwgrond met inbegrip van landbouwareaal of verder
- ☐ Niet-landbouwgrond

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

/

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

niet van toepassing

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Soort betaling

☐ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gedeelde inkomsten

☐ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☒ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Het steunbedrag bedraagt gemiddeld 1799,78 euro/bedrijf.

Aangezien geen vergoeding per dier mogelijk is, zal de vergoeding uitbetaald worden via een gedifferentieerd vast bedrag op het bedrijf. Het vast bedrag wordt gedifferentieerd in functie van klassen van aantal lacterende melkkoeien. Een areaalgebaseerde aanpak is niet aangewezen, wegens de aard van de steunvoorwaarden die volledig gestoeld zijn op het voedermanagement van het vee.

Het forfaitair steunbedrag bedraagt minder dan de helft van het berekende bedrag (zie berekeningsmethode). Dit zorgt ervoor dat landbouwers een belangrijk aandeel van de kosten zelf dienen te financieren, wat maakt dat het risico op productiestimulerende steun niet bestaat. Bovendien heeft de Vlaamse Regering, om de stikstofdepositie verder te verminderen, in februari 2022 een reeks ingrepen afgesproken die bedrijfsuitbreiding en –evoluties sterk zullen beperken/beïnvloeden (vb. bijsturing van het systeem van nutriënten-emissierechten (NER), striktere drempels in de passende beoordelingen bij vergunning, verplichte en vrijwillige stopzettingen voor veeteeltbedrijven met een hoge impact ...).

Berekeningsmethode

Er wordt een forfaitair bedrag uitbetaald. Dit bedrag is gebaseerd op een berekening van de extra kosten voor aanpassingen in het voedermanagement: Dit omvat volgende kosten:

- extra kosten (kostprijs van het voedersupplement)
- transactiekosten (bv. het uitvoeren van rantsoenberekeningen, bijkomende administratie, zoekkosten naar het gepaste additief, etc.

Het steunbedrag bedraagt 36-40% van het berekende bedrag

Additional explanation

/

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☒ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

- ☐ result based (with possibility to pick and choose)
☒ management based (with possibility to pick and choose)
☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Zie rubriek 5 'beschrijving en subsidiabiliteitscriteria'

What is the duration of contracts?

5 jaar

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis. Bovendien wordt steunbedrag beperkt tot 36-40% van het berekende bedrag.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Group	Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
deze interventie wordt niet per areaal betaald	3.3.1 - Voedermanagement bij rundvee – gepland eenheidsbedrag per bedrijf	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE2;	R.13;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.3.1 - Voedermanagement bij rundvee – gepland eenheidsbedrag per bedrijf

Het steunbedrag is een gedifferentieerd vast bedrag op bedrijfsniveau waarbij de differentiatie gebeurd is in functie van klassen van aantal lacterende melkkoeien.

Het gemiddelde steunbedrag is het gewogen gemiddelde van deze klassen, op basis van de cijfers in 2020.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Group	Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
deze interventie wordt niet per areaal betaald	3.3.1 - Voedermanagement bij rundvee – gepland eenheidsbedrag per bedrijf (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	1.799,78	1.799,78	1.799,78	1.799,78	1.799,76	0,00	
		Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
		O.14 (unit: Begunstigden)	0,00	889,00	889,00	889,00	889,00	889,00	0,00	
	TOTAL	O.14 (unit: Begunstigden)	0,00	889,00	889,00	889,00	889,00	889,00	0,00	4.445,00
		Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	1.300.004,42	1.300.004,42	1.300.004,42	1.300.004,42	1.299.986,64	0,00	6.500.004,32
		Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in	0,00	559.001,90	559.001,90	559.001,90	559.001,90	558.994,26	0,00	2.795.001,86

		EUR)								
		Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Out of which carry-over (Union contribution in EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

3.4 - Omschakeling biologische landbouw

Interventiecode (lidstaat)	3.4
Naam interventie	Omschakeling biologische landbouw
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Gemeenschappelijke outputindicator	O.17. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor steun voor biologische landbouw wordt ontvangen
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van het Vlaams Gewest, die onder bio-controle staan van een erkend controleorgaan tijdens de omschakelingsperiode naar biologische landbouw.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen	
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen	
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.14 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments to reduce emissions or to maintain or enhance carbon storage (including permanent grassland, permanent crops with permanent green cover, agricultural land in wetland and peatland)	
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)	
R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen	
R.24 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde specifieke verbintenissen die leiden tot een duurzaam gebruik van pesticiden ter vermindering van de risico's en effecten van pesticiden zoals de uitspoeling van pesticiden	
R.29 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) dat door het GLB wordt ondersteund ten behoeve van biologische landbouw, met een uitsplitsing tussen voortzetting van of omschakeling naar biologische landbouw	
R.31 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Deze interventie wil landbouwers stimuleren om hun bedrijf of een gedeelte van hun bedrijf om te schakelen naar de biologische landbouwproductiemethode (nood 10).

De landbouwer kan een subsidie ontvangen in functie van de teelt tijdens de wettelijke omschakelingsduur naar de biologische productiemethode conform Verordening (EU) 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad. De landbouwer dient daarvoor aangesloten te zijn bij een erkend controleorgaan voor de biologische productiemethode en de wettelijke verplichtingen met betrekking tot de biologische productiemethode na te leven.

Deze interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (d).** De biologische landbouw draagt bij tot een hoger organisch stof gehalte in de bodem (nood 7).
- **specifieke doelstelling (e).** Het toepassen van de biologische landbouwpraktijken (nood 10) impliceert een verbod op het gebruik van kunstmeststoffen en van gewasbeschermingsmiddelen die niet toegelaten zijn in de biologische landbouw. Dit heeft een positief effect op de water- en luchtkwaliteit. Een sleutelement in de biologische landbouw is de extra zorg voor de bodem. Bio-planten groeien immers in volle grond, een rijk bodemleven is daarbij van cruciaal belang. De bodemvruchtbaarheid zal bijgevolg verhogen (nood 11 en 12).
- **specifieke doelstelling (f).** Het verbod op het gebruik van kunstmeststoffen en voor de biologische landbouw niet toegelaten gewasbeschermingsmiddelen en het uitvoeren van biologische landbouwpraktijken (bv. gewasrotatie, gebruik maken van resistente rassen ...) in de biologische landbouw heeft een positief effect op de biodiversiteit (nood 13). Het teeltplan van biologische bedrijven omvat vaak een grotere variatie aan gewassen waardoor de landschappelijke waarde verhoogt (indirecte nood 14).

Deze interventie draagt ook **indirect** bij tot:

- **specifieke doelstelling (a) en (b).** Het stimuleren van de biologische productie draagt ook bij aan het versterken van de veerkracht van de bedrijven (nood 4). De biologische landbouwproductie speelt in op de (lokale) consumentenvraag en de diversificatie op landbouwbedrijven (nood 5).
- **specifieke doelstelling (i).** De ondersteuning van de biologische landbouw speelt in op de verwachtingen van de bewuste consument in het kleinhandel-stadium (vraag naar biologische producten) en draagt bij aan de verbetering van het imago van de landbouwsector (nood 19). In de biologische landbouw krijgen dieren meer ruimte wat bijdraagt aan het dierenwelzijn alsook een vermindering van de ziektedruk en het antibioticumgebruik (nood 20 en 21).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

De steun kan aangevraagd worden voor teelten in volle grond. Van bij de start van de omschakeling moeten de teelten biologisch gecertificeerd zijn en onder controle staan van een erkend controleorgaan.

Instapvoorwaarden:

- De landbouwer is aangesloten bij een erkend controleorgaan voor de biologische productie
- Het perceel mag tijdens de laatste vijf jaar geen deel uitgemaakt hebben van een biologische productie-eenheid.
- Er kan in het systeem ingestapt worden vanaf het moment dat het perceel onder controle staat door een erkend controleorgaan en dit uiterlijk binnen het jaar nadat het betreffende perceel onder controle komt. Als later dan een jaar vanaf eerste aansluiting wordt ingestapt, krijgt de landbouwer een verbintenis voor de resterende omschakelingsperiode, en wordt hij enkel voor de resterende periode uitbetaald (geen uitbetaling in het eerste jaar aangezien er geen betalingsaanvraag was).

Verbintenisvoorwaarden:

- de percelen staan onder controle van een erkend controleorgaan en het perceel werd niet gedeclasseerd.
- de percelen moeten gedurende de looptijd van de verbintenis voor de hoofdteelt in eigen gebruik zijn.
- voor meerjarige fruitteelten moeten hoogstammige fruitbomen een dichtheid hebben van minstens 15 bomen/ha die homogeen verspreid staan op het perceel. Laagstammige fruitbomen en heesters moeten een dichtheid hebben van minimum 300 bomen/ha.

De bio-subsidie voor hoogstammige fruitbomen kan enkel worden toegekend op bio-percelen als de fruitopbrengst van hoogstammige fruitbomen, die meer dan vijf jaar geleden aangeplant werden, wordt gecommmercialiseerd. Voor hoogstammige fruitbomen jonger dan vijf jaar, is commercialisatie van de opbrengst niet vereist

Teelten niet in volle grond en percelen waarop geen bijkomende eisen door toepassing van biologische lastenboeken van toepassing zijn, worden uitgesloten.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

areaalgebonden subsidie

Deze interventie had een voorganger in PDPO III, namelijk de maatregel “M11.1 Hectaresteen voor de omschakeling naar de biologische productiemethode”. Aangezien het budget van PDPO III ontoereikend is om alle in PDPO III gestarte verbintenissen te betalen, zal deze maatregel via de AMKM “Omschakeling naar biologische landbouw” verder betaald worden via het GLB-Strategisch Plan 2023-2027.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

niet van toepassing

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Soort betaling

- ☒ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gedeelde inkomsten
☒ transactiekosten inbegrepen
☐ eenmalige betaling
☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Bedrag per hectare, afhankelijk van de teeltgroep:

- Teeltgroep 1: Grasland en meerjarige voederteelten: 390 euro/ha
- Teeltgroep 2: Akkerbouwteelten: 900 euro/ha
- Teeltgroep 3: Fruit, groenten en kruiden: 1.700 euro/ha

Berekeningsmethode

Teeltgroep 1: Bio-grasland en meerjarige voederteelten: verschil tussen het saldo per 100l melk tussen een gangbaar en een bedrijf in omschakeling vermenigvuldigd met het aantal liter melk per ha voedergewas die in biologische landbouw gehaald wordt

Teeltgroep 2: Bio-akkerbouw:

- verschil tussen het gewogen gemiddeld saldo van granen, mais en aardappelen in gangbare teelt en in omschakeling, waarbij uitgegaan is van alle arbeid in loonwerk. Voor de omschakeling wordt gerekend met gangbare prijzen en bio-opbrengsten en variabele kosten van de bio-teelt
- transactiekosten

Teeltgroep 3: Bio-groenten, fruit en kruiden: de derving bij groenten en fruit is in dezelfde grootteorde, daarom is ervoor gekozen om deze in één teeltgroep onder te brengen.

Bio-groenten

- het verschil tussen het gewogen gemiddeld saldo van prei, bloemkool, knolselder, bonen en pompoen in gangbare teelt en in omschakeling, waarbij uitgegaan is van alle arbeid in loonwerk. Voor de omschakeling wordt gerekend met gangbare prijzen en bio-opbrengsten en variabele kosten van de bio-teelt
- transactiekosten

Bio-fruit:

- het verschil tussen het gewogen gemiddeld saldo van appel en peer in gangbare teelt en in omschakeling, waarbij uitgegaan is van alle arbeid in loonwerk. Voor de omschakeling wordt gerekend met gangbare prijzen en bio-opbrengsten en variabele kosten van de bio-teelt
- transactiekosten

De berekende bedragen worden beperkt tot het dubbele van de subsidiebedragen opgenomen in het huidige plattelandontwikkelingsdocument PDPOIII.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

- ☐ result based (with possibility to pick and choose)
☒ management based (with possibility to pick and choose)
☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

zie rubriek 5 'beschrijving en subsidiabiliteitscriteria'

What is the duration of contracts?

Afhankelijk van de wettelijke omschakeltermijn:

- Standaard: 2 jaar
- 3 jaar voor meerjarige teelten (niet-voedergewassen)

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.4.1 - Omschakeling biologische landbouw – gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE2;	R.14; R.19; R.21; R.31; R.24; R.29;	Ja

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.4.1 - Omschakeling biologische landbouw – gepland eenheidsbedrag per hectare

Het steunbedrag is afhankelijk van de teelt.
Het geplande eenheidsbedrag is het gewogen gemiddelde, op basis van de aangiftecijfers in 2021 van de verschillende teeltgroepen. Daarbij wordt rekening gehouden met 59% grasland en meerjarige voederteelten, 22% eenjarige akkerbouw- en ruwvoederteelten, 13% meerjarige fruit, groenten en kruiden en 6% éénjarige groenten, fruit en kruiden.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.4.1 - Omschakeling biologische landbouw – gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		751,00	751,00	751,00	751,00	751,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.17 (unit: Hectare)		1.900,00	1.900,00	1.900,00	1.900,00	1.900,00		9.500,00
TOTAL	O.17 (unit: Hectare)		1.900,00	1.900,00	1.900,00	1.900,00	1.900,00		9.500,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.426.900,00	1.426.900,00	1.426.900,00	1.426.900,00	1.426.900,00		7.134.500,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		613.597,00	613.567,00	613.567,00	613.567,00	613.567,00		3.067.865,00

	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)		750.000,00	170.000,00	0,00	0,00	0,00		920.000,00
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)		322.500,00	73.100,00	0,00	0,00	0,00		395.600,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.5 - Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt (afgekort: Meerjarige bloemenstrook fruit)

Interventiecode (lidstaat)	3.5
Naam interventie	Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt (afgekort: Meerjarige bloemenstrook fruit)
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Gemeenschappelijke outputindicator	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen	
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.21 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor de kwaliteit van waterlichamen	
R.31 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Het doel van deze interventie is het aanleggen van meerjarige bloemenstroken te stimuleren en zo een gepast ecologisch klimaat te creëren in de fruitboomgaard. Hierdoor zijn minder behandelingen met gewasbeschermingsmiddelen noodzakelijk. Onder deze interventie zijn twee acties, die onderling niet combineerbaar zijn op hetzelfde perceel, mogelijk: • Actie 1 ondersteunt de aanleg en het onderhoud van een meerjarige bloemenstrook tussen de fruitbomenrijen; • Actie 2 ondersteunt de aanleg en het onderhoud van een meerjarige bloemenstrook aan de rand

van de fruitboomgaard. (Meer informatie over de functies, de aanleg, de soortensamenstelling en het onderhoud is terug te vinden op:

https://www.pcfruit.be/nl/system/files/attachments/3_bloeiende_stroken.pdf.

De interventie draagt bij tot:

- **specifieke doelstelling (e).** Door het inzetten op natuurlijke vijanden van plaaginsecten kan het gebruik van chemische gewasbescherming (insecticiden) sterk verminderd worden, wat de bodem- en waterkwaliteit ten goede komt (nood 11 en nood 12). Het creëren van functionele biodiversiteit maakt deel uit van een evolutie naar een meer duurzame bedrijfsvoering (nood 10).
- **specifieke doelstelling (f).** De aanleg van bloemenstroken zorgt voor een rijker ecosysteem in de boomgaard (nood 14) dat aantrekkelijker is voor enerzijds bestuivers en anderzijds natuurlijke vijanden van schadelijke soorten. Dit zorgt voor een betere biologische plaagbestrijding. De bloemenstroken bevorderen nuttige geleedpotigen die leven op het bodemoppervlak, zoals loopkevers en spinnen die zich voeden met larven van plaagsoorten (nood 13).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Actie 1: Aanleg en onderhoud van meerjarige bloemenstrook tussen de fruitbomenrijen

De fruitteler engageert zich voor de aanleg en het onderhoud van een bloemenstrook om de 3 bomenrijen volgens de regelgeving vast te leggen richtlijnen met betrekking tot de samenstelling van het in te zaaien bloemenmengsel en het maairegime (zie EcoOrchard project):

In te zaaien mengsel: mengsel van éénjarige, tweejarige en vaste wilde bloemen

Beheer:

Maairegime, vast te leggen in de regelgeving van de interventie in functie van de onderdrukking van ongewenste kruiden bij de opstart en het stimuleren van de groei en bloei van de gewenste kruiden, zowel in het jaar van aanleg als de daaropvolgende jaren.

Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de bloemenstrook is niet toegelaten.

Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de fruitbomen:

- Tijdens de bloei is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die schadelijk zijn voor bijen, zoals vermeld op de toegelaten erkenningen, verboden. Bespuiting kan enkel wanneer de nuttigen niet actief zijn ('s avonds of 's morgens).
- IPM-voorschriften volgen: enkel selectieve gewasbeschermingsmiddelen die onschadelijk zijn voor de nuttige insecten en andere niet-doel organismen mogen gebruikt worden.
- Als een behandeling toch noodzakelijk is, moet de strook eerst gemaaid worden.
- Beroep doen op een begeleidingsdienst zoals zal worden vastgelegd in de regelgeving van de interventie.

Actie 2: Aanleg en onderhoud van een meerjarige bloemenstrook aan de rand van de fruitboomgaard

- De fruitteler legt een bloemenstrook van minstens 3 m breedte aan de rand van zijn fruitboomgaard.
- Inzaaien van een mengsel van éénjarige en meerjarige wilde bloemen [in het najaar van het jaar

voorafgaand aan de verbintenis]; bij de samenstelling van het mengsel wordt gestreefd om een bloeihoogte te bekomen en om de biodiversiteit aan nuttigen te bevoordelen.

- De fruitteler beheert gedurende de looptijd van de verbintenis de bloemenstrook op gepaste wijze (zoals wordt vastgelegd in de regelgeving) zodat de aanwezigheid van bloeiende planten gegarandeerd blijft.
- Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de bloemenstrook is niet toegelaten.

Maairegime in functie van de onderdrukking van ongewenste kruiden bij de opstart en het stimuleren van de groei en bloei van de gewenste kruiden, zowel in het jaar van aanleg als de daaropvolgende jaren.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

areaalgebonden subsidie

O14 Welk areaal komt in aanmerking?

- ☒ Voor het GLB-plan gedefinieerd landbouwareaal
- ☐ Landbouwgrond met inbegrip van landbouwareaal of verder
- ☐ Niet-landbouwgrond

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

niet van toepassing

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

- ☒ **IACS**
- ☐ **Non-IACS**

IACS section

Soort betaling

- ☒ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gedeelde inkomsten
- ☒ transactiekosten inbegrepen
- ☐ eenmalige betaling
- ☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Actie 1: Bloemenstrook tussen de fruitbomenrijen: 82 euro/ha boomgaard

Actie 2: Bloemenstrook aan de rand van de fruitaanplanting: 10.160 euro/ha bloemenstrook

Berekeningsmethode

Op basis van extra kosten en gedeeld inkomen voor aanleg en beheer bloemenstroken

Dit omvat volgende kosten:

- het verwijderen van een deel van de grasstrook (m.n. het deel tussen de tractorwielen, dit zal ca. 1m bedragen);
- aanleg en voorbereiding zaaibed (inclusief de kosten voor het zaaizaad);

- onderhoudskost;
- transactiekosten.

Voor de aanleg van bloemenranden rond het perceel wordt een bijkomende kost gerekend voor het rooien van bomen en de bijhorende inkomensderving.

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

- ☐ result based (with possibility to pick and choose)
☒ management based (with possibility to pick and choose)
☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Zie rubriek 5 'beschrijving en subsidiabiliteitscriteria'

What is the duration of contracts?

Vijf jaar

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.5.1 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 1 – tussen de fruitbomenrijen - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.21; R.31;	Nee
3.5.2 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 2 – rand van de fruitaanplanting - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.21; R.31;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.5.1 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 1 – tussen de fruitbomenrijen - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.5.2 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 2 – rand van de fruitaanplanting - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.5.1 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 1 – tussen de fruitbomenrijen - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		82,00	82,00	82,00	82,00	82,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		500,00	500,00	500,00	500,00	500,00		2.500,00
3.5.2 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 2 – rand van de fruitaanplanting - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		10.160,00	10.160,00	10.160,00	10.160,00	10.160,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								

Homogeen)	O.14 (unit: Hectare)		20,00	20,00	20,00	20,00	20,00		100,00
TOTAL	O.14 (unit: Hectare)		520,00	520,00	520,00	520,00	520,00		2.600,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		244.200,00	244.200,00	244.200,00	244.200,00	244.200,00		1.221.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		87.376,00	87.376,00	87.376,00	87.376,00	87.376,00		436.880,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

3.6 - Behoud van lokale schapen-, geiten- en varkensrassen (afgekort: Lokale schapen-, geiten- en varkensrassen)

Interventiecode (lidstaat)	3.6
Naam interventie	Behoud van lokale schapen-, geiten- en varkensrassen (afgekort: Lokale schapen-, geiten- en varkensrassen)
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Gemeenschappelijke outputindicator	O.19. Aantal verrichtingen of eenheden ter ondersteuning van genetische hulpbronnen
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.25 Percentage grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde verbintenissen om de ecologische duurzaamheid te verbeteren	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De genetische diversiteit op het landbouwbedrijf moet bewaard en beschermd worden, door het inzetten van zoveel mogelijk dierenrassen. De genetische diversiteit binnen soorten is belangrijk voor o.a. de biodiversiteit, het verkrijgen van aangepaste rassen met gewenste eigenschappen, het verkrijgen van aangepaste rassen voor gebieden met bepaalde beheereisen, de voedselzekerheid (nl. de aanpassingsmogelijkheden aan veranderende klimaatomstandigheden), de robuustheid van rassen (o.a. in biologische landbouw), ...

Deze interventie zet specifiek in op het behoud van lokale schapen-, geiten- en varkensrassen.

Hiermee draagt hiermee deze interventie bij aan **specifieke doelstelling (f)** en aan de doelstelling opgenomen in Vizier 2030, het Vlaamse doelstellingenkader 2030, en die luidt als volgt: 'Tegen 2030 is de genetische diversiteit in stand gehouden van zaden, cultuurgewassen en gefokte en gedomesticeerde dieren en hun in het wild levende verwanten, en worden de voordelen afkomstig van het gebruik van genetische hulpbronnen en daaraan gekoppelde traditionele kennis eerlijk en billijk gedeeld.' Dit sluit aan bij nood 13. De maatregel bestond reeds in het Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2022, maar wordt bijgestuurd voor een hogere doelmatigheid. Er wordt naast steun voor het houden van lokale schapenrassen, ook steun voorzien voor het houden van lokale geiten- en varkensrassen (nood 13).

Daarnaast wordt het minimum aantal dieren waarvoor een verbintenis kan afgesloten worden verminderd naar 10.

Concreet kan een veehouder een verbintenis aangaan als hij een per diersoort vastgelegd minimum aantal dieren heeft die aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoen.

De steun voor het houden van lokale rundveerassen wordt als ecoregeling voorzien.

De interventie draagt ook **indirect** bij tot **strategische doelstelling (e)**. Het behoud van de genetische diversiteit draagt immers bij aan een duurzaam landbouwbeheer (nood 10). Daarnaast hebben de genetische hulpbronnen ook een maatschappelijke relevantie (cultureel erfgoed).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden

Landbouwers zoals gedefinieerd in artikel 3 van Verordening (EU) 2021/2115 met een Vlaamse exploitatie met een actief veebeslag.

Specifieke subsidiabiliteitsvereisten

Actie 1: behoud van lokale schapen- en geitenrassen

- Minimaal 10 en maximaal 500 subsidiabele dieren van één of meerdere van de volgende lokale schapen- en/of geitenrassen houden:
 - Ardense voskop
 - Belgisch melkschaap
 - Entre-Sambre-et-Meuse schaap
 - Houtlandschaap
 - Kempens schaap
 - Lakense schaap
 - Mergelland schaap
 - Vlaams kuddeschaap
 - Vlaams schaap
 - Kempense geit
 - Vlaamse geit
 - Belgische hertegeit
- De schapen en geiten moeten aan volgende voorwaarden voldoen:
 - Tijdig in- en uitgeschreven zijn in de hoofdsectie van een stamboek, waarvoor in het Vlaamse Gewest een goedgekeurd fokprogramma wordt uitgevoerd;
 - De identificatie en registratie (I&R) is correct en op tijd gebeurd
 - Minstens 1 jaar oud zijn op de uiterste indieningsdatum van de verzamelaanvraag of bij vervanging
- Het maximum aantal subsidiabele schapen en geiten per jaar is het aantal lammeren van deze rassen dat in het stamboek geregistreerd werd van geboortes bij de begunstigde tussen 1 september van het jaar voordien en 31 augustus van het jaar

Actie 2: behoud van lokale varkensrassen

- Minimaal 5 en maximaal 125 subsidiabele dieren van één van de volgende lokale varkensrassen

houden:

- Belgisch landras
 - Piétrain
- De varkens moeten aan volgende voorwaarden voldoen:
 - Tijdig in- en uitgeschreven zijn in de hoofdsectie van een stamboek, waarvoor in het Vlaamse Gewest een goedgekeurd fokprogramma wordt uitgevoerd;
 - De identificatie en registratie (I&R) is correct en op tijd gebeurd
 - Een vrouwelijk dier zijn
 - Minstens 1 jaar oud zijn op de uiterste indieningsdatum van de verzamelaanvraag of bij vervanging
- Het maximum aantal subsidiabele varkens is het aantal productieve zeugen voor elk ras apart in het stamboek geregistreerd bij de landbouwer met minstens 1 correct geregistreerde worp in dat jaar.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

diergebonden subsidie (steun per dier).

Deze interventie had voor schapen een voorganger in PDPO III, namelijk de maatregel “AMKM 05 – behoud lokale veerassen”. Aangezien het budget van PDPO III ontoereikend is om alle in PDPO III gestarte verbintenissen te betalen, zal deze maatregel via de ‘AMKM Behoud lokale schapen-, geiten- en varkensrassen’ verder betaald worden via het GLB-Strategisch Plan 2023-2027.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

Niet van toepassing

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☐ IACS

☒ Non-IACS

Non-IACS section

Steunvorm

☒ Subsidie

☐ Financieringsinstrument

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Vast steunbedrag per dier:

- **Actie 1:** schapen, geiten: 40 euro/dier
- **Actie 2:** varkens: 100 euro/dier

Berekening op basis van meerkost/minderopbrengst:

Actie 1:

Lokale schapenrassen: verschil tussen de vleesopbrengsten (verkoop lammeren: bepaald door aantal lammeren, beveleedheid en de prijs van het lamsvlees), de verschillen in opbrengst bij verkoop van reforme ooien en een beperkte lagere wolopbrengst tussen een gangbaar schapenras en een lokaal schapenras.

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.

Lokale geitenrassen: verschil tussen de melkopbrengst van de Saanengeit (gangbaar geitenras) en de Belgische Hertegeit (lokaal schapenras) en uitgespaard krachtvoeder.

Het steunbedrag bedraagt 33% van het berekende bedrag.

Actie 2:

Lokale varkensrassen: verschil tussen het productiegetal van gangbare varkensrassen en lokale varkensrassen bij een gelijk verondersteld saldo per afgeleverde big.

Het steunbedrag bedraagt 100% van het berekende bedrag.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

- ☐ result based (with possibility to pick and choose)
☒ management based (with possibility to pick and choose)
☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Zie rubriek 5 'beschrijving en subsidiabiliteitscriteria'

What is the duration of contracts?

1 jaar

Omwille van de eigenheid van de interventie (behoud van genetische hulpbronnen) rekening houdend met de specifieke voortplantingsduur van de dieren wordt gekozen om te werken met 1-jarige verbintenissen, zoals voorzien in art. 70 lid 6 welke dit toelaat in naar behoren gemotiveerde gevallen.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze maatregel is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.6.1 - Lokale schapen-, geiten- en varkensrassen - actie 1 – schapen/geiten - gepland eenheidsbedrag per dier	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.25;	Ja
3.6.2 - Lokale schapen-, geiten- en varkensrassen - actie 2 – varkens - gepland eenheidsbedrag per dier	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.25;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.6.1 - Lokale schapen-, geiten- en varkensrassen - actie 1 – schapen/geiten - gepland eenheidsbedrag per dier

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.6.2 - Lokale schapen-, geiten- en varkensrassen - actie 2 – varkens - gepland eenheidsbedrag per dier

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.6.1 - Lokale schapen-, geiten- en varkensrassen - actie 1 – schapen/geiten - gepland eenheidsbedrag per dier (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		40,00	40,00	40,00	40,00	40,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.19 (unit: Grootvee-eenheden)		3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00		17.500,00
3.6.2 - Lokale schapen-, geiten- en varkensrassen - actie 2 – varkens - gepland eenheidsbedrag per dier (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								

Homogeen)	O.19 (unit: Grootvee-eenheden)		1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00		5.000,00
TOTAL	O.19 (unit: Grootvee-eenheden)		4.500,00	4.500,00	4.500,00	4.500,00	4.500,00		22.500,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		240.000,00	240.000,00	240.000,00	240.000,00	240.000,00		1.200.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		103.200,00	103.200,00	103.200,00	103.200,00	103.200,00		516.000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)		70.000,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00		120.000,00
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)		30.100,00	21.500,00	0,00	0,00	0,00		51.600,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.7 - Onderhoud boslandbouwsystemen

Interventiecode (lidstaat)	3.7
Naam interventie	Onderhoud boslandbouwsystemen
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Gemeenschappelijke outputindicator	O.16. Aantal hectaren of aantal andere eenheden waarvoor onderhoudsverbintenissen gelden ten faveure van bebossing en boslandbouw
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Boslandbouwpercelen gelegen op het grondgebied van het Vlaams Gewest die voldoen aan de subsidievoorwaarden voor de aanplantsubsidie voor boslandbouwsystemen.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen	
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen	
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.12 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen ter verbetering van de aanpassing aan het klimaat	
R.19 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen die gunstig zijn voor bodembeheer om bodemkwaliteit en biota te verbeteren (zoals minder grondbewerking, bodembedekking met gewassen, vruchtwisseling met peulgewassen)	
R.31 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Boslandbouw is een duurzaam productiesysteem dat landbouwgewassen of veehouderij doelbewust combineert met houtige gewassen op éénzelfde perceel. In PDPO II en PDPO III werd reeds ondersteuning gegeven voor de aanleg van agroforestry. Deze aanleg wordt verder aangemoedigd via financiële ondersteuning vanuit de interventie 'Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen'. Een goed onderhoud en behoud van de aangelegde en bestaande boslandbouwsystemen is van belang om beide teeltsystemen, zowel de landbouwteelt als de boomteelt, elkaar te laten versterken op lange termijn en om hun milieu- en klimaatbijdragen niet verloren te laten gaan. Een correct en tijdig onderhoud van de boomcomponent is essentieel om de ecosysteemdiensten en andere voordelen die het boslandbouwsysteem biedt te optimaliseren. Deze interventie zet in op de ondersteuning van dit onderhoud.

Een landbouwer die een verbintenis afsluit onder deze interventie gaat een vijfjarig engagement aan om een bestaand boslandbouwsysteem volgens opgelegde voorwaarden te onderhouden.

Deze interventie draagt bij aan:

- **specifieke doelstelling (d).** Boslandbouwsystemen dragen door de productie van biomassa bij aan klimaatmitigatie. Zowel de houtmassa als het wortelstelsel van de bomen zorgen voor een significante verhoging van de koolstofopslag (nood 7). Boslandbouwsystemen zijn weerbaarder tegen klimatologische veranderingen (nood 9).
- **specifieke doelstelling (e).** De bomen zorgen voor een betere bodem- en waterhuishouding (nood 11 en nood 12), onder meer omdat de wortels een andere bodemdiepte aanspreken. Het integreren van boslandbouw in de bedrijfsvoering betekent een verdere verduurzaming van de bedrijfsvoering (nood 10).
- **specifieke doelstelling (f).** Boslandbouw heeft een positieve invloed op de biodiversiteit (nood 13). Vooral in boslandbouwsystemen waar de bomen in rijen aangeplant zijn, is er een onbewerkte bodemzone tussen en langs de bomen. Deze ontstaat noodgedwongen omdat bewerkingen en klassieke teelt tussen de bomen doorgaans uitgesloten of toch erg moeilijk zijn. Het doordacht beheer van de boomstroken versterkt de biodiversiteit. De aanwezigheid van een diverse fauna en flora in een boslandbouwsysteem vormt tevens een stapsteen of corridor in het landschap die habitats met elkaar kan verbinden (nood 14).

De interventie draagt **indirect** bij aan:

- **specifieke doelstelling (a).** Het inzetten op boslandbouwsystemen kan resulteren in alternatieve landbouwsystemen en diversificatie (nood 4) en een element zijn voor duurzame houtproductie (indirecte nood 18, indirecte specifieke doelstelling (h)).
- **specifieke doelstelling (i).** De bomen brengen schaduw en verkoeling voor het vee dat tussen de bomen kan grazen en is hiermee positief voor dierenwelzijn (nood 20).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:

Actieve landbouwers

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Definitie boslandbouwsysteem: een systeem voor grondgebruik waarbij de teelt van bomen wordt gecombineerd met landbouw op dezelfde grond, toegepast op een perceel landbouwgrond als vermeld in artikel 2, 12° van het decreet van 22 december 2006 houdende inrichting van een gemeenschappelijke identificatie van landbouwer, exploitatie en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en het

landbouwbeleid en waarvan de aanmelding via de verzamelaanvraag en het aanplanten van de bomen gebeurde na het in werking treden van het decreet van 20 april 2012 houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur

- Verbintenis met looptijd van 5 jaar
- De bomen van het boslandbouwsysteem
 - Worden jaarlijks gesnoeid om kwaliteitshout te verkrijgen of om fruitproductie te stimuleren;
 - De snoei moet duidelijk zichtbaar zijn op het terrein.
- De strook tussen de bomen of een straal rond de bomen wordt beheerd om de groei van de bomen niet te hinderen. Deze oppervlakte mag niet behandeld worden met herbiciden.
- De veebescherming rond de bomen wordt onderhouden zodat de bomen beschermd blijven. Het materiaal voor wildbescherming wordt tijdig verwijderd of vervangen.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Areaalgebonden subsidie

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

niet van toepassing

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Soort betaling

☒ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gedeelde inkomsten

☒ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Bedrag per hectare: 270 euro/ha

Berekeningsmethode

Berekening op basis van meerkost/minderopbrengst

In het eerste systeem staan (fruit)bomen verspreid op het perceel, de bomen worden jaarlijks gesnoeid met handgereedschap. We rekenen met 5 minuten snoeien per boom. Het hout wordt opgeladen en afgevoerd, hiervoor rekenen we 1 uur voor alles op te laden en af te voeren. De boomspiegel (we rekenen tot 1,5m rond de stam van de boom) wordt 2x per jaar gemaaid met een bosmaaier. Er zijn gemiddeld 66 bomen per ha.

In het tweede systeem staan (bos)bomen in een alleycroppingsysteem. De bomen staan in rijen op het perceel, ze zijn max. 4m hoog en 13cm diameter, de bomen worden jaarlijks gesnoeid met handgereedschap. Hier wordt gerekend met 4,5 minuut per boom (bomen mooi op rijen, minder verspreid). Het hout wordt opgeladen en afgevoerd, hiervoor rekenen we 1 uur. Het gras tussen de bomenrijen wordt 2x per jaar gemaaid met een maaibalk op de tractor, de volledige rij wordt gemaaid, de breedte is afgestemd op de breedte van de maaibalk. We rekenen hiervoor 2,5u. Er zijn gemiddeld 66 bomen per ha.

Hierbij wordt nog een transactiekost bijgeteld. Het steunbedrag bedraagt 99% van het berekende bedrag.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

- ☐ result based (with possibility to pick and choose)
☒ management based (with possibility to pick and choose)
☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Zie rubriek 5 'beschrijving en subsidiabiliteitscriteria'

What is the duration of contracts?

vijf jaar

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht er op maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB SP en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gederfde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.7.1 - Onderhoud boslandbouwsystemen – gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.12; R.19; R.31;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.7.1 - Onderhoud boslandbouwsystemen – gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.7.1 - Onderhoud boslandbouwsystemen – gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		270,00	270,00	270,00	270,00	270,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.16 (unit: Hectare)		150,00	175,00	207,00	240,00	270,00		1.042,00
TOTAL	O.16 (unit: Hectare)		150,00	175,00	207,00	240,00	270,00		1.042,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		40.500,00	47.250,00	55.890,00	64.800,00	72.900,00		281.340,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		17.415,00	20.317,50	24.032,70	27.864,00	31.347,00		120.976,20
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry-over		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

	(Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.8 - Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of voor het creëren van ecologische verbindingen (afgekort: Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden)

Interventiecode (lidstaat)	3.8
Naam interventie	Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of voor het creëren van ecologische verbindingen (afgekort: Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden)
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Gemeenschappelijke outputindicator	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest De interventie wordt toegepast op landbouwgebruikspercelen in beheergebied. Gebieden waarvoor specifieke beleidsinstrumenten (subsidies) worden ingezet, worden uitgesloten zoals, natuur- en bosgebieden (i.c. reservaten), gebieden waarvoor een natuurbeheerplan werd opgemaakt, ...

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt R.31 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De interventie betreft het bufferen van kwetsbare natuur en natuurlijke elementen en het creëren van ecologische verbindingen langs groene en blauwe landschapselementen. Bovendien draagt de interventie bij aan het versterken van de (functionele) biodiversiteit door o.a. bestuivers en andere functioneel nuttige insecten van voedsel te voorzien. Tegelijk leveren ze verschillende ecosysteemdiensten (regulerende, culturele en ondersteunende diensten). Verder leiden ze vaak tot een grotere waardering van de omgeving/het landschap/de landbouwers door bewoners en recreanten. Een geïntegreerde benadering waarbij meerdere uitdagingen (landschap, water, bodem, klimaat, soorten) samensporen is mogelijk (multifunctioneel).

De interventie zet in op het aanpakken van de nood tot zorg voor natuur/biodiversiteit (nood 13) en dus **specifieke doelstelling f**. Meer bepaald zorgt de interventie voor het bufferen van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen, of het creëren van een groene en blauwe dooradering of faunavriendelijk leefgebied. De interventie zet zo in op en vergoedt de multifunctionaliteit van de landbouw voor de biodiversiteit. De ingezaaide kruidenmengsels of bloemenmengsels verhogen bovendien de overlevingskansen van (wilde) bestuivers. Daar waar het gaat om het bufferen en/of verbinden van leefgebieden van soorten gebonden aan landbouw(activiteiten) zet de interventie ook in op het stopzetten van de achteruitgang en het verbeteren ervan.

Ook is er een **indirect** effect op de **specifieke doelstelling (e)**. De interventie draagt op lange termijn bij aan productieve en veerkrachtige bodems (nood 12) en zorgen door de beheersbeperkingen en het verbod op bestrijdingsmiddelen voor een betere waterkwaliteit (nood 11).

Verder heeft de interventie ook een **indirect** effect op de **specifieke doelstelling (d)**. Door de aanleg en het onderhoud van bufferstroken langs kwetsbare natuur of natuurlijke elementen verminderen de acties de impact van de klimaatverandering op de landbouw en dragen ze bij tot het behoud van de bestaande koolstofvoorraden in het kader van het LULUCF-beleid (nood 7).

De voorgestelde interventie bouwt voort op een bestaande maatregel die opgenomen is in het Vlaamse Plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III 2014 – 2022. Het betreft het behoud van een bestaande maatregel, mits optimalisaties en een aantal nieuwe acties. De huidige pakketten worden geëvalueerd en bijgestuurd op basis van hun bijdrage aan de doelstellingen, hun inpasbaarheid in de landbouwbedrijfsvoering en hun administratieve opvolging/controle.

De interventie ‘Beheerovereenkomsten voor bufferen van kwetsbare natuur en natuurlijke elementen en het creëren van ecologische verbindingen’ bestaat uit 6 acties:

- Actie 1: Akkerrand

Het doel van deze actie is : op bouwland stroken aanleggen of behouden om kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen te bufferen tegen de input van meststoffen en pesticiden.

- Actie 2: Kruidenrijke akkerrand 15 juni

Het doel van deze actie is: op bouwland stroken aanleggen en/of behouden om kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen te bufferen tegen de input van meststoffen of pesticiden of om ecologische verbindingen te realiseren.

- Actie 3: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaien

Het doel van deze actie is: op bouwland kruidenrijke stroken aanleggen of behouden om kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen te bufferen tegen de input van meststoffen en pesticiden of om ecologische verbindingen te realiseren.

- Actie 4: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd maaien

Het doel van deze actie is: op bouwland kruidenrijke stroken aanleggen of behouden om kwetsbare natuur of natuurlijke elementen te bufferen tegen de input van meststoffen en pesticiden of om ecologische verbindingen te realiseren en voor faunasoorten dekking, foerageermogelijkheden en voedsel (incl. pollen en nectar voor bestuivers) aan te bieden door gefaseerd te maaien vanaf 15 juli.

- Actie 5: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd klepelen

Het doel van deze actie is: op bouwland kruidenrijke stroken aanleggen en/of behouden om kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen te bufferen tegen de input van meststoffen en pesticiden of om

ecologische verbindingen te realiseren en voor faunasoorten dekking, foerageermogelijkheden en voedsel (incl. pollen en nectar voor bestuivers) aan te bieden door gefaseerd te klepelen vanaf 15 juli.

- Actie 6: Bloemenakker

Het doel van deze actie: bouwland inzaaien met bloemrijke mengsels om het aanbod aan pollen en nectar te vergroten voor bestuivers en de biomassa aan insecten te verhogen.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden:

De begunstigden zijn actieve landbouwers en andere grondgebruikers mits ze gronden registeren in het GBCS. Overheden en terreinbeherende organisaties worden uitgesloten.

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

Algemene Vlaamse voorwaarden

1. Met betrekking tot de begunstigde van de interventie zal opgelegd worden dat deze niet mag vallen onder één van deze categorieën:
 1. Dienst of agentschap die afhangt van het Vlaamse Gewest;
 2. Bestuur, publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon die in het Vlaamse Gewest belast is met taken van openbaar nut;
 3. Erkende terreinbeherende natuurverenigingen.

De reden is het vermijden van dubbelfinanciering.

1. Er wordt een instapdrempel ingevoerd die bepaalt dat de beheervergoeding bij de start van de beheerovereenkomst minstens 150 euro per jaar bedraagt. Het sluiten van een beheerovereenkomst vergt immers inzet van personeel en IT (beheerskosten) en via deze instapdrempel wordt beoogd dat de baten van de beheerovereenkomst (output op het terrein) in evenwicht zijn met de kosten voor het sluiten van de beheerovereenkomst. Daarnaast kan ook een bovengrens ingevoerd worden op bedrijfsniveau voor het sluiten van beheerovereenkomsten (maximumbedrag per bedrijf).
1. Het perceel moet uitgebaat en geregistreerd zijn als subsidiabele landbouwgrond, waarbij voldaan is aan de definitie van subsidiabele hectare zoals bepaald in artikel 4 van Verordening (EU) 2021/2115.

Hiermee wordt bewaakt dat er betaald wordt voor agromilieu-klimaatmaatregelen gelinkt aan het landbouwlandschap.

1. De beheerovereenkomsten mogen niet gelegen zijn in gebieden waar reeds specifieke beleidsinstrumenten beschikbaar zijn zoals bos- of natuurreservaten, gebieden waarvoor een natuurbeheerplan werd opgemaakt, e.a.... Het uitsluiten gebeurt met het oog op het vermijden van dubbelfinanciering.

Daarnaast wordt voorzien dat ze gelegen moeten zijn binnen het beheergebied voor beheerovereenkomsten. Deze beheergebieden worden vastgelegd in de Vlaamse wetgeving en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Ze kunnen geëvalueerd worden op basis van nieuwe terreindata. Het instellen van een beheergebied voor beheerovereenkomsten heeft als doel de acties in te zetten in gebieden waarvan verwacht wordt dat de acties het meest bijdragen aan de doelstelling en aan het behoud en het versterken van het leefgebied van soorten en soortengroepen. Bijkomend kan om de effectiviteit van de acties (d.m.v. hogere dichtheden) te stimuleren, gebiedsgerichte samenwerking bevorderd worden.

1. Er zijn geen activiteiten toegestaan behoudens het uitvoeren van het opgelegde beheer (zie

beheervoorwaarden), met uitzondering van de actie akkerrand. Van de beheervoorwaarden kan afgeweken worden mits toestemming van de beheerdienst indien dit nuttig is voor de doelstelling (bv. bij voorkomen van een broedgeval of in kader van bestrijding ongewenste soorten). De beheerdienst kan in functie van de doelstelling bepalen welke activiteiten naast het beoogde beheer toegestaan zijn op het perceel / strook.

1. Voor de acties waar een verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen van toepassing is, kan hier in uitzonderlijke gevallen van afgeweken worden voor de bestrijding van ongewenste soorten en steeds in overleg met de beheersdienst. In deze gevallen zal de uitbetaalde vergoeding verlaagd worden. In het geval van een pleksgewijze bestrijding kan hiervan afgeweken worden.

1. De beheervoorwaarden kunnen in overleg met de beheerdienst aangepast worden in de looptijd van de overeenkomsten als dat nuttig is voor de doelstelling. Een aanpassing is alleen mogelijk als het aangepaste beheer minstens gelijkwaardig is aan de beheervoorwaarden hieronder beschreven in de tabel.

De beheerdienst kan afwijkingen voorzien van de opgelegde referentiedatums inzake het uitvoeren van het beoogde beheer.

De beheerdienst kan in functie van de doelstelling een oppervlakte vaststellen die minimaal en/ of maximaal beheerd wordt als dat nuttig is voor de doelstelling.

De verplichtingen inzake het in stand houden van blijvend grasland gelden niet in het geval dat landbouwers blijvend grasland hebben aangelegd in uitvoering van acties 1 tot en met 5.

1. Tenslotte gelden voor elke actie binnen de maatregel ‘beheerovereenkomsten bufferen en verbinden’ ook specifieke inhoudelijke instapvoorwaarden die als doel hebben de (sub)maatregel ruimtelijk te focussen.

Actie 1: Akkerrand

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.
3. Het beheerobject is gelegen langs kwetsbare natuur of een kwetsbaar natuurlijk element.

Beheervoorwaarden:

1. Een bestaande gras(kruiden)strook behouden of de strook inzaaien met een gras(kruiden)mengsel
2. De graskruidenvegetatie in stand houden
3. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken
4. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 2: Kruidenrijke akkerrand 15 juni

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.
3. Het beheerobject is gelegen langs of verbindt kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen.

Beheervoorwaarden:

1. Een bestaande graskruidenstrook behouden of de strook inzaaien met een goedgekeurd gras(kruiden)mengsel

2. De graskruidenvegetatie in stand houden
3. Het beheerobject jaarlijks minstens eenmaal maaïen vanaf 15 juni
4. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken
5. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 3: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaïen

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.
3. Het beheerobject is gelegen langs of verbindt kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject inzaaien met een goedgekeurd mengsel of een bestaande kruidenrijke strook behouden
2. De graskruidenvegetatie in stand houden
3. Het beheerobject jaarlijks minstens eenmaal volledig maaïen vanaf 15 juli
4. Bijkomend kan een strook aangelegd worden die minstens 2 maal gemaaid wordt.
5. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
6. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken,

Actie 4: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd maaïen

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland.
3. Het beheerobject is gelegen langs of verbindt kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject inzaaien met een goedgekeurd mengsel of een bestaande kruidenrijke strook behouden
2. De graskruidenvegetatie in stand houden
3. Het beheerobject jaarlijks minstens eenmaal gefaseerd maaïen vanaf 15 juli
4. Bijkomend kan een strook aangelegd worden die minstens 2 maal gemaaid wordt.
5. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
6. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 5: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd klepelen

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het perceel is bouwland .
3. Het beheerobject is gelegen langs of verbindt kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject inzaaien met een goedgekeurd mengsel of een bestaande kruidenrijke strook behouden
2. De graskruidenvegetatie in stand houden
3. Het beheerobject jaarlijks minstens eenmaal gefaseerd klepelen vanaf 15 juli
4. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
5. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Actie 6: Bloemenakker

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. De ligging van de strook of het perceel is geschikt voor de aanleg van een bloemenakker.
3. Het perceel is bouwland.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject inzaaien met een goedgekeurd eenjarig of meerjarig mengsel
2. Bij meerjarige mengsels de strook jaarlijks gedeeltelijk maaïen na de bloei en volledig maaïen in het najaar
3. Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
4. Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Areaalgebonden subsidie

O14 Welk areaal komt in aanmerking?

- ☒ Voor het GLB-plan gedefinieerd landbouwareaal
- ☐ Landbouwgrond met inbegrip van landbouwareaal of verder
- ☐ Niet-landbouwgrond

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC08	Minimumaandeel landbouwareaal dat gewijd is aan niet-productieve oppervlakten of elementen. Minimumaandeel van ten minste 4 % van het bouwland op bedrijfsniveau dat bestemd is voor niet-productieve gebieden en elementen, met inbegrip van braakliggend land. Ingeval een landbouwer zich er in het kader van een uitgebreide ecoregeling overeenkomstig artikel 31, lid 6 bis, toe verbindt ten minste 7 % van zijn bouwland te bestemmen voor niet-productieve arealen en elementen, braakliggend land inbegrepen, wordt het aan de naleving van deze GLMC toe te rekenen aandeel beperkt tot 3 %. Minimumaandeel van ten minste 7 % van het bouwland op bedrijfsniveau indien dit ook vanggewassen of stikstofbindende gewassen omvat die geteeld worden zonder gebruikmaking van gewasbeschermingsmiddelen, waarvan 3 % braak ligt of niet-productieve elementen zijn. De lidstaten dienen voor vanggewassen de wegingsfactor 0,3 te hanteren. Behoud van landschapselementen. Verbod op het snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode. Facultatief, maatregelen om invasieve plantensoorten te voorkomen.

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

Voor de acties 1 t.e.m. 5 zijn volgende basiselementen relevant:

- GLMC 8b: deze GLMC bepaalt dat landbouwers binnen én buiten de zones aangeduid i.k.v. vogel- en habitatrichtlijn het verbod, de (natuur)vergunningsplicht en de voorwaarden voor het wijzigen van landschapselementen moeten naleven. Dit basiselement is relevant voor acties 1 t.e.m. 5 die naast deze landschapselementen liggen;
- Het minimaal onderhoud van landbouwgrond respecteren. Dit verwijst naar artikel 70 lid 3 c van Verordening (EU) 2021/2115 dat bepaalt dat subsidiabele landbouwgrond in goede landbouw- en milieueconditie moet worden gehouden. Landbouwers moeten een minimumactiviteit uitvoeren op deze percelen (bv. minstens éénmaal om de 2 jaar maaien) om verruiging en verbossing tegen te gaan. Dit basiselement heeft betrekking op acties waarbij het perceel bestaat uit gras(kruiden) (actie 1-5). De beheervoorwaarden gaan steeds verder dan het uitvoeren van het minimaal onderhoud van landbouwgrond.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Soort betaling

☒ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gedeelde inkomsten

☒ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Actie 1: Akkerrand: 1.231 euro/ha/jaar

Actie 2: Kruidenrijke akkerrand 15 juni: 1.536 euro/ha/jaar

Actie 3: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaien: 1.835 euro/ha/jaar

Actie 4: :Kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd maaien: 1.879 euro/ha/jaar

Actie 5: Kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd klepelen: 1.231 euro/ha/jaar

Actie 6: Bloemenakker: 1.909 euro/ha/jaar

Berekeningsmethode

De vergoedingen voor de acties ‘bufferen en verbinden’ zijn 3-ledig: gedeelde inkomsten, extra kosten en transactiekosten:

- Gedeelde inkomsten:
 - Voor acties 1 t.e.m. 2: verschil tussen gemiddelde bruto standaard saldo van akkerbouwgewassen en het bruto saldo van grasland onder beheervoorwaarden;
 - Voor acties 3 t.e.m. 5: gemiddelde bruto standaard saldo van akkerbouwgewassen (gaat uit van 100% opbrengstderving);
 - Voor actie 6: gemiddelde bruto standaard saldo van akkerbouwgewassen (gaat uit van 100% opbrengstderving).

- Extra kosten:

Dit omvat afhankelijk van de beheervoorwaarden:

1.

- kosten zaaizaad (actie 3 t.e.m. 6);
- aanlegkosten (arbeid voor aanleg van de strook) (actie 1 t.e.m. 6);
- kosten voor gevraagd beheer zoals maaien of klepelen (actie 3 t.e.m. 5);
- extra bewerkingskost omwille van versnippering van het perceel (20%) (actie 1 t.e.m. 6).

- Transactiekosten:

Voor alle acties wordt een transactiekost opgenomen in de vergoeding, gelinkt aan het zoeken van de benodigde informatie, en aan administratieve taken verbonden aan de actie. De transactiekosten zijn gebaseerd op een studie (Mettepenningen et al., Iteas studie analysis of private transaction costs related to agrienvironmental schemes, UGent) en zijn verschillend voor complexe beheerpakketten (hogere transactiekost) en eenvoudigere beheerpakketten.

Acties 1 t.e.m. 6 hebben de laagste transactiekost (eenvoudige beheerpakketten): 50 euro/ha.

Voor actie 5 wordt het totaal steunbedrag beperkt tot 1.231 euro (uitdoven beheer in de vorm van klepelen).

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)

☒ management based (with possibility to pick and choose)

☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Zie rubriek 5 'begunstigden en subsidiabiliteitscriteria'

What is the duration of contracts?

Alle BO hebben een looptijd van minstens 5 jaar en max. 7 jaar. In functie van de overgang naar een nieuwe programmaperiode kunnen ze verlengd worden of kunnen korter lopende overeenkomsten gesloten worden.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB-plan en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.8.1 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 1 – akkerrand - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.8.2 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 2 – kruidenrijke akkerrand 15 juni - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.8.3 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 3 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaïen - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.8.4 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 4 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd maaïen - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.8.5 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 5 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd klepelen maaïen - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee
3.8.6 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 6 – bloemenakker - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.8.1 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 1 – akkerrand - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.8.2 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 2 – kruidenrijke akkerrand 15 juni - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.8.3 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 3 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaïen - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.8.4 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 4 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd maaïen - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.8.5 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 5 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd klepelen maaïen - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.8.6 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 6 – bloemenakker - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.8.1 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 1 – akkerrand - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.231,00	1.231,00	1.231,00	1.231,00	1.231,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		100,00	200,00	300,00	400,00	545,55		1.545,55
3.8.2 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 2 – kruidenrijke akkerrand 15 juni - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.536,00	1.536,00	1.536,00	1.536,00	1.536,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		50,00	100,00	150,00	200,00	272,78		772,78
3.8.3 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 3 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaïen - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie -	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.835,00	1.835,00	1.835,00	1.835,00	1.835,00		
	Maximumbedrag voor het geplande								

Homogeen)	eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		200,00	366,67	533,00	700,00	945,63		2.745,30
3.8.4 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 4 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd maaïen - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.879,00	1.879,00	1.879,00	1.879,00	1.879,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		200,00	366,67	533,33	700,00	945,63		2.745,63
3.8.5 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 5 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd klepelen maaïen - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.231,00	1.231,00	1.231,00	1.231,00	1.231,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		200,00	366,67	533,33	700,00	945,63		2.745,63
3.8.6 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 6 – bloemenakker - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.909,00	1.909,00	1.909,00	1.909,00	1.909,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		250,00	500,00	750,00	1.000,00	1.363,88		3.863,88
TOTAL	O.14 (unit: Hectare)		1.000,00	1.900,00	2.800,00	3.700,00	5.019,09		14.419,09
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.666.150,00	3.167.466,67	4.668.783,33	6.170.100,00	8.370.340,06		24.042.840,06
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		716.444,50	1.362.010,67	2.007.576,83	2.653.143,00	3.599.246,23		10.338.421,23
	Out of which for		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

	financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry- over (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry- over (Union contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3.9 - Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (afgekort: Beheerovereenkomsten KLE)

Interventiecode (lidstaat)	3.9
Naam interventie	Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (afgekort: Beheerovereenkomsten KLE)
Soort interventie	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Gemeenschappelijke outputindicator	O.14. Aantal hectaren (met uitzondering van bosbouw) en aantal andere eenheden vallend onder milieu- of klimaatgerelateerde verbintenissen die verder gaan dan de verplichte vereisten
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Percelen gelegen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest

Gebieden waarvoor specifieke beleidsinstrumenten (subsidies) worden ingezet, worden uitgesloten zoals, natuur- en bosgebieden (i.c. reservaten), gebieden waarvoor een natuurbeheerplan werd opgemaakt,...

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen	
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.31 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices	
R.34 Percentage oppervlakte cultuurgrond (OCG) vallend onder ondersteunde verbintenissen voor het beheer van landschapselementen, met inbegrip van hagen en bomen	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De interventie beoogt het herstel en het behoud van de ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarde van de resterende kleine houtige landschapselementen (hagen, heggen, struwelen, kaphagen, houtkanten, houtwallen, houtsingels, knotbomen, taluds en holle wegen met houtige vegetatie). De interventie voorziet meer variatie in het beheer van houtige kleine landschapselementen om zowel beter in te kunnen spelen op de noden op het terrein, als om de opnamegraad van bepaalde beheervormen bij de doelgroep te verhogen. Daartoe wordt een onderscheid gemaakt tussen intensieve (jaarlijkse) snoei, het (al dan niet gefaseerd) cyclisch afzetten en/of terugsnijden en knotbeheer. De impact en de effectiviteit van de interventie wordt verder versterkt door een gebiedsgerichte inzet in combinatie met de interventie

‘beheerovereenkomsten bufferen en verbinden’ en “beheerovereenkomsten soortenbescherming’.

De interventie komt tegemoet aan de nood tot bescherming van de biodiversiteit, het versterken van ecosysteemdiensten en het in stand houden van habitats en landschappen (nood 13) en dus **specifieke doelstelling (f)**. De interventie zet ook in op en vergoedt de multifunctionaliteit van de landbouw voor de biodiversiteit.

Het achterwege blijven van het (traditionele) beheer van kleine landschapselementen leidt enerzijds tot een aantoonbare kwantitatieve en kwalitatieve achteruitgang van fauna en flora (o.a. Broere, 2010, Effecten van hakhoutbeheer op de biodiversiteit), en anderzijds tot een sluipende degeneratie en het uiteindelijke verdwijnen van deze elementen. Een adequaat beheer van houtige landschapselementen draagt onmiskenbaar bij aan de (agro)biodiversiteit. Dit kan binnen de huidige economische context echter niet zonder de ermee gepaard gaande extra inspanningen en kosten te vergoeden.

De interventie heeft ook een direct effect op de **specifieke doelstelling (d)** m.b.t. klimaat omwille van de biomassa (zowel boven- als ondergronds) die goed onderhouden landschapselementen produceren. Er is ook een **indirect** effect op **specifieke doelstelling (e)** m.b.t.. de natuurlijke hulpbronnen doordat de kleine landschapselementen instaan voor een betere bodem- en waterhuishouding.

De voorgestelde interventie bouwt voort op een bestaande maatregel die opgenomen is in het Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III 2014–2022. Het betreft het behoud van een bestaande maatregel, mits optimalisaties en een aantal nieuwe acties. De huidige pakketten worden geëvalueerd en bijgestuurd op basis van hun bijdrage aan de doelstellingen, hun inpasbaarheid in de landbouwbedrijfsvoering en hun administratieve opvolging/controle.

De interventie ‘Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen’ bestaat uit 6 acties:

- Actie 1: Jaarlijks snoeien

Het doel van deze actie is: door jaarlijkse snoei van lijnvormige houtige landschapselementen (hagen) en het in goede conditie houden van deze landschapselementen bijdragen tot de bescherming van de biodiversiteit, het versterken van ecosysteemdiensten en het in stand houden van habitats en landschappen.

- Actie 2: Afzetten en/of terugsnoeien 25%
- Actie 3: Afzetten en/of terugsnoeien 50%
- Actie 4: (Hoofdzakelijk) afzetten 75%
- Actie 5: (Hoofdzakelijk) terugsnoeien 75%

Het doel van deze acties is: door het cyclisch afzetten, dunnen en terugsnoeien van lijnvormige houtige landschapselementen (houtkanten, houtwallen, houtsingels, heggen en struwelen) en het in goede conditie houden van deze landschapselementen bijdragen tot de bescherming van de biodiversiteit, het versterken van ecosysteemdiensten en het in stand houden van habitats en landschappen. De frequentie en dynamiek van het beheer worden afgestemd op de karakteristieken van het landschapselement en het beoogde eindbeeld. Hiervoor worden vier beheervarianten voorzien: minstens 25% afzetten of terugsnoeien (actie 2), minstens 50% afzetten of terugsnoeien (actie 3), minstens 75% hoofdzakelijk afzetten (actie 4) of minstens 75% hoofdzakelijk terugsnoeien (actie 5).

- Actie 6: Knotten

Het doel van deze actie is : door geschikt knotbeheer van hoogstammige knobomen en het in goede conditie houden van deze landschapselementen bijdragen tot de bescherming van de biodiversiteit, het versterken van ecosysteemdiensten en het in stand houden van habitats en landschappen.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Begunstigden

De begunstigden zijn actieve landbouwers en andere grondgebruikers mits ze gronden registreren in het GBCS. Overheden en terreinbeherende organisaties worden uitgesloten.

Specifieke subsidiabiliteitscriteria

Algemene Vlaamse voorwaarden

1. Met betrekking tot de begunstigde van de interventie zal opgelegd worden dat deze niet mag vallen onder één van deze categorieën:
 1. Dienst of agentschap die afhangt van het Vlaamse Gewest;
 2. Bestuur, publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon die in het Vlaamse Gewest belast is met taken van openbaar nut;
 3. Erkende terreinbeherende natuurverenigingen.

De reden is het vermijden van dubbelfinanciering.

1. Er wordt een instapdrempel ingevoerd die bepaalt dat de beheervergoeding bij de start van de beheerovereenkomst minstens 150 euro bedraagt. Het sluiten van een beheerovereenkomst vergt immers inzet van personeel en IT (beheerskosten) en via deze instapdrempel wordt beoogd dat de baten van de beheerovereenkomst (output op het terrein) in evenwicht zijn met de kosten voor het sluiten van de beheerovereenkomst. Daarnaast kan ook een bovengrens ingevoerd worden op bedrijfsniveau voor het sluiten van beheerovereenkomsten (maximumbedrag per bedrijf).
1. Het perceel moet uitgebaat en geregistreerd zijn als subsidiabele landbouwgrond, waarbij voldaan is aan de definitie van subsidiabele hectare zoals bepaald in artikel 4 van Verordening (EU) 2021/2115. Hiermee wordt bewaakt dat er betaald wordt voor agromilieu-klimaatmaatregelen gelinkt aan het landbouwlandschap.
1. De beheerovereenkomsten mogen niet gelegen zijn in gebieden waar reeds specifieke beleidsinstrumenten beschikbaar zijn zoals bos- of natuurreservaten, gebieden waarvoor een natuurbeheerplan werd opgemaakt, ... Het uitsluiten gebeurt met het oog op het vermijden van dubbelfinanciering.

Daarnaast wordt voorzien dat ze gelegen moeten zijn binnen het beheergebied voor beheerovereenkomsten. Deze beheergebieden worden vastgelegd in de Vlaamse wetgeving en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Ze kunnen geëvalueerd worden op basis van nieuwe terreindata. Het instellen van een beheergebied voor beheerovereenkomsten heeft als doel de acties in te zetten in gebieden waarvan verwacht wordt dat de acties kunnen bijdragen aan het behoud en het versterken van het leefgebied van soorten en soortengroepen. Bijkomend kan om de effectiviteit van de acties (d.m.v. hogere dichtheden) te stimuleren, gebiedsgerichte samenwerking bevorderd worden.

1. De beheervoorwaarden kunnen in overleg met de beheerdienst aangepast worden in de looptijd van de overeenkomst als dat nuttig is voor de doelstelling. Een aanpassing is alleen mogelijk als het aangepaste beheer minstens gelijkwaardig is aan de beheervoorwaarden hieronder beschreven in de tabel.

De beheerdienst kan afwijkingen voorzien voor de opgelegde referentiedatums inzake het uitvoeren van het beoogde beheer.

De beheerdienst kan in functie van de doelstelling een oppervlakte vaststellen die minimaal beheerd wordt.

1. Tenslotte gelden voor elke actie binnen de interventie 'beheerovereenkomsten KLE' ook specifieke inhoudelijke instapvoorwaarden die als doel hebben de actie ruimtelijk te focussen.

Actie 1: Jaarlijks snoeien

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het beheerobject is een lijnvormig landschapselement bestaande uit inheemse houtige gewassen, dat door jaarlijks snoeien compact wordt gehouden.
3. Het beheerobject is geen windscherm.
4. De lengte van het beheerobject bedraagt minstens 25 meter.

Beheervoorwaarden:

1. Het beheerobject jaarlijks snoeien
2. Afgestorven planten vervangen

Actie 2: Afzetten en/of terugsnoeien 25%

Actie 3: Afzetten en/of terugsnoeien 50%

Actie 4: (Hoofdzakelijk) afzetten 75%

Actie 5: (Hoofdzakelijk) terugsnoeien 75%

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het beheerobject is een lijnvormig landschapselement bestaande uit inheemse houtige gewassen.
3. Het beheerobject is geen windscherm.
4. Het beheerobject sluit niet aan op een bos.
5. Bij meerrijige beheerobjecten bedraagt de oppervlakte van het beheerobject minstens 0,01 ha.
6. Bij éénrijige beheerobjecten bedraagt de lengte van het beheerobject minstens 25 meter

Beheervoorwaarden:

1. De houtige begroeiing tijdens de looptijd voor minstens 25% (actie 2), 50 % (actie 3) of 75 % afzetten of terugsnoeien (respectievelijk actie 4 en 5)
2. Afgestorven planten vervangen

Actie 6: Knotten

Instapvoorwaarden:

1. Het perceel is gelegen in een beheergebied.
2. Het beheerobject bestaat uit minstens 10 knotbomen van inheemse soorten of populieren.
3. Het beheerobject is geen windscherm.

Beheervoorwaarden:

1. Afgestorven planten vervangen

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Areaalgebonden subsidie

O14 Welk areaal komt in aanmerking?

- ☒ Voor het GLB-plan gedefinieerd landbouwareaal
- ☐ Landbouwgrond met inbegrip van landbouwareaal of verder
- ☐ Niet-landbouwgrond

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante

verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

Lijst van relevante GLMC en RBE

Code	Beschrijving
GAEC08	Minimumaandeel landbouwareaal dat gewijd is aan niet-productieve oppervlakten of elementen. Minimumaandeel van ten minste 4 % van het bouwland op bedrijfsniveau dat bestemd is voor niet-productieve gebieden en elementen, met inbegrip van braakliggend land. Ingeval een landbouwer zich er in het kader van een uitgebreide ecoregeling overeenkomstig artikel 31, lid 6 bis, toe verbindt ten minste 7 % van zijn bouwland te bestemmen voor niet-productieve arealen en elementen, braakliggend land inbegrepen, wordt het aan de naleving van deze GLMC toe te rekenen aandeel beperkt tot 3 %. Minimumaandeel van ten minste 7 % van het bouwland op bedrijfsniveau indien dit ook vanggewassen of stikstofbindende gewassen omvat die geteeld worden zonder gebruikmaking van gewasbeschermingsmiddelen, waarvan 3 % braak ligt of niet-productieve elementen zijn. De lidstaten dienen voor vanggewassen de wegingsfactor 0,3 te hanteren. Behoud van landschapselementen. Verbod op het snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode. Facultatief, maatregelen om invasieve plantensoorten te voorkomen.

Lijst van relevante verplichte nationale normen

Verband tussen GLMC, RBE, nationale normen en de interventie

Volgende basiselementen zijn relevant voor de beheerovereenkomsten KLE:

- Tijdens het broedseizoen geen werken uitvoeren om broedende vogels niet te verstoren' (actie 1) of 'de beheerwerken uitvoeren in de winterperiode' (acties 2 t.e.m. 6). Dit is gebaseerd op GLMC 8c die bepaalt dat het verboden is om heggen en houtachtige gewassen te snoeien tijdens de broedperiode voor vogels. De beheervoorwaarden gaan steeds verder dan deze baseline, maar de baseline bepaalt dat de beheerwerken steeds buiten deze periode moeten plaatsvinden.
- Behoudens het in de overeenkomst opgenomen beheer, geen enkele activiteit uitvoeren die het landschapselement of de bijhorende vegetatie beschadigt of vernietigt. Dit is gebaseerd op GLMC 8b (behoud van landschapselementen) die bepaalt dat landbouwers binnen én buiten de zones aangeduid i.k.v. vogel- en habitatrichtlijn het verbod, de (natuur)vergunningsplicht en de voorwaarden voor het wijzigen van landschapselementen moeten naleven.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Soort betaling

☒ eenheidskosten op basis van aanvullende kosten en gedeelde inkomsten

☒ transactiekosten inbegrepen

☐ eenmalige betaling

☐ vaste bedragen

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Actie 1: Jaarlijks snoeien: 1,95 euro/m/jaar

Actie 2: Afzetten en/of terugsnoeien 25%: 1.827 euro/ha/jaar

Actie 3: Afzetten en/of terugsnoeien 50%: 2.315 euro/ha/jaar

Actie 4: (Hoofdzakelijk) afzetten 75%: 2.725 euro/ha/jaar

Actie 5: (Hoofdzakelijk) terugsnoeien 75%: 2.882 euro/ha/jaar

Actie 6: Knotten: 8,51 euro/boom/jaar

Berekeningsmethode

De vergoedingen voor de acties 'KLE' omvatten extra kosten gelinkt aan het uitvoeren van het opgelegde beheer en transactiekosten:

- Gederfde inkomsten:

Er zijn geen gederfde inkomsten in rekening gebracht voor het onderhoud en beheren van kleine landschapselementen

- Extra kosten:

Dit omvat diverse elementen afhankelijk van het gevraagde beheer per actie.

Bv. arbeidskost voor het verwijderen van niet-streekeigen soorten; snoeien, vellen hakhout, afvoeren snoeihout of hakhout, knotten van bomen, versnipperen hout,...

- Transactiekosten:

Voor alle acties wordt een transactiekost opgenomen in de vergoeding, gelinkt aan het zoeken van de benodigde informatie, en aan administratieve taken verbonden aan de actie. De transactiekosten zijn gebaseerd op een studie (Mettepenningen et al., Iteas studie analysis of private transaction costs related to agrienvironmental schemes, UGent) en zijn verschillend voor complexe beheerpakketten (hogere transactiekost) en eenvoudigere beheerpakketten.

Acties 1 t.e.m 6 hebben de laagste transactiekost (eenvoudige beheerpakketten): 50 euro/ha.

Voor de aanleg van bloemenranden rond het perceel wordt een bijkomende kost gerekend voor het rooien van bomen en de bijhorende inkomensderving.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)
☒ management based (with possibility to pick and choose)
☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Zie rubriek 5 'Begunstigden en subsidiabiliteitscriteria'

What is the duration of contracts?

Alle BO hebben een looptijd van minstens 5 jaar en max. 7 jaar. In functie van de overgang naar een nieuwe programmaperiode kunnen ze verlengd worden of kunnen korter lopende overeenkomsten gesloten worden.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 12 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §12 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos'):

- De steun en het recht erop maakt deel uit van de groene architectuur uitgewerkt in het GLB-plan en is afhankelijk van de naleving van specifieke voorwaarden.
- De betaling is niet hoger dan de extra kosten of de gedeerde inkomsten als gevolg van het uitvoeren van de verbintenis.

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.9.1 - Beheerovereenkomsten KLE - actie 1 - jaarlijks snoeien - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31; R.34;	Nee
3.9.2 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 2 - afzetten en/of terugsnoeien 25% - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31; R.34;	Nee
3.9.3 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 3 - afzetten en/of terugsnoeien 50% - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31; R.34;	Nee
3.9.4 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 4 – (hoofdzakelijk) afzetten 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31; R.34;	Nee
3.9.5 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 5 – (hoofdzakelijk) terugsnoeien 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31; R.34;	Nee
3.9.6 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 6 - knotten - gepland eenheidsbedrag per hectare	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.31; R.34;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.9.1 - Beheerovereenkomsten KLE - actie 1 - jaarlijks snoeien - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag

3.9.2 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 2 - afzetten en/of terugsnoeien 25% - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.9.3 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 3 - afzetten en/of terugsnoeien 50% - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.9.4 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 4 – (hoofdzakelijk) afzetten 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.9.5 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 5 – (hoofdzakelijk) terugsnoeien 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

3.9.6 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 6 - knotten - gepland eenheidsbedrag per hectare

Het gepland eenheidsbedrag is gelijk aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.9.1 - Beheerovereenkomsten KLE - actie 1 - jaarlijks snoeien - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		13.000,00	13.000,00	13.000,00	13.000,00	13.000,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		24,00	36,75	55,50	65,25	80,20		261,70
3.9.2 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 2 - afzetten en/of terugsnoeien 25% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.827,00	1.827,00	1.827,00	1.827,00	1.827,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		4,50	9,00	13,00	17,00	22,91		66,41
3.9.3 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 3 - afzetten en/of terugsnoeien 50% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.315,00	2.315,00	2.315,00	2.315,00	2.315,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		4,50	9,00	13,00	17,00	22,91		66,41
3.9.4 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 4 – (hoofdzakelijk) afzetten 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.725,00	2.725,00	2.725,00	2.725,00	2.725,00		
	Maximumbedrag voor het geplande								

	eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		4,50	9,00	13,00	17,00	22,91		66,41
3.9.5 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 5 – (hoofdzakelijk) terugsnoeien 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.882,00	2.882,00	2.882,00	2.882,00	2.882,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		5,00	9,00	13,00	17,00	22,91		66,91
3.9.6 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 6 - knotten - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		8.510,00	8.510,00	8.510,00	8.510,00	8.510,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		3,00	6,50	10,00	12,50	16,37		48,37
TOTAL	O.14 (unit: Hectare)		45,50	79,25	117,50	145,75	188,21		576,21
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		382.841,50	620.806,00	933.337,00	1.120.358,00	1.405.214,40		4.462.556,90
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		164.621,85	266.946,58	401.334,91	481.753,94	604.242,19		1.918.899,47
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation**3.20 - VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven**

Interventiecode (lidstaat)	3.20
Naam interventie	VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Gemeenschappelijke outputindicator	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee ES rebate system: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2	Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO9	Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedszaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie
XCO	Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk
N20	Verhogen dierenwelzijn in de landbouw	Hoog binnen GLB	Ja
N21	Verlagen antibioticagebruik	Standaard binnen GLB	Ja
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.9	Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnen efficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

VLIF-steun innovatie stimuleert pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf en vormt een aanvulling op de reguliere VLIF-investeringssteun. Via deze steun wil het VLIF innovatieve ideeën en concepten op het vlak van productie, verwerking en afzet van landbouwproducten realiseren.

Het betreft investeringen of prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde

deelsector in Vlaanderen gerealiseerd worden. Via deze interventie zijn innovatieve investeringstypes subsidiabel die bv. nog niet beschikbaar zijn op de lijst van subsidiabele investeringen voor de interventie VLIF productieve investeringen op landbouwbedrijven (de “VLIF-lijst”). Daarnaast zijn ook investeringstypes subsidiabel die reeds opgenomen werden op de VLIF-lijst, maar die tegelijk ook een duidelijk aantoonbare innovatie inhouden. Innovaties in een eindfase van ontwikkeling en die uitgetest worden in praktijkomstandigheden op landbouwbedrijven zijn eveneens subsidiabel via deze interventie.

Er zal met de uitwerking van de interventie verder ingezet worden op het stimuleren van samenwerking via samenwerkingsverbanden en het aanvragen van steun door groepen van landbouwers.

Deze interventie is sterk gelinkt aan de interventie “Projectoproep ‘innovatie’ in kader van EIP” en zijn beiden gericht op zowel technologische als niet-technologische innovatie, en zowel product- als procesinnovatie. Beide interventies worden beter gestroomlijnd en geïntegreerd in één oproep. Het blijven echter afzonderlijke interventies. Individuele landbouwbedrijven die geen link hebben met EIP projecten blijven begunstigde net als groepen van landbouwers die geen link hebben met EIP projecten. De meerwaarde zit er dus in dat landbouwers die in aanraking komen met VLIF innovatie sneller een inhoudelijke link kunnen leggen met reeds bestaande of toekomstige EIP projecten en omgekeerd eveneens. Een groep van landbouwers dat al betrokken is bij een EIP project en gezamenlijk of individueel ook VLIF innovatie aanvraagt zal bevoordeeld worden in de selectie.

VLIF-steun voor innovatieve investering (zeker in combinatie met EIP operationele groepen) heeft tot doel:

- het aantal landbouwbedrijven dat innoveert en de impact ervan te vergroten;
- door innovatie de slagkracht en de weerbaarheid van de landbouwbedrijven verhogen;
- het stimuleren van samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen, bedrijven onderling en met andere actoren;
- grotere bottom-up benadering;
- oplossingen op maat van de landbouwbedrijven.

Het verschil met de interventie VLIF innovatieve groene investeringen komt tot uiting via de gerelateerde noden, specifieke doelstellingen en resultaatindicatoren. Zo zullen de VLIF innovatie groene investeringen direct gelinkt kunnen worden aan specifieke doelstelling d en e. Bij de VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming is dit niet steeds het geval. Verder zullen de VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming bijdragen aan resultaatindicator R.9 (Modernisering van landbouwbedrijven) en niet tot resultaatindicatoren R.16 (Klimaatgerelateerde investeringen) en R.26 (Investerings met betrekking tot natuurlijke hulpbronnen). De selectieprocedure voor de twee interventies is echter wel gelijk. Het is tijdens deze procedure dat bepaald wordt onder welke interventie een bepaalde innovatieve investering thuis hoort.

De interventie kan bijdragen aan alle specifieke doelstellingen maar draagt direct bij aan de volgende doelstellingen:

- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Het is de interventie bij uitstek waarbij, startende van resultaten uit onderzoek, de link wordt gelegd naar vernieuwende methoden en technologie en digitalisering. De resultaten van het onderzoek worden omgezet in investeringen op maat van een landbouwbedrijf. De interventie draagt bij aan het vergroten van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.
- **(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de**

voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie; Door innovatieve invetseringen door te voeren, niet alleen procesmatig, maar ook op het vlak van organisatie en marketing kunnen landbouwers inspelen op de maatschappelijke verwachtingen. Dit kan zowel inspelen zijn op niches als juiste de opschaling ervan. Zo blijkt uit onderzoek dat vooral de jonge generatie steeds meer belang hecht aan dierenwelzijn. Landbouwers worden met deze interventie gestimuleerd om innovator te zijn op het vlak van bovenwettelijk dierenwelzijn.

- **(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;** Via deze interventie worden innovatieve ideeën en concepten op het vlak van productie, verwerking en afzet van landbouwproducten gerealiseerd. Het betreft hier investeringen of prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector in Vlaanderen gerealiseerd worden. De verschillende investeringen hebben als gemeenschappelijk doel de innovatie in de Vlaamse landbouwsector ondersteunen. In deze interventie wordt er ingezet op de nood digitalisering en innovatie en niet zozeer op opleiding en kennisdeling om zo innovatie in de landbouwsector te stimuleren.

Daarnaast draagt de interventie ook indirect bij aan de andere specifieke doelstellingen:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Innovatie zorgt voor het economisch veilig stellen van de landbouwsector in zijn geheel en draagt bij aan het halen van een leefbaar inkomen voor een landbouwbedrijf. Innovaties dragen ook bij tot de verhoging van de veerkracht en de voedselzekerheid, bv. wanneer ze gericht zijn op inkomensdiversificatie of op het verminderen van risico's (o.a. weersinvloeden).
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** VLIF-steun voor innovatieve investeringen ondersteuning bieden aan vernieuwende markt- of andere concepten waarbij de landbouwsector in een sterkere positie in de keten staat.
- **(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;** Jonge landbouwers die meestal meer oog hebben voor innovatie worden met deze interventie ondersteund zodat ze rendabel en duurzaam kunnen produceren en perspectieven hebben voor de toekomst.
- **(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;** De interventie staat open voor projecten die dit kunnen bevorderen, we denken dan bv. aan de uitwerking van innovatieve concepten rond verbreding en rechtstreekse verkoop en de bijhorende innovatieve investeringen. Bij deze wordt de lokale werkgelegenheid bevorderd, alsook de ontwikkeling van het platteland en de sociale cohesie. Ook innovatieve praktijken met het oog op produceren van biomassa, al dan niet met een eerste verwerking op het landbouwbedrijf die verderop in de keten een toepassing krijgen in kader (bio-economie), worden gevisieerd.

De interventie kan direct gelinkt worden aan de volgende noden:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N19 Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)
- N20 Verhogen dierenwelzijn in de landbouw
- N21 Verlagen antibioticagebruik
- N22 Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen

Verder wordt er ook ingespeeld op de onderstaande noden, al is dit effect eerder indirect:

- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Risicobeheer door, onder andere, diversificatie economische activiteiten
- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector
- N16 Ruimtelijke druk op platteland verkleinen - behoud van open ruimte en landbouw
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Er wordt voorzien in een permanente oproep met blokperiodes. Driemaandelijks worden de investeringen waarvoor steun aangevraagd wordt, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de GLB-specifieke doelstellingen en de selectiecriteria van de interventie inzake innovatie, kwaliteit van de aanvraag, verduurzaming en samenwerking. Tijdens dit proces wordt ook bepaald of de investering thuishoort onder de VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming of de VLIF innovatieve groene investeringen. Dit wordt bepaald op basis van de bijdrage aan de GLB specifieke doelstellingen. De aanvrager kan zelf een voorstel op vlak van thema doen. Dit wordt vervolgens bekeken door de jury en nagegaan of dit klopt met de voorstellen.

De redelijkheid van de kosten wordt beoordeeld in het selectie criterium over de kwaliteit van de aanvraag en wordt maximaal ondersteund door offertes.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Actieve landbouwers of een groep van landbouwers, waarvan de hele groep moet voldoen aan de definitie van actieve landbouwer en de helft van de groep eveneens voldoende verdien capaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproductie.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen kunnen gesubsidieerd worden.
2. Indien het Unierecht leidt tot het opleggen van nieuwe eisen aan landbouwers, kan steun worden verleend voor investeringen om aan die eisen te voldoen gedurende maximaal 24 maanden vanaf de datum waarop zij voor het bedrijf verplicht worden.
3. Het bedrijf dat de aanvraag indient voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer.
4. Het bedrijf behaalt voldoende verdien capaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproductie. In het geval van groep van landbouwers bestaat de groep uit actieve landbouwers waarbij een gedeelte van de bedrijven eveneens voldoende verdien capaciteit haalt uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproducten

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning.
2. Enkel investeringen die gelinkt kunnen worden aan een exploitatie gelegen in het Vlaams gewest worden gesubsidieerd
3. Er moet een eindrapport voorgelegd worden
4. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor eerste dag na aanvraagperiode . Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum. Voor algemene kosten (punt 4 van de subsidiabele kosten) verbonden aan de uitgaven is dit niet van toepassing

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Omschrijving van de in aanmerking komende types van steun

Subsidiabele kosten:

1. Constructie of verwerving, van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen worden
2. Constructie of verwerving van installaties, machines en uitrusting die voor het eerst in gebruik genomen worden
3. Verwerving van software en sturingsprogramma's
4. Algemene kosten zoals onderzoeks-, studie- en begeleidingskosten en resultaatmetingen

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis experteninschatting en offertes.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met een subsidiepercentage van 50% op de totale projectkost. Voor meetkosten die onder de algemene kosten vallen zal 65% subsidie voorzien worden.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What is not eligible for support?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73 van Verordening (EU) 2021/2115, komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:

- Aankoop van grond
- Aankoop van dieren en éénjarige planten
- Tweedehandsmateriaal

Does the investment contain irrigation?

☒ Ja ☐ Nee

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

5 %

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)

50 %

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en –tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Operations receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.20.1 - VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.9;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.20.1 - VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens uit PDPO III, rekening houdend met het feit dat het gemiddeld steunpercentage door de invoering van hogere steunpercentages voor een aantal subsidiecategorieën ook hoger zal zijn. De totale gemiddelde unit amount is echter gelijk aan dit van de VLIF innovatieve groene investeringen. In PDPO III was dit namelijk één maatregel en uit deze gegevens blijkt een gelijkaardig eenheidsbedrag. Het steunpercentage voor de investeringen is ook gelijk, alleen het steunpercentage voor de meetkosten verschilt bij beide interventies.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.20.1 - VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.20 (unit: Concrete acties)	0,00	2,00	8,00	24,00	26,00	26,00	31,00	117,00
TOTAL	O.20 (unit: Concrete acties)	0,00	2,00	8,00	24,00	26,00	26,00	31,00	117,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	301.385,19	1.205.540,75	3.616.622,24	3.918.007,42	3.918.007,42	4.671.470,39	17.631.033,41
	Jaarlijkse indicatieve	0,00	177.775,09	711.100,35	2.133.301,05	2.311.076,13	2.311.076,13	2.755.513,85	10.399.842,60

	financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry- over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry- over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

3.21 - VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven

Interventiecode (lidstaat)	3.21
Naam interventie	VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Gemeenschappelijke outputindicator	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2	Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering
SO4	Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen
SO5	Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen
XCO	Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N08	Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.16	Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen
R.26	Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen
R.9	Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

VLIF-steun innovatie stimuleert pure innovatie en vernieuwing op het landbouwbedrijf en vormt een aanvulling op de reguliere VLIF-investeringssteun. Via deze steun wil het VLIF innovatieve ideeën en concepten op het vlak van productie, verwerking en afzet van landbouwproducten realiseren.

Het betreft investeringen of prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector in Vlaanderen gerealiseerd worden. Via deze interventie zijn innovatieve investeringstypes subsidiabel die bv. nog niet beschikbaar zijn op de lijst van subsidiabele investeringen voor de interventie VLIF productieve investeringen op landbouwbedrijven (de “VLIF-lijst”). Daarnaast zijn ook investeringstypes subsidiabel die reeds opgenomen werden op de VLIF-lijst, maar die tegelijk ook een duidelijk aantoonbare innovatie inhouden. Innovaties in een eindfase van ontwikkeling en die uitgetest worden in praktijkomstandigheden op landbouwbedrijven zijn eveneens subsidiabel via deze interventie.

Er zal met de uitwerking van de interventie verder ingezet worden op het stimuleren van samenwerking via samenwerkingsverbanden en het aanvragen van steun door groepen van landbouwers.

Deze interventie is sterk gelinkt aan de interventie “Projectoproep ‘innovatie’ in kader van EIP” en zijn beiden gericht op zowel technologische als niet-technologische innovatie, en zowel product- als procesinnovatie. Beide interventies worden beter gestroomlijnd en geïntegreerd in één oproep. Het blijven echter afzonderlijke interventies. Individuele landbouwbedrijven die geen link hebben met EIP projecten blijven begunstigde net als groepen van landbouwers die geen link hebben met EIP projecten. De meerwaarde zit er dus in dat landbouwers die in aanraking komen met VLIF innovatie sneller een inhoudelijke link kunnen leggen met reeds bestaande of toekomstige EIP projecten en omgekeerd eveneens. Een groep van landbouwers dat al betrokken is bij een EIP project en gezamenlijk of individueel ook VLIF innovatie aanvraagt zal bevoordeeld worden in de selectie.

VLIF-steun voor innovatieve investering (zeker in combinatie met EIP operationele groepen) heeft tot doel:

- het aantal landbouwbedrijven dat innoveert en de impact ervan te vergroten;
- door innovatie de slagkracht en de weerbaarheid van de landbouwbedrijven verhogen;
- het stimuleren van samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen, bedrijven onderling en met andere actoren;
- grotere bottom-up benadering;
- oplossingen op maat van de landbouwbedrijven.

Het verschil met de interventie VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming komt tot uiting via de gerelateerde noden, specifieke doelstellingen en resultaatindicatoren. Zo zullen de VLIF innovatie groene investeringen direct gelinkt kunnen worden aan specifieke doelstelling d en e. Bij de VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming is dit niet steeds het geval. Verder zullen de VLIF innovatieve groene investeringen voor verdere verduurzaming bijdragen tot resultaatindicatoren R.16 (Klimaatgerelateerde investeringen) en R.26 (Investerings met betrekking tot natuurlijke hulpbronnen) naast resultaatindicator R.9 (Modernisering van landbouwbedrijven. De selectieprocedure voor de twee interventies is echter wel gelijk. Het is tijdens deze procedure dat bepaald wordt onder welke interventie een bepaalde innovatieve investering thuis hoort.

De interventie kan bijdragen aan alle specifieke doelstellingen maar draagt direct bij aan de volgende doelstellingen:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht***

voor onderzoek, technologie en digitalisering; Het is de interventie bij uitstek waarbij, startende van resultaten uit onderzoek, de link wordt gelegd naar vernieuwende methoden en technologie en digitalisering. De resultaten van het onderzoek worden omgezet in investeringen op maat van een landbouwbedrijf. Daarnaast kunnen bepaalde investeringen de markgerichtheid verhogen zoals investeringen in bovenwettelijke maatschappelijke wensen op milieu -en klimaatvlak De interventie draagt dus bij aan het vergroten van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen.

- **(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;** Innovatie is een belangrijke game changer om de landbouwsector hiertoe te laten bijdragen. VLIF-steun voor innovatieve groene investeringen is een interventie waarmee een incentive gecreëerd wordt om klimaatvriendelijke en innovatieve praktijken en investeringen door te voeren, alsook de implementatie van nieuwe technologieën in het kader van duurzame energie. Reductie van emissies kunnen enkel bewerkstelligd worden door de best beschikbare technieken toe te passen. Ook precisielandbouw, smart farming en emissiearme bemestingstechnieken kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelstellingen. Het is belangrijk de omschakeling naar deze nieuwe technieken en praktijken goed te kaderen en te ondersteunen, gezien dit een grote aanpassing aan de huidige teelttechniek en infrastructuur vergt. Het is belangrijk dat het steunpercentage voldoende hoog is zodat er een voldoende stimulans is om klimaatvriendelijke praktijken en investeringen door te voeren, die ook voor de koplopers in de landbouw een zeker risico inhouden gezien de afwezigheid van ervaring.
- **(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;** Innovatie is een belangrijke gamechanger om de landbouwsector hiertoe te laten bijdragen. VLIF-steun voor innovatieve groene investeringen is een interventie waarmee een incentive gecreëerd wordt om innovatieve investeringen in kader van duurzame ontwikkeling door te voeren met een zeer belangrijke focus op duurzamer en efficiënter beheer van de natuurlijke hulpbronnen.
- **(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;** Via deze interventie worden innovatieve ideeën en concepten op het vlak van productie, verwerking en afzet van landbouwproducten gerealiseerd. Het betreft hier investeringen of prototypes van investeringen die voor een eerste maal binnen een bepaalde deelsector in Vlaanderen gerealiseerd worden. De verschillende investeringen hebben als gemeenschappelijk doel de innovatie in de Vlaamse landbouwsector ondersteunen. In deze interventie wordt er ingezet op de nood digitalisering en innovatie en niet zozeer op opleiding en kennisdeling om zo innovatie in de landbouwsector te stimuleren.

Daarnaast draagt de interventie ook indirect bij aan de andere specifieke doelstellingen:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Innovatie zorgt voor het economisch veilig stellen van de landbouwsector in zijn geheel en draagt bij aan het halen van een leefbaar inkomen voor een landbouwbedrijf. Innovaties dragen ook bij tot de verhoging van de veerkracht en de voedselzekerheid, bv. wanneer ze gericht zijn op inkomensdiversificatie of op het verminderen van risico's (o.a. weersinvloeden).
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** VLIF-steun voor innovatieve investeringen ondersteuning bieden aan vernieuwende markt- of andere concepten waarbij de landbouwsector in een sterkere positie in de keten staat.
- **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** De interventie staat open voor projecten die hiertoe een bijdrage kunnen leveren. Voorbeelden zijn de innovatieve investeringen in het kader van emissiereductie, deze investeringen kunnen een

positieve bijdrage leveren aan de biodiversiteit en het tegengaan van de verzuring van de habitats. Uiteraard zit de reductie van ammoniakuitstoot op de eerste plaats onder specifieke doelstelling (e). Het beperkt zich echter hier niet toe. Met deze interventie kunnen alle innovatieve investeringen ondersteund worden die bijdragen tot een betere integratie van landbouwpraktijken in de omliggende natuur om zo te komen tot meer natuurinclusieve landbouw. Er is ook een link met andere interventies. Innovaties kunnen bijdragen tot een betere uitvoering van AMKM's en ecoregelingen en een inspiratie zijn voor AMKM's en ecoregelingen van de toekomst.

- **(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;** Jonge landbouwers die meestal meer oog hebben voor innovatie worden met deze interventie ondersteund zodat ze rendabel en duurzaam kunnen produceren en perspectieven hebben voor de toekomst.
- **(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;** De interventie staat open voor projecten die dit kunnen bevorderen, we denken dan bv. aan de uitwerking van innovatieve concepten rond verbreding en rechtstreekse verkoop en de bijhorende innovatieve investeringen. Bij deze wordt de lokale werkgelegenheid bevorderd, alsook de ontwikkeling van het platteland en de sociale cohesie. Ook innovatieve praktijken met het oog op produceren van biomassa, al dan niet met een eerste verwerking op het landbouwbedrijf die verderop in de keten een toepassing krijgen in kader (bio-economie), worden geïmplementeerd.

De interventie kan direct gelinkt worden aan de volgende noden:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N7 Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen
- N8 Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen
- N9 Adaptatie aan klimaatverandering
- N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)
- N11 Zorg voor water
- N12 Zorg voor bodem

Verder wordt er ook ingespeeld op de onderstaande noden, al is dit effect eerder indirect:

- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Risicobeheer door, onder andere, diversificatie economische activiteiten
- N6 Ketensamenwerking versterken door samenwerking
- N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit
- N14 Zorg voor landschap
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector
- N16 Ruimtelijke druk op platteland verkleinen - behoud van open ruimte en landbouw
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Er wordt voorzien in een permanente oproep met blokperiodes. Driemaandelijks worden de investeringen waarvoor steun aangevraagd wordt, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de GLB-specifieke doelstellingen en de selectiecriteria van de interventie inzake innovatie, kwaliteit van de aanvraag, verduurzaming en samenwerking. Tijdens dit proces wordt ook bepaald of de investering thuis hoort onder de VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming of de VLIF innovatieve groene investeringen. Dit wordt bepaald op basis van de bijdrage aan de GLB specifieke doelstellingen. De aanvrager kan zelf een voorstel op vlak van thema doen. Dit wordt vervolgens bekeken door de jury en nagegaan of dit klopt met de voorstellen. De aanvraag zal onder

deze interventie vallen als de beschreven investeringen zowel op inhoudelijk als budgettair vlak dominant groen zijn.

De redelijkheid van de kosten wordt beoordeeld in het selectiecriteria over de kwaliteit van de aanvraag en wordt maximaal ondersteund door offertes.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Actieve landbouwers of een groep van landbouwers, waarvan de hele groep moet voldoen aan de definitie van actieve landbouwer en de helft van de groep eveneens voldoende verdien capaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproductie

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen kunnen gesubsidieerd worden.
2. Indien het Unierecht leidt tot het opleggen van nieuwe eisen aan landbouwers, kan steun worden verleend voor investeringen om aan die eisen te voldoen gedurende maximaal 24 maanden vanaf de datum waarop zij voor het bedrijf verplicht worden.
3. Het bedrijf dat de aanvraag indient voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer.
4. Het bedrijf behaalt voldoende verdien capaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproductie. In het geval van groep van landbouwers bestaat de groep uit actieve landbouwers waarbij een gedeelte van de bedrijven eveneens voldoende verdien capaciteit haalt uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproducten

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning.
2. Enkel investeringen die gelinkt kunnen worden aan een exploitatie gelegen in het Vlaams gewest worden gesubsidieerd
3. Er moet een eindrapport voorgelegd worden
4. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor de eerste dag na aanvraagperiode. Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum. Voor algemene kosten (punt 4 van de subsidiabele kosten) verbonden aan de uitgaven is dit niet van toepassing

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

1. Constructie of verwerving, van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen worden
2. Constructie of verwerving van installaties, machines en uitrusting die voor het eerst in gebruik genomen worden
3. Verwerving van software en sturingsprogramma's
4. Algemene kosten zoals onderzoeks-, studie- en begeleidingskosten en resultaatmetingen

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis experteninschatting en offertes.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante

verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met een subsidiepercentage van 50% op de totale projectkost. Voor meetkosten die onder de algemene kosten vallen zal 65% subsidie voorzien worden. Indien de meetkosten gelinkt zijn aan milieu- en klimaatinvesteringen wordt hiervoor 80% subsidie voorzien.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What is not eligible for support?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73 van Verordening (EU) 2021/2115, komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:

- Aankoop van grond
- Aankoop van dieren en éénjarige planten
- Tweedehandsmateriaal

Does the investment contain irrigation?

☒ Ja ☐ Nee

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

5 %

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %

50 %

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en –tijd nodig om een bepaald goed te verwerven

- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Operations receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.21.1 - VLIF innovatieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.9; R.16; R.26;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.21.1 - VLIF innovatieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens uit PDPO III, rekening houdend met het feit dat het gemiddeld steunpercentage door de invoering van hogere steunpercentages voor een aantal subsidiecategorieën ook hoger zal zijn. De totale gemiddelde unit amount is echter gelijk aan dit van de VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming. In PDPO III was dit namelijk één maatregel en uit deze gegevens blijkt een gelijkaardig eenheidsbedrag. Het steunpercentage voor de investeringen is ook gelijk, alleen het steunpercentage voor de meetkosten verschilt bij beide interventies.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.21.1 - VLIF innovatieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.20 (unit: Concrete acties)	0,00	2,00	8,00	24,00	26,00	26,00	31,00	117,00
TOTAL	O.20 (unit: Concrete acties)	0,00	2,00	8,00	24,00	26,00	26,00	31,00	117,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	301.385,19	1.205.540,75	3.616.622,24	3.918.007,42	3.918.007,42	4.671.470,39	17.631.033,41
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in	0,00	177.775,09	711.100,35	2.133.301,05	2.311.076,13	2.311.076,13	2.755.513,85	10.399.842,60

	EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

3.22 - VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven

Interventiecode (lidstaat)	3.22
Naam interventie	VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Gemeenschappelijke outputindicator	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee ES rebate system: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering	
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedszaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk
N20	Verhogen dierenwelzijn in de landbouw	Hoog binnen GLB	Ja
N21	Verlagen antibioticagebruik	Standaard binnen GLB	Ja
N22	Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.3 Percentage boerderijen dat GLB-steun voor digitale landbouwtechnologie ontvangt	
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnefficiëntie	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

VLIF-investeringssteun aan landbouwbedrijven is sinds 20 jaar een sterkhouders in het Vlaams programma voor plattelandontwikkeling. De PDPO III maatregel wordt opgedeeld in drie interventies; VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming, VLIF productieve groene investeringen en VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn. De interventies worden aangepast om nog meer een toekomstgericht ondernemingsfonds te zijn.

Ondernemerschap in de landbouw houdt in dat het landbouwbedrijf inspeelt op veranderingen, en ontwikkelingen in de natuurlijke en maatschappelijke omgeving van het bedrijf en in de markt om

crisisbestendiger en veerkrachtiger te zijn en haar strategische rol in onze economie en maatschappij te vervullen. Investeringssteun aan landbouwbedrijven richt zich op een klimaat- en milieuvriendelijke landbouw. Het VLIF ondersteunt maximaal investeringen die noodzakelijk zijn voor, en kansen biedt aan een sterk ondernemerschap via een diversiteit aan bedrijfsmodellen (incl. investeringen in korte en circulaire keten en biolandbouw, investeringen die noodzakelijk zijn in een agro-ecologisch verdienmodel).

Investeringssteun is nodig om de vele uitdagingen te kunnen aangaan die noodzakelijk zijn in de verduurzaming van elk bedrijfsmodel in het kader van klimaatmitigatie en –adaptatie, bodemkwaliteit, waterkwaliteit- en waterkwantiteit, verbetering van de biodiversiteit, luchtkwaliteit, risicopreventie, vermindering van voedselverliezen en circulaire economie, dierenwelzijn, voedselkwaliteit- en veiligheid, arbeidskwaliteit en –veiligheid, arbeidsrationalisatie en ruimtelijke kwaliteit. Zowel het bovenwettelijk karakter als het principe van level playing field (gelijkspeelveld), waarbij investeringssteun voorzien wordt voor strengere wettelijke verplichtingen dan voor gelijkaardige spelers buiten onze lidstaat, zijn hierbij de leidraad.

De verhoogde investeringssteun voor milieu-investeringen in de landbouw kadert bovendien in het behalen van milieu- en natuurdoelstellingen voor Vlaanderen. De VLIF investeringssteun draagt bij aan het realiseren van de volgende Vlaamse klimaat, milieu en natuurplannen (op hun beurt ter uitvoering van Europese verordeningen en richtlijnen):

- Vlaams Natura 2000-programma – 2021-2025
- Stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas
- Mestactieplan (MAP)
- Luchtbeleidsplan 2030
- Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030
- Nationaal actieplan voor hernieuwbare energie
- Opvolger van het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidegebruik 2018-2022

Het verschil tussen de drie interventies zijn de doelstellingen waar direct toe wordt bijgedragen via die investeringen. Dit uit zich ook in verschillende steunpercentages en dus unit amounts. De selectieprocedure voor de drie interventies is echter gelijk. Tijdens deze procedure wordt bepaald onder welke interventie een bepaalde investering thuis hoort. Dan wordt ook het toepasselijke steunpercentage bepaald. Zo behoren investeringen onder bijvoorbeeld het investeringstype aangaande verwerking van landbouwproducten en investeringen in nieuwe daken na verwijdering van asbest thuis onder de VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming.

Er wordt aan deze interventie bijkomende nationale financiering voorzien in kader van de definitieve programmatorische aanpak stikstof DPAS met het oog op het behalen van de goede staat van instandhouding van de natuurgebieden aangemeld als Natura 2000.

De interventie draagt direct bij tot het realiseren van onderstaande doelstellingen van het strategisch plan en kan gelinkt worden aan verschillende noden:

- ***(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;*** Voor het behoud van het concurrentievermogen is het level playing field binnen de Europese Unie belangrijk. Ook al delen de lidstaten verschillende doelstellingen op klimaat- en milieuvlak, op vlak van dierenwelzijn en voedselveiligheid,... de uitwerking ervan van lidstaat tot lidstaat verschillend. Om bepaalde doelen te bereiken worden verplichtingen opgelegd die niet geldig zijn in andere lidstaten. Om het concurrentievermogen te behouden, is het belangrijk dat deze investeringen financieel ondersteund worden vanuit de overheid. Daarnaast kunnen bepaalde investeringen de marktgerichtheid verhogen zoals investeringen in bovenwettelijke maatschappelijke wensen of investeringen in een kortere keten.

Het is belangrijk dat met het subsidiepercentage er voldoende incentive is om landbouwers aan te moedigen om die investeringen uit te voeren die de marktgerichtheid verhogen, zeker in het kader van de afbouw van inkomensondersteuningsmechanismen.

- **(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedsaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie.** Specifieke investeringen dragen bij tot de voedselveiligheid. Met het selectiesysteem wordt voor elke subsector gestreefd dat er met het geven van investeringssteun een maximale incentive is naar voedsel dat op de meest duurzame wijze geproduceerd wordt. Specifieke investeringen zoals oogstprotectie kunnen de voedselverliezen op het veld beperken.

De interventie kan direct gelinkt worden aan de volgende noden:

- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N19 Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)
- N21 Verlagen antibioticagebruik
- N22 Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen

Daarnaast speelt de interventie ook in op een aantal andere noden en doelstellingen. Deze effecten zijn echter meer indirect:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Investeringssteun is noodzakelijk om de weerbaarheid en veerkracht van bedrijven te verhogen. Investeringssteun is noodzakelijk om op lange termijn het landbouwincome veilig te stellen en te verbeteren, om inkomensdiversificatie te creëren en om risico's (o.a. weersinvloeden) te verminderen.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een eerlijkere verdeling van de marges kan niet bereikt worden met investeringssteun. Investeringssteun kan landbouwers er wel toe aanzetten om investeringen door te voeren op het bedrijf waardoor ze meer prijszetter kunnen worden i.p.v. prijsnemer, met name investeringen gericht op het verkorten van de keten of met het oog op differentiatie van de land- en tuinbouwproducten. Deze differentiatie kan een opstap betekenen voor een betere positie van de landbouwers in de waardeketen omdat afnemers bereid zijn een voldoende hoge prijs te betalen wanneer er minder aanbod is van andere bedrijven met hetzelfde product.
- **(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;** Het Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030 geeft aan dat om de doelstellingen te behalen naast teelttechnische areaalgebonden interventies een belangrijke bijdrage kan geleverd worden door energiebesparing te realiseren van de landbouwbedrijfsgebouwen en reductie van emissies uit bedrijfsgebouwen als het gevolg van biologische processen met name de productie van methaan en lachgas. Deze reducties kunnen enkel bewerkstelligd worden door de best beschikbare technieken te gebruiken. Ook precisielandbouw en emissiearme bemestingstechnieken kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelstellingen. Bepaalde investeringen die mogelijk zijn via de VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming zullen hier ook toe bijdragen. De voornaamste bijdrage volgt echter uit de VLIF productieve groene investeringen.
- **(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;** Efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen is een belangrijk onderdeel in het bevorderen van duurzame ontwikkeling. Verschillende productieve investeringen voor

verdere verduurzaming kunnen hier ook een indirect effect hebben doordat de technologie bijvoorbeeld een besparing meebrengt op het gebruik van natuurlijke hulpbronnen ondanks dat dit niet het hoofddoel is van deze bepaalde investering.

- **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** Op verschillende wijzen kunnen investeringen op landbouwbedrijven bijdragen tot deze strategische doelstellingen. Zo draagt bvb. een te hoge ammoniakdepositie bij aan de verzuring van habitats. Alle ammoniakreducerende investeringen komen dus de kwaliteit van de habitats ten goede. Investeringssteun kan ook bijdragen aan de verhoging van de biodiversiteit door alle investeringen te ondersteunen die bijdragen aan een agro-ecologische bedrijfsvoering (mechanische onkruidbestrijding, technieken voor de verspreiding van biologische bestrijdingsmiddelen, enz.) een verhoging van de landschapskwaliteit (bv. onderhoud van (kleine) landschapselementen) enz.
- **(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;** Naast de interventie overnamesteun zet investeringssteun in op het aantrekken van jonge landbouwers. Bedrijven met jonge landbouwers als zaakvoerder krijgen voorrang. We ondersteunen tevens bedrijven bij nieuwe investeringen voor het ontwikkelen van/ omschakelen naar nieuwe activiteiten.
- **(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;** Investeringssteun in verbredingsactiviteiten en de rechtstreekse verkoop creëren meestal arbeidsplaatsen. De sociale inclusie wordt bevorderd door deze bedrijven die inzetten op verbreding en rechtstreekse verkoop. Bedrijven kunnen omschakelen naar het produceren van grondstoffen voor de bio-economie en door reststromen uit de de bio-economie te gebruiken als input. Ook dit vraagt specifieke investeringen waarvoor een maximale incentive gegeven wordt door de investeringssteun.
- **(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing.**

De interventie geeft dan ook een bijkomend antwoord op de volgende vragen:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Risicobeheer door, onder andere, diversificatie economische activiteiten
- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking
- N7 Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen
- N8 Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen
- N9 Adaptatie aan klimaatverandering
- N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)
- N11 Zorg voor water
- N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit
- N14 Zorg voor landschap
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Driemaandelijks worden de investeringen waarvoor de steun aangevraagd werd, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de interventie inzake verduurzaming, verjonging en samenwerking.

De selectieprocedure bestaat uit een beoordeling van de mate waarin de investering duurzaam is op het vlak van economische, sociale en ecologische duurzaamheid. Met de totaalscore van duurzaamheid hangt eveneens het steunpercentage samen. Zo zullen investeringen die een uitgesproken meerwaarde hebben naar milieu- en klimaat en dierenwelzijn toe in de hoogste subsidiepercentages gesubsidieerd worden. Dit zijn de investeringen die horen onder de interventie VLIF productieve groene investeringen en VLIF productieve investeringen dierenwelzijn en niet onder de VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming. Bij de duurzaamheidsscore per investering komt dat een bijkomende score indien de investering aangevraagd werd door een jonge landbouwer en indien de investeringen aangevraagd worden in het kader van gemeenschappelijk gebruik door verschillende landbouwers (samenwerking). Er wordt onderzocht hoe projectcontext de selectie mee zal bepalen. De VLIF limitatieve lijst van investeringscodes bepaalt ook onder welke interventie de investeringen thuishoren. Zo worden bijvoorbeeld de investeringen in melkverwerking en vernieuwing van asbestdaken gelinkt aan de VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Actieve landbouwers met een minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten. Daarnaast komen ook samenwerkingsverbanden van landbouwbedrijven in aanmerking.

Alle leden moeten actieve landbouwers zijn, de helft van de leden moet ook aan het minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten voldoen.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen kunnen gesubsidieerd worden.
2. Indien het Unierecht leidt tot het opleggen van nieuwe eisen aan landbouwers, kan steun worden verleend voor investeringen om aan die eisen te voldoen gedurende maximaal 24 maanden vanaf de datum waarop zij voor het bedrijf verplicht worden.
3. Het bedrijf dat de aanvraag indient voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer. Indien het een groep van landbouwers (samenwerkingsverband) betreft voldoen alle leden aan de definitie van actieve landbouwers
4. Het bedrijf behaalt voldoende verdien capaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproducten. Indien het groep van landbouwers (samenwerkingsverband) betreft behaalt de helft van de leden ook een minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten
5. Voor investeringen die vergunningsplichtig zijn wordt een omgevingsvergunning ter beschikking gesteld

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning.
2. Enkel investeringen die gelinkt kunnen worden aan een exploitatie gelegen in het Vlaams gewest worden gesubsidieerd
3. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor eerste dag na aanvraagperiode. Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

1. Constructie of verwerving, van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen

worden

2. Constructie of verwerving van installaties, machines en uitrusting die voor het eerst in gebruik genomen worden
3. Verwerving van software en sturingsprogramma's

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis van de toepassing van normbedragen. Deze normbedragen worden bepaald op basis van literatuurgegevens en/of administratieve databank. Indien dit niet mogelijk is wordt er gewerkt met offerten. Het gebruik van VKO's wordt onderzocht.

Er wordt gewerkt met een limitatieve lijst van investeringen die ex-ante aan elke aanvraagperiode kan aangepast worden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☒ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

In het geval van de eenheidskosten zal dit mogelijks gebaseerd worden op de P50 of P75 waarden in de historische databank 2015-2022 van de kosten per eenheid (ii) of gebruik van objectieve gegevens afkomstig van publicaties van Wageningen Universiteit (Nederland) KWIN. De bedragen werden dus vastgesteld op basis van de methode in Art. 83(2)(a).

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met drie niveaus van basissubsidiepercentages (bepaald door de aard van de investering): 15%, 30% en 40%. Voor jonge landbouwers wordt voor de subsidiecategorieën 30% en 40% een bijkomende steun van 10% voorzien. Voor jonge landbouwers wordt de definitie gebruikt zoals bepaald in 4.1.5.

Contextuele parameters in kader van verdere verduurzaming kunnen aanleiding geven tot een verhoging van subsidiepercentages, bijvoorbeeld in kader van definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS). In deze context is er steun tot 65% mogelijk voor deelinvesteringen voor alle landbouwers in de verdere verduurzaming binnen de bouw van een ammoniak emissiearme (AEA) stal of de omvorming naar een AEA-stal. Hier wordt het procentuele maximum op de totale kost van de stal van 40% dus verhoogd tot 65% voor jonge landbouwers.

Er wordt een maximale steun of maximale subsidiabele investeringskost over de ganse GLB-periode vastgelegd.

Het duurzaamheidskader, dat eveneens de kans op selectie bepaalt, geeft aan welk subsidiepercentage van toepassing is op de investering. Met deze gevarieerde vork aan subsidiepercentages is het mogelijk om landbouwers te triggeren naar de meest duurzame uitvoering van een project. Bij investeringen met een hogere bijdrage aan de milieu – en klimaatdoelstellingen en de dierenwelzijnsdoelstellingen zal er een

hoger subsidiepercentage van toepassing zijn. Ook onder de categorie ‘investerings voor verdere verduurzaming’ vallen er investeringen met hogere duurzaamheidsscores.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What is not eligible for support?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73(3) van Verordening (EU) 2021/2115 komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:

- Aankoop van grond
- Aankoop van dieren en éénjarige planten
- Algemene kosten zoals onderzoek -, studie – en begeleidingskosten en resultaatmetingen
- Investerings types waarvoor een betaalbaar significant milieuvriendelijker alternatief bestaat zoals verwarming op steenkool en zware stookolie
- Tweedehands materiaal

Does the investment contain irrigation?

☒ Ja ☐ Nee

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

5 %

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %

50 %

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Operations receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.22.1 - VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.3; R.9;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.22.1 - VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens uit PDPO III, rekening houdend met het feit dat het gemiddeld steunpercentage per interventie ook hoger zal zijn door de invoering van de verhoogde steunpercentages per subsidie categorie. Het gemiddelde eenheidsbedrag van de PDPO III projecten werd verhoogd om rekening te houden met de hogere subsidiepercentages. Er werd eveneens rekening gehouden dat een belangrijk deel van de middelen gereserveerd zijn in kader van de programmatorische aanpak stikstof. Dit gaat gepaard met een bijkomende verhoging van het maximale subsidiepercentage (65%) en de gemiddelde eenheidskost.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.22.1 - VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	16.999,52	16.999,52	16.999,52	16.999,52	16.999,52	16.999,52	16.999,52	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.20 (unit: Concrete acties)	0,00	477,00	1.064,00	1.541,00	1.691,00	1.842,00	1.842,00	8.457,00
TOTAL	O.20 (unit: Concrete acties)	0,00	477,00	1.064,00	1.541,00	1.691,00	1.842,00	1.842,00	8.457,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke	0,00	5.524.844,68	12.936.636,32	18.495.480,04	18.478.480,52	18.495.480,04	18.495.480,04	92.426.401,64

	uitgaven in EUR)								
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	3.351.710,72	7.848.159,56	11.220.496,19	11.210.183,21	11.220.496,19	11.220.496,19	56.071.542,06
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

3.23 - VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven

Interventiecode (lidstaat)	3.23
Naam interventie	VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Gemeenschappelijke outputindicator	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering	
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen	
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N08	Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.15 Ondersteunde investeringen in productiecapaciteit voor hernieuwbare energie, onder meer uit biologische bronnen (in MW)	
R.16 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, en de productie van hernieuwbare energie of biomaterialen	
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen	
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnenefficiëntie	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

VLIF-investeringssteun aan landbouwbedrijven is sinds 20 jaar een sterkhouder in het Vlaams programma voor plattelandontwikkeling. De PDPO III maatregel wordt opgedeeld in drie interventies; VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming, VLIF productieve groene investeringen en VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn. De interventies worden aangepast om nog meer een toekomstgericht ondernemingsfonds te zijn.

Ondernemerschap in de landbouw houdt in dat het landbouwbedrijf inspeelt op veranderingen, en ontwikkelingen in de natuurlijke en maatschappelijke omgeving van het bedrijf en in de markt om crisisbestendiger en veerkrachtiger te zijn en haar strategische rol in onze economie en maatschappij te vervullen. Investeringssteun aan landbouwbedrijven richt zich op een klimaat- en milieuvriendelijke landbouw. Het VLIF ondersteunt maximaal investeringen die noodzakelijk zijn voor, en kansen biedt aan een sterk ondernemerschap via een diversiteit aan bedrijfsmodellen (incl. investeringen in korte en circulaire keten en biolandbouw, investeringen die noodzakelijk zijn in een agro-ecologisch verdienmodel).

Investeringssteun is nodig om de vele uitdagingen te kunnen aangaan die noodzakelijk zijn in de verduurzaming van elk bedrijfsmodel in het kader van klimaatmitigatie en –adaptatie, bodemkwaliteit, waterkwaliteit- en waterkwantiteit, verbetering van de biodiversiteit, luchtkwaliteit, risicopreventie, vermindering van voedselverliezen en circulaire economie, dierenwelzijn, voedselkwaliteit- en veiligheid, arbeidskwaliteit en –veiligheid, arbeidsrationalisatie en ruimtelijke kwaliteit. Zowel het bovenwettelijk karakter als het principe van level playing field (gelijkspeelveld), waarbij investeringssteun voorzien wordt voor strengere wettelijke verplichtingen dan voor gelijkaardige spelers buiten onze lidstaat, zijn hierbij de leidraad. Binnen deze interventie wordt gefocust op investeringen rond milieu en klimaat.

De verhoogde investeringssteun voor milieu-investeringen in de landbouw kadert bovendien in het behalen van milieu- en natuurdoelstellingen voor Vlaanderen. De VLIF investeringssteun draagt bij aan het realiseren van de volgende Vlaamse klimaat, milieu en natuurplannen (op hun beurt ter uitvoering van Europese verordeningen en richtlijnen):

- Vlaams Natura 2000-programma – 2021-2025
- Stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas
- Mestactieplan (MAP)
- Luchtbeleidsplan 2030
- Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030
- Nationaal actieplan voor hernieuwbare energie
- Opvolger van het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidegebruik 2018-2022

Er wordt aan deze interventie bijkomende nationale financiering voorzien in kader van de definitieve programmatorische aanpak stikstof DPAS met het oog op het behalen van de goede staat van instandhouding van de natuurgebieden aangemeld als Natura 2000.

Het verschil tussen de drie interventies zijn de doelstellingen waar direct toe wordt bijgedragen via die investeringen. Dit uit zich ook in verschillende steunpercentages en dus unit amounts. De selectieprocedure voor de drie interventies is echter gelijk. Tijdens deze procedure wordt bepaald onder welke interventie een bepaalde investering thuis hoort. Dan wordt ook het toepasselijke steunpercentage bepaald. Zo behoren investeringen zoals melkvoorkoelers en bandendrukwisselsystemen thuis onder de VLIF productieve groene investeringen.

De interventie draagt direct bij tot het realiseren van onderstaande doelstellingen van het strategisch plan en kan gelinkt worden aan verschillende noden:

- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Voor het behoud van het concurrentievermogen is het level playing field binnen de Europese Unie belangrijk. Ook al delen de lidstaten de doelstellingen op klimaat- en milieuvlak, de uitwerking ervan van lidstaat tot lidstaat verschillend. Om bepaalde milieu- en klimaatdoelen te bereiken worden verplichtingen opgelegd die niet geldig zijn in andere lidstaten. Om het concurrentievermogen te behouden, is het belangrijk dat deze investeringen financieel ondersteund worden vanuit de overheid. Daarnaast kunnen bepaalde investeringen de marktgerichtheid verhogen zoals investeringen in bovenwettelijke maatschappelijke wensen op milieu -en klimaatvlak. Het is belangrijk dat met het subsidiepercentage er voldoende incentive is om landbouwers aan te moedigen om die investeringen uit te voeren die de marktgerichtheid verhogen, zeker in het kader van de afbouw van inkomensondersteuningsmechanismen.
- **(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;** Het Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030 geeft aan dat om de doelstellingen te behalen naast teelttechnische areaalgebonden interventies een belangrijke bijdrage kan geleverd worden door energiebesparing te realiseren van de landbouwbedrijfsgebouwen en reductie van emissies uit bedrijfsgebouwen als het gevolg van biologische processen met name de productie van methaan en lachgas. Deze reducties kunnen enkel bewerkstelligd worden door de best beschikbare technieken te gebruiken. Ook precisielandbouw en emissiearme bemestingstechnieken kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelstellingen. Daarnaast kunnen landbouwbedrijven ook een steentje bijdragen in de productie van hernieuwbare energie met name door de vergisting van mest en de productie van windenergie. Ook wat dat betreft moet de investeringssteun aanleiding geven tot voldoende incentive. Bij investeringen die bijdragen aan klimaatadaptatie gaat het over investeringen in waterbesparing, bodemkwaliteit en biodiversiteit. Het is belangrijk dat het subsidiepercentage voldoende hoog is zodat voldoende incentive gecreëerd kan worden om klimaatvriendelijke, klimaatmitigerende en klimaatadaptatieve investeringen door te voeren.
- **(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;** Efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen is een belangrijk onderdeel in het bevorderen van duurzame ontwikkeling. Er wordt voorrang gegeven aan die investeringen die waterkwaliteit en –kwantiteit verhogen, landbouwwerktuigen die de kwaliteit van de bodem verhogen en die investeringen die ammoniak, NOx en fijn stof in de lucht reduceren.

De interventie kan direct gelinkt worden aan de volgende noden:

- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N7 Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen
- N8 Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen
- N9 Adaptatie aan klimaatverandering
- N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)
- N11 Zorg voor water
- N12 Zorg voor bodem

Daarnaast speelt de interventie ook in op een aantal andere noden en doelstellingen. Deze effecten zijn echter meer indirect:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Investerings zijn noodzakelijk om de weerbaarheid en veerkracht van bedrijven te

verhogen. Investeringssteun is noodzakelijk om op lange termijn het landbouwincome veilig te stellen en te verbeteren, om inkomensdiversificatie te creëren en om risico's (o.a. weersinvloeden) te verminderen.

- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een eerlijkere verdeling van de marges kan niet bereikt worden met investeringssteun. Investeringssteun kan landbouwers er wel toe aanzetten om investeringen door te voeren op het bedrijf waardoor ze meer prijszetter kunnen worden i.p.v. prijsnemer, met name investeringen gericht op het verkorten van de keten of met het oog op differentiatie van de land- en tuinbouwproducten. Deze differentiatie kan een opstap betekenen voor een betere positie van de landbouwers in de waardeketen omdat afnemers bereid zijn een voldoende hoge prijs te betalen wanneer er minder aanbod is van andere bedrijven met hetzelfde product.
- **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** Op verschillende wijzen kunnen investeringen op landbouwbedrijven bijdragen tot deze strategische doelstellingen. Zo draagt bvb. een te hoge ammoniakdepositie bij aan de verzuring van habitats. Alle ammoniakreducerende investeringen komen dus de kwaliteit van de habitats ten goede. Investeringssteun kan ook bijdragen aan de verhoging van de biodiversiteit door alle investeringen te ondersteunen die bijdragen aan een agro-ecologische bedrijfsvoering (mechanische onkruidbestrijding, technieken voor de verspreiding van biologische bestrijdingsmiddelen, enz.) een verhoging van de landschapskwaliteit (bv. onderhoud van (kleine) landschapselementen) enz.
- **(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;** Naast de interventie overnamesteun zet investeringssteun in op het aantrekken van jonge landbouwers. Bedrijven met jonge landbouwers als zaakvoerder krijgen voorrang. We ondersteunen tevens bedrijven bij nieuwe investeringen voor het ontwikkelen van/ omschakelen naar nieuwe activiteiten.
- **(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;** Investeringssteun in verbredingsactiviteiten en de rechtstreekse verkoop creëren meestal arbeidsplaatsen. De sociale inclusie wordt bevorderd door deze bedrijven die inzetten op verbreding en rechtstreekse verkoop. Bedrijven kunnen omschakelen naar het produceren van grondstoffen voor de bio-economie en door reststromen uit de de bio-economie te gebruiken als input. Ook dit vraagt specifieke investeringen waarvoor een maximale incentive gegeven wordt door de investeringssteun.
- **(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing.**

De interventie geeft dan ook een bijkomend antwoord op de volgende vragen:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Risicobeheer door, onder andere, diversificatie economische activiteiten
- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking
- N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit
- N14 Zorg voor landschap
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Driemaandelijks worden de investeringen waarvoor de steun aangevraagd werd, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de interventie inzake verduurzaming, verjonging en samenwerking.

De selectieprocedure bestaat uit een beoordeling van de mate waarin de investering duurzaam is op het vlak van economische, sociale en ecologische duurzaamheid. Met de totaalscore van duurzaamheid hangt eveneens het steunpercentage samen. Zo zullen investeringen die een uitgesproken meerwaarde hebben naar milieu- en klimaat toe in de hoogste subsidiepercentages gesubsidieerd worden. Dit zijn ook de investeringen die horen onder deze interventie en niet onder de VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming. Bij de duurzaamheidsscore per investering komt dat een bijkomende score indien de investering aangevraagd werd door een jonge landbouwer en indien de investeringen aangevraagd worden in het kader van gemeenschappelijk gebruik door verschillende landbouwers (samenwerking). Er wordt onderzocht hoe projectcontext de selectie mee zal bepalen. De VLIF limitatieve lijst van investeringscodes bepaalt ook onder welke actie de investeringen thuishoren. Zo zijn de VLIF groene investeringen, de investeringen met een hoge duurzaamheidsscore op vlak van milieu en klimaat, hieronder vallen bijvoorbeeld investeringscodes melkvoorkoelers en bandendrukwisselsystemen.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Actieve landbouwers met een minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten. Daarnaast komen ook samenwerkingsverbanden van landbouwbedrijven in aanmerking.

Alle leden moeten actieve landbouwers zijn, de helft van de leden moet ook aan het minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten voldoen.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen kunnen gesubsidieerd worden.
2. Indien het Unierecht leidt tot het opleggen van nieuwe eisen aan landbouwers, kan steun worden verleend voor investeringen om aan die eisen te voldoen gedurende maximaal 24 maanden vanaf de datum waarop zij voor het bedrijf verplicht worden.
3. Het bedrijf dat de aanvraag indient voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer. Indien het een groep van landbouwers (samenwerkingsverband) betreft voldoen alle leden aan de definitie van actieve landbouwers
4. Het bedrijf behaalt voldoende verdien capaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproducten. Indien het groep van landbouwers (samenwerkingsverband) betreft behaalt de helft van de leden ook een minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten
5. Voor investeringen die vergunningsplichtig zijn wordt een omgevingsvergunning ter beschikking gesteld

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning.
2. Enkel investeringen die gelinkt kunnen worden aan een exploitatie gelegen in het Vlaams gewest worden gesubsidieerd
3. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor eerste dag na aanvraagperiode. Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

1. Constructie of verwerving, van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen

worden

2. Constructie of verwerving van installaties, machines en uitrusting die voor het eerst in gebruik genomen worden
3. Verwerving van software en sturingsprogramma's

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis van de toepassing van normbedragen. Deze normbedragen worden bepaald op basis van literatuurgegevens en/of administratieve databank. Indien dit niet mogelijk is wordt er gewerkt met offerten. Het gebruik van VKO's wordt onderzocht.

Er wordt gewerkt met een limitatieve lijst van investeringen die ex-ante aan elke aanvraagperiode kan aangepast worden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☒ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

In het geval van de eenheidskosten zal dit mogelijks gebaseerd worden op de P50 of P75 waarden in de historische databank 2015-2022 van de kosten per eenheid (ii) of gebruik van objectieve gegevens afkomstig van publicaties van Wageningen Universiteit (Nederland) KWIN. De bedragen werden dus vastgesteld op basis van de methode in Art. 83(2)(a).

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met drie niveaus van basissubsidiepercentages (bepaald door aard van investering): 30%, 40% en 50%. Voor jonge landbouwers wordt voor deze subsidiecategorieën een bijkomende steun van 10% voorzien. Voor jonge landbouwers wordt de definitie gebruikt onder 4.1.5. gebruikt.

De 50% subsidiecategorie is voorbehouden voor donkergroene investeringstypes. Dit zijn investeringen waar er een uitgesproken milieuvoordeel is en geen of slechts beperkte bijdrage aan de winstgevendheid van het bedrijf. Het typevoorbeeld is een fyto-bak waarmee resten van gewasbeschermingsmiddelen geneutraliseerd worden. Energiebesparende investeringen met relatief korte terugverdientijd komen hiervoor niet in aanmerking.

Contextuele parameters in kader van verdere verduurzaming kunnen aanleiding geven tot een verhoging van subsidiepercentages. In kader van de definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS) is er steun tot 80% mogelijk voor groene deelinvesterings binnen de bouw van een ammoniak emissiearme (AEA) stal of omvorming naar een AEA-stal waarbij het procentuele maximum op de totale kost van de stal van 40% van toepassing blijft en verhoogd is tot 65% voor jonge landbouwers.

Er wordt een maximale steun of maximale subsidiabele investeringskost over de ganse GLB-periode vastgelegd.

Het duurzaamheidskader, dat eveneens de kans op selectie bepaalt, geeft aan welk subsidiepercentage van toepassing is op de investering. Met deze gevarieerde vork aan subsidiepercentages is het mogelijk om landbouwers te triggeren naar de meest duurzame uitvoering van een project. Bij investeringen met een hogere bijdrage aan de milieu – en klimaatdoelstellingen en de dierenwelzijnsdoelstellingen zal er een hoger subsidiepercentage van toepassing zijn. Ook onder de categorie ‘investeringen voor verdere verduurzaming’ vallen er investeringen met hogere duurzaamheidsscores zoals specifieke investeringen in de korte keten.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What is not eligible for support?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73(3) van Verordening (EU) 2021/2115 komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:

- Aankoop van grond
- Aankoop van dieren en éénjarige planten
- Algemene kosten zoals onderzoek -, studie – en begeleidingskosten en resultaatmetingen
- Investeringsstypes waarvoor een betaalbaar significant milieuvriendelijker alternatief bestaat zoals verwarming op steenkool en zware stookolie
- Tweedehands materiaal

Does the investment contain irrigation?

☒ Ja ☐ Nee

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

5 %

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %

50 %

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

BE - Belgique/België	91(3)(c) - Operations receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.23.1 - VLIF productieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.9; R.15; R.16; R.26;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.23.1 - VLIF productieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens uit PDPO III, rekening houdend met het feit dat het gemiddeld steunpercentage per investering ook hoger zal zijn door de invoering van de verhoogde steunpercentages per subsidie categorie. Het gemiddelde eenheidsbedrag van de PDPO III projecten werd verhoogd om rekening te houden met de hogere subsidiepercentages. Er werd eveneens rekening gehouden dat een belangrijk deel van de middelen gereserveerd zijn in kader van de programmatorische aanpak stikstof. Dit gaat gepaard met een bijkomende verhoging van het maximale subsidiepercentage (65%) en de gemiddelde eenheidskost.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.23.1 - VLIF productieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	24.999,30	24.999,30	24.999,30	24.999,30	24.999,30	24.999,30	24.999,30	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.20 (unit: Concrete acties)	0,00	491,00	1.082,00	1.575,00	1.771,00	1.967,00	1.967,00	8.853,00
TOTAL	O.20 (unit: Concrete acties)	0,00	491,00	1.082,00	1.575,00	1.771,00	1.967,00	1.967,00	8.853,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	7.374.792,67	17.249.515,07	24.649.307,04	24.649.307,04	24.649.307,04	24.649.307,04	123.221.535,90
	Jaarlijkse indicatieve	0,00	4.474.002,99	10.464.617,17	14.953.786,28	14.953.786,28	14.953.786,28	14.953.786,28	74.753.765,28

	financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry- over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry- over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

3.24 - VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven

Interventiecode (lidstaat)	3.24
Naam interventie	VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Gemeenschappelijke outputindicator	O.20. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering	
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedszaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk
N20	Verhogen dierenwelzijn in de landbouw	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.44 Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter verbetering van dierenwelzijn	
R.9 Aandeel landbouwers dat investeringssteun ontvangt voor herstructurering en modernisering, waaronder ter verbetering van de hulpbronnefficiëntie	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

VLIF-investeringssteun aan landbouwbedrijven is sinds 20 jaar een sterkhouder in het Vlaams programma voor plattelandsontwikkeling. De PDPO III maatregel wordt opgedeeld in drie interventies; VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming, VLIF productieve groene investeringen en VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn. De interventies worden aangepast om nog meer een toekomstgericht ondernemingsfonds te zijn.

Ondernemerschap in de landbouw houdt in dat het landbouwbedrijf inspeelt op veranderingen, en ontwikkelingen in de natuurlijke en maatschappelijke omgeving van het bedrijf en in de markt om crisisbestendiger en veerkrachtiger te zijn en haar strategische rol in onze economie en maatschappij te vervullen. Investeringssteun aan landbouwbedrijven richt zich op een klimaat- en milieuvriendelijke landbouw. Het VLIF ondersteunt maximaal investeringen die noodzakelijk zijn voor, en kansen biedt aan een sterk ondernemerschap via een diversiteit aan bedrijfsmodellen (incl. investeringen in korte en

circulaire keten en biolandbouw, investeringen die noodzakelijk zijn in een agro-ecologisch verdienmodel).

Investerings zijn nodig om de vele uitdagingen te kunnen aangaan die noodzakelijk zijn in de verduurzaming van elk bedrijfsmodel in het kader van klimaatmitigatie en –adaptatie, bodemkwaliteit, waterkwaliteit- en waterkwantiteit, verbetering van de biodiversiteit, luchtkwaliteit, risicopreventie, vermindering van voedselverliezen en circulaire economie, dierenwelzijn, voedselkwaliteit- en veiligheid, arbeidskwaliteit en –veiligheid, arbeidsrationalisatie en ruimtelijke kwaliteit. Zowel het bovenwettelijk karakter als het principe van level playing field (gelijkspeelveld), waarbij investeringssteun voorzien wordt voor strengere wettelijke verplichtingen dan voor gelijkaardige spelers buiten onze lidstaat, zijn hierbij de leidraad. Binnen deze interventie wordt gefocust op het aspect dierenwelzijn.

Het verschil tussen de drie interventies zijn de doelstellingen waar direct toe wordt bijgedragen via die investeringen. Dit uit zich ook in verschillende steunpercentages en dus unit amounts. De selectieprocedure voor de drie interventies is echter gelijk. Tijdens deze procedure wordt bepaald onder welke interventie een bepaalde investering thuis hoort. Dan wordt ook het toepasselijke steunpercentage bepaald. Zo behoren investeringen zoals koematrassen met focus op dierenwelzijn (voldoen aan technische parameters) en een wintertuin voor legkippen bijvoorbeeld thuis onder de VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn.

Er wordt aan deze interventie bijkomende nationale financiering voorzien in kader van de definitieve programmatorische aanpak stikstof DPAS met het oog op het behalen van de goede staat van instandhouding van de natuurgebieden aangemeld als Natura 2000.

De interventie draagt direct bij tot het realiseren van onderstaande doelstellingen van het strategisch plan en kan gelinkt worden aan verschillende noden:

- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Voor het behoud van het concurrentievermogen is het level playing field binnen de Europese Unie belangrijk. Ook al delen de lidstaten de verschillende doelstellingen op onder meer het vlak van dierenwelzijn, de uitwerking ervan van is lidstaat tot lidstaat verschillend. Om bepaalde doelen te bereiken worden verplichtingen opgelegd die niet geldig zijn in andere lidstaten. Om het concurrentievermogen te behouden, is het belangrijk dat deze investeringen financieel ondersteund worden vanuit de overheid. Daarnaast kunnen bepaalde investeringen de marktgerichtheid verhogen zoals investeringen in bovenwettelijke maatschappelijke wensen op milieu, klimaat en dierenwelzijnsvlak of investeringen in een kortere keten. Het is belangrijk dat met het subsidiepercentage er voldoende incentive is om landbouwers aan te moedigen om die investeringen uit te voeren die de marktgerichtheid verhogen, zeker in het kader van de afbouw van inkomensondersteuningsmechanismen.
- **(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie.** Specifieke investeringen dragen bij tot dierenwelzijn. Zo wordt er via de investeringssteun aangemoedigd tot investeringen in bovenwettelijk dierenwelzijn en wordt bijgedragen tot deze maatschappelijke bekommernis.

De interventie kan direct gelinkt worden aan de volgende noden:

- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N19 Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)

- N20 Verhogen dierenwelzijn in de landbouw

Daarnaast speelt de interventie ook in op een aantal andere noden en doelstellingen. Deze effecten zijn echter meer indirect:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Investeringssteun is noodzakelijk om de weerbaarheid en veerkracht van bedrijven te verhogen. Investeringssteun is noodzakelijk om op lange termijn het landbouwincome veilig te stellen en te verbeteren, om inkomensdiversificatie te creëren en om risico's (o.a. weersinvloeden) te verminderen.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een eerlijkere verdeling van de marges kan niet bereikt worden met investeringssteun. Investeringssteun kan landbouwers er wel toe aanzetten om investeringen door te voeren op het bedrijf waardoor ze meer prijszetter kunnen worden i.p.v. prijsnemer, met name investeringen gericht op het verkorten van de keten of met het oog op differentiatie van de land- en tuinbouwproducten. Deze differentiatie kan een opstap betekenen voor een betere positie van de landbouwers in de waardeketen omdat afnemers bereid zijn een voldoende hoge prijs te betalen wanneer er minder aanbod is van andere bedrijven met hetzelfde product.
- **(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;** Naast de interventie overnamesteun zet investeringssteun in op het aantrekken van jonge landbouwers. Bedrijven met jonge landbouwers als zaakvoerder krijgen voorrang. We ondersteunen tevens bedrijven bij nieuwe investeringen voor het ontwikkelen van/ omschakelen naar nieuwe activiteiten.
- **(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing.**

De interventie geeft dan ook een bijkomend antwoord op de volgende vragen:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Risicobeheer door, onder andere, diversificatie economische activiteiten
- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector

Driemaandelijks worden de investeringen waarvoor de steun aangevraagd werd, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de interventie inzake verduurzaming, verjonging en samenwerking.

De selectieprocedure bestaat uit een beoordeling van de mate waarin de investering duurzaam is op het vlak van economische, sociale en ecologische duurzaamheid. Met de totaalscore van duurzaamheid hangt eveneens het steunpercentage samen. Zo zullen investeringen die een uitgesproken meerwaarde hebben naar milieu- en klimaat toe in de hoogste subsidiepercentages gesubsidieerd worden. Bij de duurzaamheidsscore per investering komt dat een bijkomende score indien de investering aangevraagd werd door een jonge landbouwer en indien de investeringen aangevraagd worden in het kader van gemeenschappelijk gebruik door verschillende landbouwers (samenwerking). Er wordt onderzocht hoe projectcontext de selectie mee zal bepalen. De VLIF limitatieve lijst van investeringscodes bepaalt ook onder welke actie de investeringen thuishoren. Bij de VLIF investeringen dierenwelzijn, kan de investering direct gelinkt worden aan een verhoging van het dierenwelzijn. Enkel investeringen in bovenwettelijk dierenwelzijn vallen hieronder zoals bijvoorbeeld koematrassen met een focus

dierenwelzijn en wintertuinen voor legkippen.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Actieve landbouwers met een minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten. Daarnaast komen ook samenwerkingsverbanden van landbouwbedrijven in aanmerking.

Alle leden moeten actieve landbouwers zijn, de helft van de leden moet ook aan het minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten voldoen.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen kunnen gesubsidieerd worden.
2. Indien het Unierecht leidt tot het opleggen van nieuwe eisen aan landbouwers, kan steun worden verleend voor investeringen om aan die eisen te voldoen gedurende maximaal 24 maanden vanaf de datum waarop zij voor het bedrijf verplicht worden.
3. Het bedrijf dat de aanvraag indient voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer. Indien het een groep van landbouwers (samenwerkingsverband) betreft voldoen alle leden aan de definitie van actieve landbouwers
4. Het bedrijf behaalt voldoende verdien capaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproducten. Indien het groep van landbouwers (samenwerkingsverband) betreft behaalt de helft van de leden ook een minimum potentieel inkomen uit de productie, verwerking en vermarkting van landbouwproducten
5. Voor investeringen die vergunningsplichtig zijn wordt een omgevingsvergunning ter beschikking gesteld

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning.
2. Enkel investeringen die gelinkt kunnen worden aan een exploitatie gelegen in het Vlaams gewest worden gesubsidieerd
3. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor eerste dag na aanvraagperiode. Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

1. Constructie of verwerving, van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen worden
2. Constructie of verwerving van installaties, machines en uitrusting die voor het eerst in gebruik genomen worden
3. Verwerving van software en sturingsprogramma's

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis van de toepassing van normbedragen. Deze normbedragen worden bepaald op basis van literatuurgegevens en/of administratieve databank. Indien dit niet mogelijk is wordt er gewerkt met offerten. Het gebruik van VKO's wordt onderzocht.

Er wordt gewerkt met een limitatieve lijst van investeringen die ex-ante aan elke aanvraagperiode kan aangepast worden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☒ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

In het geval van de eenheidskosten zal dit mogelijks gebaseerd worden op de P50 of P75 waarden in de historische databank 2015-2022 van de kosten per eenheid (ii) of gebruik van objectieve gegevens afkomstig van publicaties van Wageningen Universiteit (Nederland) KWIN. De bedragen werden dus vastgesteld op basis van de methode in Art. 83(2)(a).

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met twee niveaus van basissubsidiepercentages (bepaald door de aard van de investering): 30% en 40%. Voor jonge landbouwers wordt voor de subsidiecategorieën 30% en 40% een bijkomende steun van 10% voorzien. Voor jonge landbouwers wordt de definitie gebruikt zoals bepaald in 4.1.5.

Contextuele parameters in kader van verdere verduurzaming kunnen aanleiding geven tot een verhoging van subsidiepercentages gelimiteerd door Europese maxima. In kader van de definitieve aanpak programmatorische stikstof (DPAS) is steun tot 80% mogelijk voor dierenwelzijnsinvesteringen binnen de bouw van een ammoniak emissiearme (AEA) stal of omvorming naar een AEA-stal waarbij het procentuele maximum op de totale kost van de stal van 40% van toepassing blijft en verhoogd wordt tot 65% voor jonge landbouwers.

Er wordt een maximale steun of maximale subsidiabele investeringskost over de ganse GLB-periode vastgelegd.

Het duurzaamheidskader, dat eveneens de kans op selectie bepaalt, geeft aan welk subsidiepercentage van toepassing is op de investering. Met deze gevarieerde vork aan subsidiepercentages is het mogelijk om landbouwers te triggeren naar de meest duurzame uitvoering van een project. Bij investeringen met een hogere bijdrage aan de milieu – en klimaatdoelstellingen en de dierenwelzijnsdoelstellingen zal er een hoger subsidiepercentage van toepassing zijn. Ook onder de categorie 'investeringen voor verdere verduurzaming' vallen er investeringen met hogere duurzaamheidsscores zoals specifieke investeringen in de korte keten.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What is not eligible for support?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73(3) van Verordening (EU) 2021/2115 komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:

- Aankoop van grond
- Aankoop van dieren en éénjarige planten
- Algemene kosten zoals onderzoek -, studie – en begeleidingskosten en resultaatsmetingen
- Investeringsstypes waarvoor een betaalbaar significant milieuvriendelijker alternatief bestaat zoals verwarming op steenkool en zware stookolie
- Tweedehands materiaal

Does the investment contain irrigation?

☒ Ja ☐ Nee

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

5 %

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %

50 %

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Operations receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.24.1 - VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.9; R.44;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.24.1 - VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens uit PDPO III, rekening houdend met het feit dat het gemiddeld steunpercentage per investering ook hoger zal zijn door de invoering van de verhoogde steunpercentages per subsidie categorie. Het gemiddelde eenheidsbedrag van de PDPO III projecten werd verhoogd om rekening te houden met de hogere subsidiepercentages. Er werd eveneens rekening gehouden dat een belangrijk deel van de middelen gereserveerd zijn in kader van de programmatorische aanpak stikstof. Dit gaat gepaard met een bijkomende verhoging van het maximale subsidiepercentage (65%) en de gemiddelde eenheidskost.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.24.1 - VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.20 (unit: Concrete acties)	0,00	40,00	89,00	119,00	140,00	150,00	150,00	688,00
	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	
TOTAL	O.20 (unit: Concrete acties)	0,00	40,00	89,00	119,00	140,00	150,00	150,00	688,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	463.986,96	1.087.969,41	1.567.955,92	1.567.955,92	1.567.955,92	1.567.955,92	7.823.780,05

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	281.483,03	660.029,19	951.218,53	951.218,53	951.218,53	951.218,53	4.746.386,34
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

3.25 - VLIF – Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten

Interventiecode (lidstaat)	3.25
Naam interventie	VLIF – Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Gemeenschappelijke outputindicator	O.24. Aantal ondersteunde productieve investeringsverrichtingen of -eenheden buiten de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee ES rebate system: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen	
SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja
N18	Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.27 Number of operations contributing to environmental sustainability and the achievement of climate mitigation and adaptation goals in rural areas	
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Het verhogen van de duurzaamheid en het creëren en behouden van toegevoegde waarde van de Vlaamse landbouwproducten bij verwerking en afzet voor de biobaseerde economie (voeding en materialen) en kringlooplandbouw is een belangrijke strategie om het inkomen/winst van de bedrijven die actief zijn in het agrobusinesscomplex (ABC) te verbeteren of veilig te stellen voor de toekomst. De Vlaamse landbouwsector is traditioneel sterk verweven met de historische sterke aanwezigheid van de voedingsindustrie in Vlaanderen (de belangrijkste maakindustrie in Vlaanderen). Deze aanwezigheid wordt gezien als een sterkte en een kans om blijvend in te zetten op de verdere verduurzaming en het creëren van toegevoegde waarde bij de eerste verwerking en afzet van primaire landbouwproducten. De toegevoegde waarde kan ook gecreëerd worden tussen landbouwbedrijven en ketenpartners, andere dan voedingsbedrijven (retail, coöperaties tussen landbouwers, veilingen). De focus ligt niet enkel in het

creëren van toegevoegde waarde bij de eerste verwerking binnen de agrovoedingsketen, maar ook binnen de biogebaseerde economie. Investerings in de eerste verwerking- en afzet in zowel grotere bedrijven als via het korte ketenverband worden ondersteund. Er zal met de projectoproep en met de communicatie ervan meer dan voordien ingezet worden op samenwerking tussen verschillende ketenpartners en er zal ook specifiek gefocust worden op andere ketenpartners dan enkel verwerkende bedrijven.

Bijzondere aandacht gaat naar investeringen waarbij de ecologische voetafdruk van landbouwproducten verminderd wordt en projecten gericht op de circulaire economie. De interventie sluit aan bij het voornemen van de Vlaamse Regering om ketenvernieuwing en keteninnovatie te ondersteunen (vb. circulariteit door meer in te zetten op lokale stromen, reststromen en het sluiten van de nutriëntkringloop en de eiwitkringloop).

De selectiecriteria waken er over dat enkel duurzame projecten geselecteerd worden en dat er steeds een win-win is tussen landbouwers en andere ketenpartners waarbij onze landbouwers een strategische rol spelen voor onze economie en onze maatschappij. Bij betalingsaanvraag wordt nagegaan via het eindrapport of de beloofde winsituatie voor de landbouwsector in de projectaanvraag in voldoende mate gerealiseerd werd.

De interventie draagt direct bij aan het realiseren van de volgende doelstellingen van het strategisch plan:

- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Landbouwers die de verwerking en de afzet van hun landbouwproducten zelf in handen nemen, verbeteren uiteraard hun positie in de waardeketen. Projecten die de duurzaamheid verhogen bij de verwerkende industrie kunnen hier ook aanleiding toe geven. Indien een hogere toegevoegde waarde gecreëerd kan worden is er meer marge om een deel hiervan ook toe te kennen aan de leveranciers van de primaire producten. Om geselecteerd te kunnen worden, moet het project aantonen dat ook de landbouwers zullen profiteren op economisch vlak. Dit is een belangrijk selectie criterium.
- **(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;** Bepaalde investeringen in automatisatie zijn eerder gericht op arbeidsbesparing. Andere investeringen kunnen daarentegen bijkomende arbeidsplaatsen creëren. Bedrijven kunnen de activiteiten uitbreiden door reststromen te valoriseren. Ook dit vraagt specifieke investeringen waarvoor een maximale incentive gegeven wordt door de investeringssteun.

De interventie geeft een direct antwoord op de volgende noden:

- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Naast een directe bijdrage, is er ook een indirecte bijdrage aan de andere specifieke doelstellingen:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** De productie en de verwerking van landbouwproducten in de eerste fase zijn nauw met elkaar verbonden. Landbouwbedrijven die de verwerking zelf in handen nemen kunnen op termijn het landbouwincome verhogen. Ook landbouwbedrijven die de producten leveren aan een afzetcoöperatie of verwerkende industrie hebben baat bij een verdere verduurzaming van deze sector. Op deze manier is minstens de lokale afzet verzekerd voor de toekomst. De projecten die ondersteund worden, gaan echter verder. Er moet ook een duidelijke winsituatie zijn op economisch vlak voor de betrokken landbouwers.
- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van**

landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering; Er moet een duidelijke winsituatie zijn op economisch vlak (verhoging van het concurrentievermogen) voor de landbouwbedrijven die hun producten leveren aan de verwerkende industrie. Deze toegevoegde waarde creatie tijdens verwerking en afzet gaat vaak hand in hand met verbeteringen op het vlak van technologie en gaat vaak samen met verdere stappen in de digitalisering.

- **(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;** Er kan een belangrijke bijdrage geleverd worden aan de doelstellingen van het Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030 door energiebesparing te realiseren tijdens o.a. industriële verwerkingsprocessen.. Deze reducties kunnen enkel bewerkstelligd worden door de best beschikbare technieken te gebruiken. Daarnaast is echter ook innovatie een belangrijke game changer. Verwerkende bedrijven kunnen tevens een steentje bijdragen in de productie van hernieuwbare energie. Bepaalde investeringen kunnen ook bijdragen aan klimaatadaptatie.
- **(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;** In het selectiesysteem wordt voorrang gegeven aan de meest duurzame investeringen. Ecologische duurzaamheid is hierbij een belangrijk onderdeel (bijvoorbeeld investeringen die waterkwaliteit en -kwantiteit verhogen).
- **(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie.** Specifieke investeringen dragen bij tot de verhoging van de voedselveiligheid. Specifieke investeringen in de verwerkende industrie kunnen de voedselverliezen beperken.
- **(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;** Specifieke investeringen kunnen gelinkt zijn aan het thema digitalisering. Daarnaast is één van de selectiecriteria van de interventie de mate waarin het project innoverend is binnen de subsector waarin het bedrijf actief is.

De interventie speelt ook indirect in op volgende noden:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Risicobeheer door onder andere diversificatie economische activiteiten
- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N7 Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen
- N8 Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen
- N9 Adaptatie aan klimaatverandering
- N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)
- N11 Zorg voor water
- N19 Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)
- N22 Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen

Bij elke oproep worden aanvragen gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de interventie. Mogelijke selectiecriteria zijn o.a. de mate van kwaliteit van de aanvraag (nadruk op een realistisch stappenplan), de mate waarin het project kan bijdragen aan de verbetering of behoud van de economische situatie voor de primaire producenten, de mate waarin het project innoverend is binnen de subsector waarin het bedrijf actief is, de mate waarin het project bijdraagt aan de verduurzaming van het agrobusinesscomplex en de mate van samenwerking.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Projectpartners: bedrijf of bedrijven actief in de agrovoedingsketen of de biogebaseerde economie. Het gaat hierbij over bedrijven die actief zijn in de eerste verwerking of afzet van landbouwproducten. Ook groepen bestaande uit landbouwers en verwerkers behoren tot de doelgroep. Voorwaarde is dat 50% van de landbouwproducten die verwerkt en/of afgezet worden afkomstig zijn van de groep en dat eveneens meer dan de helft van het stemrecht in de handen is van landbouwers-leden.

Belangrijk is echter dat het gaat over de eerste transformatie van landbouwproducten. Zo moet het uitgangspunt van de verwerkingsproces een landbouwproduct zijn dat voorkomt in bijlage 1 van het verdrag van Rome (werking van de EU). Ook de reststromen die ontstaan en eventueel een valorisatie krijgen binnen de landbouwsector moeten afkomstig zijn van werking en afzet van bijlage 1 producten.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen kunnen gesubsidieerd worden.
2. Het bedrijf dient een aanvraagformulier in met een uitgebreide beschrijving van het project inclusief offertes

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning.
2. Enkel investeringen die gelinkt kunnen worden aan een exploitatie gelegen in het Vlaams gewest worden gesubsidieerd.
3. Er moet een eindrapport worden voorgelegd.
4. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor eerste dag na aanvraagperiode. Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum. Voor algemene kosten verbonden aan de uitgaven is dit niet van toepassing.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

1. Constructie of verwerving van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen worden
2. Constructie of verwerving van installaties, machines en uitrusting die voor het eerst in gebruik genomen worden
3. Verwerving van software en sturingsprogramma's
4. Algemene kosten zoals onderzoek -, studie – en begeleidingskosten en resultaatsmetingen.

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis van de toepassing van experteninschatting en offertes.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met een subsidiepercentage van 40% op de totale projectkost

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What is not eligible for support?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73(3) van Verordening (EU) 2021/2115 komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:

- Aankoop van grond
- Aankoop van dieren en éénjarige planten

Does the investment contain irrigation?

☐ Ja ☒ Nee

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

n.v.t.

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %

n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.25.1 - VLIF Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE2;	R.39; R.27;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.25.1 - VLIF Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens uit PDPO III. Aan de hand van deze gegevens werd een gemiddeld steunbedrag per project bepaald waarbij rekening werd gehouden met de verhoogde subsidiepercentages. Op basis van het gemiddelde steunbedrag uit PDPO III en het verhoogde subsidiepercentage wordt het gemiddelde eenheidsbedrag bepaald.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.25.1 - VLIF Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.24 (unit: Concrete acties)	0,00	0,00	1,00	3,00	10,00	10,00	8,00	32,00
TOTAL	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum								

	financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
	O.24 (unit: Concrete acties)	0,00	0,00	1,00	3,00	10,00	10,00	8,00	32,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	0,00	283.176,30	849.528,91	2.831.763,04	2.831.763,04	2.265.410,43	9.061.641,72
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	0,00	121.765,80	365.297,43	1.217.658,11	1.217.658,11	974.126,49	3.896.505,94
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								

3.26 - VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen

Interventiecode (lidstaat)	3.26
Naam interventie	VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Gemeenschappelijke outputindicator	O.21. Aantal ondersteunde niet-productieve investeringsverrichtingen of -eenheden op de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO4 Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen	
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen	
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosystemendiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N07	Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen	Hoogste binnen GLB	Ja
N08	Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N09	Adaptatie aan klimaatverandering	Hoogste binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.17 Areaal met steun voor bebossing en herstel van boslandbouw, met inbegrip van uitsplitsing	
R.26 Percentage boerderijen dat profiteert van productieve en niet-productieve investeringssteun van het GLB in verband met de zorg voor natuurlijke hulpbronnen	
R.32 Percentage landbouwbedrijven dat GLB-investeringssteun ontvangt als bijdrage aan biodiversiteit	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Actieve landbouwers worden aangemoedigd om niet-productieve investeringen uit te voeren voor de

verwezenlijking van doelstellingen inzake erosie, waterbeheer, biodiversiteit en landschappelijke integratie.

Het gaat hierbij o.a. over de volgende investeringen :

1. Het aanleggen van kleine landschapselementen zoals hagen, heggen, houtkanten en bomenrijen.
2. Het (her-) aanleggen van poelen.
3. Het aanleggen van plantaardige dammen (inclusief stobalen dammen) op erosiestroken gericht op het verminderen van erosie.
4. Investerings voor het aanleggen en het onderhouden van kleinschalige waterinfrastructuur zoals regelbare stuwten, grond- en stenen dammen, knipconstructies, peilbuizen aanpassing slootprofiel om water vast te houden of vertraagd af te voeren. Dit vergt samenwerking met de waterbeheerder.
5. Ombouw naar peilgestuurde drainage, infiltratie-drainagesysteem, onderwaterdrainage of drukdrainage.
6. Aanleg infiltratiesystemen (WADI en andere)
7. Aanleg retentiebekken / wetland
8. Aanleg van natuurvriendelijke oevers (oeverzones) waarbij vanaf de beek tot in het perceel een flauw oplopende oever wordt aangelegd waardoor het waterbergend vermogen vergroot.
9. Investerings noodzakelijk om graslanden of greppels op natuurlijke of artificiële wijze te laten overstroom (plas-dras concept).
10. Het aanleggen van aanplantingen gericht op de landschappelijke integratie van landbouwbedrijfsgebouwen al dan niet gebruikmakend van autochtoon plantgoed (groenschermen, windsingels)
11. Aankoop nestkasten voor bepaalde soorten (bijvoorbeeld boerenzwaluw, kerkuil, mus, torenvalk, steenuil, vleermuis)
12. Bekleding van gesloten gevels met inheemse en autochtone plantensoorten
13. Aanlegkosten voor begroeide platte of licht hellende daken (groendak)
14. Faunapanelen
15. Systemen voor waterzuivering (zoals rietveld) zonder hergebruik
16. Aanleg van boslandbouwsystemen
17. Wolvenwerende investeringen ...

De doelstelling van de interventie is het verhogen van de ecologische, landschappelijke, milieukundige en cultuurhistorische waarde van het landbouwgebied en het verhogen van de weerbaarheid van de landbouwproductie tegen klimatologische extremen.

De interventie draagt bij aan het realiseren van de volgende doelstellingen van het strategisch plan.

1. **(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;** Niet-productieve investeringen dragen zowel bij aan klimaatadaptatie als aan klimaatmitigatie. Bij klimaatadaptatie gaat het over investeringen om het waterbergend vermogen van landbouwgrond te verhogen, zoals bijvoorbeeld peilgestuurde drainage of investeringen noodzakelijk om graslanden of greppels op artificiële wijze te laten overstroom. Klimaatmitigatie wordt bereikt door onder andere de aanplant van kleine landschapselementen en boslandbouwsystemen.
1. **(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;** Niet-productieve investeringen dragen bij aan de duurzame ontwikkeling en efficiënt beheer van water en bodem. Wat het eerste betreft gaat het om investeringen met betrekking tot bijvoorbeeld de ombouw en aanleg van kleine waterinfrastructuur, infiltratiebekkens, peilgestuurde drainage, filterboxen op drainagebuizen. Zo kan door

peilgestuurde drainage het waterbergend vermogen van de bodem verhoogd worden wat ten goede komt aan de bodemkwaliteit en bodemstructuur. Bovendien leidt peilgestuurde drainage tot minder nutriëntenverliezen. Wat betreft bodem zijn bijvoorbeeld erosiedammen mogelijk. Door de combinatie van de verschillende lagen beplanting in een boslandbouwsysteem worden verschillende niveaus van hulpbronnen gebruikt en dus geoptimaliseerd.

1. **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** Niet-productieve investeringen zoals de aanplant van kleine landschapselementen, maar ook de aanleg van plas-dras concepten of oeverzones beschermen de biodiversiteit, maar versterken ook ecosystemen, habitats en landschappen.

De interventie komt tegemoet aan de volgende noden:

1. N7 Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen
2. N8 Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen N9 Adaptatie aan klimaatverandering
3. N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)
4. N11 Zorg voor water
5. N12 Zorg voor bodem
6. N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit
7. N14 Zorg voor landschap

Op regelmatige tijdstippen worden de investeringen waarvoor de steun aangevraagd werd, gerangschikt van hoog naar laag volgens de mate waarin ze bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de interventie inzake verduurzaming, verjonging en samenwerking met het oog op een selectie.

Er wordt gewerkt met een puntensysteem op basis van een aantal criteria zoals bijvoorbeeld de mate waarin de investering bijdraagt aan de verhoging van de biodiversiteit, de mate waarin de investering bijdraagt aan de verhoging van de waterkwaliteit- en kwantiteit, de mate waarin de investering bijdraagt aan de verhoging de bodemkwaliteit, de mate waarin de investering bijdraagt tot luchtkwaliteit en klimaatmitigatie,...

Steunaanvragen voor boslandbouwsystemen worden geëvalueerd op basis van criteria zoals bijvoorbeeld streekeigenheid van de boomsoorten, de functionaliteit van het boslandbouwsysteem en de boomsoortendiversiteit op het perceel.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Actieve landbouwers of een groep van actieve landbouwers afhankelijk van het type investeringen

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op aanvraagniveau):

1. Enkel investeringen die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen kunnen gesubsidieerd worden.
2. Indien het Unierecht leidt tot het opleggen van nieuwe eisen aan landbouwers, kan steun worden verleend voor investeringen om aan die eisen te voldoen gedurende maximaal 24 maanden vanaf de datum waarop zij voor het bedrijf verplicht worden.
3. Het bedrijf dat de aanvraag indient voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer. In het geval van groep van landbouwers bestaat de groep uit landbouwers waarbij een nog te bepalen gedeelte van de groep moet voldoen aan de definitie van actieve landbouwer. De verantwoordelijke van de groep dient een actieve landbouwer te zijn

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

1. De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning en gebiedsgerichte beperkingen. Voor relevante investeringen wordt dit aangetoond aan de hand van technisch verantwoordingsadvies
2. De investering waarvoor steun gevraagd wordt werd nog niet aangevat voor eerste dag na aanvraagperiode. Als bewijsstuk wordt hiervoor gekeken naar de factuurdatum. Voor algemene kosten verbonden aan de uitgaven is dit niet van toepassing.
3. De percelen waarop of waarlangs de investeringen plaatsvinden zijn geregistreerd in het Geïntegreerd Beheer- en Controlesysteem (GBCS) of het betreft aanplantingen op en rond de bedrijfszetel afhankelijk van het type investeringen

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

1. Constructie of verwerving van onroerende goederen die voor het eerst in gebruik genomen worden
2. Constructie of verwerving van roerende goederen en uitrusting die voor het eerst in gebruik genomen worden
3. Algemene kosten zoals onderzoek -, studie – en begeleidingskosten en resultaatsmetingen.

De redelijkheid van de kosten wordt maximaal bepaald op basis van de toepassing van normbedragen. Deze normbedragen worden bepaald op basis van literatuurgegevens en/of administratieve databank. Indien dit niet mogelijk is wordt er gewerkt met offerten of kostenraming beoordeeld door experts. Voor de arbeidskosten van de aanplant van boslandbouwsystemen kan gewerkt worden met vereenvoudigde kostenopties.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☒ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

Eenheidskosten voor de eigen arbeid in kader van de aanplant van boslandbouwsystemen:

Op basis van Art. 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art. 83(2)(a).

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er wordt gewerkt met drie subsidieniveaus: 50%, 75% en 100% .

Voor investeringen waarbij algemeen aangenomen wordt dat er geen productieve aspecten aan verbonden zijn bedraagt de subsidie 100%. In de andere gevallen wordt een inschatting gemaakt van het productieve aspect van de investering en wordt dit in rekening gebracht om in een lager subsidiepercentage te voorzien (50% en 75%). Ook de investeringen die in aanmerking komen voor 50% subsidie zullen geen

significante bijdrage leveren aan de winstgevendheid van het landbouwbedrijf.
Er wordt gewerkt met een limitatieve lijst van investeringen die ex-ante aan elke aanvraagperiode kan aangepast worden.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What is not eligible for support?

Naast de niet-subsidiabele kosten in art. 73(3) van Verordening (EU) 2021/2115 komen volgende elementen niet in aanmerking voor steun. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.7:

- Aankoop van grond
- Aankoop éénjarige planten
- Tweedehandsmateriaal

Does the investment contain irrigation?

☐ Ja ☒ Nee

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

n.v.t.

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %

n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Productie van een bepaald product niet vereist
- Steun is beperkt tot de investeringskost en – tijd nodig om een bepaald goed te verwerven
- Recht op investeringssteun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Operations receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.26.1 - VLIF Niet-productieve investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.17; R.26; R.32;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.26.1 - VLIF Niet-productieve investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering

De unit amount werd bepaald op basis van historische gegevens van de maatregelen aanleg boslandbouwsystemen en VLIF niet-productieve investeringen uit PDPO III rekening houdende met de nieuwe steunpercentages en de verschillende types investeringen.

De interventie is een verderzetting van maatregel 4.4 en maatregel 8.2 uit PDPO III.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.26.1 - VLIF Niet-productieve investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	3.537,88	3.537,88	3.537,88	3.537,88	3.537,88	3.537,88	3.537,88	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.21 (unit: Concrete acties)	0,00	641,00	1.568,00	1.937,00	1.937,00	1.942,00	1.942,00	9.967,00
TOTAL	O.21 (unit: Concrete acties)	0,00	641,00	1.568,00	1.937,00	1.937,00	1.942,00	1.942,00	9.967,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	2.267.782,16	5.547.398,49	6.852.876,84	6.852.876,84	6.870.566,24	6.870.566,24	35.262.066,81
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	1.337.674,15	3.272.188,86	4.042.238,41	4.042.238,41	4.052.672,69	4.052.672,69	20.799.685,21

	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

3.27 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden

Interventiecode (lidstaat)	3.27
Naam interventie	Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden
Soort interventie	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Gemeenschappelijke outputindicator	O.23. Aantal ondersteunde niet-productieve investeringsverrichtingen of -eenheden buiten de boerderij
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Ja ES rebate system: Nee LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest, vooral binnen speciale beschermingszones en gebieden met hoge natuurwaarden, incl. niet-landbouwgronden.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING
Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN
Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.27 Number of operations contributing to environmental sustainability and the achievement of climate mitigation and adaptation goals in rural areas

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De interventie zet in op het aanpakken van de nood tot zorg voor natuur/biodiversiteit (nood 13) en specifieke doelstelling f. Meer bepaald zet de interventie in op het stopzetten van de achteruitgang en verbeteren van de toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten. Daarbij wordt de interventie afgestemd op de maatregelen die landbouwers nemen in functie van IHD. De interventie verhoogt bovendien de overlevingskansen van (wilde) bestuivers.

De interventie betreft een verderzetting van actuele maatregel M07 “Inrichting in functie van Natura2000” uit het PDPO III.

Met de interventie willen we, in functie van Natura 2000 habitats en -soorten en in functie van het natuurlijk erfgoed in gebieden met hoge natuurwaarden, de studies en investeringen i.v.m. onderhoud, herstel en verhoging van de natuurwaarden en de kwaliteit van het natuurlijk milieu ondersteunen.

Concreet worden de acties Natuurinrichting en Projectsubsidies Natuur voorzien.

Het doel van **de actie Natuurinrichting** is om gebieden zo goed mogelijk in te richten met het oog op het behoud, het herstel, het beheer of de ontwikkeling van de natuur of het natuurlijk milieu en meer bepaald

de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen. Het gaat daarbij vooral om grotere gebieden waarbij meerdere eigenaars en grondgebruikers zijn betrokken. Daarnaast hebben de bijkomende middelen t.o.v. PDPOIII betrekking op het versneld inzetten van natuurinrichting i.f.v. herstel hydrologie in verschillende habitatrichtlijngebieden. Het gaat voornamelijk om vernatting, waarbij verschillende doelen gerealiseerd worden: instandhoudingsdoelstellingen, PAS-herstelbeheer, doelen uit de stroomgebiedbeheerplannen en de Blue Deal en klimaatdoelen.

De selectie gebeurt in twee fasen. Eerst tijdens het voortraject via een onderzoek naar de haalbaarheid van een natuurinrichtingsproject, en daarna wordt via de echte selectieprocedure een selectie gemaakt van de werken (delen van de natuurinrichtingsprojecten) die in aanmerking komen voor deze actie. De tweede fase van de selectie (selectie van de werken) verloopt als volgt: VLM legt op afgesproken tijdstippen een lijst voor aan ANB met de projecten die zouden kunnen uitgevoerd worden. ANB selecteert onafhankelijk van VLM uit deze lijst (delen van) projecten die in aanmerking komen voor uitvoering en welke daarvan in aanmerking komen voor cofinanciering via ELFPO. De selectie wordt gebaseerd op de criteria opgenomen in de haalbaarheidsstudie en de mate waarin bijgedragen wordt tot de instandhoudingsdoelen en het verminderen van de gevolgen van deze doelen voor een normale landbouwuitbating. Er wordt gewerkt met een minimumscore.

De mate van bijdrage tot de instandhoudingsdoelen is het belangrijkste selectie criterium. Dit wordt afgetoetst aan de habitattypes (prioriteit, oppervlaktes) en soorten die vooropgesteld werden per speciale beschermingszone of op niveau Vlaanderen.

Het doel van **de actie Projectsubsidies Natuur** is om eenmalige inrichtingswerken te financieren die kaderen in de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen en die kaderen in de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer. Het kan daarbij gaan om kleine tot middelgrote gebieden en de projectindieners/begunstigden zijn private eigenaars of lokale besturen.

Er wordt gewerkt met een oproep. De dossiers worden met een puntensysteem gerangschikt op basis van o.a. de mate van bijdrage tot de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen, de kosteneffectiviteit en de mate van relevantie van de inrichtingsmaatregel voor het verminderen van de gevolgen van deze doelen voor een normale landbouwuitbating; De beoordelingscriteria kunnen verschillen per oproep. Er zal gewerkt worden met een selectiecomité. Er wordt een minimumscore toegepast.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Natuurinrichting: Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

Projectsubsidies Natuur: publiekrechtelijke rechtspersonen (openbare besturen), privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

Algemene verbintenisvoorwaarden:

- De werken worden uitgevoerd conform het goedgekeurde projectuitvoeringsplan (of het goedgekeurde projectrapport), of verbintenis/ministerieel besluit.
- De wetgeving op overheidsopdrachten wordt toegepast.
- De nodige vergunningen, toestemmingen of machtigingen zijn verkregen.

De volgende voorwaarden zijn van toepassing voor de actie Natuurinrichting:

De instapvoorwaarden zijn er op gericht enkel de effectieve natuurinrichtingswerken in aanmerking te laten komen voor de interventie. Inrichtingswerken moeten structureel bijdragen aan de realisatie van de

instandhoudingsdoelen:

- De Vlaamse regering of zijn gemachtigde heeft een natuurinrichtingsproject ingesteld en de werken zijn in uitvoering daarvan.
- Het betreft geen recreatieve infrastructuur
- Het betreft geen LIFE-project
- Het betreft een inrichtingsmaatregel.

De volgende voorwaarden zijn van toepassing voor de actie Projectsubsidies Natuur:

Instapvoorwaarden:

- gelegen in Natura 2000-gebied of een gebied met hoge natuurwaarde
- in functie van en conform de instandhoudingsdoelstellingen
- indien van toepassing, toelating voor de realisatie van de werken door de eigenaar
- het project is nog niet gestart op het ogenblik van de goedkeuring van de projectsubsidie.
- de aanvrager beschikt over een goedgekeurd(e) verkenning van een(n) natuurbeheerplan van type 2, 3 of 4 of gaat een verbintenis aan om zo'n beheerplan op te stellen. Het met het project beoogde natuurstreefbeeld moet opgenomen zijn of worden in het beheerplan.
- het project hoeft niet te worden uitgevoerd op basis van wettelijke verplichtingen en is niet in strijd met de geldende wetgeving.
- voor het project worden geen andere subsidies voor investeringen gevraagd met toepassing van het subsidiebesluit voor het geïntegreerd natuurbeheer.
- De cumulatie van de subsidies met een subsidie als vermeld in een andere wet of een ander reglement, is toegelaten tenzij die andere wet of dat ander reglement dit verbiedt. De aanvrager bezorgt een overzicht van deze subsidies. De gezamenlijke subsidies kunnen niet meer bedragen dan de totale en aangetoonde of realistisch geraamde kostprijs van de uitgevoerde maatregelen

Bijkomende verbintenisvoorwaarden:

- specifieke voorwaarden: timing van de werken, voorwaarden over de wijze van uitvoering,...
- het project waarvoor de projectsubsidie wordt aangevraagd, te starten uiterlijk in het jaar na het jaar waarin de subsidie wordt toegekend, en uiterlijk drie jaar na de toekenning van die subsidie beëindigd te hebben.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

De kosten voor de geplande inrichtingswerken, zoals kosten voor de uitvoering van de werken door derden en de huur van machines (niet de aankoop) zijn subsidiabel, net als algemene kosten (bijvoorbeeld inschakelen van derden voor advies en studies).

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

- ☐ vast bedrag
☐ forfaitaire financiering

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Natuurinrichting:

100% van de subsidiabele en bewezen kosten

Projectsubsidies Natuur:

Voor de reguliere projectsubsidie gelden de volgende steunpercentages:

- 50% voor een natuurbeheerplan van type 2
- 80% voor een natuurbeheerplan van type 3
- 90% voor een natuurbeheerplan van type 4

Indien de acties relevant zijn in kader van PAS (Programmatistische Aanpak Stikstof) bedragen de steunpercentages:

- 75% voor een natuurbeheerplan van type 2
- 90% voor een natuurbeheerplan van type 3
- 95% voor een natuurbeheerplan van type 4

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What is not eligible for support?

In aanvulling op hoofdstuk 4.7 zijn de volgende investeringskosten niet-subsidiabel:

- Aankoop machines;
- Aankoop grond;
- Aankoop dieren.

Does the investment contain irrigation?

☐ Ja ☒ Nee

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

n.v.t.

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %

n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 11 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Er is geen productie vereist

- De steun bedraagt ten hoogste 100% van de te maken of gemaakte investeringskost
- Steun wordt gegeven op basis van duidelijke criteria binnen een overheidsprogramma

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Operations receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.27.1 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden – gepland eenheidsbedrag per investering	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;		Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.27.1 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden – gepland eenheidsbedrag per investering

De inschattingen zijn gebaseerd op het gemiddeld aantal projecten en de gemiddelde projectkosten uit PDPOIII. De interventie is namelijk een gedeeltelijk verderzetting van maatregel 7.6 uit PDPO III. Daarnaast werd ook in rekening gebracht dat de projecten vaak een langere looptijd hebben. Hierdoor zal de output toenemen naar de laatste jaren van het programma. Verder is er een toename voorzien op vlak van aantal projecten door de meervraag i.f.v. vernattingsprojecten in habitatrictlijngebied.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.27.1 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	83.648,92	83.648,92	83.648,92	83.648,92	83.648,92	83.648,92	83.648,92	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.23 (unit: Concrete acties)	0,00	0,00	15,00	25,00	50,00	50,00	60,00	200,00
TOTAL	O.23 (unit: Concrete acties)	0,00	0,00	15,00	25,00	50,00	50,00	60,00	200,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	0,00	1.254.733,81	2.091.223,02	4.182.446,05	4.182.446,05	5.018.935,26	16.729.784,19
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in	0,00	0,00	700.101,98	1.166.836,63	2.333.673,25	2.333.673,25	2.800.407,89	9.334.693,00

	EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up

3.28 - VLIF - Opstart en overname door jonge landbouwers

Interventiecode (lidstaat)	3.28
Naam interventie	VLIF - Opstart en overname door jonge landbouwers
Soort interventie	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up
Gemeenschappelijke outputindicator	O.25. Aantal jonge landbouwers dat vestigingssteun ontvangt
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Ja Milieu: Nee ES rebate system: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

SO7 Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N15	Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector	Zeer hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.36 Aantal jonge landbouwers dat een landbouwbedrijf kan starten dankzij steun van het GLB, uitgesplitst naar geslacht

R.37 New jobs supported in CAP projects

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Overname en/of opstart van een landbouwbedrijf is zeer kapitaalintensief en houdt gezien de fluctuerende prijzen, eveneens een belangrijk risico in. De eerste vijf jaar is van groot belang voor de levensvatbaarheid van een landbouwbedrijf op de lange termijn. Met deze interventie wordt steun gegeven aan pré-landbouwers of landbouwers die:

- zich minder dan 24 maanden gevestigd hebben
- jonger zijn dan 41 jaar en
- een bestaand landbouwbedrijf volledig overnemen, bedrijfsleider worden in een bestaand bedrijf of een nieuwe landbouwbedrijf opstarten.

De overname /opstartsteun wordt gekoppeld aan de uitvoering van een door de begunstigde specifiek voor het bedrijf opgemaakt business(ontwikkeling)plan. De uitvoering van dit plan moet er mede toe leiden dat op moment van de eindbetaling de minimumdrempel aan verdien capaciteit behaald wordt (dit is dezelfde drempel als voor VLIF investeringssteun).

We laten toe dat bedrijfsgebouwen overgenomen worden die al een tijd niet meer in gebruik zijn (reconversie van landbouwbedrijven).

De subsidiabiliteitsvoorwaarden laten toe dat ook geleidelijke bedrijfsovernames mogelijk zijn, waarbij de

jonge overnemer geleidelijk het inkomen buiten het landbouwbedrijf afbouwt en de overlater het bedrijf gefaseerd verlaat door geleidelijk meer inkomen te halen buiten het landbouwbedrijf of te kiezen voor een pensioenuitkering.

Het inzetten op de instroom van landbouwers en generatiewissel in de landbouwsector speelt een belangrijke rol in de toekomstgerichte verduurzaming van de landbouwsector. Een voldoende kritische massa aan lokale landbouwproductie is niet alleen van strategisch belang voor het sociaal kapitaal van de landbouw (en het platteland), de economische ontwikkeling van de agrovoedingssector, en op langere termijn voor de voedselproductie, maar biedt ook op vlak van milieu, klimaat en dierenwelzijn heel wat voordelen.

De interventie draagt bij aan de volgende specifieke doelstelling:

- **(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;** Om de aanwezigheid van de landbouw in Vlaanderen veilig te stellen is er nood aan instroom van jonge mensen naar het beroep van landbouwer. Door de eigenheid van de landbouwsector zijn de productiemiddelen duur. Deze interventie verlicht het kapitaal dat in het bezit moet zijn om een bestaand landbouwbedrijf over te nemen, in te kopen als bedrijfsleider of een landbouwbedrijf op te starten.

Daarnaast draagt de interventie ook indirect bij aan de andere specifieke doelstellingen:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Om de toekomstige voedselzekerheid veilig te stellen is er nood aan instroom van jonge mensen naar het beroep van landbouwer. Door de eigenheid van de landbouwsector zijn de productiemiddelen duur. Deze interventie verlicht het kapitaal dat in het bezit moet zijn om een bestaand landbouwbedrijf over te nemen, in te kopen als bedrijfsleider of een landbouwbedrijf op te starten.
- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouw-bedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Het is geweten dat bij instap van een jonge bedrijfsleider in een bestaand landbouwbedrijf of bij de volledige overname ervan enige tijd erna het bedrijf ook gemoderniseerd wordt of dat misschien gekozen wordt voor een meer markgericht bedrijfsmodel. Bij opstart van een volledig nieuw landbouwbedrijf is de verwachting dat gekozen zal worden voor een markgericht bedrijfsmodel.
- **(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;** Een nieuwe landbouwbedrijfsleider in een bedrijf zorgt voor de stijging van de werkgelegenheid en biedt kansen voor economische groei van het landbouwbedrijf. Het behoud van open ruimte op het platteland wordt ondersteund.

De interventie kan direct gelinkt worden aan de nood N15 (bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector).

Verder wordt er ook ingespeeld op de onderstaande noden, al is dit effect eerder indirect:

- N3 Inkomenszekerheid
- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N16 Behoud van open ruimte en landbouw

Maandelijks worden de projecten waarvoor de steun aangevraagd werd, gerangschikt van hoog naar laag op basis van o.a. de volgende selectiecriteria:

- De mate van generatiewissel
- De omvang van het bedrijf dat gaat naar de jonge landbouwer. De fractie wordt ofwel bepaald op basis van de aandelen die overgenomen worden ofwel op basis van de bedrijfsbekleding en eveneens rekening houdende met de grootte van het overgenomen bedrijf uitgedrukt in verdien capaciteit. Er wordt echter wel gewerkt met een minimumscore.
- Overname bedrijf volgens biologische productiemethode of opstart van een biologisch bedrijf

Bijkomende selectiecriteria indien het gaat over de opstart van een volledig nieuw bedrijf:

- De aanvraag moet de minimumscore halen op elk van de volgende punten:
 - Haalbaarheid van het bedrijfsplan
 - Duurzaamheid van het verdienmodel

Deze scores worden bepaald door een jury op basis van een evaluatierooster.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Pré-landbouwers of landbouwers die zich minder dan 24 maanden gevestigd hebben en jonger zijn dan 41 jaar.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

In artikel 75 en artikel 4 lid 6 worden de volgende Europese voorwaarden opgelegd (aanvraagniveau):

- De aanvrager is minder dan 41 jaar
- Minder dan 24 maanden voor aanvraag gevestigd als landbouwer.
- Het indienen van een opstart- of overnameplan. Vlaamse invulling: inclusief controle gevraagde vormelijke kenmerken waaronder gegevens noodzakelijk voor de selectie die moeten voldoen aan de minimale kwaliteitseisen.

Extra Vlaamse toegangsvoorwaarden bij overname van een bedrijf (aanvraagniveau):

- Overname van aandelen of bedrijfsbekleding
- Aandelen/bedrijfsbekleding kunnen niet overgenomen worden van een natuurlijke persoon die minder dan vijf jaar geleden overname of opstartsteun gekregen heeft

Europese verbintenisvoorwaarden (betalingsaanvraag):

- Op moment van eindbetaling is de jonge landbouwer vakbekwaam.
- Jonge landbouwer vestigt zich als bedrijfshoofd.
- Zeggenschap van de jonge landbouwer wordt niet ingeperkt.

Extra Vlaamse verbintenisvoorwaarden (betalingsaanvraag):

- Het bedrijf voldoet op moment van de betalingsaanvraag aan de criteria van een actieve landbouwer. Verantwoording: Overnamesteun wordt enkel toegestaan voor bedrijven die zich ontwikkelen tot een actieve landbouwer (minimumeis).
- Het bedrijf behaalt op het moment van de betalingsaanvraag voldoende verdien capaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproducten. De verdien capaciteit die behaald moet worden is dezelfde als deze voor de interventie VLIF productieve investeringen op landbouwbedrijven. De minimale verdien capaciteit wordt net zoals bij investeringssteun op

bedrijfsniveau toegepast.

- De betalingsaanvraag wordt ten laatste ingediend 2,5 jaar na afsluiting van de aanvraagperiode. Dit wil dus zeggen dat bedrijven 2,5 jaar de tijd krijgen om een actieve landbouwer te worden en voldoende verdien capaciteit te behalen, maar daar hier reeds mee gestart kan worden tot 24 maanden voor aanvraag is hier in wezen 4,5 jaar de tijd voor.
- Om voldoende zekerheid te hebben dat de jonge landbouwer voldoende actief is op het landbouwbedrijf wordt in het geval van meerdere bedrijfsleiders bijkomende voorwaarden opgelegd. Zo wordt bepaald dat een jonge landbouwer slechts maximaal een halftijdse job in loonverband mag uitoefenen. Daarnaast wordt ook een extra voorwaarde opgelegd naar inkomen toe indien de jonge landbouwer meerdere zelfstandige activiteiten combineert.
- Controle van de wettelijke bepalingen die nodig zijn voor de uitbating (geldige milieuvergunning voor het geheel aan ontplooiende activiteiten, sanitaire attesten, ...)
- Voor de controle van het overnamepercentage worden de overdracht van aandelen gecontroleerd op basis van het aandelenregister en de overname van bedrijfsbekleding op basis van de inventaris

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Niet van toepassing

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☐ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

☒ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

Forfaitair bedrag (lump sum) op basis van Verordening (EU) 2021/2115 Art. 75(4)

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Niet van toepassing, er wordt gewerkt met forfaitaire bedragen op basis van de verdien capaciteit van het bedrijf:

- 40.000 euro
- 70.000 euro
- 100.000 euro

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Steun voor jonge landbouwers
- Recht op steun op basis van duidelijk afgelijnde criteria

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.28.1 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 1 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.36; R.37;	Nee
3.28.2 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 2 (70.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.36; R.37;	Nee
3.28.3 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 3 (100.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.36; R.37;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.28.1 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 1 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier

Voor deze interventie wordt er gewerkt met drie uniforme eenheidsbedragen die overeenkomen met de forfaitaire bedragen. Het bedrag per overname is afhankelijk van de verdien capaciteit van het bedrijf. In Vlaanderen is de kost van een overname of opstart kostelijk, hierdoor werden de maximumbedragen genomen in lijn met de Europese verhoging.

3.28.2 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 2 (70.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier

Voor deze interventie wordt er gewerkt met drie uniforme eenheidsbedragen die overeenkomen met de forfaitaire bedragen. Het bedrag per overname is afhankelijk van de verdien capaciteit van het bedrijf. In Vlaanderen is de kost van een overname of opstart kostelijk, hierdoor werden de maximumbedragen genomen in lijn met de Europese verhoging.

3.28.3 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 3 (100.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier

Voor deze interventie wordt er gewerkt met drie uniforme eenheidsbedragen die overeenkomen met de forfaitaire bedragen. Het bedrag per overname is afhankelijk van de verdien capaciteit van het bedrijf. In Vlaanderen is de kost van een overname of opstart kostelijk, hierdoor werden de maximumbedragen genomen in lijn met de Europese verhoging.

genomen in lijn met de Europese verhoging.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.28.1 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 1 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.25 (unit: Begunstigden)								
3.28.2 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 2 (70.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.25 (unit: Begunstigden)								
3.28.3 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 3 (100.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.25 (unit: Begunstigden)								
TOTAL	O.25 (unit: Begunstigden)	0,00	200,00	135,00	135,00	135,00	70,00	0,00	675,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	12.347.719,68	8.334.710,82	8.334.710,82	8.334.710,82	4.331.699,78	0,00	41.683.551,92
	Jaarlijkse indicatieve	0,00	5.309.519,46	3.583.925,65	3.583.925,65	3.583.925,65	1.862.630,91	0,00	17.923.927,32

	financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry- over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry- over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)	3.439.488,00	3.439.488,00	3.439.488,00	3.439.488,00	3.439.488,00			17.197.440,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84			7.394.899,20

3.29 - VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf

Interventiecode (lidstaat)	3.29
Naam interventie	VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf
Soort interventie	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up
Gemeenschappelijke outputindicator	O.27. Aantal plattelandsbedrijven dat opstartsteun ontvangt
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee ES rebate system: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO2 Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouwbedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering	
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen	
SO7 Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N05	Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N15	Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector	Zeer hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.37 New jobs supported in CAP projects	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Deze interventie voorziet in een éénmalige steun aan individuele landbouwbedrijven voor het opstarten of omschakelen van hun bedrijfsvoering naar een vernieuwde toekomstgerichte bedrijfsstrategie op basis van een nieuw doordacht businessplan. Het kan hier bijvoorbeeld gaan over inkomensdiversificatie, differentiatie, verbreding, nieuwe functies en/of verandering/omschakeling in functies van het bedrijf.

Deze steun ondersteunt de bedrijven voor het implementeren van een vernieuwde niet-gangbare

bedrijfsstrategie op maat van het bedrijf, die gepaard gaat met inkomens- en succesrisico's in de eerste jaren van de implementatie. De vernieuwde bedrijfsstrategie moet hun bedrijf veerkrachtig en toekomstgericht maken, de economische leefbaarheid van het bedrijf waarborgen en bijdragen aan het leveren van belangrijke diensten aan de samenleving. Hiermee stimuleren we bedrijfsleiders die een antwoord willen bieden en meewerken aan de maatschappelijke, ecologische en economische doelstellingen waarbij economie en ecologie hand in hand kunnen gaan.

De interventie draagt direct bij aan het realiseren van de volgende doelstellingen van het strategisch plan:

- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouw-bedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** De interventie ondersteunt landbouwbedrijven om om te schakelen naar meer markgerichte en veerkrachtige bedrijfsmodellen. Hierbij worden ook vernieuwende bedrijfsmodellen aangemoedigd.
- **(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;** De duurzaamheid van de bedrijfsmodellen naar waar wordt overgeschakeld, wordt vooropgesteld. Efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen is een belangrijk onderdeel in het bevorderen van duurzame ontwikkeling wat met deze bedrijfsmodellen beoogd wordt. Omschakeling naar bedrijfsmodellen die per definitie leiden tot een hogere negatieve impact op water, bodem en lucht ofwel op productniveau ofwel op areaalniveau komen niet in aanmerking.
- **(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;** Interventies zoals overnamesteun zijn meer geschikt voor het aantrekken van jonge landbouwers, maar deze interventie is specifiek gericht op de bedrijfsontwikkeling, namelijk het ontplooiën van een duurzaam en toekomstgericht bedrijfsplan.

De interventie geeft een direct antwoord op de volgende noden:

- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)
- N11 Zorg voor water
- N12 Zorg voor bodem
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector

Naast een directe bijdrage, is er ook een indirecte bijdrage aan de andere specifieke doelstellingen en de horizontale doelstelling:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Indien het bedrijfsmodel niet meer in staat is om het leefbaar landbouwincome te genereren biedt deze interventie de mogelijkheid om van bedrijfsmodel te veranderen dat meer marktgericht en veerkrachtig is. Het businessplan moet aantonen dat het haalbaar is om het landbouwincome te verbeteren.
- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** Een meer eerlijke verdeling van de marges kan niet bereikt worden met deze interventie. De interventie kan landbouwers wel aanmoedigen om om te schakelen naar een bedrijfsmodel dat toelaat om meer prijszetter te zijn i.p.v. prijsnemer. Zo kan een nieuw bedrijfsmodel zich richten op het verkorten van de keten of op meer differentiatie van de land- en tuinbouwproducten. Deze differentiatie kan een opstap betekenen voor een betere positie van de landbouwers in de waardeketen omdat afnemers bereid zijn een voldoende hoge prijs te betalen wanneer er minder aanbod is van andere bedrijven met hetzelfde product.

- **(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;** De duurzaamheid van de bedrijfsmodellen naar waar wordt overgeschakeld, wordt met de interventie vooropgesteld. Aanpassingen met betrekking tot klimaatrobuustheid of duurzame energie zijn een belangrijk onderdeel in het bevorderen van duurzame ontwikkeling. Omschakeling naar bedrijfsmodellen die leiden naar een hogere klimaatimpact hebben ofwel op productniveau ofwel op areaalniveau komen niet in aanmerking.
- **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** De duurzaamheid van de bedrijfsmodellen naar waar wordt overgeschakeld, wordt vooropgesteld. Bijdragen tot de bescherming van de biodiversiteit, versterken van ecosysteemdiensten en in stand houden van habitats en landschappen is een belangrijk onderdeel in het bevorderen van duurzame ontwikkeling. Natuurinclusieve landbouw als bedrijfsmodel behoort tot de mogelijkheden.
- **(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;** Bedrijfsmodellen die opgestart worden of naar waar overgeschakeld wordt kunnen de sociale inclusie bevorderen. Dit zijn voornamelijk bedrijven die inzetten op verbredingsactiviteiten zoals toerisme en rechtstreekse verkoop. Bedrijven kunnen omschakelen om grondstoffen te produceren voor de bio-economie en om reststromen uit de de bio-economie te gebruiken als input.
- **(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedszaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie.** Bedrijfsmodellen die opgestart worden of naar waar overgeschakeld wordt kunnen specifiek inspelen op de maatschappelijke verwachtingen. Zo kan een bedrijfsmodel specifiek inzetten op (rechtstreekse verkoop van) gezonde voeding, voedselverspilling beperken en kan een meerwaarde gezocht worden in bovenwettelijk dierenwelzijn.
- **(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en schooling;** De omschakeling of opstart naar een toekomstgerichte en duurzame ondernemingsstrategie, is vaak ook een vernieuwende strategie. Zo is in de selectiecriteria het vernieuwende van het bedrijfsmodel opgenomen als punt.

De interventie speelt ook indirect in op volgende noden:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Risicobeheer door, onder andere, diversificatie van economische activiteiten
- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking
- N7 Koolstofopbouw en vermindering broeikasgassen
- N8 Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen
- N9 Adaptatie aan klimaatverandering
- N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit
- N14 Zorg voor landschap
- N16 Behoud van open ruimte en landbouw
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie
- N19 Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)
- N20 Verhogen dierenwelzijn in de landbouw

- N21 Verlagen antibioticagebruik
- N22 Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen.

De steun in de vorm van een vast steunbedrag is gekoppeld aan de voorwaarden met betrekking tot de te realiseren output van het nieuwe businessplan en stimuleert de landbouwer om ondanks de inkomens- en succesrisico's het nieuwe businessplan uit te voeren.

Investeringssteun die nodig zijn voor de omschakeling worden gesubsidieerd binnen de interventie investeringssteun voor landbouwbedrijven (F27, F30 of F32). Met deze interventie daarentegen willen we landbouwers die naar een duurzaam en vernieuwend verdienmodel willen overschakelen en startende ondernemers een bijkomende duw in de rug geven. Bovendien worden ook landbouwbedrijven ondersteund die zich willen ontwikkelen, maar op het moment van indiening nog niet voldoen aan de voorwaarden om toegang te krijgen tot de interventie VLIF productieve investeringen op landbouwbedrijven. In het algemeen stimuleert deze interventie landbouwers om via een doordacht businessplan te kiezen voor een veerkrachtig toekomstgericht en duurzaam verdienmodel.

De projecten worden gerangschikt van hoog naar laag op basis van o.a. de volgende selectiecriteria: kwaliteit van omschakelingsplan/opstartplan, de mate waarin het bedrijfsmodel duurzaam is (zowel de economische, ecologische en sociale aspecten), de mate waarin het bedrijfsmodel vernieuwend is op Vlaams niveau en de mate waarin het bedrijfsplan haalbaar is (voornamelijk op economisch vlak op bedrijfsniveau).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Deze interventie voorziet in twee types begunstigde:

- 1) Opstart van bedrijven met een duurzaam en vernieuwend verdienmodel
- 2) Bestaande bedrijven aanpassen/diversifiëren/omschakelen naar een vernieuwend en duurzaam verdienmodel.

In beide gevallen gaat het over actieve landbouwers.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

Toegangsvoorwaarden (steunaanvraag):

- Het indienen van een omschakelings- of opstartplan. Het businessplan moet onder meer bevatten: de doelstellingen, de veranderingselementen in het geval van omvorming van het huidige businessplan, het ontwikkelingspotentieel van het nieuwe businessplan, voorziene kosten en inkomensvorming en economische leefbaarheid een stappenplan met de stappen die zullen doorlopen worden en de realisatie die beoogd worden
- In het geval van de opstart van een nieuw bedrijf moet op moment van de aanvraag reeds een geldige omgevingsvergunning kunnen voorgelegd worden.

Verbintenisvoorwaarden (betalingsaanvraag):

- Het bedrijf voldoet aan de criteria van een actieve landbouwer
- Het bedrijf behaalt voldoende verdien capaciteit uit de productie, verwerking en verkoop van eigen landbouwproducten. De verdien capaciteit die behaald moet worden is lager dan deze die van toepassing is voor de interventie VLIF productieve investeringen op landbouwbedrijven.
- Het halen van minstens een bepaalde omzet van het bedrijf die rechtstreeks toegeschreven zal kunnen worden aan (verdere uitbouw van) activiteiten die voorvloeien uit de uitvoering van het bedrijfsplan en die op het moment van de aanvraag nog niet bestonden.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Niet van toepassing

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

☒ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

Forfaitair bedrag (lump sum), op basis van Verordening (EU) 2021/2115 Art. 75(4)

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Niet van toepassing, er wordt gewerkt met forfaitaire bedragen afhankelijk van de nieuw ontwikkelde activiteiten zoals beschreven in het bedrijfsplan:

- 20.000 euro
- 40.000 euro

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Gele doos

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

De interventie respecteert Annex II, art. 11:

- Investerings in herstructurering
- Diversificatie van plattelandsactiviteiten

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.29.1 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 1 (20.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.37;	Nee
3.29.2 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 2 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.37;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.29.1 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 1 (20.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier

Voor deze interventie wordt er gewerkt met twee uniforme eenheidsbedragen die overeenkomen met de forfaitaire bedragen. Het bedrag per dossier is afhankelijk van de nieuw ontwikkelde activiteiten zoals beschreven in het bedrijfsplan (uitgedrukt in % van de totale omzet van het bedrijf vermenigvuldigd met de verdien capaciteit van het totale bedrijf)

3.29.2 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 2 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier

Voor deze interventie wordt er gewerkt met twee uniforme eenheidsbedragen die overeenkomen met de forfaitaire bedragen. Het bedrag per dossier is afhankelijk van de nieuw ontwikkelde activiteiten zoals beschreven in het bedrijfsplan (uitgedrukt in % van de totale omzet van het bedrijf vermenigvuldigd met de verdien capaciteit van het totale bedrijf)

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.29.1 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 1 (20.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande								

dossier (Subsidie - Homogeen)	eenheidsbedrag (EUR)								
	O.27 (unit: Begunstigden)								
3.29.2 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 2 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.27 (unit: Begunstigden)								
TOTAL	O.27 (unit: Begunstigden)	0,00	48,00	48,00	48,00	48,00	48,00	0,00	240,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	1.807.797,52	1.807.797,52	1.807.797,52	1.807.797,52	1.807.797,54	0,00	9.038.987,62
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	777.352,94	777.352,94	777.352,94	777.352,94	777.352,92	0,00	3.886.764,68
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73								

	and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

COOP(77) - Samenwerking

3.15 - Dierenwelzijnslabel

Interventiecode (lidstaat)	3.15
Naam interventie	Dierenwelzijnslabel
Soort interventie	COOP(77) - Samenwerking
Gemeenschappelijke outputindicator	O.29. Aantal begunstigden dat steun ontvangt om deel te nemen aan officiële kwaliteitsregelingen
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee ES rebate system: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING
Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO9 Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N19	Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk
N20	Verhogen dierenwelzijn in de landbouw	Hoog binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN
Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP
R.44 Aandeel grootvee-eenheden (GVE's) vallend onder ondersteunde acties ter verbetering van dierenwelzijn

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Door te voldoen aan bovenwettelijke vrijwillige kwaliteitsregelingen die inzetten op dierenwelzijn (en die resulteren in een label) wordt verondersteld dat de veehouder op termijn een meerprijs uit de markt kan halen. Deze meerprijs zou de extra investeringen en kosten die de veehouder maakt moeten compenseren. Naast de kosten voor de opgelegde voorwaarden zijn er ook weerkerende kosten voor de extra controles die worden uitgevoerd. Niettemin er op termijn meeropbrengsten verwacht worden, zijn deze in een eerste fase zeker niet gegarandeerd. In het Vlaams Gewest zijn er op heden ook slechts een zeer beperkt aantal bedrijven die een dierenwelzijnslabel hebben.

Deze GLB-interventie ondersteunt daarom de bedrijven voor de extra kosten voor het lidmaatschap van het dierenwelzijnslabel en de bijhorende controles via een vast steunbedrag.

De interventie draagt bij aan **specifieke doelstelling (i)**. Deze interventie geeft een stimulans aan

veehouders om via deelname aan een kwaliteitsregeling voor dierenwelzijn een hogere graad van dierenwelzijn te realiseren (nood 20). Het inzetten op dierenwelzijn draagt ook bij aan een positief imago van de landbouw (nood 19). Een verhoogd dierenwelzijn verlaagt de ziektedruk en kan de noodzaak tot het gebruik van antibiotica verminderen (nood 21).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

In aanmerking komende begunstigden:

Actieve landbouwers waarvoor het Vlaams gewest is aangeduid als bevoegd gewest en met een actief veebeslag.

Specifieke subsidiabiliteitscriteria:

1. De veehouder neemt deel aan het erkend Vlaams Centraal Keurmerk dierenwelzijn of een daaraan gelijkgesteld keurmerk. De kwaliteitsregelingen die in aanmerking komen, worden erkend door de dienst Dierenwelzijn van het departement Omgeving.
2. Er kan per diersoort slechts voor 1 label vergoed worden.
3. Het jaarlijkse controleresultaat is conform de voorwaarden in het lastenboek.
4. De veehouder heeft geen sanctie voor relevante conditionaliteitseisen met betrekking tot dierenwelzijn.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Bedrijfsgebonden subsidie.

Model van de verbintenis: op beheer gebaseerd.

Duurtijd van de verbintenis: 1 jaar, opeenvolgende jaarlijkse aanvragen zijn mogelijk.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☐ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☒ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

Basis voor de vaststelling van de eenheidskosten:

Een controle duurt naar schatting 4 uur per jaar. Met een uurloonkost voor een onafhankelijke certificatie-instelling van 125 euro/uur, is de totale kost 500 euro per jaar. 70% van deze kost is 350 euro.

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Het toepasselijke steunbedrag is 350 euro/bedrijf/jaar per deelnemende diersoort.

Additional explanation

Niet van toepassing.

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie
n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Deze interventie bevordert de samenwerking. Deze interventie is niet productiestimulerend en valt in het bijzonder onder bijlage 2, §2 van de WTO-Overeenkomst inzake de landbouw ('groene doos').

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.15.1 - Dierenwelzijnslabel – gepland eenheidsbedrag per bedrijf	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Homogeen	BE2;	R.10; R.44;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.15.1 - Dierenwelzijnslabel – gepland eenheidsbedrag per bedrijf

Het geplande eenheidsbedrag is uniform en identiek aan het steunbedrag.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.15.1 - Dierenwelzijnslabel – gepland eenheidsbedrag per bedrijf (Subsidie - Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	
	O.29 (unit: Begunstigden)	0,00	280,00	340,00	400,00	460,00	520,00	0,00	2.000,00
TOTAL	O.29 (unit: Begunstigden)	0,00	280,00	340,00	400,00	460,00	520,00	0,00	2.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	98.000,00	119.000,00	140.000,00	161.000,00	182.000,00	0,00	700.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	42.140,00	51.170,00	60.200,00	69.230,00	78.260,00	0,00	301.000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Out of which for financial instrument	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	(Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

3.16 - Projectoproep samenwerking

Interventiecode (lidstaat)	3.16
Naam interventie	Projectoproep samenwerking
Soort interventie	COOP(77) - Samenwerking
Gemeenschappelijke outputindicator	O.32. Aantal overige ondersteunde samenwerkingsverrichtingen of -eenheden (met uitzondering van EIP gerapporteerd onder O.1)
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee ES rebate system: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO3 Verbeteren van de positie van de landbouwers in de waardeketen	
SO5 Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen	
SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N06	Ketenpositie versterken door samenwerking	Hoog binnen GLB	Ja
N10	Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)	Zeër hoog binnen GLB	Ja
N11	Zorg voor water	Hoogste binnen GLB	Ja
N12	Zorg voor bodem	Hoogste binnen GLB	Ja
N18	Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Samenwerking groeit vaak vanuit de basis en/of stakeholders actief in agrovoedingsketen of vanuit het agrarisch natuurbeheer. Met deze interventie geeft de Europese Commissie en de Vlaamse overheid een boost aan veelbelovende samenwerkingsprojecten.
Een belangrijke oplossing om de economische weerbaarheid van individuele landbouwers te verhogen is meer samenwerking. Er zijn eveneens via samenwerking winsten te boeken op het vlak van kwaliteit van de producten, milieu (bodem, lucht en water), energievoorziening, voedselverspilling, circulaire

economie, dierenwelzijn, biodiversiteit en landschap, ...

Een brede waaier aan thema's komt aan bod. Bij elke oproep kunnen wel accenten gelegd worden waarvoor een specifiek budget naar voren geschoven wordt. De volgende thema's kunnen in aanmerking komen (niet limitatieve lijst): versterken van de marktpositie van landbouwers, toegang tot grond (ruilen van gronden, faciliteren van proces koper-verkoper en pachter-verpachter, enz.), circulaire economie, hernieuwbare energie, verdienmodellen, verweving landbouw-natuur, Regional Branding, enz.

Deze interventie kan potentieel aan alle specifieke doelstellingen bijdragen. De interventie wordt echter geprogrammeerd op de specifieke doelstellingen waar die meer direct gelinkt aan kunnen worden:

- **(SpD. c) Verbetering van de positie van de landbouwers in de waardeketen;** In de samenwerkingsprojecten moet steeds een landbouwer betrokken zijn. Er is dus een directe impact op de doelstelling want via samenwerking wordt de positie van landbouwer in de keten versterkt. Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: de oprichting van een brancheorganisatie die zich tot een van de doelen stelt om verdeling van de marges in de keten te onderzoeken en te objectiveren, ook projecten in het kader van het opschalen van de korte keten vallen hieronder.
- **(SpD. e) Bevordering van de duurzame ontwikkeling en het efficiënte beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, onder meer door de afhankelijkheid van chemische middelen te verkleinen;** Binnen de interventie zijn er veel mogelijkheden op vlak van samenwerking. Zo is ook duurzame landbouw een thema waarbij de zorg voor milieu aan bod komt. Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: een samenwerking tussen landbouwers en waterbeheerders om in een bepaald gebied een overstromingsgebied aan te leggen.
- **(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;** Inzet op korte keten, circulaire economie,.. zijn allemaal mogelijkheden binnen de samenwerkingsprojecten. Zo wordt er ook bijgedragen aan de ontwikkeling van de bio-economie en plattelandsgebieden. Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: een landbouworganisatie die het initiatief neemt om een platform op te zetten om vraag en aanbod van biomassa uit de landbouwsector op elkaar af te stemmen.

De interventie geeft direct een antwoord op de volgende noden:

- N6 Ketenpositie versterken door samenwerking
- N10 Aanpassingen in functie van een integraal duurzaam landbouwbeheer (inclusief bio-landbouw)
- N11 Zorg voor water
- N12 Zorg voor bodem
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Bijkomend speelt de interventie dus ook in op de overige specifieke doelstellingen:

- **(SpD. a) Het bieden van steun met het oog op een leefbaar bedrijfsinkomen en veerkracht van de landbouwsector in de hele Unie, ten behoeve van een grotere voedselzekerheid voor de lange termijn, van een meer diverse landbouw, en van een economisch duurzame landbouwproductie in de Unie;** Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: een samenwerking tussen landbouwers voor het kweken/telen van een niet-gangbaar landbouwproduct, de organisatie van de verwerking en de afzet ervan.
- **(SpD. b) Vergroting van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen van landbouw-bedrijven voor zowel de korte als de lange termijn, onder meer door meer aandacht voor onderzoek, technologie en digitalisering;** Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: een samenwerkingsproject rond informatiedeling op basis van nieuwe technologieën tussen landbouwers en hun afnemers om vraag en aanbod beter op elkaar af te stellen.

- **(SpD. d) Bijdragen tot matiging van en aanpassing aan klimaatverandering, onder meer door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en meer koolstof vast te leggen, en duurzame energie te bevorderen;** Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: een samenwerkingsverband tussen landbouwers en andere bedrijven kennisinstellingen met het oog op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen in een bepaalde sector die hand in hand gaat met een economische valorisatie van de inspanningen door bijvoorbeeld de uitwisseling van restwarmte.
- **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: een samenwerking tussen landbouwers en op onderhoud van landschappen gerichte vereniging om in een bepaald gebied de natuurdoelen te bereiken.
- **(SpD. g) Het aantrekken en vasthouden van jonge landbouwers en andere nieuwe landbouwers en bevordering van duurzame bedrijfsontwikkeling in plattelandsgebieden;** Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: toegang tot grond voor jonge landbouwers vergemakkelijken door een samenwerkingsproject tussen landbouwers en grondeigenaars.
- **(SpD. i) Beter inspelen door de landbouw van de Unie op de maatschappelijke verwachtingen inzake voedsel en gezondheid, onder meer wat betreft hoogkwalitatief, veilig en voedzaam voedsel dat op duurzame wijze is geproduceerd, en voorts vermindering van de voedselverspilling, verbetering van het dierenwelzijn, en bestrijding van antimicrobiële resistentie.** Een voorbeeld van een samenwerking zou kunnen zijn: een NGO bekommerd om dierenwelzijn die samen met landbouwers en de retail een verdienmodel ontwikkelt op basis van een bovenwettelijk niveau van dierenwelzijn.
- **(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing**

Bijkomend draagt de interventie ook bij aan de invulling van onderstaande noden. Dit effect is eerder indirect:

- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
- N3 Inkomenszekerheid
- N4 Risicobeheer door, onder andere, diversificatie economische activiteiten
- N5 Marktgericht ondernemerschap – lokaal en mondiaal
- N7 Koolstofopbouw en Vermindering broeikasgassen
- N8 Afhankelijkheid van externe hulpbronnen verminderen
- N9 Adaptatie aan klimaatverandering
- N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit
- N14 Zorg voor landschap
- N15 Bevorderen van instroom en verjonging in de landbouwsector
- N19 Verbeteren imago van de landbouw (in lijn met maatschappelijke / consumentenverwachtingen)
- N20 Verhogen dierenwelzijn in de landbouw
- N21 Verlagen antibioticagebruik
- N22 Minder voedselafval en beter gebruik van reststromen

Samenwerkingen moeten een concreet doel voor ogen hebben en niet louter draaien rond kennisuitwisseling.

Het onderscheid met de interventie EIP moet duidelijk zijn. De finaliteit van een EIP-project is een

innovatieve oplossing voor een bepaald probleem of een bepaalde opportuniteit in de landbouwsector, ontwikkeld door het samenwerkingsverband binnen de operationele groep. De finaliteit van de projectwerking samenwerking is de samenwerking tussen landbouwers en/of andere actoren op een bepaald vlak (bv. afzet, productkwaliteit, klimaat,...) met als einddoel de economische weerbaarheid verhogen, natuurbehoud, klimaatmitigatie- of adaptatie,... Om het onderscheid met EIP nog duidelijker te stellen worden onderzoekskosten bij samenwerkingsprojecten beperkt tot maximum 20% van de totale subsidiabele kost.

De afbakening tussen de verschillende samenwerkingsinterventies (LEADER, EIP en projectoproep samenwerking) wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.5.

Landbouwers maken verplicht één van de partijen uit in het samenwerkingsproject en de meerwaarde voor landbouwers moet duidelijk aangetoond worden.

Op regelmatige tijdstippen wordt een projectoproep gelanceerd met een vast budget. De beste projecten worden geselecteerd op basis van een jury van experts. De projecten worden gerangschikt van hoog naar laag volgens de score, die gebaseerd is op een beoordeling van onder andere: kwaliteit van de aanvraag, mate waarin het project bijdraagt aan de verduurzaming van de landbouwsector, mate van samenwerking en het aantal landbouwers betrokken.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Brede waaier van samenwerkingsvormen met als voorwaarde dat landbouwers verplicht deel uitmaken van de samenwerking.

Departementen en agentschappen van de regionale en federale overheid en overheidsbedrijven (verzelfstandigde agentschappen) gelinkt aan regionale en federale overheid (met uitzondering van onderzoeksinstellingen), gemeenten en provincies (met uitzonderingen onderzoeksinstellingen deels gefinancierd door provincies) kunnen geen financieel begunstigde zijn, noch rechtstreeks noch onrechtstreeks.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

De volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing (hieraan moet voldaan zijn op steunaanvraagniveau):

- Enkel samenwerkingen die bestaan uit minstens twee actoren die bijdragen tot één of meer specifieke doelstellingen kunnen gesubsidieerd worden.
- Samenwerkingen die uitsluitend uit onderzoeksinstellingen bestaan kunnen niet gesubsidieerd worden.
- De subsidie wordt beperkt tot een periode van vijf jaar.
- Er is een goed uitgewerkt projectvoorstel volgens een opgelegd sjabloon.
- Landbouwers of verenigingen/organisaties die landbouwers vertegenwoordigen maken verplicht deel uit van het samenwerkingsverband.
- Er is slechts één financiële begunstigde van de samenwerking. Het betreft een onderneming/vereniging met rechtspersoonlijkheid.
- De samenwerking wordt geformaliseerd met een samenwerkingsintentie tussen de actoren en ondertekend door alle actoren.
- Het project heeft betrekking op een nieuw samenwerkingsverband of een nieuwe activiteit van een bestaand samenwerkingsverband. Subsidiering van bestaande activiteiten is uitgesloten.
- Investeringskosten maken slechts een beperkt deel uit van het samenwerkingsproject. Deze worden beperkt tot een bepaald percentage van de totale kost (maximaal 40% van de totale projectkost). Investeringskosten op individuele landbouwbedrijven worden uitgesloten.

- Het project geeft geen aanleiding tot het schenden van de wetgeving rond mededinging.

De volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing en worden gecontroleerd op moment van de betalingsaanvraag:

- Ondertekende samenwerkingsovereenkomst inclusief afspraken over de modaliteiten van de steun
- Gedetailleerde facturen en betalingsbewijzen. Voor kosten die berekend worden via de vereenvoudigde kostenoptie (VKO): de gevraagde informatie
- Voortgangsverslag

Voor investeringen die mogelijk zijn via de interventie worden dezelfde Europese voorwaarden gesteld als diegene die van toepassing op de interventietype investeringen (artikel 73). Voor investeringen gelden de volgende bijkomende voorwaarden:

- De investeringen die gesubsidieerd worden zijn conform de omgevingsvergunning.
- Enkel investeringen die gelinkt kunnen worden aan een vestiging gelegen in het Vlaams gewest worden gesubsidieerd

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

- Personeelskosten

Personeelskosten zijn enkel subsidiabel voor de duur van het project en voor het personeel dat rechtstreeks bij de inhoudelijke uitvoering van het project betrokken is. Het bijhouden van een sluitende tijdsregistratie is verplicht.

De loonkosten worden berekend op basis van het standaarduurtarief. De volgende elementen zijn verwerkt in dit standaarduurtarief: brutoloon, werkgeversbijdrage, vakantiegeld, eindejaarspremie, verzekering arbeidsongevallen, kosten woon- werkverkeer, maaltijdcheques.

- Overheadkosten

De overheadkosten worden forfaitair toegekend en bedragen maximaal 15 procent van de personeelskosten en komen enkel in aanmerking bij de projecten waar ook de personeelskost subsidiabel is.

- Werkingskosten

Werkingskosten zijn subsidiabel op voorwaarde dat ze een rechtstreeks verband hebben met de doelstellingen van het project en ze noodzakelijk zijn voor de algemene werking van het project.

Ingediende werkingskosten mogen de redelijke behoefte van het project niet overtreffen. Werkingskosten zijn verifieerbaar aan de hand van facturen en betalingsbewijzen. Reguliere werking is nooit subsidiabel.

- Externe prestaties

Deze rubriek omvat de kosten van de prestaties die door externen (derden) in het kader van het project worden geleverd.

- Investeringskosten

De kost van investeringen in het project wordt beperkt tot een bepaald percentage van de jaarlijkse kost (maximaal 40% van de totale projectkost). Investeringskosten staan in functie van het samenwerkingsverband en niet van het individuele bedrijf.

De redelijkheid van de kosten wordt bepaald op basis van offertes, experteninschatting tijdens de jurering of VKO. De begunstigden moeten, waar nodig, de wet op overheidsopdrachten naleven.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☒ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☒ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten op basis van Art 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)

Voor de indirecte kosten beperkt tot overheadkosten: forfaitaire financiering (flat rate) vereenvoudigde kostenoptie op basis van Art 83(1)(c), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Het steunpercentage bedraagt maximaal 90% van de subsidiabele kosten, behalve voor investeringen waar dit beperkt wordt tot 50%. De maximale subsidie over een maximale periode van vijf jaar wordt gelimiteerd op 350.000 euro per project.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☐ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Respecteert Annex II, art. 2:

- Marketing en promotie
- Andere algemene diensten

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.16.1 - Projectoproep samenwerking - gepland eenheidsbedrag per project	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE2;	R.10;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.16.1 - Projectoproep samenwerking - gepland eenheidsbedrag per project

Op basis van de bepaling van de maximale steun per project van 350.000 euro (mag gespreid worden over vijf jaar) wordt op basis van expertschatting geschat dat gemiddeld gezien elk project 300.000 euro subsidie zal vragen. Het maximumbedrag van deze interventie werd afgestemd op de LEADER-interventie. In de projectoproep samenwerking worden grotere samenwerkingsprojecten voorzien dan in de LEADER interventie. Daarnaast hebben de projecten ook een langere looptijd, dit maakt dat er een hoger steunbedrag wordt voorzien. Verder werd er ook rekening gehouden met de maximumbedragen die als steun kunnen gegeven worden voor de opstart van producentenorganisaties.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.16.1 - Projectoproep samenwerking - gepland eenheidsbedrag per project (Subsidie - Gemiddeld)	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	
	O.32 (unit: Concrete acties)	0,00	0,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	50,00
TOTAL	O.32 (unit: Concrete acties)	0,00	0,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	50,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	0,00	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	15.000.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing	0,00	0,00	1.290.000,00	1.290.000,00	1.290.000,00	1.290.000,00	1.290.000,00	6.450.000,00

	(Unie-bijdrage in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

3.17 - Projectoproep innovatie in kader van EIP

Interventiecode (lidstaat)	3.17
Naam interventie	Projectoproep innovatie in kader van EIP
Soort interventie	COOP(77) - Samenwerking
Gemeenschappelijke outputindicator	O.1. Aantal projecten van operationele groepen in het kader van het Europees innovatiepartnerschap (EIP)
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee ES rebate system: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van Vlaams Gewest. Een project mag echter ook buiten het Vlaamse Gewest uitgevoerd worden op voorwaarde dat het project de landbouw in het Vlaamse Gewest ten goede komt.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP in order to enhance sustainable economic, social, environmental, climate and resource efficiency performance	
R.2 Aantal adviseurs waarvoor steun wordt ontvangen en die in de kennis- en innovatiesystemen voor de landbouw (AKIS) moeten worden geïntegreerd	
R.28 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance	

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Door de toenemende complexiteit kunnen landbouwbedrijven niet altijd zelf innovatieve oplossingen ontwikkelen. Dit noodzaakt een multidisciplinaire aanpak. Door middel van Europese partnerschappen voor innovatie (EIP) wordt innovatie gestimuleerd via een grotere interactie tussen onderzoek en praktijk. Geïnteresseerde landbouwers, adviseurs, onderzoekers, ondernemers en/of andere actoren kunnen zich organiseren in een 'operationele groep' rond een concreet vraagstuk (probleem of opportuniteit) uit de praktijk, waarvoor ze samen een innovatieve oplossing ontwikkelen. Op het einde van het project verspreidt de operationele groep de projectresultaten over de gehele doelgroep. De interactie/cocreatie tussen onderzoekers en landbouwers is van belang. Door de landbouwers te betrekken worden de onderzoeksvragen meer op basis van de praktijk bepaald, is er meer interactie tussen landbouwers onderling en leren onderzoekers hoe hun resultaten in de praktijk gebruikt worden.

Een operationele groep moet zo samengesteld zijn dat de uitvoerders beschikken over de juiste/vereiste expertise voor het welslagen van het samenwerkingsverband en het bereiken van het doel. Indien nodig kunnen ook actoren uit andere sectoren betrokken worden.

Projectuitvoerders krijgen de kans om via het Europese EIP-Agri-netwerk in contact te komen met operationele groepen uit andere Europese lidstaten die rond dezelfde thema's werken, waardoor een grensoverschrijdende kennisuitwisseling gebeurt.

Deze interventie wordt sterk gelinkt aan de interventie 'VLIF Innovatieve investeringen op landbouwbedrijven' gezien de complementariteit op het vlak van finaliteit. Beide zijn gericht op zowel technologische als niet-technologische innovatie, en zowel product- als procesinnovatie. Beide interventies worden zo goed mogelijk gestroomlijnd en geïntegreerd in één oproep. Zo kunnen potentieel begunstigden links leggen tussen beide interventies en wordt een grotere zichtbaarheid gegeven aan de innovatie-interventies.

De innovatie-interventies EIP en VLIF innovatieve investeringen (fiche F27) hebben tot doel:

- het aantal landbouwbedrijven dat innoveert en de impact ervan te vergroten;
- door innovatie de slagkracht en de weerbaarheid van de landbouwbedrijven verhogen;
- het stimuleren van samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen, bedrijven onderling en met andere actoren;
- grotere bottom-up benadering;
- oplossingen op maat van de landbouwbedrijven.

Deze interventie werd reeds onder PDPO III uitgevoerd. De impact van EIP wordt vergroot door het instrument laagdrempeliger te maken en dus meer bottom-up, en landbouwers als initiatiefnemers en quick win-projecten te stimuleren. Dit gebeurt via verschillende aanpassingen. De drempel voor landbouwers verlagen kan ervoor zorgen dat er meer variatie is in de subsidie, van projecten van een paar duizenden euro tot projecten met de maximum subsidie, dus dat de hoogte van de subsidie beter aangepast is aan de noden. Eventueel kan een onderscheid gemaakt worden in de oproep tussen projecten voor kleiner en groter budget. Ook wordt het mogelijk gemaakt om voorschotten uit te betalen.

De interventie draagt potentieel bij aan alle GLB - specifieke doelstellingen. Dit is afhankelijk van de doelstellingen en het thema van het project van de operationele groep. Dit wordt nagegaan bij de selectie. Er wordt direct ingespeeld op de horizontale doelstelling rond kennisstimulering en innovatie en er wordt bijgedragen aan de onderstaande noden. De doelstelling van de EIP interventie is immers het stimuleren van innovatie en het verbeteren van de kennisuitwisseling.

- N1 Opleiding en kennisstimulering
- N2 Digitalisering en innovatie

Bij de selectie wordt geoordeeld of EIP-projecten bijdragen aan de specifieke doelstellingen; dit is onderdeel van één van de selectiecriteria. Projecten die niet bijdragen aan één of meerdere van de specifieke doelstellingen worden niet gesubsidieerd.

Selectiecriteria voor EIP betreffen onder andere:

- conformiteit met de bepalingen in de oproep;
- samenstelling van de operationele groep;
- beoogde doel en de verwachte output;
- kwaliteit van het voorstel en de voorgestelde acties;
- complementariteit met bestaande initiatieven;
- wijze van verspreiding van de resultaten.

De redelijkheid van de kosten wordt beoordeeld in het selectie criterium over de kwaliteit van het projectvoorstel (value for money).

Een beoordelingscommissie evalueert de projectvoorstellen op basis van de selectiecriteria en maakt een rangschikking van de projecten volgens score.

De operationele groepen verspreiden de resultaten van het EIP-project ruim over de doelgroep en via de GLB-netwerken.

De afbakening tussen de verschillende samenwerkingsinterventies (LEADER, EIP en projectoproep samenwerking) wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 4.5.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Mogelijke begunstigden zijn actoren zoals landbouwers, onderzoekers, adviseurs en bedrijven die betrokken zijn bij de landbouw- en voedingssector en die relevant zijn voor het verwezenlijken van de doelstellingen van het Europees partnerschap voor innovatie (EIP) voor de productiviteit en de duurzaamheid in de landbouw.

Om geen innovatieve ideeën te laten verloren gaan, worden er geen beperkingen opgelegd wat de begunstigden betreft. Het moet weliswaar gaan over een project dat voldoet aan de GLB – en de EIP-doelstellingen en waarin minstens landbouwers betrokken zijn. De aanvrager heeft een vestigingseenheid in het Vlaams gewest. Buitenlandse partners zijn mogelijk.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

Subsidiabiliteitsvoorwaarden:

- De operationele groep moet minstens bestaan uit een landbouwer aangevuld met andere actoren. De samenstelling van de operationele groep is één van de selectiecriteria.
- Er is per project in de operationele groep slechts één financieel begunstigde.
- Het projectvoorstel is uitgewerkt in het opgelegd sjabloon en werd ingediend via e-loket.
- Het projectvoorstel draagt bij tot één of meerdere specifieke doelstellingen.
- De operationele groep wordt geformaliseerd met een samenwerkingsovereenkomst ondertekend door alle leden.
- De duur van de projecten is beperkt tot 2 jaar, tenzij in de oproep een andere termijn bepaald is; termijnverlenging is mogelijk onder gemotiveerde voorwaarden.
- Activiteiten moeten de landbouw in het Vlaamse Gewest ten goede komen.
- Er volgt een tussentijdse en eindrapportering met inhoudelijke en financiële verslaggeving.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

- personeelskosten (op basis van het standaarduurtarief en tijdsregistratie),
- overheadkosten (beperkt tot 15% van de personeelskost),
- werkingskosten,
- externe prestaties,
- investeringskosten: beperkt tot een bepaald percentage van de projectkost en investeringen op landbouwbedrijven zelf zijn uitgesloten van steun. Het aandeel investeringskosten wordt beperkt aangezien voor deze kosten beroep kan gedaan worden op de interventie VLIF Innovatieve projectsteun, die niet alleen voor individuele landbouwers open staat maar ook voor een groep landbouwers (belangrijk voor operationele groepen).

Het subsidiebedrag is maximaal afgestemd op de nood van het project en wordt onderbouwd met een gedetailleerde en realistische projectbegroting (kosten en opbrengsten).

De redelijkheid van de kosten wordt bepaald op basis van experteninschatting tijdens de jurering, offertes of VKO. De begunstigden moeten, waar nodig, de wet op overheidsopdrachten naleven.

Bij de betalingsaanvraag worden de gemaakte kosten gestaafd met facturen en betalingsbewijzen. Voor vereenvoudigde kostenopties, zoals het standaard uurtarief voor de personeelskosten moet de gevraagde informatie (tijdsregistraties, bepaalde loonfiches,...) voorgelegd worden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☒ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☒ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten op basis van Art 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)

Voor de indirecte kosten beperkt tot overheadkosten: forfaitaire financiering (flat rate) vereenvoudigde kostenoptie op basis van Art 83(1)(c), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

De maximum subsidie per project is 200.000 euro en wordt per oproep bepaald.

Het steunpercentage is 90%.

Het uitbetalen van een voorschot tot 50% van de toegekende subsidie is een mogelijkheid.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Respecteert Annex II, art. 2:

- Voorziet in vorming van de landbouwers
- Voorziet in de voorlichting van en advies aan de landbouwers

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.17.1 - EIP – gepland eenheidsbedrag per project	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE2;	R.1; R.2; R.28;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.17.1 - EIP – gepland eenheidsbedrag per project

Op basis van de bepaling van de maximale steun per project van 100.000 euro wordt geschat dat gemiddeld gezien elk project 67.962 euro subsidie zal vragen.

De gemiddelde waarde per project in PDPO III en de verhoging van het steunbedrag, leiden tot de inschatting van de unit amount. De interventie is namelijk een verderzetting van M16.1 in PDPO III.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.17.1 - EIP – gepland eenheidsbedrag per project (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	67.962,31	67.962,31	67.962,31	67.962,31	67.962,31	67.962,31	67.962,31	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.1 (unit: Projecten)	0,00	0,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	50,00
TOTAL	O.1 (unit: Projecten)	0,00	0,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	50,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	0,00	679.623,13	679.623,13	679.623,13	679.623,13	679.623,13	3.398.115,65
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	0,00	292.237,95	292.237,95	292.237,95	292.237,95	292.237,93	1.461.189,73
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for								

	financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

3.18 - LEADER – Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie

Interventiecode (lidstaat)	3.18
Naam interventie	LEADER – Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie
Soort interventie	COOP(77) - Samenwerking
Gemeenschappelijke outputindicator	O.31. Aantal ondersteunde plaatselijke-ontwikkelingsstrategieën (LEADER) of voorbereidende acties
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee ES rebate system: LEADER: Ja

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Uitgaande van het initiële doel “plattelandontwikkeling” vormen de plattelandsgemeenten de primaire doelgroep voor de LEADER-interventies, waarbij samenwerking met omliggende gemeenten (minder plattelandskarakter ingevolge verstedelijkingsdruk) mogelijk blijft op voorwaarde dat het totale LEADER-gebied een plattelandskarakter heeft en in concreto beantwoordt aan de criteria voor plattlandsgebied. De centrumsteden sluiten we evenwel volledig uit omdat zij geen doelgroep vormen binnen de context van plattelandontwikkeling.

Leader-gebieden voldoen aan de volgende criteria:

- Minstens 3 plattelandsgemeenten maken integraal deel uit en vormen de kern van het LEADER-gebied;
- Voor het gehele gebied bedraagt de bevolkingsdichtheid maximum 350 inw/km² of heeft het een ruimtebeslag van maximum 30%;
- Fysisch-geografisch, landschappelijk en sociaal-economisch een geheel vormen;
- Bestuurlijk coherent zijn;
- Beschikken over een dynamisch samenwerkingsinitiatief met een representatieve vertegenwoordiging van de relevante lokale plattlandsactoren;

Voor de definitie van plattelandsgemeenten en bijhorende criteria wordt verwezen naar hoofdstuk 4.7.

Dankzij deze interventie kunnen LEADER-gebieden erkend worden, inzake gebiedsafbakening en werking Lokale actiegroepen. In de volgende fase (onderdeel van een andere interventie) wordt uitvoering gegeven aan de Lokale ontwikkelingsstrategieën via de werking van Plaatselijke Groepen en projectmatige implementatie van de strategie (projectinitiatie, oproep, beoordeling en selectie, ondersteuning, opvolging, enz).

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen	
SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattlandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeër hoog binnen GLB	Ja
N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja

N16	Behoud van open ruimte en landbouw	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk
N17	Leefbaarheid op het platteland	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N18	Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.38 Aandeel van de plattlandsbevolking dat valt onder een plaatselijke ontwikkelingsstrategie

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Het doel van deze interventie is om de kansen die het multifunctionele platteland intrinsiek heeft (op vlak van voedsel, landbouw, landschap, natuur, milieu en klimaat, recreatie, voorzieningen, circulaire plattelandseconomie en sociale cohesie), te verwezenlijken via samenwerkingsverbanden tussen verschillende plattlandsactoren,. Vanuit lokale initiatieven wordt er ingezet op een kwalitatieve inbedding van de huidige dynamiek die zich voordoet op het Vlaamse platteland.

Op Europees niveau ontstond begin jaren '90 LEADER als een innovatieve methode om aan plattlandsbeleid te doen. Via een bottom-up aanpak wordt er een gebiedsgerichte visie op lange termijn ontwikkeld en uitgevoerd. Plaatselijke publiek-private samenwerkingsverbanden, de zogenaamde Plaatselijke Groepen (PG), creëren en realiseren deze lokale ontwikkelingsstrategieën. Dit houdt in dat zij onder meer verantwoordelijk zijn voor de opmaak van de strategie, de selectie van projecten, de begeleiding van de promotoren, de financiële en inhoudelijke opvolging van de uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategie en voorlichting en publiciteit. Tevens dienen de PG's multisectoraal te werken, waardoor samenwerking en netwerkvorming bereikt worden.

In de voorbije periode hebben we opnieuw ervaren hoe het platteland in Vlaanderen dankzij de LEADER-interventie evolueert van een gebied met hoofdaandeel landbouwactiviteiten naar een gebied met een veelvoud van diensten, functies en capaciteiten. Ze ontwikkelt een economische, ecologische en bestuurlijke slagkracht. De LEADER-aanpak zorgt voor een sterkere netwerkvorming én samenwerking tussen plattlandsactoren in een gebied. Daarenboven vormt dit vaak een stimulans om zelf actie te ondernemen in hun werk-, woon- en leefomgeving met specifieke behoeften en uitdagingen ingevolge de tendensen op het platteland. Dankzij een bottom-up-aanpak en de nadruk op participatie wordt een grote meerwaarde bekomen in de betrokken plattlandsgebieden, voornamelijk door de projectuitvoering onder de vorm van nieuwe initiatieven en zichtbare realisaties.

Vertrekkende van deze werkwijze uit de vorige programmaperiode, en drie prioritaire (beleids)thema's voor het Vlaamse platteland, maken de PG's een gebiedsanalyse waarin de thema's gespecificeerd worden inclusief noden/behoeften, kansen, potenties,...; vervolgens bepalen ze de prioriteit van de thema's voor hun gebied en op welke manier er aan deze onderwerpen projectmatig gewerkt zal worden. Deze gegevens zijn de onderbouwing van de lokale ontwikkelingsstrategie.

Er wordt prioriteit gegeven aan volgende 3 thema's in aansluiting bij de vastgestelde noden en de beleidsnota Omgeving 2019-2024 – ISE Platteland:

1. Innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassaresten:
 - De bijhorende (kleine) investeringen in collectieve infrastructuur of materieel voor oogst, opslag, verwerking en logistiek van biomassa(resten) uit natuur – en landschapsbeheer en lokale land -, tuin – en bosbouw met het oog op een hoogwaardige lokale toepassing en met aandacht voor circulariteit.
 - Uitvoering van lokale voedselstrategieën, stimuleren en bevorderen van de korte keten,

evenals de bijhorende (kleine) investeringen;

- Samenwerking met de ambitie om duurzame landbouwverbreding in te zetten voor gemeenschappelijke doelen;

2. Leefbare en levendige dorpen:

- Participatie van en samenwerking tussen dorpsbewoners en andere plattelandsactoren versterken met volgende ambities: de dorpsgemeenschappen toekomstbestendig en divers ontwikkelen; de leefbaarheid en sociale cohesie verhogen, evenals vereenzaming aanpakken; een kwalitatieve leef- en werkomgeving creëren met innovatieve en duurzame initiatieven; duurzame mobiliteit stimuleren en vervoersarmoede aanpakken; de dienstverlening en het voorzieningenniveau verbeteren; enz..
- De bijhorende investeringen in gemeenschapsvormende infrastructuur (publieke ruimte of dorpslokalen) of materieel;

3. Biodiversiteit en landschapskwaliteit:

- Samenwerking tussen verschillende plattelandsactoren met de volgende ambities: de open ruimte en het landschap kwalitatief versterken; de biodiversiteit, de bodem- en waterkwaliteit verbeteren; verbindingen creëren die de streekidentiteit versterken, bijdragen aan de klimaatdoelstellingen (adaptatie en mitigatie), landschappen, water en natuur aan elkaar rijgen;
- De bijhorende (kleine) investeringen om de biodiversiteit en landschapskwaliteit te versterken.

Deze thema's zullen in de voorbereiding op het programma verder worden uitgewerkt.

Via de interventie wordt er direct ingespeeld op de volgen specifieke doelstellingen:

- **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** Via het thema biodiversiteit en landschapskwaliteit wordt er rechtstreeks bijgedragen aan de behoud en verbetering van de biodiversiteit en de zorg van het landschap. Projectpromotoren kunnen samenwerkingsprojecten voorstellen die de ambitie hebben bijvoorbeeld het landschap kwalitatief te versterken.
- **(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;** Zowel projecten die vallen onder het thema levendige dorpen als projecten onder het thema innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassa-resten dragen bij tot deze doelstelling. Er wordt hierbij ingezet op projecten die betrekken hebben op bio-economie, de werkgelegenheid in plattelandsgebieden en de leefbaarheid van dit platteland.

Door in te zetten op bovenstaande doelstellingen, draagt de interventie ook bij aan het realiseren van de onderstaande noden:

- N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit
- N14 Zorg voor landschap
- N16 Behoud van open ruimte en landbouw
- N17 Leefbaarheid op het platteland
- N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Via het GLB wordt op verschillende manieren ingezet op samenwerking. De verschillende interventies die hieronder vallen (LEADER, projectoproep samenwerking en projectoproep innovatie in kader van EIP) zijn afgestemd op elkaar. De demarcatie van de verschillende interventies is opgenomen in hoofdstuk 4.5.

De versnippering van het Vlaamse platteland vraagt een gebiedsgerichte aanpak die toelaat om samenwerkingsverbanden op maat van de gebieden te stimuleren en op die manier de

plattelandsuitdagingen aan te pakken en in te spelen op specifieke lokale kansen en noden.

De bevoegde beheerautoriteit is verantwoordelijk voor de oproep naar kandidaat-LEADER-gebieden, procedure en selectie die leidt tot erkenning. Uitgaande van het initiële doel “plattelandontwikkeling” vormen de plattelandsgemeenten de primaire doelgroep voor deze interventie, waarbij samenwerking met omliggende gemeenten (met een minder ruraal karakter) mogelijk blijft gezien de specifieke situatie in Vlaanderen (sterke verstedelijkingsgraad, druk op open ruimte). Het totale LEADER-gebied moet evenwel een duidelijk plattelandskarakter hebben en in concreto beantwoorden aan de Vlaamse criteria voor plattelandsgebied. De centrumsteden sluiten we volledig uit omdat zij geen doelgroep vormen binnen de context van plattelandontwikkeling.

Bij de afbakening van het toepassingsgebied wordt er steeds op toegezien dat er geen enkele discriminatie kan optreden. Op basis van een open oproep kunnen potentiële Leadergebieden hun kandidatuur indienen op voorwaarde dat ze voldoen aan onderstaande criteria en dit staven in hun kandidatuur. Elk potentieel Leadergebied maakt tevens een Lokale Ontwikkelingsstrategie op en doet een voorstel voor samenstelling van de Plaatselijk Groep dat getuigt van een publiek-private samenwerking, representatief voor het gebied zoals nader omschreven.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Met deze interventie wordt de opmaak van de lokale ontwikkelingsstrategie uitgaande van de LEADER-filosofie vergoed. De kandidaat Plaatselijke Groepen die beantwoorden aan de vooropgestelde samenstelling én een ontvankelijke Lokale Ontwikkelingsstrategie hebben ingediend, zijn de begunstigden voor deze interventie.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

Samenstelling en aard van de Plaatselijke Groep:

Uitvoering gevend aan de reglementering van Verordening (EU) 2021/1060 wordt de samenstelling van de Plaatselijke Groep als volgt gespecificeerd: De Plaatselijke Groep is een publiek-private samenwerking en moet bestaan uit een geheel van partners waarin de sociaal-economische milieus van het gebied evenwichtig en representatief vertegenwoordigd zijn. Op het niveau van de besluitvorming echter moet de private sector (zijnde de economische en sociale partners, het middenveld, de verenigingen en eventueel private niet-gebonden personen) ten minste 50% van het plaatselijke partnerschap uitmaken. De keuze van de partners moet weloverwogen zijn om de opgelegde taken degelijk, kwaliteitsvol en integer uit te voeren. De ontwikkelingsstrategie moet tevens gedragen worden door de ganse PG en de leden moeten door de positie die ze innemen kunnen bijdragen tot de uitvoering van de ontwikkelingsstrategie.

De leden van de PG's moeten blijk geven van hun vermogen om samen een ontwikkelingsstrategie voor het gebied uit te stippelen en deze uit te voeren. Ook de betrokkenheid na de goedkeuring van projecten dient te worden behouden. De PG-leden moeten zich actief inzetten voor de realisatie van de ontwikkelingsstrategie door de inbreng van knowhow, het actief benaderen van plattelandsactoren, kwaliteit en innovativiteit te stimuleren,...

De toepasbaarheid en het operationeel karakter van het partnerschap zal worden beoordeeld in termen van de transparantie en duidelijkheid van de taakverdeling en verantwoordelijkheden. De partners moeten garanderen dat zij zich aan de toegekende taken kunnen voldoen en dat de werkingsmechanismen en de besluitvorming doeltreffend, transparant en niet-discriminerend zijn. Hierbij moeten PG's één van de partners als administratieve en financiële verantwoordelijke aanduiden, ofwel een gezamenlijke wettelijke structuur oprichten.

Lokale ontwikkelingsstrategie (LOS):

LEADER heeft tot doel plattelandsactoren ertoe aan te zetten en te helpen na te denken over het potentieel

van hun gebied in een langere-termijn perspectief. Hierbij wordt samenwerking nadrukkelijk vooropgesteld. Er wordt beoogd om kwalitatief hoogstaande, geïntegreerde, originele en innovatieve strategieën te ontwerpen om de vitaliteit in de plattelandsgebieden te ondersteunen en te versterken.

Volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing:

- De strategie moet worden voorgedragen door een kandidaat Plaatselijke Groep, die opgericht is conform opgelegde voorwaarden
- De strategie is gericht op een gebied dat voldoet aan de criteria voor leaergebieden (cfr. toepassingsgebied)

Volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing:

- De strategie omvat de benodigde onderdelen zoals vermeld in de Verordening (EU) 2021/1060.
- De strategie dient voldoende gebiedsspecifiek te zijn, een duidelijke thematische focus (invulling geven aan de drie prioritaire thema's) te bevatten én verband te houden met het platteland.
- Andere verbintenisvoorwaarden en de selectiecriteria worden bij de oproep tot indiening van de lokale ontwikkelingsstrategieën gecommuniceerd.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

- Het opstellen van een plaatselijke ontwikkelingsstrategie – niet voor een bedrijfsplan, een bosbeheersplan of een gelijkwaardig instrument;
- Dynamisering van het betrokken gebied en de plattelandsactoren met als doel een collectief en gedragen territoriaal project haalbaar maken incl. organisatie van opleidingen, netwerkvorming, participatieproces, procesondersteuning, enz;
- De beheerskosten die met de samenwerking gepaard gaan;
- Enkel de kosten voor de samenwerking komen in aanmerking, kosten voor de uitvoering van projecten worden niet gesubsidieerd.

Volgende rubrieken van kosten komen in aanmerking voor subsidiëring: personeelskosten; werkingskosten, overheadkosten, externe prestaties, inkomsten (in mindering te brengen). Een gedetailleerde beschrijving van de subsidiabele kosten per rubriek wordt gecommuniceerd bij het lanceren van de projectoproep aan de potentiële begunstigde.

Er worden geen voorschotten gegeven. De projectpromotor betaalt eerst alle kosten zelf, waarna een declaratiedossier wordt ingediend om de betalingsaanvraag te verantwoorden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☒ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☒ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten op basis van Art 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c).

Voor de indirecte kosten beperkt tot overheadkosten: forfaitaire financiering (flat rate) vereenvoudigde kostenoptie op basis van Art 83(1)(c), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

De maximum subsidie per project is 25.000 euro per strategie.

Het steunpercentage bedraagt maximaal 100%.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☒ Ja ☐ Nee ☐ Gemengd

Vermeden van steunactiviteiten die buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU vallen

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en moet worden getoetst op staatssteun. Er wordt namelijk steun voorzien voor de opmaak van Lokale Ontwikkelingsstrategieën, deze activiteit valt dus buiten de scope aangezien dit artikel over de handel in landbouwproducten gaat.

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☒ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What is the added value of the LEADER approach for Rural Development aimed?

In het sterk verstedelijkte Vlaanderen staat de open ruimte onder druk en is het noodzakelijk om ze te behouden én te versterken. Bovendien ervaren plattelandsbewoners een sterke afhankelijkheid van de stedelijke voorzieningen en komt het eigen voorzieningenniveau in het gedrang. Daarentegen verzorgt het platteland diverse functies voor de streekbewoners, maar ook voor de stedelingen; we spreken van een multifunctioneel platteland. Verder merken we een verminderde bestuurskracht bij sommige plattelandsgemeenten, te verstaan als een spanning tussen enerzijds de capaciteit van een gemeentebestuur (bestuur, middelen, personeel, enz.) en anderzijds de bevoegdheden, taken en verwachtingen. Gedurende de lockdown ingevolge van de Covid19-pandemie werd ook duidelijk dat de vereenzaming op het platteland een thema was, en dat gemeenschapsversterking nodig is.

De LEADER-benadering en het Community Led Local Development-principe (CLLD) bieden de mogelijkheid aan publieke en private plattelandsactoren om bottom-up voorgaande algemene tendensen en uitdagingen samen innovatief aan te pakken door eerst een strategie op te maken en die vervolgens uit te voeren.

De hoger geschetste multifunctionaliteit impliceert immers samenwerking tussen verschillende lokale actoren en bestuursniveaus heen: publieke actoren onderling (intergemeentelijke en interbestuurlijke samenwerkingen), private actoren afzonderlijk, als publiek-private samenwerkingsverbanden. Dankzij die samenwerking en netwerkvorming in functie van een ontwikkelingsstrategie (en de latere uitvoering) wordt het sociaal kapitaal en gemeenschapsgevoel versterkt op streekniveau. Deze aanpak zorgt voor een groter eigenaarschap en betrokkenheid van de plattelandsactoren bij de ontwikkeling van hun leefomgeving en streek. Bij de uitvoeringsfase van lokale ontwikkelingsstrategie levert dit kwaliteitsvolle projecten op die na afloop bestendig worden, en zelfs navolging krijgen in de omgeving of andere plattelandsgebieden. In deze aspecten zit het grote verschil met klassieke systemen.

Describe how the basic requirements and principles related to the LEADER approach will be ensured through the delivery model

Gebiedsgericht en samenwerking

De bevoegde beheerautoriteit organiseert een open oproep naar kandidaat-Plaatselijke Groepen. Zij moeten een lokale ontwikkelingsstrategie indienen die beantwoordt aan de basisprincipes van de methodiek.

ENRD definieert Leader volgens de volgende 7 principes die we integreren in deze interventie:

1. Bottom-up: met Leader geven we de kans aan lokale actoren om samen de uitdagingen van het gebied te formuleren en aan te pakken.
2. Gebiedsgericht: de gebieden zijn afgebakend op basis van duidelijke criteria. Daarnaast worden de gebieden gekenmerkt door een zekere mate van homogeniteit en herkenbaarheid.
3. Lokale partnerschappen: we verwachten van de Plaatselijke Groepen dat ze representatief zijn voor de actoren in het gebied en een mix van publieke en private partners bevatten.
4. Een geïntegreerde en multisectorale strategie: de lokale ontwikkelingsstrategie moet lokale actoren aansporen om op geïntegreerde wijze, over de verschillende sectoren heen, uitdagingen aan te pakken.
5. Netwerkvorming: lokale partnerschappen en de geïntegreerde en multisectorale strategie leiden tot duurzame netwerkvorming binnen het gebied zelf maar ook tussen verschillende gebieden.
6. Innovatie: de kandidaat-plaatselijke groepen moeten in hun lokale ontwikkelingsstrategie acties uitwerken met een innovatief karakter. De strategie moet aangeven dat de middelen waarmee nieuwe wegen naar duurzame ontwikkeling worden ingeslagen, een stimulans en meerwaarde voor het betrokken gebied zullen opleveren.

Samenwerking: Plaatselijke Groepen kijken ook buiten de grenzen van het eigen gebied en zoeken actief naar samenwerking met andere Leadergebieden binnen de lidstaat of in andere lidstaten.

Is support from more than one EU fund planned?

☐ Ja ☒ Nee

Would the lead fund option be applied?

☐ Ja ☒ Nee

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Respecteert Annex II, art. 2:

- Opstellen van een kwalitatieve ontwikkelingsstrategie
- Stimuleren innovatie bij het opstellen van de strategie
- Ondersteuning collectieve infrastructuurwerken
- Marketing en promotie van lokale producten

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.18.1 - Opmaak Lokale ontwikkelingsstrategie en erkenning LEADER-gebieden – gepland eenheidsbedrag per LOS	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE2;	R.38;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.18.1 - Opmaak Lokale ontwikkelingsstrategie en erkenning LEADER-gebieden – gepland eenheidsbedrag per LOS

Als referentie baseren we ons op de bedragen voor opmaak LOS in de programmaperiode 2014-2020. Gelet op het belang van de lokale ontwikkelingsstrategie voor een goede PG-werking en de ontwikkeling van kwalitatieve en innovatieve projecten, en gelet op de vernieuwingen en bijkomende aspecten ten opzichte van de vorige programmaperiode, verhogen we het maximale bedrag voor opmaak LOS van 20.000 euro per LOS in de programmaperiode 2014-2020 tot 25.000 euro per LOS.

We schatten in dat de meeste PG's dit maximale bedrag zullen aanvaarden.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.18.1 - Opmaak Lokale ontwikkelingsstrategie en erkenning LEADER-gebieden – gepland eenheidsbedrag per LOS (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.31 (unit: Voorbereidende maatregelen)	14,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14,00
TOTAL	O.31 (unit: Voorbereidende maatregelen)	14,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	350.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	350.000,00
	Jaarlijkse indicatieve	150.500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	150.500,00

	financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

3.19. - LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie

Interventiecode (lidstaat)	3.19.
Naam interventie	LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie
Soort interventie	COOP(77) - Samenwerking
Gemeenschappelijke outputindicator	O.31. Aantal ondersteunde plaatselijke-ontwikkelingsstrategieën (LEADER) of voorbereidende acties
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee ES rebate system: LEADER: Ja

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van deze interventie zijn de erkende Leadergebieden uit interventie “LEADER – opmaak Lokale ontwikkelingsstrategie en erkenning LEADER-gebieden”. De voorwaarden voor de LEADER-gebieden zijn in deze fiche opgesomd.

Voor de definitie van plattelandsgebieden wordt verwezen naar hoofdstuk 4.7.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING	Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
SO6 Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen	
SO8 Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw	
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen	

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja
N13	Zorg voor natuur / biodiversiteit	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N14	Zorg voor landschap	Standaard binnen GLB	Ja
N16	Behoud van open ruimte en landbouw	Standaard binnen GLB	Gedeeltelijk
N17	Leefbaarheid op het platteland	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk
N18	Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio-en circulaire economie	Hoog binnen GLB	Gedeeltelijk

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN	Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP	
R.27 Number of operations contributing to environmental sustainability and the achievement of climate mitigation and adaptation goals in rural areas	
R.37 New jobs supported in CAP projects	
R.38 Aandeel van de plattelandsbevolking dat valt onder een plaatselijke ontwikkelingsstrategie	
R.39 Aantal met GLB-steun ontwikkelde plattelandsbedrijven, inclusief bio-economiebedrijven	
R.40 Number of supported smart-village strategies	

R.41 Aandeel van de plattelandsbevolking dat betere toegang tot diensten en infrastructuur door GLB-steun geniet

R.42 Aantal personen dat onder ondersteunde projecten voor sociale inclusie valt

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

Het doel van deze interventie is om de kansen die het multifunctionele platteland intrinsiek heeft (op vlak van voedsel, landbouw, landschap, natuur, milieu en klimaat, recreatie, voorzieningen, circulaire plattelandseconomie en sociale cohesie), te verwezenlijken via samenwerkingsverbanden tussen verschillende plattelandsactoren,. Vanuit lokale initiatieven wordt er ingezet op een kwalitatieve inbedding van de huidige dynamiek die zich voordoet op het Vlaamse platteland.

Op Europees niveau ontstond begin jaren '90 LEADER als een innovatieve methode om aan plattelandsbeleid te doen. Via een bottom-up aanpak wordt er een gebiedsgerichte visie op lange termijn ontwikkeld en uitgevoerd. Plaatselijke publiek-private samenwerkingsverbanden, de zogenaamde Plaatselijke Groepen (PG), creëren en realiseren deze lokale ontwikkelingsstrategieën. Dit houdt in dat zij onder meer verantwoordelijk zijn voor de opmaak van de strategie, de selectie van projecten, de begeleiding van de promotoren, de financiële en inhoudelijke opvolging van de uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategie en voorlichting en publiciteit. Tevens dienen de PG's multisectoraal te werken, waardoor samenwerking en netwerkvorming bereikt worden.

In deze volgende programmaperiode wordt opnieuw deze werkwijze gevolgd. De PG's krijgen drie prioritaire thema's opgelegd. Op basis van de gebiedsanalyse wordt bepaald welke thema's prioritair zijn in het gebied en hoe er aan deze onderwerpen gewerkt wordt. Deze gegevens zijn de onderbouwing van de lokale ontwikkelingsstrategie.

Er wordt prioriteit gegeven aan volgende 3 thema's in aansluiting bij de vastgestelde noden en de beleidsnota Omgeving 2019-2024 – ISE Platteland:

1. Innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassa-resten:
 1. De bijhorende (kleine) investeringen in collectieve infrastructuur of materieel voor oogst, opslag, verwerking en logistiek van biomassa(resten) uit natuur – en landschapsbeheer en lokale land -, tuin – en bosbouw met het oog op een hoogwaardige lokale toepassing en met aandacht voor circulariteit.
 2. Uitvoering van lokale voedselstrategieën, stimuleren en bevorderen van de korte keten, evenals de bijhorende (kleine) investeringen;
 3. Samenwerking met de ambitie om duurzame landbouwverbreding in te zetten voor gemeenschappelijke doelen;
2. Leefbare en levendige dorpen:
 1. Participatie van en samenwerking tussen dorpsbewoners en andere plattelandsactoren versterken met volgende ambities: de dorpsgemeenschappen toekomstbestendig en divers ontwikkelen; de leefbaarheid en sociale cohesie verhogen, evenals vereenzaming aanpakken; een kwalitatieve leef- en werkomgeving creëren met innovatieve en duurzame initiatieven; duurzame mobiliteit stimuleren en vervoersarmoede aanpakken; de dienstverlening en het voorzieningenniveau verbeteren; enz..
 2. De bijhorende investeringen in gemeenschapsvormende infrastructuur (publieke ruimte of dorpslokalen) of materieel;
3. Biodiversiteit en landschapskwaliteit:
 1. Samenwerking tussen verschillende plattelandsactoren met de volgende ambities: de open ruimte en het landschap kwalitatief versterken; de biodiversiteit, de bodem- en waterkwaliteit verbeteren; verbindingen creëren die de streekidentiteit versterken, bijdragen aan de klimaatdoelstellingen (adaptatie en mitigatie), landschappen, water en natuur aan elkaar rijgen;
 2. De bijhorende (kleine) investeringen om de biodiversiteit en landschapskwaliteit te

versterken.

Deze thema's zullen in de voorbereiding op het programma verder worden uitgewerkt.

Via de interventie wordt er direct ingespeeld op de volgen specifieke doelstellingen:

1. **(SpD. f) Bijdragen tot het tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, tot versterking van ecosysteemdiensten en tot de instandhouding van habitats en landschappen;** Via het thema biodiversiteit en landschapskwaliteit wordt er rechtstreeks bijgedragen aan de behoud en verbetering van de biodiversiteit en de zorg van het landschap. Projectpromotoren kunnen projecten voorstellen die de ambitie hebben bijvoorbeeld het landschap kwalitatief te versterken.
2. **(SpD. h) Bevordering van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, waaronder deelname van vrouwen in het boerenbedrijf, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw;** Zowel projecten die vallen onder het thema levendige dorpen als projecten onder het thema innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassa-resten dragen bij tot deze doelstelling. Er wordt hierbij ingezet op projecten die betrekken hebben op bio-economie, de werkgelegenheid in plattelandsgebieden en de leefbaarheid van dit platteland.
3. **(Horizontale doelstelling) Het moderniseren van de sector door kennisstimulering en -deling, innovatie en digitalisering in de landbouw en de plattelandsgebieden en door bevordering van de benutting daarvan door landbouwers via betere toegang tot onderzoek, innovatie, kennisuitwisseling en scholing;** Via deze interventie wordt er ook bijgedragen aan de transversale doelstelling rond innovatie en kennisdeling. Zoals vermeld in 5.3.19.9 is één van de zeven LEADER-principes innovatie. Verder vormt innovatie een cruciaal en blijvend aandachtspunt dat gestimuleerd en bewaakt moet worden, en waarbij de Plaatselijke groepen een belangrijke rol spelen.

Door in te zetten op bovenstaande doelstellingen, draagt de interventie ook bij aan het realiseren van de onderstaande noden:

1. N2 Innovatie (inclusief digitalisering)
2. N13 Zorg voor natuur / biodiversiteit
3. N14 Zorg voor landschap
4. N16 Behoud van open ruimte en landbouw
5. N17 Leefbaarheid op het platteland
6. N18 Diversificatie economische activiteiten en stimuleren van bio- en circulaire economie

Via het GLB wordt op verschillende manieren ingezet op samenwerking. De verschillende interventies die hieronder vallen (LEADER, projectoproep samenwerking en projectoproep innovatie in kader van EIP) zijn afgestemd op elkaar. De demarcatie van de verschillende interventies is opgenomen in hoofdstuk 4.5.

Deze interventie is het vervolg op de oproep en erkenning van LEADER-gebieden in Vlaanderen en beoogt de uitvoering van de Lokale ontwikkelingsstrategieën in die gebieden.

Lokale gemeenschappen representatief voor gebied krijgen zelf de mogelijkheid om te werken aan een sociaal en economisch vitaal platteland zonder overwicht van één sector. De Plaatselijke groepen nemen hierbij het voortouw en zetten initiatieven op om ook andere plattelandsactoren mee te engageren, te begeleiden en te ondersteunen bij de projectmatige uitvoering op verschillende schaalniveaus; zij vormen als het ware de motor en katalysator voor de ontwikkeling binnen de LEADER-gebieden. Vanuit de LEADER- en de CLLD-filosofie (Community Led Local Development) willen we immers lokale plattelandsactoren (besturen, organisaties en zelfs individuele personen) betrekken bij de ontwikkeling van hun woon- en leefomgeving op het platteland én hun capaciteit versterken zodat ze zich ook engageren om zelf en in partnerschap bij te dragen aan die ontwikkeling en de goedgekeurde strategie. Vanuit de gebiedsgerichte, geïntegreerde en multisectorale aanpak worden nieuwe en innovatieve oplossingen voor

lokale uitdagingen opgenomen door de lokale plattelandsactoren; in concreto gebeurt dit projectmatig waarbij een partnerschap gevormd wordt rond een gemeenschappelijke uitdaging, doelstelling, plan van aanpak, financieringsafspraken, enz.

Daarnaast behouden de Plaatselijke Groepen ook het overzicht op de strategie, actoren en gebied, voeren ze controle uit op de projectuitvoering, én monitoren ze de voortgang in de realisatie van de lokale ontwikkelingsstrategie.

De realisatie van de Lokale ontwikkelingsstrategie omvat twee onderdelen: de PG-werking als motor voor de lokale ontwikkeling, én de projectmatige uitvoering van de strategie door plattelandsactoren.

1. PG-Werking

Het onderdeel ‘werking Plaatselijke Groepen’ van deze interventie regelt de steun voor het beheer van de Plaatselijke Groepen, de verwerving van vakkundigheid en de dynamisering van het gebied. De leden van de PG's dienen in de loop van de programmaperiode de nodige vakkundigheid te verwerven om de Leadermethode in hun gebied optimaal te kunnen toepassen. Daartoe nemen ze o.a. deel aan studiedagen, terreinbezoeken of andere activiteiten die bijvoorbeeld door de beheersdienst, het Vlaams Ruraal Netwerk of de coördinator van de PG worden georganiseerd. De leden van de PG's hebben in een eerste fase samen een lokale ontwikkelingsstrategie voor het gebied uitgewerkt die geleid heeft tot de erkenning als LEADER-gebied. In de volgende fase zijn ze zelf verantwoordelijk voor de uitvoering ervan: ze zetten zich actief in voor de realisatie van de ontwikkelingsstrategie en nemen de nodige initiatieven hiervoor (niet-limitatieve lijst: het actief benaderen van plattelandsactoren, medewerking bij ontwikkeling van projectideeën, netwerking, projectoproepen, selectie/beoordelingsprocedure o.b.v. objectieve en transparante selectiecriteria toekenning projectsteun, de inbreng van knowhow, administratieve en inhoudelijke opvolging projecten ,enz. Ook de betrokkenheid na de goedkeuring van projecten dient te worden behouden. Het PG-secretariaat verzorgt de dagelijkse werking van de Plaatselijke groepen en vormt de frontoffice voor de projectwerking, samen met de PG-coördinator. In deze programmaperiode zal de coördinator nog meer fungeren als projectmakelaar om projecten te initiëren, partners samen te brengen rond gemeenschappelijke problematieken en uitdagingen, enz. Om het Leadergebied te kunnen dynamiseren, de Plaatselijke Groepen op een goede manier te beheren en het verwerven van vakkundigheid te realiseren worden de PG's ondersteund binnen deze interventie. Ze kunnen hun werking opstarten vanaf de datum van goedkeuring van de ontwikkelingsstrategie

1. Projectmatige uitvoering van de Lokale Ontwikkelingsstrategie

Zoals hoger aangegeven wordt de lokale ontwikkelingsstrategie projectmatig uitgevoerd waarbij verschillende soorten projecten ingezet worden om zoveel mogelijk actoren te betrekken en te engageren. We onderscheiden projecten naargelang verschillende schaalniveaus (micro tot koepelprojecten – zgn. “umbrella-projecten”), de capaciteit van actoren, enz. De samenwerkingsprojecten vormen hierbij een speciale categorie omdat ze samenwerking tussen verschillende LEADER-gebieden beogen. Voor de administratieve procedure en specifieke financieringsvoorwaarden maken we voor reguliere, koepel- en samenwerkingsprojecten verder een onderscheid in dienstverlenings- en investeringsprojecten.

Overzicht van het type projecten:

	Investeringsprojecten	Dienstverleningsprojecten
Microprojecten	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Reguliere projecten	Investeringskosten bedragen minstens 50% van de totale goedgekeurde * projectkosten	Investeringskosten bedragen minder van 50% van de totale goedgekeurde* projectkost
Koepelprojecten	Investeringskosten bedragen minstens 50% van de totale goedgekeurde* projectkosten	Investeringskosten bedragen minder van 50% van de totale goedgekeurde* projectkost
Samenwerkingsprojecten	Investeringskosten bedragen minstens 50% van de totale goedgekeurde* projectkosten	Investeringskosten bedragen minder van 50% van de totale goedgekeurde* projectkost

*De goedgekeurde projectkost = de projectkost bij goedkeuring inclusief latere projectwijzigingen

1. Microprojecten:

Kleinschalige projecten rond uiteenlopende gebiedsrelevante thema's die passen binnen de doelstellingen van de LOS, die door organisaties en samenwerkingsverbanden in een korte termijn uitgevoerd kunnen

worden én bovendien een beperkte kostprijs hebben. Ze zijn eenvoudig en concreet omschreven met zeer meetbare/controleerbare effecten, realisaties en indicatoren en zijn budgettair ook beperkt. Voor deze projecten voorzien we tevens een sterk vereenvoudigde administratieve procedure (inclusief vereenvoudigde kostenopties) en beogen we lokale actoren met een minder grote capaciteit (kennis en kunde).

1. Reguliere projecten:

Gangbare projecten zoals in PDPO III, welke gesitueerd zijn in het erkende LEADER-gebied en uitgevoerd worden via een lokaal partnerschap en passen binnen de doelstellingen van de goedgekeurde lokale ontwikkelingsstrategie. De grootte en impact van deze projecten varieert sterk.

1. Koepelprojecten:

Een verzameling van afzonderlijke projecten rond een gelijkaardige projectdoelstelling wordt uitgevoerd onder de koepel van een coördinerende organisatie en administratief behandeld als één project. Het koepelproject moet inhoudelijke meerwaarde bieden voor de delen ervan en de bundeling van deelprojecten moet duidelijke baten en voordeel bieden. Verder dient het project ook evenwichtig te zijn inzake enerzijds koepelwerking en de realisatie uit de deelprojecten. De coördinerende organisatie treedt op als promotor en verlicht de projectadministratieve lasten voor de copromotor door de financiële en administratieve verantwoording (declaraties) naar de beheersdienst voor hen uit te voeren. Het kan dienstverlenings- én investeringsprojecten betreffen die variëren van lokale tot bovenlokale samenwerkingsprojecten op respectievelijk kleine tot grote schaal in het LEADER-gebied.

1. Samenwerkingsprojecten:

De samenwerking tussen gebieden kan tot stand komen op de diverse terreinen van de plattelandsontwikkeling. De samenwerking kan zowel interterritoriale (tussen gebieden binnen dezelfde lidstaat) als transnationale projecten (tussen gebieden van verschillende staten binnen en buiten de EU) omvatten, maar minstens één samenwerkingsproject met een partner van buiten Vlaanderen. Als een gebied niet erkend is als LEADER-gebied kan er samengewerkt worden mits er een soortgelijke methodologie als LEADER aanwezig is (publiek-privaat samenwerkingsverband, lokale strategie, e.d.). De uitvoering van een project gebeurt door de Plaatselijke Groep zelf, een publiek-privaat samenwerkingsverband binnen Vlaanderen of kan gedelegeerd worden naar een promotor in het betrokken gebied. Binnen een samenwerkingsproject coördineert één partij (Leadpartner) de werkzaamheden.

De oproep- en selectieprocedure wordt naargelang voorgaande types projecten op hoofdlijnen gelijkaardig georganiseerd, met evenwel specifieke aanpassingen en voorwaarden naargelang het projecttype.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

PG-Werking:

Plaatselijke Groepen horende bij de Erkende LEADER-gebieden ingevolge interventie “opmaak LOS en erkenning LEADER-gebieden”.

Projectmatige uitvoering van de Lokale ontwikkelingsstrategie voor alle types van projecttypes:

Begunstigden voor alle projecttypes:

- Plaatselijke groepen
- Samenwerkingsverbanden van PG's en lokale publiek-private samenwerkingsverbanden binnen Vlaanderen en de projectpromotoren die in aanmerking komen volgens de lokale ontwikkelingsstrategieën.
- Projectpromotoren:
 - Gemeenten, gemeentelijke verzelfstandigde agentschappen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW's en verzelfstandigde agentschappen van het OCMW

- Provinciale verzelfstandigde agentschappen en autonome provinciale bedrijven
- Vereniging zonder winstoogmerk (vzw's)
- Publiekrechtelijke rechtspersonen met uitzondering van deze die vallen onder de niet-begunstigden
- Natuurlijke personen
- Vennootschappen
- Feitelijke verenigingen
- Stichtingen

Elke lokale ontwikkelingsstrategie kan de bovenstaande lijst van begunstigden inperken. Ook begunstigden uit andere lidstaten of regio's komen voor steun in aanmerking onder de voorwaarde dat de uitvoering van het project gelegen is in het Vlaamse Gewest.

Bijkomende begunstigden en beperkende voorwaarden:

Bovenop voorgaande opsomming worden volgende organisaties aanzien als begunstigde specifiek voor koepelprojecten:

1. De Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest en de verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse Gemeenschap en het Gewest
2. Provincies

Bij koepelprojecten maken deze begunstigen geen aanspraak op subsidies voor de eigen werking, en de ontvangen subsidies worden integraal doorgestort aan de copromotoren. Voor de micro-, reguliere en samenwerkingsprojecten zijn ze geen begunstigde.

Volgende categorieën komen niet in aanmerking voor subsidiëring:

1. Federale overheidsinstelling
2. Projecten in uitvoering van de reguliere/decretale werking van gesubsidieerde verenigingen of rechtspersonen

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

PG-Werking:

Volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing:

1. De uitgaven hebben betrekking op het afgebakend en erkend LEADER-gebied.
2. Dezelfde projectkosten kunnen niet in verschillende Europese programma's worden betoelaagd. Dubbele financiering door Europese middelen kan dus niet.

Volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing:

De verbintenisvoorwaarden worden verder gespecificeerd en gecommuniceerd aan de potentiële begunstigde en bevatten voorwaarden over de taken voor Plaatselijke Groepen uitgaande van de geldende Verordening (EU) 2021/1060 (werking en organisatie in functie van capaciteitsversterking; objectieve en transparantie procedure voor projectbeoordeling, selectie, vaststelling van steunbedragen en noodzakelijke stappen in functie van goedkeuring; communicatie en oproepen; proactieve en sensibiliserende begeleiding van projectpromotoren; toezicht op de vorderingen, projectcontrole en monitoring; evaluatie van de strategie; respectering andere wetgeving; , enz...)

Projectmatige uitvoering van de Lokale ontwikkelingsstrategie voor alle types van projecten:

Volgende toegangsvoorwaarden zijn van toepassing:

1. Ondersteunde projecten hebben betrekking op het erkende LEADER-gebied en kaderen binnen de doelstellingen van de goedgekeurde LOS
2. De co/promotor(en) staan zelf in voor het resterende bedrag van de projectkosten (minimaal 35 %) via eigen financiering (minstens 15%) eventueel gecombineerd met financiering van andere partners die in aanmerking komen voor subsidiëring. Middelen uit het Vlaamse plattelandsfonds

kunnen aanzien worden als eigen gemeentelijke middelen. Andere Vlaamse projectsubsidies kunnen niet gecombineerd met LEADER-cofinanciering.

3. De projectpromotor en copromotor(en) behoren tot één van de categorieën, die zijn opgenomen in de lokale ontwikkelingsstrategie.
4. Dezelfde projectkosten kunnen niet in verschillende Europese programma's worden betaald. Dubbele financiering voor dezelfde kosten door Europese middelen kan niet.
5. De financiering van zuivere studies zonder realisatie komt niet in aanmerking voor subsidiëring.
6. Een raming van de kosten met een indicatie van de wijze van financieringsbronnen zit in de steunaanvraag.

Volgende verbintenisvoorwaarden zijn van toepassing:

1. In de gevallen dat de wet op de overheidsopdrachten van toepassing is, dient de promotor de wetgeving te volgen.
2. Voor investeringsprojecten, een verbintenis van de projectpromotor dat de investering niet wijzigt van functie binnen de 5 jaar na de laatste uitbetaling.
3. Op het communicatiemateriaal voor het grote publiek de nodige logo's en slagzin voorzien.
4. Regelmatig declaraties indienen om de overheidssteun te ontvangen.
5. De projectpromotor treft de nodige schikkingen tijdens en na uitvoering van het project om controle en toezicht op de uitvoering van het project mogelijk te maken.

Onder bepaalde voorwaarden kunnen voorschotten toegekend worden; dit wordt nader gespecificeerd bij de oproepen en duidelijk gecommuniceerd.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

PG-Werking:

Subsidiabele kosten:

Volgende rubrieken van kosten komen in aanmerking voor subsidiëring: personeelskosten, werkingskosten (excl. personeelskosten), overheadkosten, externe prestaties, inkomsten (in mindering te brengen). Enkel PG-werking gerelateerde kosten komen in aanmerking. Een gedetailleerde beschrijving van de subsidiabele kosten per rubriek wordt vooraf aan de potentiële begunstigde gecommuniceerd.

Projectmatige uitvoering van de Lokale ontwikkelingsstrategie voor alle types van projecten:

Subsidiabele kosten:

- Investeringskosten: het type project wordt vastgesteld bij goedkeuring. Als de investeringskost lager dan 50% is, is het een dienstverleningsproject. Is de investeringskost minimaal 50% dan is het een investeringsproject. Een projectwijziging kan niet goedgekeurd worden als die leidt tot een wijziging van het type project (investeringsproject/dienstverleningsproject).
- Personeelskosten
- Werkingskosten, overheadkosten, externe prestaties, bijdrage in natura, inkomsten (in mindering te brengen). Enkel project gerelateerde kosten komen in aanmerking. De rubrieken worden later verder gespecificeerd en in de oproepreglementering meegegeven.

Als maximale projectkost wordt de totale goedgekeurde projectkost beschouwd waarop de subsidie wordt berekend.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☒ eenheidskosten

☒ vast bedrag

☒ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

Eenheidskosten (Art. 83(1)(b)):

- Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c).
- Voor eenheidskosten voor forfaitaire berekening van steun aan projecten rond algemene gemeenschapsinfrastructuur (onderscheid renovatie en nieuwbouw EUR/m²) gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(a) en (c).

Vast bedrag (Art. 83(1)(c)):

- Voor microprojecten met een maximale subsidie van 5.000 EUR, gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(d)

Forfaitaire financiering (Art. 83(1)(d)):

- Overhead voor dienstverleningsprojecten (onderscheid type werkingskosten) gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c).
- Overhead voor investeringsprojecten (onderscheid type werkingskosten) gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c).

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Steunpercentages voor realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS):

- PG-Werking: Maximaal 100%
- Projectuitvoering (uitvoering LOS): Maximaal 65% van goedgekeurde projectkosten

Bijkomende voorwaarden bij de verschillende type projecten:

- Microproject: maximale subsidie van 5.000 euro
- Reguliere projecten: Maximaal subsidiepercentage 65% met minimale subsidie van 5.000 euro (minimale totale projectkost die in aanmerking komt voor subsidie: 7.692 euro).
- Koepelprojecten: minimale projectkost van 50.000 euro, ook personeels- werkingskosten en externe prestaties verbonden aan het voortraject (koepelproject uitwerken en concretiseren in samenwerking met de copromotoren en partners) komen in aanmerking voor subsidiëring;
- Samenwerkingsprojecten: Maximaal 65% van goedgekeurde projectkosten met een minimale projectkost van 125.000 euro per PG

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☒ Ja ☐ Nee ☐ Gemengd

Vermeden van steunactiviteiten die buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU vallen

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en moet worden getoetst op staatssteun. Er wordt namelijk steun voorzien voor de opmaak van Lokale Ontwikkelingsstrategieën, deze activiteit valt dus buiten de scope aangezien dit artikel over de handel in landbouwproducten gaat.

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☒ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

What is the added value of the LEADER approach for Rural Development aimed?

In het sterk verstedelijkte Vlaanderen staat de open ruimte onder druk en is het noodzakelijk om ze te behouden én te versterken. Bovendien ervaren plattelandsbewoners een sterke afhankelijkheid van de stedelijke voorzieningen en komt het eigen voorzieningenniveau in het gedrang. Daarentegen verzorgt het platteland diverse functies voor de streekbewoners, maar ook voor de stedelingen; we spreken van een multifunctioneel platteland. Verder merken we een verminderde bestuurskracht bij sommige plattelandsgemeenten, te verstaan als een spanning tussen enerzijds de capaciteit van een gemeentebestuur (bestuur, middelen, personeel, enz.) en anderzijds de bevoegdheden, taken en verwachtingen. Gedurende de lockdown ingevolge van de Covid19-pandemie werd ook duidelijk dat de vereenzaming op het platteland een thema was, en dat gemeenschapsversterking nodig is.

De LEADER-benadering en het Community Led Local Development-principe (CLLD) bieden de mogelijkheid aan publieke en private plattelandsactoren om bottom-up voorgaande algemene tendensen en uitdagingen samen innovatief aan te pakken door eerst een strategie op te maken en die vervolgens uit te voeren.

De hoger geschetste multifunctionaliteit impliceert immers samenwerking tussen verschillende lokale actoren en bestuursniveaus heen: publieke actoren onderling (intergemeentelijke en interbestuurlijke samenwerkingen), private actoren afzonderlijk, als publiek-private samenwerkingsverbanden. Dankzij die samenwerking en netwerkvorming in functie van een ontwikkelingsstrategie (en de latere uitvoering) wordt het sociaal kapitaal en gemeenschapsgevoel versterkt op streekniveau. Deze aanpak zorgt voor een groter eigenaarschap en betrokkenheid van de plattelandsactoren bij de ontwikkeling van hun leefomgeving en streek. Bij de uitvoeringsfase van lokale ontwikkelingsstrategie levert dit kwaliteitsvolle projecten op die na afloop bestendig worden, en zelfs navolging krijgen in de omgeving of andere plattelandsgebieden. In deze aspecten zit het grote verschil met klassieke systemen.

Describe how the basic requirements and principles related to the LEADER approach will be ensured through the delivery model

Gebiedsgericht en samenwerking

De Plaatselijke Groepen lanceren projectoproepen en/of voeren zelf bvb. koepel- en samenwerkingsprojecten uit. De projectaanvragen moeten beantwoorden aan de basisprincipes van de methodiek.

ENRD definieert Leader volgens de volgende 7 principes die we integreren in deze interventie:

1. Bottom-up: met Leader geven we de kans aan lokale actoren om samen de uitdagingen van het gebied te formuleren en aan te pakken.
2. Gebiedsgericht: de projectaanvragen kunnen enkel uitgevoerd worden binnen het erkende Leadergebied en moeten een doordachte gebiedsgericht focus.
3. Lokale partnerschappen: we verwachten van de projectpromotoren dat ze werken vanuit een mix van publieke en private partners.
4. Een geïntegreerde en multisectorale strategie: de projectpromotoren en hun partners werken via projecten op geïntegreerde wijze, over de verschillende sectoren heen, aan de uitdagingen uit de Lokale Ontwikkelingsstrategie.
5. Netwerkvorming: lokale partnerschappen en de geïntegreerde en multisectorale strategie leiden tot duurzame netwerkvorming binnen het gebied zelf maar ook tussen verschillende gebieden.
6. Innovatie: de projectpromotoren werken projectaanvragen uit met een innovatief karakter. De projectaanvraag moet aangeven aantonen dat de middelen waarmee nieuwe wegen naar duurzame ontwikkeling worden ingeslagen, een stimulans en meerwaarde voor het betrokken gebied zullen opleveren.
7. Samenwerking: Plaatselijke Groepen kijken ook buiten de grenzen van het eigen gebied en zoeken actief naar samenwerking met andere Leadergebieden binnen de lidstaat of in andere lidstaten.

Is support from more than one EU fund planned?

☐ Ja ☒ Nee

Would the lead fund option be applied?

☐ Ja ☒ Nee

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Respecteert Annex II, art. 2:

- Opstellen van een kwalitatieve ontwikkelingsstrategie
- Stimuleren innovatie bij het opstellen van de strategie
- Ondersteuning collectieve infrastructuurwerken
- Marketing en promotie van lokale producten

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%
BE - Belgique/België	91(3)(c) - Operations receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103	100,00%	20,00%	100,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.19.1. - LEADER – Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie – gepland eenheidsbedrag per LOS	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00% 91(3)(c)-BE-100,00%	Gemiddeld	BE2;	R.10; R.37; R.39; R.40; R.41; R.42; R.38; R.27;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.19.1. - LEADER – Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie – gepland eenheidsbedrag per LOS

De unit amount voor de interventie ‘realisatie LOS’ is het gemiddeld bedrag dat aan een Leader-gebied toegekend wordt voor uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategie en bestaat uit de acties PG-werking, uitvoering LOS en samenwerking.

Het budget voor de interventie ‘realisatie LOS’ houdt rekening met de allocatie van het budget voor de interventie ‘opmaak LOS’. Het gemiddelde eenheidsbedrag is bepaald op basis van de financiële allocatie naar het thema platteland (LEADER + Omgevingskwaliteit) in PDPO III en het nieuwe aantal PG’s (LOS).

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.19.1. - LEADER – Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie – gepland eenheidsbedrag per LOS (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	3.587.929,28	3.587.929,28	3.587.929,28	3.587.929,28	3.587.929,28	3.587.929,28	3.587.929,28	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.31 (unit: Strategieën)	0,00	14,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14,00
TOTAL	O.31 (unit: Strategieën)	0,00	14,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	4.771.945,05	10.046.200,00	10.046.200,00	10.046.200,00	8.969.821,21	6.350.633,74	50.231.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in	0,00	2.387.179,03	5.025.640,00	5.025.640,00	5.025.640,00	4.487.178,46	3.176.922,51	25.128.200,00

	EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

KNOW(78) - Knowledge exchange and dissemination of information

3.12 - Demonstratieprojecten

Interventiecode (lidstaat)	3.12
Naam interventie	Demonstratieprojecten
Soort interventie	KNOW(78) - Knowledge exchange and dissemination of information
Gemeenschappelijke outputindicator	O.33. Aantal ondersteunde opleidings-, advies- en bewustmakingsacties of -eenheden
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee ES rebate system: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van Vlaams Gewest. Een project mag echter ook buiten het Vlaamse Gewest uitgevoerd worden op voorwaarde dat het project de landbouw in het Vlaamse Gewest ten goede komt.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt

XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt

R.1 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP in order to enhance sustainable economic, social, environmental, climate and resource efficiency performance

R.2 Aantal adviseurs waarvoor steun wordt ontvangen en die in de kennis- en innovatiesystemen voor de landbouw (AKIS) moeten worden geïntegreerd

R.28 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De doelstelling van de interventie is door demonstratie landbouwers sensibiliseren om bewezen duurzame methoden/praktijken toe te passen met als gevolg het realiseren van de GLB- specifieke doelstellingen. Het doel van demonstratieprojecten is enerzijds landbouwers en tuinders bewust te maken van nieuwe mogelijkheden op het vlak van duurzame praktijken en technieken, en anderzijds deze door demonstraties in de praktijk ingang te doen vinden op onze Vlaamse bedrijven.

Demonstratieprojecten zijn gericht op bevordering van innovatie, opleiding, studies en uitwisseling en verspreiding van kennis en informatie om de specifieke doelstellingen te bereiken. De oproepen voor demonstratieprojecten kunnen rond bepaalde thema's georganiseerd worden (indien vanuit het beleid

bepaalde accenten moeten worden gelegd) of via een open oproep zonder het opleggen van thema's of een combinatie van beide. Er worden enkel thema's opgelegd die bijdragen aan de specifieke doelstellingen. En er wordt beoordeeld of het projectonderwerp aansluit bij de specifieke doelstellingen.

De interventie speelt dus direct in op de horizontale doelstelling rond kennisstimulering en innovatie en de volgende noden:

- N1 Opleiding en kennisstimulering
- N2 Digitalisering en innovatie

Omwille van de verschillende thema's waarop de demonstratieprojecten inzetten, is er ook indirecte bijdrage aan de andere specifieke doelstellingen en noden.

De demonstratieprojecten vormen in Vlaanderen het enige subsidie-instrument dat uitsluitend dient om resultaten vanuit het wetenschappelijk onderzoek te vertalen naar de praktijk. In de demonstratieprojecten wordt het sensibiliseren van landbouwers beoogd. Er wordt veel belang gehecht aan het doen toepassen van de nieuwe inzichten uit de projecten bij de landbouwers zelf. Daartoe kan het werken met voorbeeldbedrijven of met groepen die samenkomen op praktijkbedrijven, een belangrijke hefboom zijn. Voor het bereiken van het doelpubliek is samenwerking tussen partners ten eerste aanbevolen.

De relevantie van het aangevraagde demonstratieproject, met name de bijdrage tot meer duurzame landbouw, dient reeds door wetenschappelijk onderzoek of meetbare praktijkervaring te zijn aangetoond en dit dient gedocumenteerd te worden in de aanvraag. De acties in de projectaanvraag moeten realistisch uitvoerbaar zijn. Samenwerking tussen enerzijds partners georiënteerd op communicatie met landbouwers en bekwaam in het begeleiden van voortrekkers en anderzijds technisch-wetenschappelijke experts die de technieken kunnen verantwoorden, wordt aanbevolen.

Het zwaartepunt ligt op het versterken van de kennisbasis van de landbouwer en de erfbetreder en onderzoek toepasbaar te maken voor bedrijven. Vragen/probleemstellingen uit de landbouw worden beantwoord met praktische en haalbare oplossingen. Bovendien kan door het opleggen van thema's in de oproep gestuurd worden naar beleidsprioriteiten. Door de mogelijkheid van thematische oproepen is de interventie dus dynamisch in functie van nieuwe beleidskeuzes.

Op regelmatige tijdstippen (vb. jaarlijks) wordt een oproep gelanceerd waarop centra een project kunnen indienen. De oproep wordt breed verspreid. Er wordt gewerkt via een thematisch afgebakende oproep (waarbij bepaalde thema's worden opgelegd), via een open oproep (zonder bepaling van thema's) of via een combinatie van beide.

De selectie van demonstratieprojecten gebeurt op basis van selectiecriteria met betrekking tot onder andere:

- Mate waarin het doelpubliek bereikt wordt,
- Inhoud: kwaliteit van het project en bijdrage aan de specifieke doelstellingen,
- Te verwachten sensibiliseringseffect,
- Technisch/wetenschappelijke basis,
- Redelijkheid van de kosten: verhouding kostprijs/resultaat,
- Geschiktheid van de uitvoerders.

Het is een pluspunt dat adviseurs betrokken worden bij de uitvoering van het project of dat er specifieke demonstratieacties voor hen gebeuren, dit met het oog op een betere integratie van adviseurs in AKIS. Ook de deelname van landbouwers als demonstratiebedrijf (boeren leren van boeren) aan het project, het inzetten van landbouwers voor sensibilisering, doet een project hoger scoren. Hiertoe zal rekening gehouden worden met aanbevelingen uit de Horizon 2020-projecten rond inzetten van landbouwers voor

sensibilisering (Agridemo (interactieve hub om te stimuleren dat boeren leren van boeren), PLAID (toegang tot innovatie via demonstratie) en Nefertiti (kennisuitwisseling en kruisbestuiving bij demonstraties)).

Een beoordelingscommissie evalueert de projectvoorstellen op basis van de selectiecriteria en maakt een rangschikking van de projecten volgens score.

Verder moet er aandacht zijn voor de bestendigheid in de tijd van de projectresultaten en het op lange termijn beschikbaar houden van de resultaten, bv. door de resultaten bij adviseurs te brengen, demonstratiecampagnes op langere termijn,...

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

De begunstigden binnen deze interventie zijn de erkende centra voor sensibilisering van meer duurzame landbouw. De erkende centra kunnen voor de uitvoering van de projecten niet erkende partners betrekken indien deze een meerwaarde hebben in de uitvoering van het project en voor een maximale output. De projectcoördinator die steeds erkend is, betaalt in dat geval een deel van de subsidie door aan de partner-uitvoerders voor de vergoeding van hun kosten.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

- Er is per project in het projectconsortium slechts één financieel begunstigde. De begunstigde is erkend als centrum voor sensibilisering van meer duurzame landbouw:
 - Hij moet de nodige garanties bieden voor een goede uitvoering van het project doordat hij over de nodige infrastructuur en het geschikte personeel beschikt voor het uitvoeren van demonstraties,
 - hij heeft ervaring met onderzoek en kennisverspreiding en staat in nauw contact met de landbouwers (bv. hoofdactiviteit is het informeren van landbouwers; landbouwers zijn hoofddoelgroep van de organisatie; landbouwers in raad van bestuur).
- Indien meerdere projectuitvoerders wordt de samenwerking geformaliseerd met een samenwerkingsovereenkomst ondertekend door alle uitvoerders.
- Het projectvoorstel is uitgewerkt in het opgelegd sjabloon en werd ingediend via e-loket.
- Het projectvoorstel draagt bij tot één of meerdere specifieke doelstellingen.
- De duur van de projecten is beperkt tot 2 jaar, tenzij in de oproep een andere termijn bepaald is; termijnverlenging is mogelijk onder gemotiveerde voorwaarden.
- Tussentijdse en eindrapportering met inhoudelijke en financiële verslaggeving.
- De actie moet doorgaan in de Nederlandse taal.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

- personeelskosten (op basis van standaard uurtarief en met tijdsregistratie): enkel voor personeel dat rechtstreeks betrokken is bij de uitvoering van het project
- overheadkosten (tot max. 15% van de personeelskosten)
- werkingskosten
- investeringskosten
- kosten voor externe prestaties.

Het subsidiebedrag is maximaal afgestemd op de nood van het project en wordt onderbouwd met een

gedetailleerde en realistische projectbegroting (kosten en opbrengsten).

De redelijkheid van de kosten wordt bepaald op basis van experteninschatting tijdens de jurering, offertes of VKO's. De begunstigden moeten de wet op overheidsopdrachten naleven.

Bij de betalingsaanvraag worden de gemaakte kosten gestaafd met facturen en betalingsbewijzen. Voor vereenvoudigde kostenopties, zoals het standaard uurtarief voor de personeelskosten moet de gevraagde informatie (tijdsregistraties, bepaalde loonfiches,...) voorgelegd worden.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☒ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☒ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

Voor eenheidskosten van het standaarduurtarief voor de personeelskosten op basis van Art 83(1)(b), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)

Voor de indirecte kosten beperkt tot overheadkosten: forfaitaire financiering (flat rate) vereenvoudigde kostenoptie op basis van Art 83(1)(c), gekwantificeerd op basis van Art 83(2)(c)

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

De maximum subsidie per project is 200.000 euro en wordt per oproep bepaald.

Het steunpercentage is 100%.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☐ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Respecteert Annex II, art. 2:

- Voorziet in vorming van de landbouwers
- Voorziet in de voorlichting van en advies aan de landbouwers

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.12.1 - Demonstratieprojecten – gepland eenheidsbedrag per project	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE2;	R.1; R.2; R.28;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.12.1 - Demonstratieprojecten – gepland eenheidsbedrag per project

Op basis van de bepaling van de maximale steun per project van 200.000 euro wordt geschat dat gemiddeld gezien elk project 113.270,52 euro subsidie zal vragen. De gemiddelde waarde per project in PDPO III en de verhoging van het steunbedrag, leiden tot de inschatting van de unit amount. De interventie is immers een verderzetting van M1.3 in PDPO III.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.12.1 - Demonstratieprojecten – gepland eenheidsbedrag per project (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.33 (unit: Concrete acties)	0,00	0,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	50,00
TOTAL	O.33 (unit: Concrete acties)	0,00	0,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	50,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	0,00	1.132.705,20	1.132.705,22	1.132.705,22	1.132.705,22	1.132.705,22	5.663.526,08
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	0,00	487.063,25	487.063,24	487.063,24	487.063,24	487.063,24	2.435.316,21
	Out of which for								

	financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry- over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry- over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

3.13 - Vorming en advies op maat – vraaggestuurd

Interventiecode (lidstaat)	3.13
Naam interventie	Vorming en advies op maat – vraaggestuurd
Soort interventie	KNOW(78) - Knowledge exchange and dissemination of information
Gemeenschappelijke outputindicator	O.33. Aantal ondersteunde opleidings-, advies- en bewustmakingsacties of -eenheden
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee ES rebate system: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie het grondgebied van het Vlaams Gewest. De opleiding of het advies kan ook in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest plaatsvinden, zolang de opleiding of het advies in het Nederlands wordt uitgevoerd.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING
Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN
Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP in order to enhance sustainable economic, social, environmental, climate and resource efficiency performance
R.2 Aantal adviseurs waarvoor steun wordt ontvangen en die in de kennis- en innovatiesystemen voor de landbouw (AKIS) moeten worden geïntegreerd
R.28 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De interventie kan bijdragen aan alle GLB-specifieke doelstellingen. Specifiek draagt het direct bij aan de horizontale doelstelling in verband met het moderniseren van de sector door kennisstimulering en innovatie. Hierbij wordt er ingespeeld op de volgende noden:

- N1 Opleiding en kennisstimulering
- N2 Innovatie (inclusief digitalisering)

Indirect draagt de interventie bij tot de alle andere specifieke doelstellingen en noden. De kennis- en adviesacties kunnen immers verschillende thema's aannemen.

De interventie 'Vorming en advies op maat' is opgesplitst in een luik aanbodgestuurd (zie de volgende

fiche) en een luik vraaggestuurd, dat het onderwerp is van deze fiche. Verschillende vormen en thema's van opleiding en advisering zijn mogelijk binnen deze interventie. Deze diversiteit laat toe om maximaal in te spelen op alle specifieke GLB-doelstellingen. Een niet-limitatieve lijst van domeinen waarrond vorming en advisering gegeven worden, wordt bij de verdere uitwerking van de interventie bepaald, en zal aansluiten bij de beleidsprioriteiten en economische, ecologische en sociale dimensies en zal eveneens – ingeval van advies – de thema's die worden opgelegd vanuit Verordening (EU) 2021/2115 bevatten.

Deze combinatie van interventies maakt van onze landbouwers kundige/competente en innovatieve ondernemers die pro-actief inspelen op maatschappelijke noden. Maatwerk en flexibiliteit zijn de sleutelwoorden.

De interventie 'vorming en advies' bevat dus twee luiken:

- Vraaggestuurde vorming en advies: De landbouwer kan d.m.v. vouchers vorming of advies kopen bij erkende dienstverleners/kennisleveranciers. De dienstverleners zijn vormingscentra, adviesdiensten of andere kennisinstellingen die aan bepaalde kwaliteitscriteria voldoen. Een (relevant) deel van de vormings- of advieskost wordt rechtstreeks vergoed aan de dienstverlener, het overige deel wordt door de landbouwer zelf betaald aan de dienstverlener. Landbouwers kunnen vrij kiezen op welke vormings- of adviesdienst ze een beroep doen en kunnen in functie van de noden op het bedrijf zelf bepalen wanneer ze een vorming volgen of advies aanvragen. Deze fiche heeft enkel betrekking op dit luik.
- Aanbodgestuurde vorming: Via een oproep voor het indienen door erkende vormingscentra van jaarplannen met vormingsactiviteiten kan beleidsmatig gestuurd worden welke thema's en soort opleidingen opgenomen moeten worden. Dit vormingsaanbod kan evolueren doorheen de tijd op basis van noden vanuit sector en overheid/maatschappij en in functie van het aanbod van de vraaggestuurde vorming en wordt gratis aangeboden aan de doelgroep. Ook de waarnemings- en waarschuwingssystemen vallen onder de aanbodgestuurde vorming.

Door de combinatie van een systeem van aanbod- en vraaggestuurde vorming wordt een evenwicht gecreëerd tussen een top-down en bottom-up aanpak.

Deze interventie omvat enkel het luik van de vraaggestuurde vorming en advisering.

De selectie binnen deze interventie gebeurt op het niveau van de dienstverleners.

Volgende stappen worden doorlopen:

1. Dienstverleners stellen vanuit hun expertise een aanbod op van mogelijke vormings- en adviesthema's die aansluiten bij de specifieke doelstellingen van de interventie. Deze worden op voorhand gemeld aan de beheersdienst. De maatregelbeheerder ziet erop toe dat alle volgens de verordening verplichte thema's voor advisering zijn afgedekt.
2. Landbouwer activeert via het e-loket een voucher en kiest daarna een vorming of advies uit het aanbod.
3. De dienstverlener bevestigt deze aanvraag.
4. De vormingsactiviteit of de adviesverlening vindt plaats
5. De dienstverlener dient een betalingsaanvraag in via het e-loket. De beheersdienst controleert de subsidiabiliteitsvoorwaarden van de aanvraag. De landbouwer draagt afhankelijk van het subsidiepercentage, zelf een deel van de kost.

De beheersdienst betaalt de subsidie aan de dienstverlener voor de ingezette voucher nadat de vorming of het advies heeft plaatsgevonden.

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Voor de interventies rond vorming en advies op maat wordt er een onderscheid gemaakt tussen de begunstigden en de doelgroep. De steun gaat naar de begunstigden maar leidt tot een resultaat bij de

doelgroep.

De begunstigden zijn:

Erkende dienstverleners die voldoen aan bepaalde toelatings- en erkenningscriteria (adviesdiensten, vormingscentra)

Toelatingscriteria zijn onder andere:

- De dienstverlener is actief in het Vlaamse gewest of het Brussels Hoofdstedelijk gewest
- De dienstverlener heeft geen commerciële belangen (verkoop van producten) en is neutraal

Om erkend te worden moet de dienstverlener op eigen kosten een audit doorlopen bij één van de aangestelde auditbureaus.

Erkenningscriteria zijn onder andere:

- Activiteit (vorming of advies): er wordt tijdens de audit getoetst of het duidelijk is wat de dienstverlener precies aanbiedt en uitvoert en of hij over voldoende menselijke en materiële middelen beschikt om die activiteit uit te voeren.
- Bewijs van ervaring: de dienstverlener moet voldoende (recente) ervaring kunnen aantonen, zowel op individueel niveau als op organisatieniveau.
- Klantentevredenheid: de dienstverlener toont aan dat hij op een systemische manier peilt naar de tevredenheid van de klanten en dit zowel m.b.t. inhoudelijke als de vormelijke aspecten van de dienstverlening.
- Integriteit: het is belangrijk dat de dienstverlener de regelgeving, de wetgeving en de algemeen aanvaarde handelspraktijken naleeft. Via het toetsen van een reeks indicatoren zal de auditor de betrouwbaarheid van de dienstverlener evalueren.

De dienstverleners zullen via verschillende acties worden geïntegreerd in het Vlaamse AKIS-netwerk om nog meer de AKIS-strategie te helpen waarmaken. Zo moeten ze zich regelmatig bijscholen (link met interventie aanbodgestuurde vorming). Een ander voorbeeld is het betrekken van adviseurs bij de interventie ‘demonstratieprojecten’ voor het bijwonen van demonstraties of het mee uitvoeren van demonstraties.

De doelgroep is:

- Actieve landbouwers
- Starters: personen die zich voorbereiden om in hoofd- of nevenberoep te gaan werken in de landbouwsector
- Prestarters: slechts toegelaten voor bepaalde thema's vorming of advisering

De doelgroep is gevestigd in het Vlaams gewest.

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

Algemeen:

- De organisatie en uitvoering gebeurt door een erkende dienstverlener
- Landbouwer voldoet aan criteria ‘actieve landbouwer’ of is een starter of pré-starter
- Het vormings- of adviesthema draagt bij tot een of meerdere specifieke doelstellingen
- De dienstverlener bewijst bij indiening van de betalingsaanvraag dat de eigen financiële bijdrage van de landbouwer betaald werd

Vorming

- Bewijs van aanwezigheid van de landbouwer

- Bij afstandslernen (e-learning) is er rechtstreekse interactie met de lesgever voorzien.
- Na de vorming: gepersonaliseerd vormingsattest van de dienstverlener.

Advies:

- Het advies vertrekt vanuit een concrete vraag of probleemstelling gelinkt aan een of meerdere specifieke doelstellingen. Op basis van een analyse of onderzoek van het probleem worden er suggesties en aanbevelingen gedaan die de landbouwer moeten helpen om de juiste beslissingen te nemen voor zijn bedrijf. Het advies bevat ook een stappenplan en concrete acties die de landbouwer kan volgen om het advies te implementeren.
- Na afloop van het advies ontvangt de landbouwer een schriftelijk en gepersonaliseerd rapport van het advies.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

- personeelskosten (dienstverleners, lesgevers)
- werkingskosten (verplaatsingskosten, huur zalen, kosten voor organisatie van vormingsactiviteiten,...)

Daarnaast zijn er ook enkele niet-subsidiabele kosten:

- Advies voor de normale/regulier werking van landbouwbedrijven
- Advies voor wettelijke verplichtingen (bv. aanvragen van vergunningen)

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☐ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☐ forfaitaire financiering

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Er zal gebruik worden gemaakt van een variërend steunpercentage afhankelijk van het thema. Er wordt gewerkt met twee of drie categorieën van steunpercentages variërend tussen 50 en 100%. In de categorie van de hoogste steunpercentages vallen bv. vorming en advies die een uitgesproken voordeel opleveren voor klimaat of natuur en niet of slechts heel beperkt bijdragen aan de winstgevendheid van het bedrijf.

Elke landbouwer kan in de looptijd van het GLB jaarlijks voor een te bepalen maximaal bedrag aan vouchers aanvragen

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie
n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Respecteert Annex II, art. 2:

- Voorziet in vorming van de landbouwers
- Voorziet in de voorlichting van en advies aan de landbouwers

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.13.1 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 1 advies – gepland eenheidsbedrag per advies per landbouwer	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.1; R.2; R.28;	Nee
3.13.2 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 2 vorming – gepland eenheidsbedrag per vorming per landbouwer	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.1; R.2; R.28;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.13.1 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 1 advies – gepland eenheidsbedrag per advies per landbouwer

De interventie is opgedeeld in twee acties en omvat hierdoor ook twee verschillende gemiddelde eenheidsbedragen.

Actie 1 (advies): De unit amount voor advies werd berekend op basis van de historische data voor de prijzen in het adviesstelsel van PDPO III en de Vlaamse subsidiemaatregel biobedrijfsadvisering. Aangezien het aanbod van adviesonderwerpen en adviesdiensten in het huidige systeem veel beperkter was, zal er een tussentijdse evaluatie gebeuren van de adviesprijzen en op basis van de nieuwe beschikbare data zal de unit amount al dan niet bijgesteld worden. De unit amount is het gemiddeld steunbedrag (op basis van de vouchers) per landbouwer, per advies. Dit is het bedrag dat de adviesverlener zal ontvangen, de eigen inbreng van de landbouwer is dus niet meegerekend.

3.13.2 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 2 vorming – gepland eenheidsbedrag per vorming per landbouwer

De interventie is opgedeeld in twee acties en omvat hierdoor ook twee verschillende gemiddelde eenheidsbedragen.

Actie 2 (vorming): De unit amount voor vorming is gebaseerd op de forfait die ESF-Vlaanderen (voor competentieverhoging werknemers) rekent per cursistenuur, dat is 13 euro. Als een opleiding gemiddeld 4 uren duurt bedraagt het eenheidsbedrag per vormingsactiviteit dus 52 euro. Rekening houdend met het feit dat we in de vraaggestuurde vorming landbouwers willen aanmoedigen om meer gespecialiseerde opleidingen te volgen, wordt het eenheidsbedrag hier opgetrokken naar 60 euro (exclusief de eigen bijdrage van de landbouwer). De unit amount is het gemiddeld steunbedrag (op basis van de vouchers) per landbouwer, per opleiding. Dit is het bedrag dat de organisator van de opleiding zal ontvangen, de eigen inbreng van de landbouwer is dus niet meegerekend.

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.13.1 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 1 advies – gepland eenheidsbedrag per advies per landbouwer (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.33 (unit: Begunstigden)								
3.13.2 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 2 vorming – gepland eenheidsbedrag per vorming per landbouwer (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.33 (unit: Begunstigden)								
TOTAL	O.33 (unit: Begunstigden)	9.050,00	1.050,00	11.225,00	11.225,00	13.300,00	13.300,00	13.410,00	72.560,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	1.320.099,00	1.380.112,00	1.580.124,00	1.580.124,00	1.908.147,00	1.908.147,00	1.922.148,00	11.598.901,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	567.642,57	593.448,16	679.453,32	679.453,32	820.503,21	820.503,21	826.523,64	4.987.527,43
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								

	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

3.14 - Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd

Interventiecode (lidstaat)	3.14
Naam interventie	Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd
Soort interventie	KNOW(78) - Knowledge exchange and dissemination of information
Gemeenschappelijke outputindicator	O.33. Aantal ondersteunde opleidings-, advies- en bewustmakingsacties of -eenheden
Draagt bij tot de ringfencing vereiste voor/in verband met	Generatievernieuwing: Nee Milieu: Nee ES rebate system: LEADER: Nee

1 Territoriaal toepassingsgebied en, indien relevant, regionale dimensie

Territoriaal toepassingsgebied: **Regionaal**

Code	Beschrijving
BE1	Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE2	Vlaams Gewest

Beschrijving van het territoriaal toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de interventie is het grondgebied van het Vlaams Gewest. De opleiding of het advies kan ook in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest plaatsvinden, zolang de opleiding of het advies in het Nederlands wordt uitgevoerd.

2 Gerelateerde specifieke doelstellingen, horizontale doelstelling en relevante sectorale doelstellingen

Code + beschrijving SPECIFIEKE GLB-DOELSTELLING
Aanbevolen specifieke GLB-doelstellingen voor dit type interventie zijn vet gedrukt
XCO Horizontale doelstelling: de sector moderniseren door kennis, innovatie en digitalisering in de landbouw en in plattelandsgebieden te stimuleren en te delen, en het benutten daarvan bevorderen

3 Via de interventie aangepakte behoefte(n)

Code	Beschrijving	Prioritering op het niveau van het strategisch GLB-plan	Aangepakt in strategisch GLB-plan
N01	Opleiding en kennisstimulering	Zeer hoog binnen GLB	Ja
N02	Innovatie (inclusief digitalisering)	Hoogste binnen GLB	Ja

4 Resultaatindicator(en)

Code + beschrijving RESULTAATINDICATOREN
Aanbevolen resultaatindicatoren voor de geselecteerde specifieke GLB-doelstellingen van deze interventie zijn vet gedrukt
R.1 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP in order to enhance sustainable economic, social, environmental, climate and resource efficiency performance
R.2 Aantal adviseurs waarvoor steun wordt ontvangen en die in de kennis- en innovatiesystemen voor de landbouw (AKIS) moeten worden geïntegreerd
R.28 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance

5 Specifiek ontwerp, vereisten en subsidiabiliteitsvoorwaarden van de interventie

Beschrijf de specifieke doelstellingen en de inhoud van de interventie, inclusief specifieke gerichtheid, selectiebeginselen, verband met relevante regelgeving en met andere interventies/maatregelenpakketten in het kader van beide pijlers en andere relevante informatie.

De interventie kan bijdragen aan alle GLB-specifieke doelstellingen. Specifiek draagt het direct bij aan de horizontale doelstelling in verband met het moderniseren van de sector door kennisstimulering en innovatie. Hierbij wordt er ingespeeld op de volgende noden: • N1 Opleiding en kennisstimulering • N2 Digitalisering en innovatie Indirect draagt de interventie bij tot de alle andere specifieke doelstellingen en noden. De kennis – en adviesacties kunnen immers verschillende thema's aannemen.

De interventie ‘Vorming en advies op maat’ is opgesplitst in een luik vraaggestuurd (zie fiche 22) en een luik aanbodgestuurd, dat het onderwerp is van deze fiche. Verschillende vormen en thema’s van opleiding en advisering zijn mogelijk binnen deze interventie. Deze diversiteit laat toe om maximaal in te spelen op alle specifieke GLB-doelstellingen. Een niet-limitatieve lijst van domeinen waarrond vorming en advisering gegeven worden, wordt bij de verdere uitwerking van de interventie bepaald, en zal aansluiten bij de beleidsprioriteiten en economische, ecologische en sociale dimensies.

Deze combinatie van interventies maakt van onze landbouwers kundige/competente en innovatieve ondernemers die pro-actief inspelen op maatschappelijke noden. Maatwerk en flexibiliteit zijn de sleutelwoorden.

De interventie ‘vorming en advies’ bevat dus twee luiken:

- Vraaggestuurde vorming en advies: De landbouwer kan d.m.v. vouchers vorming of advies kopen bij erkende dienstverleners/kennisleveranciers. De dienstverleners zijn vormingscentra, adviesdiensten of andere kennisinstellingen die aan bepaalde kwaliteitscriteria voldoen. Een (relevant) deel van de vormings- of advieskost wordt rechtstreeks vergoed aan de dienstverlener, het overige deel wordt door de landbouwer zelf betaald aan de dienstverlener. Landbouwers kunnen vrij kiezen op welke vormings- of adviesdienst ze een beroep doen en kunnen in functie van de noden op het bedrijf zelf bepalen wanneer ze een vorming volgen of advies aanvragen.
- Aanbodgestuurde vorming: Via een oproep voor het indienen door erkende vormingscentra van jaarplannen met vormingsactiviteiten kan beleidsmatig gestuurd worden welke thema’s en soort opleidingen opgenomen moeten worden. Dit vormingsaanbod kan evolueren doorheen de tijd op basis van noden vanuit sector en overheid/maatschappij en in functie van het aanbod van de vraaggestuurde vorming en wordt gratis aangeboden aan de doelgroep. Ook de waarnemings- en waarschuwingssystemen vallen onder de aanbodgestuurde vorming. Deze fiche heeft enkel betrekking op dit luik.

Door de combinatie van een systeem van aanbod- en vraaggestuurde vorming wordt een evenwicht gecreëerd tussen een top-down en bottom-up aanpak.

Deze interventie omvat enkel het luik van de aanbodgestuurde vorming en advisering.

Voor de aanbodgestuurde vorming ontwikkelen erkende vormingscentra op vraag van de overheid op basis van bepaalde criteria (beleidsprioriteiten,...) een strategisch vormingsprogramma dat aan de doelgroep wordt aangeboden en dat van toepassing is voor een bepaalde duurtijd (bv. één of twee jaar). Via de criteria opgelegd in de (tweejaarlijkse, jaarlijkse, ad hoc,...) oproep voor de aanbodgestuurde vorming kan beleidsmatig gestuurd worden welke thema’s en soort opleidingen opgenomen worden. Dit vormingsaanbod kan evolueren doorheen de tijd op basis van noden vanuit sector en overheid/maatschappij en in functie van het kader van de vraaggestuurde vorming. Voor welafgelijnde prioritaire thema’s is het mogelijk dat een oproep gedaan wordt voor strategische vormingsprogramma’s rond een bepaald thema. In zo’n programma kunnen vormingscentra in samenwerking met elkaar of met kennisinstellingen via een mix van leervormen (korte vorming, lerende netwerken, digitale leervormen, cursussen, demonstraties,...) de kennis laten doorstromen naar de doelgroep.

Naast korte vorming en cursussen zijn startersopleidingen een specifiek onderdeel van het strategisch vormingsprogramma. De startersopleidingen zijn bedoeld voor personen die wensen bedrijfsleider te worden op een landbouwbedrijf (overname of opstart), maar die geen landbouwonderwijs gevolgd hebben. De doelgroep is heterogeen: van personen die hun (landbouw)studies niet afgerond hebben tot hoogopgeleide personen uit andere sectoren. Het te verwachten kennisniveau van een starter is ook divers: van kleinschalige bedrijven (bv CSA) tot grootschalige exportgerichte bedrijven, en bovendien gericht op diverse landbouwsectoren. Daarom wordt gestreefd naar opleidingen op maat. Er wordt gewerkt met een modulair systeem van startersopleidingen waarbij afhankelijk van de voorkennis van de cursist bepaalde

modules kunnen geschrapt worden uit zijn opleiding. De vormingscentra geven de nodige begeleiding bij het opstellen van een leertraject voor starterscursussen. Ze beoordelen het kennisniveau van de kandidaten op basis van bepaalde criteria en stellen een programma op maat samen via modules. Ze ontvangen een subsidie voor deze begeleiding. Op het einde van de opleiding moet de starter een proef afleggen.

Een waarnemings- en waarschuwingssysteem verwittigt op basis van veldwaarnemingen en modellen de landbouwer op welk tijdstip hij een ziekte of plaag in een bepaald stadium kan waarnemen en hoe hij deze best geïntegreerd beheerst of bestrijdt. Waarnemings- en waarschuwingssystemen worden opgezet voor verschillende sectoren en ziekten en plagen. Ook voor deze waarnemings- en waarschuwingssystemen zal periodiek een oproep gebeuren in het luik van de aanbodgestuurde vorming. Waarnemen en waarschuwen (W&W) vormt de hoeksteen van IPM (geïntegreerde gewasbescherming). De Europese richtlijn 2009/128/EG stelt dat lidstaten ervoor zorgen dat professionele gebruikers beschikken over informatie en instrumenten voor de bewaking van schadelijke organismen en besluitvorming. Met het recent gepubliceerde 'Farm to Fork' wordt het belang van IPM nog versterkt en wordt onder meer gesteld dat de strategische GLB plannen de toegang tot advies moeten versterken om deze transitie te helpen realiseren. Aangezien de waarnemings- en waarschuwingssystemen een sterk vormend/sensibiliserend effect hebben, worden ze onder deze interventie ondergebracht. Voor de waarnemings- en waarschuwingssystemen draagt de sector deels bij aan de financiering.

Stappen:

1. Het Departement Landbouw en Visserij doet oproepen voor het indienen van voorstellen voor vormingsprogramma's rond beleidsrelevante thema's (afhankelijk van de thema's jaarlijks, om de twee jaar, ad hoc,...) en/of waarnemings- en waarschuwingssystemen
2. Selectie van vormingsprogramma's en/of waarnemings- en waarschuwingssystemen op basis van selectiecriteria, onder meer:
 - o de geschiktheid van het erkende centrum om het thema voor de doelgroep te organiseren;
 - o het bereik van de doelgroep (geografisch, aanbod van verschillende leervormen (digitaal, fysiek,...),...);
 - o de invulling van het thema van de vormingsactiviteiten/waarnemings- en waarschuwingssystemen;
 - o het belang van het thema van de vormingsactiviteiten voor de doelgroep.
3. Vormingscentra en/of kennisinstellingen rond waarnemings- en waarschuwingssystemen voeren het programma uit
4. Vormingscentra en/of kennisinstellingen rond waarnemings- en waarschuwingssystemen ontvangen subsidie voor het uitgevoerde vormingsprogramma/de uitgevoerde vormingsactiviteiten. De subsidie wordt uitbetaald per vormingsactiviteit of per strategisch vormingsprogramma (in het geval van oproep rond welbepaalde afgelijnde thema's).

Definieer in aanmerking komende begunstigden en, indien relevant, de specifieke subsidiabiliteitscriteria in verband met de begunstigde en het areaal

Omschrijving van de in aanmerking komende begunstigden

Voor de interventies rond vorming en advies op maat wordt er een onderscheid gemaakt tussen de begunstigden en de doelgroep. De steun gaat naar de begunstigden maar leidt tot een resultaat bij de doelgroep.

De begunstigden zijn:

Erkende dienstverleners die voldoen aan bepaalde toelatings- en erkenningscriteria (vormingscentra en kennisinstellingen rond waarnemings- en waarschuwingssystemen)

Toelatingscriteria zijn onder andere:

- De dienstverlener is actief in het Vlaamse gewest of het Brussels Hoofdstedelijk gewest
- De dienstverlener heeft geen commerciële belangen (verkoop van producten) en is neutraal

Om erkend te worden moet de dienstverlener op eigen kosten een audit doorlopen bij één van de aangestelde auditbureaus.

Erkenningscriteria zijn onder andere:

- Activiteit (vorming of waarnemings- en waarschuwingssystemen): er wordt tijdens de audit getoetst of het duidelijk is wat de dienstverlener precies aanbiedt en uitvoert en of hij over voldoende menselijke en materiële middelen beschikt om die activiteit uit te voeren.
- Bewijs van ervaring: de dienstverlener moet voldoende (recente) ervaring kunnen aantonen, zowel op individueel niveau als op organisatieniveau.
- Klantentevredenheid: de dienstverlener toont aan dat hij op een systemische manier peilt naar de tevredenheid van de klanten en dit zowel m.b.t. inhoudelijke als de vormelijke aspecten van de dienstverlening.
- Integriteit: het is belangrijk dat de dienstverlener de regelgeving, de wetgeving en de algemeen aanvaarde handelspraktijken naleeft. Via het toetsen van een reeks indicatoren zal de auditor de betrouwbaarheid van de dienstverlener evalueren.

De dienstverleners zullen via verschillende acties worden geïntegreerd in het Vlaamse AKIS-netwerk.

De doelgroep is:

- Actieve landbouwers en hun meewerkende gezinsleden
- Starters: personen die zich voorbereiden om in hoofd- of nevenberoep te gaan werken in de landbouwsector
- Prestarters: slechts toegelaten voor bepaalde thema's vorming of advisering
- Erfbetreders (adviseurs,...)
- Lesgevers in de landbouwvorming (bij andere dienstverleners)
- Loonwerkers
- Imkers

Omschrijving van de specifieke subsidiabiliteitscriteria, indien relevant, gerelateerd aan de begunstigde en het gebied

Algemeen:

- De organisatie en uitvoering gebeurt door een erkende dienstverlener
- Het vormingsthema draagt bij tot een of meerdere specifieke doelstellingen

Vorming:

- Bewijs van aanwezigheid van de landbouwer
- Bij afstandsleren (e-learning) is er rechtstreekse interactie met de lesgever voorzien.

Waarnemings- en waarschuwingssystemen:

- Alle landbouwers kunnen op een gelijkaardige manier toegang krijgen tot de waarschuwingen.

Definieer in aanmerking komend type steun (niet-GBCS) of toezeggingen (GBCS) en andere verplichtingen

Subsidiabele kosten:

- personeelskosten (dienstverleners, lesgevers, waarnemers,...)
- werkingskosten (administratieve personeelskost, de huur van de zaal, vervoerskosten, het onderschrijven van de nodige aansprakelijkheidsverzekeringen, de aanschaffing of huur van materialen, educatief materiaal, verzendkosten waarschuwingen,...;)

Er zal hiertoe gewerkt worden met vereenvoudigde kostenopties.

De uitbetaling gebeurt per vormingsactiviteit of per strategisch vormingsprogramma.

6 Identificatie van relevante basislijnelementen

(relevante GLMC, uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE's) en andere bij nationale en Uniewetgeving verplichte vereisten), indien van toepassing, beschrijving van de specifieke relevante verplichtingen op grond van de RBE's en verklaring van de wijze waarop het engagement verder gaat dan de verplichte vereisten (als vermeld in artikel 28, lid 5, artikel 70, lid 3, en artikel 72, lid 5)

n.v.t.

7 Vorm van de steun/steunpercentage/bedragen/berekeningsmethoden

Steunvorm

☒ **Subsidie**

☐ **Financieringsinstrument**

Soort betaling

☒ vergoeding van subsidiabele kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt door een begunstigde

☒ eenheidskosten

☐ vast bedrag

☒ forfaitaire financiering

Basis voor de vaststelling

De vereenvoudigde kostenopties worden berekend op basis van de marktprijzen die in de sector van toepassing zijn. Er worden vereenvoudigde kostenopties berekend voor onder andere vergoeding van de lesgevers en organisatie van de vormingsactiviteiten. Er wordt gebruik gemaakt van vereenvoudigde kostenopties gelijkaardig aan deze die gebruikt werden in PDPO III.

Steunspectrum op het niveau van de begunstigde

Het steunpercentage voor vorming bedraagt 100%.

Het steunpercentage voor waarnemings- en waarschuwingssystemen bedraagt maximaal 60%. Een gedeelte van de steun wordt betaald door de sector.

Additional explanation

8 Informatie in verband met staatssteunbeoordeling

De interventie valt buiten het toepassingsgebied van artikel 42 VWEU en is afhankelijk van staatssteunbeoordeling:

☐ Ja ☒ Nee ☐ Gemengd

Type staatssteuninstrument dat wordt gebruikt voor de goedkeuring van de steun:

☐ Kennisgeving ☐ AGVV ☐ GVOL ☐ de-minimis

9 Aanvullende vragen/informatie specifiek voor het type interventie

n.v.t.

10 Naleving van de WTO-regels

Groene doos

Punt 2 van bijlage 2 WTO

Verklaring of en hoe de interventie voldoet aan de relevante bepalingen van bijlage 2 bij de WTO-overeenkomst inzake de landbouw zoals omschreven in artikel 10 van de verordening en in bijlage II bij de verordening (groene doos)

Respecteert Annex II, art. 2:

- Voorziet in vorming van de landbouwers
- Voorziet in de voorlichting van en advies aan de landbouwers

11 Op deze interventie toepasselijk(e) bijdragepercentage(s)

Regio	Artikel	Toepasselijk tarief	Minimumtarief	Maximumtarief
BE - Belgique/België	91(2)(d) - Andere regio's	43,00%	20,00%	43,00%

12 Geplande eenheidsbedragen - Definitie

Planned Unit Amount	Soort ondersteuning	Bijdragepercentage(s)	Type gepland eenheidsbedrag	Regio('s)	Resultaatindicator(en)	Is het eenheidsbedrag gebaseerd op overgedragen onkosten?
3.14.1 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 1 vormingsactiviteiten – gepland eenheidsbedrag per vormingsactiviteit	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.1; R.2; R.28;	Nee
3.14.2 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 2 startersopleidingen – gepland eenheidsbedrag per deelnemer	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.1; R.2; R.28;	Nee
3.14.3 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 3 strategische vormingsprogramma's – gepland eenheidsbedrag per vormingsprogramma	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.1; R.2; R.28;	Nee
3.14.4 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 4 waarnemings – en waarschuwingssysteem – gepland eenheidsbedrag per systeem	Subsidie	91(2)(d)-BE-43,00%	Gemiddeld	BE1; BE2;	R.1; R.2; R.28;	Nee

Explanation and justification related to the value of the unit amount

3.14.1 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 1 vormingsactiviteiten – gepland eenheidsbedrag per vormingsactiviteit

De interventie is opgedeeld in vier acties en omvat hierdoor ook vier verschillende gemiddelde eenheidsbedragen.

Actie 1 (vormingsactiviteiten): Rekening houdend met cijfers uit het verleden wordt de gemiddelde kostprijs van een vormingsactiviteit geraamd op 600 euro. Hiervoor werden de cijfers uit PDPO III gebruikt.

3.14.2 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 2 startersopleidingen – gepland eenheidsbedrag per deelnemer

De interventie is opgedeeld in vier acties en omvat hierdoor ook vier verschillende gemiddelde eenheidsbedragen.

Actie 2 (startersopleidingen): Momenteel bedraagt de kostprijs per starter ongeveer 3.000 euro. Gezien met een modulair systeem zal gewerkt worden, wordt de kostprijs per deelnemer geraamd op 2.500 euro.

3.14.3 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 3 strategische vormingsprogramma's – gepland eenheidsbedrag per vormingsprogramma

De interventie is opgedeeld in vier acties en omvat hierdoor ook vier verschillende gemiddelde eenheidsbedragen.

Actie 3 (strategische vormingsprogramma's): De raming van de kostprijs voor het uitvoeren van een dergelijk vormingsprogramma is 40.000 euro. Er wordt geschat dat het aantal vormingen per programma zal toenemen, hierdoor neemt ook het eenheidsbedrag toe. Voor de raming is vertrokken van een gemiddeld aantal vormingen per programma. Daarnaast werd ook rekening gehouden met bijkomende kosten.

3.14.4 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 4 waarnemings – en waarschuwingssysteem – gepland eenheidsbedrag per systeem

De interventie is opgedeeld in vier acties en omvat hierdoor ook vier verschillende gemiddelde eenheidsbedragen.

Actie 4 (waarnemings – en waarschuwingssysteem): Rekening houdend met historische cijfers wordt geraamd dat de gemiddelde kostprijs voor een waarnemings- en waarschuwingssysteem over alle sectoren heen 299.034 euro bedraagt (exclusief de eigen sectorbijdrage).

13 Geplande eenheidsbedragen - Financiële tabel met output

Planned Unit Amount	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.14.1 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 1 vormingsactiviteiten – gepland eenheidsbedrag per vormingsactiviteit (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.33 (unit: Concrete acties)	0,00	1.200,00	1.100,00	1.050,00	1.000,00	975,00	954,00	6.279,00
3.14.2 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 2 startersopleidingen – gepland eenheidsbedrag per deelnemer (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.33 (unit: Begunstigden)	0,00	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	2.100,00
3.14.3 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 3 strategische vormingsprogramma's – gepland eenheidsbedrag per vormingsprogramma (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	40.000,00	40.000,00	40.000,00	45.000,00	45.000,00	45.000,00	45.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.33 (unit: Programma)	0,00	5,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	55,00

3.14.4 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 4 waarnemings – en waarschuwingssysteem – gepland eenheidsbedrag per systeem (Subsidie - Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.33 (unit: Waarnemings - en waarschuwingssysteem)	0,00	0,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	5,00
TOTAL	O.33 (unit: Concrete acties)	0,00	1.200,00	1.100,00	1.050,00	1.000,00	975,00	954,00	6.279,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	0,00	1.795.045,00	2.234.079,00	2.254.079,00	2.224.079,00	2.209.079,00	2.196.479,00	12.912.840,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	0,00	771.869,35	960.653,97	969.253,97	956.353,97	949.903,97	944.485,97	5.552.521,20
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

6 Financieel plan

6.1 Overzichtstabel

	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
	(Directe betalingen (Aanvraagjaar N=Begrotingsjaar N+1))	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
1	Initiële toewijzingen directe betalingen (Initieel bijlage V)	n.v.t.	229.299.181,00	229.299.181,00	229.299.181,00	229.299.181,00	229.299.181,00	1.146.495.905,00
2	Katoen (Bijlage VIII)	n.v.t.						
3	Initiële toewijzingen directe betalingen, met uitzondering van katoen (Initieel bijlage IX)	n.v.t.	229.299.181,00	229.299.181,00	229.299.181,00	229.299.181,00	229.299.181,00	1.146.495.905,00
4	Gekoppelde inkomenssteun (artikel 96)	n.v.t.	16.509.000,00	16.326.000,00	16.326.000,00	16.143.000,00	18.344.000,00	83.648.000,00
5	Totaal bedrag overdracht naar het Elfpo (flexibiliteit + verlaging) Resulting amount	n.v.t.	22.929.918,00	25.222.910,00	25.222.910,00	27.515.902,00	n.v.t.	100.891.640,00
6	Totaal flexibiliteit - artikel 103, lid 1, punt a) In te vullen bedrag	n.v.t.	22.929.918,00	25.222.910,00	25.222.910,00	27.515.902,00	n.v.t.	100.891.640,00
7	If above 25%: of which for the environmental and climate-related objectives (Article 103(2)(a)) - amount to be entered	n.v.t.					n.v.t.	
8	If above 25%: of which for the installation of young farmers (article 103(2)(b)) - Amount to be entered	n.v.t.					n.v.t.	
9	Total flexibility %	n.v.t.	10,00	11,00	11,00	12,00	n.v.t.	11,00
10	Transfer to EAFRD of the estimated product of reduction, if applicable (Article 17(5))	n.v.t.					n.v.t.	
11	Overdracht naar interventietypes in andere sectoren (artikel 88, lid 6) Amount to be entered	n.v.t.						
12	Overdracht naar interventietypes in andere sectoren (artikel 88, lid 6) resulting percentage	n.v.t.						
13	Overgedragen van het Elfpo: bedrag (artikel 103, lid 1, punt b))	n.v.t.					n.v.t.	
16	Aangepaste toewijzing directe betalingen (bijlage V)	n.v.t.	206.369.263,00	204.076.271,00	204.076.271,00	201.783.279,00	229.299.181,00	1.045.604.265,00
17	Adjusted direct payments allocations excluding cotton before reduction transfer (Annex IX)	n.v.t.	206.369.263,00	204.076.271,00	204.076.271,00	201.783.279,00	229.299.181,00	1.045.604.265,00

	ELGF sectoraal	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
18	Wijn (Bijlage VII)						n.v.t.	
19	Apiculture (Annex X)	211.483,50	211.483,50	211.483,50	211.483,50	211.483,50	n.v.t.	1.057.417,50
22	Interventietypes in andere sectoren van directe betalingen	n.v.t.						
	ELFPO	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
23	Initial EAFRD Member State's allocation (Annex XI)	43.180.666,00	43.180.666,00	43.180.666,00	43.180.666,00	43.180.666,00	n.v.t.	215.903.330,00
24	Flexibility transfer to direct payments - amount (Article 103.1(b)) in te vullen bedrag						n.v.t.	
25	resultierend percentage						n.v.t.	
26	Overgedragen van directe betalingen (raming flexibiliteit+ verlaging), artikel 17+103	22.929.922,00	22.929.918,00	25.222.910,00	25.222.910,00	27.515.902,00	n.v.t.	123.821.562,00
27	Toegewezen aan EUInvest - (artikel 81)						n.v.t.	
28	Allocated to LIFE - (Article 99) bedrag						n.v.t.	
28a	Allocated to ERASMUS - (Article 99) amount						n.v.t.	
30	Aangepaste Elfpo-toewijzingen van de lidstaat (Bijlage XI)	66.110.588,00	66.110.584,00	68.403.576,00	68.403.576,00	70.696.568,00	n.v.t.	339.724.892,00
	Financial Year, minimum spending requirements (Articles 92, 93, 95, 97)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
31	Gereserveerd voor Leader (artikel 92, lid 1) - minimum 5 % tijdens de periode resulting percentage	7,44	7,44	7,44	7,44	7,44	n.v.t.	7,44
32	Reserved for LEADER - amount to be entered	4.919.244,00	4.919.244,00	5.089.864,00	5.089.864,00	5.260.484,00	n.v.t.	25.278.700,00
33	Gereserveerd voor de milieu- en klimaatgerelateerde doelstellingen in het kader van Elfpo (artikel 93) (min. 35 %) - exclusief ultraperifere gebieden resulting percentage	53,83	53,83	53,83	53,83	53,83	n.v.t.	53,83
34	Reserved for environmental and climate relate objectives under EAFRD - amount to be entered	35.587.159,00	35.587.157,00	36.821.469,00	36.821.469,00	38.055.780,00	n.v.t.	182.873.034,00
35	- Out of which for Article 70	12.228.426,00	12.228.426,00	12.652.559,00	12.652.559,00	13.076.692,00	n.v.t.	62.838.662,00
36	- Out of which for Article 71 (50%)						n.v.t.	
37	- Out of which for Article 72						n.v.t.	
38	- Out of which for Article 73 linked to specific objectives in Art 6(1) points (d), (e) and (f) and, as regards animal welfare, in Art 6(1), point (i)	23.358.733,00	23.358.731,00	24.168.910,00	24.168.910,00	24.979.089,00	n.v.t.	120.034.373,00
38a	- Out of which for Article 74 linked to specific objectives in Art 6(1) points (d), (e) and (f) and, as regards animal welfare, in Art 6(1), point (i)						n.v.t.	
39	Verschil ten opzichte van minimumbedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	63.969.321,80
39a	To be reserved for young farmers (Annex XII) - (Article 95) (if only DP: annual amounts to be respected)	n.v.t.	7.947.778,00	7.947.778,00	7.947.778,00	7.947.778,00	7.947.778,00	39.738.890,00
39b	Gereserveerd voor jonge landbouwers	1.478.979,84	6.878.976,34	6.878.975,84	6.878.975,84	6.878.975,84	5.399.996,50	34.394.880,20
40	Gereserveerd voor jonge landbouwers - nodig om minimumvereisten te bereiken	1.478.979,84	6.878.976,34	6.878.975,84	6.878.975,84	6.878.975,84	5.399.996,50	34.394.880,20

41	- via aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers (onder directe betalingen)	n.v.t.	5.399.996,50	5.399.996,00	5.399.996,00	5.399.996,00	5.399.996,50	26.999.981,00
42	"of which needed to reach minimum requirement" - basis for reverse ceiling	n.v.t.	5.399.996,50	5.399.996,00	5.399.996,00	5.399.996,00	5.399.996,50	26.999.981,00
43	- via investeringen door jonge landbouwers (gewogen voor 50 %) (in het kader van plattelandsontwikkeling)						n.v.t.	
44	"of which needed to reach minimum requirement" - basis for reverse ceiling						n.v.t.	
45	- setting up of young farmers (under Rural Development)	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	n.v.t.	7.394.899,20
46	"of which needed to reach minimum requirement" - basis for reverse ceiling	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	1.478.979,84	n.v.t.	7.394.899,20
47	Minimum amount to be reserved for eco-schemes (Article 97)	n.v.t.	51.592.315,75	51.019.067,75	51.019.067,75	50.445.819,75	57.324.795,25	261.401.066,25
48	Rebate (where relevant - optional for MS)	n.v.t.						
49	Jaarlijkse bedragen die zijn gereserveerd voor ecoregelingen in het kader van de directe betalingen	n.v.t.	51.592.428,50	51.019.183,00	51.019.192,00	50.445.946,50	57.324.849,00	261.401.599,00
51	Totaalbedrag voor ecoregelingen	n.v.t.	51.592.428,50	51.019.183,00	51.019.192,00	50.445.946,50	57.324.849,00	261.401.599,00
52	Terugbetaling van plattelandsontwikkeling - facultatief voor lidstaat Artikel 97, leden 2 tot en met 4	n.v.t.						
53	Bedrag gereserveerd voor herverdelingsbetaling (artikel 29) - minimum 10 % per jaar toegepast op rij 17, tenzij afwijking van toepassing is	n.v.t.	20.636.926,00	20.407.627,48	20.407.627,48	20.178.329,04	22.929.919,49	104.560.429,49

6.2 Gedetailleerde financiële informatie en uitsplitsing per interventie en planning van de output (TO BE FINALIZED)

6.2.1 Direct Payments

	Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Kalenderjaar N = boekjaar N-1	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
	Aangepaste toewijzing directe betalingen (bijlage V)	206.369.263,00	204.076.271,00	204.076.271,00	201.783.279,00	229.299.181,00	1.045.604.265,00
	Katoen (Bijlage VIII)						
	Adjusted direct payments allocations excluding cotton before reduction transfer (Annex IX)	206.369.263,00	204.076.271,00	204.076.271,00	201.783.279,00	229.299.181,00	1.045.604.265,00
	Transfer to EAFRD of the estimated product of reduction, if applicable (Article 17(5))					n.v.t.	
	Maximum of indicative financial allocations (article 87(3))	111.439.830,04	110.201.170,40	110.201.084,90	108.962.668,08	123.821.431,98	
	Decoupled interventions (article 16(2))						
BISS (21)	Basic income support						
1.1	Basisinkomenssteun voor duurzaamheid	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.1.1 -	Gepland eenheidsbedrag	192,14	190,00	190,00	188,00	213,40	
Basisinkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per betalingsrecht (Gemiddeld)	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	177,73	175,75	175,75	173,90	197,40	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	220,96	218,50	218,50	216,20	245,41	
	O.4 (unit: Hectare)	579.992,87	580.006,16	580.005,71	579.588,66	580.231,64	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	111.439.830,04	110.201.170,40	110.201.084,90	108.962.668,08	123.821.431,98	564.626.185,40
TOTAL	Geplande output	579.992,87	580.006,16	580.005,71	579.588,66	580.231,64	2.899.825,04
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	111.439.830,04	110.201.170,40	110.201.084,90	108.962.668,08	123.821.431,98	564.626.185,40
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling "compensatie" (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)						
CRISS (26)	Complementary redistributive income support						
1.2	Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.2.1 - Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	95,00	94,00	94,00	93,00	105,55	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	87,88	86,95	86,95	86,03	97,63	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	109,25	108,10	108,10	106,94	121,38	
	O.7 (unit: Hectare)	217.230,80	217.102,42	217.102,42	216.971,28	217.242,25	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	20.636.926,00	20.407.627,48	20.407.627,48	20.178.329,04	22.929.919,49	104.560.429,49
TOTAL	Geplande output	217.230,80	217.102,42	217.102,42	216.995,50	217.242,00	1.085.673,14
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	20.636.926,00	20.407.627,48	20.407.627,48	20.178.329,04	22.929.919,49	104.560.429,49
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling "compensatie" (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)						
CIS-YF (30)	Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers						
1.3	Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.3.1 - Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers - gepland	Gepland eenheidsbedrag	200,00	197,49	200,73	198,47	229,20	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	200,00	197,49	200,73	198,47	229,20	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	230,00	227,11	230,84	228,24	263,58	
	O.6 (unit: Hectare)	30.955,39	31.000,00	30.500,00	30.500,00	30.013,00	

eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	6.191.078,00	6.122.190,00	6.122.265,00	6.053.335,00	6.878.979,60	31.367.847,60
TOTAL	Geplande output	30.955,39	31.000,00	30.500,00	30.500,00	30.013,00	152.968,39
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	6.191.078,00	6.122.190,00	6.122.265,00	6.053.335,00	6.878.979,60	31.367.847,60
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	5.399.996,50	5.399.996,00	5.399.996,00	5.399.996,00	5.399.996,50	26.999.981,00
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling "compensatie" (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)						
Eco-scheme (31)	Schemes for the climate, the environment and animal welfare						
1.10	Bufferstroken	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.10.1 - Bufferstroken - actie 1 – erosie - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	975,00	975,00	975,00	975,00	975,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	877,50	877,50	877,50	877,50	877,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	976,00	976,00	976,00	976,00	976,00	
	O.8 (unit: Hectare)	2.051,40	2.051,40	2.051,40	2.051,40	2.318,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	2.000.115,00	2.000.115,00	2.000.115,00	2.000.115,00	2.260.050,00	10.260.510,00
1.10.2.1 - Bufferstroken - actie 2 – kwetsbaar element - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	1.025,00	1.025,00	1.025,00	1.025,00	1.025,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	922,50	922,50	92,50	922,50	922,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.078,00	1.078,00	1.078,00	1.078,00	1.078,00	
	O.8 (unit: Hectare)	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.130,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.025.000,00	1.025.000,00	1.025.000,00	1.025.000,00	1.158.250,00	5.258.250,00
1.10.2.2 - Bufferstroken - actie 2b – waterloop - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	945,00	945,00	945,00	945,00	945,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	850,50	850,50	850,50	850,50	850,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	949,00	949,00	949,00	949,00	949,00	
	O.8 (unit: Hectare)	750,00	750,00	750,00	750,00	848,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	708.750,00	708.750,00	708.750,00	708.750,00	801.360,00	3.636.360,00
1.10.3 - Bufferstroken - actie 3 - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	1.095,00	1.095,00	1.095,00	1.095,00	1.095,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	985,50	985,50	985,50	985,50	985,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.099,00	1.099,00	1.099,00	1.099,00	1.099,00	
	O.8 (unit: Hectare)	600,00	600,00	600,00	600,00	678,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	657.000,00	657.000,00	657.000,00	657.000,00	742.410,00	3.370.410,00
1.10.4 - Bufferstroken - actie 4 – bloemenmengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	1.745,00	1.745,00	1.745,00	1.745,00	1.745,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.570,50	1.570,50	1.570,50	1.570,50	1.570,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.751,00	1.751,00	1.751,00	1.751,00	1.751,00	
	O.8 (unit: Hectare)	400,00	400,00	400,00	400,00	452,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	698.000,00	698.000,00	698.000,00	698.000,00	788.740,00	3.580.740,00
TOTAL	Geplande output	4.801,00	4.801,00	4.801,00	4.801,00	5.426,00	24.630,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	5.088.865,00	5.088.865,00	5.088.865,00	5.088.865,00	5.750.810,00	26.106.270,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	Schemes for the climate, the environment and animal welfare						

1.11	Mechanische onkruidbestrijding	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.11.1 - Mechanische onkruidbestrijding - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	310,00	310,00	310,00	310,00	310,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	279,00	279,00	279,00	279,00	279,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	318,00	318,00	318,00	318,00	318,00	
	O.8 (unit: Hectare)	5.100,00	5.100,00	5.100,00	5.400,00	6.102,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.581.000,00	1.581.000,00	1.581.000,00	1.674.000,00	1.891.620,00	8.308.620,00
TOTAL	Geplande output	5.100,00	5.100,00	5.100,00	5.400,00	6.102,00	26.802,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	1.581.000,00	1.581.000,00	1.581.000,00	1.674.000,00	1.891.620,00	8.308.620,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling "compensatie" (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)	270.000,00	220.000,00				490.000,00
Eco-scheme (31)	Schemes for the climate, the environment and animal welfare						
1.12	Teelttechnische erosiebestrijdende technieken	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.12.1 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken – actie 1 – drempels – gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	22,50	22,50	22,50	22,50	22,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	O.8 (unit: Hectare)	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	16.950,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	375.000,00	375.000,00	375.000,00	375.000,00	423.750,00	1.923.750,00
1.12.2 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken – actie 2 – niet-kerende bodembewerking – gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	72,00	72,00	72,00	72,00	72,00	
	O.8 (unit: Hectare)	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	67.800,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	3.600.000,00	3.600.000,00	3.600.000,00	3.600.000,00	4.068.000,00	18.468.000,00
1.12.3 - Teelttechnische erosiebestrijdende technieken – actie 3 – volleldsinzai – gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	22,50	22,50	22,50	22,50	22,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
	O.8 (unit: Hectare)	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.520,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	113.000,00	513.000,00
TOTAL	Geplande output	79.000,00	79.000,00	79.000,00	79.000,00	89.270,00	405.270,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	4.075.000,00	4.075.000,00	4.075.000,00	4.075.000,00	4.604.750,00	20.904.750,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	Schemes for the climate, the environment and animal welfare						
1.13	Gewasrotatie	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.13.1 -	Gepland eenheidsbedrag	108,00	108,00	108,00	108,00	108,00	

Gewasrotatie - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	97,20	97,20	97,20	97,20	97,20	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	108,00	108,00	108,00	108,00	108,00	
	O.8 (unit: Hectare)	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	67.800,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	6.480.000,00	6.480.000,00	6.480.000,00	6.480.000,00	7.322.400,00	33.242.400,00
TOTAL	Geplande output	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	67.800,00	307.800,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	6.480.000,00	6.480.000,00	6.480.000,00	6.480.000,00	7.322.400,00	33.242.400,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	Schemes for the climate, the environment and animal welfare						
1.14	Precisielandbouw 1.0	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.14.1 - Precisielandbouw 1.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	33,00	33,00	33,00	33,00	33,00	
	O.8 (unit: Hectare)	26.000,00	26.000,00	26.000,00	26.000,00	29.380,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	780.000,00	780.000,00	780.000,00	780.000,00	881.400,00	4.001.400,00
TOTAL	Geplande output	26.000,00	26.000,00	26.000,00	26.000,00	29.380,00	133.380,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	780.000,00	780.000,00	780.000,00	780.000,00	881.400,00	4.001.400,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)						
Eco-scheme (31)	Schemes for the climate, the environment and animal welfare						
1.15	Precisielandbouw 2.0	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.15.1 - Precisielandbouw 2.0 – gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	120,00	120,00	120,00	1.200,00	120,00	
	O.8 (unit: Hectare)	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.955,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	350.000,00	350.000,00	350.000,00	350.000,00	395.500,00	1.795.500,00
TOTAL	Geplande output	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.955,00	17.955,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	350.000,00	350.000,00	350.000,00	350.000,00	395.500,00	1.795.500,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)						
Eco-scheme (31)	Schemes for the climate, the environment and animal welfare						
1.16	Ecoregeling ‘Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau’ (afgekort: Bodempaspoort)	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.16.1 - Bodempaspoort - gepland eenheidsbedrag per hectare (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	11,50	11,50	11,50	11,50	11,50	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	11,50	11,50	11,50	11,50	11,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	12,70	12,70	12,70	12,70	12,70	
	O.8 (unit: Hectare)	21.849,00	35.332,00	34.898,00	44.181,00	77.779,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	251.263,50	406.318,00	401.327,00	508.081,50	894.458,50	2.461.448,50
TOTAL	Geplande output	21.849,00	35.332,00	34.898,00	44.181,00	77.779,00	214.039,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	251.263,50	406.318,00	401.327,00	508.081,50	894.458,50	2.461.448,50
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)						
Eco-scheme (31)	Schemes for the climate, the environment and animal welfare						

1.17	Behoud van lokale rundveerassen (afgekort: Lokale rundveerassen)	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.17.1 - Lokale rundveerassen – gepland eenheidsbedrag per dier (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	270,00	270,00	270,00	270,00	270,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	243,00	243,00	243,00	243,00	243,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	324,00	324,00	324,00	324,00	324,00	
	O.8 (unit: Grootvee-eenheden)	4.200,00	4.200,00	4.200,00	4.200,00	4.746,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.134.000,00	1.134.000,00	1.134.000,00	1.134.000,00	1.281.420,00	5.817.420,00
TOTAL	Geplande output	4.200,00	4.200,00	4.200,00	4.200,00	4.746,00	21.546,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	1.134.000,00	1.134.000,00	1.134.000,00	1.134.000,00	1.281.420,00	5.817.420,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)	730.000,00	600.000,00				1.330.000,00
Eco-scheme (31)	Schemes for the climate, the environment and animal welfare						
1.5	Behoud meerjarig grasland	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.5.1 - Behoud meerjarig grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	130,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	117,00	117,00	117,00	117,00	117,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	137,50	137,50	137,50	137,50	137,50	
	O.8 (unit: Hectare)	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	113.000,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	13.000.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00	14.690.000,00	66.690.000,00
TOTAL	Geplande output	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	113.000,00	513.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	13.000.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00	14.690.000,00	66.690.000,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	Schemes for the climate, the environment and animal welfare						
1.6	Ecologisch beheerd grasland	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.6.1 - Ecologisch beheerd grasland - actie 1 – ecologisch beheerd grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	270,00	270,00	270,00	270,00	270,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	360,00	360,00	360,00	360,00	360,00	
	O.8 (unit: Hectare)	15.400,00	15.400,00	15.400,00	15.400,00	17.402,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	4.620.000,00	4.620.000,00	4.620.000,00	4.620.000,00	5.220.600,00	23.700.600,00
1.6.2 - Ecologisch beheerd grasland - actie 2 – bijkomende vergoeding begrazing met maximaal 2 GVE/ha - Gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	120,00	120,00	120,00	120,00	120,00	
	O.8 (unit: Hectare)	1.540,00	1.540,00	1.540,00	1.540,00	1.740,20	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	154.000,00	154.000,00	154.000,00	154.000,00	174.020,00	790.020,00
TOTAL	Geplande output	15.400,00	15.400,00	15.400,00	15.400,00	17.402,00	79.002,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	4.774.000,00	4.774.000,00	4.774.000,00	4.774.000,00	5.394.600,00	24.490.600,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	Schemes for the climate, the environment and animal welfare						

1.7	Ecoregeling bodem organisch koolstofgehalte in bouwland (afgekort: Organisch koolstofgehalte bouwland)	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.7.1 - Bedrag per hectare in functie van indicatieve drempelwaarden voor aanvoer EOC (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	115,00	115,00	115,00	115,00	115,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	103,50	103,50	103,50	103,50	103,50	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	138,00	138,00	138,00	138,00	138,00	
	O.8 (unit: Hectare)	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	28.250,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	2.875.000,00	2.875.000,00	2.875.000,00	2.875.000,00	3.248.750,00	14.748.750,00
1.7.2.1 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 2a – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name compost - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	130,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	117,00	117,00	117,00	117,00	117,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	130,00	130,00	130,00	130,00	130,00	
	O.8 (unit: Hectare)	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	11.300,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.300.000,00	1.300.000,00	1.300.000,00	1.300.000,00	1.469.000,00	6.669.000,00
1.7.2.2 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 2b – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name stalmest - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	60,00	50,00	50,00	40,00	40,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	72,00	72,00	72,00	72,00	72,00	
	O.8 (unit: Hectare)	92.000,00	92.000,00	92.000,00	92.000,00	103.960,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	5.520.000,00	4.600.000,00	4.600.000,00	3.680.000,00	4.158.400,00	22.558.400,00
1.7.2.3 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 2c – gebruik producten met hoog koolstofgehalte, met name houtsnippers - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	482,00	482,00	482,00	482,00	482,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	433,80	433,80	433,80	433,80	433,80	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	482,00	482,00	482,00	482,00	482,00	
	O.8 (unit: Hectare)	500,00	500,00	500,00	500,00	565,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	241.000,00	241.000,00	241.000,00	241.000,00	272.330,00	1.236.330,00
1.7.3 - Organisch koolstofgehalte bouwland - actie 3 – resultaatgericht - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	O.8 (unit: Hectare)	13.200,00	13.200,00	13.200,00	13.200,00	14.916,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	792.000,00	792.000,00	792.000,00	792.000,00	894.960,00	4.062.960,00
TOTAL	Geplande output	110.000,00	110.000,00	110.000,00	110.000,00	124.300,00	564.300,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	10.728.000,00	9.808.000,00	9.808.000,00	8.888.000,00	10.043.440,00	49.275.440,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	Schemes for the climate, the environment and animal welfare						

1.8	Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.8.1 - Ecoteelten – actie 1 – éénjarige eiwitteelten - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	540,00	540,00	540,00	540,00	540,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	
	O.8 (unit: Hectare)	1.050,00	1.093,00	1.093,00	1.093,00	1.235,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	630.000,00	655.800,00	655.800,00	655.800,00	741.000,00	3.338.400,00
1.8.2.1 - Ecoteelten – actie 2a – éénjarige teelten milieu met oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	230,00	230,00	230,00	230,00	230,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	207,00	207,00	207,00	207,00	207,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	276,00	276,00	276,00	276,00	276,00	
	O.8 (unit: Hectare)	650,00	700,00	700,00	700,00	791,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	149.500,00	161.000,00	161.000,00	161.000,00	181.930,00	814.430,00
1.8.2.2 - Ecoteelten – actie 2b – éénjarige teelten milieu zonder oogst - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	540,00	540,00	540,00	540,00	540,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	720,00	720,00	720,00	720,00	720,00	
	O.8 (unit: Hectare)	400,00	417,00	417,00	417,00	471,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	240.000,00	250.200,00	250.200,00	250.200,00	282.600,00	1.273.200,00
1.8.3.1 - Ecoteelten – actie 3a – zomergraan - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	420,00	420,00	420,00	420,00	420,00	
	O.8 (unit: Hectare)	1.050,00	1.050,00	1.050,00	1.050,00	1.187,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	367.500,00	367.500,00	367.500,00	367.500,00	415.450,00	1.885.450,00
1.8.3.2 - Ecoteelten – actie 3b – faunamengsel - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	1.500,00	1.500,00	1.500,00	1.500,00	1.500,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.350,00	1.350,00	1.350,00	1.350,00	1.350,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	1.800,00	1.800,00	1.800,00	1.800,00	1.800,00	
	O.8 (unit: Hectare)	700,00	700,00	610,00	610,00	689,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	1.050.000,00	1.050.000,00	915.000,00	915.000,00	1.033.500,00	4.963.500,00
1.8.3.3 - Ecoteelten – actie 3c – voorjaarsbraak - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	315,00	315,00	315,00	315,00	315,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	375,00	375,00	375,00	375,00	375,00	
	O.8 (unit: Hectare)	450,00	450,00	450,00	450,00	509,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	157.500,00	157.500,00	157.500,00	157.500,00	178.150,00	808.150,00
1.8.4 - Ecoteelten – actie 4 – faunavriendelijke nateelten - gepland eenheidsbedrag per hectare (Homogeen)	Gepland eenheidsbedrag	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	O.8 (unit: Hectare)	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.130,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	67.800,00	307.800,00
TOTAL	Geplande output	5.300,00	5.410,00	5.320,00	5.320,00	6.012,00	27.362,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	2.654.500,00	2.702.000,00	2.567.000,00	2.567.000,00	900.430,00	11.390.930,00

	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	Schemes for the climate, the environment and animal welfare						
1.9	Voortzetting biologische landbouw (afgekort: Voortzetting bio)	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.9.1 - Voortzetting bio – gepland eenheidsbedrag per hectare (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	140,00	140,00	140,00	140,00	140,00	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	140,00	140,00	140,00	140,00	140,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	154,00	154,00	154,00	154,00	154,00	
	O.8 (unit: Hectare)	4.970,00	6.000,00	7.000,00	8.050,00	9.100,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	695.800,00	840.000,00	980.000,00	1.127.000,00	1.274.000,00	4.916.800,00
TOTAL	Geplande output	4.970,00	6.000,00	7.000,00	8.050,00	9.100,00	35.120,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	695.800,00	840.000,00	980.000,00	1.127.000,00	1.274.000,00	4.916.800,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)						
	Sum of indicative allocations for decoupled interventions	189.860.262,54	187.750.170,88	187.750.169,38	185.640.278,62	208.955.159,57	959.956.040,99
	Coupled income support (16(3)(a))- amount - binding ceiling						
CIS (32)	Gekoppelde inkomenssteun						
1.4	Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
1.4.1 - Gekoppelde inkomenssteun – gespecialiseerde vleesveehouderij - gepland eenheidsbedrag per dier (Gemiddeld)	Gepland eenheidsbedrag	165,09	163,26	163,26	161,43	183,44	
	Minimumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	152,71	151,02	151,02	149,32	169,68	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag	198,11	195,91	195,91	193,72	220,13	
	O.11 (unit: Hoofd)	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	
	Geplande output * Gepland eenheidsbedrag	16.509.000,00	16.326.000,00	16.326.000,00	16.143.000,00	18.344.000,00	83.648.000,00
TOTAL	Geplande output	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	500.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	16.509.000,00	16.326.000,00	16.326.000,00	16.143.000,00	18.344.000,00	83.648.000,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Waarvan moest worden overgedragen - uitgaven (alleen van toepassing op ecoregeling en alleen met type betaling “compensatie” (artikel 28, lid 6, punt b) als de interventie overdracht omvat)						
	Sum of indicative allocations for coupled interventions	16.509.000,00	16.326.000,00	16.326.000,00	16.143.000,00	18.344.000,00	83.648.000,00
	Sum of all indicative direct payments allocations	206.369.262,54	204.076.170,88	204.076.169,38	201.783.278,62	227.299.159,57	1.043.604.040,99

6.2.2 Sectoral

Begrotingsjaar		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total financial allocation
Groenten en fruit								
2.1.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per operationeel programma groenten en fruit (Gemiddeld)	O.35 (unit: Operationele programma's)	13,00	13,00	13,00	13,00	13,00		
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	66.000.000,00	67.000.000,00	68.000.000,00	69.000.000,00	70.000.000,00		340.000.000,00
Producten van de bijenteelt								
ADVIBEEES (55(1)(a)) - adviesdiensten, technische bijstand, opleiding, voorlichting van en uitwisseling van beste praktijken, onder meer via netwerkvorming, voor bijenhouders en bijenhoudersorganisaties								
2.25 - Technische bijstand voor bijenhoudersorganisaties		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
2.4.1 - Gemiddelde eenheidsbedrag voor de technische bijstand per imker (Gemiddeld)	O.37 (unit: Bijenhouders)	1.200,00	1.250,00	1.300,00	1.400,00	1.400,00		
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	58.599,75	58.599,75	58.599,75	58.599,75	58.599,75		292.998,75
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)							
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)							
	EACG co-financing rate in %							
INVAPI (55(1)(b)) - investeringen in materiële en immateriële activa, alsook andere acties								
2.27 - Bestrijding van vijanden en ziekten in de bijenteelt, in het bijzonder de Varroa		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
2.6.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per gesteunde bijenkast tegen ziekten en bedreigingen (Gemiddeld)	O.37 (unit: Bijenkorven)	7.920,00	8.250,00	8.580,00	9.240,00	9.240,00		
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	17.726,25	17.726,25	17.726,25	17.726,25	17.726,25		88.631,25
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)							
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)							
	EACG co-financing rate in %							
ACTLAB (55(1)(c)) - acties om laboratoria te ondersteunen bij de analyse van producten van de bijenteelt, verliezen van bijenkolonies of afnemende productiviteit en stoffen die mogelijk toxisch zijn voor bijen								
2.24 - Kwaliteitsanalyse van producten uit de bijenteelt door laboratoria		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
5.2.3.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per analyse door een laboratorium (Gemiddeld)	O.37 (unit: Acties)	145,00	145,00	145,00	145,00	145,00		
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	31.097,75	31.097,75	31.097,75	31.097,75	31.097,75		155.488,75
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)							
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)							

Begrotingsjaar		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total financial allocation
	EACG co-financing rate in %							
PRESBEEHIVES (55(1)(d)) - acties om het bestaande aantal bijenbestanden in de Unie in stand te houden of te vergroten, waaronder de bijenteelt								
2.23 - Maatregelen voor het herstel van het bijenbestand in de Unie		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
2.2.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per herstellende bijenkorf (Gemiddeld)	O.37 (unit: Bijenkorven)	1.200,00	1.200,00	1.200,00	1.200,00	1.200,00		
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	74.045,70	74.045,70	74.045,75	74.045,75	74.045,50		370.228,40
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)							
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)							
	EACG co-financing rate in %							
COOPAPI (55(1)(e)) - samenwerking met instanties die gespecialiseerd zijn in de uitvoering van onderzoeksprogramma's op het gebied van de bijenteelt en de producten van de bijenteelt								
2.26 - Toegepast onderzoek		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
2.5.1 - Gemiddeld eenheidsbedrag per onderzoeksactie (Gemiddeld)	O.37 (unit: Acties)	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00		
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale Unie-uitgaven in EUR)	30.014,00	30.014,00	30.014,00	30.014,00	30.014,00		150.070,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)							
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)							
	EACG co-financing rate in %							
Sum of indicative allocations and outputs for interventions for producten van de bijenteelt		211.483,45	211.483,45	211.483,50	211.483,50	211.483,25		1.057.417,15

6.2.3 Rural Development

	Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 (including payments of Q4 2029)	Total 2023 - 2029
ENVCLIM (70)	Environmental, climate-related and other management commitments								
3.1	Tijdelijk grasland naar blijvend grasland	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.1.1 - Tijdelijk naar blijvend grasland – gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		325,00	325,00	325,00	325,00	325,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		2.000,00	3.000,00	4.000,00	5.000,00	5.000,00		19.000,00
TOTAL	Geplande output		2.000,00	3.000,00	4.000,00	5.000,00	5.000,00		19.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		650.000,00	975.000,00	1.300.000,00	1.625.000,00	1.625.000,00		6.175.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		279.500,00	419.250,00	559.000,00	698.750,00	698.750,00		2.655.250,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	Environmental, climate-related and other management commitments								
3.10	Beheerovereenkomsten ter bescherming van fauna en flora gebonden aan landbouwactiviteiten (afgekort: Beheerovereenkomsten soortenbescherming)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029

3.10.1 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 1 – faunavoedselgewas - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(3)(c)-BE-100,00% 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.850,00	1.850,00	1.850,00	1.850,00	1.850,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		350,00	650,00	950,00	1.250,00	1.691,22		4.891,22
3.10.10 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 10 – botanisch grasland - instandhouden - bloemenrijk grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.593,00	1.593,00	1.593,00	1.593,00	1.593,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		10,00	20,00	30,00	40,00	54,56		154,56
3.10.11 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 11 – botanisch grasland - ontwikkelen - raaigras - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		432,00	432,00	432,00	432,00	432,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		25,00	50,00	75,00	96,20	136,39		382,59
3.10.12 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 12 – botanisch grasland - ontwikkelen - grassenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		870,00	870,00	870,00	870,00	870,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		56,00	112,00	168,00	224,00	305,51		865,51
3.10.13 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 13 – botanisch grasland - ontwikkelen - dominant grasland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.225,00	1.225,00	1.225,00	1.225,00	1.225,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		24,00	48,00	72,00	96,00	130,93		370,93

3.10.2 - Beheervereenkomsten soortenbescherming - actie 2 – faunaland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(3)(c)-BE-100,00% 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.005,00	2.005,00	2.005,00	2.005,00	2.005,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		400,00	750,00	1.100,00	1.450,00	1.693,99		5.393,99
3.10.3 - Beheervereenkomsten soortenbescherming - actie 3 – fauna-akkerland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.927,00	1.927,00	1.927,00	1.927,00	1.927,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		150,00	300,00	450,00	600,00	818,33		2.318,33
3.10.4 - Beheervereenkomsten soortenbescherming - actie 4 – fauna-akkerland luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.753,00	1.753,00	1.753,00	1.753,00	1.753,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		250,00	450,00	700,00	900,00	1.254,77		3.554,77
3.10.5 - Beheervereenkomsten soortenbescherming - actie 5 – fauna- luzernehoiland - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.689,00	1.689,00	1.689,00	1.689,00	1.689,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		150,00	450,00	700,00	600,00	818,33		2.718,33
3.10.6 - Beheervereenkomsten soortenbescherming - actie 6 – faunagrasland rustperiode 22 juni - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		754,00	754,00	754,00	754,00	754,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		270,00	585,00	900,00	1.215,00	1.699,00		4.669,00
3.10.7 - Beheervereenkomsten soortenbescherming - actie 7 – faunagrasland	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.185,00	1.185,00	1.185,00	1.185,00	1.185,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								

rustperiode 22 juni plasdras - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	O.14 (unit: Hectare)		30,00	65,00	100,00	134,99	185,50		515,49
3.10.8 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 8 – faunagrasland rustperiode 15 juli - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.130,00	1.130,00	1.130,00	1.130,00	1.130,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		100,00	200,00	300,00	400,00	545,55		1.545,55
3.10.9 - Beheerovereenkomsten soortenbescherming - actie 9 – botanisch grasland - instandhouden - graskruidenmix - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.406,00	1.406,00	1.406,00	1.406,00	1.406,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		40,00	80,00	120,00	160,00	218,22		618,22
ENVCLIM (70)	Environmental, climate-related and other management commitments								
3.11	Reductie antibioticagebruik	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.11.1 - Reductie antibioticagebruik – gepland eenheidsbedrag per bedrijf (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.600,00	2.600,00	2.600,00	2.600,00	2.600,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.18 (unit: Grootvee-eenheden)		400,00	400,00	400,00	400,00	400,00		2.000,00
TOTAL	Geplande output		400,00	400,00	400,00	400,00	400,00		2.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.040.000,00	1.040.000,00	1.040.000,00	1.040.000,00	1.040.000,00		5.200.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		447.200,00	447.200,00	447.200,00	447.200,00	447.200,00		2.236.000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								

	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	Environmental, climate-related and other management commitments								
3.2.	Teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen (afgekort: Ecoteelten)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.2.1.1 - Ecoteelten - actie 1a –meerjarige eiwitteelten - vlinderbloemigen - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(3)(c)-BE-100,00% 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		230,00	230,00	230,00	230,00	230,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		16.000,00	21.500,00	6.500,00	6.500,00	20.235,72		70.735,72
3.2.1.2 - Ecoteelten - actie 1b – meerjarige eiwitteelten - graskruiden - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(3)(c)-BE-100,00% 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		350,00	350,00	350,00	350,00	350,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		3.400,00	3.400,00	3.400,00	3.400,00	3.400,00		17.000,00
3.2.1.3 - Ecoteelten - actie 1c –meerjarige eiwitteelten – uitgestelde luzerne - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		600,00	600,00	600,00	600,00	600,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		500,00
3.2.2 - Ecoteelten - actie 2 –meerjarige teelten met voordeel voor milieu etc. - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		600,00	600,00	600,00	600,00	600,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		100,00	105,00	110,00	115,00	120,00		550,00

ENVCLIM (70)	Environmental, climate-related and other management commitments								
3.3	Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee om emissies broeikasgassen te verminderen (afgekort: Voedermanagement bij rundvee)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.3.1 - Voedermanagement bij rundvee – gepland eenheidsbedrag per bedrijf (Subsidie - Gemiddeld) [deze interventie wordt niet per areaal betaald] 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.799,78	1.799,78	1.799,78	1.799,78	1.799,76		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
[deze interventie wordt niet per areaal betaald] 91(2)(d)-BE-43,00%	O.14 (unit: Begunstigden)								
TOTAL [deze interventie wordt niet per areaal betaald]	Geplande output		889,00	889,00	889,00	889,00	889,00		4.445,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.300.004,42	1.300.004,42	1.300.004,42	1.300.004,42	1.299.986,64		6.500.004,32
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		559.001,90	559.001,90	559.001,90	559.001,90	558.994,26		2.795.001,86
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	Environmental, climate-related and other management commitments								
3.4	Omschakeling biologische landbouw	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029

3.4.1 - Omschakeling biologische landbouw – gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		751,00	751,00	751,00	751,00	751,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.17 (unit: Hectare)		1.900,00	1.900,00	1.900,00	1.900,00	1.900,00		9.500,00
TOTAL	Geplande output		1.900,00	1.900,00	1.900,00	1.900,00	1.900,00		9.500,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.426.900,00	1.426.900,00	1.426.900,00	1.426.900,00	1.426.900,00		7.134.500,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		613.597,00	613.567,00	613.567,00	613.567,00	613.567,00		3.067.865,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)		750.000,00	170.000,00					920.000,00
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)		322.500,00	73.100,00					395.600,00
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	Environmental, climate-related and other management commitments								
3.5	Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt (afgekort: Meerjarige bloemenstrook fruit)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.5.1 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 1 – tussen de fruitbomenrijen - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		82,00	82,00	82,00	82,00	82,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		500,00	500,00	500,00	500,00	500,00		2.500,00
3.5.2 - Meerjarige bloemenstrook fruit - actie 2 – rand van de fruitaanplanting -	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		10.160,00	10.160,00	10.160,00	10.160,00	10.160,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								

gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	O.14 (unit: Hectare)		20,00	20,00	20,00	20,00	20,00		100,00
ENVCLIM (70)	Environmental, climate-related and other management commitments								
3.6	Behoud van lokale schapen-, geiten- en varkensrassen (afgekort: Lokale schapen-, geiten- en varkensrassen)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.6.1 - Lokale schapen-, geiten- en varkensrassen - actie 1 – schapen/geiten - gepland eenheidsbedrag per dier (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		40,00	40,00	40,00	40,00	40,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.19 (unit: Grootvee-eenheden)		3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00		17.500,00
3.6.2 - Lokale schapen-, geiten- en varkensrassen - actie 2 – varkens - gepland eenheidsbedrag per dier (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.19 (unit: Grootvee-eenheden)		1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00		5.000,00
ENVCLIM (70)	Environmental, climate-related and other management commitments								
3.7	Onderhoud boslandbouwsystemen	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.7.1 - Onderhoud boslandbouwsystemen – gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		270,00	270,00	270,00	270,00	270,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.16 (unit: Hectare)		150,00	175,00	207,00	240,00	270,00		1.042,00
TOTAL	Geplande output		150,00	175,00	207,00	240,00	270,00		1.042,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		40.500,00	47.250,00	55.890,00	64.800,00	72.900,00		281.340,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		17.415,00	20.317,50	24.032,70	27.864,00	31.347,00		120.976,20
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								

	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	Environmental, climate-related and other management commitments								
3.8	Beheerovereenkomsten voor het bufferen van kwetsbare natuur of kwetsbare natuurlijke elementen of voor het creëren van ecologische verbindingen (afgekort: Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.8.1 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 1 – akkerrand - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.231,00	1.231,00	1.231,00	1.231,00	1.231,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		100,00	200,00	300,00	400,00	545,55		1.545,55
3.8.2 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 2 – kruidenrijke akkerrand 15 juni - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.536,00	1.536,00	1.536,00	1.536,00	1.536,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		50,00	100,00	150,00	200,00	272,78		772,78
3.8.3 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 3 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – volledig maaien - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.835,00	1.835,00	1.835,00	1.835,00	1.835,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		200,00	366,67	533,00	700,00	945,63		2.745,30
3.8.4 - Beheerovereenkomsten	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.879,00	1.879,00	1.879,00	1.879,00	1.879,00		

bufferen en verbinden - actie 4 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd maaien - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		200,00	366,67	533,33	700,00	945,63		2.745,63
3.8.5 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 5 – kruidenrijke akkerrand 15 juli – gefaseerd klepelen maaien - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.231,00	1.231,00	1.231,00	1.231,00	1.231,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		200,00	366,67	533,33	700,00	945,63		2.745,63
3.8.6 - Beheerovereenkomsten bufferen en verbinden - actie 6 – bloemenakker - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.909,00	1.909,00	1.909,00	1.909,00	1.909,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		250,00	500,00	750,00	1.000,00	1.363,88		3.863,88
ENVCLIM (70)	Environmental, climate-related and other management commitments								
3.9	Beheerovereenkomsten voor het onderhoud van houtige kleine landschapselementen (afgekort: Beheerovereenkomsten KLE)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.9.1 - Beheerovereenkomsten KLE - actie 1 - jaarlijks snoeien - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		13.000,00	13.000,00	13.000,00	13.000,00	13.000,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		24,00	36,75	55,50	65,25	80,20		261,70
3.9.2 - Beheerovereenkomsten KLE – actie 2 - afzetten en/of terugsnoeien 25% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		1.827,00	1.827,00	1.827,00	1.827,00	1.827,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		4,50	9,00	13,00	17,00	22,91		66,41

3.9.3 - Beheervereenkomsten KLE – actie 3 - afzetten en/of terugsnoeien 50% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.315,00	2.315,00	2.315,00	2.315,00	2.315,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		4,50	9,00	13,00	17,00	22,91		66,41
3.9.4 - Beheervereenkomsten KLE – actie 4 – (hoofdzakelijk) afzetten 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.725,00	2.725,00	2.725,00	2.725,00	2.725,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		4,50	9,00	13,00	17,00	22,91		66,41
3.9.5 - Beheervereenkomsten KLE – actie 5 – (hoofdzakelijk) terugsnoeien 75% - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.882,00	2.882,00	2.882,00	2.882,00	2.882,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		5,00	9,00	13,00	17,00	22,91		66,91
3.9.6 - Beheervereenkomsten KLE – actie 6 - knotten - gepland eenheidsbedrag per hectare (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)		8.510,00	8.510,00	8.510,00	8.510,00	8.510,00		
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.14 (unit: Hectare)		3,00	6,50	10,00	12,50	16,37		48,37
INVEST (73-74)	Investments, including investments in irrigation								
3.20	VLIF Innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.20.1 - VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(3)(c)-BE-100,00% 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.20 (unit: Concrete acties)		2,00	8,00	24,00	26,00	26,00	31,00	117,00
TOTAL	Geplande output		2,00	8,00	24,00	26,00	26,00	31,00	117,00

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		301.385,19	1.205.540,75	3.616.622,24	3.918.007,42	3.918.007,42	4.671.470,39	17.631.033,41
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		177.775,09	711.100,35	2.133.301,05	2.311.076,13	2.311.076,13	2.755.513,85	10.399.842,60
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	Investments, including investments in irrigation								
3.21	VLIF Innovatieve groene investeringen op landbouwbedrijven	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.21.1 - VLIF innovatieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(3)(c)-BE-100,00% 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	150.692,59	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.20 (unit: Concrete acties)		2,00	8,00	24,00	26,00	26,00	31,00	117,00
TOTAL	Geplande output		2,00	8,00	24,00	26,00	26,00	31,00	117,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		301.385,19	1.205.540,75	3.616.622,24	3.918.007,42	3.918.007,42	4.671.470,39	17.631.033,41
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		177.775,09	711.100,35	2.133.301,05	2.311.076,13	2.311.076,13	2.755.513,85	10.399.842,60
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								

	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	Investments, including investments in irrigation								
3.22	VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.22.1 - VLIF productieve investeringen voor verdere verduurzaming – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(3)(c)-BE-100,00% 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	16.999,52	16.999,52	16.999,52	16.999,52	16.999,52	16.999,52	16.999,52	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.20 (unit: Concrete acties)		477,00	1.064,00	1.541,00	1.691,00	1.842,00	1.842,00	8.457,00
TOTAL	Geplande output		477,00	1.064,00	1.541,00	1.691,00	1.842,00	1.842,00	8.457,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		5.524.844,68	12.936.636,32	18.495.480,04	18.478.480,52	18.495.480,04	18.495.480,04	92.426.401,64
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		3.351.710,72	7.848.159,56	11.220.496,19	11.210.183,21	11.220.496,19	11.220.496,19	56.071.542,06
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

INVEST (73-74)	Investments, including investments in irrigation								
3.23	VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.23.1 - VLIF productieve groene investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(3)(c)-BE-100,00% 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	24.999,30	24.999,30	24.999,30	24.999,30	24.999,30	24.999,30	24.999,30	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.20 (unit: Concrete acties)		491,00	1.082,00	1.575,00	1.771,00	1.967,00	1.967,00	8.853,00
TOTAL	Geplande output		491,00	1.082,00	1.575,00	1.771,00	1.967,00	1.967,00	8.853,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		7.374.792,67	17.249.515,07	24.649.307,04	24.649.307,04	24.649.307,04	24.649.307,04	123.221.535,90
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		4.474.002,99	10.464.617,17	14.953.786,28	14.953.786,28	14.953.786,28	14.953.786,28	74.753.765,28
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	Investments, including investments in irrigation								
3.24	VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.24.1 - VLIF productieve investeringen voor dierenwelzijn – gepland	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	15.999,55	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								

eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(3)(c)-BE-100,00% 91(2)(d)-BE-43,00%	O.20 (unit: Concrete acties)		40,00	89,00	119,00	140,00	150,00	150,00	688,00
TOTAL	Geplande output		40,00	89,00	119,00	140,00	150,00	150,00	688,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		463.986,96	1.087.969,41	1.567.955,92	1.567.955,92	1.567.955,92	1.567.955,92	7.823.780,05
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		281.483,03	660.029,19	951.218,53	951.218,53	951.218,53	951.218,53	4.746.386,34
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	Investments, including investments in irrigation								
3.25	VLIF – Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.25.1 - VLIF Investerings voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	283.176,30	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.24 (unit: Concrete acties)			1,00	3,00	10,00	10,00	8,00	32,00
TOTAL	Geplande output			1,00	3,00	10,00	10,00	8,00	32,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)			283.176,30	849.528,91	2.831.763,04	2.831.763,04	2.265.410,43	9.061.641,72
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)			121.765,80	365.297,43	1.217.658,11	1.217.658,11	974.126,49	3.896.505,94

	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	Investments, including investments in irrigation								
3.26	VLIF – Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.26.1 - VLIF Niet-productieve investeringen – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(3)(c)-BE-100,00% 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	3.537,88	3.537,88	3.537,88	3.537,88	3.537,88	3.537,88	3.537,88	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.21 (unit: Concrete acties)		641,00	1.568,00	1.937,00	1.937,00	1.942,00	1.942,00	9.967,00
TOTAL	Geplande output		641,00	1.568,00	1.937,00	1.937,00	1.942,00	1.942,00	9.967,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		2.267.782,16	5.547.398,49	6.852.876,84	6.852.876,84	6.870.566,24	6.870.566,24	35.262.066,81
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		1.337.674,15	3.272.188,86	4.042.238,41	4.042.238,41	4.052.672,69	4.052.672,69	20.799.685,21
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								

	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	Investments, including investments in irrigation								
3.27	Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.27.1 - Inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 en in gebieden met hoge natuurwaarden – gepland eenheidsbedrag per investering (Subsidie - Gemiddeld) 91(3)(c)-BE-100,00% 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	83.648,92	83.648,92	83.648,92	83.648,92	83.648,92	83.648,92	83.648,92	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.23 (unit: Concrete acties)			15,00	25,00	50,00	50,00	60,00	200,00
TOTAL	Geplande output			15,00	25,00	50,00	50,00	60,00	200,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)			1.254.733,81	2.091.223,02	4.182.446,05	4.182.446,05	5.018.935,26	16.729.784,19
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)			700.101,98	1.166.836,63	2.333.673,25	2.333.673,25	2.800.407,89	9.334.693,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

INSTAL (75)	Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up								
3.28	VLIF - Opstart en overname door jonge landbouwers	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.28.1 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 1 (40.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.25 (unit: Begunstigden)								
3.28.2 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 2 (70.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.25 (unit: Begunstigden)								
3.28.3 - VLIF Opstart en overname door jonge landbouwers – actie 3 (100.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.25 (unit: Begunstigden)								
INSTAL (75)	Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up								
3.29	VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.29.1 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 1 (20.000 euro) – gepland eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.27 (unit: Begunstigden)								
3.29.2 - VLIF Omschakeling verdienmodel – actie 2 (40.000 euro) – gepland	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								

eenheidsbedrag per dossier (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	O.27 (unit: Begunstigden)								
COOP (77)	Samenwerking								
3.15	Dierenwelzijnslabel	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.15.1 - Dierenwelzijnslabel – gepland eenheidsbedrag per bedrijf (Subsidie - Homogeen) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	
	O.29 (unit: Begunstigden)		280,00	340,00	400,00	460,00	520,00		2.000,00
TOTAL	Geplande output		280,00	340,00	400,00	460,00	520,00		2.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		98.000,00	119.000,00	140.000,00	161.000,00	182.000,00		700.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		42.140,00	51.170,00	60.200,00	69.230,00	78.260,00		301.000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
COOP (77)	Samenwerking								
3.16	Projectoproep samenwerking	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.16.1 - Projectoproep samenwerking - gepland eenheidsbedrag per project (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.32 (unit: Concrete acties)			10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	50,00
TOTAL	Geplande output			10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	50,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)			3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	15.000.000,00

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)			1.290.000,00	1.290.000,00	1.290.000,00	1.290.000,00	1.290.000,00	6.450.000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
COOP (77)	Samenwerking								
3.17	Projectoproep innovatie in kader van EIP	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.17.1 - EIP – gepland eenheidsbedrag per project (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	67.962,31	67.962,31	67.962,31	67.962,31	67.962,31	67.962,31	67.962,31	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.1 (unit: Projecten)			10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	50,00
TOTAL	Geplande output			10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	50,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)			679.623,13	679.623,13	679.623,13	679.623,13	679.623,13	3.398.115,65
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)			292.237,95	292.237,95	292.237,95	292.237,95	292.237,93	1.461.189,73
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								

	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
COOP (77)	Samenwerking								
3.18	LEADER – Opmaak Lokale Ontwikkelingsstrategie	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.18.1 - Opmaak Lokale ontwikkelingsstrategie en erkenning LEADER-gebieden – gepland eenheidsbedrag per LOS (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.31 (unit: Voorbereidende maatregelen)	14,00							14,00
TOTAL	Geplande output	14,00							14,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)	350.000,00							350.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)	150.500,00							150.500,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
COOP (77)	Samenwerking								
3.19.	LEADER - Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.19.1. - LEADER – Realisatie Lokale Ontwikkelingsstrategie – gepland eenheidsbedrag per LOS (Subsidie - Gemiddeld) 91(3)(c)-BE-100,00% 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	3.587.929,28	3.587.929,28	3.587.929,28	3.587.929,28	3.587.929,28	3.587.929,28	3.587.929,28	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.31 (unit: Strategieën)		14,00						14,00
TOTAL	Geplande output		14,00						14,00

	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)		4.771.945,05	10.046.200,00	10.046.200,00	10.046.200,00	8.969.821,21	6.350.633,74	50.231.000,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)		2.387.179,03	5.025.640,00	5.025.640,00	5.025.640,00	4.487.178,46	3.176.922,51	25.128.200,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
KNOW (78)	Knowledge exchange and dissemination of information								
3.12	Demonstratieprojecten	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.12.1 - Demonstratieprojecten – gepland eenheidsbedrag per project (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	113.270,52	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.33 (unit: Concrete acties)			10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	50,00
TOTAL	Geplande output			10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	50,00
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Totale publieke uitgaven in EUR)			1.132.705,20	1.132.705,22	1.132.705,22	1.132.705,22	1.132.705,22	5.663.526,08
	Jaarlijkse indicatieve financiële toewijzing (Unie-bijdrage in EUR)			487.063,25	487.063,24	487.063,24	487.063,24	487.063,24	2.435.316,21
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								

	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
KNOW (78)	Knowledge exchange and dissemination of information								
3.13	Vorming en advies op maat – vraaggestuurd	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.13.1 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 1 advies – gepland eenheidsbedrag per advies per landbouwer (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.33 (unit: Begunstigden)								
3.13.2 - Vorming en advies vraaggestuurd – actie 2 vorming – gepland eenheidsbedrag per vorming per landbouwer (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.33 (unit: Begunstigden)								
KNOW (78)	Knowledge exchange and dissemination of information								
3.14	Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
3.14.1 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 1 vormingsactiviteiten – gepland eenheidsbedrag per vormingsactiviteit (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.33 (unit: Concrete acties)		1.200,00	1.100,00	1.050,00	1.000,00	975,00	954,00	6.279,00
3.14.2 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 2 startersopleidingen – gepland eenheidsbedrag per deelnemer (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.33 (unit: Begunstigden)		350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	350,00	2.100,00

3.14.3 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 3 strategische vormingsprogramma's – gepland eenheidsbedrag per vormingsprogramma (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	40.000,00	40.000,00	40.000,00	45.000,00	45.000,00	45.000,00	45.000,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.33 (unit: Programma)		5,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	55,00
3.14.4 - Vorming en advies aanbodgestuurd – actie 4 waarnemings – en waarschuwingssysteem – gepland eenheidsbedrag per systeem (Subsidie - Gemiddeld) 91(2)(d)-BE-43,00%	Gepland eenheidsbedrag (Totale publieke uitgaven in EUR)	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	299.034,00	
	Maximumbedrag voor het geplande eenheidsbedrag (EUR)								
	O.33 (unit: Waarnemings - en waarschuwingssysteem)			1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	5,00

7 Governance- en coördinatiesysteem

7.1 Identificatie van governance- en coördinatieorganen + controle instanties

Authority type	Institution name	ELGF	Elfpo	Naam verantwoordelijke	Adres	E-mail
Betaalorgaan	Vlaams Betaalorgaan	Y	Y	Tim Ampe	Ellipsgebouw Koning Albert II-laan 35 bus 40, 1030 Brussel	tim.ampe@lv.vlaanderen.be
Certificerende instantie	Verantwoordelijke aanbestedingsprocedure: dienst Interne Audit, Departement Landbouw en Visserij	Y	Y	Lieve Vleurick	Ellipsgebouw Koning Albert II-laan 35 bus 40, 1030 Brussel	lieve.vleurick@lv.vlaanderen.be
Coördinatie AKIS, met inbegrip van bedrijfsadvies - Relevante coördinerende instantie	Departement Landbouw en Visserij	Y	Y	Els Lapage	Ellipsgebouw Koning Albert II-laan 35 bus 40, 1030 Brussel	els.lapage@lv.vlaanderen.be
Controleorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Y	N	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II-laan 35 bus 40, 1030 Brussel	kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
Bevoegde autoriteit	Viceminister-president, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw	Y	Y	Hilde Crevits	Conscience-gebouw Koning Albert II-laan 15, 1210 Sint-Joost-ten-Node	loes.lysens@vlaanderen.be
Beheerautoriteit	Departement Landbouw en Visserij	Y	Y	Patricia Declercq	Ellipsgebouw Koning Albert II-laan 35 bus 40, 1030 Brussel	patricia.declercq@lv.vlaanderen.be
Coördinerende instantie	Coördinerende Instantie Vlaamse cel Departement Landbouw en Visserij	Y	Y	Frieda Blockx	Ellipsgebouw Koning Albert II-laan 35 bus 40, 1030 Brussel	frieda.blockx@lv.vlaanderen.be
Monitoringcomité	Toezichtcomité	Y	Y	Hilde Crevits	Consciencegebouw Koning Albert II-laan 15, 1210 Sint-Joost-ten-Node	loes.lysens@vlaanderen.be
Andere gedelegeerde en intermediaire instanties die niet zijn vastgesteld in de verordening, met een beschrijving van hun rol	Vlaamse Landmaatschappij	N	Y	Toon Denys	Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel	Toon.Denys@vlm.be
Andere gedelegeerde en intermediaire instanties die niet zijn vastgesteld in de verordening, met een beschrijving van hun rol	Agentschap voor Natuur en Bos	N	Y	Marleen Evenepoel	Havenlaan 88 bus 75, 1000 Brussel	Marleen.evenepoel@vlaanderen.be
Contactpersoon voor communicatie GLB-plan (cf. artikel 43, lid 2, van de	Departement Landbouw en Visserij	Y	Y	Ariane Van Den Steen	Ellipsgebouw Koning Albert II-laan 35 bus 40, 1030	ariane.VanDenSteen@lv.vlaanderen.be

GB-verordening)					Brussel	

Korte beschrijving van de opzet en organisatie van de bevoegde autoriteit

Juridisch kader

- Volgens het Besluit van de Vlaamse regering van 28 maart 2003 tot oprichting van een Vlaams betaalorgaan voor het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling en het Europees Landbouwgarantiefonds, artikel 2, treedt de minister bevoegd voor landbouw op als bevoegde autoriteit:
 - o de minister erkent het Vlaams betaalorgaan voor zover het beantwoordt aan de Europese regels en criteria ter zake;
 - o de minister duidt het hoofd van het Vlaams betaalorgaan aan;
 - o de minister bepaalt de bevoegdheden van het hoofd van het Vlaams betaalorgaan.
- Ministerieel Besluit in verband met de erkenning van de Coördinerende Instantie van 29 april 2015 verwijst naar art. 7, lid 4 van Verordening 1306/2013 (art. 10 van de Horizontale Verordening). In art. 7, lid 4, a) wordt het ter beschikking stellen van informatie en toezending van deze informatie aan de COM als taak toegewezen aan Coördinerende Instantie. Deze taak wordt verder omschreven in art 4 van de Uitvoeringsverordening (EU) nr. 908/2014, waarbij de Coördinerende Instantie wordt omschreven als de enige gesprekspartner voor de Commissie in de lidstaat m.b.t. alle informatie die moet worden meegegeven volgens artikel 9, artikel 10 en artikel 102 van de Horizontale Verordening, dus met inbegrip van de erkenningsdocumenten en de documenten van de Certificerende Instantie.
- Ministerieel besluit tot delegatie van specifieke bevoegdheden aan het hoofd van het Departement Landbouw en Visserij van 26 maart 2015 - hoofdstuk 13 delegatie inzake het betaalorgaan, art. 23, art. 23/1, art. 23/2:
 - o informeren van de Europese Commissie over wijziging in de accreditering van het betaalorgaan,
 - o het hoofd van het departement adviseert de minister over het voortdurend voldoen van het Vlaams betaalorgaan aan de accrediteringscriteria,
 - o het hoofd van het departement staat in voor het laten uitvoeren van de certificeringsaudit op de jaarrekeningen van het Vlaams betaalorgaan door een onafhankelijke auditororganisatie.
- Besluit van de secretaris-generaal tot delegatie van sommige bevoegdheden aan personeelsleden van het Departement Landbouw en Visserij van 24 maart 2017, hoofdstuk 5 - Delegatie aan het diensthoofd van de dienst Interne Audit, art. 30:

Het diensthoofd van de dienst Interne Audit staat het hoofd van het departement bij:

1° in het beheer van het erkenningsdossier van het Vlaams betaalorgaan;

2° in het laten uitvoeren van de certificeringsaudit op de jaarrekeningen van het Vlaams betaalorgaan door een onafhankelijke auditororganisatie als vermeld in artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013.

Taken

- *De continuïteit verzekeren voor de aanduiding en werking van de certificerende instantie in het kader van de jaarrekeningen van het betaalorgaan*

De certificerende instantie (CeI) is een private auditinstantie. De bevoegde autoriteit (BA) heeft de openbare aanbesteding gedelegeerd naar de secretaris-generaal van de administratie (Departement Landbouw en Visserij). De regels van overheidsopdrachten laten een maximale looptijd van het auditcontract van 4 financiële jaren toe. De dienst Interne Audit verzekert dat de aanbesteding gepubliceerd wordt conform de EU-regelgeving en richtsnoeren inzake de certificeringsaudit en dat het contract tijdig wordt toegekend.

De CeI heeft toegang tot alle IT systemen van het betaalorgaan, alsook tot alle data en informatie van het betaalorgaan. De BA volgt, via de dienst Interne Audit, alle vragen van de CeI aan het betaalorgaan en de haar gedelegeerde entiteiten op en zorgt ervoor dat alle benodigde informatie bezorgd kan worden.

De BA ondersteunt, via de dienst Interne Audit, de CeI in diens uitvoering van de aanbevelingen van DG Agri op de werking van de CeI. De CeI ontvangt alle richtsnoeren en verduidelijkingen over de audit van de jaarrekeningen van de Commissie aan de lidstaten en de briefwisseling ikv de financiële en conformiteitsgoedkeuring. In het geval dat DG Agri het werk van de CeI oordeelt als niet bevredigend, zal de BA de aanbevelingen evalueren en een follow up verzekeren.

- *Toezicht op naleving van de erkenningsvoorwaarden door het betaalorgaan*

De BA verzekert een continu toezicht op het naleven van de erkenningsvoorwaarden. Alle aangelegenheden die het betaalorgaan kunnen verhinderen de erkenningsvoorwaarden na te leven, worden opgevolgd. De dienst Interne Audit informeert de BA over alle significante moeilijkheden.

Het hoofd van het betaalorgaan stuurt jaarlijks in februari het eindrapport van de certificering van de jaarrekeningen met de auditbeoordeling naar de BA. Dit wordt vergezeld van een samenvattende nota over de auditbevindingen, conclusies van de accrediteringsvoorwaarden en remediërende acties voor tekortkomingen.

Het driejaarlijks rapport van de BA op het toezicht van het betaalorgaan en de monitoring van de activiteiten wordt voorbereid door de dienst Interne Audit. Hiervoor baseert zij zich hoofdzakelijk op de onafhankelijke jaarlijkse herbeoordeling van de accrediteringsvoorwaarden in de rapporten van de CeI. Bij de aanvang van de uitvoering van het GLB strategisch plan beoordeelt de CeI tijdens de certificeringsaudit op de jaarrekeningen van begrotingsjaar 2023 of het betaalorgaan nog steeds voldoet aan de accrediteringsvoorwaarden met in begrip van de nieuwe beoordelingscomponenten, zoals voorzien in de bijlage van de nieuwe gedelegeerde verordening.

- *Een sterke samenwerking tussen het betaalorgaan en de CeI in het New Delivery Model bewerkstelligen*

Met het oog op een nauwgezette monitoring van de erkenningsvoorwaarden vindt op regelmatige basis een formele vergadering plaats tussen de BA, het betaalorgaan, de Coördinerende instantie, de dienst Interne Audit, en indien mogelijk en gepast, de CeI. Daarnaast zal deze vergadering als platform dienen om allerhande kwesties met betrekking tot het werk van de entiteiten betrokken in de uitvoering van het GLB te behandelen en waar nodig en passend te bemiddelen.

- *Zorgen voor een vlotte communicatie met DG AGRI, in nauwe samenwerking met de coördinerende instantie*

De coördinerende instantie blijft ook in de nieuwe programmeringsperiode voor alle aangelegenheden betreffende de landbouwfondsen als enige gesprekspartner van de Commissie fungeren binnen de betrokken lidstaat. Een goede samenwerking in het kader van de aanzuiveringsprocedures volgens het New Delivery Model is dan ook zeker nodig.

Gezien de specifieke situatie in België, waarbij twee afzonderlijke GLB strategische plannen opgesteld en ingediend zullen worden, dient de Coördinerende instantie niet te voorzien in een consolidatie (met bijhorend oordeel) van de jaarlijkse prestatieverslaggeving van de twee regionale betaalorganen. Bijgevolg is de Belgische coördinatie niet gebonden aan de bijkomende minimumvereisten voor erkenning in bijlage II van de gedelegeerde verordening en wordt dus ook niet voorzien in een herziening van de erkenning.

7.2 Beschrijving van de monitoring- en verslagleggingsstructuur

De beheerautoriteit is verantwoordelijk voor de coördinatie en uitvoering van de monitoring en rapportering van het strategisch plan. De beheerautoriteit:

- staat in voor het elektronisch informatiesysteem dat de sleutel informatie, nodig voor de monitoring en evaluatie, registreert m.b.t. de implementatie van het strategisch plan, in het bijzonder voor het monitoren van de vooropgestelde doelstellingen en mijlpalen, met inbegrip van informatie over elke begunstigde en maatregel;
- ziet erop toe dat het jaarlijkse prestatieverslag opgesteld wordt en dat het bezorgd wordt aan de Europese Commissie, nadat de beheerautoriteit het verslag voor advies aan het Toezichtcomité heeft voorgelegd;
- onderneemt de nodige opvolgacties ter bijsturing van de implementatie van het strategisch plan.

De oplevering van het jaarlijkse prestatieverslag gebeurt in cascadevorm. Vanuit de individuele toepassingen die de interventies ondersteunen worden atomaire data opgehaald naar een specifieke IT-module. Voor elke interventie wordt vooraf bepaald welke monitoringsgegevens noodzakelijk zijn en waar ze beschikbaar zijn (vb. via de steunaanvraag modules van de diverse interventies). Daar wordt, voor de interventies die dat vereisen, een berekening uitgevoerd, gebruik makend van dezelfde algoritmes als waarmee de berekening voor de uitbetaling is gebeurd. Deze berekeningen leveren cijfers op die noodzakelijk zijn voor het jaarlijkse prestatieverslag en de tweejaarlijkse prestatie-evaluatie. De resulterende waarde zal ter validatie worden voorgelegd aan de maatregelbeheerder, de inhoudelijk verantwoordelijke van de interventie. Deze dient de kwaliteit van de data te beoordelen en expliciet de geproduceerde data te valideren.

Na validatie worden de data beschikbaar gesteld, waarna deze opgehaald kan worden door het datawarehouse van Departement Landbouw en Visserij. Vanuit het datawarehouse worden financiële data en de resultaat- en de outputindicatoren berekend.

Daarnaast kan hieruit ook de benodigde data voor het jaarlijkse prestatieverslag worden berekend. Het gaat hierbij dan onder meer om de werkelijke output, de uitgaven, het werkelijke eenheidsbedrag en de afstand tot de mijlpalen van de resultaatindicatoren.

Op basis van deze data wordt bijkomend kwalitatieve informatie verstrekt over de uitvoering van het GLB-strategische plan en mogelijke problemen of afwijkingen bij de uitvoering.

Om de controles, zowel het aantal verrichte controles als de resultaten ervan, adequaat op te volgen worden intern nog controlestatistieken opgemaakt, ook al moeten deze niet langer aan de Commissie worden toegezonden. Deze controlestatistieken zullen worden gebruikt om het foutenpercentage te bepalen en, meer in het algemeen, om het beheer van de Fondsen te controleren. De aanpak hiervoor zal gelijkaardig zijn als deze voor de data bestemd voor het APR.

7.3 Informatie over controlesysteem en boetes

7.3.1 GBCS - Geïntegreerd beheers- en controlesysteem

Is GBCS gebruikt om de interventies in de wijnsector te beheren en te controleren, zoals vastgesteld in Titel III van Verordening (EU) ...? [Verordening strategische GLB-plannen]? : **Nee**

Is GBCS gebruikt om de conditionaliteit te beheren en te controleren? : **Ja**

Artikel 65, lid 4, punt d), van de horizontale verordening geeft de lidstaat de mogelijkheid het “landbouwperceel” te definiëren. Geef de definitie van “landbouwperceel” in uw lidstaat op.

Een landbouwperceel is een door de landbouwer aangegeven stuk grond dat aaneengesloten is en niet meer dan één enkele teelt omvat en indien van toepassing, dat wordt begrensd door een agromilieue- en klimaatmaatregel of beheerovereenkomst of ecoregeling.

7.3.1.1 Alle elementen van het GBCS, overeenkomstig de horizontale verordening, zijn gevestigd en werkzaam vanaf 1 januari 2023

Alle elementen van het GBCS, overeenkomstig de horizontale verordening, zijn gevestigd en werkzaam sinds 1 januari 2023 : **Ja**

7.3.1.1.1 Landbouwpercelenidentificatiesysteem (LPIS)

Het LPIS in Vlaanderen is een landbouwperceelsysteem. Een referentieperceel komt overeen met één gewas en wordt gebruikt door één landbouwer tegelijk.

Elk jaar geeft de landbouwer al zijn referentiepercelen aan in zijn verzamelaanvraag. Om de landbouwer te ondersteunen met een correcte perceelsaangifte en om de LPIS kwaliteit te behouden, worden de referentiepercelen van de voorgaande campagne voorgedrukt (die kunnen gecorrigeerd worden door de landbouwer).

Bovenop de verzamelaanvraag, wordt het LPIS continu geactualiseerd met behulp van veldbezoeken, artificial intelligence, kwaliteitscontrole o.b.v. risicoanalyse, controle via monitoring, ...

Het betaalorgaan gebruikt orthobeelden (winter/lente) met een resolutie van 25 cm. Bij het begin van de campagne wordt gestart met beelden van het voorgaande jaar maar in juni ontvangt het betaalorgaan nieuwe beelden van de lopende campagne.

In het GBCS kunnen met betrekking tot het beheer en de controle van de verschillende GBCS-interventies maar ook van de conditionaliteit, drie opeenvolgende procesflows onderscheiden worden met elk hun eigen toepassingen: aangiftes, controles, berekeningen & betalingen.

Procesflow aangiftes

Deze procesflow heeft betrekking op:

1. het beheer van de basisgegevens
2. de toepassingen die nodig zijn om begunstigden een steunaanvraag te kunnen laten indienen en
3. de eigenlijke indiening van de steunaanvragen waarop de conditionaliteit van toepassing is.

Deze procesflow omvat:

1. het beheer van landbouweridentificatie, betalingsrechten, ecoregelingen, agromilieu- en klimaatmaatregelen en andere beheersverbintenissen
2. de aangifte via de jaarlijkse verzamelaanvraag (e-VA = GSA)
3. de administratieve controles en cross-checks op de ingediende verzamelaanvraag.

Procesflow controles

Deze procesflow omvat:

1. Risicoanalyse + selectie
2. Uitvoeren controles ter plaatse
3. Checks by Monitoring

Procesflow berekeningen en betalingen

Deze procesflow omvat:

1. Berekeningen (waaronder het toepassen van sancties)
2. Betalingen

Deze drie proces flows worden ondersteund en gevoed door de verschillende delen van het GBCS zoals de identificatiedatabank, LPIS, GIS, boekhoudkundig systeem, Sanitel (dierlijke gegevens), geotagged photoapp. Daarbij gebeurt afstemming met authentieke bronnen zoals het KBO en het Rijksregister. Automatische digitalisering op basis van Artificial Intelligence wordt ingezet om de processen te verbeteren.

Het Area Monitoring System (AMS) maakt integraal deel uit van het GBCS en ligt mee aan de basis van

de drie proces flows die doorlopen worden bij het beheer en de controle van de conditionaliteit. AMS-data zullen gecombineerd worden met LPIS-data en data uit de verzamelaanvraag. Cross-checks tussen deze data zullen uitgevoerd worden. Daar waar mogelijk worden AMS-data gebruikt om systematische controles uit te voeren om zo de naleving te beoordelen. Finaal zal het AMS ook mee aan de basis liggen van de rapportage over de conditionaliteit.

Daarnaast wordt het AMS gebruikt om daar waar mogelijk de landbouwers te helpen bij het voldoen aan de conditionaliteit bv. door hen vroegtijdig te wijzen op mogelijke niet-nalevingen.

Meer informatie over de controle en sanctionering van de conditionaliteit is terug te vinden onder 7.4.

7.3.1.1.2 Geospatiaal en diergebonden aanvraagstelsysteem

Vlaanderen maakt reeds vele jaren gebruik van een geo-spatiaal en online aanvraagstelsysteem voor perceelsgerelateerde steunregelingen, de jaarlijkse verzamelaanvraag. Hierin krijgen de landbouwers steeds de meest recente informatie uit het LPIS te zien.

De diergerelateerde data worden niet beheerd door het betaalorgaan zelf. Het betaalorgaan beschikt echter over toegang tot de databank voor dieren (Sanitel) die beheerd wordt door de federale overheidsdienst FAVV (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen). Deze databank biedt een hoge mate van zekerheid voor een goed beheer van de betrokken steunregelingen en laat ons toe om bij steunaanvragen voor dieren met een 'claimless' systeem te werken. De landbouwer dient jaarlijks een deelnameverklaring in indien hij wil deelnemen aan de subsidieregeling voor de gekoppelde steun voor zoogkoeien of de AMKM 'Behoud van lokale veerassen'. De administratie (het betaalorgaan) haalt dan op een geautomatiseerde wijze de diergegevens en de bewegingsmeldingen uit de databank voor dieren (Sanitel). Dit gebeurt op basis van de veebeslagnummers gekend in het identificatiesysteem van het betaalorgaan. Het aantal premiegerechtigde dieren wordt door de administratie berekend uit de Sanitel gegevens.

7.3.1.1.3 Past u een geautomatiseerd claimsysteem toe (in de zin van artikel 65, lid 4, punt f), van de horizontale verordening?

Voor areaalgebonden interventies? : **Nee**

Voor diergebonden interventies? : **Ja**

7.3.1.1.4 Areaalmonitoringsysteem (AMS)

Het areaalmonitoringsysteem wordt verder geconcretiseerd nadat de uitvoeringsverordeningen en de gedelegeerde verordeningen bij Verordening (EU) 2021/2115 zijn goedgekeurd en gepubliceerd.

7.3.1.1.6 Identificatie- en registratiesysteem van betalingsrechten, indien van toepassing

Zijn de vereisten van artikel 71 van de horizontale verordening in acht genomen? : **Ja**

7.3.1.1.7 Identificatie- en registratieregeling voor dieren in de zin van artikel 65, lid 4, punt c) [Artikel 66, lid 1, punt g), van de horizontale verordening]

Hebt u een identificatie- en registratieregeling voor dieren als bedoeld in artikel 66, lid 1, punt g), van de horizontale verordening? : **Ja**

bij Verordening (EG) nr. 1760/2000 van het Europees Parlement en de Raad vastgestelde identificatie- en registratieregeling voor runderen : **Ja**

identificatie- en registratieregeling voor schapen en geiten die is vastgesteld bij Verordening (EG) nr. 21/2004 van de Raad : **Ja**

identificatie- en registratieregeling voor varkens die is vastgesteld bij Richtlijn 2008/71/EG van de Raad : **Ja**

7.3.2 Niet-GBCS

7.3.2.1 Korte beschrijving van het sanctiesysteem voor niet-GBCS-interventies, in lijn met de principes van doeltreffendheid, evenredigheid en afschrikking

Niet-GBCS ELGF

De sanctieregeling GMO Groenten en Fruit wordt beschreven in de gedelegeerde verordening 2017/891.

Dit zal ter inspiratie dienen bij de sanctieregeling in de periode 2023-2027.

Indien een producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties aantoonbaar fraude heeft gepleegd die betrekking heeft op steun in het kader van Verordening (EU) nr. 1308/2013, gaat de lidstaat, onverminderd andere sancties die op grond van de nationale en Uniewetgeving van toepassing zijn, over tot:

1. intrekking van de erkenning van die organisatie of unie;
2. uitsluiting van de betrokken acties van bijstandsverlening in het kader van het betrokken operationele programma, en terugvordering van eventueel reeds voor die acties betaalde steun, en
3. uitsluiting van die organisatie of unie van erkenning in het daaropvolgende jaar.

Er worden eveneens sancties voorzien voor niet subsidiabele bedragen, administratieve sancties naar aanleiding van eerstelijnscontroles op het uit de markt nemen van producten, administratieve sancties voor ontvangers van producten die uit de markt zijn genomen en administratieve sancties voor groen oogsten en niet oogsten, alsook sancties voor het niet halen of niet naleven van bepaalde opgelegde voorwaarden, limieten of standaarden.

Voor het bijteeltprogramma worden zowel administratieve controles uitgevoerd als controles ter plaatse. Ingeval bij controle wordt vastgesteld dat een uitgave/actie niet in aanmerking komt voor subsidiëring dan wordt het bedrag van deze actie in mindering gebracht op het totaalbedrag van de gevraagde financiële steun. Ingeval van fraude of ernstige nalatigheid waarvoor de begunstigde verantwoordelijk is, betaalt hij de ontvangen onverschuldigde betalingen, inclusief rente, terug overeenkomstig artikel 63, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 en betaalt hij daarbovenop een bedrag dat gelijk is aan het verschil tussen het oorspronkelijk betaalde bedrag en het bedrag waarop hij recht heeft. De rente die wordt toegevoegd aan het bedrag van overeenkomstig artikel 54, lid 1, artikel 58, lid 1, onder e), of artikel 63, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 teruggevorderde onverschuldigde betalingen, wordt berekend overeenkomstig artikel 27 van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 908/2014.

Niet-GBCS Elfpo

Indien niet aan de toegangsvoorwaarden kan voldaan worden is de verlaging steeds 100%.

Voor de verbintenisvoorwaarden die gecontroleerd worden bij betalingsaanvraag wordt er gewerkt met een systeem van verlaging. Er zijn mogelijkheden om bepaalde onopzettelijke/niet moedwillige fouten te remediëren. Indien remediëring niet kan of niet aan de orde is, wordt er gewerkt met verlaging tussen percentage meer dan 0 en 100%. Hiervoor wordt een administratief reglement uitgewerkt dat raadpleegbaar is door de aanvragers. Bij de hoogte van deze verlaging zal een evenwicht gezocht worden tussen proportionaliteit en afschrikking.

Indien kosten aangegeven worden bij betalingsaanvraag die bij administratieve controle niet subsidiabel blijken te zijn wordt eveneens een systeem van verlagingen toegepast. Ook hierbij wordt een evenwicht gezocht tussen proportionaliteit (menselijke fout) en voldoende afschrikking.

7.3.2.2 Brief description of the control system for non-IACS (control methods, cross-checks, durability of investments and related ex-post checks, etc)

Niet-GBCS ELGF

De controleregeling voor GMO Groenten en fruit wordt beschreven in de verordeningen 2017/891 en 2017/892:

- Controles op de erkenningsvoorwaarden.
- Administratief inhoudelijke controles van de waarde van de afgezette productie.
- Administratief inhoudelijke controle van het ingediende operationeel programma + wijzigingen + bezwaren.
- Administratief inhoudelijke controles van de steunaanvraag.

- Administratief boekhoudkundige controles van de steunaanvraag.
- Controles ter plaatse

Dit zal ter inspiratie dienen bij de controleregeling in de periode 2023-2027.

De controleregeling voor het bijenteeltprogramma wordt beschreven in Verordening (EU) 2015/1368. Het gaat hierbij zowel om administratieve controles als controles ter plaatse. Hierbij wordt er nagegaan of de in de bijenteeltprogramma's vervatte maatregelen correct zijn uitgevoerd. Verder wordt ook gecontroleerd of de verrichte uitgaven minstens gelijk zijn aan de gevraagde financiële steun en of het aantal gedeclareerde bijenkasten, waar van toepassing, overeenstemt met het geconstateerd aantal bijenkasten.

Voor het bijenteeltprogramma worden administratieve controles en controles ter plaatse verricht.

Op elke steunaanvraag wordt een administratieve controle gedaan. Dit is een controle aan de hand van het ingediend overzicht van de gedane uitgaven. Hierbij worden onder meer personeelskosten en een selectie van uitgaven (andere dan personeelskosten) nagegaan aan de hand van stavingstukken. Deze stavingstukken worden ter controle bij de begunstigde opgevraagd, gecontroleerd en geverifieerd met hun inbreng in de steunaanvraag. Ingeval het voor bepaalde uitgaven onduidelijkheden zijn, dan zal bijkomende uitleg worden gevraagd.

Een controle ter plaatse kan worden uitgevoerd bij een tussentijdse betaalaanvraag. Er wordt voorzien dat in de loop van het uitvoeringsjaar ten minste 1 controle ter plaatse wordt uitgevoerd. Bij elke aanvraag voor een saldo wordt jaarlijks steeds een eindcontrole ter plaatse uitgevoerd. Bij een controle ter plaatse worden de ingediende uitgaven voor de betrokken periode gecontroleerd maar kunnen ook nog acties/uitgaven, investeringen of aankopen uit voorgaande periodes waarop enkel een administratieve controle is gedaan ter plaatse worden gecontroleerd. De uitgaven worden op voorhand geselecteerd aan de hand van enkele criteria.

Niet-GBCS Elfpo

Er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de steunaanvraag en de betalingsaanvraag. De toegangsvoorwaarden worden maximaal gecontroleerd op moment van steunaanvraag en dit voor het selectieproces. Indien aan één van de toegangsvoorwaarden niet kan voldaan worden is in het geheel geen steun mogelijk. Er wordt maximaal ingezet op data-gestuurde toegangsvoorwaarden die op deze manier automatisch gecontroleerd kunnen worden. Ook het SMART principe is een belangrijke leidraad.

De verbintenisvoorwaarden worden maximaal gecontroleerd op het moment van de betalingsaanvraag. Ook hier wordt bijzonder aandacht gegeven aan het SMART principe. In kader van de verbintenisvoorwaarden wordt een systeem van verlagingen toegepast waarbij de verlaging gedeeltelijk of volledig kan zijn.

Naast de controle van de toegangs- en verbintenisvoorwaarden wordt er bijzondere aandacht besteed aan de beheersbaarheid en controleerbaarheid van de interventies. Zo worden de steunvoorwaarden zo eenvoudig mogelijk gehouden, waarbij steeds de afweging wordt gemaakt van bijkomende lasten voor de aanvrager tegenover de noodzakelijkheid om de doelstellingen en de efficiënte en effectieve inzet van overheidsmiddelen te bereiken.

In bepaalde maatregelen (vb. de investeringssteunmaatregel) wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van normbedragen per eenheid (zowel op het niveau van de steunaanvraag als de betalingsaanvraag). Voor bepaalde kosten zoals personeelskosten en overheadkosten wordt er gewerkt met vereenvoudigde kostenopties.

Indien de aanvrager bij betalingsaanvraag kosten aangegeven heeft die bij administratieve controle niet subsidiabel blijken te zijn, wordt hiervoor een systeem van verlagingen toegepast, waarbij een evenwicht

gezocht wordt tussen proportionaliteit en voldoende afschrikking.

De controlerichtlijnen (incl. controlepercentages en de risicoanalyses) worden verder uitgewerkt en zullen geïnspireerd zijn op de controleregels- en richtlijnen die in het PDPO III toegepast werden.

7.3.2.3 Regels inzake overheidsopdrachten?

Korte beschrijving van hoe wordt gezorgd voor de naleving van de regels voor overheidsopdrachten.

De begunstigden die verplicht zijn om de wet op overheidsopdrachten na te leven, worden hierop gecontroleerd. Aan de hand van het ingediende (subsidie)dossier worden de opdracht(en) die in aanmerkingen kunnen komen voor controle op de correcte toepassing van de wet op de overheidsopdrachten geselecteerd. Vervolgens wordt steekproefsgewijs gecontroleerd of voor deze opdrachten de wetgeving op overheidsopdrachten is nageleefd. De al dan niet correcte toepassing van de wet overheidsopdrachten (op basis van Europese en nationale wetgeving) wordt gecontroleerd, rekening houdend met bepaalde risicofactoren en de bij wet bepaalde vereisten van toepassing op de gebruikte procedure. Bij het niet of onvoldoende naleven van de wet kan, afhankelijk van de vastgestelde onregelmatigheid, een bepaald percentage verlaging worden toegepast of wordt een waarschuwing gestuurd.

Specifiek bij de LEADER-interventie worden de controleregels voor de naleving en toepassing van de wet op de overheidsopdrachten opgenomen in een controle- en beheershandboek, opgemaakt aan de hand van de kennis en ervaring tijdens de vorige programmaperiode. De betreffende beheersdienst stelt de informatie over de toepassing van de wet op de overheidsopdrachten ter beschikking aan de Plaatselijke Groepen die op hun beurt projectpromotoren informeren en sensibiliseren.

7.4 Conditionaliteit

7.4.1 Controlesysteem voor de conditionaliteit

7.4.1.1 Beschrijving van het controlesysteem voor de conditionaliteit

Type 1: Volledige controles conditionaliteit ("1% - controles")

Ten minste 1% van alle landbouwers die steun aanvragen, worden door het Departement Landbouw en Visserij gecontroleerd op de conditionaliteit. Deze controles worden de 'volledige controles conditionaliteit' of '1% - controles' genoemd.

In principe worden alle beheerseisen en normen bij een aanvrager op hetzelfde moment gecontroleerd. Er zijn enkele beheerseisen/normen die niet opgenomen zijn in de 1% - controles van het Departement Landbouw en Visserij.

De 1% - controles worden uitgevoerd op basis van een selectie via een risicoanalyse en een aselechte steekproef. Deze controles worden gespreid over het hele jaar uitgevoerd.

Type 2: Administratieve controles

Een aantal beheerseisen en normen (of aspecten ervan) worden niet ter plaatse gecontroleerd, maar volledig administratief. Het gaat hier dus om 100% - controles bij alle landbouwers.

Type 3: Niet-nalevingen vastgesteld door het Departement Landbouw en Visserij tijdens andere controles (= 'ad hoc'- vaststellingen)

Het Departement Landbouw en Visserij voert (naast de 1%-controles) ook heel wat controles uit op allerlei premievoorwaarden op percelen of dieren in het kader van diverse steunmaatregelen. Het kan voorkomen dat tijdens deze controles ook niet-nalevingen in het kader van de conditionaliteit worden vastgesteld op diezelfde percelen of bij diezelfde dieren. Deze vaststellingen leiden dan ook tot verlagingen in het kader van de conditionaliteit. Dit zijn dus geen volledige controles op de conditionaliteit. Enkel de niet-nalevingen worden geregistreerd en leiden automatisch tot een berekening van de sanctie voor conditionaliteit.

Type 4 : Niet-nalevingen vastgesteld door externe beheersdiensten

Het Departement Landbouw en Visserij heeft met een aantal externe beheersdiensten (zie 7.1) een

samenwerkingsprotocol afgesloten met betrekking tot de conditionaliteit. In dat protocol worden afspraken gemaakt in verband met de betrokken beheerseisen en normen, het uitwisselen van gegevens, de mogelijkheid tot geïntegreerde controles en de opvolging van de conditionaliteit.

Deze beheersdiensten voeren heel wat controles uit in het kader van hun eigen controleopdrachten. Bepaalde delen van die controles kunnen betrekking hebben op de conditionaliteit. Wanneer die beheersdiensten niet-nalevingen van de conditionaliteit vaststellen bij aanvragers van steun, worden deze ook geregistreerd in de databank van het Departement Landbouw en Visserij.

7.4.1.2 Soorten controles

RBE / GLMC	Soorten controles
GAEC01 - Instandhouding van blijvend grasland op basis van een verhouding blijvend grasland ten opzichte van het landbouwareaal op nationaal, regionaal, subregionaal niveau of op het niveau van groepen bedrijven of individuele bedrijven, dit alles ten opzichte van het referentiejaar 2018. Maximale daling van 5 % ten opzichte van het referentiejaar.	
GAEC02 - Bescherming van wetlands en veengebieden	
GAEC03 - Verbod op het verbranden van stoppels, behalve om fytosanitaire redenen	
GAEC04 - Het aanleggen van bufferstroken langs waterlopen	
GAEC05 - Bodembewerkingsbeheer, ter vermindering van het risico van bodemdegradatie en erosie, onder meer door rekening te houden met de hellingshoek	
GAEC06 - Minimale bodembedekking om in de meest kwetsbare perioden kale grond te voorkomen	
GAEC07 - Gewasrotatie op bouwland, met uitzondering van gewassen die onder water groeien	
GAEC08 - Minimaal aandeel landbouwareaal dat gewijd is aan niet-productieve oppervlakten of elementen. Minimaal aandeel van ten minste 4 % van het bouwland op bedrijfsniveau dat bestemd is voor niet-productieve gebieden en elementen, met inbegrip van braakliggend land. Ingeval een landbouwer zich er in het kader van een uitgebreide ecoregeling overeenkomstig artikel 31, lid 6 bis, toe verbindt ten minste 7 % van zijn bouwland te bestemmen voor niet-productieve arealen en elementen, braakliggend land inbegrepen, wordt het aan de naleving van deze GLMC toe te rekenen aandeel beperkt tot 3 %. Minimaal aandeel van ten minste 7 % van het bouwland op bedrijfsniveau indien dit ook vanggewassen of stikstofbindende gewassen omvat die geteeld worden zonder gebruikmaking van gewasbeschermingsmiddelen, waarvan 3 % braak ligt of niet-productieve elementen zijn. De lidstaten dienen voor vanggewassen de wegingsfactor 0,3 te hanteren. Behoud van landschapselementen. Verbod op het snoeien van heggen en bomen in de vogelbroedperiode. Facultatief, maatregelen om invasieve plantensoorten te voorkomen.	
GAEC09 - Verbod op het omzetten of ploegen van blijvend grasland dat is aangewezen als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland in Natura 2000-gebieden	
SMR01 - Directive 2000/60/EC of 23 October 2000 of the European Parliament and of the Council establishing a framework for Community action in the field of water policy: Article 11(3), point (e), and point (h), as regards mandatory requirements to control diffuse sources of pollution by phosphates	
SMR02 - Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources: Articles 4 and 5	
SMR03 - Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds: Article 3(1), Article 3(2), point (b), Article 4(1), (2) and (4)	
SMR04 - Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild flora and fauna: Article 6(1) and (2)	
SMR05 - Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, laying down procedures in matters of food safety: Articles 14 and 15, Article 17(1) and Articles 18, 19 and 20	
SMR06 - Council Directive 96/22/EC of 29 April 1996 concerning the prohibition on the use in stockfarming of certain substances having a hormonal or thyrostatic action and beta-agonists, and repealing Directives 81/602/EEC, 88/146/EEC and 88/299/EEC: Article 3, points (a), (b), (d) and (e), and Articles 4, 5 and 7	
SMR07 - Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC: Article 55, first and second sentence	
SMR08 - Directive 2009/128/EC of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing a framework for Community action to achieve the sustainable use of pesticides: Article 5(2) and Article 8(1) to (5); Article 12 with regard to restrictions on the use of pesticides in protected areas defined on the basis of Directive 2000/60/EC and Natura 2000 legislation; Article 13(1) and (3) on handling and storage of pesticides and disposal of remnants	

SMR09 - Council Directive 2008/119/EC of 18 December 2008 laying down minimum standards for the protection of calves: Articles 3 and 4	
SMR10 - Council Directive 2008/120/EC of 18 December 2008 laying down minimum standards for the protection of pigs: Articles 3 and 4	
SMR11 - Council Directive 98/58/EC of 20 July 1998 concerning the protection of animals kept for farming purposes: Article 4	

7.4.2 Sanctiesysteem voor de conditionaliteit

7.4.2.1 Beschrijving van het sanctiesysteem voor de conditionaliteit

Beoordeling

Een niet-naleving van de conditionaliteit wordt beoordeeld volgens de volgende criteria:

1. ernst (zwaar, gemiddeld, licht)
2. omvang (is er invloed, zo ja beperkt tot het bedrijf of ook daarbuiten)
3. permanent karakter
4. herhaling
5. opzet

Sanctie

De administratieve sanctie bedraagt, als een eerste niet-naleving het gevolg is van een nalatigheid, in de regel 3% van het totale bedrag. Het betaalorgaan kan op basis van de beoordeling van de niet-naleving besluiten om dat percentage te verlagen of te verhogen.

Herhaling

Bij een eerste herhaling van dezelfde niet-naleving, wordt het sanctiepercentage in de regel 10%. Verdere herhalingen van dezelfde niet-naleving worden als een opzettelijke niet-naleving beschouwd.

Opzet

Als de niet-naleving door de landbouwer met opzet is begaan, bedraagt de verlaging die wordt toegepast ten minste 15% van het totale bedrag.

7.4.2.2 Definition and application of 'reoccurrence' (calculation and time span covered):

Herhaling van een niet-naleving betekent dat dezelfde beheerseis of norm meer dan 1 maal niet wordt nageleefd in een achtereenvolgende periode van 3 kalenderjaren.

7.4.2.3 Definition and application of 'intentionality'

Als de niet-naleving door de landbouwer met opzet is begaan, bedraagt de verlaging die wordt toegepast ten minste 15% van het totale bedrag.

7.4.3 Indication of the application of a simplified control system for small farmers

Niet van toepassing

7.4.4 Competent control bodies responsible for the checks of conditionality practices, statutory management requirements

Het bevoegde controleorgaan zit binnen het Departement Landbouw en Visserij

Het Departement Landbouw en Visserij heeft met een aantal externe beheersdiensten een samenwerkingsprotocol afgesloten met betrekking tot de conditionaliteit en beheerseisen. Er zijn samenwerkingsafspraken met de volgende externe beheersdiensten:

- Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
- Vlaamse Landmaatschappij
- Agentschap voor Natuur en Bos
- Departement Omgeving

RBE / GLMC	Naam van het betaalorgaan	Naam van de controle-instantie	Naam van de verantwoordelijke voor de controle	Adres	E-mail
SMR05	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR03	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR04	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR08	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR09	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC02	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC03	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC04	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC09	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR06	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be

SMR01	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR02	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR07	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC01	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC05	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC06	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC07	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
GAEC08	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR10	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be
SMR11	Vlaams Betaalorgaan	Departement Landbouw en Visserij	Kristof Vanoost	Ellipsgebouw Koning Albert II laan 35 bus 40, 1030 Brussel	Kristof.vanoost@lv.vlaanderen.be

7.5 Sociale conditionaliteit

7.5.1. Beschrijving van het controlesysteem voor sociale conditionaliteit

Voor de implementatie van de sociale conditionaliteit zal samengewerkt worden met onder meer de federale overheidsdiensten zodat dit zo snel als haalbaar in voege kan treden. Het Europees akkoord voorziet, gezien de complexiteit van de materie, de mogelijkheid om de toepassing ten laatste op 1 januari 2025 in werking te laten treden.

7.5.2. Beschrijving van het sanctiesysteem voor sociale conditionaliteit

Voor de implementatie van de sociale conditionaliteit zal samengewerkt worden met onder meer de federale overheidsdiensten zodat dit zo snel als haalbaar in voege kan treden. Het Europees akkoord voorziet, gezien de complexiteit van de materie, de mogelijkheid om de toepassing ten laatste op 1 januari 2025 in werking te laten treden.

8 Modernisering: AKIS en digitalisering

8.1 AKIS

8.1 Algemene beoogde organisatiestructuur van het verbeterde AKIS

Vlaanderen gaat praten op de uitstekende kwaliteit van de onderzoeks- en kennisinstellingen, van het land- en tuinbouwonderwijs en van goed functionerende landbouwkennis- en innovatiesystemen. Excellente onderzoeksinfrastructuur blijft een basisvoorwaarde voor een goed werkend AKIS. In Vlaanderen is dat het geval voor zowel de harde onderzoeksinfrastructuur als databanken, standaarden en protocollen. Landbouwonderzoek rust vandaag in Vlaanderen op 3 pijlers: universiteiten (fundamenteel onderzoek), praktijkcentra (praktijkonderzoek en demonstratief onderzoek, vaak gericht op één enkele deelsector) en het ILVO (toegepast onderzoek). Het praktijkonderzoek is in Vlaanderen zeer sterk uitgebouwd. Het is het sluitstuk van de keten van onderzoek waarop de innovatiekracht van de land- en tuinbouw in Vlaanderen steunt. De gespecialiseerde praktijkcentra in Vlaanderen hebben zich ontwikkeld als een referentiepunt voor hun sector, zijn laagdrempelig voor de landbouwers en dragen bij tot het hoogtechnologisch karakter dat de Vlaamse land- en tuinbouw kenmerkt. De praktijkcentra zijn de plaats waar onderzoekers hun resultaten tonen en uitwisselen met landbouwers om hun noden te kennen. Er bestaan in Vlaanderen ook verschillende ad hoc netwerken van AKIS-actoren waarbinnen kennis gedeeld wordt en samenwerking afgesproken wordt.

Maar om kennis en innovaties maximaal uit te dragen ontbreken nog bepaalde bruggen tussen onderzoek, advisering, naschoolse vorming, EIP en VLIF innovatieve projectsteun. Zo is de kennisdoorstroming vanuit het onderzoek naar de naschoolse vorming soms nog ondermaats en zijn adviseurs nog te weinig betrokken in AKIS, zoals betrokkenheid in EIP-projecten en demonstratieprojecten. De AKIS-interventies zijn complementair aan de Vlaamse subsidie instrumenten om kennisdoorstroming te stimuleren.

Het in het nieuwe GLB beoogde AKIS bevat vier groepen van acties:

1. Versterken van kennisstromen en verbindingen tussen onderzoek en praktijk
2. Het bevorderen van de kennis van alle bedrijfsadviseurs en het versterken van hun onderlinge verbinding binnen de AKIS
3. Verbetering van thematische en grensoverschrijdende interactieve innovatie
4. Ondersteuning van de digitale transitie in de landbouw om kennisdeling te verbeteren

De interventies waarop daartoe wordt ingezet zijn:

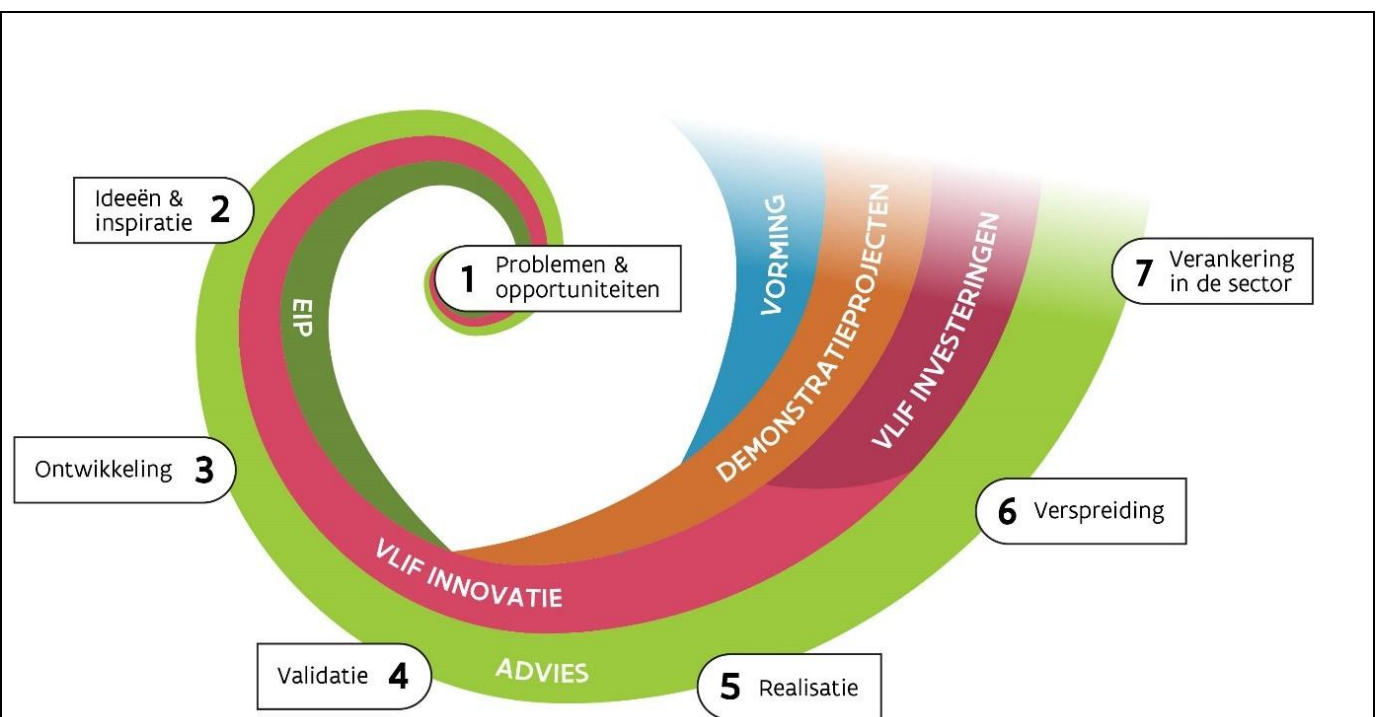
1. Vraaggestuurde vorming en advies op maat
2. Aanbodgestuurde vorming
3. Europese Innovatiepartnerschappen (EIP)
4. Demonstratieprojecten
5. VLIF-steun voor innovatieve investeringen

Hieronder wordt het AKIS strategisch plan uitgelegd, ingedeeld volgens de vier groepen van acties die hierboven vermeld zijn.

(1) Versterken van kennisstromen en verbindingen tussen onderzoek en praktijk

Om kennisstromen te versterken en AKIS-actoren beter te verbinden worden de links tussen de verschillende interventies verbeterd op diverse manieren.

De interventies worden goed op elkaar afgestemd en ook op de niet GLB-instrumenten. Opvolging in financiering gedurende het hele innovatieproces wordt gegarandeerd: in elke fase van het innovatieproces, van idee tot opschaling, is ondersteuning mogelijk zodat het proces niet stilvalt.

Op de website van het Vlaams Ruraal Netwerk (VRN) (GLB-netwerk) wordt een GLB-subsidiewijzer opgenomen. Zo kan iedere potentieel begunstigde snel en op maat opzoeken welke steunmogelijkheden er binnen het GLB specifiek voor hem/haar relevant kunnen zijn.

VRN organiseert events om AKIS-actoren (onderzoek, landbouwers en adviseurs) met elkaar te verbinden en te netwerken, zodat ze elkaar gemakkelijk weten te vinden voor verdere samenwerking. Zo kunnen onderzoekers op deze events hun kennis delen met de praktijk en leren ze op een interactieve manier de noden en bezorgdheden van landbouwers en adviseurs kennen.

Vlaanderen voorziet voor landbouwers heel veel basisopleidingen (korte vorming) die druk bijgewoond worden door landbouwers. Er is echter nood aan meer gespecialiseerde opleidingen of opleidingen op een hoger niveau. Zo kunnen op managementniveau het opleidingsniveau en de professionalisering omhoog. Naast vakkennis is er ook behoefte aan kennis van marktwerving, management, handel, enz. Er is dikwijls gebrek aan inzicht in de marktsituatie en de prijsvorming waardoor te weinig wordt ingespeeld op de marktvraag en niet alle marktopportunities gegrepen worden. Via de vraaggestuurde vorming kunnen landbouwers op eigen initiatief vormingsactiviteiten (cursussen) aanvragen bij erkende dienstverleners, die mogelijks ook een ruimer publiek beogen dan enkel landbouwers. Ook wordt er training georganiseerd voor adviseurs, onderzoekers, erfbetreders,...

Er wordt onderzocht of in de agenda op de website van het Vlaams Ruraal Netwerk opleidingscentra zelf hun komende opleidingen kunnen ingeven, zodat info van verschillende centra op één plaats wordt gecentraliseerd en één algemeen overzicht kan worden gegeven.

De resultaten van onderzoek moeten voor de landbouwer haalbaar zijn en de implementatie ervan moet betaalbaar zijn. De interventie demonstratieprojecten is de interventie bij uitstek om garantie te bieden voor een vlotte doorstroming van onderzoek naar praktijk. Demonstratieprojecten waarin zowel landbouwers als adviseurs betrokken zijn voor het geven van de demonstraties zullen een voordeel krijgen in de selectie, om op die manier peer-to-peer learning te stimuleren.

De maatregel VLIF-steun voor innovatieve investeringen kende in PDPO 2014-2022 veel succes bij landbouwers die een innovatief idee wilden uitwerken tot een concrete innovatieve investering.

Onderzoeks- en studiekosten worden gesubsidieerd tot een bepaald percentage van de investeringskost. Landbouwers werden door deze maatregel niet verplicht om de resultaten achteraf te delen. In de nieuwe interventie VLIF-steun voor innovatieve investeringen zullen landbouwers beloond worden voor hun inspanningen om de resultaten van hun project te delen met andere landbouwers.

Landbouwers hebben hulp nodig om hun weg te vinden binnen het AKIS en vooral wat betreft adviesverlening (zowel publiek als privaat). Door selectie via certificering in plaats van overheidsopdrachten vergroot het advieslandschap en zal een landbouwer beroep kunnen doen op een ruimer aanbod van adviesdiensten. Monitoring en evaluatie en ook certificatie van adviesverleners leiden tot meer transparantie en kwaliteitsvolle adviesverlening. Er wordt onderzocht of een samenwerkingsplatform kan ontwikkeld worden op de website van het VRN, met als doel kennis te delen, oproepen naar samenwerking te bundelen ...

In PDPO 2014-2022 was er weinig controle op de inhoudelijke kwaliteit van de naschoolse vorming en van de advisering, aangezien dergelijke controle niet evident is en de nodige expertise vereist. Het advies en de vorming werden bovendien gratis aangeboden, waardoor de landbouwer ook weinig kritisch was ten opzichte van de geleverde diensten. De landbouwers zullen in de vernieuwde interventies een beperkte eigen financiële bijdrage moeten leveren waarvan de hoogte afhankelijk is van het thema. Hierdoor waken ze mee over de kwaliteit van de vorming en de adviesverlening.

(2) Het bevorderen van de kennis van alle bedrijfsadviseurs en het versterken van hun onderlinge verbinding binnen de AKIS

In Vlaanderen is er een grote diversiteit tussen adviseurs. Een deel van de adviseurs is zowel in onderzoek als advies betrokken; zo zijn heel wat adviseurs tewerkgesteld op de praktijkcentra. Andere adviseurs en erfbetreders in het algemeen zijn nog weinig geïntegreerd in AKIS.

De adviseurs zullen getraind worden door het aanbieden van specifiek op hen gerichte opleidingen (via de interventies vraaggestuurde vorming en aanbodgestuurde vorming) en het aanbieden van specifieke door onderzoekers uitgevoerde demonstraties voor adviseurs (interventie demonstratieprojecten). Deze training moet adviseurs ondersteunen in het geven van een advies betreffende zowel economische, ecologische als sociale thema's, waarin de nieuwste wetenschappelijk bewezen methoden en technieken meegenomen worden. Ook soft skills kunnen onderdeel uitmaken van de training.

Anderzijds kunnen adviseurs ook partner zijn in demonstratieprojecten om mee demonstraties op praktijkbedrijven of andere communicatieacties voor landbouwers te organiseren. Deze acties zullen ook leiden tot peer-to-peer learning tussen adviseurs.

De rol van de adviesdiensten wordt uitgebreid; ze worden niet alleen gesubsidieerd voor het geven van advies op maat, maar ook gestimuleerd om kennis via vormingsactiviteiten voor groepen landbouwers te laten doorstromen. Ze krijgen de mogelijkheid om zich via de interventie vraaggestuurde vorming en advies op maat te laten erkennen voor het geven van vormingsactiviteiten. Met het oog op een efficiënt gebruik van middelen wordt de advisering voor individuele landbouwbedrijven zo veel mogelijk beperkt tot advies op maat gebaseerd op de eigenheden van het bedrijf en bedrijfsspecifieke data. De generieke kennis dient zo veel mogelijk door te stromen via vorming aan groepen landbouwers en niet via het individueel advies.

Ook worden adviesdiensten gestimuleerd om een interactieve rol op te nemen voor het samenstellen van operationele groepen (rol als innovation broker/facilitator), het uitwerken van een EIP-project en het verspreiden van de resultaten van EIP-projecten. Landbouwers kunnen gefinancierd worden voor advies over het samenstellen van een operationele groep via de interventie vraaggestuurde vorming en advies op maat. Dit moet ervoor zorgen dat meer individuele bottom-up basisideeën tot ontwikkeling komen in een

EIP-project.

In de interventie VLIF innovatieve investeringssteun kunnen landbouwers tot een bepaald percentage van de investeringskost gesubsidieerd worden voor de begeleiding door adviseurs en/of onderzoekers.

Het Vlaams Ruraal Netwerk organiseert specifieke netwerkactiviteiten, bv. rond een bepaald thema, om adviseurs en andere actoren te betrekken in het AKIS.

Op die manier zullen adviseurs ten volle geïntegreerd worden in AKIS en maken ze enerzijds mee de interventies waar maar maken ze anderzijds ook gebruik van de interventies.

(3) Verbetering van thematische en grensoverschrijdende interactieve innovatie

Als gevolg van de EIP-maatregel in PDPO 2014-2022 zijn co-creatie en interactieve innovatie al sterker ingeburgerd bij de AKIS-actoren. AKIS-actoren trekken deze manier van werken al door naar andere GLB- en niet-GLB-instrumenten. Ook de diversiteit van actoren die betrokken zijn in het AKIS nam hierdoor toe: heel wat actoren van buiten de landbouwsector werden betrokken en soms ook uit het buitenland. Op die manier wordt zo goed mogelijk gebruik gemaakt van complementaire types van kennis, namelijk wetenschappelijk, praktisch, organisatorisch,... Interactieve innovatie wordt verder gestimuleerd door in te zetten op een hoger budget voor de EIP-interventie, een aantal aanpassingen te doen voor het laagdrempeliger maken en advies voor het opzetten van een operationele groep subsidiabel te maken (via de interventie vraaggestuurde vorming en advies op maat). Innovatie zal nog meer het resultaat zijn van samenwerking tussen landbouwers, bedrijven, onderzoekers, intermediaire actoren en consumenten. Die samenwerkingsverbanden zijn resultaatgericht en leiden tot gezamenlijke kennis en gedragen oplossingen.

Innovatie komt nog dikwijls uit het onderzoek en is vaak nog te weinig bottom-up, vanuit de sector. Door de EIP-interventie laagdrempeliger te maken (bv. indiening van een projectvoorstel in twee fasen, waarbij in de eerste fase een korte schets van het idee verwacht wordt en pas in de tweede een uitgewerkt projectvoorstel) wordt de bottom-up aanpak gestimuleerd. Ook andere tools worden uitgewerkt om vernieuwende ideeën te detecteren en te stimuleren om ze verder te ontwikkelen. Een zwakte van de EIP-maatregel in PDPO 2014-2022 is dat de landbouwer het moeilijk heeft om een operationele groep samen te stellen omdat hij dikwijls niet weet bij welke actoren hij met zijn probleem terecht kan. Via het samenwerkingsplatform, dat zou ontwikkeld worden op de website van het VRN (met als doel kennis te delen, oproepen naar samenwerking te bundelen,...) zou een landbouwer zijn vernieuwend idee kunnen bekendmaken en zou hij partners voor de operationele groep kunnen zoeken. Ook de subsidiëring van het advies voor het samenstellen van een operationele groep (via de interventie vraaggestuurde vorming en advies op maat) is een mogelijkheid om tegemoet te komen aan dit probleem.

(4) Ondersteuning van de digitale transitie in de landbouw om kennisdeling te verbeteren

Landbouwers krijgen de nodige ondersteuning in het digitale transformatieproces. Ondersteuning van landbouwers door adviesdiensten met voldoende digitale kennis en toegang tot allerlei data is erg belangrijk om een digitale kloof tussen landbouwers te vermijden. Verder zetten de interventies demonstratieprojecten, EIP-projecten en VLIF innovatieve investeringen op landbouwbedrijven mede in op digitale technologieën en methoden. Sensibiliserings- en communicatieacties die deel uitmaken van deze interventies ondersteunen landbouwers om hiervan gebruik te maken. De nodige basiskennis en diepgaandere kennis kunnen de landbouwers opdoen via de interventies van de aanbodgestuurde en de vraaggestuurde vorming.

Anderzijds worden de AKIS-kennisstromen zelf meer en meer gedigitaliseerd. Nieuwe beslissingstools komen ter beschikking via projectwerking en zullen landbouwers ondersteunen bij het maken van

strategische beslissingen en open kennisreservoirs zullen worden voorzien. In de vorming zullen nieuwe leervormen zoals e-learning worden aangeboden.

Een voorbeeld van vorming die sterker zal gedigitaliseerd worden in de loop van het GLB zijn de waarnemings- en waarschuwingssystemen voor ziekten en plagen. Zij zijn onderdeel van de interventie aanbodgestuurde vorming waarbij de waarschuwingen digitaal worden bezorgd aan de landbouwers. Verdere ontwikkeling van digitale apps moet ervoor zorgen dat de waarschuwingen gebaseerd zijn op grotere, centrale digitale databanken en de landbouwer niet enkel de berichten ontvangt maar ook feedback kan geven.

Ten slotte, om een succesvol AKIS te realiseren en hiermee de landbouwers te bereiken is het van belang om de landbouwer die op zoek is naar kennis, innovatie, vorming, advies ... op een vlotte en transparante manier te navigeren doorheen al de mogelijkheden en hem te begeleiden naar de interventie die het meest geschikt is voor zijn vraag/uitdaging. Bij heel wat landbouwers zijn de interventies rond kennis, innovatie en advisering nog onvoldoende gekend. Een goede communicatiestrategie zal ervoor zorgen dat het AKIS in zijn geheel ook vlot bekend raakt bij de verschillende actoren in de sector. Hierbij zal aandacht geschonken worden aan:

- een brede en continue bekendmaking van alle mogelijkheden die in het AKIS zitten, onder andere via de GLB-subsidiewijzer van VRN;
- user-centric benadering: communicatie (bv. website) moet volledig afgestemd zijn op de doelgroep. De gebruiker moet op basis van vraag en antwoord vlot begeleid worden naar het juiste onderdeel binnen AKIS;
- multikanaal (bv. websites, advertenties (online en op papier), nieuwsbrief, e-zine, bestaande loketten zoals varkensloket, sociale media, adviseurs, centra, mond aan mond) gebaseerd op gedeelde informatie (centrale DB);
- duidelijke benaming van de interventies binnen het AKIS.

8.2 Beschrijving van de manier waarop de adviesdiensten, onderzoeks- en GLB-netwerken samenwerken binnen het AKIS-kader (art.114, punt a), ii))

Het Vlaams Ruraal Netwerk zal nog meer inzetten op het verbinden van AKIS-actoren door volgende acties:

- Op de website zal 'kennis en innovatie' één van de grote thema's zijn;
- Delen van info, good practices, oproepen ... met alle AKIS-actoren, zowel adviesdiensten als kennisinstellingen als landbouwers, zowel via digitale kanalen (nieuwsbrief, website, social media, webinars, ...) als fysieke bijeenkomsten (studiedagen, excursies ...);
- Er wordt onderzocht of een samenwerkingsplatform kan ontwikkeld worden op de website van het VRN, met als doelstellingen kennis te delen, oproepen naar samenwerking te bundelen;
- In de projectendatabank kunnen bijvoorbeeld de EIP-Operationele groepen uit Vlaanderen en, waar relevant voor Vlaanderen, ook uit andere EU-lidstaten worden opgenomen. Ook andere interessante projecten (bv. Horizon Europe) kunnen hierin opgenomen worden;
- Er wordt onderzocht of in de agenda op de website van het Vlaams Ruraal Netwerk opleidingscentra zelf hun komende opleidingen kunnen ingeven, zodat info van verschillende centra op één plaats wordt gecentraliseerd en één algemeen overzicht kan worden gegeven.

Door de interventie Operationele programma's Groenten en Fruit is er een sterke band tussen producentenorganisaties en kennisinstellingen (praktijkcentra, ILVO en andere) en gebeurt er veel netwerking. Heel wat producentenorganisaties hebben adviseurs in dienst. De financiering van onderzoek via de GMO zorgt ervoor dat de onderzoeksnoden rechtstreeks doorstromen naar het onderzoek en dat de onderzoeksresultaten via verschillende communicatievormen van de producentenorganisaties waaronder de adviseurs vlot en efficiënt doorstromen naar de telers.

Buiten het toepassingsgebied van het GLB Strategisch Plan zijn er verschillende initiatieven om AKIS-

actoren te verbinden en aan te zetten tot samenwerking.

Het Platform voor Landbouwonderzoek verenigt de universiteiten, het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), de hogescholen, de praktijkcentra, de landbouworganisaties, het Departement Landbouw en visserij, het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie en het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO).

Het Platform voor Landbouwonderzoek fungeert als klankbord en aanspreekpunt voor landbouwonderzoek. Het Platform is het forum voor overleg en afspraken:

- tussen de landbouwonderzoeksinstituten en het landbouwbeleid met het oog op het realiseren van het innovatiebeleid en het stimuleren van het ondernemerschap in de landbouw;
- tussen de landbouwonderzoeksinstituten en de landbouwsector met het oog op een zo goed mogelijke wederzijdse kennisdoorstroming en gebruik van kennis;
- tussen de landbouwonderzoeksinstituten onderling met het oog op een optimale onderlinge afstemming.

De 12 praktijkcentra actief in de plantaardige productie maken deel uit van het samenwerkingsverband 'praktijkcentra plant' dat erkend werd op 27 januari 2021. Enkel de praktijkcentra die deelnemen aan dit samenwerkingsverband in het wetenschappelijk en praktijkgericht onderzoek over de plantaardige sector komen in aanmerking voor de werkingssubsidie van de Vlaamse Overheid. Dit samenwerkingsverband houdt onder meer in dat de praktijkcentra jaarlijks hun onderzoeks- en voorlichtingsactiviteiten op elkaar afstemmen en per teeltgroep (akkerbouw, fruit, groenten en sierteelt) een concreet jaarplan opmaken. Alle praktijkcentra betrekken bovendien landbouwers voor het bepalen van de onderzoeksagenda.

De vijf praktijkcentra in de dierlijke productie zijn, anders dan de praktijkcentra in de plantaardige productie, samenwerkingsverbanden tussen organisaties actief in het landbouwonderwijs, het landbouwonderzoek en de landbouwvoorlichting. Via intentieverklaringen engageerden zij zich per praktijkcentrum tot het bijwonen van de overlegvergaderingen, het delen van gegevens, databanken, kennis en expertise, het samenwerken aan projectvoorstellen en aan gemeenschappelijke communicatie, het elkaar informeren over de onderzoeksnoden en –opportunities van de sector,...

De Vlaamse overheid draagt financieel bij tot de onderzoeksinfrastructuur van het praktijkonderzoek en ziet erop toe dat de investeringen verantwoord zijn in het kader van de globale samenwerking tussen de praktijkcentra.

In Vlaanderen zijn er nog talrijke andere netwerkinitiatieven zoals Agrolink (universiteiten, praktijkcentra en ILVO), Rundveeloket en Varkensloket (verzorgen communicatie naar de landbouwer van alle onderzoeksresultaten in deze sectoren),...

8.3 Beschrijving van de organisatie van alle bedrijfsadviseurs voor de landbouw overeenkomstig de vereisten van artikel 15, leden 2 tot en met 4

De advisering zal gebeuren door verschillende (semi)-private adviesverleners die elk met hun eigen expertise en ervaring over een of meerdere thema's gespecialiseerd of holistisch advies kunnen aanbieden aan landbouwers en andere begunstigen van het GLB. Samen zullen deze verschillende adviesdiensten een heel breed scala aan adviesthema's kunnen aanbieden zodat we als lidstaat kunnen garanderen dat alle thema's die onder art 13(2) en 13(4) vermeld worden, ook effectief aangeboden kunnen worden in het adviesstelsel. De ervaringen met het adviesstelsel in het huidige GLB (maatregel 2) heeft aangetoond dat er binnen Vlaanderen heel veel verschillende adviesdiensten actief zijn binnen de land- en tuinbouwsector. Hun geografische spreiding en spreiding over de sectoren heen is bovendien een grote troef voor landbouwers. Deze grote diversiteit aan adviesdiensten zorgt er voor dat elke landbouwer uit een ruim aanbod vrij zal kunnen kiezen op welke adviesdienst(en) hij een beroep wil doen voor de specifieke uitdagingen op zijn bedrijf.

Het streefdoel is om landbouwers in het adviessysteem zo goed mogelijk te begeleiden door hen op een duidelijke en transparante manier een overzicht aan te bieden van de verschillende adviesdiensten (per regio en/of sector). Alle adviesaanvragen zullen via een eenvoudige aanvraag op het e-loket ingediend worden waardoor de landbouwer op elk moment een duidelijk overzicht krijgt van de subsidiemogelijkheden waar hij recht op heeft.

Met het digitale overzicht van adviesdiensten willen we bovendien ook samenwerkingen tussen adviesdiensten stimuleren. Adviesdiensten kunnen samenwerken voor vakoverschrijdende uitdagingen of kunnen landbouwers doorverwijzen naar specifieke adviesdiensten voor uitdagingen die buiten hun expertise vallen.

Het adviessysteem zal een belangrijke schakel zijn in het Vlaamse AKIS en biedt op verschillende manieren ook een wisselwerking met andere AKIS-interventies. Zo zullen adviseurs ook kunnen deelnemen aan vormingen binnen de interventie ‘aanbodgestuurde vorming’ en treden heel wat adviseurs als experts ook op als lesgever binnen zowel de vraag- als aanbodgestuurde vorming. Adviesdiensten hebben ook in heel wat EIP- en demonstratieprojecten een belangrijke projectrol en kunnen in die hoedanigheid ook expertise vanuit de onderzoeksrol verwerven die ze kunnen gebruiken bij het verlenen van adviezen en vice versa.

Alleen adviesdiensten die aan vooraf bepaalde kwaliteitscriteria voldoen, zullen advies mogen geven. Een van de toelatingscriteria om als adviesdienst te mogen functioneren in het systeem is dat de dienstverlener geen commerciële belangen mag hebben en ook neutraal moet zijn (geen link met de verkoop van producten). Om erkend te kunnen worden als adviesdienst zal de onderneming een audit moeten doorlopen waarbij vooraf bepaalde erkennings- en toelatingscriteria gecontroleerd worden. Het doel van deze audit is om te waken over de kwaliteit en de onafhankelijkheid van de adviseurs zodat landbouwers via het adviessysteem kwaliteitsvolle en betrouwbare adviezen kunnen krijgen.

Er gebeurt geen individuele advisering door werknemers van de beheersautoriteit. Het overgrote deel van de adviseurs zijn gelinkt aan private ondernemingen die tegen betaling adviezen verlenen aan landbouwers. Daarnaast zijn er ook nog adviseurs actief die werkzaam zijn binnen proef- en onderzoekscentra.

8.4 Beschrijving van de manier waarop innovatiesteun wordt verstrekt zoals bedoeld in artikel 114, punt a), ii)

In de interventie ‘vraaggestuurde vorming en advisering’ hebben landbouwers de mogelijkheid om bij adviesdiensten advies in te winnen voor innovatie, met name voor het samenstellen van een operationele groep waarmee ze een innovatief idee verder kunnen uitwerken in een EIP-project en/of voor het uitwerken van een EIP-projectvoorstel. Innovatieondersteuningsdiensten andere dan adviseurs, bv. kennisinstellingen, kunnen op dezelfde manier gesubsidieerd advies geven aan landbouwers via dezelfde interventie.

De interventie VLIF innovatieve investeringssteun laat toe dat landbouwers tot een bepaald percentage van het subsidiebedrag kunnen besteden aan kennisinstellingen of adviesdiensten die hen ondersteunen bij het uitwerken van de innovatieve investering.

Via het samenwerkingsplatform dat zou opgezet worden op de website van VRN kunnen landbouwers partners vinden voor het samenwerken in een operationele groep of het ontwikkelen van een innovatieve investering.

In de projectendatabank op de website van VRN kunnen de EIP-Operationele groepen uit Vlaanderen en, waar relevant voor Vlaanderen, ook uit andere EU-lidstaten worden opgenomen. Ook andere interessante projecten (bv. Horizon Europe) kunnen hierin opgenomen worden. Op die manier kunnen links gelegd

worden tussen operationele groepen en Horizon-projecten.

De resultaten van EIP-projecten worden gedeeld via de EIP-website en waar opportuun zal gebruik gemaakt worden van de knowledge reservoirs ontwikkeld onder Horizon 2020.

Advies- en innovatieondersteuningsdiensten krijgen input en worden ondersteund via:

- *Naschoolse vorming*

Adviesdiensten hebben dus de mogelijkheid een meer interactieve rol op te nemen en kunnen innovatieadvies geven voor het samenstellen van operationele groepen en het uitwerken van een EIP-project. Zo kunnen ze fungeren als innovatieondersteuningsdiensten. Dit vergt andere vaardigheden dan het technisch advies dat ze gewoonlijk geven. Specifieke training hiertoe om onder andere interactieve vaardigheden te ontwikkelen is mogelijk.

- *Demonstratieprojecten*

Binnen de interventie ‘demonstratieprojecten’ krijgen projecten die demonstratieactiviteiten voor adviesdiensten opzetten, naast de op landbouwers gerichte demonstratieactiviteiten, een voordeel in de selectie. Demonstratieprojecten worden uitgevoerd door onderzoekers uit het praktijkonderzoek. Op die manier stroomt kennis van het onderzoek door naar de advisering.

- *Netwerkactiviteiten*

VRN organiseert events om AKIS-actoren met elkaar te verbinden en te netwerken, zodat ze elkaar gemakkelijk weten te vinden voor verdere samenwerking in het kader van innovatie.

8.5 Digitaliseringsstrategie (art.114, punt b))

De digitalisering dringt meer en meer door in de Vlaamse landbouw maar verdere digitalisering om de economische en ecologische prestaties te verbeteren, blijft een belangrijke nood in de sector. Via GLB-interventies en initiatieven buiten het GLB worden kansen en knelpunten in de ontwikkeling en implementatie van 'smart data'-systemen in de landbouw in kaart gebracht en wordt het gebruik van big data en datagedreven besluitvorming in de landbouw(keten) gestimuleerd. Land- en tuinbouwers genereren momenteel al data, nemen deel aan experimenten en bieden hun praktische kennis aan. Het genereren van data op het landbouwbedrijf als belangrijke bron van informatie moet verder gestimuleerd worden en de databronnen zouden ruimer beschikbaar gemaakt kunnen worden voor onderzoek en praktijk. De zogenaamde ‘interoperabiliteit’ van gegevens en informatiesystemen is op dit moment laag. Adoptie van standaarden zodat gegevens uit verschillende bronnen gecombineerd worden en geconnecteerde systemen met elkaar kunnen spreken, zorgt voor een meerwaarde.

Digitalisering situeert zich niet enkel op niveau van gebruikte technologieën, maar ook van verandering van taken, vaardigheden en competenties, van verdienmodellen en organisatiestructuren. De geplande GLB-interventies moeten bijdragen tot de digitale strategie en worden volgens deze indeling hieronder besproken.

Ontwikkeling van toekomstgerichte vaardigheden en competenties

Er wordt gestimuleerd dat in de AKIS-interventies digitalisering aan bod komt, onder andere door thema's rond digitalisering op te nemen in de projectoproepen, met als doel de digitale vaardigheden van landbouwers te verbeteren.

Via de interventies vraaggestuurde en aanbodgestuurde vorming en advies op maat zal ingezet worden op digitalisering, ook proactief:

- de vormingscentra hebben een aanbod rond digitalisering in beide interventies;
- aandacht dat landbouwers zowel de nodige basisvaardigheden verwerven als kennis over

innovatieve digitale technologieën, digitale markten,...

Via demonstratieprojecten kunnen onderzoekers, adviseurs en landbouwers digitale technologieën (ontwikkeld via onderzoek en klaar voor de praktijk) demonstreren aan andere landbouwers en erfbetreders. De digitale methoden (bv. beslissingstools) worden gedemonstreerd aan landbouwers en erfbetreders, zodat ze er kennis over opdoen en gesensibiliseerd worden om er zelf mee aan de slag te gaan in de bedrijfsvoering. Digitale technieken en praktijken met bewezen doeltreffendheid kunnen zo breder ingang vinden in de landbouw. Zo worden landbouwers gestimuleerd om bv. precisielandbouw toe te passen door positieve ervaringen van collega-landbouwers in een demonstratiemoment waarop zowel de kosten als de baten getoond worden.

Er is ook aandacht voor digitalisering op het vlak van AKIS-kennisstromen. Zo bieden de interventies vorming en demonstratieprojecten ruimte om nieuwe digitale leervormen zoals e-learning, webinars,... aan te bieden.

Ook de verspreiding van de waarschuwingen uit het waarnemings- en waarschuwingssysteem voor ziekten en plagen (onderdeel van de interventie aanbodgestuurde vorming) wordt meer en meer gedigitaliseerd en geautomatiseerd in de loop van het GLB. Zo zal de communicatie naar de landbouwer onder andere via apps gebeuren waarbij de landbouwer ook de mogelijkheid zal krijgen om feedback te geven en dus landbouwbedrijfsdata kunnen gegenereerd worden. De participatie van de landbouwer zal toelaten om gerichte waarschuwingen op maat van het bedrijf of het perceel te versturen. De waarschuwingen worden dus 'slimmer' gemaakt door rekening te houden met de lokale omstandigheden en situatie van de landbouwers.

Technologie en innovatie

In het verleden formuleerde het onderzoek algemene conclusies op basis van de data van proefbedrijven of een steekproef van bedrijven. Big data en andere ICT-ontwikkelingen zullen echter de landbouwsector beïnvloeden. Voor het investeren in en het ontwikkelen van digitale technologieën en het geven van gefundeerd bedrijfsadvies is er nood aan dataplatformen zoals DJustConnect en Bodempaspoort (zie verder). Dergelijke toepassingen maken het mogelijk om in realtime de resultaten van alle bedrijven te analyseren.

Verder is technologie en innovatie een onderdeel van verschillende interventies:

- VLIF productieve en innovatieve investeringen en GMO Groenten en Fruit

Via de VLIF productieve en innovatieve investeringen en de operationele programma's groenten en fruit wordt er onder meer ingezet op de digitalisering van de landbouwsector. Dit draagt bij tot de marktgerichtheid en concurrentievermogen van de landbouwbedrijven. Er wordt vooropgesteld om zo'n 18,9% van de landbouwbedrijven te ondersteunen bij investeringen gelinkt aan digitalisering. Bij de VLIF productieve investeringen gaat het bv. over investeringen rond precisielandbouw. Met deze interventies wordt tegemoetgekomen aan de nood voor verdere modernisering en digitale transitie van de landbouwbedrijven om productiekosten (bv. diervoeder, arbeid, grond) te verlagen en grotere milieu- en dierenwelzijnsvoordelen te halen.

- Europese Innovatiepartnerschappen (EIP)

Operationele groepen kunnen aan de slag gaan met goede ideeën voor digitale innovaties om zo innovatieve digitale oplossingen te ontwikkelen voor bepaalde problemen of opportuniteiten. Samen met de interventie van de VLIF innovatieve investeringen biedt deze interventie ruimte aan pioniers om nieuwe ideeën uit te werken en uit te testen, wat als nood werd geïdentificeerd.

- Vraaggestuurde vorming en advies op maat

De bedrijfsadviesdiensten kunnen zowel innovatieprojecten op het gebied van digitale technologieën faciliteren als landbouwers begeleiden in het digitale landschap. De interventie beantwoordt aan de nood aan duidelijke aanspreekpunten voor landbouwers die willen digitaliseren.

- Aanbodgestuurde vorming

In de waarnemings- en waarschuwingssystemen worden de waarnemingen meer en meer gedigitaliseerd om arbeid te besparen en de efficiëntie te verbeteren. In plaats van het menselijk oog doen intelligente camera's die bv. insecten herkennen en tellen hun intrede of er wordt gebruik gemaakt van voorspellingsmodellen. De waarnemings- en waarschuwingssystemen zorgen er dus voor dat deze technieken die het resultaat zijn van onderzoeksprojecten doorstromen naar de praktijk.

- Ecoregeling 'Precisielandbouw'

Een van de geformuleerde noden is dat de landbouw technologie, digitalisatie en innovatie moet inzetten op het vlak van precisielandbouw, gebruik van big data (block chain) en gebruik van remote sensing (satelliet, drone) om o.a. de bodemkwaliteit in kaart te brengen. Hierdoor kan de landbouwer meer gericht planten, bemesten en oogsten.

De interventie 'Precisielandbouw' speelt een cruciale rol in technologische innovatie en het doelgericht gebruik van data om de milieu- en klimaatprestaties van het bedrijf te verbeteren en helpt hiermee de landbouwer bij de verdere verduurzaming van zijn bedrijfsvoering. De interventie omvat twee acties. Actie 1 'precisielandbouw 1.0' bevordert de uitrol van precisielandbouw op bedrijfsniveau. De gerichte inzet van (RTK)-GPS-aangestuurde machines resulteert in een doordachte en plaatsspecifieke bemesting met korrelmeststoffen en/of de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen. Actie 2 'precisielandbouw 2.0' gaat nog een stap verder door plaatsspecifieke toepassingen te bemoedigen. De interventie wordt tijdens de planperiode geëvalueerd en kan bijgestuurd worden in functie van nieuwe precisielandbouwtechnieken 2.0 die gevalideerd zijn voor de praktijk. IT-toepassingen zoals blockchain, datamanagement, digitaliseren van de stromen, remote sensing (satelliet, drone) kunnen fungeren als hefboom voor precisielandbouw. DJustConnect en Bodempaspoort kunnen deze toepassingen ondersteunen.

Verdienmodellen en organisatiestructuren

- Projectoproep 'Samenwerking'

Een van de doelstellingen van de samenwerkingsprojecten is het vergroten van de marktgerichtheid en het concurrentievermogen, onder meer door beter te focussen op onderzoek, technologie en digitalisering. Een voorbeeld van een samenwerking met het oog op deze specifieke doelstelling zou kunnen zijn: een samenwerkingsproject rond informatiedeling op basis van nieuwe technologieën tussen landbouwers en hun afnemers om vraag en aanbod beter op elkaar af te stellen. Technologieën ter verbetering van informatie, logistiek en organisatie in de voedselketen zoals e-commerce en termijnmarkten kunnen door deze interventie een nieuwe impuls krijgen. Informatisering kan nog verder ontwikkeld worden bij het logistieke proces in de voedselketen met het oog op traceerbaarheid, markttransparantie en beschikbaarheid van gegevens. De interventie kan dus invulling geven aan de nood aan kennis over digitale markten.

- Vraaggestuurde vorming en advies op maat

Economische kengetallen uit databanken (zie verder DJustConnect) kunnen een nuttig instrument zijn voor de adviseurs en kunnen aan geïnteresseerde telers een beeld geven van de economische verwachting als ze de stap zetten naar een ander verdienmodel.

Maatregelen buiten het GLB Strategisch Plan die bijdragen aan de noden

De vele data die verzameld worden dankzij moderne technologieën op de bedrijven moeten nog beter gebruikt worden voor optimalisatie van de bedrijfsvoering en kennisdeling. Er is ook nood aan digitalisatie van de traceerbaarheid, markttransparantie logistiek o.a. met blockchaintechnologie en het gebruik van digitale platformen om kwaliteitsvolle data snel beschikbaar te maken. Initiatieven zoals DJustConnect en het Bodempaspoort bieden een antwoord op deze noden.

- DJustConnect

DJustConnect (resultaat van een EFRO-project) is een bestaand project buiten het GLB Strategisch Plan. Het is een uniek deelplatform om data geavanceerd te delen in de Vlaamse agrovoedingsketen en werd in 2019 gelanceerd door Ilvo samen met een paar beroepsorganisaties. DJustConnect is een deelplatform met een bijzondere missie, namelijk een brug vormen tussen boer en data. Vandaag produceren ontelbaar veel sensoren duizenden verschillende datasets voor onze Vlaamse agrovoedingsketen. Via het platform kunnen ondernemers uit de agrarische sector informatie delen over melktemperatuur, oogsttijdstip, bodemkwaliteit, gewasopbrengst.... DJustConnect is één connectie om toegang te krijgen tot data van vele leveranciers. Data worden gereguleerd gedeeld. Ingebouwde checks and balances zorgen dat alle spelers de spelregels respecteren. De eigendomsrechten van boeren én bedrijven zijn centraal, permanent en technologisch verzekerd. De combinatie van deze data levert belangrijke nieuwe inzichten op waarmee landbouwers –maar ook de andere schakels in de voedselketen – hun processen kunnen optimaliseren.

- Bodempaspoort

Er is nood om de toegenomen hoeveelheid beschikbare data vlot toegankelijk te maken in functie van een optimale bodemkwaliteit en gewasproductie. Met de ontwikkeling van een online applicatie, namelijk het bodempaspoort, wil het Departement Landbouw en Visserij in samenwerking met andere partners (waaronder het ILVO, gelinkt aan DJustConnect) de bodemgerelateerde objectieve informatie op een efficiënte, overzichtelijke en eenvoudige manier op perceelsniveau voorstellen aan de landbouwer. Het doelpubliek van het bodempaspoort zijn alle Vlaamse landbouwers. Het paspoort vermeldt minstens volgende gegevens van het perceel: pH, koolstofpercentage, bodemtype, fosfaattoestand en teeltrotatie van de voorbije 5 jaar. Met deze gegevens kan de landbouwer, ondersteund door functionaliteiten binnen de toepassing, zelf aan de slag gaan en, datagedreven, een gericht en meer duurzaam bodembeheer uitvoeren. De applicatie zal ontwikkeld worden volgens de mobile first principes wat betekent dat het zeer gebruiksvriendelijk zal zijn op mobiele toestellen. Op deze manier heeft de landbouwer zijn data overal ter beschikking, ook op het veld. De integrale aanpak maakt het bovendien mogelijk om de bestaande maar versnipperde data van verschillende en verspreide databronnen, zowel generieke data als private data, te bundelen en te ontsluiten met aandacht voor het eigenaarschap van de data.

Wat is de aanpak om de digitale kloof tussen regio's, soorten bedrijven en bevolkingsgroepen te voorkomen of te verkleinen

Wat betreft infrastructuur met betrekking tot digitalisering is er geen onderscheid tussen de Vlaamse regio's. België heeft in het algemeen een uitstekende internet-netwerkinfrastructuur. De dekking van Belgische huishoudens met basisbreedbandinternet is bijna volledig, aangezien ze in juni 2019 99,98 % bereikte (FOD Economie).

De Vlaamse overheid is een datagedreven organisatie. De Vlaamse landbouwer is al sterk vertrouwd met het gebruik van digitale tools aangezien in het vorige GLB de aanvragen voor steun al enkel konden gebeuren via een e-loket. De overheid voorziet begeleiding in de vorm van vorming en een helpdesk om landbouwers die er minder mee vertrouwd zijn op weg te helpen.

Ook kan de landbouwer via de interventie 'vraaggestuurde vorming en advies op maat' zich laten begeleiden door onpartijdige adviesdiensten met voldoende digitale kennis, dit om te vermijden dat er een digitale kloof ontstaat met landbouwers die niet afgeschrikt zijn door digitale nieuwigheden.

Om te vermijden dat de digitale kloof tussen landbouwers groter wordt, focust de vorming zowel op het verwerven van digitale basisvaardigheden als op het verwerven van kennis over meer geavanceerde digitale methoden.

Onderzoekers en landbouwers krijgen de mogelijkheid om reeds in een vroeg stadium samen te werken aan digitalisering via de innovatie-interventies VLIF innovatieve investeringen en EIP-projecten. Aangezien co-creatie tussen onderzoekers en landbouwers inherent is aan beide interventies houden onderzoekers optimaal rekening met de noden van de landbouwer. Er ontstaat automatisch gedragenheid om de maximaal op de praktijk afgestemde technieken en methoden effectief toe te passen in de bedrijfsvoering.

Via demonstraties van digitale technieken en methoden en het tonen van de voordelen ervan worden landbouwers gesensibiliseerd om met deze tools aan de slag te gaan. Deze demonstraties zijn heel laagdrempelig en ook gericht op landbouwers die minder vertrouwd zijn met digitalisering. Landbouwers die de tools al gebruiken worden betrokken in de demonstraties om collega-landbouwers te overtuigen.

Vanuit het onderzoek wordt via demonstraties en vormingsactiviteiten, zowel binnen als buiten het GLB, de expertise rond precisielandbouw ruim gedeeld. Ook de toelevering in Vlaanderen is hoogstaand. Er is een nauw netwerk van aanbieders die klanten mee op weg helpen.

Alle GLB-interventies zijn op een gelijke en laagdrempelige manier toegankelijk voor de Vlaamse landbouwers uit alle regio's en sectoren.

Bijlagen

Bijlage I over de ex-ante-evaluatie en de strategische milieubeoordeling als bedoeld in Richtlijn 2001/42/EG

1. Samenvatting van ex-ante-evaluatieproces en resultaten

Ex-ante evaluatie

De studie voor de ex-ante evaluatie werd uitbesteed aan het consortium Idea Consult – Universiteit Gent – Antea Group.

De ex-ante evaluatie zal eind maart - april 2022 opgeleverd worden. Dit eindrapport is het resultaat van een lang proces, reeds gestart in 2019.

De tabel hieronder geeft het overzicht van de doorlopen processtappen:

Evaluatiefase / stap	Timing	Meetings
Fase 1: Evaluatie van proces en inhoud omgevingsanalyse, SWOT en nodenanalyse	Tweede helft 2019	Bespreking met stuurgroep 02/10/19
Fase 2: Eerste analyse en input voor interventielogica's - incl gericht gebruik en herstructurering nodenanalyse	Eerste helft 2020	Werksessies per doelstelling 05/05/20
Fase 2: Voorbereiding haalbaarheid, eerst stappen verdiepende analyse: doorrekeningen conditionaliteiten en ERs Fase 4: Voorbereiding milieueffectenrapportage	Vanaf tweede helft 2020, doorlopend in 2021	Tussentijds overleggen: 16/06/20 31/08/20 15/09/20 14/12/20 08/01/21 29/04/21 05/08/21
Fase 4: milieueffectenrapportage	Kennisgevingsnota Maart - mei 2021	
	Richtlijnenvergadering 09/09/21	
Fase 2: ► Verdere analyse & beoordeling van de interventielogica's: relevantie consistentie, effectiviteit maatregelen tot de SDs ► Analyse externe coherentie ► Analyse en beoordeling indicatoren en streefwaardes	Vanaf september 2021	12/10/21 19/10/21 09/11/21 19/11/21 Stuurgroep 03/12/21
Fase 4: milieueffectenrapportage	Eind 2021	Overleg 25/11/21
		Ontwerp MER 13/12/21
		Overleg adviesinstanties 17/12/21
Fase 3: Evalueert de maatregelen voor de uitvoering en het beheer	Vanaf december 2021	
Fase 4: milieueffectenrapportage	Openbaar onderzoek 14/01/2022 – 14/03/2022	
Fase 5: Eindrapportage	Maart 2021	Overleg 24/02/2022 Stuurgroep 11/3/2022

Milieu-effecten beoordeling (MER)

De procedure van de milieu-effectenbeoordeling (mer-procedure) omvat een heel proces.

In een **eerste stap** werd de voorgestelde methodologie, die in de kennisgeving wordt beschreven, samen met een eerste ontwerp-MER opgesteld en gepubliceerd. De periode van de terinzagelegging van de kennisgeving liep van 30 juli 2021 tot en met 29 augustus 2021. Nadien werden de ingediende opmerkingen verwerkt.

Het openbaar onderzoek plan-MER GLB is de **tweede stap in het proces**. Dit openbaar onderzoek over het ontwerprapport van de MER en het ontwerp van het Vlaams Strategisch Plan 2023 – 2027 en loopt van 14 januari 2022 tot en met 14 maart 2022.

In de **volgende stap** worden de ontvangen opmerkingen / adviezen verwerkt en moet de definitieve plan-MER opgemaakt worden.

Het ontwerp MER, dat op 14 januari 2022 in openbaar onderzoek is gegaan, is terug te vinden op:

[Inspraakprocedure kennisgeving en ontwerp-Milieueffectenrapportering \(MER\) Vlaams
Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Strategisch Plan | Departement Landbouw & Visserij
\(vlaanderen.be\)](https://inspraakprocedure.kennisgeving-en-ontwerp-milieueffectenrapportering.mer.vlaams-gemeenschappelijk-landbouwbeleid-strategisch-plan-departement-landbouw-visserij.vlaanderen.be)

2. Aanbevelingen van de ex-ante-evaluatie en strategische milieubeoordeling en hoe deze zijn aangepakt

Title / Reference	Category of recommendation	Datum	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO

3. Ex-ante-evaluatieverslag

No document attached

4. Verslag strategische milieubeoordeling

No document attached

Bijlage II over de SWOT-analyse

See attached document(s)

Annex III on the consultation of the partners

See attached document(s)

Bijlage IV over de gewasspecifieke betaling voor katoen (indien relevant)

Bijlage V over aanvullende nationale financiering die wordt verstrekt in het kader van het strategisch GLB-plan

Basis	Intervention	Budget	higher number of beneficiaries	a higher aid intensity	providing financing to a certain operation within the intervention	Additional information
het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds	INVEST(73-74) - 3.22 VLIF Productieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven	90.508.000,00	X			De bijkomende nationale financiering kadert in de definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS) met het oog op het behalen van de goede staat van instandhouding van de natuurgebieden aangemeld als Natura 2000.
het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds	INVEST(73-74) - 3.23 VLIF Productieve groene investeringen op landbouwbedrijven	145.200.000,00	X			De bijkomende nationale financiering kadert in de definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS) met het oog op het behalen van de goede staat van instandhouding van de natuurgebieden aangemeld als Natura 2000.
het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds	INVEST(73-74) - 3.24 VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven	6.292.000,00	X			De bijkomende nationale financiering kadert in de definitieve programmatorische aanpak stikstof (DPAS) met het oog op het behalen van de goede staat van instandhouding van de natuurgebieden aangemeld als Natura 2000.
Vlaamse begroting	ENVCLIM(70) - 3.3 Aanpassingen in voedermanagement op bedrijfsniveau bij rundvee om emissies broeikasgassen te verminderen (afgekort: Voedermanagement bij rundvee)	1.500.000,00	X			Om de doelstellingen rond enterische emissies te kunnen halen kan bijkomend dit budget aangewend worden.

The annual estimated amount of national financial assistance in the Fruits & Vegetables sector per region concerned and the total for the Member State

niet van toepassing

Bijlage VI over nationale overgangssteun (indien relevant)

a) the annual sector-specific financial envelope for each sector for which transitional national aid is granted

Sector	The sector-specific financial envelope, EUR				
	2023	2024	2025	2026	2027

b) where relevant, the maximum unit rate of support for each year of the period

Sector	Maximum unit rate of support, in %				
	2023	2024	2025	2026	2027

c) where relevant, information as regards the reference period modified in accordance with the Article 147(2) second subparagraph

Sector	informations as regards the reference period modified

d) a brief description of the complementarity of the transitional national aid with CAP Strategic Plan interventions

Other annex: Consistency with and contribution to the Union targets for 2030

National contribution to the EU 2030 target of 50% reduction of nutrient losses, while ensuring no deterioration in soil fertility

National contribution to the EU 2030 target of 10% of agricultural area under high-diversity landscape features.

National contribution to the EU 2030 target of 25% of the EU’s agricultural land under organic farming

National contribution to the EU 2030 targets of 50% reduction of the overall use and risk of chemical pesticides, and use of more hazardous pesticides

National contribution to the EU 2030 target of 50% reduction of sales of antimicrobials for farmed animals and in aquaculture

National contribution to the EU 2025 target to roll-out of fast broadband internet in rural areas to achieve the objective of 100% access

DOCUMENTS

Document title	Document type	Document date	Local reference	Commission reference	Files	Sent date	Sent by
SWOT en omgevingsanalyse	Bijlage II: SWOT-analyse	10-mrt-2022		Ares(2022)1825390	Bijlage 2B omgevingsanalyse Bijlage 2A SWOT uitgebreid per SpD	11-mrt-2022	Cloet, Belinda
Overzicht raadpleging stakeholders	Bijlage III: Raadpleging van de partners	10-mrt-2022		Ares(2022)1825390	Bijlage 3 Consultatie partners	11-mrt-2022	Cloet, Belinda
Lijst met afkortingen	Ander document van een lidstaat	10-mrt-2022			Bijlage lijst met gebruikte afkortingen		
Controle- en sanctiesysteem GBCS	Bijlage hoofdstuk 7: Governance- en coördinatiesysteem	10-mrt-2022		Ares(2022)1825390	GLB-SP Bijlage bij hoofdstuk 7 - controle GBCS	11-mrt-2022	Cloet, Belinda
7.4.1.2 Soorten controles	Bijlage hoofdstuk 7: Governance- en coördinatiesysteem	11-mrt-2022	Het soort controles kon niet worden aangeduid in SFC in de tabel in 7.4.1.2. Dit gaf een foutmelding, daarmee is het document als aparte bijlage opgenomen.	Ares(2022)1825390	7.4.1.2 Soorten controles	11-mrt-2022	Cloet, Belinda
Certificering van de steunbedragen ecoregelingen en agromilieu-klimaatverbintenissen	Bijlage hoofdstuk 5: In de strategie gespecificeerde rechtstreekse betalingen, sectorale en plattelandsontwikkelingsinterventies	10-mrt-2022		Ares(2022)1825390	Certificeringsverslag ILVO 10 maart 2022	11-mrt-2022	Cloet, Belinda
Combinatietabel tussen ecoregelingen en agromilieu-klimaatverbintenissen	Bijlage hoofdstuk 5: In de strategie gespecificeerde rechtstreekse betalingen, sectorale en plattelandsontwikkelingsinterventies	11-mrt-2022		Ares(2022)1825390	Combinatietabel ER-AMKM-BO v20220309	11-mrt-2022	Cloet, Belinda
Programme snapshot 2023BE06AFSP001 1.0	Snapshot van gegevens vóór verzending	11-mrt-2022		Ares(2022)1825390	Programme snapshot 2023BE06AFSP001 1.0	11-mrt-2022	Cloet, Belinda